

فهرست نسخه‌های خطی انستیتو شرق شناسی و آثار خطی

ناجیکستان (شهر دوشنبه)

جلد سوم

زیر نظر

علی بهرامیان سید علی موجانی

به کوشش

امریزادان مردان یونس گرامتی

قدرت ابلجی بیگ بشیر یاقمورلی

مرکز اسناد و تاریخ دیپلماسی

با همکاری کتابخانه بزرگ حضرت

آیت الله العظمی مومنی نجفی (ره)

تهران - ۱۳۷۹

کتابخانه بزرگ آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره) در راستای برنامه‌های

برون‌مرزی خود عناوین ذیل را به تازگی منتشر کرده است

۱- فهرست نسخه‌های خطی فارسی انستیتوی شرقشناسی و آثار خطی تاجیکستان

جلد دوم و سوم   زیر نظر سید علی موجانی و علی بهرامیان

۲- گنجینه - فهرست بخشی از نسخه‌های خطی فارسی و عربی منسوب به

دانشمندان سمرقند، بخارا، موجود در کتابخانه   به کوشش سید محمود مرعشی

۳- نسخه‌زیبای جهانگیر - مطربی سمرقندی - به کوشش اسماعیل بیک جانوف

سید علی موجانی

۴- فهرست نسخه‌های خطی موجود در ولایت بدخشان، تاجیکستان

زیر نظر سید علی موجانی

۵- فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه رونقی - شهر سبز ازبکستان

به کوشش شادمان بیک واحدوف و افتان دل ارکین‌اف

۶- فهرست نامگوی (نسخه‌های خطی حمید سلیمان انستیتو شرقشناسی

ابوریحان بیرونی ازبکستان)   به کوشش سید علی موجانی

۷- فهرست نسخ خطی فارسی انستیتو شرقشناسی ابوریحان بیرونی فرهنگستان

علوم ازبکستان   زیر نظر سید علی موجانی - علی بهرامیان

۸- فهرست نسخه‌های خطی فارسی کتابخانه ملی (جمهوری چک «پراگ»)

زیر نظر علی بهرامیان

۹- فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه دولتی روسیه (لنین) بخش اول

زیر نظر علی بهرامیان

فهرست نسخه‌های خطی اسبیتو شرق شناسی و آثار خطی تاجیکستان (شهر دوشنبه) جلد سوم

۹	۰۴
۸	۹

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

فهرست نسخه‌های خطی انستیتو شرق‌شناسی و آثار خطی تاجیکستان (شهر دوشنبه)

جلد سوم

زیر نظر:

سید علی موجانی   علی بهرامیان

به کوشش:

امر یزدان مردان   یونس گرامتی
قدرت ایلچی بیگ   بشیر یاقمورلی

مرکز اسناد و تاریخ دیپلماسی
با همکاری کتابخانه بزرگ حضرت آیت‌الله‌العظمی مرعشی نجفی (ره)
تهران: ۱۳۷۹

الله أكبر

☐ فهرست نسخه‌های خطی انستیتو شرق‌شناسی و آثار خطی تاجیکستان (شهر دوشنبه) جلد سوم

☐ زیر نظر : علی بهرامیان - سید علی موجانی

☐ ناشر : کتابخانه بزرگ حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره) قم

☐ با همکاری : مرکز اسناد و تاریخ دیپلماسی

☐ نوبت چاپ : اوّل / ۱۳۷۹ ش، ۲۰۰۰ م

☐ شمارگان : هزار نسخه

☐ لیتوگرافی : تیزهوش

☐ چاپ : ستاره / قم

☐ شابک : ۹۶۴-۶۱۲۱-۵۴-۳

ISBN: 964-6121-54-3

پیشگفتار

موضوع تهیه فهرست‌های نسخه‌های خطی فارسی همواره یکی از دغدغه‌های هر شخص ۱۳۷۲ علاقمند به فرهنگ و تاریخ ایران است. با درک اهمیت این ضرورت می‌توان گفت تهیه و انتشار این فهرس بدون تردید نوعی میل‌گذاری حوزه ایران فرهنگی است، لذا از سالهای نخستین ورود به خدمت در وزارت امور خارجه توجه به این موضوع را علی‌رغم توان ناچیز علمی خود در حوزه فعالیت‌های شخصی قرار دادم. عناوین نخستین فهرست‌های منتشره مربوط به تاجیکستان و ازبکستان حاصل همان دوران نخستین است. البته ناگفته نمی‌توان گذاشت که نظرات پاره‌ای از دوستان و مسئولان تاجیک و ازبک در تهیه این فهرست‌ها دخیل بوده و هست و همین امر سبب گردیده تا آن کیفیت مطلوب به لحاظ محتوا که مورد درخواست اساتید ایرانی است حاصل نگردد. از آغاز نخستین عنوان این مجموعه تلاش بر این بود تا روش فهرست‌نگاری استاد منزوی به عنوان نمونه مورد توجه قرار گیرد و این موضوع حتی در متن توافقنامه‌های منعقد شده با طرف‌های غیر ایرانی نیز ملحوظ نظر قرار گرفت، لکن حساسیت‌ها و برخی تصورات به حق دوستان غیرایرانی که ناشی از سالها قطع روابط فرهنگی میان ایران و این مناطق بوده سبب گردید که این هدف بصورت کامل مورد توجه قرار نگیرد. از سوی دیگر به این نکته نیز باید اشاره کرد که طی سالیان اخیر بارها از فرزندانگان و اساتید بزرگوار فن فهرست‌نویس نسخه‌های خطی چه به صورت شخصی و چه به صورت سازمانی درخواست شد تا با عزیمت به این مناطق سرپرستی این طرح‌ها را عهده‌دار شوند، متأسفانه این درخواست‌ها به دلایل متعددی از جمله سطح پائین رفاه اجتماعی، خطرات امنیتی ناشی از درگیری‌های خیابانی، کمبود اعتبارات مورد نیاز برای پرداخت هزینه‌های لازم و... با پاسخ مثبت مواجه نگردید، لذا مجموعه این موارد زمینه‌ای را فراهم کرد که اینجانب با همکاری با همکارانی که در دوره‌های بعدی با پایمردی ایشان تداوم امر فهرست‌نویسی دنبال شد بر سر این موضوع که آیا به امید فضایی تازه در سطح منطقه که حاکی از درک و تفاهم، رفاه و امنیت و... بمانیم یا خیر به رایزنی‌های متعدد پردازیم. شاید اگر حمایت بزرگوارانی چون استاد منزوی و استاد افشار نبود باوری راسخ برای ما در ادامه کار ممکن نمی‌گردید.

در اینجا بر خود فرض می‌دانم تا از مساعی کتابخانه بزرگ آیت الله مرعشی نجفی (ره) در کم که مسئولیت انتشار این فهرست‌ها را متولی و ریاست محترم آن جناب آقای دکتر سید محمود مرعشی با گشاده‌رویی پذیرا شدند، کمال تشکر را ابراز و توفیق روزافزون این نهاد فرهنگی را مسئلت دارم.

سید علی موجانی

دبیر مجموعه

فہرست

ج	پیشگفتار.....
۱	علوم قرآنی و تفسیر.....
۱۳	ہنر، ستارہ شناسی، پزشکی، طبیعیات و ریاضیات.....
۲۹	کلام، فلسفہ و منطق.....
۳۳	اخلاق.....
۵۹	سیاست و ملکداری و فلسفہ عملی.....
۶۵	تصوف.....
۱۱۳	فقہ، فرائض و اصول عقاید.....
۱۷۷	سیرہ و روایات دینی.....
۱۸۹	ادعیہ و اوراد.....
۱۹۵	دستور زبان و فرهنگ.....
۲۱۳	ادبیات منظوم.....
۲۷۹	ادبیات منثور.....
۲۹۵	داستان.....
۳۰۵	علوم غریبہ و معما.....
۳۲۵	منشآت.....
۳۳۳	تاریخ و جغرافیا.....
۳۳۷	متفرقہ.....

بخش اول

علوم قرآنی و تفسیر

[اسما و صفات بعضی کلمات آیتها] ۳۵۸۵/۸

ترتیب دهنده معلوم نیست، این دو اثر مختصر نثری شرح و توضیح بعضی کلمات قرآن و شرح فارسی سوره النبأ را دربر می‌گیرد، نستعلیق متوسط، خوقندی جلادار، اواخر قرن ۱۲ ق / نیمه دوم قرن ۱۸ م، ۸ برگ (b۸۹ - b۹۶)، ۱۴×۲۵/۵ س، به زیر کلمات و تعبیرات عربی با جوشه خط کشیده شده است، مقوایی نوساخت بر بالایش کاغذ آبی رنگ چسبانده شده، نسخه ناقص بوده، آخر ندارد. بر اثر رطوبت در برگهای نسخه آثار کپک و داغهای نمی به نظر می‌رسد. در حواشی بعضی برگها قید و علاوه‌های جداگانه کاتب نسخه دچار می‌آیند.

[ترجمه مقدمه جزیره] ۱۵۹۲/۳

متن از محمد بن الجزری (متوفی ۸۳۳ ق)، این رساله شامل قواعد قرائت قرآن و بیان سه نوع وقف و ۱۵ نوع تلفظ است، نستعلیق درشت، خوقندی، حدود قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، ۱۲ برگ (b۱۵ - a۲۷)، به ابعاد ۱۴×۲۴ س، ذکر شماره فصلها با جوشه درج گردیده است. مقوایی سبز رنگ تیره ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی و شیرازة گوناگون رنگ نسخه نقصان دارد: دفترهای آن از جلدکننده شده‌اند، در برگ های b۱۶ - a۱۷ متن از تأثیر رطوبت خراب گردیده است. در حواشی برگ ها مطالبی به قلم کاتب نسخه نوشته شده است.

[رساله در تفسیر] ۴۹۲۵/۱

از مؤلفی نامعلوم، این نسخه شامل تفسیر و شرح مفصل سوره‌های فاتحه، آیه الکرسی، اخلاص است، نستعلیق، خوقندی، حدود قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، ۸۸ برگ (a۱ - b۸۸)، به ابعاد ۱۵×۲۵/۵ س. عناوین سوره‌ها، انواع اشعار و علائم فرق با جوشه ثبت گردیده‌اند. مقوایی نوساخت. نسخه ناقص است و اول و آخر ندارد. در تمام برگ ها نسخه داغها و آثار تأثیر رطوبت به نظر می‌رسند. قسم پایان برگ ها و حواشی برگ ۱ خراب گردیده‌اند.

[تفسیر آیه الکرسی] ۴۹۵۲/۱

از مؤلفی نامعلوم، شرح و تفسیری است بر «آیه الکرسی» نستعلیق، خوقندی سفید، ۱۲۴۶ ق / ۱۸۳۰-۱۸۳۱ م، ۳۱ برگ (a۱ - b۳۱)، به ابعاد ۲۵×۱۵ س. صحافی ماورالنهری ترنجدار نسخه نقصان دارد: صفحه اول آن افتاده است.

تفسیر یعقوب چرخى (یا تفسیر کلام ربانى) ۴۳۴۱

یعقوب بن عثمان بن محمود بن محمد غزنوی چرخى (متوفى ۸۳۸ق / ۱۴۳۴-۱۴۳۵م)، این نسخه تفسیر فارسی ۳۴ سوره قرآن، یعنی سوره‌های ۱، ۶۷-۷۱، ۷۲-۸۴، ۸۶-۹۳، ۹۵-۹۷، ۹۹-۱۰۴، ۱۱۳-۱۱۴ - را دربر می‌گیرد، نستعلیق سرسری، خوقندی، حدود قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۲۲۲ برگ (b۱ - b۲۲۲)، به ابعاد ۲۵×۱۴/۸ س. عنوان سوره‌ها و اقتباسات از آنها با جوشه نوشته شده‌اند. مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش، این نسخه ناقص و فرسوده است. قسمت آخر آن افتاده (متن در سوره ۹۸ قطع گردیده است) بسیار برگ‌ها از همدیگر و از جلد کنده شده‌اند. آثار خوردن موربانه در اکثر برگ‌ها نمایان است.

نسخه مکرر ۴۹۸۲/۵

شامل تفسیر سوره فاتحه و الملک، نستعلیق، خوقندی، ۱۲۷۴ق / ۱۸۵۷-۱۸۵۸م، ۹ برگ (a۳۱ - b۳۹)، به ابعاد ۲۱×۱۳ س، عناوین و نشانه‌ها با سنگرف، بدون جلد، نسخه نقصان دارد: انجام آن افتاده است.

[حاشیه در باب ترتیل و رتل] ۳۶۱۸/۵

حافظ محمد صادق (؟)، علوم قرآنی، قرائت. این شرح در باب رعایت قواعد با آهنگ خواندن قرآن کریم نوشته شده است. نستعلیق سرسری، خوقندی، ۱۲۸۵ق / ۱۸۶۸-۱۸۶۹م، ۱۴ برگ (b۸۳ - a۹۷)، ۱۹/۵×۲۱ س، کلمات و عبارات مورد شرح قرار گرفته و آیتها بعضاً با جوشه نوشته شده، بعضاً با همین رنگ تأکید کرده می‌شوند، مقوایی سبز رنگ تیره ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، صحاف نسخه ملامحمد نادر، نسخه کامل است. در حواشی بعضی برگ‌ها اصلاحات و علاوه‌ها به نظر می‌رسند.

[رساله درباره وقفها در قرآن] ۲۲۶۰/۹

این رساله منظوم (عبارت از ۲۸ بیت) شامل رعایت وقفها و تلفظ صحیح هنگام خواندن قرآن بوده، سوره‌های ۳۶ و ۷۱ در آن همچون نمونه درست خواندن مثال آورده می‌شوند، نستعلیق میانه ماوراءالنهری و دارای عنصرهای خط شکسته، خوقندی، ۱۲۶۹ق / ۱۸۵۲-۱۸۵۳م، ۲ برگ (b۵۷ - b۵۸)، ۱۲×۲۰ س، علامات سوره‌ها، نمونه‌های قرائت با جوشه تأکید و جدا کرده شده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه کامل است. به این رساله منظوم

قسمت نثری هم افزوده شده است.

[رساله در بیان رسم الخط و کیفیت وقف برآن] ۲۲۶۰/۳

این رساله شامل قواعد طرز کتابت و خواندن متن قرآن است و بر اساس قرائت امام عاصم و خلیفه سوم عثمان ترتیب داده شده است. برای تصدیق قواعد از سوره‌های قرآن نمونه‌ها آورده می‌شوند، نستعلیق ریز نامنظم، خوقندی، محمد صفا بن ملامحمد بقای بخاری، پنجم عاشورا (محرم) ۱۷۶۱ق / ۲۷ ژوئیه ۱۷۶۲م، در بخارا، ۷ برگ (۳۰ - ۳۶)، ۱۲×۲۰ س، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضریبی منقش، نسخه کامل است، در حواشی برگ‌های آن اصلاحات توضیحات زیاد به متن مربوط درج گردیده‌اند.

[رساله در بیان وقف در قرائت] ۲۷۸۹/۳

در این رساله مسئله وقف‌های صحیح و ناصحیح هنگام قرائت قرآن بیان کرده شده است، نستعلیق ریز تندنویس، خوقندی، ۱۲۳۹ق / ۱۸۲۳-۱۸۲۴م، ۲ برگ (۱۳۰ - ۱۳۱)، ۱۹×۲۴ س، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضریبی، نسخه کامل است، اما چه در حواشی و چه در بالای متن برگ‌های آن داغهای قهوه‌ای رنگ جای دارند.

[رساله در بیان قرائت قرآن] ۲۷۸۹/۲

در این رساله مختصر راجع به طرز تلفظ حروف الفبای عربی با مطلب تلفظ صحیح آن حرفها هنگام خواندن قرآن از اثرهای خلیل بن احمد و رضی الدین محمد سرخسی (متوفی ۵۴۴ق / ۱۱۴۹م) استفاده برده شده است، نستعلیق ریز تندنویس آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، ۱۲۳۹ق / ۱۸۲۳-۱۸۲۴م، ۲ برگ (۱۲۹ - ۱۳۰)، ۱۹×۲۴ س، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضریبی منقش، نسخه کامل است. در حاشیه برگ‌ها داغهایی از تأثیر رطوبت باقی مانده است.

[رساله در تجوید] ۲۲۶۰/۴

در این رساله بعضی قواعد قرائت قرآن و طرز صحیح تلفظ کردن و درست خواندن عده‌ای از حرفها و علامتهای در آن استفاده شده بیان گردیده‌اند. این رساله دارای ۵ فصل است، نستعلیق ریز، خوقندی، ۱۲۶۹ق / ۱۸۵۲-۱۸۵۳م، ۵ برگ (۳۶ - ۴۰)، ۱۲×۲۰ س، عنوان فصلها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضریبی منقش، نسخه کامل است، در ۴

برگ بعد متن رساله جای داشته قواعد وقف هنگام قرائت قرآن به شکل نظم بیان کرده شده‌اند.

[رساله در تفسیر سوره فاتحه] ۴۳۴۳

نامعلوم، این نسخه تفسیر ۱۸ سوره اول قرآن را (از سوره فاتحه تا سوره کهف) دربر گرفته در زمینه استفاده تفسیرهای کشاف، زاهدی و مانند اینها تهیه گردیده است، نسخ، شرقی زرد رنگ شفاف، تقریباً قرن ۱۰ ق / ۱۶ م، ۳۴۲ برگ (b۱ - b۳۴۲)، ۲۷×۱۹/۵ س، اطراف متن با دو خط سرخ جدول کشی شده آغاز سوره‌ها و متنهای عربی با جوشه نوشته شده‌اند، بعضی تصحیحات در حواشی برگ ها درج یافته هم با جوشه درج گردیده‌اند، مقوایی بر بالایش چرم قهوه‌ای رنگ کشیده شده، به نسخه چندان موافق نمی‌آید، نسخه دارای چنین نارساییهاست: بسیاری از برگ ها فرسوده بوده موریانه خورده‌اند، در بسیاری برگ ها آثار. تأثیر رطوبت به نظر می‌رسد، بعضی برگ ها از همدیگر و از جلدکنده شده‌اند، در برگ عنوان و برگ های ۱۳۱، ۲۱۲، ۲۶۷ نقش مهرهای مدور با ذکر اسم نادر شاه غازی ابن لطف محمد شاه، میرمحمد ظهیرین مولانا میرحسن الاعلم مصطفی دیده می‌شود، دیگر اینکه این کتاب در ۱۰۲۴ ق / ۱۶۱۵ به کتابخانه میرحسین نام حاکم یکی از ولایتها تعلق داشته است.

[رساله در قواعد قرائت قرآن] ۴۳۱۵/۳

نامعلوم، این رساله شامل قواعد دُرست خوانی است، و دارای ۱۱ فصل بوده، با اشعار حافظ انجام می‌یابد، نستعلیق سرسری، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، ۵ برگ (b۱۵ - b۲۰)، ۲۰×۱۲/۳ س، عنوان فصلها و حرفهای مورد بحث قرار داشته با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ تیره، نسخه کامل است.

[رساله منظوم در قرائت] ۳۵۶۹/۶

این رساله منظوم بیان طرز و اصول قرائت قرآن و صحیح تلفظ کردن حروف و هجاها را دربر می‌گیرد، نستعلیق درشت روشن، خوقندی، ۱۲۵۴ ق / ۱۸۳۸-۱۸۳۹ م، ۳ برگ (b۵۲ - b۵۴)، ۲۰×۱۱/۵ س، مقوایی آبی رنگ نوساخت، نسخه کامل است.

[رساله در تجوید فاتحه الكتاب] ۲۴۹۰/۱۸

نامعلوم، این رساله شامل بیان قواعد خواندن سوره اول قرآن (فاتحه) و رعایت وقفها هنگام

اجرای این عمل است و در آخر آن علاوه نظمی در این موضوع آورده می‌شود، نستعلیق روشن، خوقندی، ۱۳۰۴ق / ۱۸۸۶-۱۸۸۷م، ۶ برگ (b۴۹۶ - a۵۰۱)، ۱۳×۲۰ س، تیماج تمشکی رنگ ساخت شرق و دارای ترنجهای ضربی، نسخه کامل است.

[رساله در قواعد قرآن شریف] ۳۲۰/۱

محمد رازق بن میرزا کیلیدی ینگلی قورغانی (۲)، این رساله بیان قواعد خواندن قرآن و هنگام قرائت رعایت نمودن تلفظ صحیح و گوناگون حروف و هم چنین وقفها را فرا می‌گیرد و دارای ۵ فصل است. نستعلیق، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۴ برگ (b۱ - b۴)، ۱۵×۲۵/۵ س، اطراف متن با دو خط سرخ جدول کشی شده، عنوان رساله و فصلها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی فرسوده بر بالای کاغذ چسبانده شده، نسخه کامل است، اما در آن چنین نارساییها جای دارند: گوشه برگ‌ها پاره شده، در همه آنها داغها به نظر می‌رسند، در آخر نسخه ۴ رباعی به زبان فارسی و در برگ پیش از متن رساله، یک قصیده عربی درج گردیده است.

[رساله در فضیلت هفت آیات] ۱۸۰۴/۴

این رساله کوچک سخن خواجه عبدالله دمشقی (۲) را در خصوص ضرورت قرائت هفت آیت قرآن را دربر می‌گیرد تا خداوند در روز قیامت مشکلات گوناگون خواننده را سبک کند، نستعلیق درشت، خوقندی، عبدالقیوم السمرقندی، ۱۲۴۷ق / ۱۸۳۱-۱۸۳۲م، ۳ برگ (b۱۱۲ - a۱۱۴)، ۱۴×۲۳ س، اطراف متن با آب طلا جدول کشی شده، سرلوحه‌ها با جوشه تأکید گردیده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه کامل است، بعد انجام متن رساله یک قطعه شعر عربی آورده شده است.

[رساله در قواعد قرآن] ۲۹۴۸/۹

نامعلوم، این رساله بیان تلفظ صحیح حروف الفبای عربی هنگام خواندن قرآن را دربر می‌گیرد و شامل ۶ فصل است، نستعلیق متوسط، خوقندی، ۱۲۶۲ق / ۱۸۴۵-۱۸۴۶م، ۳ برگ (b۴۸ - b۵۰)، ۱۶×۲۷ س، سرلوحه‌ها با خط درشت تر نوشته شده، علامات با رنگ قهوه‌ای ثبت گردیده‌اند، مقوایی نوساخت بوده بر بالای کاغذ چسبانده شده است، نسخه کامل است.

رساله در باب قواعد قرائت ۱۱۱۲/۷

ملازهد (۲)، در این رساله طرز درست تلفظ کردن حروف الفبای زبان عربی و رعایت حتمی علائم

حروف (زیر و زبر) هنگام قرائت قرآن به نظم بیان کرده شده‌اند، نستعلیق ماوراءالنهری، خوقندی، میرصالح خواجه المجددی بن سعید خواجه الحسینی الاوراتیه‌گی، ۱۲۵۵ق / ۱۸۳۹-۱۸۴۰م، ۳ برگ (۵۵۲ - ۵۵۴)، ۱۵×۲۶/۵ س، مقوایی سیاه رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه کامل است.

نسخهٔ مکرر ۵۰۱۳/۲

نستعلیق، شرقی سفید، مولی اعلمی عبدالرحمن بن ارل بای نسفی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۹ برگ (۳۳۶ - ۳۴۴)، ۱۴×۲۰ س، مقوایی جدید خودساخت، نسخه ناقص است. همهٔ برگ‌ها از هم جدا شده و اطراف آنها پاره شده است، در حواشی شرح ابیات و کلمات به دست همین کاتب نوشته شده است.

دُرّة الفرید فی التجوید ۵۰۲۹

حافظ کلان بن بدالدین قاری بخاری، به نام ابوالغازی عبیدالله بهادرخان (۹۹۱-۱۰۰۶ق)، این اثر شامل بیان قواعد قرائت قرآن مجید است، نستعلیق ریز روشن، خوقندی، ملاعلی بن ملاعثمان، ۱۲۲۹ق / ۱۸۱۳-۱۸۱۴م، ۱۰۴ برگ (۱ - ۱۰۴)، ۱۱/۶×۲۰/۴ س، مقوایی آبی رنگ دارای ترنجهای ضربی و شیرازهٔ سرخ و خاکستری رنگ، نسخه ناقص است: اول آن، که باید نامش ذکر می‌یافت از بین رفته است، در حواشی بعضی برگ‌ها نوشته‌ها و علاوه‌های جداگانه به متن مربوط درج گردیده‌اند.

نسخهٔ مکرر ۳۵۵۴/۲

نستعلیق روشن، خوقندی، تقریباً اوایل قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۵۱ برگ (۳۳۶ - ۳۸۷)، ۱۲/۵×۲۰/۵ س، مقوایی جگری رنگ دارای ترنجهای ضربی، صحاف نسخه ملاترسون محمد، نسخه کامل است. در داخل متن آن بعضی قطعات نظم هم آورده شده‌اند.

نسخهٔ مکرر ۴۳۱۵/۴

نستعلیق تندنویس و سرسری، خوقندی، خواجه خان راجی، ۱۳۰۴ق / ۱۸۸۶-۱۸۸۷م، ۱۲۰ برگ (۲۱ - ۱۴۱)، ۲۰×۱۲/۳ س، عده‌ای از کلمات و عبارات از قبیل اما آنچه، بعد دیگر بیان و غیره‌ها با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی سبز تیره رنگ، این نسخه چنین نقصان دارد: در بین برگ‌های ۷۳-۷۴، ۷۹-۸۰، ۱۳۷-۱۳۸ صفحه‌های نانوشته (سفید خالی) جای دارند. افتادن حروف، نقاط

هم زیاد به نظر می‌رسند. در بعضی صفحات سیاهی پخش گردیده به متن ضرر وارد ساخته است.

ریاض المذکرین (روضه الواعظین) ۴۸۹۶

ملاکلان مفتی سمرقندی، (۹۴۰ق/۱۵۳۹م)، دینی، فقه، رساله در شرح و تفسیر احادیث و آیات مبنی بر چهل حدیث و چهل آیات که برای عبیدالله خان نوشته شده است، نستعلیق، سمرقندی، تخمیناً قرن ۱۱ق/۱۷م، ۳۷۰ برگ. آیات و احادیث و "بدان ای درویش" به رنگ قرمز نوشته شده است، مقوای ملون و نقاشی شده ماوراءالنهری، نسخه ناقص است، آخر کتاب موجود نیست، در اثر نم و رطوبت بعضی برگها سیاه شده و آثار داغ و لکه موجود است. چند برگ از داخل جلد جدا شده، ولی متن اصلی قابل استفاده است.

نسخه مکرر ۳۸۸۸/۱

نستعلیق متوسط آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، تقریباً اواخر عصر ۱۱ق/۱۷م، ۶۹ برگ (b1 - b68)، ۱۲×۲۱ س، برگهای نسخه با یک خط سرخ جدول کشی شده، عناوین با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه ناقص است: آخر آن افتاده است، در اکثر برگهای نسخه آثار تأثیر رطوبت و کپک دیده می‌شود، جلد جانب راست آن کنده شده است، گوشه‌های برگهای اول فرسوده گردیده‌اند، خط برگهای ۵۹-۶۰ از خط دیگر برگها فرق دارد.

نسخه مکرر ۵۳۲۸/۱

نستعلیق، خوقندی، ملاصفر مسچاهی، ۱۲۸۲ق/۱۸۵۶م، قریه بول بلیق (کذافی النسخة)، ۸۴ برگ (a17 - a100)، ۱۳/۵×۲۱/۵ س، مشکی خیلی فرسوده ماوراءالنهری، نسخه کامل است، در مقدمه کتاب به نم «روضه الواعظین» یاد شده ولی در اصل این «ریاض المتذکرین» است. نسخه در اثر نم و رطوبت داغ و لکه دارد. ولی متن اصلی قابل استفاده است. در اول نسخه به تعداد ۱۸ برگ رساله «صفت یک» بخط کسی دیگر ضمیمه شده است.

نسخه مکرر ۳۴۲۴/۱

نستعلیق متوسط، خوقندی، عبدالله داملا رحیم قلی بن خالق قلی خوقندی، ۱۲۸۵ق/ ۱۸۶۸-۱۸۶۹م، (برگ a119)، ۱۰۷ برگ (b1 - a107)، ۱۴/۵×۲۵/۵ س، عناوین و علائم فرق و بعضی کلمات و عبارات با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای

ترنجهای ضربی، در تمام برگهای نسخه آثار رسیدن آب مشاهده می‌گردد اما به متن ضرری وارد نگردیده است. در حواشی برگهای نوشته‌ها و علاوه‌های کاتب نسخه به نظر می‌رسند.

قواعد القرآن ۴۲۷۰/۸

یار محمد بن خداداد سمرقندی (قرن ۱۰ ق / ۱۶ م)، این رساله اصول قرائت قرآن، طرز تلفظ حروف و هجاهای عربی و رعایت قواعد و نازکیهای تلفظ آنها را فرا می‌گیرد و از مقدمه و ۱۲ بیت عبارت است، نستعلیق گوناگون روشن و بعضاً آمیخته با خط شکسته (b255 - a273)، خوقندی زرد رنگ شفاف، ۱۲۶۹ ق / ۱۸۵۲-۱۸۵۳ م، ۱۹ برگ (b254 - a273)، مقوایی قهوه‌ای رنگ و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه فرسوده بوده برگ‌های آن از همدیگر جدا شده‌اند، در اکثر برگ‌ها آثار تأثیر رطوبت و کپک دیده می‌شود، در حواشی برگ‌ها اصلاحات و توضیحات به متن دخلدار جای دارند.

[منتخبات از علم تلاوت قرآن] ۲۲۶۰/۲

این رساله شرح برخی از قواعد قرائت قرآن را فراگرفته، بر اساس ادب التلاوة نووی (قرن ۷ ق / ۱۳ م) و مطلوب القراءة تألیف یافته است، نستعلیق ریز نامنظم، خوقندی، محمدصفا بن ملامحمد بقای بخاری، ۵ محرم ۱۱۷۶ ق / ۲۷ ژوئیه ۱۷۶۲ م، در بخارا، ۱۱ برگ (b20 - a30)، ۱۲x۲۰ س، سرلوحه‌های نسخه با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه کامل است، در حواشی برگ‌ها نوشته‌های گوناگون جای دارند.

مواهب علیّه (یا تفسیر حسینی) ۴۲۳۷

کمال الدین حسین بن علی واعظ کاشفی (متوفی ۹۱۰ ق / ۱۵۰۴-۱۵۰۵ م). این نسخه تفسیر فارسی نسبتاً مختصر و مشهور قرآن را فرا می‌گیرد و به امیر علیشیر نوایی (متوفی ۹۰۶ ق / ۱۵۰۱ م) بخشیده شده است، نستعلیق ریز، شرقی، ابن حیدرالحسینی، در ۱۳ صفر ۱۰۹۹ ق / ۷ ژانویه ۱۶۸۸ م، ۴۹۲ برگ (b1 - b492)، به ابعاد ۲۹x۱۸/۵ س. متن اصلی قرآن با جوشه نوشته شده است. مقوایی نوساخت سرخ رنگ که در یک جانب ۱۲ ترنج ضربی گوناگون رنگ و در جانب دیگرش ۵ ترنج سیاه و قهوه‌ای رنگ دارد نسخه اساساً کامل است و خوب نگاهداری گردیده است. با این وجود این در نسخه آثار تأثیر رطوبت و بعضاً داغها هم مشاهده می‌گردد. طبق نوشته برگ b492 نسخه از جانب علی قُل ترمیم گردیده است، جای برگ‌های ۲۵۱ و ۲۵۴ مخلوط کرده شده است. در نسخه صاحبان

آن قاری ملا صابر بن ملاعلیشیر، قاری میرزاهد، ملامحمد کریم، محمدعلی آخوند ذکر یافته‌اند. در برگ اول نسخه مهر بیضی شکل با ذکر اسم محمد صابر و مهر مربع شکل با ذکر اسم ملاغفور میرزاهد و هم چنین شعرهای سعدی و بیدل جای دارند. در دو برگ بعد متن تفسیر آورده شده مندرجه تفسیر و اشعار شاعر نامعلومی ثبت گردیده‌اند.

نسخه مکرر ۵۳۱۰

نستعلیق بدخوان، خوقندی، محمد صالح بن ملا اسماعیل، شعبان ۱۲۵۷ ق، ۵۰۰ برگ، به ابعاد ۲۶/۵×۲۰ س، سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر، نسخه کامل است، ولی آثار نم و رطوبت دیده می‌شود. چند جای نسخه زرد شده. در حواشی بعضی یادداشتها به دست کسی دیگر نوشته شده است که به متن اصلی ارتباط ندارد.

نسخه مکرر ۴۹۱۶

نسخ و نستعلیق بدخوان، سمرقندی، قرن ۱۳ ق، ۳۹۶ برگ، به ابعاد ۲۲×۳۲ س، اطراف برگ ها به رنگ قرمز جدول کشی شده و آیات قرآن کریم نیز به رنگ قرمز نوشته شده است. تیماج مشکی خیلی فرسوده و اطراف آن پاره شده. نسخه ناقص است: آخر نسخه موجود نیست. نسخه در اثر آب رسیدگی و نم خیلی خراب شده، اطراف برگ ها سیاه شده ولی متن موجوده قابل استفاده است. برگ اول پاره شده بعداً ترمیم شده است.

قانون القراءة ۴۹۰۲/۲

میرزا زاهد(؟)، نستعلیق سرسری، خوقندی و کارخانه‌ای، سیدحمیدالدین، ۱۲۶۰ ق / ۱۸۴۸-۱۸۴۹ م، ۳۶ برگ (b۱۲۸ - a۱۶۴)، ۲۱×۱۳ س، عنوان کتاب، بابها، حرفها و کلمه‌ها از قرآن آورده شده با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای جگری رنگ، صحاف نسخه ملاقلندر جویباری بوده است، نسخه کامل است، اما در بسیار برگ های آن پخش شدن سیاهی جای دارد. در حواشی برگ های نسخه هر گونه توضیحات و اصلاحات به متن مربوط درج گردیده‌اند که آنها به زبانهای عربی و فارسی و به شکل اریب نوشته شده‌اند، در برگ های ۱۲۸ و ۱۶۴ یکچند مهر بیضی شکل دیده می‌شوند که در آنها نامهای مؤلف و کاتب اثر سیدحمید الدین و صاحب پس از او، ملامظفر خواجه مدرس ذکر یافته‌اند.

هدایة القراء و ذخیرة العقبی ۴۹۰۲/۱

سیدحمید الدین حسینی (مدرّس و قاری معروف شهر بخارا)، شاید ۱۲۶۱ق / ۱۸۴۵م، این رساله که بر اساس استفاده قانون القرائه اثر میرزا زاهد و بعضی رساله‌های دیگر نوشته شده، بیان قواعد برای قاریان قرآن و رعایت طرز تلفظ آواز و حروف، هجاء و کلمات را دربر می‌گیرد و شامل ۸ باب است، نستعلیق تندنویس سرسری، خوقندی، دستنویس مؤلف، ۱۲۶۵ق / ۱۸۴۸-۱۸۴۹م، ۱۲۷ برگ (b۱ - b۱۲۷)، ۲۱×۱۳ س، عناوین کُتب استفاده شده، فصلها و آغاز اشعار با جوشه نوشته شده‌اند، به زیر آیت‌های اقتباس شده خط سرخ کشیده شده است، مقوایی سبز رنگ دارای ترنج‌های جگری رنگ، صحاف نسخه ملاقلندر جویباری بوده است، نسخه کامل است، اما با این وجود در آن بعضی نارسایی‌های جزئی از قبیل از جلدکننده شدن دفترها به نظر می‌رسند، در حواشی برگ‌های نسخه نوشته‌های زیادی به زبانهای عربی و فارسی با رنگهای سیاه و سرخ ثبت گردیده‌اند. در برگ a۱ سه نقش مهر بیضی شکل خُرد و بزرگ صاحب کتاب ملامظفر خواجه مدرّس و مؤلف و کاتب آن سید حمید الدین و هم چنین دو بیت دیده می‌شود. در آن مهرها تاریخهای ۱۲۶۰ق / ۱۸۴۴م و ۱۲۶۷ق / ۱۸۵۰م ذکر یافته‌اند.

بخش دوم

هنر و ستاره‌شناسی و پزشکی و
طبیعیات و ریاضیات

برهان النجوم ۴۶۹۴/۲

محمد رجب منشی بخارایی معروف به راجی، این رساله شامل بیان راه حرکت آفتاب و ماه، موقع ستاره‌ها در قسمتهای گوناگون فلک، بروج، طرز حرکت سیارات و ستاره‌ها و تأثیر آنها به تقدیر آدمیان، شهرها و کشاورزی و زراعت است. در آخر آن یکچند جدول و نقشه و پارچه اشعار آورده می‌شود. نستعلیق روشن و واضح، کارخانه‌ای خوش صفت، اوایل قرن ۱۴ق / ۲۰م، ۲۳۰ برگ (b۳۰ - b۲۶۰)، ۲۰/۵×۱۲/۵ س. آغاز قسمتها و بابها، عنوان ستاره‌ها، ماهها، برجها، سیارات و نقشها و جدولها با جوشه ثبت گردیده‌اند. مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضربی، صحاف نسخه ابراهیم خواجه نسخه کامل است، اما با این وجود در آن کنده شدن برگ از جلد و دفترها و حتی پاره شدن برگ (۲۰۵) هم دیده می‌شود.

ترجمه مجمل الأصول (یا شرح مجمل الأصول) ۴۸۴/۲

اصل عربی اثر تألیف ابوالحسن کوشیار بن لبان جیلی (قرن ۴ق / ۱۰م)، مترجم فارسی آن محمد بن ابی عبدالله مسعود الکمال معروف به سیف منجم یزدی، در ۷۰۳ق / ۱۳۰۴م، این رساله مدخلی است بر علم نجوم و عبارت است از ۴ مقاله: مدخل این صنعت، حکم کردن بر کارهای عالم، حکم کردن مولود، در اختیارات و فصلهای کوچک دیگر. در داخل متن رساله ۶ جدول موجود است، نستعلیق، هندی خوش صفت، محمود الحسینی قاسم، ۱۱۳۶ق / ۱۷۲۳-۱۷۲۴م، در شهر قزوین ایران، ۳۷ برگ (b۵۵ - b۹۱)، ۱۷×۲۲ س. عناوین قسمتها با جوشه نوشته شده‌اند. مقوای شرقی بر بالایش کاغذ سفید چسبانده شده، حواشی ۳ برگ اول نسخه با کاغذ دیگر بعدتر ترمیم شده‌اند. در بعضی برگ‌ها آثار خوردن موربانه به نظر می‌رسد. در حواشی عده‌ای از ورقها قید و علاوه‌ها دیده می‌شوند. در بعضی حاشیه‌ها ۱۴ نقش مهر بیضی شکل بزرگ با ذکر وقف مدرسه گاوکشان بخارا (قرن ۱۰ق / ۱۶م) دیده می‌شود.

جامع الفوائد ۳۹۳۹/۳

یوسف بن محمد بن یوسفی الهروی (۹۵۰ق / قرن ۱۶م)، رساله آمیخته با نظم در رساله مسائل طبی و طرز معالجه بیماریهای گوناگون، از مقدمه و ۲۶ باب عبارت است، نستعلیق متوسط، خوقندی، حدود ۱۲۱۶ق / ۱۸۰۰-۱۸۰۱م، ۷۴ برگ (a۱۰۵ - a۱۷۹)، ۱۳/۷×۲۳/۶ س. عنوان بابها با جوشه نوشته شده است، چرمی مستعمل و فرسوده، در نسخه آثار تأثیر رطوبت و جای داشتن داغهای قهوه‌ای رنگ به نظر می‌رسد. بر اثر تأثیر رطوبت دو سطر آخر همه ورقهای نسخه تماماً خراب گردیده

است. در حواشی عده‌ای از برگ‌ها اصلاحات و علاوه‌ها جای دارند که بعضی از آنها به قلم کاتب نسخه و بعضی دیگرشان به قلم شخصیت‌های دیگر تعلق دارند. بعد متن رساله آورده شده است.

ذخیره خوارزمشاهی ۴۸۹۰

زین الدین ابوالبراهیم اسماعیل بن حسن بن احمد بن محمد حسینی جرجانی (متوفی ۵۳۱ق / ۱۱۳۶م)، تالیف در بین سالهای ۴۹۰-۵۲۲ق / ۱۰۹۷-۱۱۲۸م، این کتاب دایرة المعارف معروف راجع به طب و داروشناسی و داروسازی و شناختن و معالجه کردن بیماریها بوده، از ده کتاب و گفتار و بابهای متعدد عیارت است، نستعلیق روشن، شرقی، سید احمد بن میراحمد الخلخالی، در ۱۷ ذوالقعدة ۹۸۴ق / ۶ فوریه ۱۵۷۷م - ۱۵ جمادی الاولی ۹۸۷ق / ۱۰ ژوئیه ۱۵۷۹م، ۵۷۸ برگ ۲۳×۵/۳۴س. عنوان و آغاز کتابها، گفتارها و بابها با جوشه نوشته شده‌اند، فهرست قسمتهای کتاب در اول نسخه با رنگهای گوناگون آب طلا نوشته شده، اطرافش جدول کشیده شده است، تیماج جگری رنگ نوساخت، نسخه کامل است، اما با این وجود در آن داغهای گوناگون و از همدیگر و از جلدکننده شدن دفترها به نظر می‌رسند. در برگ ۵۱۹ مهر بیضی شکل با ذکر اسم «محمد ابراهیم طیب» و نوشته‌های دیگر جای دارد. در حواشی برگ‌ها توضحات و علاوه‌های به متن مربوط درج گردیده‌اند که آنها و هم چنین (در آغاز) به قلم صاحب اولین نسخه ابراهیم بن محمود بن احمد اللاهیجی تعلق دارند.

[رساله در احکام نجوم] ۴۵۱۰

از مؤلف ناشناخته، تخمیناً قرن ۱۳ق / ۱۹م، رساله در بیان بعضی امراض داخلی و علاج آنها، نستعلیق، شرقی زرد رنگ، ۴۴ برگ، ۲۴×۱۴س، کاغذی عادی، نسخه کامل است. متن موجود در اثر نم و رطوبت زرد شده ولی متن موجود قابل استفاده است.

[رساله در تاریخ خط و خطاطان] ۱۳۱۱

«در بیان تاریخ واضع خطوط مختلف الأرقام و متنوع الرّسام از طایفه عرب و نیز ذکر اسامی خوش خطآن ماضی ماوراء النهر و ایران در هر عصر و آوان الی الآن و شمه‌ای از شرح فضائل و کمالات بعضی از ایشان». نامعلوم، اوائل قرن ۱۴ق / اوایل قرن ۲۰م، تاریخ خط و خوشنویسی، در این نسخه درباره ۳۲ تن از خوشنویسان ایرانی در قرنهای ۹-۱۴ق / ۱۵-۲۰م، اطلاعاتی آمده و این رساله در پیروی تذکرة الخطّاطین، قاضی محمد شریف صدر ضیاء نوشته شده است، نستعلیق خوش خط، خوقندی،

میرزا اسحق خلیل زاده، ۱۳۵۹ق / ۱۶۴۰م، ۱۲ برگ، ۲۱×۱۲/۵ س، چرمی ساخت ماوراءالنهر، در حاشیه برگ ۳۳ رباعی در وصف هنر سلطان علی خطاط درج گردیده است.

[رساله در تعلیم خط] ۱۰۴۰/۱

مولانا میرعلی کاتب مشهدی با تخلص مجنون (قرن ۱۰ق / ۱۶م)، ۹۰۹ق / ۱۵۰۴-۱۵۰۵م، این نسخه شامل بخشی از رساله راجع به خطاطی نوشته میرعلی در رسم الخط بوده، قاعده و طرز کتابت تمام حروف الفبا در خط نستعلیق را دربر می‌گیرد، نستعلیق، خوقندی جلادار، میرعبدالسید مرغانی، ۱۲۴۸ق / ۱۸۳۲-۱۸۳۳م (برگ ۲۵b)، ۴ برگ (a۱ - b۴)، ۱۳/۵×۲۱/۵ س، متن در دو ستون ثبت گردیده، اطراف آن با خطهای سرخ و آبی رنگ جدول کشی شده است، عناوین با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سرخ رنگ لاک الکل ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضریبی منقش (جلد جانب راست افتاده)، نسخه ناقص بوده فقط جزوی از رساله میرعلی را فرا می‌گیرد، در یک برگ بعد از متن اثر جای داشته، طرز آماده ساختن قلم، کاغذ و دیگر مواد خط نویسی، تاریخ فوت شاعر عصمت الله و کاتب ابوالفیض خان توره ذکر گردیده‌اند.

[رساله در حساب] ۲۱۲۱/۵

خواجه شاه بن خواجه محمد عابد (زمان زندگی و شخصیت او معلوم نشد)، این رساله کوچک مشتمل است بر علم حساب و بعضی مسائل مربوط به تقسیم میراث را هم دربر می‌گیرد. رساله دارای ۳ باب (مسائل): صحاح، کسر و صحاح با کسر است، نستعلیق ریز روشن، خوقندی، ۱۲۱۵ق / ۱۸۰۰-۱۸۰۱م (برگ ۲۲b)، ۱۰ برگ (b۷۵ - b۸۴)، به ابعاد ۱۴/۷×۲۴ س. چرمی سبز رنگ، جانب چپ آن خراب گردیده است. در حواشی برگ های نسخه آثار تأثیر رطوبت به نظر می‌رسد، در حواشی بعضی برگ ها قید و محاسبات جای دارند.

[رساله در حساب] ۲۱۲۱/۶

از مؤلفی نامعلوم، در این رساله بعضی مسائل علم حساب بیان گردیده‌اند، نستعلیق روشن، خوقندی، ۱۲۱۵ق / ۱۸۰۰-۱۸۰۱م، ۱۲ برگ (a۸۵ - a۹۷)، ۱۴/۷×۲۴ س. چرمی سبز رنگ، جانب چپ آن تا اندازه‌ای خراب شده است. برگ های ۸۷ و ۸۸ نانوشته مانده‌اند، در حواشی برگ ها آثار تأثیر رطوبت جای دارد. در حاشیه بعضی ورقها قیده‌ها، محاسبات به نظر می‌رسند. در متن رساله عبارات و تعبیرات عربی آمده است.

[رساله در حساب و هندسه] ۱۲۰۰

استاد راقم، این رساله شامل دو عمل حساب: قاعده ضرب، تقسیم سنجش، استخراج ریشه و هم چنین نظریه هندسی و شرح یکچند نقشه هندسی است، نستعلیق، خوقندی، ۱۳۱۱ق / ۱۸۹۳-۱۸۹۴م، ۵۶ برگ (a۱ - b۵۶)، اطراف متن با جوشه جدول کشی شده، خود جدولهای هندسی هم با جوشه ثبت گردیده‌اند، نقشه‌های اشکال هندسی هم کشیده شده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر. نسخه ناقص است: آخر آن افتاده، از بین برگ های ۳ و ۴ و ۲۱-۲۲ هم برگ هایی افتاده است. در دو برگ قبل از متن اثر جای داشته، هر نوع نقشه‌ها و شرط و حل مسئله درج گردیده‌اند. در بعضی جایها متن حرفها بی نقطه نوشته شده‌اند.

رساله در خط ۷۶۸/۲

خوش نویسنده معروف مجنون بن محمود رقیقی (قرون ۹-۱۰ ق / ۱۵-۱۶ م) این رساله شامل تاریخ پیدایش خطهای گوناگون، معلومات راجع به خوش نویسان، طرز آماده ساختن جوهر گوناگون رنگ، کاغذ و قلم است، نستعلیق ریز آمیخته با عنصرهای خط شکسته، شرقی، خلیل الله عباسی (برگ b۲۴۹)، ۱۱۳۹ق / ۱۷۲۶-۱۷۲۷م (برگ b۲۴۹)، شاهجهان آباد (هند)، ۷ برگ (a۱۹۹ - b۲۰۵)، ۶/۵×۱۴س، عناوین قسمتها و بعضی کلمه و عبارات با جوشه ثبت گردیده‌اند حواشی از دیگر قسمتهای برگ ها با خطهای سرخ جدا کرده شده‌اند. چرمی قهوه‌یی رنگ، در برگ a۱۹۹ نقش مهر با ذکر اسم سید محمد قباد خواجه و سنه ۱۲۵۰ق / ۱۸۳۴م جای دارد. در یک برگ آخر نسخه نسخه‌های گوناگون راجع به طرز ساختن دواها درج گردیده است.

[رساله در ریاضیات] ۳۶۱۷/۴

از مؤلف نامعلوم، این پارچه که جزوی از یک رساله ریاضی مفصل است، شامل حساب دوره است. نستعلیق متوسط، خوقندی، در ۱۲۶۶ق / ۱۸۴۹-۱۸۵۰م، ۲ برگ (b۶۸ - a۶۹)، به ابعاد ۱۳×۲۰/۵س، مقوایی نوساخت آبی رنگ، نسخه ناقص است و اول و آخر ندارد.

[رساله در سنگ شناسی] ۱۲۲۴/۷

از مؤلفی نامعلوم، در این رساله براساس کتاب عجایب الطبقات اثر سیدمحمد طاهر ابن ابی القاسم (قرن ۱۱ ق / ۱۷م) راجع به سنگهای عجیب ماوراءالنهر و خاصیتهای خارق العاده بعضی از آنها

معلومات داده می‌شود، نستعلیق ماوراءالنهری بعضاً به شکل آریب، کارخانه‌ای رنگین، حکیم نوراتا، تقریباً اوایل قرن ۱۴ ق / اواخر قرن ۱۹ م، ۱۳ برگ (۲۴۹-۲۶۱b)، به ابعاد ۲۱×۱۳ س. مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه ناقص است: قسمت آخر آن افتاده است.

[رساله در قواعد خط نستعلیق] ۱۵۳۵/۱۶

نامعلوم تاریخ خط و خوشنویسی، این رساله که با نثر مخلوط به اشعار زیاد نوشته شده است، شامل قواعد درست و صحیح و زیبا نوشتن حروف الفبای عربی از ب تا ی و تاریخ پیدایش خط نستعلیق و بیان خدمت میرعلی تبریزی در تکمیل آن است، نستعلیق درشت سیررنگ، خوقندی، ۱۲۶۶ ق / ۱۸۴۹-۱۸۵۰ م، ۳ برگ (۱۲۹b - ۱۳۱b)، ۲۷×۱۶ س، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای تمشکی رنگ صحاف نسخه ملاعبدالقادر. نسخه کامل است، بخش منظوم آن در دو ستون ثبت گردیده است.

[رساله در موسیقی] ۴۹۸۲/۸

از مؤلفی نامعلوم، این رساله کوچک شامل است بر بیان شش مقام و شعبات آنها و همچنین اشعاری که با آن مقامها سروده می‌شده است. نستعلیق درشت روشن، خوقندی، ۱۲۷۵ ق / ۱۸۵۸-۱۸۵۹ م، ۱ برگ (۴۶b - ۵۶b)، به ابعاد ۱۳/۵×۲۱/۳ س، نسخه کامل است.

[رساله طبّی] (در اصل نسخه نوشته شده است: هذا نسخه معجونات و جلاب و ادویات متفرقه)

۵۵۵۳/۳

شاید مؤلف خود کاتب (میرشمس الدین) باشد، رساله درباره نسخه‌های معجونات و ادویه جهت تداوی امراض مختلف و دستور تهیه آنهاست و از ۴۰۴ کتاب استخراج شده است، نستعلیق زیبا، شرقی سفید، میرشمس الدین، حدود قرن ۱۳-۱۴ ق، ۲۴ برگ (۴۲a - ۶۶b)، به ابعاد ۲۰×۱۲ س. نام نسخه با «ترکیب ساختن» و «علاج...» به رنگ قرمز نوشته شده است، تیماج فرسوده. نسخه کامل است. برگ‌ها بر اثر رطوبت زرد شده، آثار داغ و لکه موجود است. متن موجود قابل استفاده است. بعد از متن اصلی روی دو صفحه به دست فرد دیگر نسخه‌های طبّی اضافه شده است. (برگ ۲۵b - ۲۶b)

رساله منظوم در خط ۷۶۸/۳

مولانا میر علی هروی (متوفی ۹۵۱ ق / ۱۵۴۴ م) این رساله منظوم شامل بیان طرز حاضر ساختن جوهر، صنعت کاغذ، رنگها، قلم، قاعده نوشتن هر یک حرف و غیره است و به شاه اسمعیل صفوی بخشیده شده و با درخواست محمد هاشم تألیف یافته است، نستعلیق ریز آمیخته با عنصرهای خط شکسته، شرقی، خلیل الله عباسی، ۱۱۴۱ ق / ۱۷۲۸ م، شاه جهان آباد (هند)، ۱۰ برگ (۲۲۰۷ - ۲۱۶ b)، ۱۴×۵/۶ س، عنوان بخشها با جوشه نوشته شده‌اند، اطراف متن با جوشه جدول کشی شده است. متن در دو ستون ثبت گردیده است. چرمی قهوه‌یی رنگ، نسخه کامل است، در حواشی برگ‌ها آن بعضاً نوشته‌های جداگانه به نظر می‌رسند.

رساله وضع خط تعلیق ۱۰۷/۴

میرعلی بن محمود رفیقی (متوفی ۹۵۱ ق / ۱۵۴۳-۱۵۴۴ م)، متخلص به مجنون، این رساله منظوم دستورالعملی است راجع به درست، صحیح و زیبا نوشتن هر یک قسمت حروف الفبا. هر یک جزو حرفها با نقطه معین کرده می‌شوند، یعنی آن قسمتها باید چند نقطه باشد، نستعلیق درشت، خوقندی، ۱۲۵۸ ق / ۱۸۴۲-۱۸۴۳ م، ۲ برگ (۲۹۶-۲۹۷ b)، ۱۴×۲۴/۵ س، مقوایی تمشکی رنگ لاک الکل و دارای ترنجهای زیبا، صحاف نسخه ملاترسون محمد، متن در دو ستون، ۸ بیت آخر رساله و تاریخ تألیف آن با خط شخص دیگر نوشته شده‌اند. در حواشی برگ‌ها قید و اصلاحات کاتب نسخه درج گردیده‌اند. در برگ ۹۶a سوآلی راجع یک عبارت خواجه حافظ و جواب نظمی به آن جای دارد.

نسخه مکرر ۲۶۲۵/۱۶

نستعلیق روشن، خوقندی نازک، ملاعبد عبدالرؤف بن صوفی جلیل قراتیگی، ۱۲۹۲ ق / ۱۸۷۵ م، ۲ برگ (۲۰۴-۲۰۵ b)، ۱۵×۲۳/۵ س، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر، صحاف نسخه ملایحیی، متن در دو ستون نوشته شده است، بعد انجام متن نسخه ۱۰ بیت شعر و در یک برگ شرح «بسم الله الرحمن الرحیم» به شکل سؤال و جواب آورده شده‌اند.

زیچ جدید گورکانی (یا زیچ الغ بیک) ۱۱۸۹

الغ بیک بن شاهرخ بن تیمور گورکانی (۷۹۶-۸۵۳ ق / ۱۳۹۳-۱۴۵۰ م)، تالف در: ۸۴۷ ق / ۱۴۴۴ م، طبق اطلاعات مقدمه، این جدولهای نجومی از جانب قاضی زاده رومی، غیاث الدین جمشید آغاز کرده شده از طرف علی قوشچی به انجام رسانیده شده‌اند. ترتیب جابجاگذاری مواد مانند جدول نجومی ایلخانی نصیرالدین طوسی است. در این زیچ الغ بیک دست آوردهای پیشین تکمیل داده

شده‌اند. نستعلیق، تقریباً قرن ۱۲ ق / ۱۸ م، ۲۱۷ برگ (b۱ - a۲۱۷)، ۱۶×۲۶ س. متن در جدول، مقوایی سبز رنگ شفاف ساخت ماوراءالنهر، نسخه مستعمل بوده، بسیار برگ‌ها از نو چسبانده شده‌اند. در اکثر برگ‌ها آثار دود و داغ جای دارد. برگ‌ها هنگام صحافی بریده شده‌اند. در بین ورقهای ۱۰-۱۱، ۱۱-۱۲، ۱۲-۱۳، ۱۳-۱۴، ۱۴-۱۵ جایهای نانوشته (سفید) موجود است.

زیج شاهجهانی (یا کارنامه صاحبقران ثانی زیج شاهجهانی) ۲۰۰۷

ملافرید ابراهیم دهلوی - منجم درباری شاهجهان پادشاه هند (۱۰۳۷-۱۰۶۸ ق / ۱۶۲۸-۱۶۵۸ م)، تألیف در ۱۰۴۱ ق / ۱۶۳۱-۱۶۳۲ م، این رساله شامل بیان دانشهای نجومی تا وقت تألیف رساله است و ذکر رصدخانه‌های مشهور و علامات جدولهای نجومی تقویم، افاده شرطی با رقمها، نوآوریهای این زیج، اصول دریافت سال، ماه، روز، جای سیارات و ستاره‌ها، ترتیب دادن طالع نامه و غیره و عبارت است از مقدمه مفصل، ۴ مقاله و بابها و فصلهای بسیار. گاهشماری در این اثر از سال ۱۰۳۷ ق / ۱۶۲۸ م، وقت بر تخت سلطنت نشست شاهجهان آغاز می‌گردد، نستعلیق متوسط، هندی، تقریباً قرن ۱۱ ق / ۱۷ م، ۴۰۳ برگ، ۳۲/۵ × ۲۰ س سن برگ‌ها نسخه با آب طلا و خط آبی رنگ جدول کشی شده‌اند در برگ b۱ عنوان رنگین‌گنبد شکل مذهب موجود است جدولهای زیاد در داخل خطهای سرخ رنگ جای دارند عنوان قسمتها و بعضی نامهای اشخاص با جوشه نوشته شده‌اند، نسخه چنین نارسائیها دارد: مستعمل بوده بعضی ورقها چسبیده‌اند ورقهای آخر نسخه را موربانه خورده است. چند برگ آخر و جدولها از مقاله دوم افتاده‌اند در بین ورقهای ۷۴-۷۵ یک برگ و ورقهای a۷۵ و b۱۱۸ پانوشته گذاشته شده‌اند ورقهای ۸ و ۱۶ بعدها کوتاه‌گردیده‌اند، در برگ a۱ دو نقش مهر بیضی شکل با ذکر اسم، ملا محمد امین منجم و در برگ b۲۳۹ نقش مهر بیضی شکل میانه با ذکر سال ۱۰۹۴ ق / ۱۶۸۲-۱۶۸۳ م موجود است.

سی فصل در معرفت تقویم ۴۶۹۴/۱

نوشته خواجه نصیرالدین طوسی (درگذشت ۶۷۲ ق) تألیف در ۶۷۱ ق. این رساله شامل معلومات راجع به تقویم، شناسایی کائنات، حساب ابجد، ترتیب تقویمهای عربی و ایرانی، طرز حرکت ستاره‌ها و آفتاب و ماه، جدول آن حرکت بوده و از ۳۰ فصل عبارت است، نستعلیق روشن، کارخانه‌ای خوش صفت، تقریباً اوایل قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، ۲۹ برگ (a۱ - a۲۹)، ۲۰/۵ × ۱۲/۵ س، آغاز فصلها، عنوان ستاره‌ها، ماهها و جدولها با جوشه نوشته شده‌اند. مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضریبی، صحاف نسخه ابراهیم خواجه نسخه کامل است، اما در آن نارساییهایی از قبیل رسیدن آب، از همدیگر جدا

شدن دفترها به نظر می‌رسد.

قربادین [۴۳۳۹]

از مؤلف نامعلوم، این رساله ۱۲ باب (بابهای ۱۶، ۱۷، ۱۹، ۲۰، ۲۲، ۲۶، ۲۸، ۳۳-۳۷) دارد. اما اصل کتاب بیشتر از ۳۷ باب داشته و درباره چگونگی ترکیب داروهای گیاهی برای درمان بیماری های روده و معده، گوش، بینی، گلو و غیره نوشته شده است. نستعلیق روشن، سمرقندی، تقریباً قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، ۱۶۳ برگ (a۱ - b۱۶۳)، به ابعاد ۲۲×۱۲/۳ س. عناوین بابها، صفت داروها با جوشه نوشته شده‌اند. مقوای فرسوده، نسخه ناقص بوده، فقط بعضی بابهای کتاب مفصلی را دربر می‌گیرد، نسخه بسیار فرسوده است، برگ‌ها از همدیگر کنده شده‌اند گوشه‌های برگ‌ها پاره گردیده است، در حواشی بعضی برگ‌ها اصلاحات و توضیحات مربوط به متن جای دارند.

کنزالصناعی ۳۹۵/۱

از مؤلفی نامعلوم، در این رساله اصول آماده کردن فلزات گرانبها و سنگهای قیمتی (طلا، لعل، نقره، یاقوت، مروارید و غیره)، تهیه رنگهای گوناگون شیمیایی برای کاغذ و ظروف و غیره بیان گردیده‌اند. رساله از بابها و فصلها عبارت است و متن به دو زبان عربی و فارسی نوشته شده است، نستعلیق روشن، کارخانه‌ای، محمد صالح، در ۱۲۶۹ ق / ۱۸۵۲-۱۸۵۳ م (برگ a۱۵۵) - ۱۲۷۱ ق / ۱۸۵۴-۱۸۵۵ م (برگ a۱۸۵)، ۱۹۸ برگ، ۱۵/۵×۲۱/۵ س. اطراف متن عربی با دو خط سرخ جدول کشی شده است. مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر (۱۲۸۷ ق / ۱۸۷۰-۱۸۷۱ م) نسخه ناقص است: اول آن افتاده (متن با باب سوم آغاز می‌گردد)، در بین برگ‌های ۳۳-۳۴، ۷۹-۸۰، ۱۵۵-۱۵۶ برگ‌های نانوخته (سفید) جای دارند. در برگ ۴۱ مهر کلان مربع شکل با ذکر اسم ملامحمد یوسف حکیم به نظر می‌رسد.

مجموعه الکاتبین ۵۱

قاری فتح الله چپ دست، معاصر آخرین امیر بخارا، سید امیر عالم خان (۱۳۲۸-۱۳۳۹ ق / ۱۹۱۰-۱۹۲۰ م)، ۱۳۲۹ ق / ۱۹۱۱ م، این رساله شامل شرح حال کوتاه ۱۸ خوشنویس زمان امارت امیر عبدالعزیزخان (۱۰۵۵-۱۰۹۱ ق / ۱۶۴۵-۱۶۸۰ م) و ۱۱ شرح حال منظوم خطاطان معروف زمان دو امیر آخرین بخارا و نیز خود مؤلف رساله می‌شود. درباره هر خطاط از ۴ تا ۱۲ بیت آورده می‌شود. نستعلیق ریز خوش خط، کارخانه‌ای ساخت روسیه، دست نویس مؤلف، ۱۳۲۹ ق / ۱۹۱۱ م،

۱۶ برگ، ۱۲/۵×۲۰/۵ س، در اطراف بسم الله ۵ تصویر گل و پرنده چسبانده شده است. در اطراف اسم بعضی خوشنویسان هم همین نوع تصویرها چسبانده شده‌اند. اطراف متن رساله با خط سرخ و آبی رنگ جدول کشی شده است، عناوین و نام خوشنویسان با جوشه نوشته شده‌اند. مقوایی کارخانه‌ای نازک، متن نظمی در دو ستون ثبت گردیده، در بین آنها خط سرخ کشیده شده است. قید و علاوه‌ها و شرحها در حواشی برگ‌ها به شکل سه گوشه زیبا نوشته شده‌اند.

مختصر در علم طب ۳۹۳۹/۱

شهاب الدین دمشقی (؟) پایان تألیف در دهم شوال ۷۹۰ ق / ۱۳۸۸ م، در این رساله طرز و اصول معالجه بیماریهای گوناگون به شکل نظم بیان گردیده است. نستعلیق متوسط، خوقندی، حدود ۱۲۱۵ ق / ۱۸۰۰-۱۸۰۱ م، ۹۷ برگ (a۱ - b۹۷)، به ابعاد ۱۳/۷×۲۳/۶ س. عنوان بخشها با جوشه نوشته شده‌اند، چرمی مستعمل، نسخه ناقص است: اول آن افتاده، این نسخه از تأثیر رطوبت ضرر دیده است، در تمام برگ‌های آن آثار داغهای گوناگون و کپک جای دارند، در بعضی برگ‌ها به متن ضرر رسیده است، گوشه‌ها و حواشی اکثر برگ‌ها فرسوده شده‌اند، برگ‌های نسخه از همدیگر و از جلد هم کنده شده‌اند، دو برگ اول به هم چسبیده‌اند. در حواشی عده‌ای از برگ‌ها اصلاحات و علاوه‌ها دچار می‌آیند که بعضی آنها به قلم کاتب نسخه و بعضی دیگر آنها به قلم دیگرها تعلق دارند. در هر صورت این نسخه نادر است.

[نسخه‌های طبی] ۵۵۵۳/۱۱

از مؤلف ناشناخته، رساله شامل نسخه‌های مختلف آماده کردن معجون و ادویه است، نستعلیق، شرقی زرد رنگ، علی محمد عبدالحکیم، در ۲۳ برگ (a۱ - b۲۳)، به ابعاد ۱۲×۲۰ س. تیماج فرسوده، نسخه ناقص است. اول و آخر ندارد. برگ‌های اول کتاب به دست کسی دیگر اضافه شده و برگ‌ها پاره شده است، ولی متن موجود قابل استفاده است.

[نمونه‌های قطعات حُسن خط] ۲۶۵۸

اوائل قرن ۱۴ ق / اواخر قرن ۱۹ م، این مجموعه شامل ۱۰۷ نمونه خوشنویسی خط نستعلیق و ۵ نمونه خوشنویسی خط نسخ است و خطاطان قسمت زیاد آنها کاتبان زیرین هستند: ۱. عبدالوهاب بخاری، ۲. عبدالقادر، ۳. عبدالسلام، ۴. عبدالحامد بخاری، ۵. ابوکلاب بخاری، ۶. کمانگر بخاری، ۷. کاتب بخاری، ۸. محمود مخدوم، ۹. میرعلی، ۱۰. میرزا عبدالله، ۱۱. ملایارمحمد بخاری، ۱۲.

ملا محمد نوربخاری، ۱۳. ملاخیالی بخاری، ۱۴. محمد وفایی بخاری، ۱۵. محمد درویش بخاری، ۱۶. سید عمر، ۱۷. استاد خرد کمالی، بیشتر نستعلیق و در بخشهایی نسخ، تقریباً اوایل قرن ۱۴ق / اواخر قرن ۹ م، ۵۹ برگ، ۱۵×۲۵ س، هر یک نمونه خوشنویسی در صفحه جداگانه مقوایی سفید نازک جایگیر گردیده، اطراف آن با رنگهای گوناگون آرایش داده شده است، میانه همه سطرها هم با رنگهای مختلف آرایش داده شده‌اند، مقوایی ساخت ماوراءالنهر، نسخه آرایش داده شده، در میان نمونه‌ها دو کاغذ سفید خوقندی برای نگاهداری متن آنها گذاشته شده‌اند. در برگ ۸۶ نقش مهر بادام شکل خرد دیده می‌شود.

[نمونه‌های قطعات حُسن خط | ۲۵۲۱/۲]

شاید خطاط عبدالمنذب عبدالخالق نسفی، شاید نزدیک ۱۲۶۵ق / ۱۸۴۸-۱۸۴۹م، این مجموعه شامل قطعات خوشنویسی با خط نستعلیق ریز، میانه و درشت با جوهرهای سیاه، تمشکی و قهوه‌یی رنگ است. نمونه‌ها به قلم خطاط عبدالمنذب عبدالخالق نسفی تعلق دارند (برگ های ۱۲ b، ۱۳ a)، نستعلیق ریز متوسط و درشت، بخشی خوقندی و قسمتی کارخانه‌ای ساخت روسیه، دستنویس عبدالمنذب عبدالخالق نسفی، ۱۲۶۵ق / ۱۸۴۸-۱۸۴۹م، ۲۴ برگ (۱۰ b، ۱۲ b، ۱۷ a، ۱۸ b، ۱۹ b، ۲۰ a - ۳۳ a)، ۱۳×۲۱ س، اطراف متن در بعضی برگ ها با آب طلا و خطهای رنگین جدول کشی شده‌اند، برگ اول عنوان بزرگ مذهب دارد، در بعضی قطعات افشان تمشکی رنگ موجود است، مقوایی گوناگون رنگ ساخت ماوراءالنهر، صحاف نسخه میرزا قابل. این نسخه برای آموختن هنر خطاطی و تهذیب اهمیت بسیار دارد.

[نمونه‌های قطعات حُسن خط | ۳۰۶۸]

این مجموعه منتخب شامل ۲۶ نمونه خوشنویسی (۱۷ قطعه آنها بدون آرایش، ۹ قطعه آنها با آرایش) است این قطعه‌ها به طور کلی از دو مصرع و یا یک بیت عبارت‌اند و فقط در برگ ۱۳۸، ۸ سطر موجود است، خوقندی، قسمت منقش قطعات کاغذ کارخانه‌ای، اثر خوشنویسان گوناگون، تقریباً نیمه اول قرن ۱۳ق / نیمه اول قرن ۱۹م، ۲۰ برگ (۱۱۸ a - ۱۲۶ b، ۱۳۰ b - ۱۴۰ a، ۱۵۰ a)، ۱۵/۵×۲۷ س، ۹ قطعه خوش نویسی شده در کاغذ رنگین ثبت گردیده، اطراف متن آنها با رنگهای گوناگون آرایش داده شده است. در ورقهای ۱۲۲ b و ۱۲۳ b رنگهای سفید و آبی استفاده شده، در برگ ۱۲۷ اسم خواجه احمد یسوی در دایره مرکزی نوشته شده، اسامی ۹ شیخ دیگر در اطراف آن درج گردیده‌اند، مقوایی سبز تیره رنگ ساخت ماوراءالنهر، در برگ ۱۲۵ b اسم خطاط رحیم قلی و سال ۱۲۵۵ق /

۱۸۳۹-۱۸۴۰م، و در برگ b۱۳۸ اسم خطاط عبدالعظیم مرغینانی درج گردیده‌اند، در برگ های b۱۲۸ و b۱۳۹ دعاهایی به نظم آورده شده است.

[نمونه‌های قطعات حُسن خط] ۲/۲۴۹۰

این مجموعه شامل ۸۲ نمونه خوشنویسی با خط نستعلیق است. از حروف سطرهایی که در برگ ۸۴ ثبت گردیده (با نستعلیق ریز) نام فاضل خان دیده می‌شود، نستعلیق، کارخانه‌ای انگلیسی رنگین و بخشی خوقندی خاکستری رنگ، نام خطاطان ذکر نگردیده است، اواخر قرن ۱۳ق / اواخر قرن ۱۹م، برگ (a۱۸ - a۹۴)، a۱۱۸، a۱۱۹، b۱۲۰، b۱۲۱، b۱۲۳، b۱۲۰×۱۳، کاغذ قطعات اساساً زرد، سبز، سرخ شفاف و آبی رنگ، تیماج تمشکی رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنج ضربی، صحاف نسخه یوسف محمد، این نسخه برای آموختن تاریخ هنر خوشنویسی در ماوراءالنهر اهمیت دارد.

[نمونه‌های قطعات حصن خط] ۲۶۵۵

این مجموعه کوچک شامل نمونه‌های خوشنویسی با خط شکسته ۴ صفحه، نستعلیق ۲ صفحه، نسخ ۲ صفحه است. یکی از نمونه‌های نستعلیق به قلم محمد تقی و دو نمونه خط نسخ به قلم محمد علی اصفهانی و محمد رضا تعلق دارند (قرن ۱۳ق / ۱۹م)، شکسته، نستعلیق و نسخ، کارخانه‌ای، فقط اسم سه نفر از خوشنویسان این مجموعه به نامهای محمد تقی، محمد علی اصفهانی، و محمد رضا معلوم است، قرن ۱۳ - اوایل قرن ۱۴ق / قرن ۱۹ - اوایل قرن ۲۰م، ۸ برگ، ۲۵×۳۵، هر یک قطعه خوشنویسی شده در کاغذ رنگین چسبانده شده اطراف آنها با رنگهای گوناگون و بین سطرها با رنگهای هرخیله آرایش داده شده‌اند، به برگ های اول و آخر مجموعه کاغذ قهوه‌یی رنگ چسبانده شده است، بدون جلد، برگ ها در نسخه به همدیگر چسبانده شده‌اند و برگ ها از هم باز می‌شوند، در میان نمونه‌های خوشنویسی کاغذ کارخانه‌ای سفید گذاشته شده است.

[نمونه‌های قطعات حسن خط] ۲۶۵۹

شاید خطاط عبدالمذنب محمد موسی الحسینی (برگ a۴۰). ترتیب دادن مجموعه ۱۳۴۵ق / ۱۹۲۶-۱۹۲۷م، این مجموعه شامل ۸۱ نمونه خوشنویسی با خط نستعلیق متنهای فارسی و ازبکی و هم چنین یک نمونه نقش کارخانه‌ای چیت و ۴ نمونه نقش کارخانه‌ای برای دوختن می‌باشد. در نمونه‌های خطاطی اسم خوش نویسان زیرین ذکر یافته است: ۱. عبدالمذنب محمد موسی الحسینی، ۲. عبدالفتاح دفتردار بن مهدی خان الکاتب، ۳. عبدالخالق صحاف، ۴. بخارایی ۱۳۱۵ق /

۱۸۹۷-۱۸۹۸م، ۵. بخارایی غریب ۱۳۱۵ق / ۱۸۹۷-۱۸۹۸م، ۶. مزاری ۱۳۱۵ق / ۱۸۹۷-۱۸۹۸م، ۷. میرزا عصمت الله، ۸. میرزا محمود، ۹. محمدعلی خان قاضی حکیم استروشنی ۱۲۵۰ق / ۱۸۳۴-۱۸۳۵م (با زبان ازبکی) - برگ ۵۱۵؛ ۱۰. محمد خیرالله ۱۲۴۳ق / ۱۸۲۷-۱۸۲۸م، ۱۱. سیدلطیف خواجه؛ ۱۲. حاجی ظریف ۱۲۵۲ق / ۱۸۳۶-۱۸۳۷م؛ نمونه خط با ذکر سنه ۱۲۲۶ق / ۱۸۱۱م، آغاز سورة ۱۱۴ قرآن (الناس) در صفحه وسیع آرایش داده شده است، نستعلیق خوش خط، کارخانه‌ای، نمونه‌ها در قرن ۱۳ق / ۱۹م و اوایل قرن ۱۴ق / اواخر قرن ۱۹م، ۶۲ برگ، ۲۰/۵×۳۲/۵ س، کاغذهای رنگین‌اند، حواشی برگ‌ها و گاه بین سطرهای متن با کاغذها و رنگهای گوناگون آرایش داده شده‌اند. اطراف برگ ۵۵۴ نقش کشیده شده است، بعضاً متنها با رنگهای سفید و آبی نوشته شده‌اند، مقوای تمشکی رنگ لاک الکل، ساخت ماوراءالنهر.

[نمونه‌های قطعات حسن خط] ۲۶۵۶ (در دو مجلد)

این مجموعه کوچک شامل ۶ نمونه خوشنویسی با خط نستعلیق و شکسته است، نام خوش نویسان ذکر نشده است، نستعلیق و شکسته، کارخانه‌ای رنگین، تقریباً در قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۶ برگ، ۲۸×۳۵/۵ س، هر یک نمونه خوش نویسی در کاغذ رنگین نوشته شده، در کاغذ ضخیم سفید چسبانده شده‌اند و اطرافشان با جدولهای پهن طلایی و رنگین آرایش داده شده‌اند. به برگ‌های اول و آخر کاغذ بنفش رنگ چسبانده شده است، بدون جلد، قطعات خوش نویسی شده به طرز چسبانده شده‌اند که آنها را می‌شود در یک ردیف پی هم گذاشت.

[نمونه‌های قطعات حسن خط] ۳۰۴۶

شاید از میرزا عبدالله حصاری - که در اواخر قرن ۱۳ - اوایل قرن ۱۴ق / اواخر قرن ۱۹ - اوایل قرن ۲۰م می‌زیسته است، ۱۳۲۴-۱۳۲۶ق / ۱۹۰۶-۱۹۰۸م، این آلبوم نمونه‌های خوشنویسی میرزا عبدالله حصارى را دربر می‌گیرد. ۲۲ نمونه نستعلیق و ۱ نمونه ثلث، نستعلیق درشت، یک برگ با ثلث (b۱۶)، بخشی در کاغذ ضخیم جلا دار سفید و کاغذهای گوناگون رنگ، بخشی مقوای نازک و خوقندی (b۷)، میرزا عبدالله حصارى، اواخر قرن ۱۳ - اوایل قرن ۱۴ق / اواخر قرن ۱۹ - اوایل قرن ۲۰م، ۲۲ برگ، ۲۲×۳۴ س، کاغذهای رنگین‌اند، اطراف متن خوشنویسی شده با جدولهای رنگین و کاغذهای گوناگون رنگ آرایش داده شده‌اند. در بین برگ‌های خوشنویسی شده، کاغذ سفید نازک گذاشته شده است، مقوایی سبز رنگ تیره ساخت ماوراءالنهر، صحاف نسخه ملاشرف الدین نام، برگ b۷ خوقندی بوده، خوشنویسی با نستعلیق درشت و اطراف با متن عربی با خط ریز نوشته شده پُر کرده شده است.

در بسیاری از برگ های نسخه نقشهای مهرها جای دارند که آنها از صاحبان نسخه است.

[نمونه‌های قطعات حسن خط] ۲۸۷۶/۵

این مجموعه ۲۰ نمونه خوشنویسی در شکل ابیات را دربر می‌گیرد، که آنها با خط نستعلیق نوشته شده‌اند، نستعلیق خوشنویسی، کارخانه‌ای گوناگون رنگ، تقریباً میانه‌های قرن ۱۳ ق / میانه‌های قرن ۱۹ م، ۱۹ برگ (۵۱۶۰ - ۵۱۷۹)، ۲۱×۱۲ س× خط زیبا در کاغذ رنگین، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضربی و ساخت ماوراءالنهر، این مجموعه برای آموختن تاریخ خوش نویسی در ماوراءالنهر اهمیت دارد.

[نمونه‌های قطعات حسن خط] ۲۶۶۲

این مجموعه ۵۷ نمونه خط نستعلیق خوشنویسی شده را دربر می‌گیرد. اسم بعضی از خوشنویسان: عبدالقادر خواجه، المعمار، میرزا عبدالرحمن، میرزا مراد ذکر یافته‌اند، برگ های خوشنویسی در صفحه‌های مقوایی چسبانده شده‌اند، نستعلیق، کارخانه‌ای نازک، هر یک قطعه کاتب خود را دارد، که اسم بسیاری از آنها معلوم نیست، تقریباً ربع دوم قرن ۱۴ ق / اوایل قرن ۲۰ م (برگ ۵۰)، ۵۰ برگ، ۱۳×۲۰/۵ س، قطعه‌ها با رنگهای گوناگون و طلا آرایش داده شده‌اند. بین متن و چهارچوبه با رنگ سرخ آرایش داده شده‌اند، مقوایی ساخت ماوراءالنهر، قریب نصب ورقها سفید و استفاده نشده مانده‌اند، بعضی قطعه‌ها با جوهر عادی سیاه نوشته شده است.

[نمونه‌های قطعات حسن خط] ۲۶۵۳

این مجموعه شامل ۳۷ قطعه خوشنویسی شده با خط نستعلیق و شکسته است، نستعلیق و شکسته، رنگین پست صفت، تقریباً قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، ۳۷ برگ، ۲۲×۱۳/۵ س، هر یک قطعه در داخل کاغذهای رنگین در حواشی برگ ها چسبانده شده جایگیر گردیده است، مقوایی ساخت ماوراءالنهر، نسخه کامل است.

[نمونه‌های قطعات حسن خط] ۱۳۸۸/۳

محمد خواجه، این نسخه نمونه‌های مشق خوشنویسی محمد خواجه خوشنویس قرن ۱۳ ق / ۱۹ م را دربر می‌گیرد. نمونه‌ها به زبانهای فارسی ازبکی است، نستعلیق درشت به شکل چلیپا، کارخانهای سفید و رنگین ساخت روسیه، محمد خواجه، نیمه دوم قرن ۱۳ ق / نیمه دوم قرن ۱۹ م،

۳۳ برگ (b۹۸ - b۱۳۰)، ۱۳×۲۱/۵ س، نمونه‌ها با رنگهای گوناگون در کاغذهای مختلف نوشته شده‌اند، مقوایی معمولی ساخت ماوراءالنهر و دارای جلد چرمی سرخ رنگ، نسخه کامل بوده و خوب نگاهداری شده است.

بخش سوم

کلام

فلسفه

منطق

تنقیح الأدله و العلل فی ترجمه کتاب الملل و النحل ۷۲۸

تاج الدین ابوالفتح محمدبن عبدالکریم شهرستانی (متوفی ۵۴۸ق / ۱۱۵۳-۱۱۵۴م)، ترجمه فارسی از خواجه افضل الدین صدر ترکه اصفهانی (متوفی ۸۵۰ق / ۱۴۴۷م) ۵۲۱ق / ۱۲۷م، انجام ترجمه فارسی در قرن ۹ق / ۱۵م، در این کتاب که یک نوع دائرةالمعارف خلقها و اعتقادات و تعلیمات مذاهب می‌باشد، راجع به سببهای پیدایش جریانهای دینی، از چه و از که پیدا شدن شبهه در جهان و دین اسلام و به مذهبها تقسیم شدن آن و خلقها معلومات داده می‌شود. کتاب دارای مقدمه، ۵ باب مفصل و خاتمه می‌باشد، نسخ، هندی، تقریباً قرن ۱۲ق / ۱۸م، ۳۱۲ برگ، ۲۵×۱۵/۲ س، عنوان بابها و فصلها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش، صحاف نسخه میرعادل خواجه نام شخص بوده است. متن اثر اساساً کامل می‌باشد، اما در نسخه چین نارسایبها جای دارند. برگهای نسخه را موربانه خورده می‌باشد، که بعدتر خیلی ماهرانه ترمیم کرده شده‌اند، متنهای ۱۰ برگ اول و ۱۰ برگ آخر در حاشیه‌های نو چسبانده شده‌اند.

خطبه هشت جنان ۵۴۶۲/۱

یوسف قراباغی محمد شاهی (مولانا یوسفی) و نیز بنام ابویعقوب یوسف بن محمد جان قراباغی معروف است. (متوفی ۱۰۵۴ق / ۱۶۴۴م)، قرن ۱۱ق / ۱۷م. رساله درباره تناسب بین نفس ناطقه و بدن، قوای حیوانی و قوای ظاهر و باطن و غیره بحث می‌کند و عبارت از چندین چمن است، نستعلیق ریز، خوقندی، ۱۲۵۷ق / ۱۸۴۱م، ۸ برگ (b1 - b8)، ۵×۲۰/۵ س، بدون جلد، نسخه ناقص است فقط چمن اول موجود است و بقیه از بین رفته است. برگها از هم گسسته شده و اطراف آنها پاره است.

رساله حکمة الموت ۳۹۹/۱۵

فخرالدین ابوعبدالله محمد ابن عمر ابن حسن ابن الخطیب الرازی (متوفی ۶۰۶ق / ۱۲۰۹م)، این نسخه شکل نو و تغیر داده شده فارسی رساله عربی را دربر می‌گیرد. رساله به اساسناک کردن ضرورت مرگ از دیدگاه دینی، حقوقی و تصورات بخشیده شده، دارای ۱۰ باب می‌باشد. مترجم یا محرر روایت فارسی معلوم نیست، نستعلیق زیبای ریز، شرقی زرد رنگ خوش صفت جلادار، ۱۰۵۲ق / ۱۶۴۲م (برگ b72)، ۲ برگ (b163 - b164)، ۳۳×۲۱ س، اطراف متن، که به هر جانب ثبت گردیده است، با آب طلا جدول کشی شده‌اند، عناوین، علائم و تأکید تعبیرات عربی با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی سیاه رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش، صحاف نسخه محمد ظریف، بعد متن رساله پارچه‌ای از چهل حدیث شیخ بهاءالدین محمد عاملی آورده شده است.

[رساله درباره وجود] ۳۶۵۰/۴

از نامعلوم، این فصل و یا پارچه‌ای از یگان رساله فلسفی می‌باشد و به این مسئله هستی، یگانگی و سر آن را دربر می‌گیرد، نستعلیق سرسری، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، ۳ برگ (a۹۳ - b۹۵)، ۲۱/۲×۱۴/۵ س، مقوایی کهنه و فرسوده قهوه‌ای رنگ و دارای ۳ ترنج ضربی، نسخه ناقص است: قسمت آخر آن افتاده است.

الرسالة الشمسية في القواعد المنطقية ۵۰۰۵

کاتبی (متوفی ۶۷۵ق / ۱۲۷۶م)، قرن ۷ق / ۱۳م، نسخه مذکور ترجمه فارسی است و شرحی کامل که به طریق سوال و جواب نوشته شده است، نستعلیق (از طرف دو کس نوشته شده است)، خوقندی، ۲۷ برگ، ۱۳×۲۱ س، کلمه "اگر پرسند" و "جواب بگو" به رنگ قرمز نوشته شده است، نسخه ناقص است. آخر کتاب افتاده است. اکثر برگها پاره شده و از هم جدا شده‌اند ولی متن موجوده قابل استفاده است.

شرح الرسالة الشمسية ۳۷۳۱/۲۲

نامعلوم، این پارچه یا قسم بخشی از شرح فارسی مقدمه الرسالة الشمسية في قواعد المنطقية تأليف نجم الدين علي بن عمر القزويني الکاتبی (قرن ۷ق / ۱۳م) می‌باشد، نستعلیق ریز، خوقندی، ۱۱۹۴ق / ۱۷۸۰م، ۲ برگ (a۱۴۱ - a۱۴۲)، ۲۱/۵×۱۲/۵ س، سرلوحه‌ها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی بربالایش چرم قهوه‌ای رنگ کشیده شده، نسخه ناقص بوده فقط شرح مقدمه الشمسية را فرا می‌گیرد و اول و آخر ندارد. متن به شکل اوریب نوشته شده است.

بخش چهارم

اخلاق

آداب مسافر در سفر ۲۸۱۷/۶

از نامعلوم، این پارچه از یگان اثرمکمل ومفصل اخلاقی است که از سبب از بین رفتن آخر آن عنوان کتاب نامعلوم مانده است. در پارچه مذکور با رنگ سرخ رعایت ۹ قاعده هنگام سفر برای هر یک مسافر ضرور بیان کرده شده اند، نستعلین ریز مورب، خوقندی نازک، ذکر نیافته است، ۱۲۲۷ق / ۱۸۱۲م (برگ b۸ / ۴، برگ (۸۳ - ۸۶b)، ۱۱۵×۱۹ س، عناوین باخوشه نوشته شده اند، مقوایی سرخ رنگ دارای شیرازه سیاه وترنجهای ضریبی منقش نسخه ناقص بوده، فقط پارچه جداگانه اثر رابزمی گیرد برگهای نسخه تا اندازه ای خراب گردیده اند. در بین برگهای ۸۳ - ۸۴ دو پارچه کاغذ چسپانده شده در آنها علاوه ها به متن اثر آورده می شوند. در یک برگ قبل از متن اثر مذکور جای داشته پارچه ها از فتاوی فیروز شاهی و کتالعباد فی شرح الأوراد درج گردیده اند.

آداب مناظره ۳۷۳۱/۷

نامعلوم، این بخش پارچه یا بایی از رساله ای بوده، بیان قواعد و آداب مباحثه کردن، بخصوص منظره علمی را از دیدگاه اخلاق اسلامی فرامی گیرد. با اثر آمیخته با نظم تألیف گردیده است، نستعلین ریز، خوقندی، ۱۱۹۴ق / ۱۷۸۰م، ۲ برگ (۹۴ - ۹۵a) ۱۲/۵×۲۱/۵ س، سرلوحه ها با جوشه نوشته شده اند، مقوایی بر بالایش چرم قهوه‌ای رنگ کشیده شده، نسخه ناقص است: قسمت آخر آن افتاده است. قسمت نظمی آن در دو ستون درج گردیده است.

ابواب الجنان ۱۲۳۱

میرزا محمد رفیع الدین واعظ بن فتح الله قزوینی متخلص به واعظ (متوفی ۱۱۰۵ ق / ۱۶۹۴م)، ۷ جمادی الثانی ۱۰۸۵ ق / ۸ سپتامبر ۱۶۷۴م، این رساله اخلاقی و تربیتی به شکل مجموعه ترتیب داده شده، آیات و تعبیرات قرآن، سخنان شخصیت‌های معروف و صاحب اعتبار اسلام و شاعران وعالمان را فرامی گیرد. این نسخه شامل مقدمه (سه قسمت) و جلد اول اثر (۱۴ مجلس) بوده، مسائل گوناگون اخلاقی را در می گیرد، نستعلین روشن، کارخانه‌ای، تقریباً قرن ۱۳ ق / ۱۹م، ۲۶۶ برگ، ۲۳×۱۴۵ س، عناوین با جوشه نوشته شده اند، چرمی سیاه رنگ شرقی و دارای ترنجهای ضریبی منقش، نسخه فقط مقدمه و جلد اول اثر را فرا می گیرد. برگ آخر نسخه پاره شده است، در یک عده برگها دیگر عده برگها دیگر سیاهی پخش گردیده است در حواشی برگها نسخه آثار تأثیر رطوبت به نظر می رسد. در بعضی برگها نقش مهرهای گوناگون جای دارد.

اخلاق [۲۵۵۶/۳]

از نامعلوم، در بین سالهای ۸۷۳-۹۱۲ ق / ۱۴۶۹-۱۵۰۶ م، این رساله شامل بیان افکار راجع به افضلیت دعاها، پارسایی، آداب رفتار و کردار پرهیزگاران و طرز رفتار و آداب مسلمانان در حالات مختلف می‌باشد، نستعلیق درشت، شرقی گوناگون، ۱۲۸۳ ق / ۱۸۶۶-۱۸۶۷ م، ۶۰ برگ (a۳۰ - b۸۹)، ۱۰×۱۸/۳ س، عنوان در نسخه با جوشه نوشته شده‌اند، تیماج قهوه‌ای رنگ ساخت ماوراءالنهر، نسخه در شکل موجوده‌اش اساساً کامل است، اما در هیچ جای آن عنوان رساله و نام مؤلف آن ذکر نگردیده‌اند.

اخلاق [۱۷۴۷/۱]

از نامعلوم، این رساله شامل مسائل اساسی اخلاق اسلامی است که اجرای آنها برای هر یک مسلمان ضرور و حتمی است. رساله از مقدمه و ۱۹ باب عبارت است، نستعلیق ماوراءالنهری، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، ۸۱ برگ (a۱ - a۸۱)، ۱۳×۲۰/۵ س، عنوان با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی زیتونی رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه ناقص است: اول آن افتاده، از روی نامگویی بابهای ۱۱ و ۱۲ - را بجای بابها ۱۷ و ۱۸ باید دانست؛ دفترهای نسخه از هم جدا شده از جلدکننده شده‌اند.

اخلاق جهانگیری [۲۴۱۷]

نورالدین محمد قاضی الخاقانی (در زمان جهانگیر ۱۰۱۴-۱۰۳۷ ق / ۱۶۰۵-۱۶۲۷ م زندگی کرده)، ۱۰۳۱ ق / ۱۶۲۱-۱۶۲۲ م (برگ ۴ مقدمه)، این اثر بیان خصوصیت‌های شایسته پادشاهان و درویشان خوشبخت را دربر می‌گیرد و دارای مقدمه و ۲۲ باب می‌باشد. در این بابها مسائل گوناگون اخلاقی موردگفت و گو قرار گرفته‌اند، نستعلیق روشن، خوقندی، ۶ شوال ۱۲۶۶ ق / ۱۵ اوت ۱۸۵۰ م، ۳۸۸ برگ ۱۷/۵×۳۲ س، برگهای نسخه با خطهای رنگین جدول کشی شده، عنوان بابهای آن با جوشه ثبت گردیده‌اند. در آغاز نسخه عنوان بسیار ساده و عادی جای دارد، با رنگهای مختلف کشیده شده است، چرمی شرقی تمشکی و دارای ترنجهای ضربی، نسخه اساساً کامل است. در یک عده از برگهای آن نقش مهر وقف به نظر می‌رسد، در یک برگ بعد از متن اثر موجود بوده نمونه خط جای دارد.

اخلاق عزیزی [۸۸۱/۲]

محمد صادق الحسینی المنشی، نیمه دوم قرن ۱۱ ق / ۱۷ م، نثر آمیخته با نظم. این اثر که به

ابومظفر سید عبدالعزیز بهادرخان (۱۰۵۵-۱۰۹۱ق / ۱۶۴۵-۱۶۸۰م) حکمران اشترخانی بخشیده شده است، شامل بیان اخلاق رضیه و سوانح حالات مرضیه پیشینیان می‌باشد، نستعلیق خوش خط، شرقی، تقریباً قرن ۱۱ق / ۱۷م، ۱۱۱ برگ (b59 - a170)، ۹x۱۶/۵ س، برگهای نسخه با جوشه جدول کشی شده، در آغاز آن عنوان با رنگهای سرخ و آبی کشیده شده جای دارد، عنوان بخشها، حکایات و انواع نظم، علائم با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، صحاف محمد کرم سمرقندی نسخه کامل و زیباست، اما با گذشت زمان بعضی برگهای آن از جلد کنده شده‌اند، در ۳ برگ قبل از متن اثر جای داشته اشعار عرفی، شوکت و صائب درج گردیده‌اند.

اخلاق منصوری ۵۰۸/۲

میرغیاث الدین منصور (متوفی ۹۴۸ق / ۱۵۴۱م) پسر میرصدرالدین شیرازی، در این اثر مسائل اخلاقی در علاقه‌مندی و ارتباط نزدیک با عقاید و احکام دین اسلام بیان کرده می‌شوند. اثر شامل دو قسم: ماهیت انسان و اصول در دو عالم خوشبخت شدن، تربیه اخلاق و طرز رفتار با خدا و مردم و ۷ فصل می‌باشد، نستعلیق خوش خط عالی، شرقی، میرعماد خطاط مشهور، ذوالحجه ۱۰۸۱ق / آوریل ۱۶۷۱م، ۳۱ برگ (b۷۶ - b۱۰۴)، ۱۸x۳۱/۵ س، برگهای نسخه با خطهای طلایی و سیاه رنگ جدول کشی شده‌اند قبل از آغاز متن اثر تمام تصویر زیبایی آن طلا و رنگ لاجورد کشیده شده‌ای جای دارد، اطراف سطرهای برگها ۱-۲ با آب طلا آرا داده شده، عناوین و بعضی کلمات با جوشه نوشته شده‌اند چرمی قهوه‌ای رنگ ساخت ماوراءالنهر و منقش، نسخه کامل و بسیار زیباست. در حواشی برگهای جداگانه آن بعضی نوشته‌ها و علاوه‌ها جای دارند. در برگ a۳۱ دو نقش مهر بیضی شکل با ذکر اسم محمد قابل دیده می‌شود. پس از انجام متن کتاب چنین نوشته‌ای درج گردیده است: محمد قابل این نسخه را سال ۱۳۳۷ق / ۱۹۱۹م خریده به صدر ضیاء تحفه می‌کند و باز آن در ماه فوریه ۱۹۲۸م از سر نوبه محمد قابل غجدوانی برگردانده می‌شود.

اخلاق محسنی ۱۵۷۴

کمال الدین حسین بن علی ملقب به واعظ کاشفی (متوفی ۹۱۰ق / ۱۵۰۴-۱۵۰۵م) ۹۰۰ق / ۱۴۹۵-۱۴۹۹م، این اثر مشهور که به شاهزاده تیموری و فرزند حسین بایقرا بخشیده شده است، بیان چهل صفت و خصلت برای پادشاهان و حاکمان ضروری و تلقین خصائص حمیده را دربر می‌گیرد و شامل مقدمه و ۴۰ باب می‌باشد، نسخ ریز، نسخ درشت، سمرقندی کهنه (قسمت اساسی) و خوقندی، تقریباً قرن ۱۰ق / ۱۶م، بعضی جایها قرن ۱۴ق / ۲۰م، ۱۹۴ برگ، ۱۱/۵x۱۸/۵ س، عنوان

بابها با نسخ درشتتر و جوشه نوشته شده‌اند، چرمی شرقی دارای ترنجهای ضریبی، صحاف نسخه روزی‌بای، نسخه قدیمی ولی ناقص می‌باشد: قسمت آخر باب ۴۰ کتاب افتاده است، نسخه از تاثیر رطوبت ضرر دیده است، حواشی عده‌ای از برگهای ترمیم کرده شده‌اند، بعضی برگها از جلد کنده‌اند. بعضی بابهای اثر در ابتدای عصر ۴ق / ۲۰م در کاغذ کارخانه‌ای از نو برقرار کرده شده‌اند، بعضی قسمت‌های دیگر نسخه در کاغذ خوقندی استنساخ گردیده‌اند. در دو برگ بعد متن کتاب جای داشته نقش مهر مربع با ذکر نام یعقوب خان ابن سلیم خان و در برگ a۱۳۸ ذکر نام یکی صاحبان پیشین نسخه - ملاصالح بای به نظر می‌رسند.

نسخهٔ مکرر ۱۶۰۶/۱

نستعلیق ماوراءالنهری، سمرقندی و قسماً خوقندی، تقریباً قرن ۱۱ق / ۱۷م، ۲۱۰ برگ، (b۱) - (b۲۰۱) ۵×۱۷ س، چرمی بسیار ساده، با وجود کامل بودن نسخه در آن چنین نارساییها جای دارند: حواشی برگها بارها بریده و کاغذ دیگر چسبانده شده‌اند، متن برگهای ۱-۹ و ۱۹۶-۲۰۱ بعدتر با قلم غیرکاتب نسخه او سرنو در کاغذ دیگر برقرار کرده شده‌اند در قسم پایان برگ ۴۱ کمی جالی خالی گذاشته شده، برگهای ۱۳۱-۱۳۲ پاره گردیده‌اند اما از این متن ضرر ندیده است. در حواشی بعضی برگها قیدها و علاوه‌های به متن مربوط ثبت گردیده‌اند در آخر برگ b۱۴۵ و حواشی آن با جوهر کم رنگ خاصیت روزهای هفته در علاقه‌مندی با تولد کودک در آن روزها بیان کرده شده‌اند.

نسخهٔ مکرر ۲۳۸۲

نستعلیق روشن، شرقی خوش صفت، تقریباً آغاز قرن ۱۲ق / ۱۸م، ۱۸۴ برگ، ۱۳×۲۰ س، عناوین و علائم با آب طلا جدا کرده شده‌اند، برگهای نسخه با خطهای طلایی و آبی رنگ جدول کشی شده‌اند، در برگ b۱ قبل از آغاز متن عنوان مذهب و رنگین جای دارد. مقوایی نوساخت، نسخه ناقص است: از آخر باب ۴۰ چند برگ افتاده است.

نسخهٔ مکرر ۱۰۷۱

نستعلیق خوش خط، خوقندی، تقریباً قرن ۱۲ق / ۱۸م، ۱۸۵ برگ، ۱۵×۲۲ س، اطراف متن با طلا و خطهای رنگین جدول کشی شده است، در نوشت متن از رنگهای سیاه و شنگرف استفاده برده شده است، تمشکی رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضریبی، نسخه کامل است. برگهای b۱، ۱۸۴-۱۸۵ با خط غیرخط کاتب نسخه و در کاغذ خوقندی نوشته شده‌اند. در حواشی بعضی برگها

قیدهای جداگانه به متن اثر نامربوط به نظر می‌رسند که با خط سرسری در دوره‌های بعدتر نوشته شده‌اند. در برگ ۶۶۵ اسم ملاعبد وحیدخان و سنه ۱۲۷۷ق / ۱۸۶۲م با جوشه ثبت گردیده‌اند.

نسخه مکرر ۱۹۵۱/۲

نستعلیق ریز ساده، خوقندی خاکستری رنگ، تقریباً قرن ۱۲ق / ۱۸م، ۱۴۵ برگ (b۹ - a۱۵۴)، ۱۳/۵×۲۴/۵ س، مقوایی گوناگون رنگ دارای ترنجهای ضربی، صحاف نسخه محمد قوزی، نسخه کامل است، فقط از آخر آن یکچند سطر افتاده است، در حواشی بعضی برگها توضیحات جداگانه جای دارد. در برگهای بعد متن اثر افزوده شده ۴ بیت و پارچه نثری (برگهای b۱۵۵ - b۱۵۶) درج گردیده‌اند.

نسخه مکرر ۴۰۶۵

نستعلیق متوسط، خوقندی، ابن ملاابراهیم جان تاشکندی، ۱۲۳۲ق / ۱۸۱۶-۱۸۱۷م، ۱۵۱ برگ (a۱ - a۱۵۱)، ۱۴/۵×۲۴ س، عناوین با جوشه نوشته شده، بعضی کلمات و عبارات متن هم با همین رنگ تاکید گردیده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی در تمام نسخه آثار تأثیر رطوبت و کپک به نظر می‌رسد. بعضی برگها موریانه خورده بوده، به برگهای ۱-۳، ۶-۷ کاغذ دیگر چسبانده شده است. در حواشی بعضی برگها توضیحات و علاوه‌ها جای دارند که آنها به قلم کاتب نسخه تعلق دارند.

نسخه مکرر ۱۰۳۷

نستعلیق درشت ماوراءالنهری، خوقندی، میرزارحیم ابن ملانیا محمد، ۱۲۴۱ق / ۱۸۲۵م، ۱۹۰ برگ، ۱۵/۳×۲۳ س، مقوایی نوساخت، نسخه کامل است، اما صفحه اول که دارای ۸-۱۰ سطر است، در این نسخه نیست. در برگهای آن آثار تأثیر رطوبت و در برگ a۱۱ پخش گردیدن سیاهی به نظر می‌رسند. در برگ a۱۶۷ ۱۱ بیت و در برگ ۴ b۱۹۰ بیت درج گردیده‌اند که آنها با خط غیرخط کاتب نسخه و در دوره بعدتر نوشته شده‌اند.

نسخه مکرر ۲۴۲۷

نستعلیق روشن، خوقندی، ۱۲۵۴ق / ۱۸۳۸-۱۸۳۹م، ۱۷۱ برگ، ۱۵/۵×۲۶ س، عناوین و علائم با جوشه ثبت گردیده‌اند، در برگ a۱۱۸ چهار سطر با رنگ سبز پست صفت نوشته شده است، مقوایی

قهوه‌ای رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای شیرازه و ترنجهای ضربی نسخه اساساً کامل است، برگ ۱۵۰ خالی (نانوشته) گذاشته شده است.

نسخه مکرر ۲۵۸۴

نستعلیق روشن، خوقندی، ۱۲۵۴ق / ۱۸۳۸-۱۸۳۹م، ۱۷۳ برگ، ۱۵×۲۵/۵ س، عناوین و علائم با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای شیرازه رنگین و ترنج کلان گلدار، نسخه کامل بوده خوب نگاهداری شده است. در حواشی برگهای آن بعضی شرح و قیدهای به متن مربوط دچار می‌آیند.

نسخه مکرر ۲۹۴۰

نستعلیق سراسری آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، ملامیزاجه بن تبلانجه، محرم ۱۲۵۸ق / فوریه ۱۸۴۲م، ۲۰۷ برگ، ۱۴/۵×۲۵/۵ س، اطراف متن با جوشه جدول کشی شده، عنوانها هم با همین رنگ جدا کرده می‌شوند، مقوایی سرخ رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه ناقص است: آخر متن آن افتاده، از تأثیر رطوبت ضرر دیده، در بعضی جایها سیاهی پخش شده است، در بعضی برگها داغهای قهوه‌ای رنگ به متن ضرر وارد ساخته‌اند. در حواشی بعضی برگها قیدهای جداگانه جای دارند.

نسخه مکرر ۱۷۶۵

نستعلیق روشن، خوقندی ضخیم، ۱۲۶۰ق / ۱۸۴۴م، ۱۶۶ برگ، ۱۵×۲۵/۵ س، فقط برگهای b۱ و a۲ با خط سرخ جدول کشی شده‌اند، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضربی، صحاف نسخه میرزا عبدالله، نسخه کامل است، اما در آن چنین نارساییها جای دارند: تأثیر رطوبت در تمام برگها جای دارد، حواشی برگها دودزده و جلد نسخه کنده است. در برگ b۱۶۶ بعد انجام اثر اشعار با خطهای نستعلیق و شکسته موجود است.

نسخه مکرر ۲۶۸۶/۱

نستعلیق، خوقندی، ۹ رمضان ۱۲۷۱ق / ۱۱ آوریل ۱۸۶۰م بخارا، ۱۶۸ برگ (b۱ - b۱۶۸)، ۱۳×۲۱ س، عناوین و علائم با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه اساساً کامل است. در حواشی بعضی برگهای آن توضیحات جداگانه

جای دارند. در ۳ برگ قبل از متن اثر مذکور آورده شده، شعرهای گوناگون، نسخه دواها و مشق خط درج گردیده‌اند.

نسخه مکرر ۲۹۲۰/۱

نستعلیق ماوراءالنهری، خوقندی، ۱۲۹۶ق / ۱۸۷۸-۱۸۷۹م، ۱۵۷ برگ (b۱ - b۱۵۷)، ۱۵×۲۵ س، عنوان بابها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، صحاف نسخه ملاعبدالخالق، نسخه به استثنای خالی (نانوشته) ماندن جای ۷ سطر در برگ ۷۱ کامل است، در تمام برگهای نسخه (از قسمت بالا) آثار تاثیر رطوبت جای دارد. در برگ b۷۶ نقش دو مهر بیضی شکل با ذکر اسمهای میرزا نیاز محمد میرزا باشی بن ملا رحمت الله و میرحامد بیک ابن میرزا ظریف توقسابه دیده می‌شود.

نسخه مکرر ۱۷۶۸/۱

نستعلیق ماوراءالنهری، خوقندی، ۱۲۹۹ق / ۱۸۸۱-۱۸۸۲م، ۱۵۰ برگ (b۱ - b۱۵۰)، ۲۶×۱۴ س، مقوایی تمشکی رنگ و دارای ترنجهای ضربی، صحاف نسخه استاد محمد، نسخه ناقص است: قریب دو برگ آخر متن در این نسخه نیست. در برگهای b۱ - a۲ نسخه مذکور اشعار گوناگون از جمله شعرهای نوایی درج گردیده‌اند.

نسخه مکرر ۵۳۹۶

نستعلیق متوسط، خوقندی، غفورالله، ۱۲۹۹ق / ۱۸۸۱-۱۸۸۲م، ۱۵۱ برگ (a۱ - a۱۵۱)، ۱۵/۵×۲۵/۵ س، عنوان و علائم با جوشه ثبت گردیده‌اند، این نسخه ناقص است: اول آن افتاده است، نسخه فرسوده است، برگهای آن از همدیگر جدا شده‌اند. در تمام برگهای نسخه آثار تاثیر رطوبت و داغهای گوناگون به نظر می‌رسند. از سبب پاره گردیدن برگهای آخر نسخه به متن ضرر وارد شده است.

نسخه مکرر ۲۹۶۳

نستعلیق روشن ریز آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، آخوند ملا ترسون بن محمد رازق بای اورگت، آغاز قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۵۱ برگ، ۱۴×۲۴ س، چرمی فرسوده و ساییده شده، نسخه اساساً کامل است اما در تمام برگهای آن آثار تاثیر رطوبت جای دارد.

نسخه مکرر ۱۵۹۱

نستعلیق ریز، سمرقندی، نجف حصارى، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۶۲ برگ، ۱۴×۲۴ س، برگهای نسخه با خطهای سرخ و سیاه جدول کشی شده، عناوین و بعضی شعرها با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی سرخ رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای شیرازه منقش رنگین، نسخه کامل است. در برگهای a۳۱ - b۳۲ ترشحات قهوه‌ای رنگ و در برگهای ۱۶۲-۱۲۸ آثار رطوبت به نظر می‌رسد، که از آن به متن ضرری وارد نگردیده است. در حواشی برگهای a۱۱۱، b۱۶۲ شعرهای فارسی و ازبکی درج گردیده‌اند.

نسخه مکرر ۳۱۲۰

نستعلیق روشن، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۲۴ برگ، ۱۳/۵×۲۵ س، عناوین با جوشه جدا کرده شده‌اند، مقوایی سیاه رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش نسخه ناقص است: آخر آن افتاده، بسیار برگهای نسخه فرسوده و کثیف می‌باشند. به عده‌ای از برگهای پاره شده با مطلب ترمیم کاغذ دیگر چسبانده شده است.

نسخه مکرر ۱۵۲۶/۱۴

نستعلیق ماوراءالنهری، خوقندی، ملاعوض بدل بن ملامحمد شریف جویباری، اواسط قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۲۳ برگ (b۵۱۹ - b۵۴۲)، ۱۵/۳×۲۵/۵ س، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه ناقص بوده فقط ۱۲ باب اول و ۵ سطر باب ۱۳ اثر را دربر می‌گیرد، دیگر بابها افتاده‌اند.

نسخه مکرر ۱۷۸۱/۳

نستعلیق روشن ریز، خوقندی خوش صفت، اواخر قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۹ برگ (b۱۷۹ - b۱۹۴)، ۱۵/۲×۲۶/۵ س، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، صحاف نسخه محمد داود نام شخص بوده است، این نسخه ناقص بوده تنها ۹ باب اول و قسمتی از باب ۱۰ اثر را فرا می‌گیرد.

نسخه مکرر ۵۴۷۴

نستعلیق زیبا، خوقندی، ۱۳۱۱ق / ۱۸۹۳م، ۲۲۴ برگ، ۱۳/۵×۲۵/۵ س، نام بابها به رنگ قرمز

نوشته شده، زرد رنگ ماوراءالنهری ترنجدار، نسخه کامل است. روی بعضی از برگهای آثار داغ و لکه موجود است. متن موجوده قابل استفاده است.

نسخه مکرر ۴۱۹/۱

نستعلیق روشن، خوقندی خوش صفت، ۱۳۲۰ق / ۱۹۰۲-۱۹۰۳م ده قواله (نزد شهر بخارا)، ۱۴۷ برگ، ۱۵×۲۶ س، عنوان بابها و سربندهای متن با جوشه جدا کرده شده‌اند، مقوایی زرد رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه کامل بوده خوب نگهداری شده است، در برگ a۱ نسخه نوشته‌ای موجود است که طبق شهادت آن این نسخه از آن میرزابقا بن میرزا کامل - منصبدار قوش بیگی آستانه قل بیگ بوده که سال ۱۳۲۴ق / ۱۹۰۶-۱۹۰۷م در شهر بخارا می‌زیسته است.

اخلاق محسنی (ترجمه) ۱۳۷۹

کمال الدین حسین واعظ کاشفی، ۹۰۰ق / ۱۴۹۴-۱۴۹۵م، این نسخه شامل ترجمه ازبکی "اخلاق محسنی" بوده که از جانب ملامحمد تیمور نام شخص صورت گرفته است، نستعلیق روشن زیبا، خوقندی آبی رنگ، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۷۱ برگ، ۲۱×۳۳ س، برگهای نسخه با خطهای تمشکی رنگ و حواشی آن با رنگ سرخ جدول کشی شده، عنوان بابهای اثر با جوشه کم رنگ ثبت گردیده‌اند، سیاه رنگ ساخت ماراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی صحاف نسخه ملامیرزا غنی سرپوش چمی آن با میخ چسبانده شده است، نسخه ناقص است: برگ اول مقدمه و باب آخر اثر افتاده‌اند؛ سه برگ اول نسخه مذکور بسیار فرسوده، کثیف، پاره شده، داغدار و دارای جایهای نانوشته (خالی) می‌باشند.

اخلاق المحسنین ۲۶۹۱/۳

ترتیب دهنده و به نظم درآورنده آن معلوم نیست، این نسخه بر اساس آثار مختلف به ویژه هفت اورنگ جامی و مخزن الاسرار و نیز اخلاق محسنی نوشته شده (در واقع روایت مختصری از اثر اخیر به شمار می‌رود) و همچون آن شامل ۴۰ باب و ۲۷۸ فصل می‌باشد. در آن طبق موضوع از اشعار شعرای قرون پیشین نمونه‌های زیاد آورده شده‌اند، نستعلیق ریز بدون نقطه، شرقی گوناگون رنگ، اواخر قرن ۱۱ - اوایل قرن ۱۲ق / اواخر قرن ۱۷ - اوایل قرن ۱۸م، ۶۷ برگ (a۴۱ - b۱۰۸)، ۹/۳×۱۸/۵ س، برگهای نسخه با جوشه جدول کشی شده، عنوان بابها و فصلها با همین رنگ ثبت گردیده‌اند، مقوایی ساخت ماوراءالنهر به قسمت راست آن کاغذ آبی رنگ چسبانده شده است، نسخه ناقص است: متن در میان باب ۳۶ قطع می‌گردد، بابهای ۱۳، ۱۴ و ۱۵ از بین رفته‌اند. قبل از آغاز متن کتاب مندرجه

بابهای اثر جای دارد که آن با ذکر عنوان باب ۳ شروع می‌شود.

اخلاق ناصری ۳۶۰

ابوجعفر نصیرالدین محمد بن محمد بن حسن طوسی (۵۹۷-۷۲۲ق / ۱۲۰۱-۱۲۷۴م)، ۳۳ق / ۱۲۳۵-۱۲۳۶م، این کتاب مشهور اخلاقی، که با فرمایش حاکم اسمعیلی قهستان ناصردین عبدالرحیم تالیف یافته است، مسائل فلسفه عملی: تهذیب اخلاق، تدبیر منزل و سیاست مدنی را فرا می‌گیرد و دارای مقدمه، سه مقاله و سی فصل است، نستعلیق خوش خط، شرقی خوش صفت، ۵ جمادی الاولی ۸۹۷ق / ۱۶ مارس ۱۴۹۲م، ۲۳۹ برگ، تمام برگها با آب طلا و رنگ آبی جدول کشی شده‌اند. پیش از آغاز متن تمام تصویر عالی ملون جای دارد، درحاشیه برگ b۱ نقش برگهای رستنی و در برگ a۱ شمسۀ لاجوردی رنگ موجود است. عنوان مقاله‌ها و فصلها با جوشه و اقتباسهای عربی با رنگهای گوناگون نوشته شده‌اند، مقوایی شرقی قهوه‌ای رنگ و یک جانب آن با پارچه پوشانده شده، نسخه کامل بوده، خوب نگاهداری شده است و از جهت هنر آرایش جالب دقت است. در برگ a۱ نقش مهر مدور کلان با ذکر نام "شیخ محمد شاه خان فدای پادشاه غازی محمد فرخ عالمگیر ثانی" و در برگ a۸ نقش مهرم کوچک بادامی شکل با ذکر اسم "قلیچ علی" به نظر می‌رسند. این نسخه شاید با سفارش شخص عالی مقامی کتابت شده باشد.

نسخه مکرر ۵۰۸/۱

نستعلیق عالی، شرقی خوش صفت، میرعماد، ۱۰۸۱ق / ۱۶۷۰م، ۷۵ برگ (a۱ - a۷۵)، ۱۸×۳۱/۵ س، اطراف متن تمام برگها با آب طلا و خط سیاه جدول کشی شده است، قبل از آغاز اثر تمام تصویر با آب طلا و لاجورد کشیده شده موجود است؛ در برگهای b۱ - a۲ میانه سطرها با آب طلا آرایش داده شده است. عنوان مقاله و فصلها با جوشه نوشته شده‌اند چرمی قهوه‌ای رنگ ساخت شرقی و دارای نقشها، نسخه کامل بوده و خوب محفوظ مانده است. اما در بیشتر برگها از پایان و پهلوی متن از جای جدول جدا شده است. در حواشی بعضی برگها قیدها و شرحهای جداگانه به نظر می‌رسند. در برگ a۳۲ نقش مهر راست گوشه با ذکر اسم صاحب سابق نسخه - میرزا محمد قابل غجدوانی (بخارا) موجود است. موافق نوشته در این برگ جای داشته میرزا محمد قابل این نسخه را سال ۱۳۳۷ق / ۱۹۱۹م خریده، بعد به دانشمند تاجیک صدر ضیاء تقدیم کرده است. ماه فوریه ۱۹۲۸م این نسخه باز به صاحبش برگردانده شده است.

نسخه مکرر ۹۲۰

نستعلیق سرسری، شرقی، تقریباً قرن ۱۲ق / ۱۸م، ۲۰۲ برگ، ۱۵×۲۳ س، برگهای نسخه با خطهای سرخ و آبی رنگ مجدول است، عنوان فصلها و مقالات با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه کامل است، اما بعضی برگهای آن موربانه خورده می‌باشند در حواشی برگهای نسخه علاوه‌ها و نوشته‌های زیاد گوناگون جای دارند در ۴ برگ قبل از متن اثر موجود بوده نسخه‌های دوا و در یک برگ بعد از متن کتاب آورده شده اشعار حافظ و بعضی شاعران دیگر درج گردیده‌اند.

نسخه مکرر ۱۵۴۸

نستعلیق روشن، شرقی، رامرای بن دلیب رای، شعبان ۱۲۶۰ق / اوت ۱۸۴۴م، در لاهور (اکنون در پاکستان)، ۷۲ برگ، ۲۰/۵×۲۸/۵ س، عنوان مقالات و فصلها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی نوساخت، نسخه کامل است. در حواشی برگها نوشته‌های گوناگون جای دارند. در یک برگ قبل از متن اثر موجود بوده تاریخ خریدن نسخه و اسم صاحب سابق آن ثبت گردیده‌اند.

نسخه مکرر ۱۴۵۱/۸

نستعلیق درشت، خوقندی، عبدالحفیظ بخارایی (برگ ۱۹۹a)، ۲۹۷ق / ۱۸۷۹-۱۸۸۰م، ۴ برگ (b۱۷۸ - b۱۸۱)، ۱۵×۲۶/۵ س، عناوین با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی تمشکی رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه ناقص بوده، فقط یک پارچه جداگانه اخلاق ناصری را دربر می‌گیرد.

نسخه مکرر ۱۹۸۲

نستعلیق معمولی، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۲۵۵ برگ، ۱۵/۵×۲۶ س، سرلوحه‌ها و بعضی کلمه و عبارات با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی سرخ رنگ، نسخه کامل است. در حواشی برگها نوشته‌های گوناگون جای دارند. در دو برگ قبل از متن کتاب موجود بوده اشعار ناظم، سالم، نسخه‌های دوا و در دو برگ بعد از متن کتاب سخنان اخلاقی لقمان حکیم، شعرهای حافظ و بعضی شاعران دیگر ثبت گردیده‌اند.

نسخه مکرر ۱۵۹۳

نستعلیق متوسط آمیخته با عنصرهای خط شکسته، شرقی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۸۳ برگ،

۱۴×۲۳/۵ س، عنوان مقالات فصلها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی سرخ رنگ، نسخه ناقص است: از اول آن یکچند برگ افتاده است، در حواشی برگها نسخه اصطلاحات و شرحهای زیاد به متن کتاب مربوط درج گردیده‌اند.

ادب الدرس ۲۹۰/۲

از مؤلف نامعلوم، به قول مؤلف او افکار جداگانه دانشمندان معروف قرون پیشین را جمع آورده و مرتب ساخته است تا خوانندگان از آن فایده برداشته قناعت‌مندان و خوشحالانه زندگی کنند؛ در اثر دستورات قرآن هم جای دارند. رساله از مقدمه ۹ باب و ضمیمه به شکل ترجمه فارسی ابیات عربی موافق موضوع بابها عبارت می‌باشد، نستعلیق ریز زیبا، سمرقندی ضخیم، ۱۰۶۵ق / ۱۶۵۰م، ۳۰ برگ (۵۴ - ۸۴)، ۱۱×۱۶/۵ س، عنوان بخشها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر، نسخه چنین نارساییها دارد: آخر باب اول و قسمت اول باب دوم از بین رفته است، باب ۳ اشتباهاً باب ۴ و باب ۶ اشتباهاً باب ۷ نامیده شده‌اند، متن از جلد جدا شده است. در حواشی برگها نوشته‌ها و اشعار با خط غیرخط کاتب نوشته شده به نظر می‌رسند در برگ ۵۴ نقش مهر با ذکر نام قراطاغ بن میرزا عبدالرحمن و در حاشیه برگ ۸۳ - ۸۴ غزل عبدالله انصاری دیده می‌شوند.

انوارالحکمة ۲۴۳۸/۱۰

ابوسعید حسن بن حسین شیعی سبزواری (یا ابوالفضل کمال الدین حسن بن حسین) شیعه سبزواری (قرن ۸ق / ۱۴م)، این اثر مسائل اخلاق اسلامی را دربر می‌گیرد. نسخه مذکور ناقص بوده، شامل قسمت اول اثر می‌باشد، نستعلیق متوسط، خوقندی، زرد رنگ، تقریباً اوایل قرن ۱۲ق / اوایل قرن ۱۸م، ۸ برگ (۱۰۸ - ۱۱۶)، ۱۱/۲×۲۱ س، عناوین با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی ساخت ماوراءالنهر و بر بالای کاغذ چسبانده شده، نسخه ناقص است: قسمت آخر آن افتاده. در نسخه آثار تأثیر رطوبت نمایان است. در بعضی سطرها سیاهی پخش گردیده است.

بروق القادر ۳۶۵۰/۱۰

عمادالدین عماد الاکر شاهی (؟) این رساله با نثر مخلوط با نظم نوشته شده مسائل گوناگون اخلاق اسلامی را دربر می‌گیرد و دارای ۱۴ برق (قسم) می‌باشد، نستعلیق ریز، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۰ برگ (۲۴۹ - ۲۵۸)، ۱۱/۲×۱۴/۵ س، مقوایی قهوه‌ای رنگ و دارای ۳ ترنج ضربی، نسخه کامل است، اما برگهای آن از جلد کنده شده‌اند.

[پند و نصیحت] ۵۳۹۷

رساله شامل پند و اخلاق و نصایح دینی و حکایات مربوط آنها است، نستعلیق، خوقندی، ۹۶ برگ، ۱۵×۲۶ س، عناوین، نام اشخاص به رنگ قرمز نوشته شده، نسخه ناقص است اول و آخر ندارد. اکثر برگها از همدیگر جدا شده و بعضی برگها پاره شده قابل استفاده نیست.

پندنامه ۱۰۱۷/۸

(به خواجه امام حداد نسبت داده شده) قرن ۹ ق / ۱۵ م، رساله در اخلاق دینی عبارت از مقدمه و ۵ فصل و در مدنظر داشتن سن و سال و مقام و جنسیت در مناسبات بین مردم، نستعلیق، خوقندی، قاضیچه ابن باباقاضی بوریلیغی، ۱۲۲۶ ق / ۱۸۱۱ م، ۱۶ برگ (b۱۵۷ - a۱۷۲)، ۱۴×۲۵ س، سرلوحه‌ها و بعضی کلمات به رنگ قرمز نوشته شده، مقوایی ساخت ماوراءالنهری، نسخه ناقص است. برگهای آخر فصل ۳ و اول فصل ۴ از بین رفته است برگ ۱۶۵ روی کاغذ دیگر مجدداً نوشته شده ولی متن موجوده قابل استفاده است.

پند نامه حضرت لقمان حکیم ۱۰۰۳/۴

منسوب به حکیم لقمان، این اثر شامل پند و اندرزهای حیاتی و مفید بوده، با نامهای "صدپند لقمان حکیم" و "وصیت لقمان" هم دچار می‌آیند. در مجموعه شرح اشعار اخلاقی سلمان ساوجی، اثیرالدین اخسیکتی، رشیدالدین وطواط، سیف اسفرنگی، عرفی، هلالی ادیب صابر و غیره هم آورده می‌شود، نستعلیق ریز آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی جلادار، ۱۲۵۱ ق / ۱۸۳۶ م، ۸ برگ (b۳۲ - a۳۹)، ۱۵×۲۵/۵ س، کلمه بیت با جوشه نوشته شده، به زیر کلمه‌ها با همین رنگ خط کشیده می‌شود، مقوایی رنگارنگ لاک الکل و دارای شیرازه و ترنجهای نقش رستنی‌دار، نسخه اساساً کامل است.

[پندنامه] ۵۰۳۰/۴

منسوب به لقمان حکیم، این رساله کوچک و یا پارچه‌ای از یگان کتاب مفصل پند و نصیحت‌های لقمان حکیم مشهور به پسرش را دربر می‌گیرد، نستعلیق ریز روشن، خوقندی، ۱۳۰۲ ق / ۱۸۸۴-۱۸۸۵ م، ۳ برگ (b۱۸۵ - a۱۸۷)، ۲۰×۱۲/۵ س، چرمی سبز رنگ تیره، در تمام برگهای نسخه آثار تأثیر رطوبت و در بعضی سطرها پخش گردیدن سیاهی مشاهده می‌گردد، در دو برگ به نسخه افزوده شده اشعار صائب و مضراب درج گردیده‌اند.

[پندنامه] ۲۲۴۵/۵

این روایت از اثر زیر رقم ۱۰۰۳/۴ جدا بوده تا اندازه‌ای فرق می‌کند، نستعلیق روشن، خوقندی، ملاشراف ابن حبیب الله، صاحب منصب بلند در امارت بخارا، ۱۳۰۹ق / ۱۸۹۱م (برگ ۱۷b)، ۳ برگ (۱۲۷b - ۷۴a)، ۱۵x۲۶ س، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه در شکل موجوده است کامل است. در برگهای a۱ و b۱۶۸ دو مهر صاحب کتاب ملاشراف دیده می‌شود.

تحفة النصائح ۱۱۸۵/۳

محمد یوسف صاحب واعظ (قرن ۸ق / ۱۴م)، ۱۰ ربیع الثانی ۷۹۵ق / ۲۳ فوریه ۱۳۹۳م، این منظومه بیان وظایف مسلمانان و تأکید ضرورت اجرای آنها، تعلیم اخلاق حمیده، و رعایه رفتار شایسته در همه حالتهای زندگی را فرا می‌گیرد و شامل مقدمه و ۴۵ باب می‌باشد. منظومه به پسر مؤلف، ابوالفتح بخشیده شده است، نستعلیق روشن و زیبا، خوقندی، حاجی حق نظر، ذوالحجه ۱۳۱۷ق / مارس ۱۹۰۰م، ۳۰ برگ (۱۴۴b - ۱۷۵b)، ۱۹/۶x۲۶/۴ س، متن منظومه اساسی در دو ستون و متن قسمت در آخر افزوده شده در سه ستون درج گردیده، اطرافشان باخط سرخ جدول کشی شده است، عنوان بابها با جوشه نوشته شده اطرافشان با همین رنگ خط کشیده شده است مقوایی سرخ رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای سبز و سیاه ضربی، صحاف نسخه استاد نجم الدین بوده است، نسخه اساساً کامل بوده خوب نگهداری شده است. در قسمت آخر منظومه اشعار حاجی نظام الدین فوراهی کشمیری که مرقدش در دهه فوراه کشمیر جایگیر است در ردّ شرک و بت پرستی آورده شده است.

تنبيه الغافلین ۷۷۳

ابواللیث نصر بن محمد بن ابراهیم سمرقندی (متوفی ۳۷۵ق / ۹۸۵-۹۸۶م)، قرن ۴ق / ۱۰م، این کتاب که شامل ترجمه فارسی (نیمه اول قرن ۱۰ق / ۱۶م) اثر مذکور می‌باشد، عقیدتی و اخلاقی بوده، مسائل گوناگون اعتقاد و تعلیمات دین اسلام و رفتار و کردار پسندیده در حیات زمینی و معنویات را فرا می‌گیرد. اثر از ۹۴ باب (پند) عبارت است، نسخ تندنویس روشن، سمرقندی خوش خط، میرمیرین عبدالله، جمادی الاولی ۹۴۸ق / اوت - سپتامبر ۱۵۴۱م، ۳۹۱ برگ، ۱۷x۲۴ س، برگهای نسخه با آب طلا و رنگ آبی مجدول است، عنوان بابها با جوشه نوشته شده‌اند، در اول نسخه عنوان (سرلوح) ملون و مذهب دارای نقش برگ و گلها موجود است، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای

ضربی منقش، صحاف نسخه میرمعصوم خواجه ابن معز عبدالرحیم خواجه بوده است، این نسخه کامل است، اما در آن بعضی نارساییها جای دارند: نسخه بارها ترمیم گردیده است، در حواشی بسیار برگها کاغذ دیگر چسبانده شده‌اند. در بعضی برگها متن کثیف و داغدار شده است. در ۶ برگ قبل و ۲ برگ بعد از متن اثر افزوده شده هرگونه نوشته‌های نظمی و نثری از قبیل قواعد قرائت قرآن، قیدی درباره نجوم از سنه ۱۰۹۲ ق / ۱۶۸۱ م و خاصیت دعاها در روزهای هفته درج گردیده‌اند.

تنبيه الغافلین ۵۴۶۲/۲

بهاالدین محمد بن ابراهیم الترمزی(۴)، رساله شامل مقدمه، ۹ ببا و خاتمه بوده و هر باب به فصلها تقسیم شده و درباره علم طاعت و عبادت، فضیلت نماز، صفت بهشت و دوزخ و غیره نقل می‌کند، نستعلیق ریز، خوقندی، ۱۲۵۷ ق / ۱۸۴۱ م، ۳۵ برگ (a۹ - b۴۳)، ۱۳/۵×۲۰/۵ س، بدون جلد، نسخه ناقص است، برگ اول موجود نیست. نسخه در اثر نم و رطوبت زرد شده آثار داغ و کپک موجود است. در وسط هم از باب ۲ تا باب ۵ موجود نیست.

نسخه مکرر ۵۰۳۵/۲

نستعلیق روشن، خوقندی، ۱۲۷۶ ق / ۱۸۵۹-۱۸۶۰ م، ۱۲۶ برگ (b۱۲۶ - b۲۵۲)، ۲۶×۱۵ س، عناوین و علائم با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی زرد رنگ دارای ترنجهای ضربی، صحاف نسخه ملا محمد امین، نسخه ناقص است: آخر آن افتاده. نسبت مؤلف در این نسخه السمرقندی ذکر یافته است.

نسخه مکرر ۳۵۶۴/۱

نستعلیق متوسط، خوقندی، ۱۲۸۶ ق / ۱۸۶۹-۱۸۷۰ م (برگ b۱۷۱)، ۱۳۷ برگ (a۱ - a۱۳۷)، ۱۵×۲۵/۵ س، عنوان بابها با جوشه نوشته شده است، برگهای b۸۳ - a۸۴ با خط سرخ و برگهای a۸۸ - b۱۱۸ با دو خط سیاه جدول کشی شده‌اند، مقوایی نوساخت، نسخه ناقص است: اول آن افتاده است؛ در حواشی برگهای a۱ - b۱۹ قیدها و علاوه‌های زیاد جای دارند که آنها به قلم کاتب نسخه تعلق دارند.

نسخه مکرر ۱۷۷۱/۱۱

نستعلیق سرسری، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، ۳۲ برگ (b۹۴ - a۱۲۵)، ۱۵×۲۵/۵ س،

عنوان بابها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی نوساخت خاکستری رنگ، نسخه کامل است. در حواشی برگها که نوشته‌های گوناگون زیاد جای دارند، آثار تأثیر رطوبت به نظر می‌رسد.

نسخهٔ مکرر ۵۴۶۳/۲

نستعلیق، خوقندی، محمد [...]، ۱۲۹۳ق / ۱۸۷۸م، ۸۹ برگ (a۱۷۰ - b۲۴۸)، ۱۴×۲۵/۵ س، کلمه "باب"، "فصل" به رنگ قرمز نوشته شده، سبز رنگ ساخت ماوراءالنهری ترنجدار فرسوده، نسخه ناقص است. فقط باب اول و دوم موجود است بقیه نوشته نشده. متن موجوده در اثر نم و رطوبت خیلی خراب شده بعضی برگها بهم چسبیده و سطرها زدوده شده که قابل استفاده نمی‌باشند.

تنبيه الغافلین ۴۱۲۱/۲

محمد علی بن علی اصفهانی (؟) این رساله مسائل مناسبت با دوستان، حقوق والدین، همسایه‌ها و خویشان، عذاب دوزخ، خوبی بهشت، خواندن قرآن و نماز و روزه‌داری خوش اخلاقی را دربر می‌گیرد و شامل مقدمه و ۱۹ باب است، نستعلیق روشن، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۳۸ برگ (b۶ - b۴۴)، ۲۳/۴×۱۲/۶ س، عنوان بابها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی نوساخت و دارای سه ترنج منقش چسبانده شده، نسخه ناقص است: آخر آن افتاده، بعضی برگها موربانه خورده‌اند. بعضی برگهای دیگر نسخه از جلد کنده و پاره شده‌اند. در یک چند برگ داغهای قهوه‌ای رنگ جای دارند.

نسخهٔ مکرر ۲۷۳۸

نستعلیق روشن آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۱۷ برگ، ۱۵×۲۵ س، عنوان بابها با جوشه نوشته شده است، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، چنین به نظر می‌رسد که نسخه کامل نیست. در بعضی برگهای آن داغهایی از تأثیر رطوبت و در بعضی برگهای دیگر پخش شدن سیاهی دیده می‌شوند. بعد باب ۱۵ در نسخه یک چند حکایت اخلاقی آورده شده است.

تنبيه الغافلین ۶۰۱

از مؤلف نامعلوم، در این اثر طرز زندگی و قواعد رفتار برای مسلمانان در این دنیای فانی ضرور بیان گردیده‌اند تا آنها در قیامت در جادهٔ با افتخار آسایش و راحت دایمی باشند. اثر دارای ۴۰ باب می‌باشد، نستعلیق تندنویس مشکل خوان، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۱۷ برگ، ۱۲/۵×۲۰ س، عنوان بابها با جوشه نوشته شده است، مقوایی قهوه‌ای رنگ تیره و دارای ترنجهای ضربی منقش،

نسخه کامل است.

ترجمه تنبیه الغالین ۴۹۳۷/۱

از مترجم نامعلوم، محمد علی بن علی اصفهانی، نستعلیق ریز سرسری، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۴۰ برگ (b1 - a40)، ۱۹/۷×۱۲/۵ س، عنوان بابها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضربی، نسخه کامل است، اما در بعضی برگهای آن بر اثر رسیدن تری پخش شدن سیاهی به نظر می‌رسد.

[حدیقة الرسول] ۳۸۸۷

میرزا پادشاه ختانی متخلص به ناصح، ۱۲۲۶ق / ۱۸۱۱م (برگ a133)، این مثنوی شامل بیان مسائل اخلاقی بوده از مقدمه و ۴ فصل عبارت است، نستعلیق، شرقی خاکستری رنگ، ۱۲۷۲ق / ۱۸۵۵-۱۸۵۶م، ۱۳۳ برگ (b1 - a133)، ۱۵×۲۶ س، عناوین با جوشه نوشته شده، متن اثر در دو ستون ثبت گردیده است، مقوایی کاهویی رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه چنین نارساییها دارد: نسخه آب رسیده است، در برگهای آن آثار رطوبت و کپک، پخش گردیدن سیاهی (a4، b10، a11، a13، a95 و غیره)، پاشیدن خون (برگ a110) به نظر می‌رسد، برگهای ۱-۳، ۱۳۳ فرتوت بوده، در بسیار برگهای نسخه داغهای گوناگون دیده می‌شوند برگهای ۱۳۲-۱۳۳ آن با خط دیگر نوشته شده‌اند. در حواشی برگهای جداگانه نسخه قید و علاوه‌های به متن مربوط دچار می‌آیند.

حکایات ۳۵۴۸/۷

از نامعلوم، این اثر دارای یکچند حکایت مضمون اخلاقی تصوفی داشته می‌باشد. آخر آن افتاده است، نستعلیق متوسط ریز، خوقندی، نزدیک ۱۲۷۴ق / ۱۷۹۹-۱۸۰۰م، ۲۱ برگ (b130 - b152)، ۱۳×۲۰/۵ س، عناوین با جوشه نوشته شده، مقوایی سبز تیره رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه ناقص بوده، آخر ندارد؛ حواشی برگها آب رسیده است، در برگ b146 سیاهی پخش گردیده، برگهای ۱۴۵-۱۴۶ از جلدکنده شده‌اند، در برگهای ۱۵۱-۱۵۲ داغهای قهوه‌ای رنگ موجود است؛ در حواشی برگهای b151 - a152 فردها و حدیثها درج گردیده‌اند. در حواشی برگها دیگر بعضی قید و علاوه‌ها به نظر می‌رسند.

حکایت اخلاقی ۱۷۸۱/۵

از مؤلف نامعلوم، در حکایت اخلاقی به شکار رفتن سلطان محمود غزنوی و هنگام در بالای سراز پیدا شدن هما تلاش دریافت سایه بخت آور آن کردن درباریان پادشاه و همراه سلطان ماندن فقط ایاز با وفای مودب و با تربیت بیان گردیده‌اند، نستعلیق میانه، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، ۱۱۵ برگ (a۲۳۵ - b۳۳۷، a۱۹۵ - b۲۱۸)، ۱۵×۲۶/۵ س، عناوین در نسخه با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، این نسخه از تأثیر رطوبت تا اندازه‌ای ضرر دیده است، در بعضی برگهای آن سیاهی پخش گردیده است، قسمت آخر نسخه افتاده است، بعضی برگها (a۱۹۵ - b۲۱۸)، شکسته‌اند و ضرب خورده‌اند، در برگ ۵۲۰۶ نقش دو مهر بیضی شکل جای دارد.

[دستورالملوک] ۱۱۷۲

از مؤلف نامعلوم، این پارچه که شامل بابهای ۴، ۵، ۶ و قسماً باب ۷ رساله مفصل نامعلوم است، از بیان وظایف پادشاهان، نایب السلطنه‌ها، تربیت شاهزادگان، مناسبت پادشاهان به اهل علم، دربار و مردم و مناسبت خلق به حکمرانان و غیره عبارت است، نسخ درشت، شرقی، تقریباً قرن ۱۲ ق / ۱۸ م، ۳۵ برگ، ۱۴/۵×۲۲ س، برگهای نسخه با دو خط سرخ جدول کشی شده، مقوایی عادی نوساخت، نسخه ناقص بوده، اول و آخر ندارد. در حواشی بعضی برگها نوشته‌های جداگانه به نظر می‌رسند.

ذخیره الملوک ۳۶۶

میرسیدعلی ابن شهاب الدین همدانی ملقب به علی ثانی (متوفی ۷۸۶ ق / ۱۳۸۵ م)، این اثر دستورالعملی است برای امیران و شاهان و حکمرانان که دولت را چگونه اداره کنند و با رعیت چه طور مناسبت نمایند. رساله دارای مقدمه و ۱۰ باب راجع به پهلوه‌های گوناگون این مسئله می‌باشد، نستعلیق (۱۲ برگ اول و ۹ برگ آخر) و نسخ روشن (بیشتر نسخه)، شرقی خوش صفت ضخیم، تقریباً قرن ۱۱ ق / ۱۷ م، ۲۵۸ برگ، ۱۱/۵×۱۷ س، عنوان بابها و عبارت "ای عزیز" و کلمه "بیت" با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر، نسخه کامل است. متن ۱۲ برگ اول و ۹ برگ آخر از جانب کاتب نامعلومی در دوره‌های بعدتر و قسمت بیشتر نسخه با خط نسخ از جانب کاتب دیگر در دوره پیشتر کتابت گردیده است. در برگ آخر نسخه نقش مهر مربع دیده می‌شود.

نسخهٔ مکرر ۵۴۶/۱

نستعلیق روشن، هندی ضخیم، ماه رجب ۱۳۰۳ ق / آوریل ۱۸۸۶م، ۱۵۱ برگ (a۱ - b۱۵۱)، ۱۷/۵×۲۶/۵ س، برگهای نسخه با خطهای طلایی و آبی رنگ جدول کشی شده‌اند، عناوین با جوشه ثبت گردیده‌اند، در آغاز نسخه عنوان ملون و مذهب زیبا و نازکی موجود است، مقوایی نوساخت، نسخه کامل است، اما در برگهای آن آثار تأثیر رطوبت جای دارد، برگهای اول آن ماهرانه ترمیم کرده شده، به کاغذ نو چسبانده شده‌اند. در برگ a۲ نقش مهر بزرگ و کوچک دیده می‌شود. در حواشی بعضی برگها قیدها و علاوه‌ها درج یافته‌اند.

راحت القلوب ۱۷۰۱/۶

عبدالله بن احمد بن محمد جزری خوافی (قرن ۹ ق / ۱۵م)، رمضان ۸۵۰ ق / نوامبر ۱۴۴۶م، این رساله در دوران پیشین بسیار مشهور بیان مختصر مقررات دینی اخلاقی، اصول، احکام و ماهیت دین اسلام و شکل‌های ظاهر شوی آن معرفت الله و جزای اعمال را فرا می‌گیرد، که آنها به شکل سؤال و جواب (۱۰۰) نوشته شده‌اند، نستعلیق روشن، خوقندی، عوض محمد وابکندی (از بخارا)، ۲۷۵ ق / ۱۸۵۸-۱۸۵۹م، ۴ برگ (a۸۵ - b۸۸)، ۱۵/۵×۲۶ س، عناوین با جوشه نوشته شده، به زیر بسیار کلمه‌ها با همین رنگ خط کشیده می‌شود، مقوایی زرد رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش، صحاف نسخه میرزا محمد، نسخه ناقص بوده فقط ۱۲ باب (سؤال و جواب) اول اثر را فرا می‌گیرد، قسمت آخر آن (۸۸ سؤال و جواب اثر) از بین رفته است.

نسخهٔ مکرر ۲۸۱۸/۲

نستعلیق میانه ماوراءالنهری، خوقندی، تقریباً نیمه دوم قرن ۱۳ ق / ۱۹م، ۴۳ برگ (b۲ - b۴۴)، ۱۲×۱۹/۵ س، عنوان فصلها با جوشه جدا کرده شده‌اند، مقوایی ساخت ماوراءالنهر بر بالایش کاغذ زرد چسبانده شده، نسخه کامل است. در یک برگ بعد از متن رساله جای داشته تصویر ۲۱ اصل و گذاردن نماز و متن دعاهاى هنگام آندوه و یادبود خوانده می‌شده آورده شده است.

راحت القلوب ۴۲۰۷/۳

فیض الله سنانی (؟)، این اثر مسائل اعتقاد و تعلیمات اسلام را دربر گرفته به شکل سؤال و جواب نوشته شده است و شامل ۱۰۰ سؤال و جواب می‌باشد. در این نسخه همگی ۱۷ سؤال و جواب موجود است، نستعلیق ریز، خوقندی، ۱۳۳ ق / ۱۷۲۰-۱۷۲۱م، ۹ برگ (b۲۳۱ - a۲۴۰)، ۱۸×۱۲/۵ س،

سؤال و جوابها و ترجمه آیه‌ها با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی سبز رنگ تیره و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه ناقص بوده از صد سؤال و جواب همگی ۱۷ سؤال و جواب را دربر می‌گیرد.

[رساله] ۳۶۱۷/۳

از نامعلوم، این رساله نثری بعضی مسائل آداب و اخلاق اسلامی، از جمله مسئله سلام و علیک با زنان و غیره را فرا می‌گیرد، نستعلیق تند نویس، خوقندی، ۱۲۶۶ق / ۱۸۴۹-۱۸۵۰م، ۲ برگ (b۶۷ - a۶۸)، ۲۰/۵×۱۳ س، مقوایی آبی رنگ نوساخت، نسخه ناقص است: اول و آخر آن افتاده است.

نسخه مکرر ۳۹۲۳/۲

نستعلیق تندنویس، خوقندی، جهانگیر خواجه ایشان منصور خواجه ایشان اوغلی، ۱۳۰۴ق / ۱۸۸۶-۱۸۸۷م، ۸ برگ (b۱۲۶ - a۱۱۸)، ۲۲×۱۴ س، بدون جلد، نسخه کامل است.

[رساله در ادب] ۳۸۶۳/۵

از نامعلوم، این اثر شامل مسائل اخلاقی و قاعده رفتار می‌باشد، اثر ناقص بوده اول و آخر ندارد، نستعلیق زیبا، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۵ برگ (b۸۰ - a۶۵)، ۱۲/۵×۲۰/۷ س، عناوین با جوشه نوشته شده، مقوایی سبز تیره رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه ناقص است: اول و آخر آن افتاده است، در حواشی برگها آثار تأثیر رطوبت، کپک و داغ قهوه‌ای رنگ به نظر می‌رسد.

[رساله در آداب] ۳۸۶۳/۵

از نامعلوم، این نسخه پارچه اثر مفصل اخلاقی را در بر می‌گیرد که اول و آخر آن افتاده‌اند، نستعلیق زیبا، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۵ برگ (b۸۰ - a۶۵)، ۱۲/۵×۲۰/۵ س، عناوین در نسخه با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ تیره ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش این نسخه ناقص بوده اول و آخر ندارد، در حواشی برگهای آن داغها قهوه‌ای رنگ به نظر می‌رسند.

رساله در بیان اخلاق ۲۳۶۴/۱

از نامعلوم، این رساله مسائل اخلاقی را فرا می‌گیرد، که آنها در اساس احادیث و روایتهای راجع به پیغمبر و دیگر اشخاص با نفوذ دین اسلام ترتیب داده شده‌اند. اثر دارای ۱۰ باب و قسمهای دیگری

است، نستعلیق ریز، سمرقندی، اوایل قرن ۱۲ ق / ۱۸ م، ۱۷۴ برگ (a۱ - b۱۷۴)، ۱۱/۷×۱۶/۶ س، عنوان بابها و قسمها و متن احادیث باکشیدن خط سرخ به زیر آنها تأکید گردیده‌اند، چرمی فرسوده ساخت ماوراءالنهر، نسخه کامل نیست: قسم اول باب ۱ افتاده. به قسمت بالای اکثر برگها آب رسیده است، که بر اثر آن سیاهی بعضی سطرها پخش گردیده است و خواندن متن آن جایها را مشکل و حتی ناممکن گردانده است.

رساله در نگاه داشتن حق مادر و پدر ۵۵۲۷/۳

از نامعلوم، رساله درباره نگاه داشتن حق پدر و مادر و احترام به قوانین اسلامی مبنی به قول حضرت رسول اکرم (ص) و حکماً شرعی، نستعلیق، خوقندی، ۱۲۵۶ ق / ۱۸۴۰ م، ۱۳ برگ (a۱۰۳ - a۱۱۲)، نسخه ناقص است. آخر کتاب موجود نیست، ولی متن موجوده قابل استفاده است، در حواشی بعضی توضیحات و اضافه‌ها به دست کسی دیگر وارد شده است.

ارکان معاملات ۵۴۵

از نامعلوم، این نسخه شامل قسمتی (رکن دوم) از یگان رساله مفصل راجع به اخلاق است. این رکن از ۱۰ اصل (فصل) عبارت بوده، بیان رفتار شایسته هنگام خوراک خوری، ازدواج، صحبت، سفر، گوشه نشینی، سودا، غمگینی، و غیره را دربر می‌گیرد، نسخ ریز، هندی نازک خوش صفت، ۱ رجب ۱۱۰۸ ق / ۲۴ ژانویه ۱۶۹۷ م، ۸۰ برگ ۱۴/۵×۲۴ س، متن در خطهای جدول سرخ و آبی، عنوان ساده با آب طلا و رنگ آبی، دارد. عناوین بخشها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی نوساخت، نسخه ناقص بوده فقط قسمتی از رساله مفصل را دربر می‌گیرد، در حواشی قسم بالای برگها آثار تأثیر رطوبت و قریب در اکثر برگها آثار خوردن موریانه به نظر می‌رسند. در حواشی برگها نوشته‌های زیاد جای دارند که هنگام صحافی کردن نسخه قسماً ضرر دیده‌اند. در برگ a۱ نقش ۴ مهر بیضی شکل، در برگ a۶۲ نقش مهر خرد و در برگ b۸۰ نقش مهر مدور مقرنس موجود است.

روضه الاخلاق ۶۷۰

از نامعلوم، این رساله دارای ۶ باب و خاتمه بوده، بیان مسائل گوناگون اخلاقی را دربر می‌گیرد، نستعلیق روشن، هندی رنگی، تقریباً قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، ۴۰ برگ، ۱۲/۵×۱۸ س، عنوانها با جوشه جدا کرده شده‌اند، مقوایی نوساخت، نسخه از تأثیر رطوبت و خوردن موریانه تا اندازه‌ای ضرر دیده است، در یک برگ بعد متن اثر مذکور جای داشته اشعار نوایی درج گردیده است.

سؤالات موسی ۲۶۸۱/۲

از نامعلوم، در این اثر خرد که شاید قسمتی از یگان رساله مفصل باشد یکچند سؤال موسی پیغمبر و جوابهای خداوند به آنها درباره مسائل اعتقاد و اخلاق آورده می‌شود، نستعلیق روشن، خوقندی، ملاله یار، ۱۳۵۱ق/۱۸۸۳-۱۸۸۴م، ۵ برگ (a۱۴۰ - a۱۴۴)، ۱۵×۲۶ س، برگهای نسخه با خط سرخ جدول کشی شده‌اند، عنوان اثر و بخشهای آن با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه در شکل موجوده‌اش کامل است.

عدة المسافرین ۱۴۸۰

منتجب بن حسن بن محمد عبدالطلب الاصفهانی (؟)، این رساله مسائل هنگام مسافرت چگونه رفتار کردن و در وقت طواف جایهای مقدس چه نوع مراسم را رعایت کردن سالک را فرا می‌گیرد و دارای مقدمه، ۳ باب و خاتمه می‌باشد، نسخ زیبا، شرقی نازک، تقریباً قرن ۹ق / ۱۵م، ۶۱ برگ، ۱۴×۲۱/۵ س، در آغاز متن رساله سرلوح ملون و مذهب زیبا جای دارد، چرمی قهوه‌ای رنگ شرقی دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه کامل و خوب نگاهداری شده است. با این وجود در آن بعضی نارساییها هم دیده می‌شوند: برگ اول از جلدکننده شده است، در حواشی برگها کاغذ دیگر چسبانده شده است.

[کتاب در معرفت اسلام و آداب] ۴۲۷۴/۳

معلوم نیست، این اثر بیان مسائل مربوط به معرفت توحید، ایمان، عقاید اسلام و رسم و آداب طعام خوردن را دربر می‌گیرد که دانستن و رعایت آنها برای هر یک شخص دیندار ضرور است. این رساله به اثر دوم "چهار کتاب" مشابهت دارد، نستعلیق متوسط مشکل خوان، خوقندی، تقریباً قرن ۱۲ق / ۱۸م، ۲۴ برگ (b۱۵ - a۳۹)، ۱۵×۲۴/۲ س، عناوین با جوشه تأکید گردیده، عبارت "اگر پرسند که" با همین رنگ نوشته شده است، چرمی تیره رنگ، این نسخه چنین نارساییها دارد: در آن آثار تأثیر رطوبت جای دارد؛ برگهای b۲۲ - a۳۹ برای نوشتن سرلوحه‌ها جای خالی (سفید) گذاشته شده است، برگهای ۱۶ و ۳۳ از جلدکننده شده‌اند، از سبب با هم چسبیدن برگهای ۳۶-۳۷ متن آنها خراب گردیده است، در قسمت پایان بعضی برگها داغها جای دارند، جلد جانب راست نابود شده، بعضی جایهای جلد جانب چپ را موربانه خورده است در حواشی بعضی برگها قید و علاوه‌های جداگانه کاتب نسخه به نظر می‌رسند.

از نامعلوم، پارچه‌ای از مجموعه سخنان حکیمانه اشخاص معروف تاریخی و افسانه‌ای (پادشاهان، شیخان و اولیا) در موضوع دینی و اخلاقی می‌باشد، نستعلیق روشن آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۹ برگ (b۱۰۰ - b۱۰۹)، ۱۴/۵×۲۴ س، عناوین با جوشه ثبت گردیده‌اند، چرمی سیاه شرقی و بر بالای آن ترنجهای منقش چسبانده شده، این نسخه فقط پارچه مجموعه کاملی را دربر می‌گیرد، در حواشی برگهای آن نوشته‌های زیادی به نظر می‌رسند.

لوامع الاشراف فی مکارم الاخلاق (یا اخلاق جلالی) ۱۴۲/۱

جلال الدین محمد ابن اسعد صدیقی دوانی (۸۳۰-۹۰۸ق / ۱۴۲۶-۱۵۰۳م)، ۸۸۳-۸۸۴ق / ۱۴۷۸-۱۴۷۹م. این رساله راجع به حکمت عملی بوده، مسائل گوناگون اخلاق دولتی، مدنی و خانوادگی را فرا می‌گیرد. اثر از مقدمه مفصل، ۳ قسمت (لامع): تهذیب اخلاق، تدبیر منزل، رسوم پادشاهی و فصلهای (لمعه) متعدد عبارت بوده، با درخواست حکمران فارس حسن بیک برای شاهزاده سلطان خلیل تألیف گردیده است، نستعلیق زیبا، شرقی، خواجه نظربن خواجه فخرالدین، ۱۳ ربیع الاولی ۱۱۱۷ق / ۵ ژوئیه ۱۷۰۵م، ۱۶۷ برگ (b۱ - a۱۶۷)، ۱۳×۲۱ س، عناوین بخشها با جوشه نوشته شده‌اند، چرمی آبی رنگ ساخت شرق، نسخه کامل است، در حواشی عده‌ای از برگها داغهای قهوه‌ای رنگ جای دارند. در حواشی برگها نوشته‌های زیادی هم به نظر می‌رسند، در یک برگ بعد از متن رساله موجود بوده شعرها و قیده‌های گوناگون درج یافته‌اند. باید گفت که رساله مذکور موافق ایده ارسطو تقسیم بندی شده، از اخلاق ناصری نصیرالدین طوسی چون مأخذ مهم و پرارزش استفاده برده است.

نسخه مکرر ۴۱

نستعلیق روشن، هندی ضخیم، ۹ ربیع الاولی ۱۱۳۲ق / ۲۰ ژانویه ۱۷۲۰م، ۱۷۴ برگ، ۱۴/۵×۲۴ س، برگهای نسخه با دو خط سرخ و یک خط آبی رنگ جدول کشی شده‌اند، مقوایی نارنجی رنگ ساخت ماوراء النهر و دارای ترنجهای ضربی منقش و لفاظه پارچه‌ای، نسخه کامل است؛ حواشی دو برگ اول آن بعدتر چسبانده شده‌اند در حواشی نسخه قیده‌های زیاد گوناگون جای دارند. در دو برگ قبل از متن رساله موجود بوده اشعار دینی و در پنج برگ اثر آورده شده نشانه‌ها و علامتها درج گردیده‌اند.

مختصر در بیان آداب لباس حضرت سیدالبشر (ص) ۳۶۱۸/۴

عبدالحق ابن سیف الدین قادری دهلوی (متوفی ۱۰۵۲ ق / ۱۶۴۲ م)، در این رساله طرز و قاعده پوشیدن لباس در اوضاع گوناگون زندگی بیان کرده می‌شوند، نستعلیق سرسری، خوقندی پست صفت، ۱۲۸۵ ق / ۱۸۶۸-۱۸۶۹ م (برگ ۸۸۳)، ۲۶ برگ (۶۷b - ۸۳a)، ۱۹/۵×۲۱ س، عنوان در حواشی برگها و بعضی کلمات و عبارات در متن با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ تیره و دارای ترنجهای ضریبی، صحاف نسخه ملامحمد نادر، در تمام برگها نسخه آثار تأثیر رطوبت و کپک جای دارد، حواشی برگها، نسخه موریانه خورده می‌باشند، جلد اثر بعداً ترمیم گردیده است.

منتخب از کتاب فوزالنجات ۲۶۱۵/۸

ابوعلی احمد ابن محمد ابن یعقوب ابن مسکویه (متوفی ۴۲۱ ق / ۱۰۳۰ م)، این نسخه شامل پارچه‌ای و یا خود باب ۳۹ اثر مذکور ابوعلی مسکویه بوده که "در بیان دانستن کلمهای کفر" عنوان داشته است، نستعلیق تندنویس سرسری، شرقی، تقریباً میانه‌های قرن ۱۲ ق / ۱۸ م، ۴ برگ (۲۹۳a - ۲۹۶b)، ۱۱/۵×۲۱/۵ س، مقوایی سرخ رنگ ساخت شرق و دارای ترنجهای ضریبی منقش.

[نسخه از هر علم آنچه ضرور است] ۲۳۵۴/۳

عالم خواجه ابن میرزا سید خواجه مشرف بخارایی (نیمه دوم قرن ۱۳ - اوایل قرن ۱۴ ق / نیمه دوم قرن ۱۹ - اوایل قرن ۲۰ م)، در این مجموعه معلومات گوناگون در زندگی برای آدمان ضرور از مأخذهای مختلف جمع‌آوری کرده شده‌اند (روایات از حیات اسکندر، خضر الیاس، شیخان متصوف). قسمت اساسی اثر را حکایات به موضوعات اخلاقی بخشیده شده تشکیل می‌دهند. در خاتمه کتاب راجع به آفرینش زمین و انسان معلومات داده شده، شجره حضرت محمد (ص) آورده می‌شود، نستعلیق روشن هم اندازه، کارخانه‌ای روسیه، تقریباً اوایل قرن ۱۴ ق / ابتدای قرن ۲۰ م، ۱۲۳ برگ (۴۴۷b - ۵۶۹a)، ۱۷/۵×۲۲ س، مقوایی نوساخت، نسخه اساساً کامل است، اما در آن عنوان اثر ذکر نگردیده است.

نصایح السلاطین ۳۹۰

قاضی حافظ تولک مفتی اندرگانی متوفی (۱۰۴۸ ق / ۱۶۳۸ م)، نیمه اول قرن ۱۱ ق / نیمه اول قرن ۱۷ م، اخلاق و طرز اداره کردن دولت. این اثر که برای برادر و وارث تخت امام قلی خان اشترخانی (۱۰۲۰-۱۰۵۲ ق / ۱۶۱۲-۱۶۴۲ م) - نادر محمد بهادر خان تالیف یافته است، به صفت دستورالعمل

دولتداری و تامین امنیت رعیت از روی طلبات شریعت اسلامی نوشته شده است. این اثر برای آموختن جنبه‌های گوناگون حیات بخارا اهمیت دارد، نستعلیق ریز خوش خط، سمرقندی خوش صفت، ۱۲۷۲ق / ۱۸۵۵-۱۸۵۶م، ۸۴ برگ، ۱۶×۲۵ س، برگهای نسخه با آب طلا و رنگهای سبز و آبی جدول کشی شده، عناوین در آنها با جوشه ثبت گردیده‌اند. در برگ b۱ عنوان زیبایی مذهب و ملون موجود است، تیماج قهوه‌ای رنگ و دارای ترنجهای ضریبی منقش، در نسخه چنین نارساییها جای دارند: در برگهای b۶۵ - a۶۶ سبب تو در تو نوشتن سطرها چند کلمه متن خراب گردیده است، در بعضی برگها آثار خوردن موربانه به نظر می‌رسد. در برگ a۸۴ نقش ۲ مهر چهار گوشه و یک مهر بزرگ چهار کنگه با ذکر است نصرالله خواجه جای دارند.

نظم عقاید / ۴۳۲۲/۱

از نامعلوم، این اثر منظوم بیان معیارهای اخلاقی دینی را دربر گرفته دارای مقدمه و ۵۵ فصل مختصر می‌باشد. نستعلیق درشت روشن آمیخته با بعضی عنصرهای خط ثلث، کارخانه‌ای نوع پست صفت، ۲۶ شعبان ۱۳۰۱ق / ۲۱ ژوئن ۱۸۸۴م، ۲۴ برگ (b۱ - a۲۴)، ۳۲×۱۷/۵ س، اطراف متن که در دو ستون درج گردیده است با رنگهای سرخ و سیاه جدول کشی شده است. عنوان فصلهای اثر در داخل نقشه مربع نوشته شده است، مقوایی آبی رنگ نوساخت بوده در میانه‌اش ترنج از کاغذ سفید بریده شده دارد، نسخه کامل می‌باشد.

هفت کشور / ۱۴۱/۱

سلطان محمد بن محمد امیر امیری هروی متخلص به فخری (قرن ۱۰ق / ۱۶م)، نثر آمیخته با نظم. این اثر که موافق گفته مؤلف و روایت مختصری است، مسائل اخلاقی و معیار رفتار از کتابی کلان‌تر، مناسب را فرا می‌گیرد. اثر به شکل سؤال و جواب نوشته شده، برای تصدیق مسائل اخلاقی حکایات و اشعار زیاد آورده می‌شود. کتاب از مقدمه مفصل دارای ۷ منزل، ۷ بخش (کشور) و ۵ مسافت بین کشورها (بخشها) عبارت است. نستعلیق، خوقندی جلادار، شادمان خواجه سید عطایی (برگ ۶۰۵b)، ۱۲۴۹ق / ۱۸۳۳-۱۸۳۴م، ۹۸ برگ (b۱ - b۹۸)، ۲۴×۳۰ س، عناوین و علائم با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر، نسخه مستعمل بوده، بعضی برگهای آن بعدتر در کاغذ دیگر چسبانده شده‌اند. در حواشی عده‌ای از برگهای آن قیدهای کاتب نسخه به نظر می‌رسند.

بخش پنجم

سیاست و مُلكداری و فلسفه عملی

تحفة الملوک ۴۳۲۲/۲

ناشناخته، این رساله پنجاهی خواجه عبدالله انصاری را راجع به عاقلانه و عادلانه اداره کردن مملکت و رعیت و تأمین امنیت و خوشنودی پادشاه را دربر می‌گیرد، اثر دارای ۴۰ باب و ۱۶۰ نصیحت است. نستعلیق روشن و درشت، کارخانه‌ای، ۱۳۰۱ق / ۱۸۸۳-۱۸۸۴م، ۴ برگ (a۲۵) - (b۲۸)، ۳۲/۴×۱۷/۵ س، اطراف متن در ورقها با خط سرخ جدول کشی شده است. مقوایی نوساخت آبی رنگ و دارای یک ترنج از کاغذ بریده و چسبانده شده این نسخه قسمت اول رساله را در شکل مکمل فراگرفته است.

نسخه مکرر ۴۳۷۰/۸

نستعلیق تحریری، خوقندی، ۱۲۶۵ق / ۱۸۴۸-۱۸۴۹م، ۳ برگ (b۱۶۰ - a۱۶۳)، ۲۵/۵×۱۴/۵ س، عنوان بابها و نصیحتها با جوشه نوشته شده‌اند. مقوای سبز رنگ دارای ۳ ترنج ضربی منقش جگری رنگ، نسخه کامل است.

خلاصة الحکما ۴۹۹۰/۱

رساله‌ای است فراهم آمده از مطالب گوناگون منقول از بقراط و جالینوس و غیره، شاید تألیف ملاحمد قاضی زاده تتوی (متوفی ۹۵۶ق)، نستعلیق بخارایی، کارخانه‌ای، در ۱۳۲۶ق / ۱۹۰۸م، ۱۰۳ برگ (a۱ - a۱۰۳)، ۱۷/۵×۱۱ س. عناوین و نشانه‌ها با شنگرف، مقوایی سبز رنگ ترنجدار ساخت ماوراءالنهر، نسخه کامل است.

ذخیره الملوک ۹۶۵/۱

امیرسید علی بن شهاب الدین همدانی معروف به لقبهای امیرکبیر، علی ثانی، شاه همدان (۷۱۴-۷۸۶ق / ۱۳۱۴-۱۳۸۵م). این اثر از جمله مهم‌ترین آثار نثری فارسی درباره فلسفه اخلاق و سیاست مدنی بوده، بیان مسائل اخلاقی را برای امرا و حکام دربر می‌گیرد. اثر شامل مقدمه و ده باب است، نستعلیق روشن، هندی، ۱۵ رمضان ۹۰۰ق / ۱۰ ژوئن ۱۴۹۵م، در بحرآباد، ۲۴۴ برگ (a۲) - (a۲۴۵)، ۱۱×۲۰/۳ س، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه ناقص است: برگ اول که شامل آغاز مقدمه کتاب بوده، افتاده است. دیگر برگ‌های شامل مقدمه هم بسیار فرسوده‌اند. در برگ a۱۴۹ آخر تمام سطرها و در برگ b۱۴۹ اول تمام سطرها خراب گردیده و نابود شده است، از برگ ۲۰۵ هم قسمتی از متن از بین رفته است. در حواشی بعضی برگ‌ها نسخه

علاوه‌های مفصل به نظر می‌رسد که قسمتی بر اثر دفعهٔ دوم صحافی گردیدن بریده شده‌اند.

نسخهٔ مکرر ۱۵۹۰

نستعلیق، خوقندی، ۱۲۳۵ق / ۱۸۱۸م (برگ a۲۱۳)، ۲۱۳ برگ، ۱۴/۵×۲۵/۵ س، مقوایی سیاه رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، صحاف نسخه ملامحمد یوسف. نسخه اساساً کامل است، اما در آن چنین نارسائیهایی جای دارند: در تمام برگ‌ها کم یا زیاد آثار تأثیر رطوبت به نظر می‌رسد، در برگ‌های ۱۲۵b - ۱۲۷a از پخش شدن سیاهی داغهای کلان به وجود آمده‌اند. اما از آنها متن ضرر ندیده است. در حواشی بعضی برگ‌ها توضیحات و علاوه‌ها جای دارند. در برگ‌های قبل و بعد متن اثر موجود بوده، دو رباعی، نسخه‌های دواها، پارچه‌ای از رسالهٔ دینی و بعضی نوشته‌های دیگر به نظر می‌رسند.

نسخهٔ مکرر ۱۳۷/۲

نستعلیق متوسط تندنویس، خوقندی کهنه، محمد نظر ولدشاصفر، ماه صفر ۱۲۶۲ق / ژانویه ۱۸۴۶-۱۸۴۵م، ۱۷۰ برگ (b۱۵ - a۱۸۷)، ۱۴×۲۵ س، اطراف متن با خطهای سرخ جدول کشی شده، عنوان بابها با جوشه نوشته شده‌اند. مقوایی در دوره‌های آخر ساخته شده، نسخه کامل است، اما در حواشی اکثر برگ‌های آن آثار تأثیر رطوبت جای دارد.

نسخهٔ مکرر ۲۳۴۶

نستعلیق، سمرقندی، تقریباً قرن ۱۱ق / ۱۷م، ۲۹۳ برگ، ۱۳×۲۴ س، عنوان بابها با جوشه جدا کرده شده‌اند. در حواشی در مقابل عنوان هر یک باب مغزی رنگین ابریشمی دارد. مقوایی سبز رنگ تیره ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، صحاف نسخه ملایولداس نسخه کامل است. در بعضی برگ‌های آن به ویژه در برگ‌های ۱۷۵-۱۸۷ آثار تأثیر رطوبت به نظر می‌رسد، در برگ‌های قبل و بعد از متن اثر مذکور آورده شده اشعار گوناگون، نمونه‌های مشق خط و اقتباسها از قرآن کریم درج گردیده‌اند.

نسخهٔ مکرر ۱۹۳۳/۲

نستعلیق ریز روشن، هندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۹۶ برگ (b۴ - a۱۹۹)، ۱۳/۵×۲۳/۵ س، در آغاز نسخه (برگ b۴) عنوان رنگین عادی با طلا و رنگهای آبی و سرخ موجود است. مقوایی سبز با رنگ سرخ آمیخته و دارای ترنجهای ضربی، صحاف نسخه ملاحسن بلخی بوده است، نسخه چنین

نارسایی دارد: در برگ ۷۵ بعد ۳ سطر اول جای نانوشته (سفید) موجود است؛ برگ های قسم دوم نسخه (از برگ ۱۰۳ سرکرده) آب رسیده حواشی بعضی از آنها را موربانه خورده است. به حواشی بعضی برگ های کاغذ خوقندی چسبانده شده است. در حواشی یک عده برگ های توضیحات و نوشته های دیگر جای دارند. در برگ ۲۴۱ رباعی و نقش مهر کلانی با ذکر کتب خانۀ عبدالعلی و سنۀ ۱۲۲۴ق / ۱۸۰۹-۱۸۱۰م به نظر می رسد.

نسخه مکرر ۷۷

نستعلیق ریز تندنویس، خوقندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۲۵۱ برگ، ۱۳/۵×۲۳ س، عناوین باجوشه نوشته شده است، مقوایی بر بالای کاغذ زرد لاک الکل چسبانده شده و دارای ترنجهای ضربی، مستعمل و فرسوده، نسخه کامل است.

نسخه مکرر ۳۸۶۳/۴

نستعلیق زیبا، خوقندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۸ برگ (b۵۷ - b۶۴)، ۱۲/۵×۲۱ س، اطراف متن با خط سرخ جدول کشی شده، به زیر کلمات و عبارات شرح قرار یافته، با رنگ سرخ و سیاه خط کشیده شده است، مقوایی سبز رنگ تیره ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی. این نسخه ناقص بوده، فقط یک بخش خرد متن اثر را دربر می گیرد در حواشی برگ ها آثار تأثیر رطوبت و داغهای قهوه ای رنگ جای دارند.

رساله نوریۀ سلطانیۀ ۲۵۵۲/۲

شیخ عبدالحق بن سیف الدین ترک قادری بخارایی دهلوی (متوفی ۱۰۵۲ق / ۱۶۴۲م)، این رساله شامل بیان ارکان و پایه های اساسی دولت، وسائل نیرومندی رکنها، تدابیر بلند برداشتن اعتبار پادشاه، خاصیتهایی برای پادشاهان ضرور و حکایات راجع به شاهان و وزیران عادل بود، و از مقدمه و ۵ باب عبارت است، نستعلیق ریز، هندی، محمدسلیم دیوانۀ سیالکوتی، تقریباً قرن ۱۱ق / ۱۷م، در هندوستان، ۱۵ برگ (a۹۹ - b۱۱۳)، ۱۶/۲×۲۴/۸ س، عناوین ابواب با جوشه نوشته شده، چرمی فرتوت ساخت شرق، نسخه کامل است، اما در حواشی برگ های آن آثار رسیدن رطوبت و خوردن موربانه جای دارند. در حواشی برگ های نسخه آثار نقش ۹ مهر مربع و ۶ مهر بیضی شکل با ذکر وقف بودن نسخه دیده می شوند.

ساز و پیرایه شاهان ۱۵۹۵/۷

افضل الدین محمد مَرَقی کاشانی، مشهور به بابا افضل (متوفی ۷۰۷ق / ۱۳۰۷-۱۳۰۸م)، این رساله شامل مسائل اخلاقی و دولتداری بوده، از سه گفتار (باب) عبارت است. نستعلیق تحریری آمیخته با عنصرهای خط شکسته، سمرقندی، تقریباً قرن ۱۲ق / ۱۸م، ۱۷ برگ (۱۵۳-۱۶۹a)، ۱۳×۲۱ س، مقوایی قهوه‌ای رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضریبی منقش، نسخه کامل است، اما متن اثر از جلدکننده شده است در حاشیه بعضی برگ ها نوشته‌های جداگانه جای دارند.

سلوک الملوک ۵۰۴

افضل الدین فضل الله بن جمال الدین روزبهان بن فضل الله بن محمد خنجی شیرازی اصفهانی معروف به خواجه مولانا (متوفی پس از ۹۴۰ق / ۱۵۳۳م)، ربیع الاولی ۹۲۰ق / آوریل - مه ۱۵۱۴م، این اثر با دستور عبید الله خان شیبانی (۹۴۰-۹۴۶ق / ۱۵۳۳-۱۵۳۹م) نوشته شده، شامل قواعد و طرز اداره کردن دولت موافق فرموده شریعت، خصوصاً مذهبهای حنفی و شافعی تعلیمات اسلامی است، اثر طبق فهرست ابواب، مقدمه، ۱۵ باب و فصلهای متعدد دارد. نستعلیق درشت روشن، خوقندی جلادار و خوش صفت، ملاعبدالمجید بن ملاعبدالنعیم، محرم ۱۳۳۸ق / سپتامبر - اکتبر ۱۹۱۹م، ۶۱۲ برگ، ۲۰×۲۶ س، برگ های نسخه با خط سرخ جدول کشی شده، عنوان قسمتهای اثر با جوشه نوشته شده‌اند، حواشی نسخه هم با خط سرخ جدا کرده می‌شوند. مقوایی تمشکی رنگ و دارای ترنجهای ضریبی منقش، صحاف نسخه عبادالله نسخه کامل است و خوب نگاهداری شده است.

بخش ششم

تصوف

آداب الاصحاب ۷۲۶

علی بن حسین واعظ کاشفی مشهور به «صفی» (۸۶۷-۹۳۹ق / ۱۴۶۳-۱۵۳۳م)، این رساله بر مبنای آثار پیشوایان اهل تصوف قرنهای پیشین تالیف گردیده است، رفتار و کردار، اخلاق و طرز زندگی صوفیان را دربر می‌گیرد و دارای ۸ باب و فصلهای متعدد است، نسخ روشن، شرقی، تقریباً اواخر قرن ۹ - اوایل قرن ۱۰ق / اواخر قرن ۱۰ - اوایل قرن ۱۶م، ۳۳۱ برگ، ۱۶/۵×۸/۵ س، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه ناقص است: اول و آخر آن افتاده است. در حواشی بعضی برگ های نوشته‌های مربوط به متن به نظر می‌رسد.

نسخهٔ مکرر ۱۱۵۶/۱

نستعلیق عادی، خوقندی کهنه، ۱۲۵۷ق / ۱۸۴۱-۱۸۴۲م، ۱۹۰ برگ (b۱ - b۱۹۰)، ۱۲/۵×۲۰ س، عنوان بابها، فصلها و ادبها و ذکر شماره آنها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی زرد رنگ ماوراءالنهری و دارای ترنجهای منقش، صحاف نسخه محمد ناصر، نسخه کامل است. در حواشی بعضی برگ ها توضیحات و علاوه‌های مربوط به متن درج گردیده‌اند که آنها به خود کاتب نسخه تعلق دارند، در اول و آخر نسخه قبل از متن اثر و بعد از آن در یکچند صفحه اشعار و دیگر نوع نوشته‌ها جای دارند که آنها را اشخاص گوناگون نوشته‌اند. در برگ b۱ نقش گلی چسبانده شده، در برگ b۱۹۰ نقش مهر بیضی شکل کوچکی به نظر می‌رسد.

نسخهٔ مکرر ۲۰۷۸

نستعلیق متوسط، خوقندی، محمد عظیم بن محمد رحیم، ۲۳ شوال ۱۲۷۵ق / ۲۶ مه ۱۸۵۹م، در بخارا، ۱۹۹ برگ (b۱ - b۱۹۹)، ۱۵/۵×۲۶ س، ذکر عنوان بابها و فصلها و ادبها با جوشه نوشته شده، به زیر بعضی کلمات و عبارات با همین رنگ خط کشیده شده است، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، صحاف نسخه ملاعبدالرشید نادری، نسخه کامل بوده، خوب نگاهداری شده است، اما به سبب استفادهٔ بسیار از جلد جدا شده است.

نسخهٔ مکرر ۲۷۰۹

نستعلیق درشت روشن، خوقندی، محمد نظر، محرم ۱۲۹۲ق / فوریهٔ ۱۸۷۵م، ۲۴۶ برگ، ۱۳×۲۱ س، بیشتر عنوانهای بخشهای متن با جوشه جدا کرده شده‌اند، مقوایی نارنجی رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش، ساخت ماوراءالنهر، نسخه ناقص است: اول آن افتاده، در بین برگ های

۲۴۵-۲۴۶ کنده شدن متن مشاهده می‌گردد.

نسخه مکرر ۱۲۵۲

نستعلیق میانه روشن آمیخته به عنصرهای شکسته، خوقندی، معلوم نیست، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، برگ (b۱ - a۱۱۰)، ۲۵/۵×۱۴/۵ س، ذکر عنوان و شماره بابها، فصلها و ادبها و بعضی کلمات و عبارات با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ شفاف ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی جگری رنگ منقش، نسخه کامل بوده، خوب نگهداری شده است، اما به سبب نامعلومی نصف برگ b۱۱۰ سفید (نانوشته) گذاشته شده است، در سه برگ قبل از آغاز متن اثر مذکور آورده شده، پارچه‌هایی از کتابهای گوناگون و مشق خط درج گردیده‌اند.

نسخه مکرر ۵۴۶۳/۱

نستعلیق خوب، خوقندی، محمد، ۱۲۹۶ق / ۱۸۷۸م، برگ (b۱ - a۱۷۰)، ۱۴×۲۵/۵ س، کلمه‌های «فصل»، «باب» و «ادب» به رنگ قرمز نوشته شده است، سبز رنگ ماوراءالنهری ترنجدار فرسوده، نسخه کامل است. اطراف برگ‌ها در اثر نم سیاه شده، ولی متن موجود قابل استفاده است و خوب نگهداری شده.

نسخه مکرر ۳۵۸۴/۱

نستعلیق متوسط ریز، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، برگ (b۱ - a۱۵۹)، ۱۶×۲۶/۷ س، عنوان جزوها و قسمتهای اثر با جوشه نوشته شده، به زیر تعبیرهای عربی با همین رنگ خط کشیده می‌شود، مقوایی نوساخت، نسخه ناقص است: از بین برگ‌های ۲-۳ یکچند برگ افتاده، بعضی جایهای متن از تأثیر رطوبت و پخش گردیدن سیاهی ضرر دیده‌اند. برگ ۱۵۸ نانوشته (سفید) گذاشته شده است، اما متن قطع نمی‌گردد، در حواشی برگ‌ها بعضی قید و علاوه‌های کاتب نسخه به نظر می‌رسند.

آداب الطریق ۱۰۸۷/۴

حاجی عبدالرحیم (قرن ۱۱ق / ۱۷م)، در ۱۰۸۳ق / ۱۶۷۲-۱۶۷۳م، این اثر شامل آداب رفتار درویشان (قلندران)، تصویر لباس و اشیای خاص آنها بوده، به شکل سؤال و جواب نوشته شده و اثر دارای ۱۰۲ باب است، نستعلیق درشت روشن، سمرقندی جلادار، تقریباً قرن ۱۲ق / ۱۸م، ۸۷ برگ

(b۴۷ - b۱۳۳)، ۱۱/۵×۱۸/۵ س، برگ های نسخه با خطهای رنگی جدول کشی و سرلوحه‌ها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی کهنه، نسخه کامل است، اما در آن یک عده نارساییها جای دارند.

نسخهٔ مکرر ۴۰۱۷

نستعلیق متوسط، خوقندی، تقریباً قرن ۱۲ق / ۱۸م، ۱۴۸ برگ (a۱ - b۱۴۸)، ۱۳/۵×۲۰ س، مقوایی آبی رنگ نوساخت، این نسخه ناقص است: اول و آخر آن افتاده، بابها و فصلها بدون سرلوحه بوده با عبارت «در فصل دیگر» از متن جدا کرده می‌شوند، در حواشی برگ ها نمونه‌های مشق خط جای دارند، بعضاً آثار تأثیر رطوبت، پخش گردیدن سیاهی هم به نظر می‌رسد. در حواشی عده‌ای از برگ ها قید و علاوه‌های کاتب نسخه دچار می‌آیند.

نسخهٔ مکرر ۴۲۷۱/۱

نستعلیق آمیخته با عنصرهای جداگانهٔ خط شکسته به شکل آریب، خوقندی، عبدالعظیم سمرقندی، تقریباً نیمهٔ اول قرن ۱۳ق / آخر قرن ۱۸ - اول ۱۹م، ۷۱ برگ (b۳ - a۷۴)، ۱۳×۲۰ س، عنوان بابهای اثر با جوشه نوشته شده، به زیر بعضی کلمه و عبارت‌ها هم با همین رنگ خط کشیده شده، مقوایی تمشکی رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضریبی، نسخه کامل است، اما در بیشتر برگ های آن آثار تأثیر رطوبت و در بعضی برگ ها داغهای خرد قهوه‌ای رنگ به نظر می‌رسند، در حواشی برگ ها داغهای خرد قهوه‌ای رنگ به نظر می‌رسند، در حواشی برگ ها قید و علاوه‌های کاتب نسخه جای دارند، در ۳ برگ قبل از متن شعرهایی (رباعی و موشح)، درج گردیده‌اند.

نسخهٔ مکرر ۱۹۰۴/۳

تندنویس به تعلیق مانند، خوقندی کهنه، تقریباً اوایل قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۶۰ برگ (b۳۴ - b۹۳)، ۱۳×۲۰/۵ س، عناوین در نسخه با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی کهنه بر بالای آن کاغذ منقش چسبانده شده است، نسخه اگرچه کامل است، اما با مرور زمان در بعضی جایهای آن متن ضرر دیده است، در حواشی برگ های a۵۵ - a۶۳، b۶۸، a۶۹، b۷۰ قیدهای گوناگون (طرز قرائت قرآن، دعاها، حکایات از حیات صوفیان و غیره درج گردیده‌اند.

رساله در احوال شیخ محمد الباقی [۱۳۰۷/۳]

از مؤلف نامعلوم که خود را مرید و پیرو شیخ نقشبندیه محمد باقی (متوفی ۱۰۱۲ق / ۱۶۰۳م)

دانسته است، در این رساله احوال محمدباقی، ملاقاتهای مؤلف با آن و سنه‌های ملاقاتها بیان می‌شوند، نستعلیق مخصوص مایل به تعلیق، هندی مایل به سرخی، تقریباً اوایل قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۲۰ برگ (b58 - b77)، ۱۴×۲۴ س، در اول نسخه عنوان زیبای مُدْهَب و ملون جای دارد، اطراف متن با خطهای طلایی و رنگین جدول کشی شده است، عنوان بخشهای رساله با جوشه ثبت گردیده‌اند، چرمی تمشکی رنگ و دارای نقشهایی به رنگ آبی، در حواشی برگ ها قیدهای جداگانه به نظر می‌رسند.

[منتخبات از ارشاد الطالبین] ۱۲۷۹/۱۱

ابوالموهب عبدالوهاب بن احمد بن علی شعرانی انصاری (متوفی ۹۷۳ق / ۱۵۶۵م)، پایه‌گذار مذهب تصوفی شعرانی در قرن ۱۰ق / ۱۶م، این نسخه شامل پارچه‌هایی است از ارشاد الطالبین و در آن روایتی درباره شخصیت‌های معروف تصوف از قبیل محی الدین ابن العربی (متوفی ۶۳۸ق / ۱۲۴۰م)، خواجه عبیدالله احرار (متوفی ۸۹۵ق / ۱۴۹۰م) و هم چنین بعضی احکام دین اسلام و اخلاق تصوفی آمده‌است، نستعلیق تندنویس، خوقندی، عوض محمد بن دلشاد محمد فتح آبادی القراتیگنی، ۱۲۲۶ق / ۱۸۱۱م (برگ ۲۱۶a)، ۵ برگ (b202 - b203, a216 - b216)، ۱۴/۵×۲۵ س، عناوین در نسخه با جوشه ثبت گردیده است، مقوایی بعداً ساخته شده و کاغذ رنگین چسبانده شده، صحاف آن میرزا قابل، در حواشی برگ ها نوشته‌های گوناگون زیادی جای دارند.

اسرار الاولیا ۱/۵۳۰

بدرالدین اسحاق بن علی دهلوی، پیرو و مرید شیخ فریدالدین ملقب به گنج شکر (متوفی ۶۶۴ق / ۱۲۶۵-۱۲۶۶م)، این مجموعه سخنان و دستور و اندرزهای شیخ فرید مذکور را دربر می‌گیرد و شامل ۲۲ فصل است، نستعلیق روشن، هندی، محمدسعید انصاری، ۰۹۲ق / ۱۶۸۱م، ۱۲۵ برگ (b1 - b125)، ۱۲×۲۱/۵ س، عنوان بخشهای اثر با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش، صحاف نسخه ملا عبدالقادر، دفترها از همدیگر جدا شده‌اند، متن از جلدکنده است، حواشی بعضی برگ ها موربانه خورده است، در حواشی ۴۳ برگ اول نسخه اشعار شاعران گوناگون درج گردیده‌اند.

انوارالحکمة ۳/۲۶۰۳

منسوب به ابو حامد محمد غزالی طوسی (۴۵۱-۵۰۵ق / ۱۰۵۹-۱۱۱۱م)، اما ممکن است از

یوسفی هروی (متوفی ۹۵۰ ق) باشد (فهرست نسخه‌های خطی فارسی، ۲/۱۵۴۵)، این اثر شامل مجموعه حکایاتی است که در آنها مقررات رفتار و کردار اساسی مسلمانان و صوفیان تجسم یافته‌اند و دارای ۱۰۷ کلمه (حکایت) است، نستعلیق ریز زیبا، شرقی، تقریباً قرن ۱۰ ق / ۱۶ م، ۱۸ برگ (b۱۲۳ - ۱۴۰ a)، ۹/۵ × ۱۶/۵ س، عناوین و علائم با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه کامل است.

نسخه مکرر ۶۹۲/۲

نستعلیق سرسری، شرقی زرد رنگ، محمد یعقوب، ۱۰۴۴ ق / ۱۶۲۰ م (برگ b۱۳۰)، ۱۷ برگ (b۱۳۰ - b۱۴۶)، ۱۱/۵ × ۱۹/۵ س، آغاز بابها با خط سیاه تأکید گردیده است، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای منقش سرخ رنگ، صحاف نسخه ملامحمد شریف، نسخه چنین نارساییها دارد: در حواشی برگ‌ها ۱۴۴-۱۴۵ برای ترمیم کاغذ دیگر چسبانده شده است، متن برگ آخر اثر از سر نو با خط روشن و زیبای نستعلیق برقرار کرده شده است، در سه برگ بعد متن اثر جای داشته، نمونه‌های اشعار و نسخه‌هایی برای ساخت داروها درج گردیده‌اند.

نسخه مکرر ۱۸۶۴/۳

نستعلیق ریز روشن، سمرقندی، ۱۰۸۱ ق / ۱۶۷۰-۱۶۷۱ م، ۸ برگ (b۷۰ - a۷۸)، ۱۳ × ۲۴/۵ س، مقوایی ساخت ماوراءالنهر و بسیار فرسوده، نسخه بسیار فرسوده و ناقص است، تمام برگ‌های آن از رطوبت ضرر دیده‌اند و در آنها آثار داغهای گوناگون و کپک به نظر می‌رسد.

نسخه مکرر ۴۲۰۷/۷

نستعلیق روشن، شرقی، ۱۲۶۵ ق / ۱۸۴۸-۱۸۴۹ م، ۲۶ برگ (b۱۸۰ - a۲۰۶ - a۲۱۲)، ۲۵/۷ × ۱۵/۵ س، حرف «کلمه» و بعضی کلمات دیگر تأکید گردیده با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی بر بالای کاغذ سبز چسبانده شده و دارای ترنجها و نقش و نگار است، نسخه چنین نارساییها دارد: آثار تأثیر رطوبت در اکثر برگ‌ها دیده می‌شود، بسیاری از برگ‌ها موربانه خورده می‌باشند، دفترها از همدیگر جدا شده‌اند، در بین برگ‌های ۲۰۶-۲۱۲ متن اثر دیگر آورده شده است، یعنی هنگام صحافی به اشتباه راه داده شده است. در حواشی بعضی برگ‌ها توضیحات و نوشته‌های دیگر جای دارند.

نسخهٔ مکرر ۲/۲۲۹۵

نستعلیق تندنویس و خوش خوان، خوقندی جلادار، ۱۲۶۷ق / ۱۸۵۱م، ۲۴ برگ (۵۶۳ - ۵۸۶)، س، عناوین با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز تیره رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه کامل است.

نسخهٔ مکرر ۶/۲۸۷۶

نستعلیق سرسری، خوقندی، ۱۲۸۲ق / ۱۸۶۵-۱۸۶۶م (برگ ۱۴۵)، ۲۰ برگ (۵۱۸۰ - ۵۱۹۹)، ۱۲×۲۱ س، عناوین با جوشه جدا کرده می‌شوند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه کامل است، اما از سبب پاره شدن حواشی برگ ۱۸۸ به متن آن ضرر رسیده است.

نسخهٔ مکرر ۳/۱۰۹

نستعلیق روشن زیبا، کارخانه‌ای رنگی، ۱۲۸۳ق / ۱۸۶۶-۱۸۶۷م (برگ ۵۲)، ۳۹ برگ (۵۱۷۱ - ۵۲۱۰)، ۱۲×۵/۱۲ س، برگ‌های نسخه با آب طلا و رنگهای گوناگون جدول کشی شده‌اند، عناوین و علائم با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی تمشکی رنگ دارای ترنجهای منقش، صحاف نسخه ملاحکیم خواجه، نسخه ناتمام مانده است.

نسخهٔ مکرر ۲/۹۳۹

نستعلیق روشن زیبای ماوراءالنهری، کارخانه‌ای، ۱۲۹۸ق / ۱۸۸۱م، ۴۱ برگ (۵۶۳ - ۵۱۰۳)، ۱۱×۱۷ س، اطراف متن با خطهای رنگین جدول کشی شده است، عناوین و اسامی اشخاص با جوشه نوشته شده‌اند، مقوای سبز تیره رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش نسخه کامل است.

نسخهٔ مکرر ۴/۱۰۲۲

نستعلیق روشن درشت، خوقندی، تقریباً نیمهٔ دوم قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۲۱ برگ (۵۱۰۳ - ۱۲۲۳)، ۱۳×۲۰/۵ س، عنوان بابها با جوشه نوشته شده است، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، این نسخه ناتمام بوده، همگی ۱۰۷ اندرز - کلمه را فرا می‌گیرد، در ۶ برگ بعد متن اثر جای داشته، دعاها و شعرها درج گردیده‌اند.

نسخه مکرر ۲۰۷۱/۲

نستعلیق متوسط، خوقندی، ملاعطا خواجه ایشان، ۱۳۱۰ق / ۱۸۹۲-۱۸۹۳م، ۱۳ برگ (b۷۰) - (a۸۲)، ۱۵×۲۵/۵ س، سرلوحه‌ها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سیاه رنگ لاک‌الکل ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه کامل است. در دو برگ قبل از متن و سه برگ بعد متن اثر جای داشته با خط غیر خط کاتب نسخه، دعاها، نسخه‌های دواها و غزلهای مشرب درج گردیده‌اند.

نسخه مکرر ۳۵۵۴/۳

نستعلیق روشن، خوقندی، تقریباً اوایل قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۶۴ برگ (a۸۹ - b۲۵۳)، ۱۲/۵×۲۰/۵ س، عنوان انواع نظم و عبارت «نقل است که» با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی جگری رنگ و دارای ترنجهای ضربی، صحاف نسخه ملاترسون محمد، نسخه ناقص است: اول آن افتاده است.

نسخه مکرر ۴۴۱۵

نستعلیق ریز روشن، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۳۳۹ برگ (a۱ - a۳۳۹)، ۱۶×۲۳/۵ س، عنوان بخشهای اثر با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای آلبالویی رنگ ضربی، صحاف نسخه ملاعبدالخلیل، نسخه ناقص است: اول آن افتاده، ۶ برگ اول و ۲ برگ آخر پاره شده از نو برقرار و ترمیم کرده شده‌اند. در بسیاری از برگ‌های نسخه آثار تأثیر رطوبت به نظر می‌رسد.

انوار غیائی در اسرار الهی ۷۷۰

متن از ابوحامد محمد غزالی طوسی (۴۵۱-۵۰۵ق / ۱۰۵۹-۱۱۱۱م) مترجم به زبان فارسی عبدالمحمود بن الکافی مشهور به ناصر هروی، انجام ترجمه فارسی در سالهای ۶۲۵-۶۲۷ق / ۱۲۲۷-۱۲۳۰م، این کتاب ترجمه فارسی قسم آخر اثر غزالی احياء علوم الدین با عنوان "ربع منجیات" بوده شامل ۱۰ کتاب (یا دفتر) است و بیان مسائل و دستورالعمل سالکان راه حقیقت خدمت کردن آن را فرامی‌گیرد، نستعلیق زیبای روشن، کارخانه‌ای سفید خوش صفت، سیدمحمد ناصر بن عبیدالله خواجه، ۱۲۵۵ق / ۱۸۳۹-۱۸۴۰م، ۳۳۷ برگ، ۲۱×۳۵ س، عنوان بابها، بعضی کلمات و علائم با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی تنباکویی رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای تیره رنگ، صحاف نسخه ملامحمد ذاکر، این نسخه با وجود بعضی نارساییها از قبیل از جلدکننده شدن برگ‌های ۴-۵ و جای داشتن دعاها کامل است و از روی نسخه‌ای که از نسخه اصل کتابت گردیده بوده، کتابت شده

است. در سه برگ قبل از متن کتاب جای داشته، ذکر بابها و بخشها اثر درج گردیده‌اند. در حواشی بعضی برگ‌ها قیدهای جداگانه به نظر می‌رسند. موافق معلومات درج‌کرده کاتب او این نسخه را برای برادرش سیدعبدالرحمن خواجه کتابت کرده است.

انیس الأحرار ۸۷۵/۵

حاجی رکن‌الدین بن حافظ علاءالدین عثمانی حجازی (در قنوج هند می‌زیسته است)، این اثر شامل ۳۵ قول شیخان متصوفه و روحانیان معروف و ۱۵ حکایت راجع به شرح احوال آنهاست، نستعلیق روشن آمیخته به شکسته، خوقندی، محمد یونس بن بابا خواجه شهر سبزی، ۱۲۴۹ق / ۱۸۳۳-۱۸۳۴م، ۲۰ برگ (b۲۰۹ - b۲۲۸)، ۱۳×۲۴ س، برگ‌های نسخه با خط‌های رنگین جدول کشی شده‌اند، مقوایی قهوه‌ای رنگ لاک‌الکل ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضریبی، نسخه کامل است.

انیس الطالبین و عمدة السالکین ۵۴۷۳/۱

صلاح بن مبارک بخارایی (قرن ۸ق / ۱۴م)، تألیف در قرن ۸ق / ۱۴م، رساله در شرح حال شیخ بهاءالدین نقشبندی (متوفی ۷۹۱ق / ۱۳۸۹م)، نستعلیق، خوقندی، ۱۳۰۵ق / ۱۸۸۷م، ۹۵ برگ (a۱ - a۹۵)، ۱۵/۵×۲۴/۵ س، زیر بعضی کلمات به رنگ قرمز خط کشی شده، قهوه‌ای فرسوده، نسخه کامل است. روی بعضی برگ‌ها آثار نم و داغ موجود است، ولی متن اصلی قابل استفاده است.

اوراد فتحیه ۴۰۰۳/۲

میرسیدعلی ابن شهاب‌الدین الحسینی الهمدانی ملقب به امیرکبیر (متوفی ۷۸۶ق / ۱۳۸۵م)، این رساله شامل ادعیه و اوراد و اذکاری است که میرسید علی برای جمع مریدان و طالبان جمع‌آوری کرده است. در این رساله ادعیه و اوراد شرح داده شده قاعده ذکر و خواندن آنها بیان کرده می‌شود، نستعلیق متوسط آمیخته با بعضی عنصرهای خط شکسته، خوقندی، میرزا شهرباب ابن میرعالم، ۱۲۸۵ق / ۱۸۶۸-۱۸۶۹م، در خوقند، ۶۸ برگ (a۱۳۷ - b۶۹)، ۱۵/۵×۲۶/۵ س، به زیر بعضی کلمات و تعبیرات با جوشه و یا سیاهی خط کشیده شده است، مقوایی نوساخت، نسخه اساساً کامل است. در حواشی برگ‌ها آثار تأثیر رطوبت جای دارد، گوشه بالای برگ ۹۳ پاره شده، ولی به متن آسیبی نرسیده است، در بعضی سطرها سیاهی کمی پخش گردیده است، در حواشی بعضی برگ‌ها قیدها و علاوه‌های کاتب نسخه درج گردیده‌اند.

اوصاف الاشراف ۳۹۹/۱۸

خواجه نصیرالدین محمدبن محمد بن حسن طوسی (۵۹۷-۶۷۲ق / ۱۲۰۰-۱۲۷۴م)، تألیف پس از ۶۳۳ق / ۱۲۳۵-۱۲۳۶م (برگ ۱۸۰)، این رساله شامل مسائل اخلاقی تصوفی بوده، بیان قواعد رفتار صوفیان در مراحل مختلف راه جستجوی حقیقت را دربر می‌گیرد. رساله از ۶ باب و فصلهای کوتاه متعدد عبارت است، نستعلیق زیبای آمیخته با شکسته، شرقی، محمد ابراهیم، ۲۷ ربیع الثانی ۱۰۵۴ق / ۲۳ ژوئن ۱۶۴۴م، ۱۲ برگ (۱۸۰ - ۱۹۱)، ۲۱×۳۳ س، برگ های نسخه و حواشی آنها با آب طلا جدول کشی شده، عنوان قسمتها و اقتباسات عربی با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سیاه رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش، صحاف نسخه محمد ظریف، نسخه ناقص بوده، فقط ۴ باب اول رساله را فرا می‌گیرد. باب سوم و آغاز باب ۴ که هنگام کتابت از قلم افتاده بودند، بعدتر در حواشی برگ ۱۹۰b از نوکتابت شده‌اند. این اثر بعد از تألیف اخلاق ناصری، نوشته شده است؛ در حواشی برگ های ۱۸۰a - ۱۸۹b رباعیات شاعری، در برگ ۱۹۱a رباعی جلال الدین رومی و پارچه‌ای از رشحات عین الحیات واعظ کاشفی درج یافته‌اند.

بحرالمعانی ۵۴۷۷

محمدبن نصیرالدین جعفر حسینی المکی (متوفی ۸۲۵ق / ۱۶۲۱م)، قرن ۹ق / ۱۵م، این رساله شامل ۳۴ مکتوب مؤلف به برادرش در موضوع مختلف تصوفی می‌باشد، نستعلیق، خوقندی، بابا خواجه ابن عبدالرسول خواجه، ۱۵۹ق / ۱۶۹۷م، ۲۸۲ برگ، ۱۴/۵×۲۳/۵ س، بعضی کلمات و جملات به رنگ قرمز نوشته و زیر بعضی کلمه‌ها نیز به رنگ قرمز خط کشی شده است، سبز رنگ ماوراءالنهری، نسخه کامل است. اطراف برگ اول پاره شده، ولی متن اصلی برجاست.

بیان طریقه حضرات علیّه نقشبندیّه ۷۱۹/۱۸

خیرالدین ولد شیخ زاهد السورتی هاشمی نقشبندی، این رساله از ۸ باب عبارت بوده، مسائل ذیل را دربر می‌گیرد: ماهیت ۱۱ اصطلاح مخصوص شیخان، معین کردن موقع جایگیرشوری حیات ابدی، سلوک و قواعد اخلاقی در این جاده ضروری، درباره درجرات آیین بت پرستی، قواعد آداب مریدان هنگام سلوک، فایده بجا آوردن قواید اخلاقی و فواید رفتار سالکان طریقه شیخ سعدالدین کاشغری، نستعلیق متوسط، کارخانه‌ای آبی رنگ، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۶ برگ (۲۸۵a - ۲۹۰a)، ۱۵×۲۷ س، عناوین و تعبیرات و عبارت جداگانه با جوشه نوشته شده‌اند، چرمی قهوه‌ای رنگ ساخت شرق، متن در نسخه به شکل اوریب ثبت گردیده است، در برگ ۲۹۰b هر نوع نوشته‌ها جای دارند.

بیان لطایف سته، در بیان ذکر لطایفهای عالم امر حقیقت و فنای آنها ۴۰۵۳/۲

از نامعلوم، این بخشهای نه آنقدر کلان از یگان رساله تصوفی نامعلومی اخذ گردیده، ۱۰ پارچه منظوم را فرا می‌گیرند، نستعلیق متوسط، خوقندی، ۱۲۲۴ق / ۱۸۰۹-۱۸۱۰م (برگ ۱۴۴a)، ۶ برگ (۱۴۴a - b۱۴۹)، ۱۳/۲×۲۰/۵ س، متن در دو ستون ثبت گردیده، عنوانهای قسمتهای آن با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ تیره ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه ناقص بوده تنها پارچه‌های جداگانه کتاب مفصل را دربر می‌گیرد از تأثیر رطوبت هم جلد و هم برگهای نسخه فرسوده و خراب گردیده‌اند در حواشی بعضی برگها قیده‌های جداگانه کاتب نسخه درج گردیده‌اند.

تحفة البرهان ۳۰۴/۱

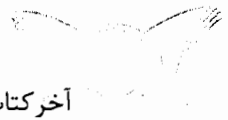
منصور بن علی پیشاوری (قرن ۸ق / ۱۴م)، این اثر سرگذشت و مسافرتهای شیخ برهان الدین بن خواجه علاء الدین علم آشام ساغرچی را دربر می‌گیرد، که در سنه ۷۴۰ق / ۱۳۳۹-۱۳۴۰م در گذشته است (برگ ۳۷a)، نستعلیق متوسط تندنویس، خوقندی ضخیم، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۳۷ برگ (b۱ - ۳۷a)، ۱۳×۲۱ س، علائم و کلامات و عبارات جداگانه با جوشه ثبت گردیده‌اند، چرمی قهوه‌ای رنگ فرسوده ساخت شرقی و دارای ترنجهای ضربی، کتابت نسخه انجام است، در حواشی تمام برگ ها نسخه داغهای زرد (از تأثیر رطوبت) به نظر می‌رسند.

تحفة محمدی ۳۰۶۵/۱

خواجه امیرالدین، این منظومه شامل حکایات، اقوال و تعبیرات شیخان گوناگون متصوف راجع به سلوک و رفتار پیروان طریقه تصوف و هم چنین حکایتها از حیات پیغمبر (ص) و صوفیان معروف عبدالقادر گیلانی، غزالی و سبلی و غیره است، نستعلیق روشن، خوقندی، سلیمشاه خواجه ابن سلیمان خواجه، ۱۰ شعبان ۱۳۲۱ق / ۳ نوامبر ۱۳۲۱م، خوقند، ۶۶ برگ (b۱ - ۶۶b)، ۱۰/۵×۲۵ س، متن در دو ستون درج گردیده، عنوانهای قسمتهای آن با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر، نسخه کامل است.

تذكرة الاولیاء ۵۳۳۸/۱

فریدالدین عطار نیشابوری (متوفی ۶۲۷ق / ۱۲۳۰م)، شرح حال اولیاء و مشایخ متصوفه که بارها به چاپ رسید است، نستعلیق، شرقی سفید و سبز رنگ، ۵۶ برگ (a۱ - a۵)، ۱۴/۵×۲۱/۵ س، نسخه ناقص است: اول کتاب ۵ برگ پاره شده و بعضی سطور نیز از بین رفته چند برگ کتاب از نصف سفید

آخر کتاب هم موجود نیست. آثار نم و رطوبت دیده می‌شود.

تأسیس
کتابخانه تخصصی ادبیات

ترجمه تذکره بغراخانی (یا تذکره اویسیه) ۳۴۰۰

مترجم روایت ایغوری: محمد گدا بن ابراهیم، ۱۱۸۳ق / ۱۷۶۹م (برگ ۵۹)، این اثر ترجمه ایغوری تذکره بغراخانی فارسی اثر احمد بن سعدالدین ازغنی نمگانی است که به بغراخان قراخانی (متوفی ۳۴۴ق / ۹۵۵م) پیر و طریقه اویسیه بخشیده شده است. اثر مذکور بیان احوال و فعالیت شیخان طریقه اویسیه تصوف را دربر می‌گیرد، نستعلیق زیبا (اما نه همیشه روشن)، شرقی، تقریباً نزدیکیهای وقت ترجمه (یعنی اواخر قرن ۱۲ق / ۱۸م)، ۳۵۵ برگ (۵۱ - ۵۳۵۵b)، ۲۰×۳۱/۵ س، عنوان بابها و فصلها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی شرقی مستعمل، نسخه چنین نارساییها دارد: در برگ های نسخه آثار تأثیر رطوبت و کپک جای دارد، در برگ های a۴۴ - ۵۵۰ - ۵۵۵ پخش شدن سیاهی به نظر می‌رسد که حتی گاه باعث خراب شدن سطرهای جداگانه متن گردیده است. در برگ های ۳۱۵-۳۵۵ داغهای قهوه‌ای رنگ موجوداند، گوشه برگ ۵۲ پاره شده است، ولی از این متن ضرر ندیده است، جلد از متن کنده شده است، در حواشی برگ ها قیدها و علاوه‌های کاتب نسخه و در برگ ۵۳۵۵ نقش مهر مدور دیده می‌شود.

تنبیه المریدین ۹۴۴/۴

احمد بن محمد بیابانکی مشهور به شیخ علاءالدوله سمنانی (متوفی ۷۳۶ق / ۱۵۳۵-۱۵۳۶م)، در این رساله به طور موجز اوضاع و نکات اساسی نظری و عملی تصوف، دین اسلام و وظایف اساسی مسلمانان بیان کرده شده، به مریدان رعایت همه احکام شریعت و اطاعت مرشد و ضرورت غزم و ثبات تلقین کرده می‌شود؛ رساله از مقدمه و هفت نصیحت عبارت است، نسخ زیبا، سمرقندی خوش صفت، میرکلان بن میرکی بن درویش محمد بن شیخ احمد بن شیخ عبدالله الخوارزمی، ۹۷۱ق / ۱۵۶۳-۱۵۶۴م (برگ ۵۳b)، ۲۳ برگ (۵۴b - ۵۷۶b)، ۱۶/۵×۲۴/۵ س، در آغاز رساله عنوان زراندود و لاجوردی موجود است، برگ های نسخه با آب طلا و رنگ آبی جدول کشی شده‌اند، عنوان بخشهای اثر و اقتباسات قسماً با جوشه نوشته شده‌اند، چرمی شرقی دارای ۷ نقش زرین ضربی و سرپوش منقش، نسخه کامل است.

جامع الکلم ۵۴۷۳۲

بهاءالدین محمد بن محمد بن محمود حافظی بخارایی مشهور به خواجه محمد پارسا (متوفی

۸۲۲ق/۱۴۱۹م)، قرن ۹ق/۱۵م، این رساله دربارهٔ تعلیمات طریقهٔ نقشبندیه و در موضوع شناخت روح و سالک راه است، نستعلیق، خوقندی، ۱۳۰۵ق/۱۸۸۵م، ۷۱ برگ (a۱۱۳ - b۱۴۰)، ۱۵/۵×۲۴/۵ س، قهوه‌ای فرسوده، نسخه کامل است. بعد از متن اصلی ۱۰ برگ از رسالهٔ ناشناخته‌ای در تقویم روزهای نیک و سفر کردن در آن روزها اضافه شده است.

جامع المقامات ۹۳۳

ابوالبقا بن خواجه بهاء‌الدین بن خواجگی کاسانی (متوفی اوایل قرن ۱۱ق/۱۷م)، تألیف در محرم ۱۰۲۶ق/ ژانویهٔ ۱۶۱۷م، این اثر شامل شرح حال، کارنمایی و کرامات خواجگی کاسانی ملقب و معروف به مخدوم اعظم (متوفی ۹۴۹ق/ ۱۵۴۲م) و هم چنین حیات و خاطره‌های بعضی صوفیان زمان اوست که با مخدوم اعظم رابطه‌ای داشته‌اند. اثر به نثر مخلوط نظم تألیف یافته، از مقدمه، ۳ باب و خاتمه عبارت است، نستعلیق روشن آمیخته با عنصرهای خط شکسته، سمرقندی ضخیم، قاضی میرخواجه بن خواجه عطا، ربیع الثانی ۱۱۶۰ق/ آوریل - مهٔ ۱۷۴۷م، ۱۳۵ برگ، ۱۳×۱۹/۵ س، عناوین با جوشه نوشته شده، مقوایی نوساخت، نسخه کامل است، اما بعضی برگ‌های آن کمی کثیف شده، عده‌ای از برگ‌های دیگر نسخه موربانه خورده‌اند، در یک برگ بعد متن اثر جای داشته‌اند. نامهٔ پیغمبر درج گردیده، در برگ b۱ نقش مهر مدور موجود است.

نسخهٔ مکرر ۱۱۵۷

نستعلیق درشت، خوقندی، عبدالرحمن خواجه بن میرزا پادشاه کولابی، ۱۲۴۶ق/ ۱۸۳۰-۱۸۳۱م، ۱۸۲ برگ، ۱۴/۵×۲۵ س، عناوین با جوشه نوشته شده، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه کامل بوده و خوب نگاهداری شده است. این نسخه با سفارش سرور دستگاه دربار امارت بخارا - قاری بیک کتابت گردیده است.

نسخهٔ مکرر ۲۰۴۰

نستعلیق معمولی آمیخته با عنصرهای خط شکسته (اکثر بدون نقطه)، سمرقندی، تقریباً قرن ۱۲ق/ ۱۸م، ۱۵۱ برگ، ۱۴/۵×۲۵ س، عناوین با جوشه نوشته شده، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه ناقص است: قسمت اول آن (مقدمه و آغاز باب اول) افتاده است، برگ‌های a۸۲ و a۱۲۲ نانوشته (سفید) مانده، اما متن کنده نشده است، دو سطر برگ b۴۶ پاک کرده شده‌اند، نسخه به طور کلی تا اندازه‌ای کثیف است، در حواشی برگ‌های آن کاغذ دیگر

چسبانده شده است. در سه برگ بعد متن اثر جای داشته پارچه‌ای از یگان افسانه و قسمت آخر نسخه تذکرة الاولیا با ذکر نام کاتب آن - عاشور باقی حضاری و سنه کتابت این نسخه ۱۱۱۲ق / ۱۷۰۰م در بلخ آورده شده‌اند. در برگ ۴b۱۴۱ نقش مهر به نظر می‌رسد.

نسخه مکرر ۲۲۳۶

نستعلیق خوش خط روشن، سمرقندی خوش صفت، تقریباً قرن ۱۲ق / ۱۸م، ۲۳۰ برگ، ۲۰x۱۲/۵س، برگ‌های نسخه با خط‌های زرد و سرخ رنگ جدول کشی شده‌اند، در آغاز نسخه عنوان زیبایی مذهب و ملون موجود است، عناوین در آن با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی بنفش رنگ دارای شیرازه رنگین و ترنجهای ضربی منقش، صحاف نسخه ملامحمد عثمان، نسخه کامل است، اما برگ‌های اول و آخر آن بعدتر ترمیم گردیده‌اند.

نسخه مکرر ۹۶۵/۳

نستعلیق درشت، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۳۳ برگ (۵۲۶۱ - ۵۳۹۴b)، ۲۰x۱۱س، عناوین با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه ناقص است: از آخر آن تقریباً ۵۵ برگ کتابت نگردیده است، متن این نسخه از متن نسخه زیر رقم ۹۳۳ تا اندازه‌های متفاوت است و این کار بیشتر با گناه کاتب نسخه صورت گرفته است.

جواهر الاسرار ۴۷۰/۱

جلال الدین ابوعلی حمزة بن علی ملک بن حسن طوسی مروزی اسفراینی متخلص به آذری (۷۸۴-۸۶۶ق / ۱۳۸۲-۱۴۶۲م) تألیف در اول سال ۸۳۰ق / ۱۴۲۶ - ۱۴۲۷م و بعدتر، این کتاب مجموعه حکایات و پارچه‌ها از آثار بهترین دوران پیشین بوده، بیان توضیحات معنای مجازی حروف آغاز بعضی سوره‌های قرآن، معنی پنهانی سخنان پغمبر در احادیث، معنی پنهانی سخنان شیخان معروف، شرح انواع نظم از دیدگاه اهل تصوف را فرا می‌گیرد. اثر از مقدمه، نام گوی قسمتها و ۴ باب عبارت است، نستعلیق زیبا، سمرقندی، شاه محمد بن حق نظر شیخ بن شاه نظر شیخ، ۶ جمادی الآخره ۱۰۰۵ق / ۲۵ ژانویه ۱۵۹۷م، در سمرقند، ۲۳۶ برگ (b۱ - ۲۳۶a)، ۲۶x۱۸س، برگ‌های نسخه با خط سرخ جدول کشی شده، عناوین بخشهای اثر و انواع نظم و بعضی عبارات و تعبییرات با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی سبز رنگ تیره ساخت ماوراءالنهر، نسخه کامل است و خوب نگاهداری شده است. در حواشی برگ‌های آن بعضی علاوه‌های به متن دخلدار و پارچه‌هایی از تفسیر حسینی،

آورده شده است، در برگ های ۱۴a - ۱۵b داغهای خونی جای دارند. در برگ قبل از متن کتاب، قطعه‌ای از شرح مجمع البحرين، اشعار خواجه احرار، بعضی معماها درج گردیده‌اند. در همین برگ نقش مهر مدور بزرگی با ذکر اسم میرعبادالله قاضی بن آخوند میرمحمد شریف حسینی و سنه ۱۱۵۷ق / ۱۷۴۴-۱۷۴۵م به نظر می‌رسد.

نسخه مکرر ۲۰۲۱

نستعلیق (با دو قلم)، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۳۴۲ برگ، ۲۲x۱۳س، برگ های نسخه با طلا و رنگ آبی مجدول شده و عنوان قسمتها و انواع نظم با جوشه نوشته شده‌اند، در ابتدای اثر عنوانی به شکل شاخه تاک با رنگ برنجی کشیده شده جای دارد، مقوایی سیاه رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه کامل است. کتابت آن به قلم دو کاتب (تا برگ ۲۵۸ و بعد از آن) تعلق دارد، کاغذ آن هم از جهت صفت متفاوت است.

جاویدان نامه ۱۵۹۵/۱

باباافضل الدین محمد مرقی کاشانی (متوفی ۷۰۷ق / ۱۳۰۷-۱۳۰۸م)، این رساله شامل دستور مختصری راجع به تعلیمات تصوف بوده و از ۴ باب عبارت است، نستعلیق معمولی آمیخته به شکسته، شرقی، مولانا حالی، تقریباً قرن ۱۱ق / ۱۷م، ۴۱ برگ (a۱ - a۴۱)، ۲۱x۱۳س، عنوان در نسخه با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی زیتونی رنگ و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه دارای صفحه‌گذاری شرقی است، در حواشی برگ های آن بعضی قیدها دچار می‌آیند، بعضی برگ های آن از جلد‌کننده شده‌اند، در ۳ برگ قبل از متن رساله جای داشته اشعار بیدل، حافظ و دیگر شاعران، نام گویی بابها و بعضی نوشته‌های دیگر ثبت گردیده‌اند.

چشم برگلشن حقیقت دوز ۲۳۸۳/۲

از مؤلف نامعلوم، این مثنوی از ۶ اشاره، ۴ حکایت و یکچند فصل عبارت بوده، در موضوع تصوفی نوشته شده است، نستعلیق تندنویس آمیخته به شکسته، خوقندی، محمدغیب الله قصاب بن استاد برات قصاب، ۱۲۵۱ق / ۱۸۴۴-۱۸۴۵م، ۵۰ برگ (a۱۱۲ - a۱۶۱)، متن در دو ستون ثبت گردیده، اطراف آن با خطهای سرخ و آبی رنگ جدول کشی شده است، بعضی سرلوحه‌ها و بیتهای جداگانه با جوشه نوشته شده‌اند، بدون جلد، نسخه بسیار کثیف بوده از تأثیر رطوبت داغها دارد، در برگ های بعد متن مثنوی جای داشته اشعار فارسی ثبت گردیده است.

حجّة الذاکرين للمنکرين ۴۳۱۴/۱

محمد شريف حسینی علوی بخارایی (متوفی ۱۰۹۰ ق / ۱۶۷۹ م)، این رساله به نثر مخلوط به نظم نوشته شده، بیان مسائل ذکر بلند، بجا آوردن ذکر و مقصد بر آخرت که هنگام بجای آوردن ذکر به نظر صوفی نمایان می‌گردد را دربر می‌گیرد. رساله از مقدمه ۳ مقاله و خاتمه عبارت است، نستعلیق روشن، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، ۱۴۹ برگ (b۱ - ۱۴۹a)، ۲۱×۱۳/۳ س، عناوین مقاله‌ها، فصلها، انواع نظم و عبارات و جملات عربی و علامات فرق و جداکننده مصراعهای اشعار از همدیگر با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی سیاه رنگ و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه کامل است، اما در اکثر برگ‌های آن آثار رطوبت به نظر می‌رسد.

خلاصه المقامات ۱۳۵۴

ابوالکارم بن علاء الملک جامی (برگ b۲)، در کتاب مناقب اولاد شیخ احمد جام نامقی نام مؤلف این کتاب، «شهاب الدین مکرم» ذکر گردیده است، تألیف در ۸۴۰ ق / ۱۴۳۶-۱۴۳۷ م، این اثر شامل بیان حیات، فعالیت، کارنماییهای عرفانی و کرامات، سخنان و پارچه‌هایی از آثار شیخ احمد جامی (متوفی ۵۳۶ ق / ۱۱۴۲ م) راجع به تعلیمات صوفیه است. اثر از مقدمه، ۳ مقاله و بایهای متعدد عبات است، نستعلیق روشن، شرقی، تقریباً قرن ۱۲ ق / ۱۸ م، ۱۵۶ برگ، ۱۳/۵×۲۳/۵ س، عنوان بخشها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سفید نوساخت، نسخه کامل نیست: از اول و آخر آن یک برگ متن افتاده است، این اثر به شاهرخ تیموری (۸۰۷-۸۵۰ ق / ۱۴۰۴-۱۴۴۷ م) بخشیده شده است. این نسخه به طور کلی، نسبت به دیگر نسخ تاکنون شناخته شده اثر، کاملتر است و از جمله نسخه نادر به شمار می‌رود.

درّ المجالس ۱۲۲۲

سیف الظفر بن برهان الدین عمر و یا سیف الظفر نوبهاری (تقریباً قرن ۹ ق / ۱۵ م)، قرن ۹ ق / ۱۵ م، این مجموعه شامل حکایات درباره حضرت محمد (ص)، اولیا و شیخان تصوف بوده مسائل تعلیمات تصوفی را انعکاس می‌نماید. اثر در اساس سخنان روحانیان بزرگ مرتب گردیده، از مقدمه و ۳۳ باب عبارت می‌باشد، نسخ روشن، هراتی، نذر محمد بن دوست محمد البخارایی، ۸۵۸ ق / ۱۴۵۴ م، ۳۷۱ برگ، ۱۲×۱۸ س، تمام برگهای نسخه با خطهای سرخ و سیاه رنگ جدول کشی شده، عنوانها با جوشه ثبت گردیده‌ان، مقوایی فرسوده ساخت ماوراءالنهر و قسماً خراب شده، نسخه بسیار قدیمه و اساساً کامل می‌باشد. متن و برگهای ۱۹-۲۰ نسخه بعدتر بجای برگهای از بین رفته از نو بقرار

کرده شده است با مطلب ترمیم به اطراف یک عده برگها کاغذ چسبانده شده است. در حواشی برگها نوشته‌های گوناگون و داغها به نظر می‌رسند.

نسخه مکرر ۲۵۱/۲

نستعلیق روشن، خوقندی، تقریباً قرن ۱۲/ ا ق ۱۸/ م، ۱۳ برگ (a۱۰ - a۲۲)، ۱۷×۲۶ س، برگهای نسخه با خطهای سرخ و آبی رنگ جدول کشی شده‌اند در نسخه عنوان ملون موجود است. چرمی شرقی قهوه‌ای رنگ و دارای ترنجهای ضربی منقش زراندود نسخه ناقص بوده از ۳۳ باب اثر تنها دو باب (۷ و ۱۴) آن را دربر می‌گیرد. در برگهای a۱۰ و a۲۲ نقش دو مهر چهارگوشه سائیده شده به نظر می‌رسد.

نسخه مکرر ۲۲۴۷

نستعلیق بخارایی، خوقندی، اواخر قرن ۱۲/ ا ق ۱۸/ م، ۱۴۳ برگ، ۱۴/۵×۲۵ س، عناوین و علائم و بعضی کلمات با جوشه ثبت گردیده‌اند. مقوایی نوساخت، نسخه ناقص است: قسمت آخر آن افتاده (متن با بیان باب ۳۱ قطع می‌گردد. نسخه از رسیدن رطوبت بسیار ضرر دیده است، برگهای ۱۱۲ - ۱۴۳ پاره شده‌اند که بر اثر آن متن خراب گردیده است.

نسخه مکرر ۱۶۳۴/۳

نستعلیق تندنویس آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، قرن ۱۳/ ا ق ۱۹/ م، ۴۶ برگ (b۱۶۶ - b۲۱۲)، ۱۵×۲۵ س، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه ناقص بوده، فقط ۶ باب اول و قسمتی از باب ۷ کتاب را فرا می‌گیرد. صفت کاغذ، طرز توست و دیگر خصوصیت‌های نسخه پست می‌باشند. اسم مؤلف در این نسخه شیخ ظفر بخارایی ذکر یافته است (برگ b۱۶۷).

نسخه مکرر ۱۶۶/۱

نستعلیق درشت روشن، خوقندی، نیمه دوم قرن ۱۳/ ا ق ۱۹/ م، ۹۶ برگ (b۱ - b۹۶)، ۱۳×۲۲/۵ س، عنوان بابها با جوشه کم رنگ نوشته شده‌اند، مقوایی خاکستری رنگ نوساخت، نسخه ناقص بوده، فقط ۱۹ باب اثر را فرا می‌گیرد، ۱۴ باب باقی مانده آن افتاده‌اند. در بسیاری از برگهای نسخه نقش مهر بیضی شکل با ذکر اسم ملا عبدالظاهر و سنه ۱۲۷۸/ ا ق ۱۸۶۱-۱۸۶۲ م، دیده می‌شود. نام مؤلف در

این نسخه شیخ مظفر بخارایی (برگ b۲) درج گردیده است.

نسخهٔ مکرر ۲۶۸۱/۱

نستعلیق روشن، خوقندی جلادار، ملالله یار، ۱۳۰۱ق / ۱۸۸۳-۱۸۸۴م، ۱۳۸ برگ (a۱) - (b۱۳۸)، ۱۵×۲۶ س، اطراف متن با خط سرخ جدول کشی شده، سرلوحه‌ها با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای قرمزی رنگ، صحاف نسخه عبادالله خواجه بوده است نسخه اساساً کامل است. در حواشی بعضی برگهای آن قیده‌های جداگانه به نظر می‌رسند. نام مؤلف کتاب در برگ b۶ این نسخه سیف نظر بخارایی نوشته شده است.

نسخهٔ مکرر ۵۸۲

نستعلیق درشت، خوقندی، میرزا جمال از شهر کرمینه، ۸ صفر ۱۳۲۴ق / ۴ آوریل ۱۹۰۶م، ۱۴۴ برگ، ۱۴/۵×۲۶ س، عنوان بابها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی از کاب چاپ سنگی گرفته شده، سبز رنگ و دارای ترنجهای ضریبی منقش زرانودود برگهای ۱۳۲-۱۳۳ از جلد جدا شده‌اند.

در نصایح اهل سلوک ۵۰۷/۳

شاید شیخ معروف طریقهٔ چشتیه فریدالدین مسعود اجودهنی مشهور با گنج شکر (متوفی ۶۶۴ق / ۱۲۶۵م) این رسالهٔ کوچک شامل ۲۶ فصل مختصر و هر فصل دارای ۴ پند است و مسائل نصیحت ملوک و مواعظ اهل سلوک را دربر می‌گیرد، نسخ زیبا، شرقی، تقریباً قرن ۱۰ق / ۱۶م، ۲ برگ (b۲۴۴ - b۲۴۵)، ۱۴/۵×۲۲ س، عناوین با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی زرد رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضریبی منقش، صحاف نسخه میرعادل خواجه بوده است، در نسخه چنین نارساییها جای دارند: در برگها داغهای رسیدن رطوبت دیده می‌شوند. با مطلب ترمیم در حواشی برگهای کاغذ دیگر چسبانده شده است. در همهٔ برگها آثار خوردن موربانه به نظر می‌رسد.

دو مکتوب ۲۵۹۱/۲

شیخ ابوالمظفر بن سیدمظفر الخوارزمی و شیخ سعدالدین الانصاری الکابلی متخلص به شور عشق قرن ۱۲ق / ۱۸م، این اثر شامل نامهٔ شیخ ابوالمظفر بن سید مظفر الخوارزمی به شیخ سعدالدین الانصاری الکابلی و جواب آن از جانب شیخ مذکور می‌باشد، نامه‌ها با نثر آمیخته با نظم نوشته شده‌اند، نستعلیق ماوراءالنهری، خوقندی جلادار، ۱۲۴۷ق / ۱۸۳۱-۱۸۳۲م، ۶ برگ (b۳۳۱ - b۳۳۶)،

۱۵×۲۵ س، برگهای نسخه با خطهای طلائی و رنگین جدول کشی شده‌اند، عناوین، علائم، نشانی‌ها و کلمات جداگانه با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی آلبالویی رنگ ساخت ماوراءالنهر، نسخه اساساً کامل است.

[رساله در بیان احوال شیخ و مرید] ۵۴۱۱

رساله‌ای است درباره مقام شیخ و پیرو مرید و وظایف مرید، نستعلیق، خوقندی، ۴۷ برگ، ۱۰×۱۶ س، بعضی کلمات و آیات قرآن به رنگ قرمز نوشته شده است، بدون جلد، نسخه ناقص است: اول و آخر ندارد، بعضی برگ‌ها سفید مانده، اما متن موجوده قابل استفاده است.

[رساله در بیان تقوی] ۵۴۷۳/۲

امیر عبدالغفار نیشابوری، رساله‌ای است در موضوع تقوی، با استناد از آیات قرآن مجید و احادیث نبوی و مشایخ از آن جمله امام اعظم، نستعلیق، خوقندی، ۱۳۰۵ ق / ۱۸۸۵ م، ۶۲ برگ (b۹۵) - ۱۵۷ (a)، ۱۵/۵×۲۴/۵ س، سرلوحه و بعضی کلمات به رنگ قرمز نوشته شده است، قهوه‌ای فرسوده، نسخه کامل است. این نسخه شاید پاره‌ای از تصنیفات نیشابوری باشد، در ادامه رساله باز دو رساله دیگر ذیل این عنوان این کتاب در "بیان المذاهب من تصنیفات الشیخ الامام الدین عمر النسفی" (متوفی ۵۳۷ هـ / ۱۱۴۲ م) راجع به ادویه‌های تصوفی در ۳ برگ و از کتاب فصوص الآداب نیز در ۳ برگ اضافه شده است.

[رساله در بیان سلوک و سالک] ۲۸۹۱/۱

این رساله شامل بیان مفصل همه مرحله‌های راه دریافت حقیقت (این راه با معرفت آغاز می‌گردد) بوده، دارای مقدمه و ۲۸ باب و فصل است، نستعلیق ریز روشن، شرقی، حدود ربیع الاول ۱۱۴۲ ق / ۱۸ اکتبر ۱۷۲۹ م، ۱۲۹ برگ (b۱ - b۱۲۹)، ۹×۱۶ س، برگ‌های نسخه با خط سبز جدول کشی شده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر، نسخه کامل است.

[رساله در بیان طریقه نقشبندیه] ۲۸۵۱/۷

شاه افضل احمد معصومی (قرن ۱۱ ق / ۱۷ م)، رساله درباره شیخ و مرید و اجازه وظایف دینی از طرف مریدان در طریقه نقشبندیه، نستعلیق، خوقندی، قاضی ملامعالم خواجه رئیس بن قاضی ملاکمال الدین خواجه الصدور، ۱۳۱۰ ق / ۱۸۹۲ م، ۵ برگ (b۴۰۰ - b۳۹۶)، ۱۵/۵×۲۵ س، سبز رنگ

ساخت ماوراءالنهری ترنجدار، نسخه ناقص است: آخر ندارد، ولی متن موجود خوب نگهداری شده قابل استفاده است.

رساله در بیان عقاید اهل حق ۳۷۲۳/۲

این رساله مسائل اعتقاد و ارکان اساسی آن را دربر می‌گیرد و ۳ قسم را شامل می‌شود، نستعلیق دشوار خوان، خوقندی، تقریباً آخر قرن ۱۲ ق / ۱۸ م - اول قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، ۸۶ برگ (b۱۲۸ - b۲۱۲)، ۱۸/۵×۱۱/۸ س، مقوایی جگری رنگ، نسخه ناقص است: آخر آن افتاده، در حواشی برگ های بعضی نوشته‌ها به نظر می‌رسند. برگ های a۱۷۴، b۲۱۰، a۲۱۲، a۲۱۳ نقش مهر بیضوی شکل با ذکر اسم محی الدین خواجه بن برهان خواجه مفتی و سال ۱۲۷۱ ق / ۱۸۵۴-۱۸۵۵ م جای دارند. نسخه در سنه ۱۲۹۹ ق / ۱۸۲۱-۱۸۲۲ م از جانب میر احمد بن میر عبدالرحیم نام ترمیم گردیده است.

[در بیان ارادت گرفتن حضرت سلطان سیداحمد] ۲۶۱۵/۷

از مؤلف نامعلوم، این رساله شرح احوال و فعالیت شیخ متصوف سیداحمد کبیر را دربر می‌گیرد، نستعلیق ریز، شرقی قهوه‌ای رنگ شفاف، ۱۸۶ ق / ۱۷۷۲-۱۷۷۳ م، ۷ برگ (a۲۰۸ - b۲۱۴)، ۱۱/۵×۲۱/۵ س، چرمی سرخ ساخت شرق، نسخه در شکل موجود کامل است، اما اطراف برگ های آن فرسوده و خراب گردیده‌اند. در حواشی برگ های نسخه هر نوع نوشته‌ها جای دارند.

[رساله در معرفت الله] ۲۰۶۴/۶

از مؤلف نامعلوم، در این رساله راههای معرفت خداوند از جانب طبقات گوناگون مردم از جمله از طرف عوام، خواص و اخص بیان کرده می‌شوند، نستعلیق ریز تندنویس، ضخیم شرقی جلادار زرد رنگ، تقریباً قرن ۱۲ ق / ۱۸ م، ۲۶ برگ (b۲۶ - b۵۲)، ۱۱/۵×۱۸/۵ س، کلمات قبل از پارچه‌های شعری آورده شده و یا عنوان نوعهای نظم یا جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ شفاف و دارای ترنجهای تمشکی رنگ و زراندود و سرپوش چرمی سرخ رنگ، بر اثر رسیدن آب بعضی جایهای متن در برگ های a۲۸ - b۲۹، ۴۲، a۵۰ - b۵۱ تا اندازه‌ای خراب گردیده است، اما خواندن آنها امکان پذیر است.

[رساله در تصوف] ۳۶۵۰/۲

از مؤلف نامعلوم، پارچه‌ای از یگان کتاب تصوفی نامعلوم که صفات و القاب پیشوای طریقه تصوفی قادریه، شیخ عبدالقادر گیلانی متخلص به «محبی» (۴۷۰-۵۶۱ ق / ۱۰۷۸-۱۱۶۷ م) را دربر می‌گیرد،

نستعلیق سرسری، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۲ برگ (b۸۵ - a۸۶)، ۱۴/۵x۲۱/۲ س، مقوایی مستعمل و فرسوده قهوه‌ای رنگ و دارای ترنجهای ضربی، نسخه ناقص و بی اول و آخر بوده، است.

[رساله در تصوف] ۳۸۶۸

از مؤلف نامعلوم، این رساله دارای مقدمه، ۲۸ باب و خاتمه است، در مقدمه توصیف صفات پیغمبر و در ۲۸ باب آن تعلیمات نظری و عملی تصوف، رویه اخلاقی و درجه‌های آن بیان کرده شده، برای تصدیق آنها اشعار و حکایات زیاد آورده می‌شود، نستعلیق ریز و نوعهای دیگر، خوقندی، ۱۴۶ق / ۱۷۳۳-۱۷۳۴م، ۱۶۶ برگ (a۱ - b۱۶۶)، ۱۸/۵x۱۲ س، عناوین بابها و نام اشخاص با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی نوساخت آبی رنگ، نسخه ناقص است: اول آن افتاده، در بسیار برگ‌ها داغهای قهوه‌ای رنگ و آثار تأثیر رطوبت به نظر می‌رسد. در بعضی برگ‌ها سیاهی پخش شده است، در حواشی تعدادی از برگ‌ها توضیحات و اصلاحات به متن دخلدار درج گردیده‌اند.

[رساله در تصوف] ۴۹۵۹/۶

از مؤلف نامعلوم، این پارچه قسمتی از یگان اثر عربی راجع به ماهیت تعلیمات تصوف می‌باشد که به زبان فارسی ترجمه کرده شده است، نستعلیق روشن، خوقندی، ۱۲۵۷ق / ۱۸۴۱-۱۸۴۲م، ۱۲ برگ (b۷۵ - a۸۷)، ۲۶x۱۵/۶ س، عنوان پارچه‌های شعری و نشانیهای فرق‌کننده شعر از نثر و مصراعها از همدیگر با جوشه ثبت گردیده‌اند، بدون جلد، نسخه ناقص است و تنها قسمتی از کتاب تصوفی را دربر می‌گیرد، در همه برگ‌های رساله آثار تأثیر رطوبت مشاهده می‌شود.

[رساله در تصوف] ۵۵۲۷/۱

از مؤلف نامعلوم، رساله درباره شناخت حقیقت و احترام به شیوخ و خواجه‌گان با استفاده از قول پیغمبر اکرم (ص) و دیگر بزرگان است، نستعلیق بد، شرقی، ۱۲۵۵ق / ۱۸۳۹م، ۳۶ برگ (a۱ - b۳۶)، نسخه ناقص است: از اول چند برگ موجود نیست. برگ‌های اول پاره و اطراف آنها سیاه شده و حواشی نیز پاک شده است و قابل استفاده نیست.

[رساله در تصوف] ۶۹۳/۱

از مؤلف نامعلوم، این تکه بخشی از اثر تصوفی نامعلومی است که ذکر احوال و فعالیت شیخان را فرا می‌گرفته است. در این پارچه باقی مانده که دارای ۶ فصل ناقص است، راجع به اوئیس قرنی، حسن

بصری، مالک دینار، محمدبن واسع و حبیب عجمی معلومات ترجمه‌حالی داده می‌شود، نستعلیق روشن، خوقندی، اوایل قرن ۱۴ق / اواخر قرن ۱۹م، ۲۶ برگ (a1 - a2۶)، ۱۴×۲۲/۵ س، عناوین با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ تیره ساخت ماوراءالنهر، نسخه ناقص است: اول و آخر ندارد.

[رساله در تصوف] ۲۸۷۶/۳

از مؤلف نامعلوم، در این رساله راجع به شیخ معروف طریقه نقشبندیه شیخ احمد سرهندی ملقب به مجدد الف ثانی و امام ربانی (۹۷۱-۱۰۳۴ق / ۱۵۶۳-۱۶۲۴م) و تعلیمات او معلومات داده می‌شود، نستعلیق روشن ماوراءالنهری، خوقندی، ۱۲۸۲ق / ۱۸۶۵-۱۸۶۶ (برگ a1۴۵)، ۱۶ برگ (b1۳۲ - b1۴۷)، ۱۲×۲۱ س، عناوین قسمتها با جوشه جدا کرده شده‌اند، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش و ساخت ماوراءالنهر، هنگام صحافی به برگ های ۱۴۲-۱۴۵ ضرر وارد گردیده است، ترتیب برگ ها در نسخه باید چنین باشد: ۱۴۱، ۱۴۳، ۱۴۲، ۱۴۴، ۱۴۵.

[رساله در تصوف] ۱۰۸۲/۷

از مؤلف نامعلوم، در این رساله سخنانی از زبان شیخی از خواجگان غجدوان درباره راه طی کرده خواجگان غجدوان و حیات آنها آورده می‌شود، درباره ملاقات این شیخ نامعلوم در هرات با صوفیان بزرگ قرن ۶ق / ۱۵م حکایات عجیب درج گردیده است، نستعلیق زیبای روشن، شرقی جلادار، تقریباً قرن ۱۰ق / ۱۶م، ۱۲۰ برگ (a1۰۶ - b2۲۵)، ۱۱×۱۸ س، از برگ ۱۳۸ سرکرده، اطراف متن با خطهای طلایی و سیاه رنگ جدول کشی شده‌اند، مقوایی نوساخت بر بالایش کاغذ سیاه چسبانده شده، برگ های نسخه صفحه گذاری شده است، در حواشی برگ های آن قیدهای کاتب نسخه جای دارند؛ در برگ a2۲۵ نقش مهر بزرگ مدور با ذکر اسم «قاضی میرابوالحی خواجه بن قاضی میرشیرین خواجه» دیده می‌شود.

[رساله در تصوف] ۹۴۴/۹

از مؤلف نامعلوم، در این رساله چنین مسائل مورد بیان قرار گرفته‌اند: ازبگل کثیف ساختن آدم و به آن روح پاک را وارد ساختن، رفتارهای شایسته مسلمان حقیقی، درباره جهان چون بازار و مال آن بودن حیات، جست و جوی و معرفت خداوند، دریافت سعادت پیوستن به خدا، درباره آدمانی که به تکمیل خد مشغول می‌باشند و مفتون زیبایی روحانی خداوندند، نسخ، سمرقندی خوش صفت، میرکلان بن میرکی بن درویش محمد بن شیخ احمد بن شیخ عبدالله خوارزمی، ۹۷۲ق /

۱۵۶۴-۱۵۶۵م (برگ b1۵۲)، ۱۲ برگ (b۱۱۷ - a۱۲۸)، ۱۶×۲۴/۵، در آغاز نسخه عنوان مذهب و رنگین جای دارد. برگ های نسخه با آب طلا و رنگ آبی جدول کشی شده است، رقمهای قسمتهای رساله با جوشه گذاشته شده‌اند، تیماج دارای نقشهای ضربی زراندود و سرپوش زیبای آرایش داده شده، در رساله گزارش و حل و فصل مسائل مربوط به تصوف از دیگر رساله‌های تصوفی تا اندازه‌ای فرق می‌کند.

رساله‌هایی در تصوف | ۲۸۷۶/۱

این رساله شامل پارچه‌های آثار تصوفی از قبیل خیالات العشاق (برگ b۴۴)، شرح تصوفی بعضی احادیث (برگ a۵۱)، نامه چهارم یکی صوفیان صاحب اعتبار (برگ b۷۴) و غیره می‌باشد، نستعلیق روشن، خوقندی، ۱۲۸۲ق / ۱۸۶۵-۱۸۶۶م، ۹۷ برگ (b۴ - b۱۰۱)، ۱۲×۲۱، س، عنوان بخشها با جوشه جدا کرده شده‌اند، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش، ساخت ماوراءالنهر، در ۳ برگ قبل از متن، این رساله جای داشته نامگوی تمام بخشهای این رساله و دیگر اثرهای در این جلد موجود بوده آورده می‌شوند.

رساله در تصوف | ۱۹ الف / ۱۵۲۶

شامل رساله‌های خرد از خواجگی کاسانی (a۳۰۹ - a۳۱۱)، خواجه احرار (a۳۱۱ - b۳۱۲)، میرسیدعلی همدانی (b۳۱۲ - b۳۱۷) و رساله شطرنج علاءالدوله سمنانی (b۳۱۷ - a۳۲۰)، تحفة الذاکرین نذر محمد (a۳۲۰ - a۳۲۳) مسائل گوناگون تصوف بیان گردیده است، نستعلیق میانه ماوراءالنهری، خوقندی، ملاعوض بدل بن محمد شریف جویباری، ۱۲۴۹ق / ۱۸۳۳-۱۸۳۴م (b۳۴۵)، ۱۴ برگ (a۳۲۳ - a۳۰۹)، ۱۵/۵×۲۵/۵، س، عنوان رساله‌ها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، متن رساله‌ها کامل است.

رساله در ذکر حالات و مقامات حضرت میرزاجان جانان | ۲۴۴۴/۱

شاه عبدالله مجددی معروف به غلام علی شاه (متوفی ۱۲۴۰ق / ۱۸۲۴م)، تألیف در ۱۲۱۲ق / ۱۷۹۷-۱۷۹۸م (برگ a۳)، این رساله شامل بیان نکات اساسی تعلیمات تصوف و شرح احوال نماینده مشهور طریقه نقشبندیه صوفیه هندوستان، شمس الدین حبیب الله میرزاجان متخلص به مظهر (۱۱۱۰-۱۱۹۵ق / ۱۶۹۸-۱۷۸۱م) را دربر می‌گیرد، نستعلیق ریز، خوقندی، تقریباً نیمه دوم قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۳۶ برگ (b۱ - b۳۶)، ۱۲/۵×۱۹/۵، س، مقوایی زرد رنگ به سبزی مایل ساخت

ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، کتابت نسخه ناتمام مانده است. در دو برگ قبل از متن رساله اشعار افغان نام شاعر و هرگونه قیدهای دیگر درج گردیده‌اند.

[رساله طریقه نقشبندیه] ۱۳۰۷/۲

مؤلف معلوم نیست، در این اثر از آثار شیخان متصوف پیر و طریقه نقشبندیه، خصوصاً از مکتوبات آنها موادی راجع به حق جویی و به خدا نزدیک شوی مریدان این طریقه جمع‌آوری کرده شده‌اند. مؤلف اکثر آن نامه‌ها خواجه محمد الباقی (متوفی ۱۰۱۲ق / ۱۶۰۳م) می‌باشد، نستعلیق ریز زیبا، شرقی نارنجی رنگ، تقریباً اوایل قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۴۳ برگ (b۱۳ - b۵۶)، ۱۴×۲۴ س، برگهای نسخه با آب طلا و خطهای رنگین مجدول بوده، عناوین بخشهای آن با جوشه نوشته شده‌اند. در آغاز اثر عنوان مذهب و ملون زیبای جود است، چرمی تمشکی رنگ دارای شیرازه نقره فام ساخت شرق، در حواشی بعضی برگها قیدهای جداگانه به نظر می‌رسند.

[رساله عزیزان] ۲۸۷۶/۲

خواجه ابراهیم (?)، این رساله شامل بیان شرح حال و فعالیت و همچنین سخنان خواجه علی عزیزان می‌باشد، که آنها را پسرش خواجه ابراهیم به رشته تحریر کشیده است، نستعلیق روشن ماوراءالنهری، خوقندی، ۱۲۸۲ق / ۱۸۶۵-۱۸۶۶م (برگ a۱۴۵)، ۳۰ برگ (b۱۰۲ - a۱۳۲)، ۲۰×۲۱ س، عنوان قسمتهای رساله با جوشه جدا کرده شده‌اند، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش ساخت ماوراءالنهر، نسخه کامل است.

رساله غوثیه ۵۰۴۸/۱

عبدالقادر گیلانی غوث اعظم (متوفی ۵۶۱ق / ۱۱۶۶م)، این رساله مسائل گوناگون تعلیمات تصوف را دربر می‌گیرد، (a۱ - b۵۲) نستعلیق بخارایی، خوقندی، ملامیر قاسم کاتب کانی بادامی، ۱۲۹۵ق / ۱۸۷۸م، عناوین و نشانه‌ها با شنگرف، مقوای سبز رنگ ساخت ماوراءالنهری ترنجدار، نسخه نقصان دارد: اول و آخر آن مفقود است، جلد از طرف راست شکسته و از طرف چپ پاره گردیده و مفقود است.

رساله نقشبندیه ۷۱۹/۸

محمد رفیع الدین بن محمد شمس الدین بن محمد تاج الدین نقشبندی قادری (?)، این رساله

در موضوع تصوفی نوشته شده، دارای مقدمه، متن اصلی و خاتمه می‌باشد. مقدمه شامل بیان ۱۱ سخنان حکیمانه شیخان، رفتار و کردار پیروان طریقه نقشبندیه بوده و در خاتمه فعالیت بعضی شیخان آورده شده است، نستعلیق ریز، شرقی، ۳۰ ربیع الاولی ۱۲۳۲ق / ژانویه ۱۸۱۷م، ۷ برگ (b۶۴ - b۷۰)، ۱۵×۲۷ س، عناوین، تعبیرات جداگانه و تأکیدات با جوشه ثبت گردیده‌اند، چرمی قهوه‌ای رنگ ساخت شرق، متن در نسخه به شکل اُریب درج گردیده است، در حواشی بعضی برگ‌ها با مطلب ترمیم کاغذ دیگر چسبانده شده است.

رسالة معنوی مولوی ۷۱۹/۱

خیرالدین سورتی (؟) در مقدمه از تاریخ تألیف ارشاد السالکین از جانب محمدصفا در خلیج سورت یاد شده و در برگ‌های a۶ - a۸ با همین عنوان رساله مولوی خیرالدین آورده می‌شود که شامل بیان طریقه قادریه و نقشبندیه در دو باب و ذکر درویشان طریقه قادریه است، نستعلیق روشن، کارخانه‌ای ساخت اروپا، تقریباً چهار یک اول قرن ۱۳ق / اوایل قرن ۱۹م، ۷ برگ (a۸ - b۲)، ۱۵×۲۷ س، عناوین و بعضی کلمات و تعبیرها با جوشه نوشته شده‌اند، چرمی قهوه‌ای رنگ ساخت شرقی، متن به شکل اُریب ثبت گردیده است، در دو برگ قبل از متن قید موجود است که برای دریافت مطلب چه نوع دعا باید خواند.

رساله در مقامات ۷۱۹/۱۱

شیخ قطب الحرمین شیخ شرف مکی (؟)، این رساله شامل بیان مراحل صوفیان هنگام طی راه تصوفی خود باید طی نمایند، نستعلیق، کارخانه‌ای آبی رنگ، چهار یک دوم قرن ۱۳ق / اوایل قرن ۱۹م، ۵ برگ (b۱۰۳ - b۱۰۷)، ۱۵×۲۷ س، عناوین با جوشه نوشته شده‌اند. در نسخه ۶۶ دایره کشیده شده در آنها اساسهای تعلیمات تصوف ذکر گردیده است، چرمی قهوه‌ای رنگ ساخت شرق، در نسخه متن به شکل اُریب درج گردیده است. در برگ a۱۰۶ گفته می‌شود که از آغاز تا انجام عالم ۷۷ همین نوع دایره‌ها موجوداند، در برگ b۱۰۶ صفتهای خداوند بیان گردیده‌اند.

رشحات عین الحیات ۵۴۵۷/۱

علی بن حسین واعظ کاشفی مشهور به صفی (۹۳۹ق / ۱۵۳۲م)، تألیف در ۹۰۹ق / ۱۵۰۳م، شرح حال شیوخ و درویشان طریقه نقشبندیه و به ویژه از حیات خواجه عبدالله احرار حکایت می‌کند، نستعلیق، شرقی زرد رنگ، حدود قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۲۸۰ برگ، ۱۵×۲۴/۵ س، بعضی کلمات به رنگ

قرمز نوشته شده است، سبز رنگ ماوراءالنهری ترنجدار، نسخه کامل است، ولی اکثر برگ ها در اثر نم و رطوبت خراب شده قابل استفاده نیست و آثار داغ و کپک و لکه موجود است.

نسخهٔ مکرر ۵۳۹۹

نستعلیق زیبا، خوقندی، حدود قرن ۱۳-۱۴ق، ۲۲۴ برگ، ۱۷/۵×۲۶ س، اطراف برگ ها به رنگ آبی و آب طلا جدول کشی شده است. سرلوحه‌ها به رنگ قرمز نوشته شده است، بدون جلد، نسخه ناقص است: اول و آخر ندارد، اطراف بعضی برگ ها در اثر نم و رطوبت سیاه شده، بعضی کلمات و جمله با هم آمیخته شده، قابل استفاده نیست.

رقعات میرم ۷۸۸/۳

میرم سیاه قزوینی هراتی، متخلص به پیر (شاعر و پیرو طریقه ملامتیة تصوف، متوفی در بین ۹۵۷-۹۷۱ق / ۱۵۵۰-۱۵۶۳م)، این مجموعه نامه‌های به نام روحانیان بلند مرتبه، شاهان، و دانشمندان معروف از جمله به سلطان حسین بایقرا، بابر میرزا، مولانا عبدالغفور لاری، درویش علی شاه، شیخ عمادالدین، مولانا محمد گیلانی، محمد رومی نوشتهٔ میرم را دربر می‌گیرد. در داخل نامه‌ها پارچه‌های منظوم مضمون تصوفی داشته آورده شده‌اند، نستعلیق روشن آمیخته با بعضی عنصرهای خط شکسته، هندی، سید امانتعلی (برگ a۱۳۶)، نزدیک ۱۳۴۸ق / ۱۸۳۲م، در دهلی (هندوستان)، ۹ برگ (b۱۳۷ - b۱۴۵)، ۱۶/۵×۲۶/۵ س، عناوین و بعضی عبارات با جوشه نوشته و جدا کرده شده‌اند، مقوایی نازک نوساخت، نسخه ناقص است: تقریباً چهار یک اثر را دربر می‌گیرد و در مکتوب مؤلف به مولانا محمد رومی قطع می‌گردد.

رقعات ۱۴۶۶/۶

نورالدین عبدالرحمن جامی (۸۱۷-۸۹۸ق / ۱۴۱۴-۱۴۹۲م)، این مجموعه شامل مکتوبات به صوفیان گوناگون، خصوصاً به پیروان خواجه احرار و به بعضی حاکمان و دوستان فرستادهٔ جامی است و در آنها جامی به سؤالات مراجعه کنندگان جواب داده مسائل گوناگون تعلیمات تصوف را بیان می‌نماید، نستعلیق نسبتاً خوب، شرقی، ۹۰۲ق / ۱۴۹۶-۱۴۹۷م (برگ b۴۷)، ۵۱ برگ (b۵۸ - a۱۰۸)، ۱۰×۱۴/۵ س، عناوین با جوشه نوشته شده، چرمی قهوه‌ای رنگ شرقی و دارای ترنجهای ضربی منقش، این نسخه بسیار پرارزش بوده ۴-۵ سال بعد از وفات جامی کتابت گردیده، در بین برگ های ۸۳-۸۴ برگی کنده شده است.

زبدة المقامات ۱۷۶۴

(یا بركات الاحمدية الباقية) از محمد هاشم بن محمد قاسم کشمی بدخشانی معمایی (متوفی ربیع الاول ۱۰۴۶ ق / ژوئیه ۱۶۳۶م)، تألیف در ۱۰۳۷ ق / ۱۶۲۷-۱۶۲۸م (a۱۷۴)، این اثر شامل بیان حیات و فعالیت خواجه محمد باقی (متوفی ۱۰۱۲ ق / ۱۶۰۳-۱۶۰۴م) اولاد و پیروان او و حیات و فعالیت شیخ احمد فاروقی سرهندی (متوفی ۱۰۳۴ ق / ۱۶۲۴م) و فرزندان و مریدان اوست، اثر از مقدمه، دو مقصد و ۱۵ فصل عبارت است. اساس اثر را یادداشتها و مشاهده‌های مؤلف راجع به شیخ احمد و مریدان او تشکیل می‌دهد، نستعلیق متوسط، شرقی، محمد ناصر جالندری، ۱۱۸۹ ق / ۱۷۷۵-۱۷۷۶م، ۱۷۴ برگ، ۱۶/۵×۲۵ س، عنوان قسمتها با جوشه نوشته شده‌اند، چرمی قهوه‌ای رنگ فرتوت، نسخه ناقص است: از اول مقدمه برگ یکم افتاده، در بعضی برگ‌ها داغهای جداگانه به نظر می‌رسند.

شجره پیران ۵۳۰/۲

از مؤلف نامعلوم، این رساله کوچک شامل بیان شجره ۹ طریقه معروف تصوفی است و آنها با نامهای شیخان مشهور تصوف چون جنیدی بغدادی، حسن بصری و دیگران بستگی دارند، نستعلیق تندنویس، شرقی، محمدسیدانصاری، ۱۰۹۲ ق / ۱۶۸۱م (برگ b۱۲۵)، ۸ برگ (a۱۲۸ - b۱۳۵)، ۱۲×۲۱ س، مقوایی سبز رنگ تیره ساخت ماوراءالنهر، صحاف نسخه ملاعبدالقادر، در اول نسخه - برگ های a۱۲۷ - a۱۲۸ دعا‌های مختلف ثبت گردیده است.

[شجره نامه] ۱۲۴۲/۴

از مؤلف نامعلوم، این رساله کوچک شامل شجره شیخ مشهور ماوراءالنهر خواجه بهاءالدین نقشبندی (قرن ۸ ق / ۱۴م) است که به امام علی بن ابی طالب علیه‌السلام می‌رسد، نستعلیق میانۀ ماوراءالنهری، خوقندی، قاری امام نظر، ۲۸ ربیع الأول ۱۳۲۸ ق / ۹ آوریل ۱۹۱۰م، ۲ برگ (b۱۳۲) - a۱۳۳، ۱۵×۲۵ س، مقوایی سرخ رنگ ساخت ماوراءالنهر، به نظر چنین می‌رسد که نسخه کامل است، در حواشی برگ های آن دو شرح آورده شده است.

شرح الف ۱۹۴۷/۵

از مؤلف نامعلوم، در این رساله حرف الف همچون اولین حرف الفبای زبان عربی از نقطه نظر دین اسلام شرح داده می‌شود، نستعلیق زیبا، شرقی نازک، ۲۲ شعبان ۱۰۳۲ ق / ۲۱ ژوئن ۱۶۲۳م، ۷ برگ

(b1 - a7)، ۱۳/۵×۲۲/۵ س، مقوایی معمولی ساخت ماوراءالنهر، نسخه کامل است.

شرح الاوراد الفتحة ۳۱۱۰/۳

شارح فارسی اثر معلوم نیست، مؤلف اصلی رساله مذکور میرسیدعلی ابن شهاب الدین حسینی همدانی (۷۱۴-۷۸۶ق / ۱۳۱۴-۱۳۸۵م) است، این رساله شامل اوراد و اذکار عربی است که میرسیدعلی همدانی آنها را برای مریدان و طالبان جمع آوری و وقت خواندشان را بیان کرده است، متن خود رساله هم به فارسی بوده است، نستعلیق معمولی، شرقی، محرم ۱۲۴۵ق / دسامبر ۱۸۴۸م، ۳۱ برگ (b18 - a48)، ۱۲×۲۰ س، مقوایی نوساخت، نسخه کامل است. در حواشی برگ های نسخه هرگونه نوشته ها و علاوه ها جای دارند که آنها با قلم غیرکاتب نسخه افزوده شده اند.

[شرح بسم الله الرحمن الرحيم] ۳۱۲۷/۱

از مؤلف نامعلوم، در این رساله آیه بسم آله شرح داده میشود. اثر دارای سؤال و جوابها (۲۱-تا) می باشد که ۶ سؤال و جواب آن در حاشیه درج گردیده است. سؤالها از این قبیل است: اول و آخر علم چیست و غیره، نستعلیق ماوراءالنهری، خوقندی، ملا میرزا عبدالله بن داملا میرزا قابل مغولانی از غجدوان بخارا، ۱۲۹۱ق / ۱۸۷۴-۱۸۷۵م (برگ a55)، ۴ برگ (b1 - a4)، ۱۵/۵×۲۵/۵ س، آغاز سؤالها، عبارت «اگر شخصی گوید که» و اول جوابها، یعنی عبارت «جواب می گویم که» و هم چنین بعضی اقتباسهای عربی با جوشه تأکید گردیده اند، مقوایی نارنجی رنگ دارای ترنجهای نقره ای و زرین، صحاف نسخه ملا احمد، قسمتی از سؤالها و جوابهای نسخه در حواشی برگ های (b1 - a2) ثبت گردیده اند. قسمت پایان برگ ۲ بریده شده است.

شرح غنیه الطالبین ۱۵۴۹

عبدالحق بن سیف الدین دهلوی بخارایی (۹۵۸-۱۰۵۲ق / ۱۵۵۱-۱۶۴۲م)، این اثر ترجمه و شرح فارسی غنیه الطالبین عبدالقادر گیلانی (متوفی ۵۶۱ق / ۱۱۶۷م) بوده، بیان احکام اساسی تعلیمات اسلام، نکات مهم تصوف را دربر می گیرد، نستعلیق روشن، هندی، تقریباً قرن ۱۲ق / ۱۸م، ۶۲۹ برگ، ۱۷×۲۵/۵ س، یک عده تعبیرهای اثر مورد شرح قرار گرفته و عنوان بابهای اثر با جوشه جدا کرده شده اند و به زیر آنها با این رنگ خط کشیده شده است، چرمی آبی رنگ ساخت شاید هند، صحاف نسخه محمد یحیی، نسخه نقصان دارد: از برگ های ۲ و ۲۶۹ متن بخشی از بین رفته است، برگ های اول نسخه خیلی کثیف شده اند، به آنها کاغذ دیگر چسبانده شده است، در حواشی بعضی

برگ های نسخه علاوه‌های مفصل درج گردیده‌اند.

شرح گلشن راز ۵۳۰۴

متن از محمدبن یحیی علی لاهیجی تألیف در حدود ذی‌الحجه ۸۷۷ ق (متوفی ۹۱۲ ق / ۱۵۰۶ م)، شرح بر مثنوی معروف محمود شبستری گلشن راز که به زبان عادی فارسی نوشته شده است، نستعلیق، خوقندی، ملاحسین بن دولت محمد، بلدة پنجکنت، سیاه رنگ ساخت ماوراءالنهری خیلی فرسوده، نسخه کامل است. کتاب در اثر آب و نم لکه‌دار شده است، اطراف برگ ها سیاه شده، ولی متن اصلی قابل استفاده است.

طلسم حیرت ۵۴۹۰/۲

میرزا عبدالقادر بیدل (متوفی ۱۱۲۲ ق / ۱۷۲۰ م)، اولین کتاب بیدل در تصوف، نستعلیق با علایم شکسته، شرقی سفید، محمد ناصر بن محمد رحیم بن محمد صادق ۱۱۹۷ ق / ۱۷۸۲ م، ۴۶ برگ (۱۶۹۰ - ۲۱۵b)، ۱۷×۲۶ س، بدون جلد، نسخه کامل است.

فتوح الحرمین ۱۱۲۱

محمی الدین عبدالقادر گیلانی (۴۷۰-۵۶۱ ق / ۱۰۷۸-۱۱۶۷ م)، این منظومه بیان طواف مکه و مدینه، مراسم حج‌گذاری (درگرد خانه کعبه گشتن، قربانی کردن، گناه خود را شستن، زیارت جایهای مقدس و غیره) را به نظم دربر می‌گیرد، در خاتمه ترکیب بندی در وصف حج‌گذاری آورده می‌شود، نستعلیق روشن میانه، شرقی، سیدمیر ناصر و سیدمیرمحمد صادق خان، ۱۳۱۷ ق / ۱۸۹۹-۱۹۰۰ م، ۵۷ برگ، ۱۵×۲۳/۵ س، متن در دو ستون جایگیر گردیده، عناوین و علائم برای خواندن آیه‌ها ضرور با جوشه ثبت شده‌اند. در نسخه نقشه طرح ۱۳ موضع مقدس (a۱۵، b۲۶، a۲۹، a۳۰، b۳۴، b۳۹، b۴۱، a۴۳، a۵۰، a۵۳، a۵۵، a۵۶) موجود است، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه کامل است، در اول نسخه در وصف خانه کعبه قصیده‌ای آورده شده است.

فردوس الواعظین ۱۱۴۶

از مؤلف ناشناخته، این اثر بیان حیات و فعالیت اهل تصوف را دربر می‌گیرد و به ۲۰ باب تقسیم کرده شده، در هر یکی از آنها ۱۰ حکایت آورده شده است، نستعلیق متوسط ریز، کارخانه‌ای سفید، ۱۸۶ ق / ۱۷۷۲-۱۷۷۳ م، ۲۰۵ برگ، ۱۶/۵×۱۴ س، عنوان بابها و جزوها با جوشه نوشته شده‌اند،

چرمی فرسوده قهوه‌ای رنگ ساخت شرق، نسخه کامل است.

نسخه مکرر ۴۹۸۸

نستعلیق زیبا، خوقندی، تقریباً آخر قرن ۱۳ق / آخر قرن ۱۹م، ۱۳۱ برگ (b۱ - b۲۶۲)، ۲۵۵×۱۵۰ س، عناوین و فصلها با شنگرف، مقوایی دوغنی ساخت ماوراءالنهر ترنجدار، نسخه کامل است.

کتاب در بیان اهل تصوف ۴۳۴۸/۷

نجم الدین عمر النسفی (۴۶۱-۵۳۷ق / ۱۰۶۸-۱۱۴۲م)، این پارچه جزوی از کتاب هم نام تصوفی مؤلف مذکور می‌باشد که بیان ماهیت تعلیمات تصوف و وظایف و رفتار و راه تکامل صوفیان را دربر می‌گرفته است، نستعلیق متوسط، خوقندی، میرلطیف داملابیک، ۱۲۸۶ق / ۱۸۶۹-۱۸۷۰م، ۲ برگ (a۲۰۱ - b۲۰۲)، ۲۶/۸×۱۵/۵ س، مقوایی سبز تیره رنگ و دارای ترنجهای آبی و برنجی رنگ، نسخه ناقص بوده تنها جزوی از اثر کلان می‌باشد.

کثیر الفوائد ۵۵۴۵/۱

محمد موسی بن خواجه عیسی دهبیدی (متوفی ۱۱۹۰ق / ۱۷۷۶م)، رساله در عقاید طریقه نقشبندیه عبارت از ۳ فصل: ۱. در ذکر سلسله علیّه نقشبندیّه، ۲. در بیان سلوک و نکته‌های [...]، ۳. در بیان طریق به معرفت حق [...] و شرایط آداب مرید [...]، نستعلیق، خوقندی، ۱۲۶۲ق / ۱۸۴۵م، ۷۳ برگ (a۱ - a۷۳)، ۱۴×۲۶ س، بعضی کلمات با رنگ قرمز نوشته شده است، مشکلی ترنجدار بسیار فرسوده، نسخه کامل است. متن اصلی خوب نگه‌داری شده و قابل استفاده است.

کنز الهدایات فی کشف البدایات و النهایات ۷۱۹/۱۰

محمد باقر بن شرف الدین لاهوری عباسی حسینی، شاگرد و مرید شیخ احمد فاروقی سرهندی (۹۷۱-۱۰۳۴ق / ۱۵۶۳-۱۶۲۴م)، تألیف در ۱۰۸۰ق / ۱۶۶۹م، در این رساله در این تعلیمات شیخ احمد فاروقی، خصوصاً المبدء و المعاد نام اثر او ۲۰ دستورالعمل (هدایت) به سالکان راه طریقت و قاعده رفتار و وظیفه‌های ضروری آنها بیان کرده شده‌اند. هر یک هدایت باز به چندین بخش (فائده) تقسیم می‌شود، نستعلیق ریز روشن آمیخته با عنصرهای خط شکسته، شرقی، برگ های a۹۸ - a۱۰۳ کارخانه‌ای آبی رنگ، خدای بردی بن حاجی محمد البایسونی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۲۹

برگ (b74 - a103)، ۱۵x۲۷ س، عناوین و علائم با جوشه ثبت گردیده‌اند، تعبیرهای عربی با خط نسخ نوشته شده، خود متن رساله به شکل عمودی و اریب درج گردیده است، چرمی قهوه‌ای رنگ ساخت شرق، در نسخه چنین نارساییها جای دارند: در حواشی برگ های ۷۴-۹۷ با مطلب ترمیم کاغذ کارخانه‌ای آبی رنگ چسبانده شده است، برگ های ۷۴-۷۶ باشند پاره گردیده‌اند.

کیمیای سعادت ۴۲۳۸

ابوحامد محمد غزالی طوسی (۴۵۱-۵۰۴ق / ۱۰۵۹-۱۱۱۱م)، (۴۹۸-۵۰۱ق / ۱۱۰۵-۱۱۰۷م)، این کتاب مشهور، روایت مختصر فارسی از اثر مفصل عربی مؤلف احیاء علوم الدین بوده، مسائل گوناگون عرفانی و دینی و افکار و عقائد اسلامی را راجع به مختلف حیات و معنویات و تصوف فرا می‌گیرد. اثر دارای دو قسم و ۴ کتاب (عنوان)، ۴ رکن و اصلهای بسیار است، نستعلیق ریز روشن آمیخته با عنصرهای جداگانه خط شکسته، شرقی، ۱۰ صفر ۸۴۵ق / ۱ ژوئیه ۱۴۴۱م، ۴۴۷ برگ (b1 - a447)، ۱۳x۲۲ س، برگ های نسخه با دو خط سیاه و یک خط آبی رنگ جدول کشی شده، عنوانها با جوشه نوشته شده‌اند، در برگ a1 ترنجی جای داشته در میانه آن با خط زیبا اسم مؤلف و نام کتاب درج گردیده‌اند. ترنج با طلا و لاجورد آرایش داده شده، در آغاز اثر و قبل از هر قسم آن عنوانهای با لاجورد و طلا آرایش داده شده جای دارند، چرمی ساخت شرقی و دارای یک ترنجی ضریبی، نسخه کامل است، اما در آن موریانه خوردن برگ ها (۱۵۰ برگ اول کتاب)، جای داشتن داغهای کوچک و بزرگ و آثار رسیدن آب به نظر می‌رسد. در حواشی برگ های نسخه نوشته‌ها و علاوه‌ها جای دارند که قسمتی از آنها به قلم کاتب نسخه و قسمت دگرسان به قلم دگر اشخاص تعلق دارند.

نسخه مکرر ۳۵۸۷

نستعلیق میانه ریز، خوقندی، ۱۰۵۰ق / ۱۶۴۰-۱۶۴۱م، ۲۴۳ برگ (a1 - a243)، ۱۹/۵x۲۹/۵ س، برگ های نسخه با دو خط جگری رنگ و حواشی آنها با یک خط آبی رنگ جدول کشی شده، عناوین قسمتهای اثر با جوشه نوشته شده‌اند، نسخه ناقص است: اول آن افتاده، قسم پایان برگ ۱۴۶ پاره شده است، در حواشی برگ های آثار رسیدن آب و کپک به نظر می‌رسد، در حاشیه بعضی برگ ها قید و علاوه‌های کاتب نسخه درج گردیده‌اند.

نسخه مکرر ۵۴۶۱

نستعلیق زیبا، هندی، جمادی‌الثانی ۱۰۷۹ق / ۱۶۶۸م، در کشمیر، ۵۱۴ برگ، سرلوحه به

شنگرف، کلمات «رکن» اصل و غیره به رنگ قرمز نوشته شده است، تیماج قهوه‌ای فرسوده که با تکه پوشیده شده است، نسخه کامل است، چند جای کتاب آب رسیده، ولی متن اصلی زیان ندیده و بسیار خوب نگهداری شده است.

نسخه مکرر ۳۹۶۱

نستعلیق زیبای ریز، شرقی، تقریباً قرن ۱۲ق / ۱۸م، ۱۸۳ برگ (b1 - a1۸۳)، ۱۴/۵×۲۵ س، عناوین با جوشه نوشته شده، به زیر بعضی کلمات و عبارات هم با همین رنگ خط کشیده می‌شود، مقوایی ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضریبی، نسخه ناقص است: آخر رکن اول، تمام رکن دوم و اول رکن سوم از بین رفته‌اند، (از میان برگ های ۵۵-۵۶ تقریباً ۱۲۸ برگ افتاده)، در نسخه همه جا آثار رسیدن کلی آب و کپک دیده می‌شود. برگ ها از هم دیگر کنده شده‌اند، بعضی برگ ها را موربانه خورده است. به طور کلی این نسخه بسیار فرسوده است.

نسخه مکرر ۴۱۲۷

نستعلیق ریز زیبا، شرقی و بخشی خوقندی، تقریباً قرن ۱۲ق / ۱۸م، ۴۶۹ برگ، ۱۳×۲۶/۵ س، برگ های نسخه با خط سرخ جدول کشی شده، عناوین بخشها با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی نوساخت و بر بالایش کاغذ سرخ رنگ چسبانده شده، نسخه کامل است، اما در برگ های آن داغهای گوناگون جای دارند، به بعضی برگ ها با مطلب ترمیم کاغذ خوقندی چسبانده شده است، در حواشی برگ های قیدها و علاوه‌های کاتب نسخه جای دارند.

لب السلوک ۷۱۹/۳

سیدابوالحسن القادری (؟)، این رساله کوچک ۱۵ قاعده اخلاقی برای آدمان طالب عدالت را دربر می‌گیرد، نستعلیق ریز تندنویس، کارخانه‌ای آبی رنگ، قرن ۱۳ق / ۱۹م، در میسور هندوستان، ۲ برگ (b۲۲ - a۲۳)، ۱۵×۲۷ س، عنوان قواعد با جوشه ثبت گردیده‌اند، چرمی قهوه‌ای رنگ ساخت شرقی، متن در نسخه به شکل آریب جایگیر گردیده است.

لوايح الانوار ۱۳۰۷/۶

از مؤلف نامعلوم، این اثر دارای ۱۵ باب (لایحه) بوده، ذکرها و دعاها در موقع و موردهای گوناگون (از قبیل هنگام روزه، روز جمعه، نکاح و غیره) خوانده می‌شده را دربر می‌گیرد، نستعلیق، شرقی نازک نارنجی رنگ، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۲۶ برگ (b۵۱۳ - a۵۳۸)، ۱۴×۲۴ س، اطراف

متن با آب طلا و رنگهای گوناگون جدول کشی شده، در آغاز نسخه عنوان زیبای مذهب و ملون موجود است، عناوین با جوشه نوشته شده است، چرمی تمشکی رنگ ساخت شرق و دارای شیرازه با نقره خط کشیده شده، به نظر چنین می‌رسد که این اثر جزوی از یگان مجموعه آثار مفصل است، در برگ های ۵۱۳a و ۳۸a دو نقش مهر جای دارد، در حواشی بعضی برگ ها قیده‌های جداگانه به نظر می‌رسند.

لوايح ۱۲/۱۲۷۹

نورالدین عبدالرحمن جامی (۸۱۷-۸۹۸ق / ۱۴۱۴-۱۴۹۲م)، تألیف در حدود ۸۷۰ق / ۱۴۶۵-۱۴۶۶م، این اثر توضیح احکام اساسی (لایحه) تعلیمات تصوف را دربر می‌گیرد. احکام به زبان عربی و شرح آنها به زبان فارسی آورده می‌شود. این اثر برای حاکم همدان جهانشاه قره‌قویونلو (قرن ۹ق / ۱۵م) نوشته شده است، نستعلیق ریز، خوقندی، عوض محمد بن دلشاد محمد فتح آبادی القراتگینی، ۲۲۶ق / ۱۸۱۱م فتح آباد قراتگین (ناحیه غرم در تاجیکستان)، ۱۲ برگ (۲۰۳b - ۲۱۶a)، ۱۴/۵x۲۵ س، عنوان انواع نظم با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی بعدتر ساخته شده و بر بالایش کاغذ رنگین چسبانده شده و دارای ترنجهای ضریبی، صحاف نسخه میرزا قابل، نسخه کامل است. در حواشی برگ های آن بعضی قیده‌ها دچار می‌آیند.

نسخه مکرر ۱۳۷/۶

نستعلیق معمولی تندنویس، خوقندی، ذوالقعدة ۱۲۵۶ق / ژانویه ۱۸۴۰م، ۱۸ برگ (۲۰۶b - ۲۲۳b)، ۱۴x۲۵ س، برگ های نسخه با خط سرخ جدول کشی شده، عناوین بخشها با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی نوساخت، متن بعضی سطرها از تأثیر رطوبت تا اندازه‌ای خراب گردیده‌اند، قبل از آغاز متن در برگ های ۲۰۴a - ۲۰۶a سخنان بعضی شیخان راجع به احکام شریعت و هم چنین «صدپند» مشهور لقمان حکیم درج گردیده‌اند، در حواشی بعضی برگ ها قیده‌های جداگانه جای دارند.

مبدأ و معاد ۱/۴۱۲۱

از مؤلف ناشناخته، این رساله به نثر مخلوط به نظم نوشته شده مسائل فلسفی و عرفانی و افکار دانشمندان معروف و صاحب نفوذ چون محمد غزالی و شهاب الدین سهروردی را راجع به پیدایش زندگی و حیات این جهانی و آخرت فرامی‌گیرد، نستعلیق میانه، خوقندی، ۱۲۱۶ق / ۱۸۰۱-۱۸۰۲م، ۸۹ برگ (a۱ - a۴b، ۱۳۱a - ۱۲/۶x۲۳/۴ س، عنوان پارچه‌های شعری، علامات فرق و بعضی

یادداشتهای در حاشیه برگ ها جای داشته با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی نوساخت و دارای ترنجهای منقش نارنجی چسبانده شده، نسخه ناقص است: اول آن افتاده، هنگام صحافی در بین برگ های ۵۴ - ۴۵ اشتباهاً رساله دیگر آورده شده است. در حواشی برگ های ۱-۴ کاغذ دفتر ساخت روسیه چسبانده شده است که در نتیجه آن به متن برگ ها ۲-۴ ضرر رسیده است. در حواشی برگ ها اصلاحات و توضیحات به متن دخلدار به نظر می‌رسند. در سه برگ که به اول و آخر نسخه افزوده شده، هر نوع یادداشتهای و شعرهای حافظ و مشرب آورده شده‌اند.

مُبکیات ۱۳۳

ابوبکر بن عمر بن ابی‌الفضل بن عمر بخارایی (ممکن است همان شیخ الاسلام زندوستی حنفی بخارایی باشد)، این اثر بیان گناههای آدمان و راههای نجات از جزا را دربر می‌گیرد. خداوند مهربان است و گناه آنها را توسط نیکوکاری و توبه خواهد بخشید. اثر شامل مقدمه ۱۳۶ باب و خاتمه است، هر یک باب با آیت آغاز یافته آن با احادیث از پیغمبر و قول دانشمندان دین شرح داده شده، بعد برای تصدیق آن حکایت اخلاقی آورده می‌شود، نستعلیق میانه روشن، خوقندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۳۸۸ برگ، ۱۳×۲۳ س، عنوان بابها و اقتباسهای عربی با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی نازک نوساخت، نسخه ناقص بوده چنین نارساییها دارد: آغاز مقدمه و انجام خاتمه از بین رفته، از سه برگ آخر قسمت گوشه بالا پاره گردیده است که به متن ضرر رسیده است؛ برگ های ۱۳۷-۱۴۲، ۲۹۵، ۳۷۳ از جلدکنده شده‌اند، به نسخه آب رسیده است.

نسخه مکرر ۱۷۰۱/۸

نستعلیق میانه، خوقندی، عوض محمد و ابکندی، ۱۵ شعبان ۱۲۷۵ق / ۱۸۵۸-۱۸۵۹م (برگ ۱۰۲)، ۱۴ برگ (۵۱۰۳ - ۵۱۱۶)، ۱۵/۵×۲۶ س، عناوین با جوشه نوشته شده، به زیر آیات با همین رنگ خط کشیده می‌شود، مقوایی زرد رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، صحاف نسخه میرزا محمد، نسخه کامل و بسیار مختصر بوده، تنها مقدمه و ۸ باب اول اثر را دربر می‌گیرد.

مرآت طیبه ۲۲۵۷/۱

ابوضیاء محمد معین الدین بن حضرت خواجه خاوند محمود عطار نقشبندی علوی حسینی ساقی الله پسر چهارم خاوند محمود (متوفی ۱۰۵۲ق / ۱۶۴۲-۱۶۴۳م)، این اثر با درخواست اعتقادمندان راجع به حیات و کرامات و شجره خواجه خاوند محمود تألیف یافته، شامل بزرگی

پیغمبر، ذکر خلفای راشدین و امامان شیعه که با اصل نسب خواجه علاقه داشته‌اند، سخنان، راه طی کرده، کرامات و مرگ خواجه خاوند، فرزندان و پیروان او، علاقه‌مندی نسب او با خواجه بهاء‌الدین و دیگر مسائل به اینها مربوط است. اثر دارای مقدمه و ۹ باب بوده با نثر آمیخته به نظم نوشته شده است، نستعلیق روشن زیبا، هندی نارنجی رنگ خوش صفت، تقریباً نیمهٔ دوم قرن ۱۲ق / ۱۸م، ۲۳۴ برگ (b۱ - ۲۳۴)، ۱۱/۵×۱۹/۵ س، عناوین با جوشه نوشته شده، مقوایی ساخت ماوراءالنهر بر بالای کاغذ زرد رنگ چسبانده شده، نسخه نادر بوده، در دیگر فهرستهای دسترس ذکر یافته است، اما در آن چنین نارسایی جای دارد: در بین برگ های ۲۵-۲۶کنده شدن متن جای دارد، برگ های ۲-۴۰از جلدکنده شده‌اند، در حواشی بعضی برگ ها آثار تأثیر رطوبت به نظر می‌رسد. در برگ های a۱۸۷ و a۲۲۹ نقشهای مهرهای بیضی شکل خُرد و هشت گوشه دیده می‌شوند.

مرصاد العباد ۱/۳۷۴۵

نجم‌الدین دایهٔ رازی (متوفی ۶۵۴ق)، این کتاب شامل بیان اصول رفتار مؤمنان و دریافت هدف عالی معنوی در تعلیم و تربیت انسان در این جهان می‌باشد و از ۵ باب و ۴۰ فصل عبارت است، نستعلیق گوناگون (میانه، ریز آمیخته با عنصرهای شکسته)، شرقی، اواخر قرن ۱۰ - اوایل قرن ۱۱ق / اواخر قرن ۱۶ - اوایل قرن ۱۷م، ۲۷۳ برگ (b۱ - ۲۷۳)، ۱۲×۱۷ س، عنوان بابها و فصلها با جوشه نوشته شده‌اند (در برگ های اول نسخه)، در دیگر قسمت‌های نسخه باشند آنها با سیاهی ولی با خط درشت تر ثبت گردیده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضریبی (جانب راست جلد افتاده)، نسخه ناقص است: آخر آن افتاده است، در همهٔ برگ ها نسخه آثار تأثیر رطوبت و داغهای قهوه‌ای رنگ جای دارند. حتی از تأثیر رطوبت متن برگ های a۲۶۹ - b۲۷۳ خراب گردیده است.

نسخهٔ مکرر ۵۰۶۸

نسخ و نستعلیق، خوقندی، تقریباً اواخر قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۴۱ برگ (a۱ - a۱۴۱)، ۲۷×۱۶/۲ س، عناوین و نشانه‌ها با شنگرف، بدون جلد، نسخه نقصان دارد، اول کتاب ساقط شده است، بعضی از برگ ها را موریانه خورده و چند برگ پاره گشته اما متن ضرر ندیده است.

مسلك العارفين ۹/۴۲۴۶

مؤلف - محمد بن احمد بن اسعد بخارایی نقشبندی، این رساله از جملهٔ نخستین اثرهای در موضوع تصوفی در ماوراءالنهر تألیف یافته بوده، وصیت نامهٔ عبدالخالق غجدوانی را دربر می‌گیرد. این

نسخه از ۲۱ باب اثر فقط باب ۱۱ آن را با نام «در سلامتی دل» دربر گرفته است، نستعلیق روشن، خوقندی، ملاقریان محمد بن ملاخواجه محمد، ۱۲۹۷ق / ۱۸۶۲-۱۸۶۳م، ۷ برگ (a۲۲۸ - b۲۳۴)، ۲۶/۵×۱۴/۷ س، سرلوحه‌ها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی نوساخت آبی رنگ، این نسخه فقط باب ۱۱ اثر را دربر می‌گیرد که آخر آن هم افتاده است. قسم بالای تمام برگ های نسخه آب رسیده بوده، سیاهی بعضی سطرها پخش گردیده به متن ضرر وارد ساخته است.

مسلك المتقين ۵۰۱۹

صوفی الله یار بن الله قلی (متوفی ۱۱۲۳ق / ۱۷۲۰-۱۷۲۱م)، مسائل گوناگون تعلیمات تصوف را فرامی‌گیرد، نستعلیق، خوقندی، قرن ۱۲ق / ۱۸م، ۱۶۸ برگ، ۱۶×۲۶/۵ س، بعضی جملات و کلمات به رنگ قرمز نوشته شده و زیر کلمات عربی نیز به رنگ قرمز خط کشی شده است، نسخه ناقص است: آخر کتاب موجود نیست، برگ ها از هم گسسته شده و در داخل پاکت نگه‌داری می‌شوند. اطراف برگ ها پاره شده و آثار داغ و لکه موجود است.

نسخه مکرر ۴۲۶۱

نستعلیق ریز، خوقندی، موسی خان خواجه بن ایشان خواجه چوستی، تقریباً قرن ۱۲ق / ۱۸م، ۲۳۱ برگ (b۱ - a۲۳۱)، ۲۴×۱۴/۵ س، متن در سه ستون ثبت گردیده، عناوین کتابها و فصلهای آن با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سرخ تیره رنگ و دارای ۵ ترنج منقش قهوه‌ای رنگ، نسخه بسیار کثیف و داغدار است و آثار تأثیر رطوبت در همه برگ های آن به نظر می‌رسد. برگ های ۶-۷ و ۹-۱۴ پاره شده‌اند، اما از این متن آسیب ندیده است. در حواشی برگ ها پارچه‌ها از اثری با نام «اصول دین»، و دعاهای گوناگون به زبان عربی و اصلاحات و توضیحات به متن دخلدار به نظر می‌رسند.

نسخه مکرر ۵۰۷۰

نستعلیق، خوقندی، تقریباً نیمه اول قرن ۱۳ق / ۳۵۲ برگ (b۱ - b۳۵۲)، ۲۶/۵×۱۵/۵ س، عناوین با شنگرف، مقوایی ساخت ماورالنهری سبز رنگ ترنجدار (صحاف عبدالغفار مجدود ۱۲۷۵)، نسخه نقصان دارد. متن از جلد جدا شده است.

نسخه مکرر ۳۱۸۴

نستعلیق، خوقندی، ملا ذاکر بن ملامحمد زاهد قوشتکورمانی، ۱۲۷۹ق / ۱۸۶۲م، قریه بردیکه

ولایت کاشغر، ۴۲۹ برگ، ۱۵×۲۵ س، سبز رنگ ماوراءالنهری ترمیم شده، نسخه ناقص است: برگ های ۸/۱ و ۱۵۳ پاره شده و روی بعضی از برگ ها آثار داغ موجود است. روی برگ آخر دو نصیحت نامه به زبان ازبکی اضافه شده است.

مصایح القلوب ۴۲۷۱/۲

حاجی عبدالرحیم (قرن ۱۱ / ۱۷م) (در فهرست ازبکستان (CRP) مؤلف آن ابوحامد غزالی نوشته شده است)، رساله تصوفی عبارت از چند کلمات که دو متن «الکلمة الاول» و «کلمه آخر» یاد شده است و درباره راه سالک و دوست و مخلص و غیره نقل قول می نماید، نستعلیق، خوقندی، عبدالعظیم سمرقندی، ۷ برگ (b۷۵ - b۲)، ۱۳/۵×۲۰ س، سرخ رنگ ساخت ماوراءالنهری، نسخه ناقص است: آخر متن موجود نیست، اطراف برگ ها پاره شده بعداً ترمیم شده است.

مصیبت نامه ۵۵۲۷/۲

حیدر محمد بلخی ابن یادگار شیخ نورآبادی متخلص به غریبی (قرن ۱۲ / ۱۸م)، ۱۱۳۴ق / ۱۷۲۱م، رساله تصوفی عبارت از ۲۴ فصل در پند و نصیحت مخلوط با نظم، نستعلیق، خوقندی، ۱۲۵۶ق / ۱۸۴۰م، ۶۶ برگ (b۳۹ - b۱۰۲)، کلمه «ای عزیز من» و سرلوحه های ابواب به رنگ قرمز نوشته شده است، نسخه کامل است: بعضی برگ ها در اثر نم و رطوبت سیاه شده، آثار داغ و لکه موجود است. در آخر نسخه، قصیده ای منسوب به سعدی منسوب آمده است، ولی در اصل از ناصر خسرو است.

مطالب الطالبین ۴۴

ابوالعباس محمدطالب بن تاج الدین حسن خواجه حسینی صدیقی (تولدش ۱۰۱۷-۱۰۱۸ق / ۱۶۰۸-۱۶۰۹م)، نماینده شیخان جویباری مشهور، بین سالهای ۱۰۷۳-۱۰۷۵ق / ۱۶۶۲-۱۶۶۴م، این اثر تاریخ شیخان جویباری جریان نقشبندی ماوراءالنهر (قرنهای ۱۰-۱۱ق / ۱۶-۱۷م) را دربر می گیرد. اثر شامل بیان شجره شیخان نقشبندی، نسب و پیدایش شیخان جویباری، شرح احوال شیخ فخرالدین محمد اسلام، خواجه سعد، خواجه تاج الدین حسن، عبدالرحیم خواجه، عبدی خواجه، محمد یوسف خواجه می باشد و از مقدمه، ۸ باب و فصلهای متعدد عبارت است، نستعلیق روشن، خوقندی، تقریباً ابتدای قرن ۱۴ق / اواخر قرن ۱۹م، ۲۰۳ برگ، ۱۴/۵×۲۵ س، عنوان بابها و فصلها با جوشه نوشته شده اند، مقوایی سبز رنگ به زردی مایل و دارای ترنجهای ضربی منقش،

صحاف نسخه ملاسماعیل، در نسخه چنین نقصان جای دارد: برگ ۵۸ فقط دو سطر متن دارد، برگ های ۴۹-۵۰ از جلد کنده شده‌اند، این اثر برای آموختن وضع اقتصادی و اجتماعی ماوراءالنهر در قرنهای ۱۰-۱۱ق / ۱۶-۱۷م و هم چنین تاریخ طریقه نقشبندیّه تصوف و تعلیمات آن اهمیت دارد. در یک برگ قبل از متن اثر موجود بوده پارچه‌ای از حکایتی درباره شیخ اویس آورده شده در دو برگ بعد از متن جای داشته شجره شیخان جویباری از امام حسین تا مؤلف کتاب مذکور ثبت گردیده است.

مطرح الانظار ۲۲۲۴/۲۴

منسوب به شیخ ابوسعید فضل الله بن ابی الخیر (متوفی ۴۴۰ق / ۱۰۴۹)، اما در برگ ۲۶۶ نام او سلطان ابوسعید ابوالخیر رهی ذکر یافته است، این اثر شامل مسائل عرفانی و اخلاقی بوده از دیباچه، مقدمه، مدح خداوند، در نعت رسول (ص) ۱۶گفتار و ۱۵ حکایت منظوم عبارت است، نستعلیق زیبا، شرقی خوش صفت، تقریباً اوایل قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۹ برگ (۲۶۶ - ۲۷۴a)، ۱۱×۲۴ س، متن در ۴ ستون ثبت گردیده است، دو ستون به شکل اریب نوشته شده است، در بعضی برگ ها متن به شکل افقی هم ثبت گردیده است، اطراف متن با آب طلا و خط آبی رنگ جدول کشی شده، جدول آب طلائی به شکل برگ و تاج گل، اطراف سرلوحه‌ها آرایش داده شده، عنوانشان باجوشه نوشته شده است، در آخر هر یک ستون سه گوشه‌ای با آب طلا کشیده شده است، به طور کلی این نسخه سفارشی و بسیار آرایش داده شده است، مقوایی تمشکی رنگ تیره و دارای ترنجهای زرد رنگ، صحاف نسخه ملاخواجه لطف الله، این نسخه بسیار نادر بوده و در هیچ یگان فهرست ذکر نگردیده است.

معاش السالکین ۹۴۴/۱۰

سیدمحمد ملقب و مشهور به نوربخش (۷۹۵-۸۶۹ق / ۱۳۹۲-۱۴۶۵م)، این رساله شامل بیان بعضی مسائل اخلاق اهل تصوف، رفتار و مناسبت آنها به غذا، حلال و حرام، خسیسی و دیگر خصایص بد انسانی و ضرورت قناعت پیشه بودن و در استعمال غذا حد اعتدال را رعایت کردن سالکان راه حقیقت است، نسخ، سمرقندی، میرکلان بن میرکی بن درویش محمد بن شیخ احمد بن شیخ عبدالله الخوارزمی (۱۱۵۲)، ۹۷۲ق / ۱۵۶۴-۱۵۶۵م (برگ ۱۱۶b)، ۹ برگ (۱۲۸b - ۱۳۶b)، ۱۶×۲۴ س، برگ های نسخه با خطهای طلائی و آبی رنگ جدول کشی شده‌اند، در آغاز رساله عنوان زیبای آب طلا و رنگ آبی کشیده شده موجود است، چرمی شرقی و دارای ۷ نقش ضربی زراندود، در هر بخش جلد و ۳ همین نوع نقش در سرپوش آن، نسخه کامل است.

مفتاح القلوب ۷۳۸/۵

دوست محمد بن سیدمحمد بن شیخ سید احمد سمرقندی (؟)، در این رساله نقطه نظر تصوف راجع به ارتباط متقابل روح و جسم بیان گردیده است، اثر دارای ۹ فصل بوده مسائل معرفت بدن، دل، روح، عقل، جان و مناسبت آنها به همدیگر را دربر می‌گیرد، در داخل متن اشعار، حکایات از حیات شیخان متصوف و سخنان مولانا جلال الدین رومی آورده می‌شوند، نستعلیق زیبا، شرقی، ۹۵۹ق / ۱۵۵۱-۱۵۵۲م (برگ ۲۰a)، ۸۴ برگ (b۳۷ - b۲۱)، ۱۱×۱۶/۵ س، عنوان فصلها با رنگهای سرخ و بنفش نوشته شده‌اند، مقوایی معمولی ساخت ماوراءالنهر سرخ رنگ و دارای ترنجهای ضربی منقش، برای نوشتن عنوان فصلهای جداگانه جای خالی گذاشته شده است، در حواشی بعضی برگ ها با مطلب ترمیم کاغذ دیگر چسبانده شده است، در حاشیه بعضی برگ ها قیدهای جداگانه با خط غیرخط کاتب نسخه دچار می‌آیند.

مقامات ۵۵۵/۸

شیخ ابوسعید بن ابی الخیر میهنی (۳۵۷-۴۴۰ق / ۹۶۸-۱۰۴۹م)، موافق معلومات مقدمه رساله شیخ ابوسعید در مباحثه با پیروان و مریدانش مراحل و درجاتی را برای صوفیان ضروری دانسته، قلم و کاغذ خواست مقاماتی چند را اثر دارای ۴۰ مقام است، خط نسخ ریز زیبایی به خط دیوانی نزدیک، شرقی، ابراهیم ابن عبدالله ابن عمرالحافظ المعلم ابرقوهی (برگ های ۳۴a، b۱۳۱، در بین ۸۰۶-۸۰۷ق / ۱۴۰۳-۱۴۰۴م (برگ های ۱۲a، ۳۴a)، ابرقوه (نزدیک شیراز)، ۸ برگ (b۱۴ - a۲۱)، ۱۴×۱۹ س، عناوین بخشها با نسخ پررنگ نوشته شده‌اند، مقوایی خاکستری رنگ نوساخت، متن رساله در حواشی برگ ها درج گردیده است و شاید قدیم ترین نسخه باقی مانده آن باشد، مقامات ۲-۴ و اول مقام ۵ در نصف برگ نوشته شده در بین ورقهای ۱۴-۱۵ گذاشته شده‌اند، دو برگ آخر رساله از جلدکننده شده‌اند، نسخه بسیار مستعمل و فرسوده شده است.

مکتوب [۲/۳۸۶۳]

از مؤلفی ناشناخته، این اثر مختصر دو مکتوب را فرا می‌گیرد که آنها به شخص نامعلومی در موضوع دینی نوشته شده‌اند، در داخل آنها پارچه‌های نظمی هم آورده می‌شود، نستعلیق متوسط، کارخانه‌ای آبی رنگ و خوقندی، ۱۲۸۱ق / ۱۸۶۴-۱۸۶۵م، ۸ برگ (b۳۵ - b۴۴)، ۱۳×۲۱ س، برگ های نسخه با دو خط سرخ جدول کشی شده، عناوین و علائم آن با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، در حواشی برگ های نسخه آثار تأثیر رطوبت و

کپک به نظر می‌رسد.

مکتوبات ۵۳۳

شرف الدین احمد بن یحییٰ منیری ملقب به شیخ شرف (متوفی ۷۸۲ق / ۱۳۸۰-۱۳۸۱م)، تاریخ تنظیم مجموعه: ۷۴۷ق / ۱۳۴۶-۱۳۴۷م، این مجموعه شامل ۱۰۰ مکتوب شیخ احمد منیری می‌باشد که در آنها مسائل گوناگون نظری و عملی تعلیمات تصوفی بیان کرده شده و شرح داده می‌شوند، نستعلیق تندنویس، کارخانه‌ای سفید، ۱۲۶۰ق / ۱۸۴۴م، ۲۴۸ برگ، ۱۸x۲۲ س، عناوین با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی تمشکی رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش، صحاف نسخه محمد عالم، در نسخه چنین نارساییها دیده می‌شوند: برگ‌ها از جلد و همدیگر کنده شده‌اند، در بعضی سطرها سیاهی پخش گردیده است، در حواشی اکثر برگ‌ها داغ قهوه‌ای رنگ جای دارد. در دو برگ قبل و بعد از متن آورده شده هرگونه قیده‌ها از جمله فروختن نسخه و ذکر سنه ۱۳۰۴ق / ۱۸۸۶-۱۸۸۷م درج گردیده است.

نسخهٔ مکرر ۱۹۹۷

نستعلیق زیبا، شرقی نازک، تقریباً قرن ۱۲ق / ۱۸م، در هندوستان، ۲۳۷ برگ، ۱۹x۳۱ س، برگ‌های نسخه با خطهای رنگین جدول کشی شده‌اند، مقوایی بر بالایش مخمل سبز کشیده شده، نسخه کامل است.

مکتوبات ۱۳۰۷/۴

تألیف یک شیخ صوفیه، این مجموعه شامل مکتوبات شیخ بانفوذی است که آنها را به شیخان و حاکمان گوناگون هند نوشته، شرح و بیان مسائل گوناگون نظری و عملی تعلیمات تصوف، خصوصاً طریقهٔ نقشبندیه را دربر می‌گیرند، نستعلیق شیوهٔ مخصوص، هندی نازک، نیمهٔ اول قرن ۱۳ق / اوایل قرن ۱۹م، ۷۱ برگ (b۷۸ - b۱۰۶)، ۱۴x۲۴ س، برگ‌های نسخه با آب طلا و خطهای رنگین جدول کشی شده‌اند، عناوین با جوشه نوشته شده‌اند، چرمی تمشکی رنگ شرقی و دارای نقشها و خطهای آبی رنگ، نسخه در شکل موجود کامل است.

مکتوبات (مکتوبات امام ربانی) ۳۰۷۴

محمد معصوم بن شیخ احمد فاروقی سرهندی (۱۰۰۷-۱۰۷۹ق / ۱۶۰۰-۱۶۶۸م)، این مجموعه

که شامل نامه‌هایی است که به روحانیان، شیخان، خواجه‌ها و دیگران راجع به مسائل گوناگون تعلیمات تصوف نوشته شده و از دو مقدمه فهرست مکتوبات و ۳۲۹ مکتوب عبارت است، نستعلیق روشن، خوقندی، محمد شمس الدین بن میر یعقوب البخاری، ۱۲۲۱ق / ۱۸۰۶-۱۸۰۷م، ۳۵۳ برگ، ۱۴/۲×۲۳/۷ س، عناوین با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت مارواءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه کامل است، اما در برگ‌ها آن هرگونه داغها به نظر می‌رسند.

نسخه مکرر ۱۵۵۲

نستعلیق سرسری، شرقی نازک، عبدالرحمن بن میرزا محمد امین خواجه حسین الاصغری نقشبندی شهر سبزی، جلد ۲ در ۱۲۲۵ق / ۱۸۱۰م، جلد ۳ در ۱۲۲۲ق / ۱۸۰۷-۱۸۰۸م، ۲۵۰ برگ، ۱۹×۲۷/۵ س، برگ‌ها نسخه با یک خط سرخ جدول کشی شده، عناوین نامه‌ها با جوشه ثبت گردیده‌اند، چرمی بر بالای پارچه رنگین کشیده شده، نسخه چنین نارسایبها دارد. تقریباً ۲۷ سطر اول جلد ۳ در این نسخه (برگ ۱۱۷b) موجود نیست، در اکثر برگ‌های نسخه آثار تأثیر رطوبت و در حواشی آنها داغهای قهوه‌ای رنگ جای دارد. به تعدادی از برگ‌ها با مطلب ترمیم کاغذ دیگر چسبانده شده است، برگ آخر نسخه فرسوده‌گرفته است، در برگ قبل از متن اشعاری آورده شده است.

نسخه مکرر ۲۰۸۰

نستعلیق میانه روشن، خوقندی جلادار، آستانه قل بن برات صوفی البلخی، ۲۳ شوال ۱۲۲۷ق / ۱۳۰ اکتبر ۱۸۱۲، در بخارا، ۳۲۵ برگ، ۱۷/۵×۲۸ س، عناوین با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی زیتونی رنگ ساخت ماوراالنهر و دارای ترنجهای ضربی و منقش، نسخه کامل است، در قریب تمام برگ‌های آن منقش مهر هشت گوشه با ذکر «وقف اولاد»، و در برگ‌های b۱ و b۳۲۵ نقش مهر مدور با ذکر میرزا قلندر بن میرزا قاضی و سنه ۱۲۱۳ق / ۱۸۱۵-۱۸۱۶م دیده می‌شود، در ۵ برگ قبل از متن مکتوبات و ۲ برگ بعد آن جای داشته اقتباسها از اثرهای تصوفی درج یافته‌اند.

نسخه مکرر ۳۵۳۴/۶

نستعلیق، شرقی، باباجان بن نیازمحمد، ۱۲۲۷ق / ۱۸۱۲م، ۱۲ برگ (b۲۴ - a۳۵)، ۱۴×۲۴ س، تیماج با روکش کاغذ کلفت با تالاقی رنگ مستعمل، نسخه ناقص بوده، قسمت آخر مکتوبات امام ربانی را در بر می‌گیرد، برگ ۳۳ آن کنده شده و جلد نسخه فرسوده است، در حواشی برگ‌ها قیدها و

علاوه‌های به متن دخلدار درج گردیده‌اند.

نسخه مکرر ۱۵۱۸

نستعلیق ریز زیبا، سمرقندی نازک، میرزا آدینه باقی ولد ملا رحیم سمرقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م (شاید سنه ۱۲۵۰ق / ۱۸۳۴-۱۸۳۵م)، ۲۷۷ برگ (جلد ۲-۱۳۷ برگ، جلد ۳-۱۴۰ برگ)، ۱۴×۲۴/۵ س، عنوان مکتوبها با جوشه نوشته شده‌اند، چرمی سیاه رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش (در قسم داخل جلد نقشها زرانودگل)، متن نسخه کامل است، در ۶ برگ قبل از متن مکتوبات جای داشته دعایی به زبان عربی، اشعار جامی و مولانا یعقوب، نام گویی مکتوبهای جلد ۲ (بجای ۹۸ مکتوب در اثر موجود بوده، در اینجا عنوان ۹۴ مکتوب درج گردیده است)، نام گویی مکتوب جلد ۳ در برگ های ۱۳۶b و ۱۳۷a جای دارد که ذکر فقط ۲۴ مکتوب اول آن موجود است، برای عنوان دیگر نامه‌ها جای خالی گذاشته شده است. در برگ a۱ نقش مهر بیضی شکل به نظر می‌رسد.

نسخه مکرر ۴۵۴۵

نستعلیق، خوقندی، خواجه خال محمد، ۱۲۶۳ق، ۲۹۱ برگ، ۱۵/۵×۲۱/۵ س، عناوین مکتوبها به رنگ قرمز نقشه شده، تیماج قرمزی ساخت ماوراءالنهر، صحاف ملاخان بن مجیدبای محمد، نسخه کامل است و خوب نگه درای شده، روی برگ اول فهرست مکتوبات به دست شخص دیگر تا مکتوب ۱۲م اضافه شده است. این نسخه، جلد دوم اثر را شامل می‌شود.

نسخه مکرر ۴۴۳

ترتیب دهنده یار محمد بدخشی طالقانی، نستعلیق روشن، خوقندی، پیر رحمانقلی، ۱۲۷۰ق / ۱۸۵۳-۱۸۵۴م، شهر خوقند، ۴۷۶ برگ، ۱۶×۲۶/۳ س، عناوین با رنگ تمشکی نوشته شده به زیر تعبیرات و جمله‌های عربی با همین رنگ خط کشیده شده است، برگ آخرین نسخه با دو خط آبی رنگ جدول کشیده شده است، مقوایی نازک سفید، در اکثر برگ های نسخه داغهای کلان رطوبت و کپک جای دارند که در بعضی برگ ها سبب کار خراب گردیدن متن اثر شده‌اند، در ۴ برگ بعد متن مکتوبات جای داشته تصویر شروط برای فال بینی با کتاب ضرور روایتها درباره‌ی معالجه کردن بیماران با خواندن سوره‌های قرآن، راجع به خواب بینی، پارچه‌ای از کتاب شواهد النبوة جامی و یکچند بیت بیدل درج گردیده‌اند.

نسخه مکرر ۲۲۹۲

نستعلیق تند نویس سرسری، خوقندی، ماه صفر ۱۲۷۳ق / اکتبر ۱۸۵۶م، ۳۸۳ برگ، ۱۶ × ۲۶/۵ س، برگ های نسخه اطراف متن و حواشی با یک خط قهوه‌ای رنگ جدول کشی شده‌اند، عنوان نامه‌ها و علائم با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی سبز رنگ تیره و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه کامل است. در برگ آخر آن مهر خرد بیضی شکل دیده می‌شود.

نسخه مکرر ۲۹۵۶/۲

نستعلیق روشن، خوقندی، ۱۲۸۰ق / ۱۸۶۳-۱۸۶۴م، ۱۸ برگ (a۳۱۸ - b۲۹۹)، ۱۵/۵ × ۲۶/۵ س، عناوین با جوشه جدا کرده شده‌اند، مقوایی سبز تیره رنگ ساخت ماوراءالنهر دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه ناقص بوده، فقط جزوی از مکاتبات امام ربانی را در بر می‌گیرد: ترتیب جایگیر شوی مکتوبات در این نسخه چنین است: ۱۱۲، ۱۱۴، ۱۷۰، ۱۳۰، ۱۳۱، ۱۶۸، ۱۸۶، ۱۸۷، ۱۸۹، ۱۰۲، ۲۹۲، ۹۰، ۱۵۰، ۷، ۳۷۶، ۲۸۰، ۲۸۱، ۲۴۹، ۲۵۰، ۲۲۴، ۴۹، ۱۹۰، چهار مکتوب ذیل ۱۵۰، ۷، ۶، ۴۹، از روی مضمون به آن مکتوبهای که در مجموعه کامل مکتوبات زیر این رقمها آمده‌اند، موافقت نمی‌نمایند.

نسخه مکرر ۱۴۰۸

نستعلیق میانه آمیخته با عنصرهای جداگانه خط شکسته، سمرقندی، تقریباً قرن ۱۲ق / ۱۸م، ۱۹۸ برگ، ۱۶ × ۲۳ س، عناوین با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی با کاغذ قهوه‌ای رنگ روکش کرده شده، نسخه ناقص است: بعد مکتوب ۹۹ جلد دوم مکتوب ۴۳ جلد ۳ می‌آید و در مکتوب ۶۷ قطع می‌گردد، به عده‌ای از برگ‌ها با مطلب ترمیم کاغذ دیگر چسبانده شده است، در بسیاری از برگ‌ها آثار تأثیر رطوبت به نظر می‌رسد، در برگ a۱ نقش مهر کوچک با ذکر اسم میرحسن عبدالله و سنه ۱۲۲۷ق / ۱۸۱۲م دیده می‌شود.

نسخه مکرر ۲۹۵۴

نستعلیق معمولی، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۲۹۹ برگ، ۱۴/۵ × ۲۴ س، شماره مکتوبها و اسم اشخاصی که این مکتوبها به آنها فرستاده شده‌اند با جوشه نوشته شده است، چرمی قهوه‌ای رنگ ساخت ماوراءالنهر، نسخه ناقص است: اول و آخر آن افتاده، از برگ ۵ بیشتر متن از بین رفته است:

برگ ۱ سوراخ گردیده، برگ های ۹-۱۰ بریده شده‌اند. در نسخه آثار تأثیر رطوبت و داغها به نظر می‌رسند.

نسخهٔ مکرر ۱۱۱۰

نستعلیق ماوراءالنهری، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۴۶ برگ، ۱۷/۵×۳۰ س، عناوین با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ تیرهٔ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، در برگ b۱۴۲ سیاهی پخش گردیده است، متن در برگ b۱۴۴ به طور واژگونه کتابت شده است.

مکتوبات جامی ۴۵۳۹/۹

نمونه مکتوبات عبدالرحمن جامی و دیگر امرای دورهٔ او که بین خود مکاتبه داشته‌اند، نستعلیق، سمرقندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۱ برگ (b۲۳۰ - a۱۴۰)، ۱۶/۵×۳۰ س، نسخه کامل است.

مکتوبهای شیخ عبدالقادر گیلانی ۹۶۴/۲

مُرتَّب و مترجم این مکتوبات به زبان فارسی علی بن حسام الدین مشهور به متقی (متوفی ۹۷۵ق / ۱۵۶۷م یا ۹۷۷ق / ۱۵۶۹م)، این مجموعه شامل ۱۵ مکتوب پیشوای جریان قادریهٔ تصوف شیخ محی الدین عبدالقادر بن ابی‌صالح عبدالله بن موسی الجیلانی الحنبلی متخلص به محیی (۴۷۰-۵۶۱هـ / ۱۰۷۸-۱۱۶۷م) است، نستعلیق ریز سرسری، هندی، محمد سعید، ۱۵ شوال ۱۴۴ق / ۱۳ آوریل ۱۷۳۲م، ۳ برگ (a۲۸ - b۳۰)، ۱۴×۲۲/۵ س، مقوایی بر بالای کاغذ خاکستری رنگ چسبانده شده، برگ های نسخه کهنه و فرسوده است، برگ آخرین آن با مطلب ترمیم به کاغذ دیگر چسبانده شده است. در حواشی برگ های نسخه دو نقش مُهر هشت گوشه دراز رویه دیده می‌شود.

[مناجات نامه] ۲۰۶۴/۴

از مؤلف نامعلوم، این نسخه شامل منظومه‌ای در موضوع دینی و تصوفی است، در این نسخه اول هر یک مصرع عربی آورده شده بعداً آن به زبان فارسی با نثر ترجمه کرده می‌شود، متن عربی با نسخ درشت خوش خط، ترجمهٔ فارسی با نستعلیق، شرقی قهوه‌ای رنگ شفاف، ۹۸۵ق / ۱۵۷۷-۱۵۷۸م، در مکه (برگ a۱۵)، ۵ برگ (b۲۰ - a۲۴)، ۱۱×۱۸/۵ س، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش، ساخت ماوراءالنهر.

مناقب غوثیه ۵۳۲۹/۱

محمدصادق شهبابی سعدی قادری (؟)، حدود قرن ۱۱ ق / ۱۷ م، اثر شامل حیات شیخ عبدالقادر گیلانی، نستعلیق، خوقندی، ۱۲۳۱ ق / ۱۸۱۵ م، ۱۰۱ برگ، (a1 - b1۰۸) ۱۳×۲۳ س، بدون جلد در داخل مقوای عادی گذاشته شده است، نسخه ناقص است: اول کتاب چند برگ از بین رفته است، در اثر نم و رطوبت بعضی برگ های کتاب زرد شده، ولی نسخه قابل استفاده است.

نسخه مکرر ۴۹۳۰

نستعلیق، خوقندی، حدود اوایل قرن ۱۴ ق / ۱۹ م، ۹۹ برگ، ۱۲/۵×۱۹/۵ س، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر، نسخه ناقص است: آخر کتاب موجود نیست، ولی متن موجود خوب نگه‌داری شده و قابل استفاده است.

منهاج الانوار و سراج الابرار ۲۰۶۵/۱

عثمان بن علی اصفهانی، این اثر که در اساس استفاده آثار دیگران ترتیب داده شده است، شامل بیان مسائل ذیل است: عاقبت زیان آور دل بستن به جهان و طرز دست کشیدن از آن، ترس روز قیامت، بهشت و دوزخ، وظایف آدمیان در زندگی، ضرورت اجرای احکام دین، صبر، اطاعت، راستی و نیکوکاری و غیره، نستعلیق سرسری، خوقندی، قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، ۵۹ برگ (b۱ - b۵۹)، ۱۴×۲۵ س، چرمی شرقی مستعمل، نسخه ناقص بوده، از اول و آخر آن تقریباً دو یا سه برگ از متن افتاده است.

مونس الارواح ۵۴۷۲/۱

جهان آرای بنت شاه جهان (؟)، رساله درباره شیخ محی الدین عبدالقادر گیلانی از قول بزرگان تصوف با استناد بر احادیث و روایات، نستعلیق، خوقندی، عمر علی خواجه ابن سیدعلی خواجه ایشان کاسانی، ۱۲۷۸ ق / ۱۸۶۱ م، ۵۱ برگ (a1 - b۵۱)، ۱۵/۵×۲۶ س، سبز رنگ فرسوده، نسخه کامل است. برگ های نسخه در اثر نم زرد شده آثار داغ و لکه موجود است، ولی متن اصلی قابل استفاده است.

نتایج العارفین ۹۳۱/۲

مولانا محمدانوار (؟)، این اثر شرح احوال و فعالیت صوفیان را فرامی‌گیرد، این نسخه بابهای ۶ و ۷ اثر مذکور را دربر می‌گیرد که آنها شامل بیان فعالیت خواجه اسحاق از جمله آمدن او به کاشغر و در

آنجا زیستن اوست، نستعلیق تندنویس، شرقی ضخیم، ۰۸۶ق / ۱۶۷۵-۱۶۷۶م، ۲۷ برگ (b۱۰۰) - (b۱۲۷)، ۱۳/۵×۲۱/۵ س، مقوایی فرسوده قهوه‌ای رنگ لاک الکل و دارای ترنجهای ضربی، نسخه ناقص است و فقط دو باب اثر را دربر می‌گیرد.

نزهة الارواح ۵۳۱۴/۲

حسین بن عالم بن ابی الحسن الحسینی (متوفی ۷۱۸ق / ۱۳۱۸م)، مؤلف به نام فخر السادات و امیرالحسینی نیز مشهور است)، تألیف در ۷۱۱ق / ۱۳۱۱م، رساله شامل ۲۸ باب بوده درباره عقاید تصوفی که با نظم و نثر نوشته شده است، نستعلیق، خوقندی، حسین بن نیاز محمد، ۱۲۲۸ق / ۱۸۱۳م، در سمرقند، ۵۳ برگ (b۵۴ - b۱۲۵)، ۱۴×۲۲/۵ س، کلمه «حکایت» «بیت» و عنوان فصول به رنگ قرمز نوشته شده است، زیر بعضی جملات نیز به رنگ قرمز خط کشی شده است، مشکی نقاشی شده، ماوراءالنهری خیلی فرسوده، نسخه کامل است، در حواشی به دست کسی دیگر توضیحات اضافه شده است. اطراف برگ‌ها در اثر نم و رطوبت سیاه شده، ولی متن اصلی قابل استفاده است.

نسخه مکرر ۵۵۴۵/۲

نستعلیق، خوقندی، ۲۱۶۲ق / ۱۸۴۵م، ۹۴ برگ (b۷۴ - a۱۶۷)، ۱۴×۲۶ س، سرلوحه‌ها و کلمه‌های «حکایت»، «نظم»، «مثنوی» به رنگ قرمز نوشته شده است، مشکی ساخت ماوراءالنهر ترنجدار فرسوده، نسخه کامل است. بعد از متن اصلی روی دو برگ اشعار مختلف اضافه شده است، متن موجود نسخه قابل استفاده است.

نسخه مکرر ۴۲۷۱/۴

نستعلیق، خوقندی، عبدالعظیم سمرقندی، ۱۵ برگ (a۹۶ - a۱۱۱)، ۱۳/۵×۲۰ س، سرخ رنگ ساخت ماوراءالنهری، نسخه ناقص است: اول و آخر رساله موجود نیست. بعد از متن اصلی روی ۲ برگ از الهی نامه شیخ عطار (برگ a۱۱۲ - a۱۱۳) و از قصاید شیخ سعدی (برگ b۱۱۳ - a۱۱۵) اضافه شده است. این نسخه فقط فصل ۱۲ و ۱۳ از کتاب مذکور را شامل است.

نظم الطریق ۱۴۸۳/۲

از مؤلفی نامعلوم، تألیف در ۱۰۷۳ق / ۱۶۶۱-۱۶۶۲م، در این رساله منظوم راجع به نمایندگان

معروف اهل تصوف قرنهای ۴-۱۰ ق / ۱۱-۱۶ م، از عبدالله انصاری تا مخدوم اعظم معلومات کوتاه آورده شده است، نستعلیق روشن آمیخته با بعضی عنصرهای خط شکسته، خوقندی، قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، ۱۳ برگ (b۴۱ - b۵۴)، ۱۵×۲۵/۵ س، متن در دو ستون درج گردیده اطراف آن با خط سرخ جدول کشی شده است؛ متن حواشی از دیگر قسمتها با رنگ آبی جدا کرده می‌شود؛ سرلوحه‌ها با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی جگری رنگ دارای ترنجهای ضریبی منقش، صحاف نسخه خواجه یوسف، نسخه در شکل موجود کامل است.

نفعات الانس من حضرات القدس ۵۴۷۸

عبدالرحمن بن احمد جامی (متوفی ۸۹۸ ق / ۱۴۹۲ م) تألیف در ۸۸۳ ق / ۱۴۸۸ م (در فهرست ازبکستان (CBP) سنه ۸۷۳ ق / ۱۴۶۹ م یاد شده است)، رساله راجع به حیات شیوخ تصوف قرون ۲-۹ ق / ۸-۱۵ م و درباره ۶۰۸ کس شرح حال داده از جمله ۳۴ اسامی زنان اهل تصوف نیز در این رساله آمده است، نستعلیق، شرقی ضخیم و بسیار فرسوده، دوست محمدبن سلطان محمد، ۲۵ جمادی الآخر ۹۳۶ ق / ۲۶ ژانویه ۱۵۲۹ م، ۳۳۵ برگ، ۱۷×۲۴ س، اسامی شیوخ به رنگ قرمز نوشته شده است، زرد رنگ فرسوده، نسخه کامل است، ولی در اثر نم و آب رسیدگی خیلی خراب شده، فهرست کتاب پوسیده و در داخل کتاب سطور اول بعضی برگ‌ها فرسوده شده و آخر کتاب هم ۷ برگ قابل استفاده نیست.

نسخه مکرر ۳۹۳۷

نستعلیق ریز، شرقی نباتی رنگ، تقریباً قرن ۱۲ ق / ۱۸ م، ۲۷۵ برگ، ۱۵/۵×۲۶ س، عنوان بخشها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی ساخت ماوراءالنهر، نسخه ناقص است: اول و آخر آن افتاده، گوشه‌های جلد و برگ‌های ۱-۵ پاره شده‌اند. در تمام برگ‌های نسخه آثار تأثیر رطوبت و کپک جای دارد، در بین برگ‌های ۱۴۶-۱۴۷ و ۱۶۳-۱۶۴ جای نانوشته (خالی) موجود است، در حواشی بعضی برگ‌های نسخه علاوه‌ها و قیده‌های کاتب آن به نظر می‌رسند.

هدایت الأعمی ۲۰۳۶/۳

حسین کشمیری (؟)، این رساله که با نثر مخلوط با نظم نوشته شده است، شامل بیان مسائل گوناگون تعلیمات دین اسلام راجع به یگانگی خداوند، معرفت حقیقت، قانونها و مقررات دین، وظایف پیغمبر، دعاها رسوم و عادات و موسیقی و غیره می‌باشد و از ۱۸ باب عبارت است، نستعلیق

تندنویس، هندی زرد رنگ، اواخر قرن ۱۰ - اوایل قرن ۱۱ ق / اواخر قرن ۱۶ - اوایل قرن ۱۷ م، ۱۱۸ برگ (b۵۶ - b۱۷۴)، ۱۴×۲۰ س، عنوان بابها، کلمه‌های نظم، سؤال، جواب با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی زراندود منقش (نقش رستنی)، نسخه چنین نارساییها دارد: برگهای ۱-۲ به کاغذ دیگر چسبانده شده‌اند، در نسخه همه جا آثار تأثیر رطوبت نمایان است، بعضی برگها را موریانه خورده است.

بخش هفتم

فقه، فرایض، اصول عقاید

آداب المسلمین ۵۳۴۲

شمس الدین (؟)، نظم، نسخه در آداب و قواعد مسلمانی: فرض سنت، احکام ارکان شریعت و غیره نستعلیق، خوقندی، ۳۶۶ برگ، ۱۳/۵×۲۲/۵ س، سرلوحه‌ها به رنگ قرمز نوشته شده است، بدون جلد، نسخه اول و آخر ندارد. معلوم نیست که مؤلف این اثر کدام شمس الدین باشد و نام اصلی کتاب چیست. برگها در اثر رطوبت خیلی فرسوده و سیاه شده ولی متن موجوده قابل استفاده است.

احادیث ۳۷۱۵/۱

ترتیب دهنده و مترجم: فخرالدین علی بن الحسین بن علی واعظ کاشفی ملقب و متخلص به صفی (۸۶۷-۹۳۹ق / ۱۴۶۳-۱۵۳۳م)، این مجموعه شامل ترجمه فارسی احادیث است، نسخه بی اول و آخر است، نستعلیق زیبا، شرقی، تقریباً قرن ۱۰ ق / ۱۶م ۴۶ برگ (a1 - b45)، ۱۷×۲۸/۵ س، عناوین با جوشه نوشته شده، به زیر کلمات و عبارات مورد شرح قرار گرفته با همین رنگ خط کشیده شده است، بدون جلد (در جزوه دان گذاشته شده)، نسخه اول و آخر ندارد، در تمام برگهای آن آثار تأثیر رطوبت، کپک، داغها و خوردن موریانه به نظر می‌رسد. بعضی برگها در کاغذ کهنه ترمیم کرده شده‌اند. در حواشی بعضی برگها نوشته‌ها و علاوه‌ها درج گردیده‌اند.

احکام دین [۳۵۴۸/۴]

از نامعلوم، این رساله مختصر شامل بیان احکام دین (روزه، نماز، قربانی و غیره) و وظایف مسلمانان در راه اجرای آنها است برای تصدیق فکرها آیات و احادیث آورده شده است، نستعلیق متوسط، خوقندی، ۱۲۷۴ق / ۱۸۵۷-۱۸۵۸م (برگ b139)، ۲۱ برگ (b67 - a88)، ۱۳×۲۰/۵ س، به زیر بعضی کلمه و تعبیرها با جوشه خط کشیده شده است، مقوایی سبز رنگ تیره ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه در شکل موجود کامل است. در حواشی بعضی برگهای آن نوشته‌ها و علاوه‌های جداگانه به نظر می‌رسند.

احکام دینی ۵۰۶۹/۱

از مؤلف ناشناس، رساله‌ای در فرایض، واجبات و غیره، نستعلیق بخارایی، خوقندی، ۱۲۶۲ق / ۱۸۴۵-۱۸۴۶ میلادی، ۱۵ برگ (a1 - b15)، ۱۵/۵×۲۶ س، عناوین با شنگرف، مقوایی آبی رنگ، نسخه کامل است.

احکام شرعیہ [۴۹۲۳/۱]

از مؤلف ناشناس، این پارچه بیان وظایف و مراسمی را از قبیل طهارت، غسل، نماز، روزه، زکات، نیت و غیره دربر می‌گیرد که اجرا و بجا آوردن آنها برای مسلمانان ضروری و حتمی است، نستعلیق روشن، خوقندی، ۱۲۵۱ ق / ۱۸۳۵-۱۸۳۶ م، ۵ برگ (b۱ - b۵)، ۱۹×۱۱/۵ س، برگهای نسخه با دو خط سرخ رنگ جدول‌کشی شده، در آغاز آن عنوان بسیار ساده جای دارد. در برگهای b۱ - b۴ با رنگهای پست صفت نقشهای ساده کشیده شده است. عنوان مراسم مختلف با جوشه نوشته شده است، مقوایی سرخ رنگ تیره و دارای ترنجهای ضربی، نسخه کامل است. در حواشی برگهای آن اقتباسات، از قرآن و دیگر کتابها به زبانهای عربی و فارسی آورده می‌شوند. در برگ بر متن رساله افزوده شده هم از کتابهای عربی و فارسی راجع به روزه و نماز هرگونه معلومات اقتباس آورده شده است.

ارشاد المسلمین فی بیان عقاید اهل دین ۲۶۶۸

برهان المسکین، ۹۱۴ ق / ۱۵۰۸-۱۵۰۹ م (در هرات)، این شرح که بر کتاب ابوالحفص عمر النسفی (متوفی ۵۳۷ هـ / ۱۱۴۲ م) العقائد نوشته شده است بیان مسائل گوناگون (آفرینش ملائک، ابلیس و آدمان، تقسیم آدمان به طبقه‌ها و مذاهب، شرح حال امامان و صفات خداوند و غیره) و شرح اصول تعلیمات دین اسلام را فرا می‌گیرد، نسخه روشن، شرقی، تقریباً قرن ۱۰ ق / ۱۶ م، ۳۶۹ برگ، ۱۲×۱۷/۵ س، عنوان قسمتها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش، صحاف نسخه ملاشمراد، نسخه ناقص است: آخر آن افتاده، نسخه از تأثیر رطوبت ضرر دیده است.

نسخه مکرر ۲۳۰۹/۱

نستعلیق زیبا، شرقی جلادار، محمد لطیف بن محمد امین، تقریباً قرن ۱۲ ق / ۱۸ م، ۱۲۱ برگ (b۱ - b۱۲۱)، ۱۹×۱۰/۵ س، به زیر بعضی کلمات و عبارات و جمله‌ها با سیاهی خط کشیده شده است، چرمی قهوه‌ای رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش، در این نسخه چنین نارساییها جای دارند: برگ ۴۰ قسماً پاره شده است، از سبب به هم چسبیدن متن برگهای ۱۰-۱۱ ضرر دیده است در بعضی برگها پخش شدن سیاهی سطرها به نظر می‌رسد.

نسخه مکرر ۱۲۴۳/۵

نستعلیق تندنویس، کارخانه‌ای ساخت روسیه، میرزا حامد ولد عبدالقادر بیگ، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۳۱ برگ (۶۵-۹۱، ۹۶-۹۸، a۹۸ - b۱۲۷، a۱۲۸)، ۲۱/۷×۳۵ س، برگهای نسخه با خطهای سیاه، قهوه‌ای رنگ و سرخ جدول‌کشی شده‌اند. عنوانهای قسمت‌ها در حواشی برگها با جوشه نوشته شده‌اند. مقوایی سفید نوساخت، این نسخه ناقص است، برگهای ۶۹-۷۰ از جلدکنده شده‌اند در بعضی برگها سیاهی پخش شده است.

[از قواعد الاسلام] ۱۷۷۱/۵

از مؤلف ناشناس، این نسخه شامل دو پارچه نظمی است که بیان مسائل حلال و حرام و پاک و ناپاک را دربر می‌گیرد، نستعلیق ریز، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۲۳ برگ (۵۲-۵۴b)، ۱۵×۲۵/۵ س، مقوایی نازک، در حواشی برگهای نسخه آثار تأثیر رطوبت و دود به نظر می‌رسد، در حاشیه بعضی برگها اشعار مفصلی از قاضی خان، شیبانی و صلوة مسعودی و هم‌چنین ترتیب گرفتن ناخن (فتوای خواجه امام حسام الدین - برگ a۵۴) درج گردیده‌اند.

اسباب مغفرت و دلیل الاحسان ۲۰۷۱/۱

مستقیم ولد غیاث الدین (زاده هند و مرید شیخ میان عبدالله)، این رساله با مطلب محافظ و تقویت شریعت اسلام و پیش‌گیری حرام خوری و بی‌اعتنایی به یتیمان و درویشان نوشته شده، در ۹ باب بیان یگانگی خدا، بزرگی پیغمبر، توصیف چهار یار و نزدیکان او، ضرورت اجرای احکام دین، خوبی قناعت، صبر، مدح الله، درخواست مغفرت، عید فطر و قربان و غیره را دربر می‌گیرد، نستعلیق تندنویس میانه، خوقندی و کارخانه‌ای آبی رنگ، ملاحظه خواجه، ۱۳۱۰ق / ۱۸۹۲-۱۸۹۳م، ۶۷ برگ (b۱ - b۶۷)، ۱۵×۲۵/۵ س، بعضی برگها با جوهر سرخ جدول‌کشی شده‌اند، عنوان بابها با رنگهای سرخ، آبی و سبز نوشته شده‌اند، مقوایی سیاه رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه کامل است. در حواشی برگها آن دعا رفع چشم زخم از حسد، نسخه‌های دواها درج گردیده‌اند. در ۴ برگ قبل از متن رساله و ۲ برگ بعد آن جای داشته آیات و اشعار، حدیث در باب اجرای حتمی ۵ کار و دعای تب لرز آورده شده‌اند.

نسخه مکرر ۳۶۵۶/۲

نستعلیق متوسط، خوقندی، ۱۳۱۷ق / ۱۸۹۹-۱۹۰۰م، ۶۹ برگ (a۵۶ - a۱۲۵)، ۱۵×۲۵ س.

عناوین با رنگ تمشکی نوشته شده، جلد آن از کتاب چاپ سنگی گرفته شده است، نسخه کامل است. در حواشی برگهای آن قیدها و علاوه‌ها جای دارند که آنها به قلم کاتب نسخه تعلق دارند. در بسیار برگهای نسخه نقشهای دو مهر: یکی مدور و دیگری بیضی شکل دیده می‌شوند که در مهر مدور اسم محمد شاکر ولد محمد شریف درج یافته است. در ۸ برگ بعد متن رساله آورده شده اشعار و قیدهای گوناگون فارسی و ازبکی به نظر می‌رسند. این نسخه مشتمل بر ۱۵ باب است.

۴۸۶۱/۲ [اصول دین]

نامعلوم، این پارچه شامل متن اصول و فروع دین: بیان توحید، عدل، نبوت، امامت، امر معروف، نهی از منکر، تولی، تبری است، نستعلیق روشن، خوقندی، ۱۲۹۶ق/ ۱۸۷۸-۱۸۷۹م، ۳ برگ (a۱۰۹ - a۱۱۱) ۱۹/۵×۱۲/۵ س، بعضی جایهای متن با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سرخ تیره رنگ و دارای ترنجهای ضربی منقش، متن کامل است. در داخل قسمتهای آن حکایات و اشعار به مضمون آنها موافق آورده شده‌اند.

۳۶۱۷/۵ [اعتقاد]

از نامعلوم، اعتقاد و الهیات، این پارچه بخشی از یگان اثر مفصل بوده، بیان فایده خواندن و آموختن قرآن مجید را دربر می‌گیرد، نستعلیق سرسری، خوقندی، ۱۲۶۶ق/ ۱۸۴۹-۱۸۵۰م، برگ (b۶۹)، ۱۳×۲۰/۵ س، مقوایی نوساخت آبی رنگ، نسخه ناقص بوده، فقط پارچه‌ای است که اول و آخر آن افتاده‌اند.

۴۱۳۲/۸ [اعتقادات]

ترتیب دهنده معلوم نیست، این پارچه که از یگان رساله مفصل نامعلوم اخذ گردیده است شامل مسائل عقائد و تعلیمات دین اسلام است، نستعلیق ریز متوسط، خوقندی زرد رنگ شفاف، تقریباً اواخر قرن ۱۳ق/ ۱۹م، ۷ برگ (b۱۶۳ - b۱۶۹)، ۱۵/۳×۲۶ س، مقوایی سبز رنگ به زردی متمایل ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه پارچه‌ای از یگان رساله مفصل است. در حواشی بعضی برگهای آن قیدهای جداگانه خود کاتب نسخه به نظر می‌رسند.

انیس الواعظین ۱۷۶۷

از ناشناس، این اثر در اساس شرح و توضیح آیه‌ها و حدیثها قواعد اساسی و احکام شریعت (از نظر

اهل تصوف) بیان کرده می‌شوند. رساله از ۴۰ مجلس (باب) عبارت می‌باشد، نستعلیق معمولی تندنویس، خوقندی، ۱۳۰۶ق / ۱۸۸۸-۱۸۸۹م، ۳۶۲ برگ، ۱۴/۵×۲۵/۵ س، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش، صحاف نسخه ملایولداش، نسخه کامل است و خوب نگهداری شده.

اول علم ۳۵۹۱/۸

ترتیب دهنده نامعلوم، این اثر معروف و در گذشته در ماوراءالنهر انتشار یافته همچون دستور تعلیمی اساسهای تعلیمات دین اسلام را به شکل سؤال و جواب فرا می‌گیرد. سؤالاها راجع به صفتهای الله، شیطان و غیره و جوابها با دلیل آوردن حدیثهای موافق با ترجمه فارسی‌شان بیان گردیده‌اند، نستعلیق متوسط، خوقندی، تقریباً قرن ۱۲ق / ۱۸م، ۶ برگ (a۱۴۴ - b۱۴۹)، ۱۲/۵×۲۰ س، عناوین با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی نارنجی رنگ نوساخت، اول نسخه افتاده، در برگهای ۱۴۸-۱۴۹ داغهای قهوه‌ای رنگ جای دارند، در حواشی برگها بعضی قیدها و علاوه‌ها دچار می‌آیند که آنها به قلم کاتب نسخه و اشخاص دیگر تعلق دارند.

نسخه مکرر ۳۵۶۹/۱

نستعلیق درشت، خوقندی، ۱۲۴۴ق / ۱۸۲۸-۱۸۲۹م، (برگ a۳۲) ۷ برگ (b۴ - a۱۱)، ۱۳/۵×۲۰ س، عبارت‌های «اگر شخصی گوید که» و «جواب می‌گوییم که» با جوشه نوشته شده‌اند. مقوایی در آخر ساخته شده، نسخه ناقص است: آخر آن افتاده است، در برگهای نسخه آثار تأثیر رطوبت جای دارد که از آن به متن ضرر وارد گردیده است. در سه برگ قبل از متن موجود بوده دعاها و هر نوع نوشته‌های دگر درج گردیده‌اند.

نسخه مکرر ۴۹۲۴/۶

نستعلیق روشن، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۴ برگ (b۴۶ - a۴۹)، ۲۰×۱۳ س، عبارت‌های «اگر شخصی گوید که» با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی بر بالایش پارچه رنگین کشیده شده، نسخه تنها بخشی از این اثر را دربر می‌گیرد ولی در شکل انتخاب شده نقص ندارد.

نسخه مکرر ۳۵۸۲/۱۰

نستعلیق روشن، خوقندی، ملامحمد عالم بن ملاعبید سلیم خوقندی از مدرسه خواجه دادخواه، ۱۲۵۹ق / ۱۸۴۳م، ۶ برگ (b۸۴ - a۸۹)، ۲۰/۵×۱۳ س، برگهای نسخه با خطهای سیاه و خاکستری

جدول‌کشی شده عنوانهای «اگر شخصی گوید که»، «جواب بگو که» با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی نارنجی رنگ نوساخت، نسخه چنین نقصهایی دارد: در همه برگهای آن آثار تاثیر رطوبت مشاهده می‌شود، در بعضی سطرها سیاهی پخش شده، خواندن متن را مشکل و حتی ناممکن گردانیده است.

نسخه مکرر ۳۵۹۳/۲

نستعلیق سرسری، کارخانه‌ای زرد رنگ شفاف، ۱۳۰۴ق / ۱۸۸۶-۱۸۸۷م، ۱۲ برگ (a۹ - b۲۲)، ۱۱×۱۸ س، عبارتهای اگر «شخصی گوید که»، «جواب می‌گویم که» اول با جوهر سرخ بعدتر با رنگ آبی و در آخر با جوهر سیاه نوشته شده‌اند، به زیر حدیثها با مطلب تأکید خط کشیده شده است، مقوایی فرسوده، نسخه چنین نقصهایی دارد: در تمام برگهای آن آثار تاثیر رطوبت جای دارد، در حواشی آنها داغها موجود می‌باشند، برگ ۱۱ ترمیم گردیده است، بعد برگ a۹ قریب یک صفحه متن نیست. در حواشی بعضی برگها نوشته و علاوه‌های کاتب نسخه دچار می‌آیند.

الأمینیة لما فیہ من الودایع الیقینیة ۵۴۵۲

محمد امین بن عبدالله مؤمن آبادی (تا سال ۹۷۸ق / ۱۵۷۰ در قید حیات بوده)، ۹ صفر ۹۷۸ق / ۱۳ ژوئن ۱۵۷۰م)، فقه، رساله در شرح وظایف شرعی مسلمین و طریق اجرای آنها بوده از ۴۳ کتاب عبارت است. شاید در زمان در قید حیات بودن مؤلف کتابت شده باشد، نستعلیق، خوقندی، شاه محمد بن شامراد بردی ابن خالق بردی، ۹۸۶ق / ۱۵۷۸م، ۱۸۰ برگ، ۱۸×۲۴/۵ س، زیر بعضی کلمات به رنگ قرمز خط کشی شده و فصول و عناوین نیز به همین رنگ نوشته و اطراف برگ‌های جدول کشی شده است، مشکی ساخت ماوراءالنهری ترنجدار فرسوده، نسخه کامل است. در حواشی توضیحات و اضافات بدست همین کاتب وارد شده، این نسخه خیلی خوب نگه داری شده و شاید از قدیمترین نسخه باشد.

نسخه مکرر ۴۳۴۹/۲

نستعلیق سرسری و تندنویس، شرقی پست صفت، قاسم بن سیدمحمد ترکستانی، تقریباً قرن ۱۲ق / ۱۸م، ۲۸۲ برگ (b۱۰ - a۲۹۲)، ۲۵/۴×۱۹/۵ س، متن به هر سمت و جانب نوشته شده، عناوین کتاب و فصلهای اثر با جوشه ثبت گردیده‌اند، نسخه جلد ندارد و در جزوه دان گذاشته شده است، نسخه فرسوده و بسیار کثیف بوده، اکثر برگها از دفترها جدا شده‌اند، در برگهای نسخه آثار تأثیر رطوبت به نظر می‌رسد. در حواشی بیشتر برگها توضیحات و علاوه‌های به متن مربوط جای دارند، که

قسمتی از آنها به قلم کاتب و قسمتی دیگر آنها به قلم دیگران تعلق دارند. در نسخه بسیار برگه‌های چسبانده شده‌اند که آنها از برگه‌های اساسی نسخه خردترند. در بعضی برگه‌های نسخه آثار مهر کوزه شکل جای دارد که در آن از جانب سیدمحمد خدایارخان در سال ۱۲۸۸ق / ۱۸۷۱-۱۸۷۲م وقف کرده شدن نسخه ذکر یافته است.

[باب در صفت فرشتگان، جنت و علامات قیامت] ۲۰۷۱/۳

این پارچه که از رساله‌ای راجع به فرشتگان و آفرینش عالم و آسمان و زمین گرفته شده است، براساس احادیث و آثار معروف درباره‌ی تعلیمات دین اسلام تهیه کرده شده است، نستعلیق تندنویس سرسری، خوقندی، ملاحظا خواهه ایشان، ۱۳۰۰ق / ۱۸۹۲-۱۸۹۳م، ۱۶ برگ (۵۸۶ - ۵۱۰b)، ۱۵/۵×۱۵/۵ س، عنوان با جوشه نوشته شده، مقوایی سیاه رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش، ساخت ماوراءالنهر، نسخه در شکل موجود کامل است.

باب در نصایح حضرت رسول (ص) ۲۶۸۱/۳

ترتیب دهنده: نامعلوم، این قسمت که جزوی از یگان اثر مفصل می‌باشد نصایح پیغمبر اسلام به علی بن ابی طالب (ع) را فرا می‌گیرد، نستعلیق روشن، خوقندی، ملالله یار، ۱۳۵ق / ۱۸۸۳-۱۸۸۴م، ۳ برگ (۱۴۴ - ۱۴۶a)، ۱۵×۲۶ س، برگه‌های نسخه با خط سرخ جدول کشی شده، عنوان بخشهای آن با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، متن این باب در شکل موجود کامل است.

باسم سبجانه ۱۲۲۴/۸

ترتیب دهنده شاید حاکم نوراتا، این رساله منظوم بیان مسایل گوناگون فقهی از قبیل مراسم طهارت، ترتیب گذاردن نماز و بجا آوردن روزه و مانند اینها را دربر می‌گیرد، نستعلیق زیبا، کارخانه‌ای ساخت روسیه، حاکم نوراتا، ربیع الاول ۱۲۹۸ق / فوریه ۱۸۸۱م، ۲۶ برگ (۵۷۱ - ۵۹۶b)، ۱۳×۲۱ س، عنوان با جوشه نوشته شده، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه کامل است.

[بحث و جواب] ۳۵۹۳/۱

از ناشناس، این رساله به شکل سؤال و جواب نوشته شده، شامل بیان سبب با الف، لام و حمد آغاز

گردیدن اثرها، خصوصیت‌های گرامری این کلمات است. در متن از احادیث اقتباسها آورده می‌شود، نستعلیق سرسری، کارخانه‌ای زرد رنگ، ۱۳۰۴ق / ۱۸۸۶-۱۸۸۷م (برگ ۹۳a)، ۶ برگ (۳b - ۸b)، ۱۱×۱۸س، کلمات بحث و جواب واقتباسات عربی با جوشه ثبت و تأکید گردیده‌اند، مقوایی ساییده شده و فرسوده، نسخه در شکل موجود کامل است، اما در برگ‌های آن آثار تأثیر رطوبت و داغها دیده می‌شوند. در حواشی برگ‌ها بعضاً علاوه‌ها و قدیهای دچار می‌آیند که آنها به قلم کاتب نسخه تعلق دارند. در ۲ برگ قبل از متن رساله و برگ‌های بعد آن آورده شده تحلیل کلمه «حمد» و پارچه متن عربی درج گردیده‌اند.

[بعضی احادیث و فضیلتها] ۱۷۷۱/۹

از نامعلوم، در این رساله بعضی حدیثها و سخنان روحانیان معروف راجع به زنده گرداندن بعد موت، از چه خصوص بودن سؤالات منکر و نکیر از مرده گناهکار، بازپرسی روز قیامت و خوبی تواضع با زبان ازبکی آورده شده‌اند، نستعلیق ریز، خوقندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۲۱ برگ (۷۰a - ۹۰b)، ۱۵×۲۵/۵س، مقوایی نازک نوساخت بر بالایش پارچه حسن محلی کشیده شده، اول نسخه افتاده، در برگ‌های نسخه داغ‌های زیاد و آثار تأثیر رطوبت دیده می‌شود. در برگ ۸۱ داغ کلان قهوه‌ای رنگ موجود است.

بیان آفرینش آسمانها و زمینها و عجایبها و غرایبها ۲۰۷۳

شیخ ابونصر سعد بن محمد القاسم (؟)، این اثر شامل بیان آفرینش دنیا و قیامت، بهشت و دوزخ، آخرت، پیغمبران و فرشتگان منکر و نکیر، سوال و جواب گور، کوه قاف، ویران شدن جهان و غیره بوده و از ۴۵ باب عبارت است، نستعلیق تندنویس، خوقندی آبی رنگ و سفید، تقریباً اواخر قرن ۱۲ق / اواخر قرن ۱۸م، ۱۰۹ برگ، ۱۴/۵×۲۴س، عنوان بعضی باب‌های اثر با جوشه نوشته شده است، بدون جلد، نسخه چنین نارساییها دارد: در اکثر برگ‌ها آثار تأثیر رطوبت جای دارد. در برگ‌های ۴۱a - ۴۰b متن تا اندازه‌ای خراب گردیده است، برگ ۳۲ پاره شده است.

[بیان العقائد و الشریعة] ۱۶۶۶/۱۴

از مؤلف نامعلوم، این رساله بیان ضرورت تکراراً بر زبان گرفتن نام الله و عبادت کردن به او، قواعد رفتار مسلمانان و دستورات شریعت راجع به نکاح و طلاق، میراث و غیره را دربر می‌گیرد. متن عربی به فارسی ترجمه کرده شده است، متن عربی با نسخ و ترجمه فارسی آن با نستعلیق ریز، سمرقندی، تقریباً اواخر قرن ۱۰ق / ۱۶م، ۳۷ برگ (۲۲b - ۱۵۸b)، ۱۲×۱۹س، چرمی قهوه‌ای رنگ دارای

ترنجهای ضربی منقش، قسمت آخر (از پایان) جلد خراب شده، آخر نسخه افتاده است، قسمت‌های بالا و پایان برگها از رسیدن آن خراب گردیده‌اند، که در نتیجه متن آن برگها ضرر دیده است، برگهای آخر نسخه بسیار فرسوده‌اند. در حواشی باقیمانده برگها اشعار فارسی، نسخه دواى بعضی بیماریها و دعاها درج گردیده‌اند.

[بیان فضایل مکه مشرفه] ۹۹۴/۷

از نامعلوم، این رساله به توصیف وطن دین اسلام شهر مکه و مقدسات آن بخشیده شده، شامل ستایش مکه خانه کعبه، چشمه زمزم، مدفن پیغمبران گذشته از جانب محمد (ص) و منفعت حج و خواندن نماز در مساجد مکه است. رساله از مقدمه (۲۰ آیت متن اصلی و خاتمه - قصید عبادت است)، نستعلیق زیبای ماوراءالنهری، خوقندی نازک، ۱۲۸۷ق / ۱۸۶۹-۱۸۷۰م (برگ b۵۲)، ۱۲ برگ (b۸۰ - a۹۱)، ۱۵×۲۶ س، برگهای نسخه با آب طلا و رنگ آبی مجدول بوده، در اول آن قبل از آغاز رساله عنوان مذهب زیبا موجود است، مقوایی سیاه رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش، صحاف نسخه محمد عنی، نسخه کامل بوده خوب نگاهداری شده است.

تحفة الاخيار ۹۳۹/۱

این رساله شامل بیان وظایف دینی اساسی مسلمانان و قواعد اخلاقی آنها بوده، در اساس آثار الهیات شیخ نجم الدین کبری، مولانا یعقوب چرخى، محمد غزالی و غیره ترتیب داده شده است. رساله از ۴ فصل عبارت است، نستعلیق روشن، کارخانه‌ای سفید، ۱۲۹۸ق / ۱۸۸۱م، ۶۱ برگ (b۱) - (b۶۲)، ۱۰/۵×۱۷/۵ س، برگهای نسخه با خطهای سرخ و آبی رنگ جدول کشی شده عنوان بابها با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه کامل است.

تحفة الاخوان ۳۷۷۸/۲

از نامعلوم، مثنوی کوچک راجع به تقسیم ارث اثر دارای مقدمه و ۵ باب، نستعلیق روشن، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۹ برگ (b۷ - b۱۵)، ۱۸×۱۲ س، متن در دو ستون درج گردیده، سرلوحه‌های آن با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی بر بالایش چرم کشیده شده و دارای ترنجهای گوناگون شکل ضربی، نسخه کامل است.

تحفة سلطان ۱۴۲۳

قاری ملا عبدالرحیم التارابی امام مسجد جامع قلعة بخارا در زمان سلطنت امیر مظفر (۱۲۸۲-۱۳۰۲ ق / ۱۸۶۵-۱۸۸۵ م)، نیمه دوم قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، در این رساله مراسم و قواعد بجا آوردن پنج وقت نماز به طور مفصل بیان کرده شده‌اند، نستعلیق روشن، خوقندی خوش صفت، اواخر قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، ۹۱ برگ، ۱۳×۲۰/۵ س، عناوین با جوشه ثبت گردیده، بعضی برگهای نسخه با خطهای آبی رنگ و سرخ جدول کشیده شده‌اند، مقوایی سرخ رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضریبی منقش صحاف نسخه عبدالرحیم بوده است آخر نسخه افتاده است. در برگ قبل از متن رساله جای داشته نقش مهر بادام شکل با ذکر اسم میرسید عبدالرحیم و سنه ۱۳۰۰ ق / ۱۸۸۲-۱۸۸۳ م دیده می‌شود.

تحفة المصلین ۴۰۲۷/۳

محمد یحیی بن محمد ارتق الاقاضی دشت نباتی (۴)، در این رساله مسایل معیار و قواعد و مقررات حقوق اسلامی و این چنین رفتارهای روا و ناروا برای مسلمانان بیان کرده شده‌اند. رساله دارای ۸ فصل می‌باشد، نستعلیق روشن، خوقندی، عاشور محمد بن ملاخال محمد، ۱۱۷۷ ق / ۱۷۶۳-۱۷۶۴ م، ۱۳۴ برگ (b۳۵ - b۱۶۹)، ۱۳/۵×۲۳/۲ س، عنوان فصلهای رساله با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ و دارای ۳ ترنج ضریبی منقش، نسخه فرسوده و آب رسیده می‌باشد، دفترهای نسخه از همدیگر و از جلد جدا شده‌اند، فراگرفتن و دانستن مطالب این رساله برای مسلمانان ضرور دانسته می‌شد.

ترغیب الصلوة ۳۹۲۰/۱

محمد بن احمد الزاهد الملقب بالزین، این نسخه شامل اثر مکمل و مفصل دارای ۶۷ فصل می‌باشد که دستورات عملیهای زیادی را راجع به گذاردن نماز در هر موقع و با هر مطلب دربر می‌گیرد. در اثر از کتابهای مؤلفان گوناگون استفاده برده شده است، نستعلیق متوسط، خوقندی، تقریباً قرن ۱۲ ق / ۱۸ م، ۲۶۹ برگ (b۱ - a۲۶۹)، ۱۳/۵×۲۱ س، عناوین فصلها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی تیره رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضریبی، به اطراف حواشی نسخه آب رسیده است، دو سطر متن برگ b۱۸۸ از سبب رسیدن آب و پخش گردیدن سیاهی خراب گردیده است، در اکثر برگهای نسخه داغهای قهوه‌ای رنگ جای دارند. در حواشی بعضی برگها قیدها و علاوه‌های جداگانه کاتب نسخه درج یافته‌اند.

نسخه مکرر ۴۲۰۹

نستعلیق سرسری درشت، خوقندی، ۱۲۹۸ق / ۱۸۸۰-۱۸۸۱م، ۴۶۰ برگ، ۲۶/۵×۱۴/۷ س، عنوان قسمها، فصلها و عبارات و تعبیرهای عربی با جوشه تالیف و تاکید گردیده‌اند، مقوایی سبز رنگ و دارای ترنجهای ضربی اما فرسوده و پاره شده، در تمام برگهای نسخه آثار تأثیر رطوبت و در برگهای ۴۰۱-۴۴۳ داغهای کلان قهوه‌ای رنگ به نظر می‌رسد ۷ متن برگ ۴۴۴ از تأثیر نم خراب گردیده است. متن برگهای b1 - b236 به یک اصلوب و برگهای a237 - a460 با اصلوب دیگر کتابت گردیده و حواشی برگها نسخه توضیحات و علاوه‌ها و نوشته‌های زیاد دیگر جای دارند. در ۱۰ برگ قبل از متن اثر و ۸ برگ بعد متن اثر آورده شده قیده‌ها و نوشته‌های گوناگون راجع به مسائل دینی درج گردیده‌اند. این نسخه شامل ۳ قسم و ۷ فصل است.

تکمیل الایمان و تقویة الایقان در بیان عقاید اسلام ۲۲۰۵/۴

عبدالحق بن سیف الدین الترمذی البخارایی (۹۵۸-۱۰۵۲ق / ۱۵۵۱-۱۶۴۲م)، الهیات. این رساله شامل بیان و توضیح احکام و مقررات مذهب سنت و درستی و حق بودن احداث راجع به حیات حضرت محمد (ص) و سخنان او است، نستعلیق معمولی، خوقندی، اواخر قرن ۱۲ق / ۱۸م، ۲۶ برگ (b98 - a125)، ۱۵×۲۴/۵ س، عبارات و تعبیرات عربی بعضاً با جوشه ثبت گردیده‌اند و یا به زیرشان با این رنگ خط کشیده شده است، چرمی قهوه‌ای رنگ، متن نسخه از جلد جدا گردیده‌است. در حواشی برگهای آن آثار تأثیر رطوبت به نظر می‌رسد.

نسخه مکرر ۴۲۸۵

نستعلیق درشت و ریز، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۱۰ برگ (a1 - a110)، ۲۰×۱۲/۵ س، مقوایی سبز رنگ تیره و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه کامل است.

ثبات العاجزین ۲۵۵۶/۲

از نامعلوم، این پارچه قسمتی از رساله مفصل منظومی بوده بیان روز قیامت و خصوصیت آن را دربر می‌گیرد. در مقدمه منظومه ذکر کرده می‌شود که این اثر از زبان فارسی به ازبکی ترجمه کرده شده است، نستعلیق، شرقی، ۱۲۸۳ق / ۱۸۶۶-۱۸۶۷م، ۱۲ برگ (a18 - b29)، ۱۱×۱۸ س، عناوین با جوشه جدا و تأکید گردیده‌اند، متن در دو ستون نوشته شده است، چرمی قهوه‌ای رنگ ساخت شرقی، قسمت آخر نسخه افتاده است.

جواهر الاسلام ۵۳۱۹/۱

زين الدين خطيب بن نظام الدين الهروي (قرن ۹ ق / ۱۵ م)، ۸۴۴ ق / ۱۴۴۰ م، رساله درباره اجرای وظایف دینی و شرعی و غیره، نسخ، شرقی، ۴۸ برگ (a1 - a48)، ۱۸/۵ × ۱۲/۵ س، تیماج مشکى فرسوده ساخت ماوراءالنهر، از اول نسخه یک چند برگ موجود نیست. نسخه در اثر نم و آب رسیدگی تا نصف برگها سیاه شده ولی متن موجود قابل استفاده است. در حواشی بعضی نوشته‌ها به چشم میرسد ولی کسی او را با انگشت رنگ آلود کرده و برگ آخر سیاه شده خواندن آن خیلی مشکل است.

جواهر الفرائض ۵۰۱۵/۲

محمدامین بن عبدالله مؤمن آبادی، ۹۷۸ ق / ۱۵۷۰ م، رساله درباره تقسیم میراث بعد وفات شخص بین وارثان. نستعلیق، خوقندی، ملانور محمد ولد ملامحب الله، ۲۹۹ ق / ۱۸۸۱ م، ۱۸ برگ (b120 - a137)، ۲۷ × ۳۰ س، زیر بعضی جملات و کلمات به رنگ قرمز خط کشی شده است، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهری ترنجدار، صحاف ملانیارامان، نسخه کامل است. و متن اصلی خوب نگهداری شده است. بعد از متن اصلی روی یک برگ از رساله "نامعلوم سلوک نقشبندیه" سجده مولانا یعقوب چرخى آورده شده است.

چند مسأله ایمان و اسلام و احکام ۲۲۴۲/۶

قطب الدين محمد بن غياث الدين، ایمان، اعتقاد، احکام دین اسلام و قواعد بجا آوردن طهارت، نماز و غیره. رساله به شکل سؤال و جواب نوشته شده است، نستعلیق، خوقندی نازک، ملاشرف بن حبیب الله، ۱ ذوالحجه ۱۲۶۵ ق / ۲۹ ژوئیه ۱۸۸۹ م، در بخارا، ۷ برگ (a128 - a134)، ۲۶ × ۱۵ س، کلمه "مسئله" و عبارت "بدانکه" همه جا با جوشه نوشته شده‌اند. مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجای ضربی منقش نسخه کامل است. کاتب نسخه از صاحب منصبان بخارا و صاحب این کتاب هم بوده است.

چهار فصل در بیان نماز ۱۳۲۸/۳

از نامعلوم، مراسم. این رساله شامل بیان قواعد و طرز درست گذاشتن نماز جمعه و نماز میت و ... بوده، از ۴ فصل عبارت است، نستعلیق روشن، هندی، ۱۰۷۷ ق / ۱۶۶۶ م (برگ ۱۴۴)، ۱۳ برگ (a147 - a158)، ۲۳ × ۱۴ س، عنوان فصلها با جوشه ثبت گردیده است، مقوایی سفید نوساخت، اول نسخه افتاده است، در حواشی بعضی برگها علاوه‌ها به زبان عربی و خط نسخ جای دارند.

چهار کتاب

کتابی شامل تعلیمات مذهبی و اخلاقی بر اساس فقه حنفی که در گذشته در ماوراءالنهر بسیار رایج بوده است. این مجموعه شامل چهار رساله زیر است: (۱) مقدمة الصلوة یا فقه منظوم نوشته شرف (شرف الدین) بخارایی (موافق نشاناد مقدمه نسخه، مؤلف منظومه زاده و تربیت یافتۀ بخارا بوده و در خراسان تحصیل علم کرده است) در میانه جمادی الاول ۶۹۳ق/ آوریل ۱۲۹۶م (بر اساس تاریخ مذکور در برگ ۱۸ نسخه ۴۴۶۸) یا ۶۶۹ق (بر اساس خاتمه نسخه ۵۰۲۶/۱). این رساله منظوم شامل بیان انواع فرائض و سنن و طهارت، قواعد گذاردن نماز و گرفتن روزه بر اساس فقه حنفی بوده، از مقدمه (حمد و نعت)، سبب نظم کتاب، ۱۰ باب و خاتمه عبارت است (مجموعاً ۱۷۰ بیت که در نسخ مختلف اندکی تغییر دارد)،

(۲) رساله ای منسوب به فریدالدین عطار نیشابوری (مقتول ۶۲۷ق / ۱۲۲۹-۱۲۳۰م) در این رساله نکته‌های اساسی احکام دین اسلام بخصوص علم ایمان و علم نماز بیان گردیده‌اند. رساله به شکل سؤال و جواب نوشته شده است.

(۳) این رساله نیز به شکل سؤال و جواب نوشته شده و گهگاه «در معرفت ایمان» نام گرفته مسائل مربوط به اعتقاد و فرائض دینی، معرفت ایمان، بنای مسلمانی، طهارت و نماز را فرا می‌گیرد و مشتمل بر ۴ باب است. ترتیب دهنده آن احتمال جلال الدین کاشی (یا کاشی) است.

(۴) رساله منظومی که تقریباً همان مقدمه منطق الطیر عطار است و گهگاه به پندنامه عطار مشهور شده است. این منظومه مشهور بیان مسائل گوناگون اخلاق اسلامی از قبیل فواید خاموشی، تواضع، صحبت درویشان، ریاضت نفس، فضیلت فقیری، ذکرالله، عقل، آداب، سخاوت و امثال اینها را فرا می‌گیرد. نسخه حاضر تنها شامل رساله اول است.

۲۸۹۱/۲

تنها مشتمل بر رساله نخست، نستعلیق روشن زیبا، شرقی، عبدالله بن عبدالرحیم، ۱۵ ربیع الاول ۱۱۴۲ق/ ۸ اکتبر ۱۷۲۹م، ۱۲ برگ (b۱۳۰ - b۱۴۱) ۹×۱۶ س، اطراف آن با آب طلا و خط سرخ جدول کشی شده است. در اول منظومه عنوان زیبایی مذهب موجود است، مقوایی، نسخه کامل است.

نسخه مکرر ۲۹۷۰

کامل، نستعلیق میانه، خوقندی، قرن ۱۲ق/ ۱۹م، آغاز رساله‌ها به ترتیب در a۱۰، b۱، a۷۹، b۴۴، s۲۰×۱۲/۵ س، متن در دو ستون ثبت گردیده، برگهای نسخه با دو خط سرخ جدول کشیده شده‌اند.

عناوین با جوشه نوشته شده‌اند. مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش نسخه کامل است. این منظومه عادتاً در داخل "چهار کتاب" به صفت کتاب دوم آورده می‌شود.

نسخه مکرر ۳۹۲۱

دو رساله نخست، نستعلیق متوسط درشت، خوقندی، تقریباً قرن ۱۲ق / ۱۸م، آغاز رسالات در a۱، b۱۰-۳۳۴، ۱۵×۲۵ س، عناوین با جوشه و جوهر سرخ ثبت گردیده‌اند، مقوایی سبز به زردی مایل ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنج ضربی، نسخه کامل است، جلد نسخه از شیرازه جدا شده است.

نسخه مکرر ۳۵۷۶/۶ و ۳۵۷۶/۳

به ترتیب مشتمل بر رساله‌های ۲ و ۳، نستعلیق میانه، خوقندی، معلوم نیست، قرن ۱۲ق / ۱۸م، (b۵۳ - b۵۷) و (a۹ - b۳۰)، ۱۵/۵×۲۶/۵ س، عبارت "اگر پرسند که" با جوشه نوشته شده است. در برگهای آخر بعضی سرلوحه‌ها با رنگ کبود نوشته شده‌اند. مقوایی سبز تیره رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی سرخ و نارنجی رنگ، نسخه ناقص است: قسم آخر آن افتاده است، گوشه‌های راست برگهای ۵۴ و ۵۶ سوراخ گردیده‌اند.

نسخه مکرر ۵۰۲۶

کامل، نستعلیق درشت روشن، خوقندی، ۱۲۵۵ق / ۱۸۳۹-۱۸۴۰م، آغاز رسالات به ترتیب در a۱، b۸، ۱۰۶، a۱۰۶، ۲۳۰، ۱۴/۵×۲۶ س، مقوایی سبز رنگ تیره و دارای ترنجهای ضربی، صحاف نسخه ملامحمد یونس بوده است اکثر برگهای نسخه فرسوده و پاره شده‌اند. متن در دو ستون درج گردیده است.

نسخه مکرر ۴۰۶

کامل، نستعلیق درشت، خوقندی، ۱۲۸۵ق / ۱۸۶۸-۱۸۶۹م، آغاز رساله‌ها به ترتیب در a۱، b۱۳، b۵۰، ۱۰۳، a۱۰۳، ۲۲×۴ س، متن رساله نخست در دو ستون ثبت گردیده است، برگهای نسخه با رنگهای سرخ و آبی و حواشی آنها با رنگ سرخ جدول کشی شده‌اند، عناوین همه جا با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی تمشکی رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی در بسیار از برگهای نسخه پخش گردیدن سیاهی به نظر می‌رسد. اطراف برگها ۱-۴ فرسوده و خراب گردیده‌اند. در برگ b۴ نقش مهری موجود است. در دو برگ بعد متن منظومه جای داشته دعاها درج گردیده‌اند.

نسخه مکرر ۴۰۸۷

کامل، نستعلیق متوسط، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، آغاز رساله‌ها به ترتیب در b1, b9, b112, a112, b187, 203 برگ ۱۹/۷×۱۲/۴ س، متن در دو ستون ثبت گردیده، اطراف آن با رنگهای گوناگون جدول کشی شده است. مقوایی نوساخت، نسخه ناقص است: اول مقدمه و خاتمه آن افتاده‌اند؛ جای عنوان فصلها و بابها خالی (نانوشته) گذاشته شده‌اند، در قسم پایان برگها کاغذ دیگر چسبانده شده است. در عده‌ای از برگها داغها و در بعضی برگها پخش شدن سیاهی به نظر می‌رسد، بعضی برگهای دیگر نسخه را موربانه خورده است.

نسخه مکرر ۴۹۱۳

کامل (با جابجایی رساله‌ها)، نستعلیق بدخط، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، آغاز رساله‌ها به ترتیب در b72, b1, a80, a19, 25x14 س، عنوان بابها و فصلها با جوشه نوشته شده است، مقوایی مستعمل سبز رنگ و دارای ترنجهای ضربی، متن نسخه کامل است، فقط در بعضی برگهای آن داغهای قهوه‌ای رنگ به نظر می‌رسد.

نسخه مکرر ۲۶۱۸

کامل (رساله اول یک بار دیگر پس از رساله چهارم آمده است)، نستعلیق روشن، خوقندی، قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، آغاز رساله‌ها به ترتیب داخل جلد، b2, b44, a126, a130 (تکرار رساله اول)، 135 برگ، 13/5×24/5 س، مقوایی قهوه‌ای رنگ تیره ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، همه برگهای نسخه پاره شده‌اند، ولی از این به متن ضرر جدی نرسیده است.

نسخه مکرر ۴۴۰۶

رساله‌های ۲، ۱ و ۴، نستعلیق سرسری، خوقندی پست صفت، تقریباً اوایل قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، آغاز رساله‌ها به ترتیب در a1, a12, a91-a115, 25/2×13/8 س، عبارت اگر پرسند که با جوشه نوشته شده است، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه ناقص و فرسوده است: آخر آن افتاده، همه برگهای نسخه آب رسیده کثیف و داغدارند. در بعضی برگها پخش شدن سیاهی جای دارد. حواشی برگهای ۱۳-۱۷ بریده شده‌اند. در حاشیه بعضی برگها قیده‌های جداگانه به نظر می‌رسند.

نسخه مکرر ۵۰۳۶

رساله‌های ۲۰۱، ۴ و نستعلیق درست تندنویس، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، آغاز رساله‌ها در a۱، b۳۶، b۶۰ - a۹۱، ۱۱×۲۱/۵ س، مقوایی نوساخت سفید رنگ، این نسخه ناقص است: اول آن افتاده، برگها از همدیگر جدا شده‌اند.

نسخه مکرر ۴۹۱۳/۲

تنها رساله دوم، نستعلیق درشت، خوقندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۵۲ برگ (a۱۹ - b۷۱)، ۲۵×۱۴ س، سرلوحه‌ها و عبارت "اگر پرسند که" با جوشه نوشته شده، یک عده کلمات و عبارات دیگر با به زیر آنها کشیدن خطهای سرخ و سیاه تاکید گردیده‌اند. مقوایی مستعمل سبز رنگ و دارای ترنجهای ضربی، آخر نسخه نیست، گوشه‌های برگ ۶۷ پاره شده، در بعضی برگها سیاهی پخش گردیده است. در برگهای ۳۷-۷۱ از دیگر کتابهای دینی پارچه‌ها آورده شده‌اند.

نسخه مکرر ۴۴۶۸/۲

رساله نخست، نستعلیق روشن متوسط، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۸ برگ (a۱۰ - a۱۸)، ۲۰×۱۳/۵ س، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای کوچک و بزرگ و سرخ و سیاه ضربی منقش، نسخه اساساً کامل است، اما جلد آن کنده شده است.

نسخه مکرر ۶۹۴/۶

رساله سوم، نستعلیق هندی زیبای آمیخته با بعضی عنصرهای خط شکسته، خوقندی و قسمتی کشمیری، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م در بخارا، برگ (b۳۳ - a۱۷۹)، ۱۴/۵×۲۶/۵ س، عناوین و علائم و کلمات مقدماتی با جوشه ثبت گردیده‌اند. برگهای نسخه با خطهای سرخ و زرد جدول کشی شده‌اند، مقوایی بر بالایش کاغذ سفید چسبانده شده، نسخه کامل است، اما نسخه از جلدکننده شده است و در خود نسخه عنوان رساله ذکر نیافته است.

نسخه مکرر ۴۹۱۳/۵

رساله سوم، نستعلیق متوسط، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۷۷ برگ (a۱۱۵ - b۱۹۱)، ۱۴×۲۵ س، عناوین و کلمات مقدماتی با جوشه نوشته شده، به زیر بسیار عبارت‌ها هم با همین رنگ خط کشیده می‌شود، مقوایی سبز رنگ مستعمل و فرسوده، قسمت آخر نسخه درج نگردیده است، در

بعضی سطرها از تأثیر رطوبت سیاهی پخش گردیده است، در بعضی برگها داغها قهوه‌ای رنگ جای دارند، حواشی برگهای ۱۳۶ و ۱۳۷ بریده شده‌اند، حاشیه بعضی برگها را موربانه خورده است، در حواشی عده‌ای از برگها قید و علاوه‌های جداگانه به نظر می‌رسند.

نسخهٔ مکرر ۲۵۷۸

رساله‌های ۲ و ۳، نستعلیق سرسری ولی خوانا، شرقی، شول ۱۳۱۸ق / ژانویه ۱۹۰۱م، (a۱) - (b۳۲) و (b۳۳ - b۱۴۹)، ۱۵×۲۵ س، برگهای نسخه با دو خط سرخ جدول کشی شده، عنوانهای بخشهای اثر با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه ناقص است: قسم اول و برگهای ۲۰، ۲۱، ۴۸ آن افتاده‌اند.

نسخهٔ مکرر ۴۲۸۳/۲

رسالهٔ دوم، نستعلیق تندنویس، خوقندی، نزدیک ۱۳۳۱ق / ۱۹۱۲-۱۹۱۳م (برگ a۸۸)، ۲۲ برگ (b۸ - b۲۹)، ۱۴×۲۴ س، سؤال و جواب با جوشه نوشته شده‌اند، جلد ندارد، نسخه کامل است.

شرح مقدمهٔ صلوة (شرح رسالهٔ نخست چهار کتاب) ۲۰۱۴/۲

اختیار الدین ابن غیاث الدین الحسینی الهروی (متوفی ۹۲۸ق / ۱۵۲۱-۱۵۲۲م)، در این رساله اثر منظوم شرف الدین بخارایی، شرح شده است و از نخستین شرحهای اثر مذکور است، نستعلیق ریز آریب، شرقی زرد رنگ شفاف، تقریباً قرن ۱۲ق / ۱۸م، ۳۰ برگ (b۶۹ - a۹۹)، ۱۲×۱۸ س، عنوان بابها و فصلها با جوشه نوشته شده، زیر اشعار مورد شرح قرار گرفته با همین رنگ خط کشیده می‌شود، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه اساساً کامل است. اما در برگهای آن آثار تأثیر رطوبت به نظر می‌رسد. در حواشی برگها بعضی نوشته‌ها جای دارند که آنها به قلم کاتب و بعضی اشخاص دیگر تعلق دارند.

حج نامه ۹۳۶/۲

صوفی الله یار بن الله قلی (متوفی ۱۱۳۳ق / ۱۷۲۰-۱۷۲۱م)، این منظومهٔ کوچک بیان و توصیف موضعهای مقدس اساسی مکه را فرا می‌گیرد که حاجیان هنگام حج کردن آن جایها را طواف و زیارت کنند، نستعلیق ریز، خوقندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۴ برگ (b۸۴ - b۸۷)، ۱۲/۵×۲۰/۵ س،

مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، صحاف نسخه میرزا شیخ، نسخه کامل است.

[حدیثهای گوناگون] ۱۲۰۳/۲۱

از نامعلوم، این مجموعه شامل احادیث و روایات راجع به پیامبر (ص)، صحابه، امام جعفر صادق (ع)، نجات از بدی، لباس صوفیان، طرز خوب بدست آوردن دانش، رهایی از ترس، سخن رسول الله درباره نکاح و غیره متنهای عربی به زبان فارسی ترجمه کرده شده‌اند، نستعلیق معمولی، خوقندی، عابد خواجه بن ایشان سید کبیر خواجه کولابی (برگ ۲۰۷a)، اواخر قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۶ برگ (b۳)، ۵۶a، ۹۰a، ۹۸a، ۱۰۹a (b۲۲۲)، ۱۵×۲۶/۷س، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، حدیثها در برگهای گوناگون درج گردیده‌اند.

[حق تعالی بویروغی] ۲۴۶۰/۹

از ناشناس، این منظومه ترکی بیان قواعد بجا آوردن نماز را دربر می‌گیرد، نستعلیق درشت ماوراءالنهری، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۸ برگ (b۸۴ - b۹۱)، ۱۲×۱۹س، مقوایی نارنجی رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش، صحاف نسخه ملایولدش، نسخه کامل است و متن آن در یک ستون درج گردیده است.

حق الیقین ۴۸۶۳

محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (۱۰۳۷-۱۱۱۱ق / ۱۶۲۷-۱۷۰۰م)، ۱۱۰۹ق / ۱۶۹۷-۱۶۹۸م، این اثر در اساس مأخذهای گوناگون تألیف یافته خصوصیت‌های مهم تعلیمات مذهب شیعه، صفات خاص خداوند و مسائل نبوت و امامت را دربر می‌گیرد. کتاب دارای ۶ باب (در این نسخه ۵ باب است) و فصلهای زیاد است. نستعلیق روشن، خوقندی، ۲۴ شوال ۱۲۶۶ق / ۴ سپتامبر ۱۸۵۰م، ۴۶۳ برگ، ۲۵/۵×۱۵/۲س، عناوین بابها و فصلها و عبارت "مؤلف گوید" با جوشه نوشته شده‌اند، چرمی سبز رنگ دارای ۳ ترنج ضربی و ۱۲ شمسه خرد و بزرگ برنجی رنگ، صحاف ملاعبدالقادر نسخه به استثنای باب ۶ دیگر بابهای کتاب را فرا می‌گیرد و خوب نگهداری شده است. در حواشی بعضی برگها اصلاحات و توضیحات جداگانه به نظر می‌رسد. در برگ آخر نسخه بعد انجام کتاب با خط غیرخط کاتب نسخه رباعی در موضوع دینی و ذکر سنه ۱۲۸۱ق / ۱۸۶۴-۱۸۶۵م ثبت گردیده‌اند.

[خلاصة الاولياء] ۲۵۷۱

از نامعلوم، این اثر در موضوع عقاید تألیف یافته به شکل حکایتهای نثری دارای پارچه‌های نظمی زیاد مرتب گردیده است، نستعلیق روشن، خوقندی جلادار زرد رنگ، اوایل قرن ۱۳ق / اوایل قرن ۱۹م، ۹۰ برگ، ۱۱/۵×۱۹ س، عناوین با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی با تلاقی رنگ ساخت ماوراءالنهری و دارای ترنجهای ضربی، نسخه ناقص است: آخر آن افتاده، در بسیاری از برگهای نسخه داغهای قهوه‌ای رنگ و پخش گردیدن سیاهی به نظر می‌رسند، در برگهای b1 و a89 نقش مهر مدور موجود است. در حواشی بعضی برگها قیدها و علاوه‌های کاتب نسخه درج گردیده‌اند.

خلاصة الحقايق ۲۹۵/۸

از نامعلوم، این رساله بیان توضیحات دعاها و قواعد بجا آوردن مراسمهای دینی را دربر می‌گیرد. در این نسخه تنها ۸ باب اثر مذکور (بابهای ۱۴-۲۱) موجود است، که آنها شامل شرح دعاها راجع به اجرا شدن خواهش، آزاد گردیدن، تندرستی، صاحب ثروت و خوشبها شدن، آسان کردن عذاب گور است، نستعلیق درشت، خوقندی، ۱۲۹۳ق / ۱۸۷۶م (برگ a292)، ۷۵ برگ (b294 - b368)، ۱۰×۱۲/۵ س، مقوایی تمشکی رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای یک ترنج ضربی، نصف جلد چرم چسبانده شده است، نسخه ناقص بوده اول و آخر ندارد، برگ ۳۶۸ از جلد کنده شده است، در حواشی برگها نسخه علاوه‌های مفصل آورده می‌شوند.

فی ذکر جواب المنکر و النکیر ۲۹۴۸/۲

از نامعلوم، این رساله شامل ۳ باب بودن، مسائل مُردن و حیات بعد از مرگ را از روی تعلیمات و تصورات اسلامی فرا می‌گیرد، نسخ (متن عربی) و نستعلیق ریز (ترجمه فارسی آن)، خوقندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۷ برگ (b8 - a14)، ۱۵×۲۶ س، مقوایی نوساخت برپالایش کاغذ سفید چسبانده شده، نسخه چین نقصان دارد: در حواشی برگهای آن آثار تاثیر رطوبت و داغهای از آن به وجود آمده به نظر می‌رسند. قسمت پایان برگ ۹ پاره شده است.

دُرّ العجايب ۴۰۳۲

از نامعلوم، این اثر بیان فهمیش و تصورات دینی مسلمانان را راجع به دعا، عیدها، دوزخ و عذاب آن و غیره دربر می‌گیرد. این نسخه که حدیثهای زیاد دارد، دارای ۳۰ باب در مقدمه خواندن و شنیدن این کتاب ثواب گفته شده است، نستعلیق متوسط، خوقندی، ملانصرالدین بن ملاجمال الدین،

۱۲۹۶ ق / ۱۸۷۸-۱۸۷۹ م، ۲۶۲ برگ (b۵ - a۲۶۷)، ۱۵×۲۵/۸ س، عنوان بابها با جوشه نوشته شده، به زیر بعضی کلمات و عبارات با مطلب تأکید با همین رنگ خط کشیده می‌شود، مقوایی با تلاقی رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه کامل است، اما در آن چنین نارساییها جای دارند: در حواشی برگها آثار رسیدن آب و در بعضی برگها پخش شدن سیاهی، دره برگهای ۳۵-۵۶ داغهای قهوه‌ای رنگ به نظر می‌رسند. در حواشی بعضی برگها قیدها و علاوهای به متن مربوط جای دارند که به قلم کاتب نسخه متعلق‌اند، در ۴ برگ قبل و ۸ برگ بعد متن اثر موجود بوده اشعار ازبکی درج گردیده است.

دُرّ العجایب ۳۸۶۶

از ناشناس، این اثر شامل مجموع تصورات دینی و حیاتی مسلمانان راجع به نماز، عیدها، دوزخ و عذاب آن و غیره‌ها می‌باشد. به قول مؤلف خواننده و شنونده این اثر از التفات الله بهره‌مند خواهد شد. کتاب دارای ۶۴ باب می‌باشد، نستعلیق متوسط گوناگون، بعضاً آمیخته با عنصرهای شکسته، خوقندی، ۱۳۰۷ ق / ۱۸۸۹-۱۸۹۰ م، ۲۷۸ برگ (b۱ - b۲۷۸) ۱۵×۲۵/۷ س، عناوین با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی زرد رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه چنین نارساییها دارد: در تمام برگهای آن آثار تاثیر رطوبت جای دارد، در برگهای ۵۰-۵۱ داغها دیده می‌شود، در بین برگهای ۸۷-۸۸ و ۱۲۴-۱۲۵ جای نانوشته و کنده شدن متن مشاهده می‌گردد، در حواشی برگها نوشته‌ها و علاوهای کاتب نسخه دچار می‌آیند. برگهای b۱ - b۲۴، a۸۸ - b۱۰۴، b۱۲۵ - a۱۷۴، b۱۸۵ - b۲۰۶، b۲۳۵ - a۲۳۶ با یک شیوه نستعلیق و دیگر بخشهای نسخه با شیوه دیگر نستعلیق با شکسته آمیخته نوشته شده‌اند.

دُرّ العجایب ۴۳۶۸

از نامعلوم، این رساله شامل مجموعه معلومات و تصورات دینی راجع به طهارت، نماز، روزه، عید قربان، مرگ و عذاب روز قیامت و دوزخ، خوشی‌های جنت نیکی و بدی، ضرر دروغ و خبرکشی، خصلتهای شایسته شوهر، فائده خواندن قرآن و غیره‌ها می‌باشد. نستعلیق روشن، خوقندی، ۱۳۱۵ ق / ۱۸۹۷-۱۸۹۸ م، ۲۶۷ برگ (b۱ - a۲۶۷)، ۲۵×۱۴ س، بسیاری از برگهای نسخه با جوشه جدول کشی شده، عنوان بابهای رساله هم با همین رنگ نوشته شده‌اند، مقوایی بر بالای چرم سبز رنگ تیره کشیده شده و دارای ترنجهای ضربی منقش سیاه رنگ نسخه چنین نارساییها دارد: در تمام برگهای آن آثار تاثیر رطوبت، داغهای قهوه‌ای رنگ و در بعضی برگهای پخش شدن سیاهی دیده

می‌شود برگهای ۱ و ۱۵۴ پاره شده‌اند، در حواشی بعضی برگها اصلاحات و توضیحات به متن رساله دخل دار مشاهده می‌گردند. در آخر نسخه ۶ برگ افزوده شده است که در آنها پارچه‌های گوناگون مضمون دینی داشته آورده شده‌اند.

[دستور تعلیمی] ۴۹۲۴/۸

از نامعلوم، این دستورالعمل مختصر به شکل سؤال و جواب نوشته شده، توضیح الحمد و صلوة را فرا می‌گیرد، نستعلیق درشت، خوقندی، تخمیناً قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، ۵ برگ (a۵۳ - a۵۷)، ۲۰×۱۳ س، عبارت «اگر شخصی گوید که» و کلمات جداگانه با جوشه نوشته شده به زیرشان هم با همین رنگ خط کشیده شده است، مقوایی کهنه و فرسوده بوده بر بالایش پارچه روشن رنگ کشیده شده است، نسخه کامل است.

[ذخیره الفقراء] ۳۶۵۹

عبادالله میرکلان الحسینی (؟)، این رساله شامل بیان منفعت طهارت، نماز، روزه و زیارت کردن جایهای مقدس بوده، از مقدمه ۱۹ باب و خاتمه عبارت است. نسخه بی بسم الله آغاز شده است، نستعلیق ریز روشن، خوقندی، ۱۲۷۲ ق / ۱۸۵۵-۱۸۵۶ م، ۲۷۵ برگ (b۹ - b۲۸۴)، ۱۵×۲۶ س، عنوان بابها و فصلها با جوشه نوشته و تاکید گردیده‌اند، مقوایی با تلاقی رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، صحاف نسخه ملا میرمحمد، در نسخه چنین نارساییها جای دارند: در حواشی قسمت بالای برگهای آثار تاثیر رطوبت، در اکثر برگها داغهای قهوه‌ای رنگ و در برگ b۲۱۳ پخش گردیدن سیاهی به نظر می‌رسند. در ۷ برگ قبل از متن اثر موجود بوده نامگویی بابهای کتاب و دیگر نوشته‌ها و در ۴ برگ بعد متن کتاب جای داشته اشعار گوناگون درج گردیده‌اند. بعضاً در حواشی برها قید و علاوه‌های جداگانه کاتب نسخه دچار می‌آیند.

[رساله] ۱۴۶۶/۳

نامعلوم، این رساله شرح گفتار حضرت جبرائیل را دربر می‌گیرد و شامل ۲ باب (درباره سبب و جای این گفتار، مضمون و مطلب این گفتار) و خاتمه (راجع به خصوصیات بعضی کلمات این گفتار) می‌باشد، نستعلیق تندنویس، شرقی، ۹۰۲ ق / ۱۴۹۶-۱۴۹۷ م (برگ b۴۷)، ۶ برگ (b۳۷ - a۴۲)، ۱۰×۱۴/۵ س، چرمی مشکین شرقی و دارای ترنجهای ضربی منقش و فرسوده، نسخه کامل است، اما در آن آثار تاثیر رطوبت به نظر می‌رسد.

[رساله ۳۵۶۸/۳]

از نامعلوم، در این رساله از خصوص حیات آخرت و شدايد عذاب دوزخ سخن می‌رود، نستعلیق درشت روشن، خوقندی قهوه‌ای رنگ، ۱۲۵۴ ق / ۱۸۳۸-۱۸۳۹ م، ۵ برگ (a۲۳ - a۲۸)، ۱۵/۵×۲۶ س، عبارات عربی با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی نوساخت، اول نسخه موجود نیست.

[رساله ۳۶۱۷/۱۶]

از ناشناس، این رساله مختصر چهار نوع استنجا را دربر می‌گیرد، نستعلیق روشن، خوقندی، ۱۲۶۶ ق / ۱۸۴۹-۱۸۵۰ م، ۲ برگ (a۸۴ - b۸۶)، ۱۳×۲۰/۵ س، مقوایی نوساخت آبی رنگ، شاید این رساله بخشی از یگان اثر مکمل باشد.

نسخه مکرر ۳۵۶۸/۹

نستعلیق درست روشن، خوقندی، ۲۹۴ ق / ۱۸۷۷ م، ۲ برگ (a۶۸ - b۶۹)، ۱۵/۵×۲۶ س، مقوایی نوساخت، این نسخه ناقص بوده فقط پارچه‌ای از اثر مفصل را دربر می‌گیرد.

رساله اعتقادیه ۱۴۶۶/۴

نامعلوم، این رساله مختصری راجع به فرایض و احکام اساسی دین اسلام و قواعد اخلاقی برای مسلمانان ضرور می‌باشد، نستعلیق تندنویس، شرقی نازک، ۹۰۲ ق / ۱۴۹۶-۱۴۹۷ م، ۶ برگ (a۴۲ - b۴۷)، ۱۰×۱۴/۵ س، چرمی مشکین شرقی فرسوده و دارای ترنجهای ضری منقش، نسخه کامل است، اما در آن چنین نارساییها جای دارند، برگها از جلدکنده شده‌اند و در همه آنها آثار تأثیر رطوبت و داغها به نظر می‌رسند.

[رساله در باب فقه ۳۹۲۳/۱]

از ناشناس، این رساله بیان و توضیح احکام اساسی دین اسلام (نماز، روزه، زکات) ترتیب و قواعد بجا آوردن آنها را دربر می‌گیرد. رساله به زبان ازبکی تألیف گردیده است، نستعلیق تندنویس، خوقندی، جهانگیر خواجه ایشان منصور خواجه ایشان اوغلی. ۲۶ شوال ۱۳۰۴ ق / ۱۹ ژوئیه ۱۸۸۷ م، ۱۱۳ برگ (a۵ - b۱۱۷)، ۲۲×۱۴ س، بدون جلد، نسخه ناقص است: اول آن افتاده، برگهای ۱-۴ پاره شده‌اند در تمام برگهای نسخه آثار تأثیر رطوبت و کپک به نظر می‌رسد.

رساله در بیان طهارت و نماز ۲۴۶۰/۱۰

نامعلوم، این قسمت از اثری اقتباس گردیده است، که آن در اساس "فصول العمادی" نام رساله جمال الدین بن عماد الدین الحنفی ترتیب داده شده بود. این پارچه شامل مقدمه و ذکر قواعد مراسم حتمی طهارت و بعضی قواعد نماز می‌باشد، نستعلیق، خوقندی، قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، ۳ برگ (b۹۹ - b۱۰۱)، ۱۹/۳×۱۲/۴ س، عناوین با جوشه نوشته شده، مقوایی زرد رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش، صحاف نسخه ملایولداش، آخر نسخه افتاده است، در بین برگهای ۹۹-۱۰۰ جایی نانوشته (سفید) گذاشته شده است. در ۳ برگ قبل از متن پارچه اقتباس شده جای داشته اشعار و نمونه‌های حجتها به زبانهای فارسی و ازبکی آورده شده‌اند.

ارساله در بیان اصول دین ۳۵۷۶/۱۱

از نامعلوم، این رساله مختصر نثری بیان بعضی مسائل احکام تعلیمات دین اسلام را دربر می‌گیرد، نستعلیق میانه، خوقندی، تقریباً قرن ۱۲ ق / ۱۸ م، ۶ برگ (a۱ - b۶)، ۱۵/۵×۲۶/۵ س، مقوایی تیره رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه در شکل موجود کامل است. در برگهای ۱-۲ سطرهای نانوشته (خالی) برای ثبت سرلوحه‌ها جای دارند.

رساله در بیان سنت نماز ۳۸۸۸/۴

از نامعلوم، این رساله مسائل مربوط به نماز و قواعد گذراندن آن را فرا می‌گیرد، نستعلیق درشت سرسری، خوقندی، قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، ۷۱ برگ (a۱۱۱ - a۱۸۱)، ۱۲×۲۰ س، عناوین با جوشه نوشته شده‌اند، در حاشیه برگ b۱۴۳ یک نقش بد نمود کشیده شده است، مقوایی ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی (قسم پایان جلد پاره شده)، نسخه ناقص بوده اول ندارد. در حواشی برگهای نسخه هر گونه نوشته‌ها و نقشهای بیهوده جای دارند، در اکثر برگهای آثار تأثیر رطوبت به نظر می‌رسد، برگ ۱۱۷ نانوشته (خالی) گذاشته شده است. بعضی برگها موربانه خورده می‌باشند. در حواشی بعضی برگها قید و علاوه‌های هم کاتب نسخه هم دیگر اشخاص ثبت گردیده‌اند.

ارساله در بیان طهارت ۳۵۶۹/۴

از نامعلوم، فرائض و سنن. این پارچه از اثر مفصلی گرفته شده مسائل طهارت را دربر می‌گیرد، نستعلیق درشت، خوقندی ۱۲۴۴۷ ق / ۱۸۲۸-۱۸۲۹ م (برگ a۳۲)، ۴ برگ (a۳۶ - b۳۹)، ۱۱/۵×۲۰ س، مقوایی نوساخت آبی رنگ، نسخه ناقص بوده، قسمت اول رساله مفصل نامعلوم را دربر می‌گیرد.

[رساله در بیان طهارت] ۳۶۱۷/۱۳

نامعلوم، این رساله مسائل طهارت و آمادگی به نماز را در بر می‌گیرد. نستعلیق روشن، خوقندی، ۱۲۶۶ق / ۱۸۴۹-۱۸۵۰م (برگ a۷۶)، ۴ برگ (a۷۷ - a۸۰)، ۱۳×۲۰/۵ س، مقوایی نوساخت آبی رنگ، نسخه ناقص است: اول آن افتاده.

رساله در بیان علم واجب و ممکن ۲۲۶۱

میرعبدالله خواجه ولد مختار خواجه مفتی (ربع آخر قرن ۱۳ - ربع اول قرن ۱۴ ق / نیمه دوم قرن ۱۹ - اوایل قرن ۲۰م)، اوایل قرن ۱۴ ق / ۲۰م، الهیات. این رساله که به آخرین امیر بخارا عالم خان (۱۹۱۰-۱۹۲۰م) بخشیده شده است، بیان احکام و فرائض اساسی و مسائل دوم درجه دین اسلام و جای داشتن تفاوت در میان مکتبهای گوناگون تعلیمات اسلام را فرا می‌گیرد. رساله شامل مقدمه، دو مقصد و قصه‌های (بابهای) متعدد می‌باشد، نستعلیق متوسط، خوقندی نازک جلادار، کاتب خود مؤلف، ربع اول قرن ۱۴ ق / اوایل قرن ۲۰م، ۸۴ برگ، ۱۳×۲۰/۵ س، تمام عنوانها با جوشته نوشته شده‌اند، مقوایی بر بالایش مخمل بنفش رنگ کشیده شده، این نسخه اصلی مؤلف است، اما قسمت آخر آن افتاده است.

رساله در بیان فضیلت قبر متبرک حضرت خواجه کعب الاحبار ۷۰۸/۵

از نامعلوم، مراسم دینی. این رساله شامل بیان کار خیر و ثواب بودن زیارت مدفن یکی از اصحاب متأخر با پیغمبر، مشهور به کعب الاحبار است که قبلاً یهودی بود، نستعلیق تندنویس، خوقندی، عبدالخالق محی شاه، ۱۲۴۹ق / ۱۸۳۳-۱۸۳۴م، ۸ برگ (b۱۱۴ - a۲۲۲)، ۱۲/۵×۲۰ س، عناوین با جوشه ثبت گردیده است، مقوایی سرخ رنگ تیره لاک الکل، نسخه کامل است. در برگهای b۱۱۴، a۱۱۶، a۱۲۰ نقش مهر بیضی شکل کلان با ذکر اسم محمد فاضل بن میرزا نصرالله و سنه ۱۳۰۱ق / ۱۸۸۳-۱۸۸۴م دیده می‌شود.

نسخه مکرر ۴۰۸/۱۹

نستعلیق روشن، خوقندی، ملامحمد لطیف بن خال محمد بخارایی، ۱۲۵۳ق / ۱۸۳۸م، ده باغچه (بخارا)، ۸ برگ (a۳۲۰ - b۳۲۷)، ۱۵×۲۴/۵ س، برگهای نسخه با یک خط سرخ جدول کشی شده، عناوین آن با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش، صحاف نسخه میرمعصوم خواجه بن میرعبدالرحیم خواجه بوده است، نسخه کامل است.

نسخه مکرر ۱۷۰۱/۱۲

نستعلیق روشن، خوقندی، عوض محمد و ابکندی، ۱۲۷۵ ق / ۱۸۵۸-۱۸۵۹ م، ۶ برگ (b207) - (a212)، ۱۵/۵×۲۶ س، عنوانها با جوشه نوشته شده، به زیر بسیار کلمه‌ها هم با همین رنگ خط کوتاهی کشیده می‌شود، مقوایی زرد رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش، صحاف نسخه میرزا محمد نام شخص بوده است، نسخه کامل است و خوب نگاهداری شده.

نسخه مکرر ۲۴۱۹/۴

نستعلیق روشن آمیخته با عنصرها خط شکسته، خوقندی، قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، ۴ برگ (b52) - (a55)، ۱۴/۵×۲۵ س، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه کامل است.

نسخه مکرر ۱۵۲۶/۱۶

نستعلیق ماوراءالنهری، خوقندی، قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، ۷ برگ (b571 - a577)، ۱۵/۵×۲۵/۵ س، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش، ساخت ماوراءالنهر، نسخه کامل است.

[رساله در بیان فضیلت نماز] ۱۹۷۲/۴

از نامعلوم، این نسخه دو باب از رساله نامعلومی را راجع به قواعد گذاردن نماز و بجا آوردن دگر مراسم‌های دینی در بر می‌گیرد، نستعلیق روشن آمیخته با بعضی عنصرهای خط شکسته، خوقندی، سیداحمد خواجه ابن ابراهیم خواجه، قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، در کته قورغان نزدیک سمرقند، ۹ برگ (a102 - a110)، ۱۵×۲۵ س، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه ناقص بوده، فقط شامل دو باب از رساله مفصل نامعلوم است.

رساله در بیان مسائل دیناریه ۳۷۷۸/۱

عبدالمجید المفتی بن محمد المفتی ابن المفتی القراکولی، این رساله کوچک بیان رسوم و وظایف مسلمانان را دربر گرفته از مقدمه پنج فصل و خاتمه عبارت است، نستعلیق سرسری، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، ۶ برگ (b1 - b6)، ۱۸×۱۲ س، عنوان فصلها با جوشه نوشته شده است، مقوایی بر بالایش چرم قهوه‌ای رنگ کشیده شده و دارای ترنجهای گوناگون شکل، نسخه کامل بوده، به مقصد در خاطر نگاه داشتن احکام دین استنساخ گردیده است.

[رساله در بیان مشروع و غیرمشروع] ۴۹۳۴/۳

از نامعلوم، دینی، رساله درباره اعمال مشروع و غیرمشروع و قوانین اجرای نمازهای مختلف طبق مذهب امام اعظم، نستعلیق، شرقی سفید، ۱۲۴۵ق / ۱۸۲۸م، ۸۴ برگ (a۱۵ - b۹۸) ۱۴×۲۲ س، نسخه کامل است. برگها در اثر نم و رطوبت خیلی فرسوده شده، روی همه برگها داغ و لکه موجود است. اکثر سطور برگهای اول رنگ آلود شده قابل استفاده نیست.

[رساله در بیان نماز] ۲۵۶۸/۱

از نامعلوم، این رساله در اساس اثرهای مشهور قانونشناسی اسلامی: الهدایه، صلوٰة مسعودی، استفاده از آیات و احادث، سخنان پیغمبران و غیره نوشته شده قواعد گذاردن نماز و مسائل به آن مربوط را دربر می‌گیرد، نستعلیق متوسط، هندی و اروپایی گوناگون رنگ، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۲۲۲ برگ (a۱ - b۲۲۲)، ۱۱/۵×۱۹ س، عناوین با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه ناقص بوده اول و آخر ندارد. نسخه با باب ۴ آغاز گردیده با باب ۴۲ قطع می‌گردد. در برگ ۲۲۲ داغ قهوه‌ای رنگ کلان موجود است که از آن به متن ضرر رسیده است. در حواشی بعضی برگها نوشته‌های جداگانه دچار می‌آیند.

[رساله در بیان نماز] ۳۵۴۸/۵

از نامعلوم، این رساله کوچک نثری قواعد و ترتیبات گذاردن نماز و خواندن دعاها را دربر می‌گیرد و دارای ۸ باب است. این رساله با بیان مفصل مشروع و غیرمشروع آغاز می‌گردد، نستعلیق متوسط، خوقندی، ۱۲۷۴ق / ۱۸۵۷-۱۸۵۸م (برگ b۱۲۹)، ۲۱ برگ (b۸۹ - a۱۱۰)، ۱۳×۲۰/۵ س، سرلوحه‌ها با جوشه نوشته شده، به زیر کلمات و عبارات جداگانه و اقتباسات عربی با همین رنگ خط کشیده شده است، مقوایی سبز رنگ تیره ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، متن نسخه کامل است. اما در حواشی برگهای آن آثار تاثیر رطوبت و داغها جای دارند. در برگهای ۹۷هـ، ۱۰۶ پخش گردیدن سیاهی به نظر می‌رسد، در حواشی بعضی برگها قیدها و علاوه‌های جداگانه کاتب نسخه درج گردیده‌اند.

رساله در بیان نمازها ۲۴۹۰/۷

از نامعلوم، مراسم و احکام دینی. این رساله شامل بیان قواعد گذاردن انواع نماز و به طور جداگانه درباره نماز جمعه است، نستعلیق درشت، خوقندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۴ برگ (b۲۷۵ - b۲۷۸)،

۱۳×۲۰ س، عنوانها با جوشه پست صفت نوشته شده‌اند، تیماج تمشکی رنگ شرق و دارای ترنجهای ضربی، صحاف نسخه یوسف محمد، آخر نسخه افتاده است.

رساله در عقاید [۳/۳۴۲۴]

از نامعلوم، این رساله نامعلوم شامل مقدمه (برگهای b۱۲۴ - a۱۳۰) و اصل متن اثر بوده، شرح بعضی اثرهای معروف درباره تعلیمات دین اسلام از قبیل شرح فارسی عقاید نسفیه را فرا می‌گیرد، نستعلیق، خوقندی، ۱۲۸۵ق / ۱۸۶۸-۱۸۶۹م، ۱۰۲ برگ (b۱۲۴ - b۲۲۶)، ۱۴/۵×۲۵/۵ س، کلمه، تعبیرات و عبارات مورد شرح قرار یافته با جوشه ثبت و تأکید گردیده‌اند، مقوایی کاهو رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه ناقص است: آخر آن افتاده، در برگهای نسخه آثار تأثیر رطوبت و در برگهای ۱۸۳-۱۸۶ آثار داغ و کپک به نظر می‌رسند.

رساله در معجزات انبیا ۱/۳۵۸۳

از ناشناس، در این رساله از یکی از نام حضرت محمد (ص) احکام و مقررات دین اسلام و اوضاع و احوال شخصی خود را به آن بخشیده بیان کرده شده‌اند، نستعلیق، شرقی، ۱۲۸۱ق / ۱۸۶۴-۱۸۶۵م، ۶۴ برگ (b۱ - a۶۴)، ۱۵/۵×۲۵/۵ س، بعضی کلمات و عبارات در اول با جوشه و بعدتر با سیاهی نوشته شده‌اند، مقوایی نوساخت، این نسخه بعدتر ترمیم گردیده است: جلدش نو کرده شده است، برگ پاره شده ۴۴ با کاغذ دیگر ترمیم کرده شده است. درد و برگ بعد از متن رساله جای داشته همان حالت‌های بیان گردیده‌اند که در آنها خواندن نماز ضرور است.

رساله دینی [۲/۳۸۸۸]

از نامعلوم، این جزو که قسمی از یگان رساله مفصل و مکمل است شامل نعت و توصیف بزرگی و خصلت‌های نیک و حمیده حضرت محمد (ص)، صحابه و چهار خلیفه اول می‌باشد، نستعلیق گوناگون، خوقندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۳۵ برگ (a۷۱ - a۱۰۰)، ۱۲×۲۱ س، عناوین و علائم با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، قسم راست جلد کننده شده، نسخه ناقص بوده اول و آخر ندارد، در بین برگهای a۱۰۱ - a۱۰۲ جای نوشته (خالی) موجود است. عموماً این نسخه با بی اعتنایی کتابت گردیده است.

[رساله دینی] ۳/۳۵۹۳

از نامعلوم، این رساله شامل بیان سبب پیدایش و طرز استفاده اصطلاحات بسم الله، الحمد لله و نماز می‌باشد، نستعلیق سرسری، کارخانه‌ای زرد رنگ، ۱۳۰۴ق / ۱۸۸۶-۱۸۸۷م (برگ ۱۷ a۹۳x برگ (a۲۳ - b۴۰)، ۱۱×۱۸ س، به زیر بعضی عبارتها با سیاهی خط کشیده شده است، مقوایی ساییده و فرسوده، نسخه در شکل موجود کامل است. در حواشی آن آثار تأثیر رطوبت به نظر می‌رسد. در حواشی بعضی برگها قیده‌های جداگانه کاتب نسخه درج گردیده‌اند.

الرسالة العلیة فی الاحادیث النبویة ۱۶۰۳

کمال الدین حسین بن علی واعظ کاشفی (متوفی ۹۱۰ق / ۱۵۰۴-۱۵۰۵م)، ۸۷۵ق / ۱۴۷۰م، حدیث. این رساله در اساس احادیث نوشته شده احکام و دستورهای گوناگون دینی، موعظه‌های پارسایانه و صفتهای نجیبانه انسان را فرا می‌گیرد. رساله دارای ۸ فصل و بخشهای خرد زیاد است، نسخ زیبا، شرقی جلادار، درویش الیاس بن درویش عباس، ۱۰۸۰ق / ۱۶۶۹-۱۶۷۰م، ۱۳۲ برگ، ۱۸/۵×۱۲ س، عناوین با جوشه نوشته شده عبارات تعبیرات عربی هم با همین رنگ تأکید و جدا کرده می‌شوند، مقوایی سبز رنگ شفاف ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه کامل بوده خوب نگاهداری شده است. در حواشی بعضی برگها نوشته‌های جداگانه دچار می‌آیند.

[رساله نیت غسل] ۱۷۴۷/۱۵

ترتیب دهنده نامعلوم، این رساله که به زبانهای عربی و فارسی است ترتیب شستن اعضای بدن خواندن دعاهاى مربوطه، به دو زبان عربی و فارسی را دربر می‌گیرد، متن فارسی با نستعلیق آمیخته با عنصرهای شکسته و متن عربی با نسخ، خوقندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۶ برگ (a۲۰۷ - a۲۱۲)، ۱۳×۲۰/۵ س، مقوایی قهوه‌ای رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، جلد یک طرف آن افتاده، نسخه کامل است.

زاد الآخرة ۱۵۲۶/۹

منسوب به ابوحامد غزالی طوسی (متوفی ۵۰۵ق / ۱۱۱۱م)، این رساله مسائل ذیل را فرا می‌گیرد: حیات این جهانی پایگاهی است برای عالم دیگر و رسیدن به حقیقت مطلق، برای دریافت این مرتبه بلند توشه راه - یعنی بجا آوردن احکام ضروری دین (طهارت، نماز، روزه و غیره) لازم است، نستعلیق میانه ماوراءالنهری، خوقندی، ملاعوض بدل بن محمد شریف جویباری، ۱۲۴۹ق /

۱۸۳۳-۱۸۳۴م (برگ b۳۴۵)، ۲۲ برگ (۲۲۸۸ - a۳۱۰)، ۱۵/۵×۲۵/۵ س، عنوان قسمتهای رساله چه در داخل متن و چه در حواشی برگها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه کامل است. دو برگ اول نسخه از سبب بسیار مستعمل بودن آن روغنی و داغدار شده‌اند. در حواشی بعضی برگها قیدهای جداگانه به نظر می‌رسند.

زبور داود ۲۰۲

مترجم: عبدالحی بن مولوی میرابوالخیر، کتب مقدس تا اسلامی. این اثر که از جمله کتابهای مقدس تا اسلامی است، ترجمه فارسی زبور را دربر می‌گیرد که به سفارش سیداحمد خواجه نقیب نام مرد بلندمقام نظامی صورت گرفته است. این نسخه دارای ۱۵۰ سرود است، نستعلیق سرسری، خوقندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۵۷ برگ، ۱۴/۵×۲۵/۵ س، عناوین با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی مانند جلدهای کتابهای چاپ سنگی بر بالایش کاغذ چسبانده شده، نسخه کامل است.

السبعیات فی موعظة البریات ۵۴۶۴

ابوالخیر خیری بن ملاخواجه مراد بن خواجه عبدالرحمن ابن صلاح الدین، خواجه بن عبدالرحیم خواجه ابن جمال الدین خواجه، رساله درباره هفت زینت که خدای تعالی آفریده است (هفت روز، هفت پیغمبر و هفت اقلیم و غیره) می‌باشد و عبارت از هفت مجلس است، نستعلیق خوب، خوقندی، تخمیناً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۳۳ برگ، ۱۵×۲۶/۵ س، مشکی ماوراءالنهری ترنجدار منقش، نسخه ناقص است. متن در مجلس روم خاتمه یافته، دنباله نوشته نشده است. ولی متن موجوده خوب نگهداری شده است.

سراج المسلمین ۴۹۵۲/۳

حسین بن سیدمحمد الحصارى، فرايض دینی. این رساله به شرح مقدمه کتاب «به نام حق» تألیف شاه محمد ابن الحسن الحجاج (از چشمه تَتَمِّم) - را دربر می‌گیرد که با درخواست مؤلف آن برای عامه فهم ساختن مطلب مقدمه اثر مذکور نوشته شده شامل مقدمه، دو باب و چندین فصل راجع به ادای مراسم طهارت، نماز و روزه می‌باشد. نستعلیق، خوقندی زرد رنگ و سفید، ذی الحجه سنه ۱۳۰۸ق / ژوئن ۱۸۹۱م، ۸۵ برگ (۱۰۶ - b۱۹۱)، ۲۵×۱۵ س، عناوین با شنگرف، قدیمه ماوراءالنهری ترنجدار، با دوکش کاغذ سرخ و سبز، نسخه نقصان دارد. قسمت آخر کتاب افتاده است. در صفحه a۱۲۱ بجای متن شعر ترکی نوشته شده است.

نستعلیق بعضاً روشن و بعضاً سرسری، خوقندی، شاید ۱۳۰۸ق / ۱۸۹۰-۱۸۹۱م، (برگ ۵۱۰۵b)، ۸۵ برگ (a۱۰۶ - b۱۹۱)، ۲۴×۱۴س، فقط در یکچند برگ عنوان فصلها با جوشه نوشته شده است، مقوایی نارنجی رنگ دارای ترنجهای ضربی و اطراف آن با کاغذ سبز رنگ شیرازه‌بندی گردیده، نسخه ناقص است: آخر آن افتاده در برگ a۱۲۱ اشعار از یکی نوایی درج یافته است. به قول مؤلف شرح او هنگام تألیف شرح خود از آثار به این موضوع دخلدار دیگر مؤلفان استفاده برده، در داخل نثر پارچه‌های نظم آورده است و مسائل مهم و ضرور دینی را همه جانبه بیان نموده است.

[سؤال و جواب] ۳۵۶۹/۵

ترتیب دهنده نامعلوم، در این پارچه که از رساله مفصلی اخذ گردیده است ضرور و مفید بودن گذاردن نماز و باز در عضی حالتها ممنوع و ناروا بودن آن بیان یافته‌اند. اثر به شکل سؤال و جواب نوشته شده است، نستعلیق، خوقندی، ۱۲۵۴ق / ۱۸۳۸-۱۸۳۹م، ۵ برگ (b۴۵ - a۵۰)، ۱۳/۵×۲۰س، عبارات «اگر شخصی گوید که همه جا» با جوشه نوشته شده است، مقوایی نوساخت، نسخه مستعمل فرسوده و آب رسیده می‌باشد، به بعضی برگهای آن (۴۶، ۴۹ و غیره) کاغذ دگر چسبانده شده است، در برگ b۴۶ سیاهی پخش گردیده است.

[سؤال و جوابها از عقاید] ۳۱۰۷/۲

از ناشناس، الهیات. این قسمت که از اثر مفصلی اخذ گردیده است شامل بیان ابدیت الله، نیک بختی و بدبختی، نامهای الله، خاصیت دین، عملهای به آن ناموافق، وظایف دینی، توحید، عدد ادیان، درباره دین اسلام و احکام فرائض آن، ده یار بهشتی، صفتهای الله و وظایف حتمی مسلمانان و غیره می‌باشد. رساله به شکل سؤال و جواب تألیف یافته، نستعلیق سرسری، خوقندی، آخر قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۳۹ برگ (a۳۵ - b۷۳)، ۱۶×۲۷/۷س، «عبارت اگر پرسند که» بعضاً با جوشه پست صفت جدا کرده می‌شود، بدون جلد، نسخه نامکمل بوده شامل جزوی از یگان رساله مفصل است. در حواشی آن آثار تأثیر رطوبت به نظر می‌رسد. بعضی برگهای نسخه بهم چسبیده و یا شکسته‌اند.

شرح القدیم ۴۰۵۸

حاجی محمد کشمیری (متوفی ۱۰۰۶ق / ۱۵۹۷-۱۵۹۸م)، این مجموعه شامل جزوها و نمونه‌ها از اثرهای عربی از قبیل تفسیر قرآن، شرح شمائل النبی (متن از ترمذی)، کتاب فضائل القرآن و شرح

العقاید العضدیة و ترجمه و شرح آنها به زبان فارسی است، نستعلیق ریز، خوقندی، تقریباً اوایل قرن ۱۲ق / ۱۸م، ۳۸۱ برگ (b۱ - a۳۸۱)، ۱۰×۱۸ س، عبارتهای آثار مورد شرح قرار گرفته با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی نارنجی رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، متن نسخه کامل است، اما تمام برگهای آن موریانه خورده است، برگها بعدها ترمیم کرده شده‌اند. در حواشی برگهای آثار تأثیر رطوبت به نظر می‌رسد، قسمت پایان جلد هم خراب و بعدها ترمیم شده. در حواشی برگهای نسخه قیدها و علاوه‌های جداگانه کاتب آن درج گردیده‌اند.

[شرح کتاب عقاید] ۲۹۱۳/۵

از نامعلوم، الهیات. این شرح به کتاب عقاید تألیف یافته است که بیان مسائل تعلیمات، قانون شناسی منطق و غیره را فرا می‌گیرد. اثر به شکل سؤال و جواب نوشته شده ۴۰ سؤال و جوابهای مفصل را دربر می‌گیرد. در رساله چنین مسائل سماع، قیاس، اطاعت رسول، انواع بحث، علم، فرق اصطلاح واحد و فرد، تأثیر معجزه آرای آیات قرآن و غیره هم تصویر یافته است، نستعلیق، خوقندی، نیمه دوم قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۵ برگ (a۲۳۸ - a۲۵۲)، ۱۵×۲۴/۵ س، عبارتهای «اگر شخصی گوید که» و حرفهای «ج» و «ب» جوابها و بعضی کلمه‌های دیگر با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی بر بالای آن کاغذ به جلدهای آثار چاپ سنگی خاص چسبانده شده، نسخه کامل است، اما در قسم بالای همه برگهای آن آثار رسیدن رطوبت به نظر می‌رسد.

صلوة کفشوانی ۱۳۵۹/۳

کفشوانی (تقریباً قرن ۸ق / ۱۴م)، فرائض و احکام دین. این رساله فقط ۴ باب ذیل کتاب مذکور را دربر می‌گیرد: ۱. درباره قواعد میراث، ۲. درباره زکات، ۳. عیداضحی ۴. روزه، نسخ درشت، سمرقندی، شیخ محمد بن مولانابن عامر الحافظ السمرقندی، تقریباً قرن ۹ق / ۱۵م، ۲۰ برگ (b۸۷ - b۱۰۶)، ۲۵×۳۳ س، عناوین با جوهر قهوه‌ای رنگ نوشته شده، مقوایی نازک سفید رنگ نوساخت، نسخه ناقص است: قسمتهای اول و آخر آن افتاده‌اند، قسمت پایین عده‌ای از برگهای نسخه بسیار فرسوده است. در حواشی بعضی برگها علاوه‌ها و قیدهای کاتب نسخه دچار می‌آیند.

صلوة مسعودی ۴۹۰۹

فقیه مسعود بن محمود بن یوسف سمرقندی (نه پیشتر از قرن ۸ق / ۱۴م زیسته است)، شاید ۷۱۶ق / ۱۳۱۶-۱۳۱۷م، این نسخه شامل مقدمه و دو دفتر صلوة مسعودی است که دفتر اول آن دارای ۱۸ و دفتر دوم آن دارای ۴۵ باب و فصلها متعدد بوده، بیان وظایف و مراسم و مناسک دینی

مذهب حنفی را دربر می‌گیرد، نوعهای گوناگون درشت و ریز نستعلیق سرسری و تندنویس شرقی، دفتر اول معلوم نیست، کاتب دفتر ۲: الله بخش بن عبدالحکیم دفتر اول ماه رجب ۱۰۰۷ ق / ژانویه ۱۵۹۹م، دفتر ۲: ۳۰ ربیع الاول ۱۱۲۴ ق / ۷ مه ۱۷۱۲م، ۴۰۸ برگ (۲۵۷+۱۵۱)، ۲۵×۱۷/۵ س، عناوین و آغاز بابها و فصلها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی کهنه بر بالایش پارچه جوالی فرسوده کشیده شده، نسخه بسیار فرسوده شده است: ۴۳ برگ اول دفتر یکم موریانه خورده است که در نتیجه آن متن تماماً خراب گردیده است؛ قسم بالای برگها ۳-۷، ۳۵-۳۷، ۵۱، ۵۳، ۶۰ پاره گردیده به متن آن برگها ضرر وارد ساخته است. نسخه در قرن ۱۳ ق / ۱۹م ترمیم کرده شده برگهای ۱-۴۴ آن از نو نوشته شده‌اند، نسخه صفحه گذاری شرقی دارد، در حواشی برگهای آن شرح و نوشته‌های به متن کتاب مربوط به نظر می‌رسند.

نسخه مکرر ۴۰۰۴

نستعلیق متوسط، خوقندی، ۱۲۵۴ ق / ۱۸۳۸-۱۸۳۹م، ۱۹۹ برگ، ۲۴×۳۲ س، عناوین و بعضی کلمات و تعبیرات با جوشه نوشته شده‌اند و به زر بعضی عبارات با همین رنگ خط کشیده شده است، مقوایی ساخت ماوراءالنهر و بر بالایش کاغذ چسبانده شده، نسخه چنین نارساییها دارد: اول آن افتاده، در برگهای آن آثار تأثیر رطوبت و کپک جای دارد؛ گوشه‌های پایان برگها فرسوده و خراب گردیده‌اند؛ دفترهای اثر از همدیگر و از جلد جدا گردیده‌اند. نسخه ناقص است. در حواشی بعضی برگها نوشته و علاوه‌های کاتب نسخه درج گردیده‌اند.

نسخه مکرر ۵۰۲۱/۲

عبارت از ۱۸ باب دفتر دوم با فصلهای مربوطه است، نستعلیق، خوقندی، عبدالرسول ابن داملا تاش محمد عرب جوی نوی، ۱۲۶۸ ق، نسف، جوی نو، ۱۰۴ برگ (۲۵۴ - ۳۵۸)، ۱۷×۲۵/۵ س، کلمه‌های "حکایت" "حدیث" و غیره به رنگ قرمز نوشته شده است، مشکی ساخت ماوراءالنهری، نسخه ناقص است، آخر کتاب از بین رفته و چند برگ آخر هم از وسط پاره شده‌اند و قابل استفاده نیست.

نسخه مکرر ۵۰۲۱/۱

عبارت از ۲۵ باب دفتر سوم با فصول مربوطه، نستعلیق، خوقندی، عبدالرسول ابن داملا تاش محمد عرب جوی نوی، ۱۲۶۸ ق، جوی نو نسف، ۲۶۴ برگ (۱-۲۶۴)، ۱۷×۲۵/۵ س، کلمه "باب" و

”فصل” برنگ قرمز نوشته شده است، مشکی ساخت ماوراءالنهری، یک قسمت آن گم شده است، نسخه کامل است. فقط برگ a1 از وسط پاره شده است و دیگر برگها همه خوب و تمیزاند.

نسخهٔ مکرر ۴۲۹۵/۱

این نسخه شامل مقدمه و سه دفتر کتاب بوده، بیان وظایف و مراسم و مناسک و مسائل حقوقی مذهب حنفی را (نکاح و طلاق، خرید و فروش، به رهن گذاردن، اجاره، کرایه و زکات و غیره را) فرا می‌گیرد، نستعلیق درشت روشن، خوقندی، محمد ناظر بن محمد رجب خجندی، دفتر اول در محرم ۱۳۰۶ق / سپتامبر ۱۸۸۸م، دفتر ۲-۱۳۰۷ق / ۱۸۸۹-۱۸۹۰م، ۴۶۰ برگ (b1 - a460)، ۳۰/۵×۲۶ س، آغاز بابها و فصلها و همچنین متنهای عربی با جوشه ثبت و تأکید گردیده‌اند، مقوایی زرد تیره رنگ و دارای ترنجهای ضربی منقش سیاه رنگ ۷ نسخه کامل بوده خوب نگهداری شده است، با این وجود در بعضی برگهای آن داغهای قهوه‌ای رنگ به نظر می‌رسند. در حواشی عده‌ای از برگها توضیحات و توضیحات به متن دخلدار جای دارند.

نسخهٔ مکرر ۴۹۸۶

نستعلیق، خوقندی، ۱۳۱۱ق / ۱۸۹۴م، ۶۵۶ برگ (b1 - a656)، ۳۱/۵×۲۶ س، عنوان و متن صفحهٔ اول و دوم با طلا و آبی جدول کشی شده است و متون بقیهٔ صفحات با شنگرف و آبی، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهری ترنجدار، نسخه کامل است. در حواشی شرح زیادی دارد.

طریقهٔ غسل مرده ۳۹۸۰/۴

از نامعلوم، این رساله قواعد و ترتیب غسل دادن متوفی و کارهای به اجرای آن مربوط و بعضی عملهای دیگر در زندگی ضرور را فرا می‌گیرد، نستعلیق درشت میانه، خوقندی جلادار زرد رنگ، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۱ برگ (a56 - a67)، ۱۵×۲۶ س، به زیر آغاز و انجام هر یک قاعده با رنگهای سرخ و سیاه خط کشیده شده است، مقوایی با تلاقی رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، متن نسخه کامل است. اما در گوشه‌های قسم پایان برگها داغهای قهوه‌ای رنگ موجود بوده، جلد جانب راست آن افتاده است.

طوالع الشمس ۷۷۲/۱

شیخ حمید الدین ملقب به سلطان العاشقین و برهان العارفین (قرن ۷ق / ۱۳م)، این کتاب شامل

بیان و توضیح صفات الله، احادیث و روایات و ترجمه و شرح آنها بوده از دو قسم عبارت است: قسم اول دارای شرح ۵۲ صفت و قسم دوم دارای شرح ۱۲ صفت خداوند، نستعلیق زیبا، سمرقندی، تقریباً قرن ۱۲ق / ۱۸م، ۲۹۸ برگ (b۱ - b۲۹۸)، ۱۸/۸×۲۶/۵، س، عده‌ای از برگهای نسخه با طلا مجدول بوده، اقتباسات زیاد عربی با جوشه نوشته شده عبارت‌های «ای برادر» و «لااله الا الله» با آب طلا ثبت گردیده‌اند، عناوین در داخل چهارگوشه نوشته شده، قبل از آغاز قسمها تمام تصویرهای مذهب و رنگین جای دارند، چرمی بر بالای کاغذ سفید چسبانده شده، متن نسخه کامل است، اما خود نسخه بسیار فرسوده شده است، بعضی برگهای آن از جلدکننده شده‌اند. آثار تأثیر رطوبت در تمام برگهای نسخه به نظر می‌رسد، یک قسم سرلوحه‌ها نوشته نشده‌اند. در حواشی برگها کلمات مشکل عربی با زبان فارسی ترجمه کرده و شرح داده شده‌اند. در برگهای نسخه آثار نقش مهرهای بیضی شکل و مدور دیده می‌شوند.

[عقاید] ۲۸۰۷/۹

از نامعلوم، این پارچه که از رساله مفصلتری اخذ گردیده است، شامل دستور آخر اصول دین، پیدایش ابلیس توضیح تعبیر «بسم الله الرحمن الرحیم» و غیره می‌باشد. اثر به شکل سؤال و جواب نوشته شده است، نستعلیق روشن، خوقندی، ۱۲۸۳ق / ۱۸۶۶-۱۸۶۷م، ۳ برگ (b۱۳۷ - b۱۳۹)، ۱۳/۵×۲۱/۵، س، کلمات سؤال و جواب و بعضی تعبیرهای دگر با جوشه کم رنگ علامت گذاری شده‌اند. بدون جلد، نسخه در شکل موجود کامل است. در حواشی برگها جایهای از قلم افتاده متن برقرار کرده شده‌اند.

[عقاید] ۲۵۶۵/۵

از نامعلوم، احکام و فرائض دینی. این رساله ترکی شامل قواعد اصلی، احکام اسلام و وظایف اساسی مسلمانان می‌باشد، نستعلیق درشت آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، نیمه اول قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۸ برگ (b۸۸ - b۹۵)، ۱۴×۲۴/۵، س، عناوین با رنگ نارنجی شفاف نوشته شده‌اند، چرمی قهوه‌ای رنگ دارای ترنجهای ضربی، صحاف نسخه میرزا عبادالله، نسخه کامل است، اما با این وجود در قسم بالای برگهای نسخه آثار تأثیر رطوبت به نظر می‌رسد. در برگهای a۸۸ و ۱۸۹۵. عاها و طرز افسوزن گری درج گردیده‌اند.

[عقاید] ۳۱۷۴/۱

از نامعلوم، در این منظومه از یکی احکام و فرائض دین اسلام: حمد خداوند، طهارت، نماز، کفن، جاهلی کافران و مسائل مربوط به آنها بیان گردیده‌اند، نستعلیق آمیخته با عنصرهای خط شکسته خوقندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۴۹ برگ (b۱ - b۴۹)، ۱۴/۵×۲۶ س، مقوایی سرخ رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش سبز رنگ، جلد فردتر بوده چپه چسبانده شده است، نسخه ناقص بوده، آخر ندارد. در بین برگهای ۳۳-۳۴ جای نانوشته (خالی) موجود است. به نسخه آب رسیده است، آثار کپک و داغها در اکثر برگهای آن به نظر می‌رسند. متن در دو ستون ثبت گردیده است.

[عقاید] ۶۳۹/۳

از نامعلوم، این رساله مختصر شاید ترجمه کوتاه فارسی اثر عربی راجع به فقه باشد، نستعلیق درشت، خوقندی، ۱۲۶۴ ق (b ۵۹) قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۴۵ برگ (b۱۰ - b۵۵)، ۱۳×۲۵ س، برگهای نسخه و حواشی آنها با رنگ سرخ جدول کشی شده‌اند. در آغاز رساله قبل از بسم الله و در حواشی برگها نقش بسیار زبر با جوهر کم رنگ سیاه و سرخ کشیده به نظر می‌رسد، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه در شکل موجود کامل بوده، خوب نگاهداری شده است.

[اول علم] ۲۶۲۰/۱۰

از نامعلوم، این جزو که از رساله مفصلتری اخذ گردیده است، شامل دستور آخر اصول دین، پیدایش ابلیس، توضیح «بسم الله الرحمن الرحیم»، از روی پرهیزگاری به سه گروه تقسیم کردن آدمیان می‌باشد. اثر به شکل سؤال و جواب مرتب گردیده است، نستعلیق، خوقندی، ۱۳۰۷ق / ۱۸۸۹-۱۸۹۰م (برگ ۱۴۶)، ۵ برگ (a۱۴۷ - a۱۵۱)، ۱۳/۵×۲۰/۵ س، عناوین و تاکید کلمات سؤال و جواب با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی زرد رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه ناقص بوده، آخرش افتاده است.

عقاید ۳۱۶۶/۱

ترتیب دهنده معلوم نیست، این اثر شامل این احکام دین اسلام است: یگانگی و بزرگی و قدرت بی‌همتای الله، ۴ ملک موکل، ۴ کتاب الهی، منکر و نکیر، روز رستاخیز، گناههای کبائر موقتاً در دوزخ بودن مسلمانان، بت پرستی و غیره، نستعلیق، خوقندی، ملایوسف جان آخون جان، ۱۳۱۵ق /

۱۸۹۷-۱۸۹۸ م، ۱۲۷ برگ (b۱ - b۱۲۷)، ۱×۲۵ س، عناوین با جوشه ثبت گردیده، متن برگهای ۴۱، ۴۲، ۴۴، ۴۵ با رنگ بنفش نوشته شده است. به زیر کلمه و عبارات و بعضی جمله‌ها با رنگ سرخ خط کشیده می‌شود، مقوایی نوساخت، نسخه ناقص است: اول آن افتاده، برگهای ۱-۴ شکسته‌اند در اکثر برگهای نسه آثار تأثیر رطوبت و کپک مشاهده می‌گردد.

العقاید الدينية الاسلامية ۳۵۷۰/۲

محمد عظیم، بن ملامحمد رجب (؟)، عقاید. این رساله مسائل به اعتقاد اسلامی مربوط را دربر می‌گیرد، نستعلیق ریز، خوقندی، ۱۲۷۲ ق / ۱۸۵۵-۱۸۵۶ م، ۲۷ برگ (b۹ - b۳۷)، ۱۵/۵×۲۶/۵ س، عناوین و عبارات عربی با جوشه نوشته شده‌اند، جلد نسخه بعدتر از جانب صاحب کتاب ساخته شده است، به نسخه آب رسیده، برگهای آن از تأثیر رطوبت تاب برداشته‌اند. در برگهای آن داغها و کپک جای دارند. در حواشی برگها قید و علاوه‌های جداگانه کاتب نسخه به نظر می‌رسند.

عقاید عضدیه (ترجمه) ۳۵۶۰/۱

نام مترجم معلوم نیست، مؤلف اصل عربی اثر: القاضی عضالدین عبدالرحمن بن احمد بن عبدالغفار صدیقی ایجی (۶۸۰-۷۵۶ ق / ۱۲۸۱-۱۳۵۵ م)، ۱۳ رمضان ۷۵۶ ق / ۲۱ سپتامبر ۱۳۵۵ م (تاریخ انجام ترجمه معلوم نیست) الهیات، عقاید. این نسخه ترجمه فارسی عقاید عضدیه را فرا می‌گیرد که آن شامل احکام تعلیمات و طریقه اهل سنت می‌باشد. مترجم این اثر را «العقاید الصحیحه» ذکر کرده است، نستعلیق متوسط، خوقندی، ۱۲۹۳ ق / ۱۸۷۶ م، ۹۰ برگ (b۱ - a۹۰)، ۱۳×۲۱ س، عناوین با جوشه نوشته شده، به زیر سطرهای اقتباسات عربی با همین رنگ خط کشیده می‌شود. مقوایی ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، متن نسخه کامل است، اما در خود نسخه بعضی نارساییها از قبیل تأثیر رطوبت، پاره شدن حاشیه برگ ۱ و غیره به نظر می‌رسد، در اثر اکثر وقتها تعبیرات و عبارات عربی به طور مکمل آورده شده، بعد از این آنها با فارسی توضیح داده می‌شوند.

عقاید مولوی یعقوب ۳۲۱۵/۱

مولوی یعقوب (؟)، این رساله منظوم شرح و توضیح مسائل گوناگون احکام و تعلیمات دین اسلام را دربر می‌گیرد و دارای فصلهای متعدد است. فصلهای اول منظومه در این نسخه عنوان داشته، نام فصلهای بعدی آورده نمی‌شوند، نستعلیق، خوقندی، اواخر قرن ۱۲ - نیمه اول قرن ۱۳ ق / اواخر قرن

۱۸ - نیمه اول قرن ۱۹م، ۲۶ برگ (b۱ - a۲۶) ۱۲/۵×۲۱ س، متن در دو ستون ثبت گردیده، ستونها از همدیگر به واسطه خطهای سرخ جدا کرده می‌شوند. عنوان فصلها با جوشه نوشته شده‌اند، جلد از کاغذ کلفت برای دیوار در وقتهای آخر ساخته شده، نسخه ناقص است: آخر آن افتاده است، عنوان بسیاری از فصلهای نوشته نشده است (اگر چه برای آنها جای خالی گذاشته شده است). در همه برگها آثار تأثیر رطوبت مشاهده می‌گردد.

[علم فرض] ۴۲۳۲

از نامعلوم، این رساله شامل بیان احکام و فرائض گوناگون و وظایف مسلمانان بوده که دانستن آنها برای هر یک مسلمان ضرور و حتمی است. رساله از چهار باب: علم توحید، علم نماز، علم روزه و علم حیض عبارت است، نستعلیق درشت، خوقندی زرد رنگ، ۱۲۵۷ق / ۱۸۴۱-۱۸۴۲م، ۱۱۷ برگ (b۲ - a۱۱۸)، ۱۵×۲۵/۵ س، عناوین با جوشه نوشته شده‌اند، بدون جلد، متن نسخه کامل است، اما در نسه چنین نارساییها جای دارند: در اکثر برگها آن آثار تأثیر رطوبت، داغها و کپک، پخش شدن سیاهی به نظر می‌رسد. برگهای ۱۱۶-۱۱۹ از دفتر نسخه کهنه شده‌اند، جلد آن هم از بین رفته است. در حواشی برگها نسخه قیدها و علاوه‌های کاتب آن جای دارند. در برگ ۱۲۰ نقش مهر هشت گوشه دیده می‌شود. در دو برگ قبل از متن رساله و سه برگ بعد متن رساله جای داشته هرگونه نوشته‌ها موجود می‌باند.

[غارنامه] ۳۴۴/۴

از نامعلوم، موافق این روایت پیغمبر در خواب سخن خدا را درباره امت او ناراضی بودن و به عذاب دوزخ گرفتار کردن آنها شنیده بعد بیدار شدنش سر به بیابان می‌نهد و روزها در غاری مانده برای اُمّتش گریه می‌کند. عاقبت خدا دعای فاطمه دختر پیغمبر را شنیده امت او را بخشید، نستعلیق، خوقندی، ۱۲۶۱ق / ۱۸۴۵م، ۴ برگ (a۱۴۴ - b۱۴۷)، ۱۵×۲۵/۵ س، مقوایی ساخت ماوراءالنهر و ترمیم شده، نسخه که متن در آن در دو ستون ثبت گردیده است، بسیار کثیف بوده هر نوع داغها دارد.

نسخه مکرر ۲۸۷۵/۳

نستعلیق، خوقندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۴ برگ (b۵۳ - b۵۶)، ۱۴×۲۳ س، مقوایی تمشکی رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش، صحاف نسخه محمد عاشور نام شخص بوده است، متن نسخه در دو ستون ثبت گردیده است. در برگ ۵۵ از هر دو جانب در بالای متن داغ سیاه جای دارد.

فتاویٰ علیہ ۳۷۲۳/۱

مولانا علی خوارزمی، این مجموعه شامل فتاویٰ راجع به مسائل گوناگون حقوق و قانون شناسی اسلامی بوده، اثر از ۴۴ کتاب عبارت است که هر یکی از آنها بیان یکی از مسائل حیات مسلمانان را دربر می‌گیرد، نستعلیق روشنی، خوقندی، تقریباً آخر قرن ۱۲ ق / ۱۸ م - اول قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، ۱۲۷ برگ (b۱ - a۱۲۷)، ۱۸/۵×۱۲ س، عنوان کتابها با جوشه نوشته شده، مقوایی جگری رنگ ساخت ماوراءالنهر، این نسخه کامل است. مطالعه نشان می‌دهد که این نسخه در سال ۱۲۹۹ ق / ۱۸۸۱-۱۸۸۲ م ترمیم گردیده برگهای ۱-۵، ۱۱۹-۱۲۷ آن از نو کتابت و برقرار کرده شده‌اند. برقرار کننده و ترمیم‌گر آن میراحمد بن میرعبدالرحیم نام شخص بوده است. این اثر موافق معلومات در آن جای داشته با درخواست سلطان محمود خان پدر پادشاه ماوراءالنهر عبیدالله خان تألیف گردیده است. در حواشی برگهای اصلاحات علاوه‌های به متن مربوط و در آخر نسخه نامگوی کتابهای اثر آورده می‌شوند در ۵ برگ به نسخه افزوده شده پارچه‌های گوناگون به زبانهای فارسی و عربی در موضوعات دینی درج گردیده‌اند.

[فرائض] ۲۰۸۵/۹

از نامعلوم، این رساله بیان قواعد رفتار مسلمانان و از جانب آنها اجرا کرده شدن احکام دینی حتمی در وضع و شرایط گوناگون زندگی (در وقت خوراک خوری، نماز یا هنگام سفر و غیره) را دربر می‌گیرد، نسخ میانه مخصوص، شرقی، محمد مسافر شهر سبزی، ۱۱۸۵ ق / ۱۷۷۱-۱۷۷۲ م (برگ b۲۶)، ۳۰ برگ (a۹۲ - b۱۲۱)، ۱۳×۱۴ س، عناوین و عبارات مهم و تعبیرات اساسی با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر، این نسخه کامل است، در حواشی برگها قیدها و علاوه‌های کاتب نسخه به نظر می‌رسند.

[فرائض] ۲۳۵۷/۱

از نامعلوم، احکام دین (فرائض). این رساله شامل بیان چندی از احکام دین اسلام و وظایف دینداران (از قبیل اعتقاد، اطاعت، کارهای نیک، اخلاق حمیده، ضرورت معرفت الله، سلطنت معنوی، وظایف اصلی مسلمانان و غیره) بوده و از ۸ باب عبارت است، نستعلیق ریز، شرقی، تقریباً قرن ۱۲ ق / ۱۸ م، ۲۱۱ برگ (a۱ - b۲۱۱)، ۱۲×۱۸/۵ س، عناوین بابها و فصلها با جوشه نوشته شده‌اند، بدون جلد، نسخه ناقص است: مقدمه و قسم اول باب یکم افتاده‌اند در حواشی بیشتر برگهای آثار رطوبت به نظر می‌رسد.

[فرائض] ۳۵۷۶/۴

منسوب به امام جعفر صادق (ع)، این رساله که به زبان فارسی بوده، به شکل سؤال و جواب مرتب گردیده است، بیان فرائض و احکام دینی برای مسلمانان ضرور را دربر می‌گیرد. نسخه مذکور ناقص بوده، فقط قسم اول رساله را فرا می‌گیرد، نستعلیق میانه، خوقندی، تقریباً قرن ۱۲ ق / ۱۸ م، ۱۶ برگ (۳۲ - ۴۸ b)، ۱۵/۵×۲۶/۵ س، عنوان جزوها و عبارتهای «اگر پرسند که» با جوشه نوشته شده است. مقوایی تیره رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه ناقص است: قسمت آخر آن افتاده است، بعد از متن رساله ۵ برگ جای دارد که در آنها اشعاری راجع ضرورت و اهمیت دعاها آورده شده است.

[فرائض] ۵۰۴۳/۳

از نامعلوم، در این پارچه مختصر سخن در خصوص غسل و وضو می‌رود، نستعلیق روشن، خوقندی، ۱۲۳۳ ق / ۱۸۱۷-۱۸۱۸ م، ۴ برگ (۸۹ - ۹۲ b)، ۱۳/۵×۲۵/۶ س، مقوایی قرمز رنگ و دارای ترنجهای ضربی سیاه رنگ، نسخه کامل است.

[فرائض] ۲۷۳۲/۵

از نامعلوم، این پارچه که شاید از "فرض عین" مشهور گرفته شده باشد، شامل بیان بعضی وظایف ضروری مسلمانان است، نستعلیق روشن درشت، کارخانه‌ای روسیه، نزدیک ۱۲۳۳ ق / ۱۸۱۷ م (برگ ۶۵ a)، ۶ برگ (۷۷ b - ۸۲ b)، ۱۰/۵×۱۷ س، مقوایی ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، صحاف نسخه میرمقصود، نسخه ناقص بوده فقط قسمتی از رساله مفصلی را فرا می‌گیرد.

[فرائض] ۲۷۵/۲

از نامعلوم، این رساله ترجمه و شرح فارسی رساله عربی بوده، بیان قواعد گذاردن نماز را دربر می‌گیرد و شامل ۸ باب است، نستعلیق، خوقندی، ۱۲۳۶ ق / ۱۸۲۰-۱۸۲۱ م، ۱۹ برگ (۱۱۱ b - ۱۲۹ a)، ۱۴/۵×۲۵ س، عنوان بابها و بعضی کلمات با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه کامل است.

[فرائض] ۲۷۸۱/۹

از نامعلوم، این رساله شرح قواعد مراسم دینی - طهارت، نماز و روزه را فرا می‌گیرد، نستعلیق

تندنویس، خوقندی، ۱۲۴۲ق / ۱۸۲۶-۱۸۲۷م (برگ a۲)، ۴ برگ (a۹۹ - a۱۰۲)، ۱۴×۲۴ س، مقوایی قهوه‌ای رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای لفافه پارچه‌ای، نسخه کامل است، اما از جلد کننده شده است.

[فرائض] ۷۰۳/۲

نامعلوم، این رساله شامل سوره فاتحه و بعضی آیت‌های دیگر قرآن و توضیح فارسی آنها و هم‌چنین بیان ۴ طرز طهارت، قواعد گذاردن نماز و ۱۴ عمل هنگام نماز، شرح احکام گوناگون اسلام و دعاهای جداگانه است، نستعلیق درشت، خوقندی، فولاد خواجه، در بین سالهای ۱۲۴۳-۱۲۴۷ق / ۱۸۲۷-۱۸۳۲م، ۹ برگ (b۱۳۸ - b۱۴۶)، ۱۲/۵×۱۹/۵ س، چرمی سبز رنگ شرقی و دارای ترنج‌های ضربی، نسخه کامل است. در برگ‌های ۱۴۷-۱۵۲ بعد متن رساله جای داشته دعاهای گوناگون به زبان‌های عربی و فارسی و افسونگری برای برگرداندن غلام فرار کرده و بعضی سخنان دیگر راجع به دین آورده شده‌اند.

[فرائض] ۳۶۱۷/۲

از نامعلوم، این اثر با حکایت درباره پیامبر (ص) و بیان منفعت تکرار ذکر «بسم الله» آغاز گردیده توضیح وظایف ضروری دینی مسلمانان و قواعد اجرای آنها را دربر می‌گیرد. کتاب دارای ۸ فصل است. نستعلیق ریز، خوقندی، ۱۲۶۶ق / ۱۸۴۹-۱۸۵۰م، ۲۰ برگ (b۸ - a۶۷)، ۲۰/۵×۱۳ س، عنوان فصلها با جوشه نوشته شده است، مقوایی آبی رنگ نوساخت، نسخه کامل است.

[فرائض] ۹۹۴/۱۰

از نامعلوم، این پارچه که از رساله مفصلی اخذ گردیده است، شامل بیان قواعد و ترتیبات حتمی طهارت، روزه و خوردن غذاست، نستعلیق، خوقندی، ۱۲۸۷ق / ۱۸۷۰-۱۸۷۱م، ۲ برگ (a۱۰۲ - b۱۰۳)، ۱۵×۲۶ س، برگ‌ها با آب طلا و رنگ آبی جدول کشی شده‌اند، در آغاز پارچه که چون رساله مستقل آمده است، سرلوح مذهب موجود می‌باشد، مقوایی سیاه رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنج‌های ضربی منقش، صحاف نسخه محمد عینی، نسخه در شکل موجود کامل است.

[فرائض] ۲۳۳۶/۲

از نامعلوم، این پارچه که از رساله‌ای مفصل اخذ گردیده است، شامل بیان مراسم طهارت قبل از گذاردن نماز و قواعد بجا آوردن نماز است. در این جا بعضی دعاها هم درج گردیده‌اند، نسخ درشت،

خوقندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۱ برگ (a۸۶ - b۹۶)، ۱۳×۲۰ س، تخته چوبی که بر بالایش چرم کشیده شده، نسخه ناقص بوده، اول و آخر ندارد.

[فرائض] ۲۶۸۶/۲

از نامعلوم، این قسمت که بخشی از یگان رساله مفصل بوده، باب مراسم طهارت و فصلهای تهنیت، خلوت نشینی، طواف کعبه و قربانی را فرا می‌گیرد، نستعلیق روشن، شرقی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۳۷ برگ (a۱۶۹ - a۲۰۵)، ۱۹×۱۲/۵ س، عناوین با جوشه جدا کرده شده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه ناقص بوده، اول و آخر ندارد. در بین برگهای ۱۷۴-۱۷۵، ۱۸۲-۱۸۳، ۱۹۸-۱۹۹، ۱۹۹-۲۰۰، ۲۰۰-۲۰۱ جای نانوخته (سفید) باقی مانده است. در دو برگ بعد از متن رساله افزوده شده قواعد نحو زبان عربی درج گردیده‌اند.

[فرائض] ۱۷۷۱/۱

از نامعلوم، این رساله شامل بیان تفاوت بین کفر و گناه کبیره، قواعد پوشیدن لباس و خوردن و نوشیدن بوده، از سه باب عبارت است، نستعلیق ریز سرسری، خوقندی، معلوم نیست، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۳۰ برگ (a۱ - a۳۰)، ۱۵×۲۵/۵ س، عنوان بابها باجوشه نوشته شده، مقوایی با پارچه خشن محلی دوخته شده، نسخه کثیف و ناقص است: اول آن افتاده. قسم زیاد برگ a۳۰ با متن درباره نسب نامه امامان پُر کرده شده است که با خط غیرخط رساله نوشته شده است. در حواشی یک عده برگها علاوه‌های نظمی درج گردیده‌اند. در نسخه آثار تأثیر رطوبت به نظر می‌رسد.

[فرائض] ۱۷۴۷/۱۳

از نامعلوم، در این رساله مسائل مربوط به مراسم دینی از قبیل تدفین، دعاها در خصوص زاییدن قبل از وقت و مدح و ستایش الله و غیره آورده می‌شوند. رساله دارای ۹ باب مختصر بوده، با زبانهای فارسی و عربی تالیف یافته است، متن فارسی با نستعلیق و متن عربی با خط نسخ نوشته شده‌اند، خوقندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۲ برگ (a۱۹۲ - a۲۰۱)، ۱۳×۲۰/۵ س، مقوایی قهوه‌ای رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای منقش، یک طرف جلد افتاده، نسخه کامل است.

[فرائض] ۴۰۲۶/۱

از نامعلوم، رسوم شرعی. این رساله مختصر نثری به شکل سؤال و جواب نوشته شده مسائل

مربوط به مراسم غسل و وضو را دربر می‌گیرد. نستعلیق سرسری، خوقندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۸ برگ (b1 - b8)، ۲۵/۵×۱۴/۵ س، مقوایی سبز رنگ و دارای ترنجهای ضربی منقش، برگهای دفتر از همدیگر و دفتر از جلد جدا شده‌اند.

فرائض ۴۲۷۲/۱۱

از نامعلوم، این رساله و یا پارچهٔ مختصر مسائل به طهارت و نماز مربوط را دربر می‌گیرد، نستعلیق تندنویس، خوقندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۲ برگ (a151 - b152)، ۱۹/۷×۱۳ س، مقوایی سبز رنگ و دارای ۳ ترنج ضربی، صحاف نسخه مهر محمد رسید، متن این نسخه اشتباهات زیاد دستوری دارد.

[فرائض] ۶۹۳/۳

ترتیب دهنده - نامعلوم، این پارچه که از رسالهٔ مفصلی اخذ گردیده است، شامل بیان تعدادی از وظایف دینی مسلمانان می‌باشد، نستعلیق روشن، خوقندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۸ برگ (a40 - b47)، ۱۴/۵×۲۴/۵ س، مقوایی سیاه رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه اول و آخر ندارد.

[فرائض] ۱۹۷۲/۳

از نامعلوم، در این رساله کوچک انواع طهارت بیان گردیده‌اند، نستعلیق روشن درشت، خوقندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۳ برگ (b95 - b97)، ۱۵×۲۵ س، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه در شکل موجود کامل است، در قسم پایان برگهای آن آثار تأثیر رطوبت جای دارد. در ۵ برگ بعد متن رساله جای داشته هرگونه قیدها درج گردیده‌اند.

[فرائض] ۲۹۴۸/۴

از نامعلوم، در این رساله پنجاه وظیفهٔ مسلمانان به طور مختصر بیان کرده شده‌اند، نستعلیق ماوراءالنهری، خوقندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۳ برگ (b15 - b17)، ۱۵×۲۶ س، مقوایی کارخانه‌ای نوساخت، نسخه در شکل موجود کامل است.

[فرائض] ۲۹۵/۱

از نامعلوم، این منظومهٔ بی نام بیان طرزهای گذاردن نماز را دربر می‌گیرد. مؤلف هنگام تألیف

منظومه "فقه کیدانی" معروف استفاده برده است، نستعلیق تندنویس ماوراءالنهری، خوقندی، قرن ۱۳ق/ ۱۹م، ۱۸ برگ (b۳ - a۲۱)، ۱۰×۱۳ س، عنوان بخشها با جوشه نوشته شده، متن در دو ستون ثبت گردیده است، مقوایی ساخت ماوراءالنهر، نسخه کامل است. در ۲ برگ قبل از منظومه و ۵ برگ بعد آن جای داشته نوشته‌های مختلف درج یافته‌اند.

[فرائض] ۱۷۴۷/۶

از نامعلوم، این رساله به زبانهای عربی و فارسی بوده، مسائل ذیل را فرا می‌گیرد: توضیح ۶ اصطلاح و احکام اساسی تعلیمات دین اسلام، شرح "ایمان"، خواندن نماز در وقتها و حالت‌های گوناگون، وظائف اساسی مسلمانان. رساله دارای ۵ باب است، متن عربی با نسخ و متن فارسی با نستعلیق، خوقندی، قرن ۱۳ق/ ۱۹م، ۱۰ برگ (a۱۵۶ - b۱۶۴)، ۱۳×۲۰/۵ س، عنوان بابها با جوشه جدا کرده شده‌اند، مقوایی قهوه‌ای رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنج‌های ضربی منقش، یک طرف جلد افتاده، نسخه کامل است.

[فرائض] ۲۴۹۰/۶

از نامعلوم، این رساله بیان یکی از مراسم و وظیفه‌های مهم مسلمانان، انواع طهارت را و طرز ادا نمودن آنها را دربر می‌گیرد و دارای مقدمه و ۹ باب است، نستعلیق، خوقندی، بین سالهای ۱۲۹۴-۱۳۰۲ق // ۱۸۷۷-۱۸۸۵م، ۵ برگ (b۲۷۰ - a۲۷۵)، ۱۳۲×۲۰ س، عنوان بابها با جوشه نوشته شده‌اند، تیماج تمشکی رنگ دارای ترنج‌های ضربی منقش، صحاف نسخه یوسف محمد.

[فرائض] ۳۶۵۰/۵

از نامعلوم، این پارچه بخشی از یگان رساله مفصلتری بوده، مسائل مربوط به غسل و نماز را دربر می‌گیرد، نستعلیق ریز، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق/ ۱۹م، ۱ برگ (۹۶)، ۱۴/۵×۲۱/۲ س، مقوایی قهوه‌ای رنگ تیره فرسوده و دارای ترنج‌های ضربی، نسخه اولی و آخر ندارد.

[فرائض] ۲۰۷۱/۶

از نامعلوم، در این منظومه خرد در شکل مثنوی قواعد و مراسم بجا آوردن نماز و روزه و بعضی احکام دیگر شریعت بیان کرده می‌شوند، نستعلیق تند نویسی، خوقندی، ۱۳۰۱ق/ ۱۸۸۳-۱۸۸۴م، ۳ برگ (b۱۳۷ - b۱۳۹)، ۱۵×۲۵/۵ س، عناوین با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سیاه رنگ ساخت

ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه در شکل موجود کامل است.

[فرض عین] ۴۲۴۶/۲

از نامعلوم، این نسخه بیان مختصر قواعد و مراسمی را دربر می‌گیرد که دانستن و اجرا کردن آنها برای مسلمانان ضرور و حتمی شمرده می‌شود، نستعلیق میانه درشت، خوقندی، ملاقربان محمد بن ملاحاجی محمد، ۱۲۷۹ق / ۱۸۶۲-۱۸۶۳م (برگ ۲۰۲a)، برگ (۲۲۲ - ۲۲۳b)، ۱۵×۲۶/۳ س، عناوین با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی نوساخت بر بالای کاغذ آبی رنگ چسبانده شده، در نسخه آثار تأثیر رطوبت جای دارد.

[فصول انبیا] ۱۱۶۱/۱۲

از نامعلوم، این حکایت که از کتاب مفصلی اخذ گردیده است، شامل روایت در بیابانی جمجمه‌ای را دیدن حضرت عیسی و به سؤالات او جواب دادن آن کله و برای اظهار تأسف از گناهها و تقویت احکام دین اسلام از نو زنده گرداندن آن می‌باشد، نستعلیق معمولی، خوقندی، شاید میرزا محمد طاهر، ۱۳۱۹ق / ۱۹۰۱-۱۹۰۲م (برگ ۱۴۹a)، برگ (۱۵۶b - ۱۶۲a)، ۱۵/۲×۲۴/۶ س، مقوایی تمشکی رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش زرانود، نسخه ناقص بوده فقط یک حکایت اثر مکمل را دربر می‌گیرد.

[فضیلت نماز] ۲۲۵۳/۲

از نامعلوم، این رساله شامل بیان فضیلت گذاردن نماز هر روز هفته و طرز بجا آوردن آنها، نماز مخصوص برای تلافی کردن گناه خود می‌باشد. مؤلف برای تصدیق سخنان خود احادیث می‌آورد و به ابن عباس استناد می‌کند، نستعلیق ریز، خوقندی، ۱۳۰۶ق / ۱۸۸۸-۱۸۸۹م، برگ (۵b - ۹a) ۱۳×۲۰ س، عناوین با رنگ تمشکی نوشته شده‌اند، مقوایی بر بالای کاغذ قهوه‌ای رنگ چسبانده شده، نسخه در شکل موجود کامل است. اما در تمام برگهای آن آثار تأثیر رطوبت و داغها جای دارند.

[پارچه‌ای از فقه] ۲۹۲۱/۵

از نامعلوم، این پارچه، که بخشی از یگان اثر مکمل و مفصل فقهی است، فصلهای ۲-۸ باب ۸۷ و فصلهای ۱-۲ باب ۸۸ - را فرا می‌گیرد. در این دو باب مسائل مربوط به خواب و خواب بینی مورد بیان قرار گرفته‌اند، نستعلیق روشن اما تندنویس، کارخانه‌ای غربی، شاید قرن ۱۲ق / ۱۸م، برگ (۵۵a -

۶۰b)، ۱۳/۳×۲۳/۸ س، عناوین، تاکیدها و کلمات جداگانه با جوشه ثبت گردیده‌اند، چرمی فرسوده، نسخه ناقص بوده، فقط دو باب اثر مکمل نامعلوم را دربر می‌گیرد. در برگهای نسخه داغهای قهوه‌ای رنگ و روغنی به نظر می‌رسند.

[پارچه از فقه] ۳۰۶۶

از نامعلوم، این رساله منظوم که ۵۶ فصل دارد، بیان انواع گوناگون غسل و طهارت را دربر می‌گیرد، نستعلیق روشن، خوقندی نباتی رنگ، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۴۰ برگ، ۱۵/۵×۲۵/۷ س، متن در دو ستون ثبت گردیده، عناوین بابهای آن با جوشه جدا کرده شده‌اند، مقوایی نارنجی رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضریبی، نسخه ناقص بوده، اول و آخر ندارد.

فقه کیدانی ۴۹۲۳/۶

محمد شمس الدین قهستانی کیدانی، (متوفی ۹۵۰ق / ۱۵۴۳م)، رساله درباره احکام و ارکان دین و وظایف مسلمین و غیره، نستعلیق، خوقندی، عبدالؤمن مخدوم، ۱۲۵۴ق / ۱۸۳۸م بخارا، ۸۹ برگ (۴۵b - ۹۸a)، ۱۴/۵×۲۰ س، چند برگ اول نقاشی شده و متن با رنگ مشکی و سرخ نوشته شده، سرخ رنگ فرسوده ترنجدار، نسخه کامل است. بعضی برگها رنگ آلوده شده. در حواشی شرح بعضی ابیات بدست شخص دیگر وارد شده آثار داغ و لکه موجود است. متن موجوده قابل استفاده است.

شرح فقه کیدانی ۴۹۵۲/۲

محمد امین بن عبدالله مؤمن آبادی (قرن ۱۰ق / ۱۶م)، فقه. این نسخه شامل شرح و ترجمه فارسی "مطالب المصلی" نام اثر عربی لطف الله النسفی الفاضل الکیدانی (متوفی ۷۵۰ق / ۱۳۴۹م) می‌باشد که آن بیشتر با عنوان "فقه کیدانی" مشهور بوده، یک نوع دستور العمل راجع به درست اجرا کردن رسوم نمازگذاری می‌باشد. نستعلیق، خوقندی، ۱۱۳۸ق / ۱۷۲۶م، ۷۳ برگ (۳۲b - ۱۰۵b)، ۲۵/۲×۱۵ س، عناوین با شنگرف، مقوایی ملون عبارت از رنگ سبز و سرخ - ترنجدار مع زنجیره - تیماج، متن کامل است.

نسخه مکرر ۳۵۸۵/۹

نستعلیق متوسط، خوقندی جلادار، نیمه اول قرن ۱۳ق / اواخر قرن ۱۸ - اوایل قرن ۱۹م، ۵۵ برگ (۹۷b - ۱۵۲b)، ۱۴×۲۵/۵ س، مطالب عربی مورد شرح قرار گرفته با کشیدن خط سیاه به زیر

آنها تأکید کرده می‌شوند، مقوایی نوساخت بوده بر بالایش کاغذ آبی رنگ چسبانده شده است، نسخه کامل است اما در همه برگهای آن آثار تاثیر رطوبت به نظر می‌رسد. در حواشی عده‌ای از برگها قید و علاوه‌ها جای دارند.

نسخه مکرر ۳۷۳۱/۲۹

نستعلیق ریز، خوقندی، ۱۹۴ق / ۱۷۸۰م، ۵ برگ (b۱۵۶ - b۱۶۰)، ۲۱/۵×۱۲/۵س، مقوایی بر بالایش چرم قهوه‌ای رنگ کشیده شده، نسخه ناقص بوده، فقط پارچه‌ای و یا بابی از کتاب مذکور را دربر می‌گیرد. نسخه آخر ندارد.

نسخه مکرر ۴۹۳۴

نستعلیق تندنویس، خوقندی، ۱۲۴۵ق / ۱۸۲۹-۱۸۳۰م، ۸۴ برگ (b۱ - a۸۴)، ۲۳/۶×۱۳س، عبارات و جمله‌های عربی با جوشه تأکید گردیده‌اند، جلد پاره شده است، وضع نسخه بد است: دفترهای آن از جلد کنده شده‌اند، در همه برگها آثار رسیدن آب، داغهای سیاه و قهوه‌ای رنگ و کپک جای دارند، متن برگ آخر خراب گردیده است، گوشه‌های تمام برگهای نسخه دریده‌اند.

فوز النجات ۲۰۸۹

از نامعلوم، در این رساله که استنساخ آن ناتمام مانده است، احکام اساسی دین اسلام و وظایف مسلمانان توضیح داده می‌شوند. در بعضی بابهای رساله مسائل مناسبات بین افراد خانواده از دیدگاه شریعت بیان گردیده‌اند. رساله دارای ۴۱ باب است. نستعلیق سرسری، خوقندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۹۰ برگ، ۱۳/۵×۲۳/۵س، عناوین با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه ناقص است: اول و آخر ندارد. در بعضی برگهای آن از تأثیر رطوبت داغها پیدا شده، سیاهی پخش گردیده است.

القصر المتین فی الحصن الحصین ۱۳۰۷/۵

از ناشناس، در رساله با لقب خادم الکتاب و الحدیث یاد شده، این رساله که اول به زبان عربی و کمی بعدتر از جانب خود مؤلف به طور مفصلتر به زبان فارسی نوشته شده است، شامل سخنان حضرت محمد راجع به مسائل گوناگون (قرآن، نماز، حج، نکاح و غیره) می‌باشد و از مقدمه، ۸ باب و خاتمه عبارت است، نستعلیق ریز مخصوص، شرقی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۷ برگ (b۱۰۷ - b۱۲۴)،

۱۴×۲۴ س، برگهای نسخه با آب طلا و خطها رنگین جدول کشی شده‌اند، عناوین در آن با جوشه ثبت گردیده‌اند. در آغاز رساله عنوان زیبای با طلا و لاجورد آرایش داده شده جای دارد، چرمی تمشکی رنگ ساخت شرقی با خطهای نقره‌گی آرایش داده شده نسخه کامل است. نام اثر در فهرستهای دسترس ما ذکر نیافته است.

[کتاب در باب مسائل دینی] ۴۲۹۸

از نامعلوم، این مجموعه شامل پارچه‌های خرد و کلان بوده مسائل ضرورت و اهمیت خواندن این یا آن سوره و آیت قرآن و قواعد درست قرائت کردن آنها و همچنین شروط و قواعد روزه را فرا می‌گیرد، نستعلیق درشت، خوقندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۲۰ برگ (b۱ - a۱۲۰)، ۲۰×۱۳ س، مقوایی زرد تیره رنگ و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه کامل بوده، برای استفاده شخص و در خاطر نگاه داشتن ضروریات دین ترتیب داده شده است.

[کتاب در مسائل دین] ۳۹۷۰/۲

از نامعلوم، این کتاب نسبتاً مفصل مسائل اساسی قانون شناسی و عقاید دین اسلام را فرا می‌گیرد. در کتاب از رساله‌های معروف راجع به احکام و فرائض دینی پارچه‌ها آورده می‌شوند. اثر به زبان ترکی (ازبکی) تالیف یافته است، نستعلیق میانه آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی خاکستری رنگ، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۲۰ برگ (a۱۰ - b۱۳۰)، ۱۳×۲۱ س، عناوین و کلمه "سؤال" و عبارت "اما فرض..." با جوشه نوشته شده، به زیر بعضی کلمات و عبارات مهم با همین رنگ خط کشیده می‌شود، مقوایی بر بالای کاغذ خاکستری رنگ و ترنجهای زرد خشن چسبانده شده، نسخه نقصان دارد: متن برگهای ۱۰۷b - ۱۲۰a بر اثر بهم چسبیدن برگها خراب گردیده است، در برگهای ۱۱۱b - ۱۱۲a داغها موجود است. در حواشی بعضی برگها قیدها و علاوه‌های جداگانه کاتب نسخه به نظر می‌رسند.

[کتاب در مصلحت اخوان] ۴۰۰۳/۱

از نامعلوم، رساله فقهی از زبان عربی به زبان فارسی ترجمه گردیده است و ۵۸ باب دارد. نستعلیق آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، ۱۲۸۵ق / ۱۸۶۸-۱۸۶۹م (برگ ۱۳۷a)، ۶۸ برگ (a۱ - a۶۸)، ۱۵/۵×۲۶/۵ س، عناوین با حروف درشت تر نوشته شده‌اند، مقوایی نوساخت، آغاز نسخه افتاده است، در حواشی بعضی برگها قیدها و علاوه‌های جداگانه به نظر می‌رسند که آنها به قلم کاتب نسخه تعلق دارند.

[کتاب سنت] ۳۵۴۸/۱

نامعلوم، این مجموعه کوچک قاعده و ترتیب طهارت و غسل را دربر می‌گیرد که ترتیب دهنده آنها را از مأخذهای گوناگون جمع آوری کرده است، نستعلیق سرسری، خوقندی، ۱۳۴۲ق / ۱۹۲۳-۱۹۲۴م، ۴ برگ (b۱ - a۴)، ۱۳×۲۰/۵ س، مقوایی باتلاقی رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، در حواشی برگهای نسخه آثار تأثیر رطوبت نمایان است، در برگ a۲ داغ سیاهی جای دارد.

کتاب الصلوة ۱۶۵۹/۳

از نامعلوم، این رساله با نثر و نظم نوشته شده، بیان ضرور بودن و قواعد و طرز گذاردن نمازهای گوناگون و مسائل به آنها مربوط را دربر می‌گیرد، نستعلیق درشت، خوقندی، ۱۲۸۰ق / ۱۸۶۳-۱۸۶۴م، ۳۱ برگ (a۶۶ - b۹۶)، ۱۳×۲۰ س، عنوان قسمتها با جوشه نوشته شده‌اند و یا اطرافشان با همین رنگ نقطه گذاری شده است، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش، صحاف نسخه محمدرضا، نسخه کامل است، در حواشی برگهای آن بعضی نوشته‌ها و علاوه‌ها دُچار می‌آیند. در برگهای پیش و پس از متن رساله جای داشته هرگونه قیدها به زبان ازبکی و فارسی درج یافته‌اند.

[کتاب طهارت] ۱۶۵۹/۲

از نامعلوم، در رساله منظوم مفهوم پاکی و تمیزی از نقطه نظر تعلیمات دین اسلام و قواعد مراسم طهارت بیان کرده می‌شوند. منظومه دارای مقدمه و ۲۰ باب و طرز بیان ساده می‌باشد، نستعلیق آمیخته با بعضی عنصرهای خط شکسته، خوقندی، ۱۲۸۰ق / ۱۸۶۳-۱۸۶۴م (برگ b۹۶)، ۵۲ برگ (b۱۶ - a۶۶)، ۱۳×۲۰ س، عنوان بابها با جوشه نوشته شده، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش، صحاف نسخه محمد صابر، نسخه کامل است، اما در برگهای b۱۸، a۱۹، a۲۳ در یک چند سطر سیاهی پخش شده است.

کتاب المناسک ۱۲۳۹/۱

از نامعلوم، این رساله به شکل سؤال و جواب نوشته شده بیان قواعد بجا آوردن را دربر می‌گیرد. رساله شامل متن عربی و ترجمه سطر به سطر و شرح فارسی است. نستعلیق، کارخانه‌ای، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۲۵۵ برگ (b۱ - b۲۵۵)، ۹×۱۹/۵ س، ترجمه بین سطرها با جوشه نوشته شده است، چرمی

قهوه‌ای رنگ شرقی و دارای ترنجهای ضریبی، نسخه کامل است، اما به برگهای آن آب رسیده است. در حواشی برگهای آن قیدها و علاوه‌های به متن مربوط جای دارند.

کفایة الاعتقاد ۱۷۳/۲

از نامعلوم، این رساله شامل بیان تفاوت بین مذهبهای سنی و شیعی بوده، برای تصدیق سخنان در آن حکایتها آورده می‌شوند، نستعلیق سرسری آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، ۱۲۸۹ق/ ۱۸۷۲-۱۸۷۳م، ۱۳ برگ (b۱۷۰ - b۱۸۲)، ۱۳×۲۴ س، عناوین، بعضی تعبیرهای عربی و دعاها با جوشه تأکید گردیده‌اند، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضریبی منقش، صحاف نسخه محمد صالح، در برگهای b۱۷۰ - a۱۷۱ بر اثر پخش گردیدن سیاهی بعضی سطرها ضرر دیده‌اند.

[کنز السائلین] ۳۹۷۰/۵

از نامعلوم، این رساله در موضوع دینی در زمینه استفاده روایتها تالیف گردیده و دارای بابها و فصلهاست، نستعلیق متوسط، خوقندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۲۰ برگ (a۱۷۱ - a۱۹۱)، ۱۳×۲۱ س، عنوان بابها و فصلها با جوشه نوشته شده، بعضی کلمات و عبارات هم با همین رنگ تأکید گردیده‌اند، مقوایی بر بالایش کاغذ خاکستری و ترنجهای زرد بد صفت چسبانده شده، نسخه ناقص است: از سبب بهم چسبیدن برگهای b۱۷۹ - b۱۸۰، a۱۸۱ - b۱۸۲، a۱۸۴ - b۱۸۵، a۱۸۵ - b۱۸۶ متن آن جایها خراب گردیده است.

کنز العاشعین ۲۶۴۱/۱

شیخ محی الدین طوسی غزالی (متوفی ۸۳۰ق / ۱۴۲۶-۱۴۲۷م)، این اثر شامل بیان مسائل گوناگون: قصه‌ها از حیات پیغمبران تا اسلامی، درباره حقوق مسلمانان، بخشش و سخاوت‌مندی، بهشت و دوزخ مناسبت آدمان و غیره است. اثر از ۲۶ مجلس (باب) عبارت است، در آن از احادیث زیاد استفاده شده است، نستعلیق، کارخانه‌ای سفید و آبی رنگ، ۱۲۱۷ق / ۱۸۰۲-۱۸۰۳م، ۲۶۹ برگ (b۱ - a۲۶۹)، ۱۵/۵×۲۰ س، عنوان مجلسها با جوشه کم رنگ شده نوشته شده‌اند، چرمی شرقی، نسخه کامل است. در حواشی برگها اصلاحات و علاوه‌ها جای دارند. بعضاً متن اثر هم در حواشی نیز نوشته شده است.

[مجموعه] ۲۵۵۶/۴

از نامعلوم، این مجموعه شامل پارچه‌هایی از اثرهای گوناگون نثری و نظم‌ی فارسی و ترکی از قبیل گفتار شیخ ابوسعید ابوالخیر، هدایت اعمی، سیر شریف، نعت و وصف پیغمبر، اشعار ترکی از صدایی و احمد یسوی، پارچه‌ای از مثنوی ناظم و غیره است، نستعلیق، خوقندی و کارخانه‌ای نازک و ضخیم، ۱۲۸۳ق / ۱۸۶۶-۱۸۶۷م، ۱۴۵ برگ (۹۰ - ۲۳۵) چرمی قهوه‌ای رنگ ساخت ماوراءالنهر، نسخه ناقص بوده، اول و آخر ندارد، برگ آخر آن هم پاره شده است.

[مجمع] ۲۰۱۴/۴

از نامعلوم، الهیات و احادیث. این مجموعه شامل حکایات و روایات از گفتار و حیات پیغمبر اسلام و در موضوعات گوناگون دینی است، نسخ، شرقی زرد رنگ شفاف، تقریباً قرن ۱۲ق / ۱۸م، ۷۹ برگ (۵۱۵۶ - a۲۳۵)، ۱۲x۱۸ س، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه ناقص است: آخر آن افتاده است. در تمام برگهای نسخه آثار تاثیر رطوبت به نظر می‌رسد.

مجموع سلطانی ۴۴۸۸

از نامعلوم، به طریق سؤال و جواب نوشته شده عبارت از ۳۵۰ باب است، نستعلیق متوسط، خوقندی، تقریباً اوایل قرن ۱۳ق / ابتدای قرن ۱۹م ۱۰ برگ، ۱۹x۱۴ س، تا برگ ۵۸ کلمه‌های سؤال جواب با شنگرف نوشته شده است، تیماج خیلی فرسوده و پاره گردیده، وجود خیلی فرسودگی جلد متن نسخه نیز خیلی فرسوده و برگها از هم گسیخته‌اند. نسخه انجام ندارد.

[مجموعه حکایتها] ۱۰۱۷/۲

نامعلوم، این مجموعه شامل احادیث و حکایات در موضوعات دینی و اشعار موافق بوده با بیان حکایت وفات نامه حضرت رسول آغاز می‌یابد. در اینجا روایت و حکایتها درباره مناسبت پیغمبر با آدمان گوناگون، دعا و نماز، صدقه، خویشان، نیکی، صبر، سزای بدگویی، مشکلات مرگ و غیره آورده می‌شوند. رساله از ۲۴ باب عبارت است، نستعلیق درشت، خوقندی، میانه قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۶۶ برگ (۲۳۸ - a۱۰۳)، ۱۴x۲۴/۵ س، عنوان بابها باجوشه نوشته شده است، مقوایی سبز تیره رنگ ساخت ماوراءالنهر، نسخه ناقص است: در نسخه یک عده بابهای اثر جای ندارند، بعضی بابها ناتمام مانده‌اند، بسیار نارساییهای نسخه از نسخه‌ای که مورد کتابت بوده گذاشته‌اند؛ در بعضی جایهای متن یک چند برگ نمی‌رسد. در حواشی بعضی برگها قید و علاوه‌های جداگانه به نظر می‌رسند. آخرین

حکایت این مجموعه از نام ابن عباس ابن مسعود آورده شده است.

مجموعه خانی فی علم المعانی (یا مجموعه خانی و حسرة المعانی) ۱۹۵۲

کمال الدین کریم ناگوری، ۱۰۰۰ ق / ۱۵۹۱-۱۵۹۲م، فقه. این رساله بیان وظایف دینی مسلمانان را دربر می‌گیرد و دارای مقدمه ۵ کتاب (قسم) و بابها و فصلهاست. نستعلیق ریز آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، خال محمدبن قدیریای، صفر ۱۲۶۳ ق / فوریه ۱۸۴۷م، ۱۸۴ برگ ۱۴/۵×۲۶ س، عناوین جوشه پست صفت جدا کرده شده‌اند، مقوایی سبز رنگ تیره دارای ترنجهای ضربی منقش، صحاف نسخه محمد حسین، نسخه کامل است، اما با این وجود دفترهای آن تا اندازه‌های از هم جدا شده‌اند، حواشی برگهای اول و آخر نسخه فرسوده گردیده‌اند.

نسخه مکرر ۲۰۵۵/۲

نستعلیق روشن متوسط، کارخانه‌ای فرنگی، ۱۳۱۱ ق / ۱۸۹۳م، ۱۴ برگ (۵۱۹۴ - ۵۲۰۷)، ۱۳×۲۱ س، عناوین با جوشه نوشته شده‌اند، نشانی‌ها هم با همین رنگ ثبت گردیده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه ناقص است: در بین برگهای ۱۹۸-۱۹۹ متن کنده می‌شود. فقط عنوان قسمها، نامگویی مأخذها و آغاز کتاب اول آورده می‌شوند. در حواشی دو برگ آخر نسخه پارچه‌هایی از جامع الرموز شمس الدین محمد قهستانی (متوفی ۹۶۲ ق / ۱۵۵۴م ثبت گردیده‌است.

نسخه مکرر ۲۵۳۲/۱

نستعلیق روشن، خوقندی، ۱۳۲۵ ق / ۱۹۰۷-۱۹۰۸م، در سمرقند، ۱۷۶ برگ (۵۱ - ۵۱۷۶)، ۱۳×۲۰ س، برگهای نسخه با خط سرخ جدول کشی شده، عنوان بابها با جوشه و جوهر سرخ جدا شده‌اند، مقوایی تمشکی رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، این نسخه کامل است. اما برخلاف نسخه زیر رقم ۱۹۵۲ در این نسخه اثر به قسمها، بابها و فصلها تقسیم کرده نشد فقط به بابها جدا کرده می‌شود.

نسخه مکرر ۲۶۳۱

نستعلیق درشت ماوراءالنهری، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ ق / ۱۹م، ۱۴۳ برگ، ۱۵×۲۴ س، عناوین با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سیاه رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای شیرازه رنگین و

ترنجهای ضربی منقش، نسخه کامل است، قبل از آغاز و بعد انجام متن رساله ۳ نقش مهر چهار گوشه دیده می‌شود. در همانجا چنین قید: ۱۰ شعبان ۱۳۴۲ق / ۱۷ مارس ۱۹۲۴م این نسخه با ۴ هزار روبل از شهر بخارا خریده شد موجود است. در آخر نسخه دعای رفع ترس عذاب گور آورده شده است.

[مجموعه مسائل] ۴۰۳۷/۲

از نامعلوم، این اثر مجموعه وظایف و فرایض دینی و احکام ضروری شرعی را که دانستن و اجرا کردن آنها برای مسلمانان حتمی است، دربر می‌گیرد و به شکل سؤال و جواب نوشته شده است. این نسخه فقط مسائل (بابهای) ۱۶-۹۸ اثر مذکور را فرا می‌گیرد، نستعلیق ریز، خوقندی، ۱۱۳۳ق / ۱۷۲۰-۱۷۲۱م، ۴۳ برگ (a۱۴۷ - a۱۹۰)، ۱۸×۱۲/۵ س، عنوان بابها (مسائل) و عبارات اگر پرسند که، "جواب بگو که" با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز تیره رنگ و دارای ۳ ترنج ضربی، نسخه ناقص بوده ۱۵ باب اول اثر را دربر نمی‌گیرد. در بابهای باقی مانده اثر به مسائل اخلاقی و بیان بزرگی و تأثیر دعاها هم دقت مخصوص داده شده است.

مختصر الوقایة با ترجمه ۲۵۰۸/۲

مؤلف اصل عربی: عبدالله بن مسعود تاج الشریعة الثانی (متوفی ۷۴۷ق / ۱۳۴۶م)، مؤلف ترجمه فارسی شاید الشمسی محمد ابن ملانیا محمد خجندی باشد. این اثر شامل ترجمه فارسی "حکایت مختصر الوقایة" عربی بوده، مسائل حقوق اسلامی و شریعت را دربر می‌گیرد، متن عربی با نستعلیق زیبا و متن فارسی با نستعلیق معمولی ریز، خوقندی، الشمسی محمد ابن ملانیا محمد خجندی، ۶ صفر ۱۳۱۰ق / ۳۰ اوت ۱۸۹۲م، ۳۴۷ برگ (b۲۰ - b۳۶۶)، ۱۵/۵×۲۶/۵ س، عناوین با جوشه نوشته شده، مقوایی قهوه‌ای رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه کامل است و خوب نگاهداری شده است.

ترجمة المختصر ۲۰۶۲

جلال الدین محمود بن ابی بکر (قرن ۱۰ق / ۱۶م)، بین سالهای ۹۴۰-۹۴۶ق / ۱۵۳۳-۱۵۳۹م، این اثر ترجمه فارسی شرح عربی به الوقایه تالیف عبدالله ابن مسعود (متوفی ۷۴۷ق / ۱۳۴۶م) بوده و از دو قسمت عبارت است. ترجمه به حکمران زمان عبیدالله خان اشترخانی (۹۴۰-۹۴۶ق / ۱۵۳۳-۱۵۳۹م) بخشیده شده است. نستعلیق تندنویس، خوقندی نباتی رنگ، صفر ۱۲۶۷ق / دسامبر ۱۸۵۰م، ۳۵۳ برگ، ۱۴/۵×۲۹/۶ س، ندارد، فقط قسمتهای اصلی عربی اقتباس آورده شده با خط پرنرنگتر سیاه تاکید گردیده‌اند، مقوایی زرد رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی

منقش، نسخه کامل بوده، با وجود مستعمل بودنش خوب نگاهداری شده است. در حواشی برگها نوشته‌های زیاد جای دارند. در بین برگها کاغذهای دیگر چسبانده شده در آنها متنهای عرب و بعضاً فارسی افزوده شده‌اند روی خط فصلهای قسم یکم کتاب قبل از آغاز متن و از قسم دوم در برگ ۱۸۵ درج گردیده‌اند. در برگهای ۱۴۵ و ۳۵۳ داغهای کلان در بالای متن جای دارند در ۳ برگ قبل از متن و ۴ برگ بعد آن موجود بوده هر گونه نوشته‌ها از قبیل دعاها، اشعار بیدل و اقتباسهای عربی به نظر می‌رسند.

ترجمه مختصر الوقایة (و یا شرح مختصر الوقایة) ۳۹۶۵

نامعلوم، این رساله شامل ترجمه فارسی دستور العمل مختصر عربی عبیدالله بن مسعود تاج الشریعة ثانی (متوفی ۷۴۷ق / ۱۳۴۶م) راجع به حقوق شناسی اسلامی بوده با مراسم طهارت آغاز می‌گردد. نستعلیق سرسری، خوقندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۹۹ برگ (b۱ - a۱۹۹) ۲/۱۴×۲۴ س، مقوایی سبز رنگ تیره و دارای ترنجهای ضربی و شیرازه منقش، نسخه ناقص است: آخر آن افتاده، دفترهای نسخه از جلد و همدیگر جدا شده‌اند.

ترجمه "مختصر الوقایة" ۲۶۱۴/۶

نامعلوم، این اثر شامل ترجمه فارسی از مترجم نامعلوم از کتاب مختصر الوقایة است که در دوران گذشته در ماوراءالنهر بسیار انتشار داشت و مسائل حقوقی اسلام را دربر می‌گرفت، نستعلیق به خط نسخ متمایل و آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، قرن ۱۹، ۱۳ ق (برگ a۳۶)، ۱۲۰ برگ (a۲۲۱ - b۳۴۰)، ۲۳×۱۴ س، عنوانهای فصلها با جوشه تأکید گردیده‌اند، مقوایی سبز رنگ متمایل به زردی ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه ناقص است: مقدمه و آغاز باب یکم افتاده، متن برگ b۲۶۴ وارونه کتابت شده، گوشه بیرونی قسم بالای برگهای ۲۸۸-۳۱۸ موش خورده می‌باشد. در حواشی بعضی برگها قیدهای جداگانه دچار می‌آیند.

شرح مختصر الوقایة ۴۰۹۸/۱

شارح نامعلوم، این رساله شامل شرح فارسی ترجمه فارسی کتاب عبیدالله بن مسعود مشهور به تاج الشریعة الثانی (متوفی ۷۴۷ق / ۱۳۴۶م)، "نقایة مختصر الوقایة" است، نستعلیق ریز، خوقندی، ۱۲۹۷ق / ۱۸۷۹-۱۸۸۰م، ۲۵ برگ (b۱ - a۲۸)، ۳/۲۵×۱۵ س، مقوایی ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه ناقص است: قسمت او و آخر آن افتاده، حاشیه برگهای ۱-۸ پاره شده

که از آن متن ضرر دیده است، برگهای ۶-۱۰ از جلدکننده شده‌اند. در تمام برگهای نسخه آثار تاثیر رطوبت و داغهای قهوه‌ای رنگ به نظر می‌رسند. در حواشی بعضی برگهای نوشته‌های جداگانه جای دارند.

شرح منظوم بر مختصر الوقایة ۵۸۹/۱۰

مولوی شریف (قرن ۱۱ق / ۱۷م)، نیمه دوم قرن ۱۱ق / ۱۷م، این منظومه شرح نظمی مختصر الوقایة تألیف عبیدالله بن مسعود (متوفی ۷۴۷ق / ۱۳۴۶م) بوده، مسائل حقوق اسلامی و قانون شناسی را دربر می‌گیرد. رساله به سبحان قلی خان اُشتر خانی بخشیده شده است، نستعلیق روشن، کارخانه‌ای، قاری سیدعلی اشتهی، ۱۲۷۲ق / ۱۸۵۵-۱۸۵۶م (ناحیه اُشت تاجیکستان)، ۱۸۰ برگ (b۱۸۶ - a۳۶۵)، ۲۱×۲۱ س، متن در دو ستون جایگیر گردیده اطراف آن با دو خط تمشکی رنگ و یک خط آبی رنگ جدول کشی شده است، عنوان بابهای نسخه با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی تمشکی رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش، صحاف نسخه ملامحمد قادر، نسخه کامل است، اما در آن چنین نارساییها جای دارند: یک چند سطر در برگهای ۲۲۲-۲۲۳ خراب گردیده‌اند، در بعضی برگها پخش شدن سیاهی هم به نظر می‌رسد.

مرآة الحقیقة ۳۹۵۳/۵

از نامعلوم، این رساله شامل برخی مسائل تعلیمات دین اسلام می‌باشد. برای تصدیق مسائل به میان گذاشته شده آیات و احادیث زیاد و شرح مفصل فارسی آنها آورده می‌شود، نستعلیق متوسط، خوقندی، ۱۳۰۳ق / ۱۸۸۵-۱۸۸۶م (برگ b۱۷۸)، ۹۷ برگ (b۲۷۳ - a۳۷۰)، ۱۴/۵×۲۵/۵ س، عناوین با جوشه نوشته شده است، مقوایی بر بالایش کاغذ سرخ دارای داغهای سیاه چسبانده شده است، نسخه ناقص است: آخر آن افتاده، در قسمت بالای برگها آثار رسیدن تری به نظر می‌رسد. در حواشی برگها نسخه بعضاً قیدها و علاوه‌های کاتب آن درج گردیده‌اند.

[مسائل دینی] ۵۰۶۹/۲

بیان مسائل دینی به طریق سؤال و جواب، نستعلیق بخارایی، خوقندی، ۱۲۶۲ق / ۱۸۴۵-۱۸۴۶م، ۸ برگ (a۱۶ - b۲۴)، ۱۵/۵×۲۶ س، عناوین با شنگرف، مقوایی آبی کارخانه‌ای، اول کتاب با بسم الله آغاز شده ولی مقدمه ندارد، آخر کتاب مفقود است.

مسائل النصر ۴۹۰۶

کبیر الدین بن کبیر الدین سمرقندی، ۱۰۰۴ق / ۱۵۹۵م، رساله در مسایل مختلف فقه و از ۳۵

کتاب عبارت است. بعضی مسائل به عربی و ترجمه فارسی آوزده شده است، نستعلیق مخلوط با نسخ، سمرقندی، سیدمحمد بن مولانامحمد بن امیر سیدبن مولانا سید نعمه‌الله بن مولانا محمد بن مولانا امام رشید سمرقندی العمری، ۹۵۵ق / ۱۵۴۸م، ۱۳۲ برگ، ۱۸×۲۴ س، مقوایی فرسوده مشکی رنگ ساخت ماوراءالنهری، نسخه کامل است، در حواشی نیز در مسائل فقه به خط شخص دیگر اضافات وارد شده است. آثار داغ و لکه معلوم است. متن قابل استفاده می‌باشد.

مصیب نامه ۴۵۶۲

حیدر محمد ابن یادگار شیخ نورآبادی متخلص به غریبی، ۱۵۴ق / ۱۷۴۰-۱۷۴۱م، این رساله شامل بیان مصیبت مرگ امامان در راه دین، صداقت به دین، حیات در قیامت، قواعد اخلاق اسلامی و مانند اینها بوده، از ۲۴ فصل عبارت است، نستعلیق روشن، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۸۱ برگ، ۲۵/۵×۱۴/۵ س، عنوان فصلها، انواع نظم و عبارات "ای عزیز" و "ای برادر" با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضربی سیاه رنگ، صحاف نسخه محمد نام شخص بوده است، نسخه ناقص است، فقط ۲۰ فصل اثر را فرا می‌گیرد. در برگها نسخه آثار تأثیر رطوبت به نظر می‌رسد.

مفتاح الاسرار ۳۷۳۲/۱

از نامعلوم، این رساله شامل بیان همان نکته‌های اساسی و مهم دین می‌باشد که دانستن آنها برای بجا آوردن مراسم و رسوم اعتقادات دینی ضرور است. رساله دارای ۵ فصل است، نستعلیق ریز سرسری، خوقندی، ۱۷۷ق / ۱۷۶۳-۱۷۶۴م (برگ a۱)، ۴۲ برگ (b۱ - a۴۲)، ۱۴×۲۵ س، عناوین با جوشه نوشته شده، به زیر بعضی کلمات و عبارات هم با همین رنگ خط کشیده می‌شود، چرم قهوه‌ای رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای نقشهای ضربی، نسخه که کامل است، چنین نقصان دارد: در برگهای آن آثار تأثیر رطوبت و داغهای گوناگون به نظر می‌رسند، بعضی برگها موربانه خورده‌اند. در حواشی بعضی برگها نوشته‌ها و علاوهای جداگانه کاتب نسخه دچار می‌آیند.

مفتاح الجنان ۱۱۱۹

محمد مجیر وجیه ادیب (قرن ۸ق / ۱۴م) از مریدان ناصرالدین محمد چراغ دهلی (متوفی ۷۵۷ق / ۱۳۵۶م) بود، در این رساله در شکل مفهوم اهمیت و ضرورت بجا آوردن مراسم دینی و وظایف مسلمانان از قبیل ذکر، وضو، نماز، روزه، زکات و غیره بیان کرده می‌شوند. رساله دارای ۲۵ باب

و فصلهای زیاد می‌باشد و در گذشته در ماوراءالنهر بسیار انتشار داشته است، نسخ درشت روشن و نستعلیق ریز تندنویس آمیخته با عنصرهای شکسته، سمرقندی، اواخر قرن ۱۱ - اوایل قرن ۱۲ ق / اواخر قرن ۱۷ - اوایل قرن ۱۸ م، ۲۷۴ برگ، ۱۵×۲۴/۵ س، برگهای نسخه با خطهای آبی رنگ و سرخ جدول کشی شده، عنوانهای بابها و فصلها، نامهای مأخذها با جوشه ثبت گردیده‌اند و به زیر اقتباسهای عربی هم با همین رنگ خط کشیده شده است، مقوایی جگری رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش، صحاف نسخه محمد ظریف نام شخص بوده است، نسخه کامل است، با این وجود در برگهای آن آثار تأثیر رطوبت و خوردن موریانه به نظر می‌رسد. در حواشی برگها هرگونه نوشته‌ها جای دارند. در برگهای a1 و ۲۷۵ نسخه‌های دواها و تاریخهای مختلف درج گردیده‌اند.

نسخه مکرر ۱۵۲۶/۱۳

نستعلیق سرسری، خوقندی، ملاعوص بدل بن ملامحمد شریف جویباری، ۱۲۶۶ ق / ۱۸۴۹-۱۸۵۰ م (برگ ۱۴۰)، ۸۰ برگ (b۴۳۹ - b۵۱۸)، ۱۵×۲۵/۵ س، عناوین بابها و فصلها و ذکر نام مأخذها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش (در شکل عمودی) این نسخه ناقص بوده، فقط متن ۳ باب اول رساله را (تا میانه باب ۳) دربر می‌گیرد.

نسخه مکرر ۴۳۶۷

نستعلیق روشن آمیخته با بعضی عنصرهای خط نسخ و شکسته، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، ۲۰۱ برگ (b۱ - b۲۰۱)، ۲۷/۲×۱۷ س، عنوان بابها و فصلها با جوشه نوشته شده است، مقوایی نوساخت، نسخه ناقص است: آخر آن افتاده، ۱۳ برگ اول نسخه از جلدکننده شده، بسیار برگها ترمیم گردیده‌اند. بعضی برگها را موریانه خورده است در عده‌ای از برگهای آثار تأثیر رطوبت، داغها و پخش شدن سیاهی به نظر می‌رسد. در حواشی بعضی برگها اصلاحات و توضیحات به متن دخلدار دچار می‌آیند.

نسخه مکرر ۹۶۵/۴

نستعلیق سرسری، خوقندی، قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، ۹۷ برگ (b۳۹۵ - b۴۹۲)، ۱۱×۲۰ س، عناوین با جوشه ثبت گردیده‌اند. مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه ناقص بوده، تنها مقدمه، باب یکم و قسم اول باب دوم رساله را دربر می‌گیرد. در برگهای ۴۰۵، ۴۱۱،

۴۱۲، ۴۱۸، ۴۳۳ داغهای کلان قهوه‌ای رنگ جای دارند، که به متن ضرر وارد ساخته‌اند. بعضی برگها نادرست جابجا گذاشته شده‌اند، چنانکه برگ ۴۳۵ باید بعد برگ ۳۹۶ و برگ ۳۹۷ باید بعد برگ ۴۳۸ آورده می‌شد. نسخه آخر ندارد. .

نسخه مکرر ۲۶۸۱/۴

نستعلیق روشن، خوقندی، ملالله یار، ۱۳۵۱ق / ۱۸۸۳-۱۸۸۴م، ۹ برگ (b۱۴۵ - a۱۵۴)، ۱۵×۲۶ س، برگهای نسخه با خط سرخ جدول کشی شده، عنوان قسمتهای آن با جوشه نوشته شده‌اند. مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی این نسخه ناقص بوده تنها یک فصل رساله را فرا می‌گیرد.

منتخب از مفتاح الجنان ۲۶۱۵/۱۴

محمد مجیر و جیه ادیب (قرن ۸ق / ۱۴م)، ۷۴۴ق / ۱۳۵۱م، این رساله، که از ۲۵ باب و فصلهای زیاد عبارت است، بیان ضرورت و اهمیت اجرا نمودن مراسم و فرائض دینی را دربر می‌گیرد. در نسخه مذکور جزوی از این رساله به طور انتخاب آورده شده است، نستعلیق تند نویس ریز و درشت، شرقی، تقریباً میانه‌های قرن ۱۲ق / ۱۸م، ۳۳ برگ (a۴۰۶ - b۴۲۶، a۴۳۰ - b۴۴۱)، ۱۱/۵×۲۱/۵ س، مقوایی سرخ رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای منقش ضربی، این نسخه ناقص بوده، فقط جزوی از رساله را دربر می‌گیرد.

مفتاح الحرمین ۴۵۳۴/۱

محمی لاری (متوفی ۹۳۳ق / ۱۵۲۶م)، ۹۱۴ق / ۱۵۰۹م، رساله منظوم درباره شهرهای مقدس همچون مکه معظمه، و مدینه مکرّمه و احکام حج باید حاجی رعایت نماید، نستعلیق، خوقندی، حاقی آقی، ۱۰۲۸ق / احمد آباد (گذر شیخ شاه علی رو)، ۴۵ برگ (b۱ - a۷۸)، ۲۰×۲۳/۵ س، اطراف برگها به آب طلا و رنگ قرمز و آبی جدول کشی شده است، زرد رنگ ماوراءالنهری ترنجدار، نسخه کامل است. چند برگ این نسخه به رنگهای مختلف کوههای مکه و مدینه و دیگر اماکن آن محیط نقاشی شده، اطراف بعضی برگها پاره شده بعد ترمیم شده، متن موجوده قابل استفاده است.

مناجات حضرت موسی ۱۲۸۳/۲

از نامعلوم، این اثر سؤالهای به خداوند داده حضرت موسی و جوابهای به آنها داده خداوند را فرا

می‌گیرد، نستعلیق متوسط درشت، خوقندی کهنه، معلوم نیست، صفر ۱۳۱۳ق / ژوئیه - اوت ۱۸۹۵م، ۷ برگ (b۳۸۹ - b۳۹۳)، ۱۴×۲۵ س، مقوایی معمولی ساخت ماوراءالنهر (فرسوده)، بعد از این اثر در دو برگ با خط همین کاتب نسخه خاصیت‌های خربوزه در روایت های عامیانه مذهبی بیان گردیده‌اند.

مناسک حج در مذهب حنفی ۹۹۴/۴

از نامعلوم، این رساله شامل بیان ترتیبات حج کردن و قواعد رفتار مسلمانان هنگام طواف جایهای مقدس مکه از جمله کعبه و عرفات می‌باشد. در رساله عملیهایی که در وقت حج نامطلوب دانسته می‌شوند، نیز ذکر یافته‌اند، نستعلیق روشن، خوقندی نازک، ۱۲۸۶ق / ۱۸۷۰م (برگ b۵۲)، ۱۰ برگ (b۵۳ - b۶۲)، برگهای نسخه با آب طلا و رنگ آبی مجدول است، عناوین و متنهای عربی با جوشه نوشته شده‌اند. در اول رساله عنوان عادی مذهب و ملون موجود است، مقوایی سیاه رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، صحاف نسخه محمد عیسی بوده است، نسخه اساساً کامل بوده، خوب نگاهداری شده است.

مناسک منظومه ۲۰۶۴/۵

از نامعلوم، این اثر بیان نظمی قواعد رفتار حاجی را هنگام طواف مکه و حج گذاری دربر می‌گیرد، نستعلیق ریز، شرقی، سلخ جمادی الاخری ۹۸۵ق / ۱۶ سپتامبر ۱۵۷۷م، مکه، ۲ برگ (b۲۴ - a۲۵)، ۱۱×۱۸/۵ س، متن در دو ستون ثبت گردیده اطراف آن با خط آبی رنگ جدول کشیده شده است، این نسخه در شکل موجوده کامل است.

مناقب امام اعظم ۵۳۰۵

از نامعلوم، رساله درباره شریعت اسلام از نگاه فقه حنفیه، نستعلیق زیبا، سمرقندی، ملامحمد عزیزاین ملایا محمد قراتگنی، ۱۲۵۲ق / ۱۸۳۶م، ۲۵۰ برگ، ۱۳×۲۵ س، بدون جلد، نسخه ناقص است. اول کتاب از بین رفته است. مجموع نسخه خیلی خراب شده اطراف همه برگها پاره شده است. آثار نم و رطوبت معلوم است. بعضی برگها در اثر آب رسیدگی پوسیده و پاره شده است. داغ لکه در همه برگها موجود است.

[منتخب از آثار فقهی] ۱۲۷۹/۱۰

از مؤلف نامعلوم، این مجموعه پارچه‌هایی از اثرهای فقهی انتخاب کرده شده را دربر می‌گیرد که در آنها مسائل گوناگون حقوق مسلمانان مورد بررسی قرار گرفته‌اند، نستعلیق ریز آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، عوض محمد بن دلشاد محمد فتح آبادی القراتیگنی، ۱۲۲۵ق / ۱۸۱۰م، ۶ برگ (b۱۹۷ - a۲۰۲)، ۱۴/۵×۲۵ س، مقوایی زرد رنگ دارای ترنجهای منقش ضربی، صحاف نسخه میرزا قابل، پارچه‌ها از اثرهای مشهور فقهی انتخاب گردیده‌اند، در حواشی بعضی برگها که از رسیدن رطوبت و داغهای قهوه‌ای رنگ کمی ضرر دیده‌اند، علاوه‌های جداگانه ثبت گردیده‌اند.

[منتخب از عقائد] ۶۷۱/۱

ترتیب دهنده - محمد ابن محمد الحافظی البخاری، مشهور به خواجه محمد پارسا، در سمرقند، این منتخب پارچه‌های متن به زبان فارسی راجع به خدا، دین حق، صداقت به خداوند و قرآن در اساس انتخاب کردن احادیث و بخشهای کدام کتابی به زبان عربی با مطلب پر قوت نمودن اعتقاد پیروان مذهب سنت و الجماعة در زمان حکمرانی نوح سامانی مرتب گردیده است، نسخ میانه، سمرقندی، محمد قاسم ابن محمد صالح البخاری، ۱۴ رجب ۱۰۰۵ق / ۱ مارس ۱۵۹۷م فتح آباد نزد بخارا، ۳۰ برگ (b۱ - b۳۰)، ۱۲×۱۸/۵ س، مقوایی قهوه‌ای رنگ مائل به زردی ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای تمشکی رنگ نسخه اساساً کامل است. در حواشی برگهای آن بعضی قیدها جای دارند، از جمله در حاشیه برگ a۱۳ چنین نوشته‌ای موجود است: وقف خواجه محمود ابن خواجه نورالدین الشهیر بقاضی اختیار. برگ اول نسخه بعدتر به خط نستعلیق تکمیل کرده شده است در نسخه داغهای قهوه‌ای رنگ دیده می‌شوند. این نسخه در اساس استفاده یکچند نسخه با اعتماد کتابت شده است، در این خصوص قیدها دچار می‌آیند. در برگ a۱ نقش دو مهر بیضی شکل موجود است در یکی از آنها چنین نوشته جای دارد: العبدابوالغازی حسین محمد و سنة ۱۲۳۰ق / ۱۸۱۴-۱۸۱۵م.

منتخب العقائد ۴۰۰۸

محمد جمیل بن ابی تراب حارثی بدخشی، رجب ۱۰۱۶ق / اکتبر ۱۶۰۷م در کشمیر، این رساله در زمینه انتخاب نمودن و به زبان فارسی ترجمه کردن معلومات مأخذهای عربی راجع به احکام اساسی دین اسلام تهیه گردیده قسم بیشترین به شکل نظم تألیف یافته است، معرفت ماهیت الله برای همه ضرور دانسته می‌شود، نستعلیق ریز، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۹۸ برگ (b۱ -

(b98)، ۲۲/۵×۱۲/۷ س، عنوان عقائد و سوالات به جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی بر بالای کاغذ سفید جلادار کشیده شده، نسخه اساساً کامل است، اما قریب در اکثر برگها آن آثار تأثیر رطوبت جای دارد.

منظومه ۳۹۸۰/۶

از نامعلوم، این منظومه بیان احکام و فرائض دینی را دربر می‌گیرد که دانستن و بجا آوردن آنها برای هر یک مسلمان ضرور است، نستعلیق روشن، خوقندی جلادار، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۶ برگ (a81 - b86) × ۱۵×۲۶ س، مقوایی با تلاقی رنگ دارای ترنجهای ضربی (اما جلد جانب راست آن از بین رفته)، متن ناقص بوده اول و آخر ندارد. متن در دو ستون ثبت گردیده است. در ۴ برگ بعد منظومه جای داشته دعاها نوشته شده‌اند.

[منظومه دربارهٔ فقه] ۴۱۸۹

از نامعلوم، این منظومه تصویر زیبای و خوشی‌های بهشت رنج و عذاب دوزخ و همچنین بیان مسائل احکام و فقه دین اسلام را فرا می‌گیرد. اثر دارای ۶۵ باب کوچک است، نستعلیق درشت، خوقندی زرد رنگ شده، تخمیناً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۳۶ برگ (a1 - a36)، ۱۱×۱۸ س، متن در دو ستون ثبت گردیده، عناوین با جوشه نوشته شده‌اند، چرمی ریگ رنگ، نسخه بسیار فرسوده شده و ناقص است: اول آن افتاده، برگها ۱-۴ پاره شده، قسمتی از آنها نابود شده است، در بعضی برگهای دیگر پخش شدن سیاهی مشاهده می‌گردد.

منهاج العباد ۳۴۳۸/۸

از نامعلوم، این رساله شامل بیان اصول پرستش خداوند، مراسم و قواعد رفتار برای مسلمانان ضرور می‌باشد. رساله باید ۲۴ باب را فرا می‌گرفت، نسخهٔ مذکور فقط سه باب اول رساله را دربر می‌گیرد، نستعلیق متوسط، خوقندی، تقریباً اوایل قرن ۱۲ق / ۱۸م، ۱۰ برگ (b94 - b103)، ۲۱×۱۱ س، عناوین و علائم فوق با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی ساخت ماوراءالنهر و بر بالای آن کاغذ چسبانده شده، به نسخه آب رسیده است که در نتیجهٔ آن متن قسمت پایان برگها خراب گردیده است؛ در اکثر برگها داغ قهوه‌ای رنگ جای دارد. این نسخه ناقص بوده تنها ۳ باب اول اثر را دربر می‌گیرد. دیگر قسمت‌های رساله باشند افتاده‌اند. در حواشی بعضی برگها قید و علاوه‌های کاتب نسخه به نظر می‌رسند.

نصاب الاخبار ۲۷۶۲

از نامعلوم، ۷۰۴ق / ۱۳۰۴-۱۳۰۵م، این اثر در اساس احادیث راجع به محمد (ص) و تحقیقات شمس الدین الکردری (وفاتش ۲۴۲ق / ۱۲۴۴م در بخارا) ترتیب داده شده، شامل معلومات درباره حیات و فعالیت پیغمبر، ۴ خلیفه، بزرگی قرآن و مسائل گوناگون دینی و اخلاقی می‌باشد. اثر مقدمه ۴۱ باب و خاتمه عبارت است، نسخه قرن ۸ق / ۱۴م، شرقی ضخیم، قرن ۸ق / ۱۴م، ۲۳۱ برگ، ۱۷/۵×۲۲/۵ س، عنوان بابها با سیاهی و حروف درشت تر و عنوان فصلها با جوشه نوشته شده‌اند، چرمی ساخت ماوراءالنهر فرسوده و دارای ترنجهای ضربی منقش، صحاف نسخه میرمحمد میرک محمد ابن اقبال خواجه بوده است، نسخه ناقص است: مقدمه، باب ۱، قسمت آخر باب ۱۴، بابهای ۱۵-۲۰، آغاز باب ۲۱ از بین رفته‌اند، برگهای ۸۲ و ۸۹ از جلدکننده شده‌اند، در بعضی برگها داغهای قوه‌ای رنگ جای دارند، در حواشی برگها نسخه نوشته‌های زیاد موجود می‌باشند، در بسیار از برگها آثار نقش مهر کلان لوزی شکل با ذکر "از کتب وقف خواجه محمد پارسا" به نظر می‌رسد.

[نصایح الصالحین] ۱۲۰۵

از نامعلوم، این رساله به بیان مسائل مختلف اصول دین اسلام و شریعت بخشیده شده، راجع به اصطلاحات فقه، ۹۹ صفت الله، تقسیم قرآن به سوره‌ها، صفت‌های نیک پیغمبر و مانند اینها معلومات می‌دهد. برای تصدیق فکرها از قرآن و سخنان روحانیان مشهور مثالها آورده می‌شوند، نستعلیق تندنویس، سمرقند، تقریباً قرن ۹ق / ۱۵م، ۲۱۰ برگ، ۱۷×۲۴ س، به زیر اقتباسات قرآن خط سرخ کشیده شده است، سطرهای آخر متن بعضاً به شکل اوریب ثبت گردیده‌اند، چرمی سبز رنگ شرقی، نسخه ناقص است: اول و آخر آن از بین رفته، به بعضی برگها کاغذ خوقندی چسبانده شده است که بر اثر این بعضی جایهای متن در زیر کاغذ مانده‌اند. از سبب پست صفت بودن جوهر آثار تأثیر آن در پست برگها گذاشته است. در بعضی برگها داغهای خونی دیده می‌شوند که آنها هنگام قسم خوری در کتاب گذاشته شده‌اند، در حواشی عده‌ای از برگها آثار تأثیر رطوبت دیده می‌شود.

نظم عقائد ۱۲۵۳/۱

احمد بن سلیمان مشهور به ابن کمال پاشا (متوفی ۷۴۶ق / ۱۳۴۵-۱۳۴۶م) در این اثر احکام اساسی تعلیمات دین اسلام و مسائل به آنها مربوط به شکل نظم بیان کرده شده‌اند، نستعلیق سرسری، خوقندی پست صفت زرد رنگ، محمد ابن ملامحمد امین، آخر قرن ۱۲ - اول قرن ۱۳ق / آخر قرن ۱۸ - اول قرن ۱۹م، ۸۲ برگ (b۱ - a۸۲)، ۱۵/۵×۲۵/۵ س، متن در دو ستون نوشته شده،

عنوان فصلهای (عقائد) آن با جوشه نوشته شده‌اند، چرم قهوه‌ای رنگ ساخت شرق و بسیار مستعمل و فرسوده، نسخه اساساً کامل است. در اکثر برگها آن نقش مهر چهار گوشه با ذکر وقف بودن نسخه به نظر می‌رسد.

نظم عقاید ۵۵۱۹/۲

ابن عاقل ۴، نظم، دینی، الهیات، داستان عبارت از ۸۸ فصل که الهیات، داستان منظوم عبارت از ۸۸ فصل ولی شماره‌گذاری نشده، نستعلیق بد، خوقندی، ۲۳ برگ (۸۶۴ - ۸۷۷b)، تیماج فرسوده، نسخه ناقص است، اول و آخر ندارد. نسخه در اثر نم و رطوبت خیلی خراب شده و برگها از هم جدا شده آثار داغ و لکه موجود است. متن موجود قابل استفاده است. قبل از متن اصلی ۶ برگ با اشعار نامعلوم به زبان ازبکی اضافه شده است.

[وظایف مسلمین] ۲۱۱۶

از نامعلوم، این پارچه که جزوی از یگان رساله مفصل بوده، شامل بیان وظایف مسلمانان در راه دریافت رضایت خدای تعالی است، نستعلیق درشت تندنویس، خوقندی، تقریباً ۱۲ق / ۱۸م، ۶ برگ، ۱۵/۵×۲۶/۵ س، عناوین و علائم با جوشه ثبت گردیده‌اند، بدون جلد، نسخه ناقص بوده تنها قسم اول اثر را فرا می‌گیرد، قسم آخر آن افتاده است یعنی کتابت کرده نشده است.

بخش هشتم

سیره و روایات دینی

اسناد و شرایط خواندن قصیده بُرده ۲۸۸۳/۱۹

این رساله شامل تاریخ و شرایط تألیف قصیده عربی ابوعبدالله محمد البوصیری (۶۰۸-۹۴ق / ۱۲۱۳-۱۲۹۶م) در وصف حضرت پیامبر (ص) و ردای بخشیده او، بیان خصوصیت‌های خارق العاده قصیده مذکور و قاعده خواندن آن برای دریافت مطلب دلخواه است، نستعلیق روشن، خوقندی نازک، محمد سید بن اتالیق خجندی، ۱۲۲۱ق / ۱۸۰۷م، ۵ برگ (a۴۲۶ - b۴۳۰)، ۱۹-۱۲ س، برگ‌ها نسخه با آب طلا و رنگ آبی جدول کشی شده، بعضی کلمات و تعبیرات، آغاز بخش‌های نو با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی تمشکی رنگ لاک الکل ساخت ماوراءالنهر و دارای روپوش پارچه‌ای کم نور، نسخه کامل است.

جامع اللطایف البساتین ۷۰۹/۴

مؤلف از شخصی به نام تاج الدین ابوبکر بن احمد بن محمد بن زید طوسی روایت کرده است (متوفی قبل از ۷۱۱ق / ۱۳۱۱م)، این رساله در اساس تعبیر تصوفی سوره یوسف، بیان نمودن قصه یعقوب و یوسف پسر او را دربر می‌گیرد. اثر باید شامل ۶۰ باب (مجلس) می‌بود اما در این نسخه ۱۱ باب (مجلس) موجود است، نستعلیق درشت، خوقندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۵۶ برگ (b۹۵ - b۱۵۱)، ۱۴×۲۶ س، عناوین با جوشه و ذکر بابها (مجالس) با رنگ آبی نوشته شده‌اند. مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنج‌های ضربی منقش، صحاف نسخه محمد شریف غالب، نسخه ناقص است: فقط ۱۱ باب (مجلس) اول رساله را دربر می‌گیرد (مجلس ۱۱ هم ناتمام است). در مقدمه نسخه حیات مؤلف، نام‌های قرآن و خداوند (۱۰۰۱ نام الله) معلومات آورده شده است.

جنگ نامه امام محمد حنفیه ۳۴۰۶/۲

این اثر از یکی شامل موفقیت‌های شکاری و فتوحات جنگی امام محمد حنفیه پسر امام علی ابن ابی طالب (ع) به مقابل کافران و هم‌چنین سرگذشت عشقی او با دختر پادشاه یمن - ذوفنون می‌باشد. این اثر با نام‌های جنگ نامه ذوفنون و قصه ذوفنون هم دچار می‌آید، نستعلیق درشت سرسری، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۵ برگ (b۷۵ - b۹۰) ۱۵×۲۵ س، مقوایی ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنج‌های جهانی، نسخه ناقص است: انجام آن افتاده است.

جنگ نامه سعد وقاص ۳۴۰۷

این اثر شامل روایات و قصه‌ها راجع به کارنمایی‌های سعد وقاص، شاه مردان، بابا عمر و غیره بوده با

زبان از یکی نوشته شده است، نستعلیق متوسط، خوقندی، تقریباً اواخر قرن ۱۲ - اوایل قرن ۱۳ ق / اواخر قرن ۱۸ - اوایل قرن ۱۹ م، ۸۷ برگ، ۱۵/۵×۲۵/۵ س، عناوین باجوشه نوشته شده‌اند، مقوایی ساخت ماوراءالنهر و دارای شیرازۀ منقش و ترنجهای ضربی، نسخه چنین نارساییها دارد: نسخه بسیار مستعمل و فرسوده بوده دفترهایش از جلد جدا شده‌اند. در اکثر برگهای آن آثار تأثیر رطوبت، کپک و داغهای قهوه‌ای رنگ به نظر می‌رسند. آغاز اثر افتاده است، در حواشی بعضی برگها قیدها و علاوه‌های جداگانه کاتب نسخه جای دارند در برگ قبل از آغاز اثر مذکور موجود بوده روایت شاه جمشید درج گردیده است.

جنگ نامه شاه مردان ۴۰۹۵/۱

این نسخه روایت از یکی قصه کارنماییهای جنگی و فتوحات امام علی ابن ابی طالب (ع) را دربر می‌گیرد که اصل آن به زبان فارسی می‌باشد و با نامهای دیگر هم دچار می‌آید، نستعلیق ریز بدخط، خوقندی، تقریباً اوایل قرن ۱۴ ق / اواخر قرن ۱۹ م، ۶۵ برگ (۵۳ - ۵۶۸)، ۱۴/۵×۲۵/۵ س، مقوایی آبی رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه ناقص است: در میان برگهای ۴۵-۴۶ یک یا دو برگ متن نوشته نشده است. در بعضی برگها داغهای قهوه‌ای رنگ دیده می‌شوند.

نسخه مکرر ۳۸۹۲/۲

نستعلیق متوسط، خوقندی، ۱۲۹۲ ق / ۱۸۷۵ م، ۱۲۱ برگ (۵۲۴ - ۵۱۴۵)، ۱۳×۲۵ س، در آغاز نسخه به شکل عنوان نقشه بسیار ساده کشیده شده، عناوین با رنگ تمشکی ثبت گردیده‌اند. مقوایی ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، اگرچه متن نسخه کامل است اما در آن چنین نارساییها از قبیل جای داشتن آثار تأثیر رطوبت در تمام برگها، داغها و کپک در قسمتی از برگها به نظر می‌رسند. در حواشی بعضی برگها قیدها و علاوه‌های جداگانه کاتب نسخه دچار می‌آیند.

نسخه مکرر ۴۲۷۶/۱

نستعلیق درشت معمولی آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، ۱۳۰۴ ق / ۱۸۸۶-۱۸۸۷ م، ۷۳ برگ (۷۳ - ۷۳)، ۱۳×۲۲/۵ س، عناوین با جوشه نوشته شده متن بعضاً در یک سطر و بعضاً در دو ستون ثبت گردیده است. مقوایی نوساخت بر بالای کاغذ سرخ چسبانده شده، نسخه ناقص است: قسمت اول اثر افتاده. در عده‌ای از برگها داغهای قهوه‌ای رنگ جای دارند که آنها از تأثیر رطوبت پیدا شده‌اند در حواشی برگها بعضی نوشته و علاوه‌ها به نظر می‌رسند که نوشت آنها به قلم کاتب نسخه تعلق دارد.

[خاصیت سوره‌ها] ۴۹۶۳/۸

خاصیت اعجازی سوره‌ها. در این پارچه نه چندان کلان، به نشر آمیخته با نظم نوشته شده، خاصیت سوره‌های فاتحه، اخلاص و الم نشرح و برای رسیدن به مطلب در کدام روزهای هفته چند بار خواندن آنها بیان کرده می‌شود، نستعلیق روشن و ریز، خوقندی، بابا خواجه بن قاضی امیرحسین مرجومی، ۱۲۷۱ق / ۱۸۵۴-۱۸۵۵م، در تاشکند، ۴ برگ (a۶۱ - b۶۴)، ۱۵×۲۴/۵ س، نام اشخاص و آغاز سوره‌ها با جوشه نوشته شده‌اند، بدون جلد، نسخه ناقص بوده و قسم آخر آن افتاده است.

[داستان آفرینش و پیامبران] ۴۰۳۷/۱

این رساله شامل حکایت آفرینش آدم و سیر و گردش او در آسمانها و روایتها از حیات و روزگار پیغمبران می‌باشد، نستعلیق ریز، خوقندی، ۱۱۳۳ق / ۱۷۲۰-۱۷۲۱م، ۱۴۵ برگ (b۱ - a۱۴۶)، ۱۸×۱۲/۵ س، مقوایی سبز رنگ تیره و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه کامل است.

[رساله دینی] ۴۹۲۵/۲

از مؤلف ناشناخته، قرن ۱۳ق / ۱۹م، رساله شامل حکایات و روایات دینی در موضوعات مختلف، شرح صد نام قیامت، فصل در صفات رجال و خر او، در صفت قوم یاجوج و ماجوج و غیره، نستعلیق، خوقندی، ۵۵ برگ (a۸۹ - b۱۴۳)، ۱۵×۲۵/۵ س، بعضی کلمات به رنگ قرمز نوشته شده، جدیدکارخانه‌ای، نسخه ناقص است. اول و آخر ندارد، اطراف برگ‌ها در اثر رطوبت خراب شده، آثار داغ و لکه موجود است، با اینهمه متن موجوده قابل استفاده است.

[رساله در بیان تسخیر سوره فاتحه] ۴۹۶۳/۷

مولانا سکاکی این رساله طرز و قاعده از بر کردن سوره اول قرآن کریم سوره فاتحه و خاصیت‌های مفید و کاربست آن در زندگی را فرا می‌گیرد، نستعلیق ریز، خوقندی، باباخواجه بن قاضی امیرحسین مرجومی، ۱۲۷۱ق / ۱۸۵۴-۱۸۵۵م، در تاشکند، ۵ برگ (b۵۵ - b۶۰)، ۱۵×۲۴/۵ س، عبارتهای «اگر خواهد که»، «اگر خواهی که» و «اگر کسی» با جوشه نوشته شده‌اند، بدون جلد، نسخه کامل است.

[رساله در خاصیت سوره‌های قرآن] ۳۷۷۹/۶

این نسخه بخشی از یگان رساله در موضوعات قرآنی نوشته شده را دربر گرفته، شامل بیان خاصیت‌های مفید و معجزه نخست سوره قرآن (سوره فاتحه) است. نستعلیق روشن، خوقندی، تقریباً

قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، ۸ برگ (۱۲۶ - ۱۳۳ b)، ۱۶×۱۷ س، مقوایی سبز رنگ و دارای ۳ ترنج ضربی منقش، نسخه ناقص است: اول و آخر آن افتاده، برگ‌ها از همدیگر و از جلد کنده شده‌اند.

داستان شاه مردان و بی بی حنیفه ۱۴۷۵/۳

این نسخه شامل قصه راجع به فتح روم به دست مسلمانان و مسلمان شدن ساکنان آن دیار و نکاح خوشبختانه شاه مردان و بی بی حنیفه است، اثر با زبان ازبکی می‌باشد، نستعلیق، برگهای ۱۸۸-۲۱۷ با شیوه دیگر نوشته شده‌اند، خوقندی، تقریباً نیمه دوم قرن ۱۳ ق / نیمه دوم قرن ۱۹ م، ۶۴ برگ (۱۶۵ - ۲۲۸ b)، ۲۵×۱۴/۵ س، متن در دو ستون ثبت گردیده است، عناوین در نسخه با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضربی گوناگون شکل و رنگ، صحاف نسخه ملایم محمد، نسخه اساساً کامل است.

شرح قصیده برده ۴۲۷۰/۲

غضنفر بن جعفر حسینی (متوفی حدود ۹۵۸ ق / ۱۵۵۱ م)، این اثر شامل شرح فارسی «قصیده برده» از ابوعبدالله محمد البوصیری (۶۰۸-۶۹۴ ق / ۱۲۱۳-۱۲۹۶ م) است که در نعت حضرت محمد (ص) سروده بود، مطلب شرح فارسی به خوانندگان فارسی گو معرفی نمودن این قصیده مقدس و اصول خواندن آن است، نستعلیق روشن، خوقندی، ۲۷۳ ق / ۱۸۵۶-۱۸۵۷ م، ۷۷ برگ (۲۱۱ - ۲۹۸ b)، ۱۵/۵×۲۶/۵ س، بعضی عبارات و مصراعهای عربی با جوشه نوشته شده، به زیر بعضی دیگر آنها خط کشیده شده است، مقوایی قهوه‌ای رنگ تیره و دارای سه ترنج ضربی منقش، نسخه بسیار فرسوده شده است.

قصص حسینی ۵۰۴۱/۲

محمد حسین بن محمد باقی بخارایی، شاید ۱۰۰۲ ق / ۱۵۹۲-۱۵۹۳ م، قصص الانبیا. این اثر شامل شرح احوال پیغمبران از آدم تا حضرت محمد (ص) است. این نسخه فقط قسمت اول آن را (تا آغاز حکایت آدم را) در بر می‌گیرد، نستعلیق درشت، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، ۱۰ برگ (۱۰ - ۱۱۹ b)، ۲۲×۱۵/۵ س، بدون جلد، نسخه ناقص و بسیار فرسوده می‌باشد: قسم آخر آن از بین رفته، برگها از همدیگر جدا گردیده‌اند.

نسخه مکرر ۵۴۵۸

نستعلیق بد، خوقندی، ۳۱۸ برگ، ۲۳×۲۹ س، سرلوحه بابها و قصه‌ها به رنگ قرمز نوشته شده، مشکی فرسوده ترنجدار، نسخه ناقص است، متن کتاب در اثر آب رسیدگی خیلی خراب شده برگها به هم چسبیده و هنگام برگ زدن پاره شده آخر کتاب هم خیلی خراب شده و رنگ سطور با هم آمیخته شده است.

نسخه مکرر ۵۵۵۰

نستعلیق، خوقندی، ۱۵۹ برگ، ۲۴×۳۱ س، سرلوحه‌ها به رنگ قرمز نوشته شده، زرد رنگ ساخت ماوراءالنهری ترنجدار، نسخه ناقص است. آخر کتاب موجود نیست. مضمون روی قصه حضرت ابراهیم (ع) قطع می‌شود. تنش برگ آخر به همدیگر چسبیده قابل استفاده نیست.

قصه ۳۵۶۲/۱

مثنوی کوچکی به زبان ازبکی که بیان آغاز قصه حضرت ابراهیم و قربانی او را دربر می‌گیرد. این نسخه پارچه‌ای از یک اثر مفصل نامعلوم است، نستعلیق سرسری، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۷ برگ (a۱ - b۷)، ۱۳×۲۵ س، مقوایی بنفش رنگ و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه ناقص بوده، فقط پارچه اثر مفصل نامعلوم را دربر می‌گیرد. برگ ۱ پاره شده است که از آن متن ضرر دیده است. متن در این نسخه در دو ستون ثبت گردیده است.

[قصه ۳۵۵۵/۱]

این قصه روایتی است از حیات و فعالیت‌های پیغمبر اسلام و خلیفه‌های چهارگانه، نستعلیق سرسری، خوقندی، ۱۲۴۹ق / ۱۸۳۳-۱۸۳۴م، ۳۲ برگ (a۳ - a۳۵)، ۱۴/۵×۲۵/۸ س، مقوایی آبی رنگ و دارای ترنجهای ضربی، نسخه ناقص است: اول نسخه و برگ‌های جداگانه از بین برگ‌های ۱۰-۱۱، ۱۲-۱۱، ۱۲-۱۲، ۱۳-۲۸، ۲۹ افتاده‌اند.

[قصه ۳۵۵۵/۲]

این اثر مسائل مربوط به عذاب دوزخ و خوشیهای بهشت را انعکاس می‌نماید، نستعلیق روشن، خوقندی، ۱۲۴۹ق / ۱۸۳۳-۱۸۳۴م، ۷۱ برگ (b۳۵ - b۱۰۶)، ۱۴/۵×۲۵/۸ س، مقوایی آبی رنگ دارای ترنجهای ضربی، نسخه ناقص است: قسمت آخر آن افتاده است.

قصه دیوانه برق ۴۰۱۱/۵

این قصه سرگذشت افسانه‌ای برق دیوانه را دربر می‌گیرد که گویا در زمان حضرت موسی زندگی کرده باشد. در داخل قصه پارچه‌های زیاد شعری آورده می‌شوند. اثر به زبان ازبکی است، نستعلیق سرسری، خوقندی، تقریباً اوایل قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۹ برگ (a224 - b232)، ۱۳×۱۹ س، سطرهای اول بعضی حکایتها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ به زردی مایل ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، در نسخه چنین نارساییها جای دارند: دفترها از جلدکننده شده‌اند در برگهای نسخه داغهای خرد و کلان قهوه‌ای رنگ به نظر می‌رسند.

قصه زین العابدین ۴۰۹۵/۴

از نامعلوم، این منظومه ازبکی بیان خصلتهای نیک و توصیف امام زین العابدین بن امام حسین را (۳۸-۹۴ق / ۶۵۹-۷۱۳م) دربر می‌گیرد در این منظومه مناجات هم موجود است، نستعلیق متوسط، خوقندی، تقریباً آخر قرن ۱۳ - اوایل قرن ۱۴ق / اواخر قرن ۱۹م، ۱۴ برگ (b82 - b96)، ۱۴/۵×۲۵ س، مقوایی آبی رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه اساساً کامل است، در بعضی برگها پخش شدن سیاهی به نظر می‌رسد.

قصه واقعه حرب احزاب ۲۹۲۱/۴

در این قصه کوچک که از یگان اثر مفصل اخذ گردیده است، دو محاربه بین مردم مدینه با سروری پیامبر (ص) و ساکنان مکه با سرداری ابوسفیان بیان گردیده است که آنها در سالهای ۳ و ۵ق به وقوع آمده‌اند. در نسخه مذکور سال روی هر دو محاربه سال ۳ق ذکر یافته، نستعلیق سرسری، خوقندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۵ برگ (a34 - b38)، ۱۳×۲۴ س، عناوین با جوشه نوشته شده‌اند، چرمی شرقی بسیار مستعمل و فرسوده، نسخه نارساییها دارد: اطراف حواشی، برگ ها سوخته شده‌اند، در روی متن برگ ها داغها و آثار رطوبت به نظر می‌رسند.

[قیامت نامه] ۲۳۳۹/۲

این رساله از بابهای گوناگون از جهت موضوع عبارت بوده، مسائل پیروی دین حق، صداقت و صبر، منکر و نکیر، جزای روز قیامت برتری علما، پل صراط، ترازو، بهشت و دوزخ، پیغمبر(ص) و غیره را فرا می‌گیرد. رساله دارای ۲۴ باب است، نستعلیق معمولی ماوراءالنهری، خوقندی، ۱۳۰۳ق / ۱۸۸۶-۱۸۸۷م (برگ a134)، ۸۸ برگ (a28 - b115)، ۱۵/۶×۲۶/۳ س، عنوان بابها با جوشه پست

صفت نوشته شده، قطعات اشعار در دو ستون ثبت گردیده‌اند، بدون جلد، نسخه ناقص است: اول و آخر و بابهای ۲، ۳، ۵، ۶، ۹، ۱۲، ۱۹، ۲۳-۲۴ افتاده‌اند.

[قیامت نامه] ۳۴۶۲/۱

این اثر نثری شامل بیان آفریدن عالم، قیامت و حیات در آخرت است. مؤلف برای تصدیق افکار خود از قرآن آیات و یک چند حکایت دیگر می‌آورد، نستعلیق درشت بدخط آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، تقریباً نیمه اول قرن ۱۳ ق / اواخر قرن ۱۸ - اوایل قرن ۱۹ م، ۱۲۰ برگ (b۱ - ۱۲۰)، ۱۴×۲۴ س، بعضی کلمات و عبارات با جوشه نوشته شده به زیر بعضی کلمات و عبارات دیگر با همین رنگ خط کشیده می‌شود، مقوایی ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، قسمت پایان نسخه آب رسیده است، در حواشی برگ ها قیدها و علاوه‌های گوناگون جای دارند که در دوره‌های مختلف نوشته شده‌اند.

مسیب نامه ۳۱۵۲

محمد بقای وارس، تألیف در ۱۱۰۰ ق / ۱۶۸۸-۱۶۸۹ م، این اثر شامل بیان سرگذشت و کارنامه‌های امیر مسیب غازی است که از شهادت رسانیده شدن امام حسین (ع) و اقربا و هم‌زمان او در نزد کربلا آگاه گردیده قسم یاد می‌کند که انتقام آنها را از یزید خواهد گرفت. اثر از داستان، قصه و واقعه عبارت است، نستعلیق متوسط، خوقندی، عالم خواجه ایشان بن اسماعیل خواجه ایشان قادری، ذوالقعدة ۱۲۹۹ ق / سپتامبر ۱۸۸۲ م در خوقند، ۴۶۹ برگ (b۱ - ۴۶۹)، ۲۶/۵×۳۱ س، عناوین و عبارات «راوی چنین می‌گوید که» با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی بر بالایش کاغذ کارخانه‌ای زرد رنگ چسبانده شده، در نسخه چنین نارساییها جای دارند: در بسیاری برگ ها آثار تأثیر رطوبت نمایان است.

معارض النبوة فی مدارج الفتوة ۴۹۸۷

مولانا معین الدین محمد بن شرف الدین حاجی محمد فراهی هروی (وفات ۹۰۷ ق / ۱۵۰۱ م)، ۸۹۱ ق / ۱۴۸۵ م، تاریخ حضرت محمد مصطفی (ص)، نستعلیق زیبا، خوقندی، اواسط قرن ۱۲ ق تعداد برگها قطع نسخه : ۳۳۵ برگ (a۱ - ۳۳۵) ۳۶۰۰×۲۴۰۰ س، تزئین : عناوین و اشاده ها باشنگرف، قدیمه با دوکش کاغذی ساخت کارخانه، نسخه نقصان دارد. اول کتاب صاقط شده است .

برگها زیادی از نو ترمیم دیده در حواشی شرحها بنظر می رسند. مهر دارد: عوض محمد بن شیر محمد ۱۱۹۰.

نسخه مکرر ۴۰۰۷

نستعلین ریز، خوقندی گوناگون رنگ، معلوم نیست، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۲۳۱ برگ، ۳۱×۲۲/۸ س، برگها نسخه با خطهای سرخ و سیاه مجدول بوده، نام و آغاز نظم روایات، اسم اشخاص با جوشه نوشته شده اند، مقوایی نو ساخت بوده بر بالای کاغذ سفید جلادراکشیده شده است. بخش آخر رکن ۲، رکنها ۳-۴ و خاتمه اثر در این نسخه جای می رسد. با مطلب ترمیم به برگها ۱-۷ کاغذ کارخانه ای چسبانده شده است که در نتیجه آن متن برگ ۲ خراب گردیده است. در حواشی برگها بعضاً اصلاحات و توضیحات دچار می آیند. این اثر در گذاشته در میان مردم ماوراءالنهر بسیار انتشار یافته بود.

نسخه مکرر ۳۵۶۲/۳

نستعلین متوسط، خوقندی، ذکر نگردیده است، تقریباً قرن ۱۳هـ / ۱۹م، تعداد برگها و قطع نسخه: ۵۲ برگ (۱۱۱-۱۶۳b)، ۱۵×۲۵ س، تزئین: عناوین بابها با جوشه نوشته شده اند و یک عده کلمه و عبارت ها هم با کشید خط به زیرشان به همین رنگ تأکید گردیده اند. مقوایی ساخت ساخت ماوراءالنهر و با چرم قهوه یی رنگ ترمیم گردیده و دارای ترنجهای ضربی، این نسخه ناقص بوده تنها ۳ باب (از ۲۴باب) معراج النبوة را در بر می گیرد.

مناقب الخلفا ۱۹۴۴/۱

قوام‌الدین محمد ناصر الدین محمد المشهور به ملامیر، تألیف در: محرم ۹۹۷ ق / نوامبر ۵۸۸م، هنگامی که بعد تسخیر خراسان در مجلس عبدالقدوس بهادرخان فاتح، مکتوب یکی از علمای شیعه در طعن اهل سنت اهل سنت خوانده شد، مؤلف کتاب مذکور قرار می دهد که دائره حمايه تعليمات اهل سنت کتابی نویسد. این رساله از مقدمه و ۵ فصل عبارت بوده، راجع به ۴ خلیفه اول اسلام معلومات می دهد، نستعلین عالی، هندی کلفتت جلادار، تقریباً قرن ۱۰ق / ۱۶م، ۳۶ برگ (۵۱- ۳۶a)، ۲۴ × ۱۶/۵ س، برگها نسخه با آب طلا و خطهای رنگین جد ولکشی شده‌اند، در اول نسخه عنوان رنگین زیبا جای دارد، مقوایی سیاه رنگ و دارای ترنجهای منقش ضربی، در حواشی بعضی برگهانوشته های جداگانه به نظر می رسند.

مونس الفقراء ۲۳۰۱/۳

این اثر به صفت پند و نصیحت به مسلمانان نوشته شده است که آنها از راه حقیقت دور نروند و تعلیمات شریعت اسلام را رعایت نمایند، اثر از ۴۰ فصل عبارت بوده و در داخل آنها اشعار آورده می‌شود، نستعلیق متوسط، شرقی، ملاغلام حیدر که ترتیب دهنده تمام مجموعه مذکور است، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۴ برگ (b۳۷ - a۵۰)، ۱۴×۱۰/۵ س، چرمی شرقی فرتوت، این نسخه از نسخه زیر رقم ۲۴۱۹/۵ گنجینه دستخطهای شرقی آکادمی علوم تاجیکستان تا اندازه‌ای فرق دارد. این نسخه بسیار بی‌اعتنایانه و بی‌سوادانه ساخته شده است.

[نصایح پیغمبران] ۲۶۱۴/۷

این رساله کوچک تعلیمات اخلاقی پیغمبران، از زمان آدم تا حضرت محمد (ص)، و بیان پاداش دهی برای اجرای این نصائح را فرا می‌گیرد. در نسخه همگی دائر به ۱۹ پیغمبر روایتها جای دارند. نستعلیق درشت، شرقی، نزدیک قرن ۱۹م، ۱۳ق، ۶ برگ (a۳۴۱ - b۳۴۶)، ۱۴×۲۲/۵ س، نامهای پیغمبران با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ به زردی مایل ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، اول و آخر نسخه افتاده است.

[وصیت نامه پیغمبر] ۷۳۸/۱

این نسخه شامل وصیتنامه‌ای است که پیغمبر اسلام (ص) و به اولین امام علی بن ابی طالب (ع) گذاشته است، نستعلیق ریز روشن، شرقی، ۹۵۹ق / ۱۵۵۱-۱۵۵۲م (برگ ۲۰a)، ۱۱ برگ (a۱) - (b۱۱)، ۱۰/۵×۱۶/۵ س، مقوایی تمشکی رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه ناقص است: اول آن افتاده، در حواشی برگ‌ها آثار تأثیر رطوبت جای دارد.

نسخه مکرر ۱۷۰۱/۱۴

نستعلیق روشن، خوقندی، عوض محمد و ابکندی (از توابع بخارا)، ۱۲۷۰ق / ۱۸۵۳-۱۸۵۴م (برگ ۲۱۲a)، ۲ برگ (b۲۱۵ - a۲۱۴)، عبارت «یاعلی» با جوشه نوشته شده، به زیر بسیار کلمه‌ها با همین رنگ خط کشیده شده است، مقوایی زرد رنگ و دارای ترنجهای ضربی منقش، صحاف نسخه میرزا محمد، آخر نسخه افتاده است.

[وصیت نامه حضرت رسول (ص)] ۲/۲۵۴۸

این نسخه شامل وصیت پیغمبر اسلام از روی گفته میرسید عاقل - مُتَوَلّی روضه سیدا نام است. در متن ذکر یافته است که یکی از علامات نزدیک آمدن قیامت در سال ۱۲۴۵ق / ۱۸۲۹-۱۸۳۰ (زمان سلطنت امیر نصرالله منغیتی) ظاهر می‌گردد، نستعلیق میانه، خوقندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۴ برگ (a۸۸ - a۹۱)، ۱۵/۲×۲۵/۵ س، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه در شکل موجود کامل است.

[وفات نامه پیغمبر (ع)] ۶/۲۶۸۱

در این پارچه منظوم که شاید از یگان اثر مفصل اقتباس گردیده است، حکایت این عالم را ترک کردن پیغمبر (ع) به رشته نظم کشیده شده است، نستعلیق روشن، خوقندی، ملالله یار، ۱۳۵۱ق / ۱۸۸۳-۱۸۸۴م، ۲ برگ (a۱۵۷ - b۱۵۸)، ۱۵×۲۶ س، برگ های نسخه با خط سرخ جدول کشی شده عنوان حکایت منظوم به جوشه ثبت گردیده است، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، این منظومه در شکل موجود کامل است.

بخش نهم

ادعیه و اوراد

آداب زیارت که در مدینه است و طریق آن ۲۰۸۵/۱

از مؤلف نامعلوم، در پارچه که از یگان رساله مفصل انخدگر دیده است، شامل قواعد طواف و زیارت جایهای مقدس شهر مدینه، نسخ ریز مخصوص، شرقی، محمد مسافر شهر سبزی، ۱۸۵/۱ ق / ۱۷۷۱-۱۷۷۲ م، (برگ ۲۶ b) ۲ برگ (b۷ - b۸)، ۱۴×۱۳ س، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه ناقص بوده فقط دو برگ اثر مفصلی دربر می‌گیرد. این دو برگ هم در دوره‌های آخر ترمیم گردیده‌اند.

[خطبه و دایع ماه شریف رمضان] ۴۳۲۲/۳

این نسخه شامل خطبه‌ای است که خطیب روز عید رمضان در مسجد با صدای بلند اعلان می‌نماید. متن با زبان عربی است، نستعلیق درشت، کارخانه‌ای، ۱۳۰۱ ق / ۱۸۸۳-۱۸۸۴ م، ۲ برگ (۲۹۰ a - ۳۰۰ b)، ۵/۱۷×۳۲ س، اطراف متن با جوشه جدول کشی شده است، مقوایی نوساخت آبی رنگ و دارای ترنجهای از کاغذ سفید بریده شده، متن کامل است.

[در بیان دعا] ۱۷۷۱/۸

این باب از یگان کتاب مفصل درباره الهیات بوده، بیان پیدایش و ترتیب بجای آوردن مراسم خواندن دعایی را که قرآن و سوره‌های جداگانه آن را ستایش می‌نماید در برمی‌گیرد، نستعلیق ریز، خوقندی، قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، ۹ برگ (۶۰۰ b - ۶۸۰ a)، ۵/۲۵×۱۵ س، بعضی کلمات و عبارات با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی عادی بر بالای پارچه خشن محلی کشیده شده، این نسخه ناقص بوده اول و آخر ندارد. در بعضی برگ‌های آن آثار تأثیر رطوبت به نظر می‌رسد. از برگ ۶۸ قسمتی بریده شده است.

[دعای بخت نامه] ۱۹۵۶/۲

این اثر جنبه اخلاقی داشته، تمثیلات و پند و دعاها را فرامی‌گیرد، نستعلیق سرسری، خوقندی، تقریباً قرن ۱۲ ق / ۱۸ م، ۳ برگ (۲۶۰ a - ۲۸۰ a)، ۲۴×۱۴ س، چرمی قهوه‌ای رنگ ساخت ماوراء النهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه ناقص است: همه برگ‌ها پاره شده‌اند، در آنها آثار تأثیر رطوبت و داغها جای دارند.

[رساله در بیان ادعیه و صلوة] ۹۹۴/۹

از مؤلف نامعلوم، در این رساله مختصر دعا‌های عربی راجع به عفو کردن گناهها به زبان فارسی شرح داده می‌شوند. برای تصدیق توضیحات از آثار سیمایای برجسته دین اسلام نمونه‌ها آورده شده‌اند، نستعلیق روشن، خوقندی، ۱۲۸۷ق / ۱۸۷۰-۱۸۷۱م (برگ ۱۰۳b)، ۱۰ برگ (۵۹۳b - ۱۰۲a)، ۱۵×۲۶ س، برگ‌های نسخه با طلا و رنگ آبی جدول کشی شده، در آغاز رساله مذهب متوسط جای دارد، مقوایی سیاه رنگ و دارای ترنجهای ضربی منقش، صحاف نسخه محمد عینی، نسخه کامل است.

[رساله در بیان خواص نود و نه نام معظم] ۳۹۷۰/۴

این اثر مختصر نثری، ذکر ۹۹ نام و صفت خداوند و قاعده درست تلفظ کردن و بیان خاصیت‌های معجزوی آنها را فرامی‌گیرد، نستعلیق متوسط آمیخته با بعضی عنصرهای خط شکسته، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۱ برگ (۱۵۶a - ۱۶۷b)، ۱۳×۲۱ س، عناوین با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی ساخت ماوراء النهر بر بالایش کاغذ خاکستری رنگ و ترنجهای زبر زرد رنگ چسبانده شده، نسخه کامل است. در ۴ برگ بعد متن اثر جای داشته هرگونه نوشته‌ها که مضمون دینی داشته ثبت گردیده‌اند.

[رساله در بیان نماز و دعای مواسم و مشهور] ۱۷۷۱/۷

از مؤلف نامعلوم، این پارچه که جزوی از باب ۲۴ اثری مفضل است، قواعد گذاردن نماز و خواندن دعا در ماههای محرم و صفر را در برمی‌گیرد، نستعلیق ریز، خوقندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۲ برگ (۵۹۹b - ۶۰b)، ۱۵×۲۵/۵ س، نوشتن عنوان قسمت‌ها و به زیر اقتباسات عربی خط کشیدن با جوشه صورت گرفته است، مقوایی عادی بر بالایش پارچه زبر کشیده شده، متن نسخه در شکل موجوده کامل است، در حاشیه برگ‌ها آثار و تأثیر رطوبت به نظر می‌رسد.

رساله مؤذنی ۱۷۴۷/۱۴

از نامعلوم، در این نسخه دو روایت موجود است: روایتی از نام امام جعفر صادق (ع) طبق آن به فرموده پیامبر (ص) نادرست استفاده کردن ۱۰ کلمه، مسلمان را کافر می‌کند. در رساله شرح پیدایش کلمه مؤذن و ذکر ۷ مؤذن مشهور هم آورده می‌شود، متن فارسی با نستعلیق و متن عربی با نسخ، خوقندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۵ برگ (۲۰۳b - ۲۰۷a)، ۱۳×۲۰/۵ س، عناوین با جوشه جدا کرده

شده‌اند، مقوایی زیتونی رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش (قسمت پایان پهلوی چپ جلد افتاده)، نسخه در شکل موجود کامل است، اما از سبب رسیدن تری تا اندازه‌ای ضرر دیده است. آن ده کلمه در رساله یاد شده از قبیل مؤخر - مقدم ضد همدیگر می‌باشند در رساله این چنین وظایف مؤذن بیان کرده شده‌اند.

طریقه خواندن جرز دافع ۲۱۷۰/۱

این رساله شامل بیان طریقه و چند دفعه به تکرار خواندن طلسم و یا تعویذ دافع برای عملی گردیدن تأثیر دلخواه آن است، نسخ درشت، خوقندی، نیمه دوم قرن ۱۳ق / نیمه دوم قرن ۱۹م، ۶ برگ (b۴ - a۹)، چرمی قهوه‌ای رنگ دارای ترنجهای ضربی، در برگ‌های نسخه آثار تأثیر رطوبت به نظر می‌رسد. در ۴ برگ قبل از متن رساله جای داشته، دعاها راجع به بخشیدن گناه زنا و بعضی بدکاریهای دیگر و اسم چنین خاصیت‌های سوره‌های قرآن درج گردیده‌اند.

کنزالعباد فی شرح الاوراد ۲۷۶۹

علی بن احمد غوری (زمان زندگی و شخصیت او معلوم نیست)، این اثر ترجمه و توضیح فارسی توصیفها و ستایشهای عربی استفاده برده دینداران هنگام بجا آوردن مراسمهای گوناگون مسلمانی در حالت‌های مختلف حیات است. روایت عربی چنین اثر از جانب شهاب الدین سهروردی تألیف گردیده بود. در اثر ترجمه فارسی ۲۷۵ توصیف و شرح آنها در زمینه فتاوی و احادیث و سخنان شیخان آورده می‌شود، نستعلیق ریز و درشت، خوقندی مختلف، ملاقلندر بن میرزا باقی، ۱ شعبان ۱۲۳۳ق / ۶ ژوئن ۱۸۱۸م، ۲۸۲ برگ، ۱۹/۵×۲۵ س، عنوان فصلها و مأخذهای سیر شمار با جوشه جدا و تأکید کرده شده‌اند، چرمی قهوه‌ای رنگ شرقی، نسخه کامل است، در حواشی برگها نوشته‌ها و علاوه‌های زیاد و ذکر بخشها متن با خط کاتب نسخه جای دارند. در برگ b۲۴۱ ذکر ۱۸ پیغمبر و مدت زندگی آنها و در سه برگ قبل از متن اثر موجود بوده مندرجه کتاب درج گردیده‌اند.

[مجموعه] ۱۴۰۷/۲

نامعلوم، این مجموعه شامل پارچه‌ها و جزوهای به دین مربوط زیرین می‌باشد: شش کلمه مقدس، حساب ابجد، دعای چهل کاف، مراسم و احکام دین اسلام، رساله دهقانی، دستور حضرت عیسی راجع به روزهای نیک و بد و غیره، نستعلیق آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۴ برگ (a۳۳ - a۴۶)، ۱۳×۲۰/۵ س، عنوان پارچه‌ها، دعاها و بخشها با جوشه نوشته

شده‌اند، مقوایی نوساخت کاغذ سبز چسبانده شده، نسخه ناقص است: برگهای b۳۴ و a۳۸ جای
نانوشته (سفید) دارند. در حواشی بعضی برگها داغهای قهوه‌ای رنگ به نظر می‌رسند در حواشی
بعضی برگهای نسخه نوشته‌های جداگانه درج یافته‌اند.

بخش دهم

دستور زبان و فرهنگ

[بدان] ۳۷۷۳/۱۳

مترجم مولانا اعظم، این رساله خُرد ترجمه فارسی صرف و نحو عربی را دربر می‌گیرد که مؤلف آن معلوم نیست، نستعلیق ریز سرسری (بعضاً بدون نقطه)، خوقندی، تقریباً اواخر قرن ۱۱ق / ۱۷م، برگ (b۲۶۷ - b۲۸۴)، ۱۲×۱۸/۵ س، به زیر بعضی کلمات و عبارات با سیاهی خط کشیده شده است، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضری، نسخه در شکل موجود کامل است، اما در تمام برگهای آن آثار تأثیر رطوبت به نظر می‌رسد، در حواشی برگها قیدها و علاوه‌های زیاد جای دارند که آنها به قلم کاتب نسخه تعلق دارند. در برگهای a۲۶۷ و b۲۸۴ نقش مهر مدور و در برگ a۲۷۸ نقش مهر هشت گوشه دیده می‌شود.

[بدان] ۲۱۷۰/۸

از مؤلف نامعلوم، دستور زبان عربی. این رساله از سه باب عبارت بوده، راجع به حروف ساده بحث می‌کند، نستعلیق ریز، خوقندی، رحمت الله بن عبدالله، ۱۲۰۶ق / ۱۷۹۱-۱۷۹۲م، ۵ برگ (a۹۱ - a۹۵)، ۱۷×۲۴ س، عناوین با جوشه نوشته شده‌اند، چرمی قهوه‌ای رنگ و دارای ترنجهای ضری و لچگی، ساخت ماوراءالنهر، در تمام برگهای نسخه آثار تأثیر رطوبت به نظر می‌رسد. در برگهای ۹۱ و ۹۳ کنده شدن متن بدون ضرر به مضمون جای دارد. در حواشی برگها بعضاً قید و علاوه‌های جداگانه دیده می‌شوند.

[بدان] ۳۵۹۱/۹

از مؤلف نامعلوم، این رساله فارسی شامل گرامر زبان عربی بوده، مسائل تحلیل نحوی جمله‌ها و تصریف فعلهای زمانهای گون را دربر می‌گیرد، نستعلیق معمولی آمیخته با عنصرهای جداگانه خط شکسته، خوقندی، تقریباً نیمه اول قرن ۱۳ق / اواخر قرن ۱۸ - اوایل قرن ۱۹م، ۳۰ برگ (a۱۵۰ - a۱۸۰)، ۱۳×۲۰ س، عنوانهای قسمتها و عبارات اگر شخصی گوید، جواب می‌گوییم با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی نوساخت نارنجی رنگ، جلد اول نسخه از بین رفته است، در حواشی برگ b۱۵۷ - a۱۵۸ داغهای تیره موجودند، به برگهای ۱۶۷ و ۱۶۸ با مطلب ترمیم کاغذ دیگر چسبانده شده است، در حواشی برگها نسخه بعضاً اشاره و علاوه‌ها به نظر می‌رسند. در سه برگ بعد متن رساله جای داشته هر گونه نوشته‌ها درج یافته‌اند.

از مؤلف نامعلوم، این رساله نحوه تلفظ و مخارج هر یک از ۲۸ حرف زبان عربی را دربر می‌گیرد این اثر در دوران پیشین در ماوراءالنهر بسیار انتشار یافته بود و یک جزو منتخبات دستور زبان عربی را تشکیل می‌داد، نستعلیق سرسری، خوقندی، ۱۳۱۹ق / ۱۹۰۱-۱۹۰۲م، برگ (a۱۶۳ - b۱۶۹)، ۱۳×۲۳ س، بعضی کلمات و عبارات با کشیدن خط سرخ تاکید گردیده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی سرخ و سیاه رنگ، نسخه در شکل موجود کامل است. اما قسمت گوشه بالای جلد آن را موش خورده است، در حواشی برگها بعضاً علاوه‌های کاتب نسخه دچار می‌آیند.

تاج المصادر ۴۶۷

ابوجعفر احمدبن علی بیهقی (متوفی ۵۴۴ق / ۱۱۴۹م)، این اثر شامل لغت مصادر زبان عربی و شرح آنها به زبان فارسی است. مصدرها موافق حرف آخر ریشه‌شان پی هم جایگیر کرده شده‌اند. لغت که دارای ۱۴۰۰ کلمه است از روی شکل‌های گرامری به بابها جدا کرده می‌شود، نسخ درشت روشن، هندی، محرم ۹۷۶ق / ژوئن ۱۵۶۸ م، در آگره هند، ۳۰۴ برگ، ۱۷/۵×۲۴/۵ س، نسخه به خطهای طلایی، سرخ و آبی رنگ جدول کشی شده‌اند، عناوین و حروف الفبا با جوشه جدا کرده می‌شوند. در برگ b۱ نسخه عنوان زیبایی، با آب طلا و رنگ آبی با نقش برگ و گل کشیده شده جای دارد، مقوایی سبز رنگ و دارای ترنجهای ضربی، صحاف نسخه ملایولداش، برگ‌های نسخه را موربانه خورده و در بعضی از آنها پخش گردیدن سیاهی جای دارد.

ترجمه صرف زنجانی ۳۷۷۳/۷

ترجمه قاسم بن یوسف، این رساله شامل ترجمه فارسی صرف زبان عربی دانشمند قرن ۷ق/۱۳ م عزالدین ابوالفضائل ابراهیم بن عبدالوهاب بن ابی‌المعالی خزرچی زنجانی است، نستعلیق ریز بعضاً بدون نقطه، خوقندی جلادار، تقریباً اواخر قرن ۱۱ق / ۱۷م، ۳۵ برگ (b۱۱۴ - a۱۴۹)، ۱۲×۱۸/۵ س، به زیر بعضی کلمات و عبارات با سیاهی خط کشیده شده است، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه چنین نارساییها دارد: در تمام برگ‌های آن آثار تأثیر رطوبت جای دارد، از این جهت در بعضی سطرها سیاهی پخش گردیده است، در برگ‌های ۱۱۵-۱۱۷، ۱۲۸-۱۲۹، ۱۳۱-۱۳۲ داغهای قهوه‌ای رنگ به نظر می‌رسند، در حواشی برگ‌های قیدها و علاوه‌های زیادی ثبت گردیده‌اند، در برگ‌های (a۱۲۸ - b۱۱۴) و (a۱۳۸ - b۱۴۹)، نقش مهر مدور دیده می‌شود.

جامع البحرين، ۱۳/۱۲۷۹

از مؤلف نامعلوم، این پارچه بی عنوان جزوی از فرهنگی است که در آن معنی مجاز کلمات خاص و سیراستعمال آنها در آثار تصوفی بیان گردیده‌اند. پارچه شامل فصلهای مختصر معنی مجازی نام حیوانات، پرنده‌ها، فلزات و معدنهاست. در لغت ۱۹۰ کلمه شرح داده می‌شود، نستعلیق ریز و در سطرهای بسیار با هم نزدیک، خوقندی، عوض محمد بن دلشاد محمد فتح آبادی القراتیگنی، ۱۲۲۶ق / ۱۸۱۱م (برگ a۲۱۶)، ۲ برگ (a۲۲۰ - b۲۲۱)، ۸۴×۲۵/۵ س، عنوان فصلها با جوشه نوشته شده، به زیر کلمات مورد شرح قرار گرفته خط سیاه کشیده می‌شود، مقوایی نو ساخت بر بالایش کاغذ رنگی کشیده شده، صحاف نسخه میرزا قابل، این نسخه ناقص بوده، جزوی از فرهنگ مفصل را در بر می‌گیرد.

جامع القواعد ۱۲/۳۷۷۳

شاید داوود بن عبدالباقی غیبی ابن جان بابا التترکستانی (؟)، این رساله فارسی و توضیح قواعد اساسی صرف زبان عربی را در بر می‌گیرد، نستعلیق ریز مشکل خوان، خوقندی، تقریباً اواخر قرن ۱۱ق / اواخر قرن ۱۷م، ۲۴ برگ (b۲۴۲ - a۲۶۶)، ۱۲×۱۸/۵ س، به زیر بعضی کلمات و عبارات با سیاهی خط کشیده شده است، مقوای سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و درای ترنجهای ضربی، در برگ های نسخه آثار تأثیر رطوبت مشاهده می‌گردد، در بعضی برگ ها سیاهی سطرهای جداگانه پخش گردیده است، در حواشی برگ ها قید و علاوه‌های زیاد کاتب نسخه ثبت گردیده‌اند. در برگ a۲۶۶ نقش مهر مدور دیده می‌شود، که خط آن ناخواناست.

[چهل بیت در مخارج حروف] ۸/۱۱۱۲

ملا زاهد (؟) این رساله منظوم بیان طرز تلفظ حروف الفبای عربی هنگام قرائت قرآن را در بر می‌گیرد. از روی طرز تلفظ حروف عربی به گروهها تقسیم کرده شده‌اند، رساله از چهل بیت عبارت است، نستعلیق روشن بخارایی، خوقندی، میر صالح خواجه المجددی بن سعید خواجه الحسینی الاوراتپه‌گی، ۱۲۵۵ق / ۱۸۳۹-۱۸۴۰م، ۲ برگ (b۵۴ - b۵۵)، ۱۵×۲۶ س، مقوایی سایه رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه کامل بوده و متن آن در دو ستون ثبت گردیده است.

نسخه مکرر ۲۶۸/۴

خوقندی، ۱۲۵۷ق / ۱۸۴۱-۱۸۴۲م، ۲ برگ (b۲۳ - b۲۴)، ۲۴/۵×۱۸/۵ س، مقوایی سبز رنگ
ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه کامل بوده، با مطلب ترمیم بر حواشی برگ های آن
کاغذ دیگر چسبانده شده است.

نسخه مکرر ۵۸۹/۷

کارخانه‌ای، قاری سیدعلی آشتی، ۱۲۷۲ق / ۱۸۵۵-۱۸۵۶م، ۳ برگ (b۱۶۶ - b۱۶۸)، ۱۲×۲۱
س، متن در دو ستون ثبت گردیده اطراف آن با دو خط تمشکی و یک خط آبی رنگ جدول کشی شده
است. مقوایی تمشکی رنگ دارای ترنجهای ضربی، صحاف آن ملا محمد قادر، نسخه کامل است.

نسخه مکرر ۳۷۴۸/۱

نستعلیق خوقندی سرسری تقریباً اوایل قرن ۱۳ق / اواخر قرن ۱۸م، ۳ برگ (b۱ - b۳)،
۱۵×۲۵/۵ س، متن در دو ستون ثبت گردیده، عناوین با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی باتلاقی رنگ
ساخت ماوراءالنهر دارای ترنجهای ضربی، نسخه در شکل موجوده‌اش کامل است، در حواشی و بین
سطرهای برگ های آن توضیحات به متن درج گردیده است. در دو برگ قبل از متن رساله آورده شده
قاعده خواندن دعا ثبت گردیده است.

نسخه مکرر ۳۵۶۹/۷

نستعلیق درشت روشن، خوقندی، ۱۲۵۴ق / ۱۸۳۸-۱۸۳۹م، ۳ برگ (b۵۵ - a۵۷)،
۱۱/۵×۲۰ س، مقوایی آبی رنگ نوساخت، نسخه کامل بوده و متن در دو ستون درج گردیده است.

خصایص ابواب ۳۱۵۶/۱۴

شاید هادی علی (?)، این رساله منظوم بیان خصوصیات انواع گوناگون شکل‌های افعال گروه اول را
در بر می‌گیرد، نستعلیق ریز سرسری، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۳ برگ (b۲۹۸ - a۳۰۰)،
۱۵×۲۶/۵ س، متن در دو ستون ثبت گردیده، عناوین آن با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ
ساخت ماوراءالنهر، نسخه ناقص است: آخر آن افتاده. در حواشی برگ های نسخه بعضی توضیحات به
نظر می‌رسد.

رساله در صرف ۲۲۰۰/۱۲

در مؤلف نامعلوم، این نسخه پارچه‌ای از رساله‌ای را در بر می‌گیرد که در آن دربارهٔ حصه‌های اساسی نطق گرامر زبان عربی و شکل‌های گوناگون زمانهای فعل عربی معلومات داده می‌شود، نستعلیق درشت ماوراءالنهری، خوقندی، تقریباً میانهٔ قرن ۱۳ ق / ۱۶ م، ۵ برگ (b۱۶۷ - b۱۷۱)، ۱۲×۱۹ س، کلمات اول بخشها با جوشه با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی زرد رنگ ساخت ماوراءالنهر، نسخه ناقص است: آخر آن افتاده است. در حواشی برگ‌ها قید و علاوه‌های جداگانه جای دارند، در دو برگ بعد از متن رساله افزوده شده اشعار، دعا و فال بینی ثبت گردیده‌اند.

[رساله در صرف ۲۸۴۷/۲]

از مؤلف نامعلوم، این رساله شامل طرز و قواعد ساختن شکل وجه امر فعل زبان عربی است، نستعلیق روشن، خوقندی، نزدیک ۱۲۱۷ ق / ۱۸۰۲-۱۸۰۳ م (برگ a۸۸)، ۸ برگ (a۵ - a۱۲)، ۱۲×۱۹ س، در حواشی برگ‌ها کاغذ باریک زرد ساخت کارخانه‌ای چسبانده شده است. بعضی کلمات و عبارات با رنگ سرخ تأکید گردیده‌اند، مقوایی تمشکی رنگ و دارای سه ترنج و حواشی سیاه رنگ، نسخه کامل است.

[رساله در صرف ۲۸۴۷/۴]

از مؤلف نامعلوم، این رساله بی‌اول و آخر شامل بیان شکل‌های فعل معتل در زبان عربی است، نستعلیق روشن، شرقی قهوه‌ای رنگ شفاف و بخشی سفید هندی کارخانه‌ای، نزدیک ۱۲۱۷ ق / ۱۸۰۲-۱۸۰۳ م (برگ a۸۸)، ۳۲ برگ (a۱۹ - b۵۰)، ۱۹×۱۱/۵ س، عنوان قسمت‌ها با جوشه جدا کرده شده‌اند، مقوایی جگری رنگ ساخت ماوراءالنهر، نسخه ناقص است و اول و آخر ندارد.

[رساله در صرف ۲۴۶۰/۸]

از مؤلف نامعلوم، در این رساله راجع به شش وجه فعل زبان عربی، خصوصاً شکل وجه امر فعل، نام‌ها، جای و وقت، درجهٔ تفضیلی صفت و نام‌های آلات معلومات داده می‌شود، نستعلیق ماوراءالنهر درشت، خوقندی، ۱۲۸۲ ق / ۱۸۶۵-۱۸۶۶ م، ۷ برگ (a۷۶ - b۸۲)، ۱۲×۱۹ س، عناوین بخشها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی نارنجی و زرد رنگ ساخت ماوراءالنهر، نسخه کامل است.

[رساله در صرف ۴۳۷۰/۱]

از مؤلف نامعلوم، این رساله مختصر وجه و تصریف فعل را در برگ رفته دارای ۲۸ باب است، نستعلیق نازیبا، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۵ برگ (b۱ - b۱۵)، ۲۵/۵ × ۴۵/۵ س. عنوان بابها با جوشه نوشته شده است، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای سیاه رنگ ضریبی منقش نسخه ناقص است. در برگ ۸۸ متن نوشته شده است، در حواشی و برگ ها بعضی شرح توضیحات به متن مربوط درج گردیده‌اند.

[رساله در صرف] ۱۹۹/۱۷

از مؤلف نامعلوم، این رساله شامل جدول اشکال فعلهای عربی از روی زمان، شخص، جنس، شماره و مانند اینهاست و اثر از مقدمه راجع به اهمیت دستور زبان و ۲۸ باب کوچک عبارت است، نستعلیق تند نویس، خوقندی، ۱۲۶۰ق / ۱۸۴۴م، ۱۶ برگ (b۲۱۶ - a۲۳۱)، ۱۳×۲۱ س. برگ های نسخه با یک خط ضخیم طلایی جدول کشی شده‌اند، مقوایی سیاه رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای سیاه رنگ، در حواشی برگ های نسخه بعضی قید و علاوه‌ها جای دارند. در سه برگ بعد متن رساله آورده شده خطبه ماه رمضان، اشعار فارسی و ازبکی و ذکر مربوط به ادای قرضها درج گردیده‌اند.

نسخه مکرر ۱۷۶۹/۱۳

نستعلیق روشن، خوقندی، نزدیک سال ۲۹۷ق / ۱۸۷۹-۱۸۸۰م، ۱۱ برگ (b۲۴۳ - a۲۵۳)، ۱۳×۲۰ س. مقوایی سبز رنگ شفاف ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضریبی منقش، در حاشیه برگ ها یک چند علاوه به نظر می‌رسد، متن برگ ۲۴۸ کثیف شده است، در یک برگ بعد متن رساله، اشعار فارسی و نمونه آغاز مکتوب ثبت گردیده است.

[رساله در صرف] ۳۰۸۴/۸

از مؤلف نامعلوم، این رساله شامل ترجمه فارسی صرف زبان عربی بوده، از ۲۲ باب عبارت است، که در ۱۲ باب آن قواعد فعلهای صحیح قیاسی، در ۴ باب دیگر فعلهای به آنها مانند و در ۶ باب دیگر فعلهای ناصحیح مورد بیان قرار گرفته‌اند، نستعلیق روشن، خوقندی، ابن نظر محمد، ۲۷۴ق / ۱۸۵۷-۱۸۵۸م (برگ b۵۹)، ۸۰ برگ (b۱۱۲ - a۱۹۱) ۱۵/۵×۲۶ س. فقط باب ۶ در برگ a۱۳۷ با جوشه جدا کرده شده است، مقوایی زرد رنگ ساخت ماوراءالنهر، صحاف نسخه میرزا محمود، در نسخه چنین نارساییها جای دارند: برگ ۱۳۱ سفید (نانوشته) گذاشته شده است، اما متن کنده نشده

است؛ در برگ ۱۳۶ در بالای متن داغهای قهوه‌ای رنگ موجوداند.

[رساله در صرف] ۳۵۴۸/۶

از مؤلف نامعلوم، این اثر کوچک شامل بخش صرف زبان عربی بوده، از مقدمه و ۲۸ باب عبارت است، مؤلف برای تصدیق گفته‌های خود از زبان عربی مثالها و حکایتها می‌آورد، نستعلیق متوسط، خوقندی، ۱۲۷۴ق / ۱۷۹۹-۱۸۰۰م، ۱۸ برگ (b۱۱۱ - b۱۲۹) ۱۳×۲۰/۵ س، عناوین با جوشه نوشته شده یک عده کلمات و عبارات با همین رنگ تأکید گردیده‌اند، مقوایی سبز تیره رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، متن نسخه کامل است، اما در خود نسخه آثار تأثیر رطوبت و در بعضی برگ‌های آن داغهای قهوه‌ای رنگ به نظر می‌رسند، در حواشی بعضی برگ‌ها قید و علاوه‌های جداگانه کاتب نسخه درج یافته‌اند.

[رساله در صرف] ۳۷۷۳/۱۴

. (یا صرف اللسان) منسوب به مولانا عبدالرحمن جامی (۸۱۷-۸۹۸ق / ۱۴۱۴-۱۴۹۲م)، این رساله که به نظم نوشته شده است، شامل بیان قواعد اساسی تغییرات اسامی، افعال و کلمات یاری دهنده می‌باشد، رساله مقدمه نیز دارد، نستعلیق ریز متوسط، خوقندی، تقریباً قرن ۱۱ق / ۱۷م، ۴ برگ (b۲۸۶ - b۲۸۹)، ۱۲×۱۸/۵ س، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، متن نسخه در دو ستون ثبت گردیده است. در برگ‌های نسخه آثار تأثیر رطوبت جای دارد، در برگ‌های a۲۸۶ و a۲۸۷ نقش مهر مَدور موجود است که خواندن خط آن میسر نشد.

[رساله در صرف] ۳۵۸۲/۱

از مؤلف نامعلوم، پارچه‌ای از کتاب درسی نامعلوم دستور زبان عربی است که به شکل سؤال و جواب نوشته شده است، نستعلیق ریز به شکل اریب نوشته شده، خوقندی، ۱۲۵۹ق / ۱۸۴۳م (برگ b۴۶)، ۵ برگ (b۱ - b۵)، ۱۳×۲۰/۵ س، اطراف متن با خط سیاه جدول کشی شده، عبارت "اگر پرسند که" با جوشه نوشته است، مقوایی نو ساخت نارنجی رنگ، نسخه ناقص بوده، پارچه‌ای از یگان اثر مفصل می‌باشد و اول و آخر ندارد.

[رساله در صرف] ۳۷۷۳/۱۵

از مؤلف نامعلوم، این رساله خرد راجع به صرف زبان فارسی بوده، به شکل سؤال و جواب نوشته

شده است، نستعلیق متوسط ریز، خوقندی، تقریباً اواخر قرن ۱۱ ق / ۱۷ م، ۴ برگ (b291 - b294)، ۱۲×۱۸/۵ س، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه در شکل موجوده کامل است، اما در برگ های آن آثار تأثیر رطوبت جای دارد. در حواشی نسخه قیدها و علاوه‌ها به نظر می‌رسند، در برگ های a291 و b294 نق مهرهای مدور و هشت گوشه دیده می‌شود.

[رساله در صرف] ۳/۳۷۸۰

از مؤلف نامعلوم، این نسخه شامل جزوی از یگان اثر مفصل راجع به زبان فارسی - شاید شرح نصاب الصیبان باشد، نستعلیق ریز سرسری، شرقی، تقریباً نیمه اول قرن ۱۳ ق / اواخر قرن ۱۸ ق - اوایل قرن ۱۹ م، ۸ برگ (a99 - b106)، ۱۲/۵×۱۷/۵ س، عناوین با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه ناقص بوده، اول و آخر ندارد، در برگ ها از تأثیر رطوبت داغهای قهوه‌ای رنگ به وجود آمده است، در حواشی برگ های نسخه بعضاً قید و علاوه‌های کاتب آن به نظر می‌رسند.

[رساله در نحو] ۲۱/۳۷۳۱

از مؤلف نامعلوم، این بخش و یا پارچه اثر مفصلتر شامل بیان اسم و فعل زبان عربی است، نستعلیق سرسری، خوقندی، ۱۱۹۴ ق / ۱۷۸۰ م، ۲ برگ (a139 - b140)، ۲۱/۵×۱۲/۵ س، مقوایی بریالایش چرم قهوه‌ای رنگ کشیده شده، این نسخه کامل بوده، تمام قسمت مذکور را در می‌گیرد.

[رساله در صرف] ۱/۴۲۷۲

از مؤلف نامعلوم، این رساله کتاب درسی راجع به صرف زبان فارسی بوده، در آن حصه‌های نطق و خاصیت مورد بیان قرار گرفته‌اند. رساله به شکل سؤال و جواب تألیف یافته است، نستعلیق ریز، خوقندی، قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، ۱۰۸ برگ (a1 - b108)، ۱۹/۷×۱۳ س، سؤال و جوابها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ و دارای ۳ ترنج ضربی، صحاف نسخه محمد رشید، نسخه ناقص است: اول و آخر آن افتاده است. در حواشی بعضی برگ ها اصلاحات و توضیحات به متن مربوط به نظر می‌رسند.

رساله در عروض و قافیه ۲/۵۳۴۸

عبدالرحمن جامی (متوفی ۸۹۸ ق / ۱۴۹۴ م)، رساله‌ای است در شناخت علم عروض و قافیه، نستعلیق، خوقندی قدیم، تقریباً قرن ۱۱ ق / قرن ۱۷ م، ۴ برگ (a12 - b15)، ۱۸×۱۳ س، عناوین با

شنگرف، تیماج فرسوده ساخت ماوراءالنهر، متن نسخه کامل است.

رساله در قافیه ۵۳۴۸/۳

زیارتگاهی، به نام امیر علیشیر نورالدین احمد بن عبدالجلیل نوایی (۸۴۴-۹۰۶ ق / ۱۴۴۱-۱۵۰۱م)، رساله‌ای است در پنج مطلع در شناخت علم عروض و قافیه، هر یک از مطلعها، دارای ۳ رکن است، نستعلیق، خوقندی قدیم، تقریباً قرن ۱۱ ق / قرن ۱۶م، ۲۹ برگ (b۱۷ - a۴۷) ۱۳×۱۸ س، عناوین و نشانه‌ها باشنگرف، تیماج فرسوده ساخت ماوراءالنهر، متن نسخه کامل است.

[رساله در مخارج حروف] ۴۹۸۲/۱

از مؤلف نامعلوم، این نسخه پارچه‌ای (یا بابی) از یگان رساله‌ای است که مسأله فونتیک زبان عربی، به خصوص طرز صحیح تلفظ حروف و هجاهای عربی را بیان می‌نماید، نستعلیق درشت واضح، خوقندی، ۱۲۷۴ق / ۱۸۵۷ - ۱۸۵۸م، ۲ برگ (b۱۰ - ۱۷)، ۲۱/۳×۱۳/۵ س، بدون جلد، هنگام صحافی از سبب بی‌دقتی در میان برگ‌های این نسخه پارچه‌ای از اثر عربی دیگر گذاشته شده است.

[رساله در مخارج حروف] ۴۹۸۲/۷

از مؤلف نامعلوم، این پارچه و یا رساله کوچک، بیان قاعده و طرز درست تلفظ حرفهای زبان عربی و آوازهای آن را فرا می‌گیرد، نستعلیق درشت روشن، خوقندی، ۱۲۷۵ ق / ۱۸۵۸ - ۱۸۵۹م، ۲ برگ (b۴۳ - b۴۴)، ۲۱/۳×۱۳/۵ س، بدون جلد، احتمال دارد که این نسخه شامل پارچه و یا بابی از یگان رساله کلان باشد.

[رساله در مخارج حروف] ۴۹۸۲/۶

از مؤلف نامعلوم، رساله کوچکی (و یا خود شاید پارچه‌ای از یگان اثر کلان) راجع به فونتیک زبان عربی و طرز صحیح تلفظ کردن آوازهای آن به شکل نظم، نستعلیق روشن، خوقندی، ۱۲۷۵ ق / ۱۸۵۸-۱۸۵۹م، ۴ برگ (b۴۰ - a۴۳)، ۲۱/۳×۱۳/۵ س، بدون جلد، متن در شکل پارچه‌ای باقی مانده است که در دو ستون ثبت گردیده است.

[رساله متفرقات] ۳۰۳۱/۱۷

از مؤلف نامعلوم، این رساله شامل بیان کلماتی است که آنها از جهت معنا به هم دیگر نزدیک بوده،

از جهت شکل از همدیگر فرق دارند. در رساله ۱۷ جفت این کلمات متشابه آورده شده است، نستعلیق، خوقندی، ۱۲۶۱ق / ۱۸۴۵م (برگ ۱۸۷a)، ۲ برگ (۳۶۵b - ۳۶۶b)، ۱۴/۵×۲۳/۵ س، مقوایی سیاه رنگ ساخت ماوراءالنهر، در یک برگ بعد متن رساله مذکور جای داشته نوشته‌ای راجع به ایمان حکایتی درباره هارون الرشید و شخص نامسلمان و دو قطعه این یمین ثبت گردیده‌اند.

[رساله منظوم در صرف] ۳۷۴۸/۲

از مؤلف نامعلوم، (در بعضی نسخ مؤلف آن عبدالرحمن جامی ذکر گردیده است)، این رساله منظوم شامل بیان چندی از قواعد زبان عربی از قبیل قاعدة القلب، قاعدة التسکین، قاعدة الخوف، قاعدة الادغام و درست تلفظ کردن کلمات عربی است، نستعلیق متوسط، خوقندی، تقریباً اوایل قرن ۱۳ق / ۱۸م، ۳ برگ (۳۳b - ۳۵a)، ۱۵×۲۵/۵ س، مقوایی باتلاقی رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه بر اثر گذشت ایام و نگاهداری نادرست فرسوده گردیده است، در برگ های آن داغهای قهوه‌ای رنگ جای دارند، در حواشی برگ ها نسخه توضیحات نسبت به متن به نظر می‌رسد.

[رساله منظوم در قواعد] ۲۵۰/۴

از مؤلف نامعلوم، این رساله منظوم شامل قواعد درست تلفظ کردن حروف الفبای عربی هنگام خواندن قرآن است و برای عبدالرؤف نام ترتیب داده شده است، نستعلیق تند نویس روشن، خوقندی، تقریباً قرن ۱۲۴۸(۱۳۵a)ق / ۱۹م، ۴ برگ (۱۲۷b - ۱۳۰b)، ۱۵×۲۶ س، مقوایی معمولی ساخت ماوراءالنهر، نسخه کامل است.

نسخه مکرر ۱۶۸۶/۳

نستعلیق روشن، خوقندی، ۱۲۷۲ق / ۱۸۵۵-۱۸۵۶م، ۲ برگ (۱۹۸a - ۱۹۹b)، ۱۵×۲۶/۵ س، مقوایی لاک الکلی ساخت ماوراءالنهر، نسخه کامل است.

[رساله در صرف] ۳۰۸۴/۱۰

از مؤلف نامعلوم، این رساله شرح مزجی رساله منظومی به زبان عربی درباره صرف است، نستعلیق روشن، خوقندی، ابن نظر محمد (برگ ۲۶۹b)، ۱۲۷۴ق / ۱۸۵۷-۱۸۵۸م (برگ ۵۹b)، ۱۹ برگ (۲۰۸a - ۲۱۵a)، ۱۵/۵×۲۵ س، مصرعهای ابیات از همدیگر با گذاشتن سه نقطه جدا کرده شده‌اند، مقوایی زرد رنگ ساخت ماوراءالنهر صحاف نسخه میرزا محمود، نسخه ناقص به نظر

می‌نماید، عنوان رساله و نام مؤلف آن معلوم نشد.

شرح الکافیہ ۱/۳۷۴۱

از مؤلف نامعلوم، این نسخه شامل شرح فارسی مؤلف نامعلوم بر «کافیة» ابن الحاجب (۵۷۰-۶۴۶ق / ۱۱۷۴-۱۲۴۹م) است و به شکل سؤال و جواب ترتیب داده شده است. نستعلیق سرسری، خوقندی، نزدیک ۱۲۶۶ق / ۱۸۴۹-۱۸۵۰م (برگ b۲۵۶)، ۱۲۶ برگ (b۱) - b۱۲۶، ۱۵×۲۶ س، تا برگ b۷۷ کلمات و عبارات عربی و فارسی مورد شرح قرار گرفته با جوشه نوشته شده‌اند و به زیرشان با همین رنگ خط کشیده شده است، از برگ b۷۷ سر کرده به زیر آن کلمات و عبارات خط سیاه کشیده می‌شود، مقوایی با تلافی رنگ تیره و دارای ترنجهای ضربی، صحاف نسخه ملاعبدالله، آخر نسخه افتاده است و در حواشی آن بعضی نوشته‌ها به نظر می‌رسد.

شرح رساله معزی ۹/۳۷۷۳

خواجه مولانا اصفهانی (؟)، این نسخه شرح فارسی صرف زبان عربی دانشمند قرن ۷ق / ۳۱ م عزالدین معزی زنجانی را در برمی‌گیرد. نستعلیق مشکل خوان ریز، خوقندی، تقریباً اواخر قرن ۱۱ق / اواخر قرن ۱۷م، ۳۵ برگ (a۱۵۲) - b۱۸۷، ۱۲×۱۸/۵ س، به ریز بعضی کلمات و عبارات خط سرخ یا سیاه کشیده شده است، مقوایی سبزرنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، در همه برگ‌های این نسخه آثار تأثیر رطوبت و بر اثر آن داغهای قهوه‌ای رنگ و پخش گردیدن سیاهی به نظر می‌رسد، در حواشی برگ‌های نسخه نوشته‌ها و علاوه‌های زیاد درج گردیده‌اند، در برگ‌های ۱۵۲، ۱۵۳، a۱۵۵، a۱۷۴، b۱۸۷ نقش مهر مدور و در برگ a۱۵۳ نقش مهر مدور و هشت گوشه دیده می‌شود.

شرح رساله معزی ۲۵/۳۷۳۱

عبدالله بن آق محمد، این نسخه شامل بخشی از شرح فارسی رساله در صرف و نحو از معزی زنجانی بوده، توضیح قسمت «مصدر» آن را فرا می‌گیرد، نستعلیق ریز، خوقندی، ۱۱۹۴ق / ۱۷۸۰م، ۳ برگ (b۱۴۵ - a۱۴۷)، ۲۱/۵×۱۲/۵ س، مقوایی بر بالایش چرم قهوه‌ای رنگ کشیده شده، نسخه ناقص بوده اول و آخر ندارد. متن در نسخه به شکل مورب ثبت گردیده است.

نسخه مکرر ۳۶۹۶/۱

نستعلیق سرسری آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، نیمه اول قرن ۱۳ق / اواخر قرن ۱۸- اوایل قرن ۱۹م، ۴۷ برگ (b۱- b۴۷)، ۱۵×۲۵/۵ س، عناوین با جوشه نوشته شده، به زیر بعضی کلمات و عبارات هم با همین رنگ خط کشیده شده است، مقوایی ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه کامل است، در حواشی بعضی برگ های آن قیدها و علاوه های جداگانه به نظر می رسد.

نسخه مکرر ۳۸۹۴

نستعلیق نازیبا، کارخانه ای رنگین، اواخر قرن ۱۳- اوایل قرن ۱۴ق / نیمه دوم قرن ۱۹م، ۷۲ برگ (a۱- b۷۲)، ۱۷×۲۰/۵ س، در تعدادی از برگ ها عناوین با جوشه نوشته شده اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر (موریانه خورده، فرسوده و گوشه هایش پاره شده)، نسخه ناقص بوده اول و آخر ندارد، در میان برگ های ۶۵، ۸۷، ۹۰-۱۰، ۱۵-۱۶ جای نانوشته و کنده شدن متن به نظر می رسد، قریب تمام برگ های نسخه با قلم خط کشیده شده اندازه برگ ها گوناگون است در حواشی برگ ها نوشته ها و علاوه های زیاد کاتب نسخه و دیگر اشخاص جای دارند، در حاشیه برگ های b۲۸، b۳۷ و b۵۳ نقش مهرهای کارخانه های روسیه دیده می شود.

شرح عوامل ۳۷۷۳/۵

کمال الدین بن حبیب الدین (قرن ۱۱ق / ۱۷م)، این اثر شامل شرح فارسی رساله العوامل فی النحو شیخ عبدالقاهر بن عبدالرحمن جرجانی (متوفی ۴۷۱ق / ۱۰۷۸-۱۰۷۹م) راجع به نحو زبان عربی است، نستعلیق ریز، خوقندی، اواخر قرن ۱۱ق / ۱۷م، ۱۱ برگ (b۴۹- b۶۰)، ۱۲×۱۸/۵ س، به زیر بعضی از کلمات و عبارات با سیاهی خط کشیده شده است، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، متن نسخه کامل است، اما در حواشی برگ های آن آثار تأثیر رطوبت به نظر می رسد. حواشی برگ ۵۸ پاره شده است. در حاشیه برگ b۵۵ قید و علاوه های کاتب نسخه جای دارند. در حواشی برگ های a۵۰ و b۶۰ نقش مهر مدور دیده می شود.

رساله در شرح بر حرکات الأعراب ۱۸۷/۷

میرزا سلیمان بن میرزا انور خاکسار حسینی خجندی که در زمان امیر حیدر (۱۸۰۰-۱۸۲۶م) در بخارا زندگی می کرده است، مؤلف هفت رساله زبان عربی با نام مقاصد المتعلمین، این نسخه شامل

شرح فصل "حركات الاعراب" رسالة مشهور الكافية جمال الدين ابن الحاجب (٥٧٠-٤٦٤ هـ / ١١٧٤-١٢٤٩ م) است، نستعلیق سرسری، خوقندی، آفتاب خواجه برهانی، ١٢٥٠ ق / ١٨٣٤-١٨٣٥ م، محله روح آباد شهر سمرقند، ٢٠ برگ (b٢١٢ - a٢٣١)، ١٢/٥x٢٠ س، عنوان فصل، عبارت «اگر سؤال کرده شود که» و جواب با جوشه نوشته شده‌اند، جمله‌های عربی مورد شرح قرار گرفته هم از بالا با خط سرخ جا کرده می‌شوند، چرمی ساخت ماوراءالنهر، نسخه کامل است (در شکل موجوده‌اش)، در برگ بعد از متن رساله (b٢٣١) ٤ رباعی فارسی درج گردیده است.

نسخه مکرر ٢٠٦٦/١١

این نسخه دارای ١٥ فصل مختصر بوده، ٩ سؤال را در بر می‌گیرد، نستعلیق زیبا، خوقندی، محمد عظیم بن ملاپرسم قل استروشنی، ١٢٣٥ ق / ١٨١٩-١٨٢٠ م، ٨ برگ (b٢٤٧ - b٢٥٤)، ١٢x٢٠ س، عناوین فصلها و عبارات عربی مورد شرح قرار گرفته با رنگ تمشکی نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، متن بعضی قسمت‌های اثر در حواشی برگ‌ها درج گردیده‌اند. در یک برگ بعد از متن اثر جای داشته پنج مخمس فارسی آورده می‌شود.

صرف عاشقان ٣٧٤١/٣

میرعبدالله معروف به خواجم شیخی (؟)، این رساله بعد از مدت طولانی از استادان آموختن علم صرف و با نشان دل‌بستگی به این رشته دانش از جانب مؤلفش نوشته شده است. رساله شامل بیان قواعد اساسی صرف زبان عربی به زبان فارسی است، نستعلیق، خوقندی، نزدیک ١٢٦٦ ق / ١٨٤٩-١٨٥٠ م (برگ b٢٥٦)، ١٨ برگ (b٢٠٩ - b٢٢٦)، ١٥x٢٦ س، بعضی کلمات و عبارات با کشیدن خطهای سرخ و سیاه به زیرشان تأکید گردیده‌اند، مقوایی باتلاقی رنگ تیره و دارای ترنجهای ضربی، صحاف نسخه ملاعبدالله، نسخه کامل است، در حواشی برگ‌های آن بعضاً قیدها و علاوه‌ها به نظر می‌رسند.

صرف میر ٣٥٨٢/٩

میر سید شریف الدین علی جرجانی (٧٤٠-٨١٦ ق / ١٣٣٩-١٤١٤ م)، این رساله مشهور بیان مسائل صرف را در زبان عربی در بر می‌گیرد و در میان مردم ماوراءالنهر به «بدان» معروف گردیده است، نستعلیق روشن، خوقندی، ملامحمد عالم بن ملاعبید سلیم خوقندی از مدرسه خواجه دادخواه، ١٢٥٩ ق / ١٨٤٣ م، ٢٤ برگ (b٦٠ - b٨٣)، ٢٠/٥x١٣ س، برگهای نسخه با رنگهای سیاه و

خاکستری جدول کشی شده، عنوان حصه‌های نطق و اصلاحات گرامی یا با جوشه نوشته و یا تأکید گردیده‌اند، مقوایی نارنجی رنگ نوساخت، نسخه اساساً کامل است. در حواشی بعضی برگها اصلاحات و علاوه‌های به متن دخلدار جای دارند.

نسخه مکرر ۳۴۶۵/۹

نستعلیق درشت با بی‌اعتنائی، خوقندی، ۱۲۷۷ق / ۱۸۶۰-۱۸۶۱م، ۲۰ برگ (a۱۶۵ - a۱۸۵)، ۱۳×۲۰ س، عناوین با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی ساخت ماوراءالنهر دارای ترنجهای ضربی و نقشهای گوناگون رنگ، به حواشی برگ های نسخه آب رسیده و برگ ۱۸۵ آن پاره گردیده است، در حواشی بعضی برگ ها قیدها و علاوه‌های کاتب نسخه به نظر می‌رسند.

نسخه مکرر ۳۰۸۴/۹

نستعلیق مایل به نسخ ریز، خوقندی، شاید ابن نظر محمد، تقریباً نیمه دوم قرن ۱۳ق / نیمه دوم قرن ۱۹م، ۱۷ برگ (b۱۹۲ - a۲۰۸)، ۱۵/۵×۲۶ س، مقوایی زرد رنگ ساخت ماوراءالنهر، صحاف نسخه میرزامحمود، نسخه ناقص است: از تأثیر رطوبت به متن ضرر رسیده است، این بیشتر به قسمت بالای برگ های b۱۹۲ - a۲۰۵ دخل دارد. در برگ ها b۱۹۳ - a۱۹۸ نسخه در بالای متن داغهای سیاهی موجود است.

[رساله در لغت | ۲۳۲/۲]

از عوض محمد (؟)، این فرهنگ عربی - فارسی، کلمات الف - ن - را در جمعاً ۱۳۳۵ کلمه در برمی‌گیرد، نستعلیق، شرقی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۷ برگ (a۱۲۱ - b۱۳۷)، ۱۵×۲۳ س، اطراف متن با خطهای سرخ جدول کشی شده، به زیر کلمات و عبارات هم با مطلب تأکید با همین رنگ خط کشیده شده است، چرمی قهوه‌ای رنگ، جلد نسخه فرسوده بوده، در برگ های نسخه آثار تأثیر رطوبت به نظر می‌رسد. در یک برگ بعد متن لغت جای داشته، سنه تاریخ فوت درج گردیده است.

[رساله در لغت عربی به فارسی | ۳۷۸۰/۵]

از مؤلف نامعلوم، این نسخه شامل جزوی از لغت عربی - فارسی مفصل نامعلومی است که اول و آخر ندارد، نستعلیق سرسری آمیخته با عنصرهای خط شکسته، شرقی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۲۹ برگ (a۱۸۲ - b۲۱۱)، ۱۲/۵×۱۷/۵ س، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای

ضربی، نسخه ناقص است: اول و آخر آن افتاده‌اند، به برگ های نسخه آب رسیده است، در داخل متن برای تصدیق فکر قطعه آورده شده است.

[رساله در لغت] ۳۷۸۰/۴

از مؤلف نامعلوم، این نسخه جزوی از فرهنگ مفصلی را فرامی‌گیرد که در آن معنی و طرز درست خواندن کلمات آورده می‌شوند، نستعلیق گوناگون، شرقی، تقریباً نیمه اول قرن ۱۳ق / اواخر قرن ۱۸- اوایل قرن ۱۹م، ۵۱ برگ (a۱۱۵ - b۱۶۶)، ۱۲۵×۱۷/۵ س، به زیر عده‌ای از کلمات و عبارات با جوشه خط کشیده شده است، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه ناقص بوده و آخر ندارد، و برگ ۱۲۲ پاره شده است، اما متن آن ضرر ندیده است، در برگ های a۱۴۶ و b۱۴۷ داغ از سیاهی موجود است. در حواشی تمام برگ های نسخه آثار تأثیر رطوبت جای دارد. در حواشی بعضی برگ ها قید و علاوه‌های کاتب نسخه به نظر می‌رسند.

[رساله در شرح لغت] ۳۹۴۱/۱

از مؤلف نامعلوم، این فرهنگ خرد تفسیری بوده از ۶ قسم (دفتر) عبارت است، نستعلیق ریز روشن، شرقی، تقریباً نیمه اول قرن ۱۲ق / اواخر قرن ۱۷- اوایل قرن ۱۸م، ۵۴ برگ (b۵ - a۵۹)، ۱۰×۱۶ س، اطراف متن در برگ های نسخه با رنگهای گوناگون جدول کشی شده، حواشی آن با نقشهای رنگین آرایش داده شده‌اند، کلمات و ابیات مورد شرح قرار گرفته با جوشه نوشته می‌شوند. قبل از همه دفترهای نسخه شمسها جای دارند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای پنج ترنج ضربی گوناگون شکل زراندود، نسخه کامل است، در حواشی برگ های آن نوشته‌ها و علاوه‌های زیاد درج گردیده‌اند، در دو برگ قبل از متن لغات جای داشته هر نوع نوشته‌ها ثبت گردیده‌اند، در دو برگ قبل از متن لغات جای داشته هر نوع نوشته‌ها ثبت گردیده‌اند، در دو برگ بعد متن اثر مذکور آورده شده پارچه‌ای از لغت فرس و در ۷ برگ دیگر هر گونه قیدها به زبانهای عربی و ازبکی درج یافته‌اند.

[رساله در لغت عربی به فارسی] ۵۴۱۳

از مؤلف نامعلوم، صرف نحو، شامل کلمات عربی و ترجمه فارسی، نستعلیق، خوقندی، ملامحمد فلانی خان (کذا)، ۱۲۹ق / ۱۷۱۶م، ۵ برگ، ۱۷×۲۶/۵ س، بدون جلد، نسخه ناقص است، اول ندارد، رساله شاید ادامه کدام کتاب دیگری در صرف و نحو باشد.

نسرالاساس ۲۹۶۲

ملا قربان علی خوقندی (؟)، تألیف رساله در ۱۲۱۳ ق / ۱۷۹۸-۱۷۹۹م، این رساله شرح فارسی کتاب عبدالرحمن جامی الفوائد الضیایة بوده و از جانب جامی چون شرح الکافیة ابن الحاجب (متوفی ۶۴۶ ق / ۱۲۴۸م) نوشته شده بود، نستعلیق بد خط و تند نویس، کارخانه‌ای ضخیم آبی رنگ ساخت غرب، خود همان ملا قربان علی خوقندی، ۱۲۱۳ ق / ۱۷۹۸-۱۷۹۹م، ۲۷۵ برگ (b۷ - b۲۸۱)، ۲۰/۵×۳۳ س، کلمات "قوله" "بحث و جواب" با جوشه پست صفت نوشته شده‌اند، مقوایی سبز تیره رنگ دارای ترنجهای برنجی رنگ و شیرازة گوناگون رنگ، در حواشی برگ ۸۰ سیاهی پخش گردیده، قسمت آخر برگ های ۱۵۴، ۱۶۱ و ۲۴۹ افتاده‌اند، در قسمت بالایی ۳۰ برگ اول داغ روغنی جای دارد، در برگ های آخر از تأثیر رطوبت سیاهی پخش شده است، در حواشی برگ ها علاوه‌های کاتب نسخه جای دارند بعضاً جداگانه نوشته شده در بین برگ ها چسبانده شده‌اند، در ۶ برگ قبل از متن اثر و ۲ برگ بعد آن جای داشته اشعار ازبکی و نوشته‌های گوناگون دیگر به نظر می‌رسند.

نصاب الصبیان ۳۷۳۱/۲۸

ابونصر مسعود بن ابی بکر بن حسین بن جعفر فراهی (قرن ۷ ق / ۱۳م)، تألیف در ۶۱۷ ق / ۱۲۲۰-۱۲۲۱م، این فرهنگ با مطلب به آسانی از خود کردن کلمات زبان عربی دانش آموزان به نظم (۲۲۰ بیت) نوشته شده، و شرح فارسی کلمات عربی است. نسخه مذکور فقط جزوی از این اثر را (یعنی مقدمه و پارچه‌ای از متن را) در بر می‌گیرد، نستعلیق درشت پررنگ، خوقندی، ۱۱۹۴ ق / ۱۷۸۰م، ۴ برگ (b۱۵۲ - a۱۵۵)، ۲۱/۵×۱۲/۵ س، مقوایی بر بالایش چرم قهوه‌ای رنگ کشیده شده، نسخه ناقص بوده، تنها مقدمه و قسم اول متن فرهنگ را فرا می‌گیرد. متن در دو ستون ثبت گردیده است.

نسخه مکرر ۳۵۶۸/۶

نستعلیق زیبا ریز، خوقندی، ۱۲۸۷ ق / ۱۸۷۰-۱۸۷۱م، ۱۸ برگ (b۴۰ - a۵۸)، ۱۵×۲۶ س، عناوین و علائم با جوشه ثبت گردیده‌اند، متن در دو ستون نوشته شده است، مقوایی نوساخت، به نسخه آب رسیده است و در حواشی برگ های آن آثار کپک جای دارد، در حواشی برگ ها نوشته‌ها و علاوه‌های گوناگون دچار می‌آیند که آنها به قلم کاتب نسخه و اشخاص دیگر تعلق دارند.

نسخه مکرر ۴۲۰۲/۲

نستعلیق، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ ق / ۱۹م، ۱۹ برگ (b۱۰ - b۲۹)، ۱۸/۳×۱۰/۷ س، سرلوحه‌ها

و عبارت‌هایی جداگانه با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی زرد تاب، نسخه ناقص است: آخر آن افتاده، آثار تأثیر رطوبت و داغها در برگ‌ها نسخه دیده می‌شود. برگ‌های ۱۰-۱۱ از جلدکنده شده‌اند در میان سطرها و حواشی برگ‌ها توضیحات و قیده‌های کاتب نسخه درج گردیده‌اند.

نصاب المتعلم (یا شرح نصاب الصبیان) ۳۱۵۶/۱۲

از مؤلف نامعلوم، این نسخه رساله‌ای را بر می‌گیرد که در آن لغت عربی - فارسی نظمی ابونصر فراهی (تألیفش در سال ۶۱۷ ق / ۱۲۲۰-۱۲۲۱ م) شرح داده شده است، و شرحها به شکل سؤال و جواب آورده شده‌اند، نستعلیق ریز، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، ۸ برگ (b۲۷۷ - b۲۸۴)، ۱۵×۲۶/۵ س، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر، نسخه ناقص بوده، اول و آخر ندارد.

بخش یازدهم

ادبیات منظوم

بحر طویل ۸۱/۱۱

قاضی فیضی بخارایی، ۱۲۶۹ق / ۱۸۵۲-۱۸۵۳م، آغاز این رساله منظوم بسیار بادبده و رنگین بوده توصیف شخصی را فرامی‌گیرد که نه شاه است و نه گدا، نه امیر و نه وزیر، نستعلیق ریز بعضاً بدون نقطه، خوقندی، ملاذاکر حصری، ۱۲۶۹ق / ۱۸۵۲-۱۸۵۳م، ۵ برگ (a۲۴۶ - b۲۵۰)، ۱۲×۲۰ س، مقوایی نازک بر بالایش کاغذ کارخانه‌ای خاکستری رنگ کشیده شده، نسخه آخر ندارد. در حواشی برگهای آثار تأثیر رطوبت جای دارد.

بحر طویل ۸۱/۱۰

ملاشریف آغانقی (داملا محمد ذاکر مدرس بن داملا محمد شریف) ملقب به حصری (برگ b۲۳۷)، ترتیب دادن - ۱۲۶۹ق / ۱۸۵۲-۱۸۵۳م، ادبیات، نظم. این اثر توصیف بادبده و مفصل چهار خلیفه اول عرب و امیر بخارا از خاندان منغتی شاهمراد معصوم را (۱۲۰۰-۱۲۱۵ق / ۱۷۸۵-۱۸۰۰م) که بر ضد شیعی‌ها جنگیده بود، فرامی‌گیرد. اثر دارای ۱۲ فصل می‌باشد. نستعلیق بعضاً بدون نقطه، خوقندی، همان ملاذاکر حصری، ۱۲۶۹ق / ۱۸۵۲-۱۸۵۳م، ۱۰ برگ (b۲۳۷ - a۲۴۶)، ۱۲×۲۰ س، مقوایی نازک بر بالایش کاغذ کارخانه‌ای چسبانده شده است.

بحر طویل ۳۳۵/۳

میرزا مرصع، در قسمت نثری نسخه سخن از راستی، عدالت، باحیائی و سخاوت‌مندی رفته در خلیفه‌های راشدین موجود بودن این خصلتها ذکر کرده می‌شود، بعد از این قسمت بحر طویل می‌آید، نستعلیق ریز، خوقندی، اواخر قرن ۱۲ق / اواخر قرن ۱۸م، ۲ برگ (b۱۹ - b۲۰)، ۱۶×۱۰/۵ س، مقوایی سبز رنگ تیره و دارای ترنجهای ضربی منقش، ساخت ماوراءالنهر، نسخه آخر ندارد.

بدایع الوسط ۱۴۵/۲

نظام الدین میرعلیشیر بن غیاث الدین نوایی (۸۴۴-۹۰۶ق / ۱۴۴۱-۱۵۰۵م)، این نسخه شامل دیوان سوم شاعر می‌باشد اشعار آن به زبان ترکی (ازبکی) می‌باشند، نستعلیق متوسط، خوقندی کهنه، ملامیر جامی ابن حاجی میرزا بیک، رجب ۱۲۵۳ق / اکتبر ۱۸۳۷م، ۱۱۰ برگ (a۱۰۸ - a۲۱۸)، ۲۲/۵×۳۶ س، مقوایی جگری رنگ دارای ترنجهای ضربی، صحاف نسخه ملامحمد عمر نام شخص بوده است، متن در دو ستون ثبت گردیده است. حواشی اکثر برگها نسخه از تأثیر رطوبت

خراب گردیده‌اند اما به متن دیوان ضرری وارد نگردیده است، در برگ ۱۱۰ نقش مهر چهار گوشه موجود است.

بورق نینگ قصه سی ۴۰۸/۱۴

از مؤلف نامعلوم، این منظومه شامل بیان عشق و محبت فراوان به خداوند و در این راه ترک همه چیز (حتی حیات هم) کردن می‌باشد، نستعلیق بدخط، خوقندی، شاید ملامحمد لطیف ابن خال محمد بخارایی باشد، ۱۲۵۳ق / ۱۸۳۷-۱۸۳۸م در دهه باغچه (بخارا)، ۵ برگ (۲۲۱a - ۲۲۵b)، ۱۵×۲۴/۵ س، متن در دو ستون ثبت گردیده اطراف آن با یک خط سرخ جدول کشی شده است، ستونها از همدیگر با دو خط سرخ جدا کرده می‌شوند، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضربی، صحاف نسخه میرمعصوم خواجه ابن میرعبدالرحیم خواجه نام شخص بوده است نسخه در شکل موجوده اش کامل به نظر می‌نماید.

بوستان ۴۱۷۲

مصلح‌الدین سعدی شیرازی (متوفی حدود ۶۹۱ق / ۱۲۹۲م)، سروده ۶۵۵ق / ۱۲۵۷م، مثنوی معروف که سعدی نامه هم نامیده می‌شود، در موضوعات اخلاقی نوشته شده شامل ۱۰ باب می‌باشد، نستعلیق خوش خط، شرقی افشان طلا، محمد الکاتب، ۶۶۵ق / ۱۵۵۷ - ۱۵۵۸م، ۱۷۶ برگ (b۱ - ۱۷۶b)، ۲۰×۱۲/۶ س، برگ های نسخه افشان طلا داشته با رنگهای آبی، سیاه، بنفش و طلا جدول کشی شده‌اند. متن در دو ستون ثبت گردیده است، در برگ اول که تمام مذهب است عنوان زیبا موجود است، سرلوحه‌ها با آب طلا آرایش داده شده‌اند، مقوایی قهوه‌ای رنگ ساخت ماوراء النهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه کامل بوده و با درخواست شخص بلند مقامی تهیه گردیده است. نسخه از جهت هنر آرایش، نازکی نقشه‌ها و زیبایی جالب توجه است.

نسخه مکرر ۱۸۰۲/۴

نستعلیق آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، ۱۲۶۵ق / ۱۸۴۹م، ۱۳۴ برگ (b۲۱ - ۱۵۵a)، ۱۲×۲۰ س، متن در دو ستون و عنوان بابها با جوشه نوشته شده‌اند، بدون جلد، جلدش افتاده نسخه کامل است، در برگ ۲۱b نقش مهر با ذکر اسم میرزا کامل محرر به نظر می‌رسد.

نسخه مکرر ۱۱۰۴/۲

نستعلیق روشن، شرقی کلفت، تقریباً قرن ۱۲ق / ۱۸م، ۴۴ برگ (a85 - b127)، ۱۰/۵×۱۶/۵
س، متن در دو ستون ثبت گردیده، عنوانهای بابهایش با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی، نوساخت،
نسخه ناقص بوده، فقط نصف باب ۷، باب ۸ و قسمتی از باب ۶ مثنوی را فرا می‌گیرد. در تعدادی از
برگ‌ها متن خراب گردیده است.

نسخهٔ مکرر ۱۷۵۰

نستعلیق زیبای آمیخته با خط شکسته و نستعلیق، شرقی نباتی رنگ، تقریباً قرن ۱۲ق / ۱۸م
۱۱۸ برگ، ۱۱/۵×۱۷/۵ س، متن در دو ستون ثبت گردیده، سرلوحه‌های آن با جوشه نوشته شده‌اند،
مقوایی نوساخت، نسخه ناقص بوده اول و آخر ندارد، در بین برگ‌های ۱۶-۱۷، ۱۷-۱۸، ۱۸-۱۹،
۲۳-۲۴، ۲۴-۲۵، ۲۶-۲۷، ۳۹-۴۰، ۷۵-۷۶ جای خالی موجود است.

بوستان اساسنده اون باب ۳/۲۴۱۸ (ده باب در اساس بوستان)

از نامعلوم، این اثر ترجمه و یا خود واریانت به زبان ازبکی برگردانده شده بوستان شیخ مصلح
الدین سعدی شیرازی بوده، مانند مثنوی سعدی دارای ۱۰ باب می‌باشد، نستعلیق میانه، خوقندی،
جلال الدین خواجه ابن مولانا خواجه جان خواجه مرغنانی (برگ b53)، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۲۶
برگ (b345 - b370)، ۲۲×۳۰/۵ س، اطراف متن و حواشی با جوشه خط کشیده شده‌اند، سرلوحه‌ها
با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی فرسوده ساخت ماوراءالنهر، فقط جانب چپ آن باقی مانده است، برگ
آخر نسخه پاره شده، قسمتی از متن آن نابود شده است در ۲ برگ بعد متن اثر جای داشته شعرهای
ازبکی درج گردیده‌اند.

باغ ارم (یا بهروز و بهرام) ۴۸۲۳

مولانا کمال الدین بنایی (مقتول در ۶۱۸ق / ۱۵۱۲م)، این مثنوی شامل مسائل اخلاقی و تربیتی
بوده اخلاق حمیده و کردار نیک را ستایش و خلق بد و رفتار ناشایسته را مذمت و محکوم می‌نماید،
نستعلیق، خوقندی، ربیع الثانی ۱۲۸۵ق / ژوئیه ۱۸۶۸م، ۲۶۷ برگ (a1 - b267)، ۱۵/۵×۲۶/۷ س،
متن در دو ستون درج گردیده، اطراف هر یکی از آنها با خطهای سرخ، سیاه، آبی رنگ و طلایی
جدول‌کشی شده است. عنوان بابها و حکایتها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی قهوه‌ای رنگ و دارای
ترنجهای ضربی جگری رنگ، نسخه کامل بوده و خوب نگاهداری شده است.

بهاریات (یا حیوانات نامه) ۴۸۴۱/۴

میرعابد سیدای نسفی (متوفی میان ۱۱۱۹ - ۱۱۲۳ ق / ۱۷۰۷-۱۷۱۱ م)، سروده ۱۱۰۷ ق / ۱۶۷۹ م، در این منظومه تصویر خاصیت و مناظره ۱۸ حیوان آورده شده، افکار سیاسی مؤلف به شکل رمزی و تمثیلی در ضمن همان گفت و گویها انعکاس یافته‌اند، نستعلیق روشن، کارخانه‌ای، ملامحمد اسحاق بن محمد نادر النسفی، ۱۲۴۷ ق / ۱۸۳۱-۱۸۳۲ م، ۱۷ برگ (b۱۰۲ - a۱۱۹)، ۱۷×۱۱ س، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه کامل است، اگرچه برگ های ۱۱۶، ۱۱۷، ۱۱۸، ۱۱۹ از میانه‌اشان پاره شده‌اند، اما به متن خللی وارد نگردیده است، در برگ a۱۰۲ قبل از متن منظومه یک غزل حافظ درج گردیده است.

بیاض ۴۰۳۷/۳

این مجموعه مناجات، نعت، مثنوی، قصیده، غزل و رباعی‌هایی به زبان فارسی و ترکی نوشته شاعران ذیل: غلام شاه بغدادی، عبدالرحمن جامی، خرامی، محمد علی خان غازی، غیائی، مشرب، بیدل، ابن یمین، نستعلیق ریز و درشت روشن، خوقندی، ۱۳۳ ق / ۱۷۲۰-۱۷۲۱ م، ۳۹ برگ (a۱۹۱ - b۲۳۰)، ۱۸×۱۲/۵ س، مقوایی سبز تیره رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه ناقص است: اول و آخر آن افتاده؛ هنگام صحافی بعضی ورقها پس‌پیش گذاشته شده‌اند.

بیاض ۵۰۳۱

این مجموعه شامل نمونه‌های اشعار بیدل، املائی بخارای، صائب و جامی است، نستعلیق ریز آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، تقریباً قرن ۱۲ ق / ۱۸ م، ۶۲ برگ (b۱ - b۶۲)، ۱۹×۱۱/۸ س، برگ های نسخه با یک خط سرخ جدول‌کشی شده، متن مجموعه در دو ستون ثبت گردیده است،

بیاض ۳۸۰۴

این مجموعه نمونه‌های اشعار فارسی و ازبکی ۱۰۲ شاعر ذیل را فرا می‌گیرد: شهدی، خراباتی، قدسی، قاسمی، علی مرشید، اکمل، بیدل، حاذق، حادی، ثاقب، مسکین، سیدا، یاذق، محی، مشرب، غازی، رونق، گرامی، جامی، خسرو، غیائی بدخشانی، غیاث الدین، ریاضی، افغان، ایشان املا، فضولی، نوایی، ذلیلی، اویسی، دوایی، حافظ شیرازی، امیری، جذبی، هویدا حمیانی، جلالی، عظیم خواجه نظیری، مولانا مغربی، مبدأ نوری، صائب بابا، حافظ، احمدی، عبدی، خالص کاشانی، معدن، شاکر،

امیر عمرخان، افسوس، مخمور، وجدی، فریدون، سیدبخاری، مشرف، گلخنی، محزون، نازک، طالب، وحشی، ناصر، کاملی، منیری، غیاثی، هلالی، سعدی، حزینی، فضلی نمگانی، خجالت، بهجت، فاخر، حسینی، موشیخ، واله، محمد علی خان، شمس تبریزی، محوی، ذاکر خواجه، آصفی، ثنایی، خیام، حاوی، صائب، مولانا معین، حسن، مولوی غنی، وزیر، خاطف، ناله، عبدالنسی خان مخدوم، امیرالمسلمین، مایوس، امیرالمؤمنین، دبیر، مضمهر، عزلت، رمزی، ادا، شاهی، عاشق، گلشن، حکمت، شیخ ذلیلی. نستعلیق ریز آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی و قسماً کارخانه‌ای، تقریباً قرن ۱۲/ق ۱۸م، ۳۰۱ برگ (a1 - b301)، ۱۲×۲۰ س، متن به شکل اُریب نوشته شده، در دو ستون ثبت گردیده است، نامها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی تمشکی رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای پنج ترنج ضربی منقش.

بیاض ۵۵۱۹/۱

شامل اشعار بیدل، صایب، ناظم، سیدا، حافظ، فطرت، مقیدی بلخی، همت، صفی، هلالی، منظر، نوا، غافل، جلالی ناصرعلی، عصامی، قصاب، ملامعین، حزین، ادا، ملا مشفق، نادر، میرزا صادق منشی، مضرب، شمس‌الدین حساری و غزلیات به زبان ازبکی از جلالی، غافل، عصمت، امیدی، آذر رومی، فضلی، مشرب دیوانه، نستعلیق با علایم شکسته، خوقندی، قرن ۱۲/ق ۱۸م، ۵۸ برگ (a1 - b58)، تیماج فرسوده، نسخه ناقص است، اول و آخر ندارد. اکثر برگ‌ها از هم گسسته شده و اطراف آن پاره شده است.

بیاض ۴۶۱۰

این مجموعه شامل اشعار (مخمس، رباعی و غزلیات) به زبانهای فارسی و ازبکی سروده شاعران ذیل می‌باشد: ۱. بیدل، ۲. بلخی، ۳. امیر، ۴. جامی، ۵. عراقی، ۶. محمود کولابی، ۷. مجرم، ۸. مخلص، ۹. نوایی، ۱۰. نجیب هندی، ۱۱. ناظم، ۱۲. قدسی، ۱۳. صائب، ۱۴. فضولی، نستعلیق ریز روشن، کارخانه‌ای گوناگون رنگ، ۱۲۲۲/ق ۱۸۰۷-۱۸۰۸م، ۶۳ برگ (a1 - a63)، ۱۲×۲۰ س، نامهای شاعران با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضربی جگری رنگ، نسخه ناقص است: اول نسخه افتاده؛ از بین برگ‌ها ۳ و ۴ یک برگ دریده است.

بیاض ۵۵۳۲

نسخه شامل غزلیات قاضی‌زاده، بیدل، میرابوطاهر، جامی، سعدی، وحدت، املا، مجرم، ملهم،

ناظم، صایب، نوا، فطرت، شیدا، حسرت، میرزاشاهی، میرزافانیر محرم، ناصرعلی ایرانی، ناصر علی هندوستانی، سالم، امیر تیموشاه لطفی، نوایی (به ازبکی)، میرزا مطهری، نستعلیق و شکسته، شرقی و خوقندی، ۱۲۳۷ق / ۱۸۲۱م، ۶۱ برگ، ۱۵×۲۰ س، قهوه‌ای خیلی فرسوده، نسخه ناقص است. اول و آخر ندارد. برگ‌ها از هم جدا شده از جلد می‌افتند.

بیاض ۳/۳۸۷۴

این مجموعه شامل قصائد، غزلیات، رباعیات و قطعات به زبانهای فارسی و ازبکی نوشته ۱۹ شاعر ذیل می‌باشد که آنها در برگ‌های جداگانه درج گردیده‌اند: ۱. بیدل، ۲. نوایی، ۳. قاسمی، ۴. ناظم، ۵. نظامی، ۶. حافظ، ۷. سعدی، ۸. آذری، ۹. امیر خسرو دهلوی، ۱۰. نظام استرآبادی، ۱۱. وحشی، ۱۲. محتشم کاشانی، ۱۳. جوهری، ۱۴. سلمان، ۱۵. فردوسی، ۱۶. قاضی بیضاوی، ۱۷. حسین، ۱۸. جامی، ۱۹. مولانا معین، نستعلیق گوناگون، کارخانه‌ای، در بین سالهای ۱۲۴۵ق / ۱۸۲۹-۱۸۳۰م و ۱۲۷۴ق / ۱۸۵۷-۱۸۵۸م، ۳۴ برگ (a1 - b4، ۷۳-۷۴، ۱۴۲-۱۴۶، ۱۵۱-۱۶۶، a1۶۹، a1۷۲ - b1۷۴، b1۷۸ - a1۷۹، b1۸۱)، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش، صحاف نسخه ملامحمد نذیر.

بیاض ۲/۴۸۴۱

مجموعه نمونه‌های غزلیات، قصاید، مخمسات، مستزادها و رباعیات فارسی ۱۶ نفر شاعر ذیل را دربر می‌گیرد: ۱. جامی، ۲. حافظ، ۳. صائب، ۴. ذاکر، ۵. شیدا، ۶. بیدل، ۷. میرزا صادق، ۸. املا، ۹. هویدا، ۱۰. نجیب هندی، ۱۱. آصفی، ۱۲. نازک، ۱۳. خطایی، ۱۴. سلیمان، ۱۵. مسکین، ۱۶. خاکی، نستعلیق ریز به هر جانب، خوقندی، ملامحمد اسحاق بن محمد نادر النسفی، شاید ۱۲۴۷ق / ۱۸۳۱-۱۸۳۲م (برگ b1۰۱)، ۵۵ برگ (a1۶ - b۷۱)، ۱۱×۱۷ س، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضربی، در اکثر برگ‌ها نسخه آثار تأثیر رطوبت جای دارد.

بیاض ۴۸۴۰

این مجموعه شامل نمونه‌های اشعار (غزل، قصیده، مخمس، رباعی، مناجات) فارسی و ازبکی شاعران ذیل و نمونه‌های انشا، معما و طرز نوشتن خواندن آنها را فرا می‌گیرد. ترتیب جایگیر شوی آنها چنین است: ۱. حافظ، ۲. نوایی، ۳. بیدل، ۴. فضولی، ۵. شاهی، ۶. ناظم، ۷. جامی، ۸. امیری، ۹. فضلی، ۱۰. هجری، ۱۱. عمر، ۱۲. آصفی، ۱۳. سعدی، ۱۴. هلالی، ۱۵. وجدی، ۱۶. صائب، ۱۷. خسرو، ۱۸.

خاطف، ۱۹ شوخی، ۲۰ شیدا، ۲۱ ملهم، ۲۲ اهلی، ۲۳ خاقانی، ۲۴ مصر، ۲۵ عبیدی، ۲۶ غازی، ۲۷ مجرم، ۲۸ اکمل، ۲۹ فغانی، ۳۰ محزون، ۳۱ فردوسی، ۳۲ غیائی، ۳۳ مسفقی، ۳۴ عاشقی، ۳۵ عارف، ۳۶ عرفی، ۳۷ محوی، ۳۸ عزلت، ۳۹ ناله، ۴۰ رونق، ۴۱ لطفی، ۴۲ سیدمحمدعلی، ۴۳ ادا، ۴۴ مایوس، ۴۵ افسوس، ۴۶ دبیر، ۴۷ نصرت، ۴۸ خجالت، ۴۹ گلخنی، ۵۰ مخمور، ۵۱ نامی، ۵۲ املا، ۵۳ میرزا صادق، ۵۴ شارع، ۵۵ زیب النساء، ۵۶ طلسم، ۵۷ مهجور، ۵۸ مسرب، ۵۹ خواجه عصمت، ۶۰ گرامی، ۶۱ خاتمی، ۶۲ عاجزی، ۶۳ جذبی، ۶۴ قاسم، ۶۵ خیام، ۶۶ شاهی، ۶۷ فانی، ۶۸ مهدی، ۶۹ لطیف، ۷۰ امید، ۷۱ حاذق، ۷۲ بهجت، ۷۳ فائض، ۷۴ وزیر، ۷۵ نمونه‌های نامه‌ها (به پدر، برادر بزرگ، شخص دوست داشته‌ی دوستان)، ۷۶ نمونه‌های معما از شرف الدین منجم معتمایی، نستعلیق، کارخانه‌ای گوناگون رنگ، ۱۲۸۵ق/ ۱۸۶۸-۱۸۶۹م، ۴۱۲ برگ (b1 - b412)، ۲۰×۱۱/۵ س، متن در دو ستون به شکل آریب ثبت گردیده است. برگ‌های نسخه با خطهای سرخ، سیاه، آبی و طلایی جدول‌کشی شده‌اند، ذکر اشعار حافظ، نوایی و بیدل با عنوانهای ملون و مذهب آغاز می‌گردند (b1، a2، b33، a34، b65، a66)، مقوایی تیره رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش و آرایش داده شده، نسخه کامل بوده خوب نگهداری گردیده است، اما دفترهای آن از جلد‌کننده شده‌اند.

بیاض ۴۶۱۲/۲

این مجموعه شامل مقدمه (a26 - a28) و نمونه‌های اشعار فارسی و ازبکی، (مخمسات، قصاید، غزلیات و رباعیات) ۱۰۶ نفر شاعر ذیل می‌باشد: ۱. بیدل، ۲. شهیدی، ۳. سامی، ۴. سلمان، ۵. حافظ، ۶. هلالی، ۷. جامی، ۸. اهلی، ۹. پروانه، ۱۰. خواجه، ۱۱. عماد، ۱۲. ابن حسام، ۱۳. فریدون، ۱۴. خویش، ۱۵. فخری، ۱۶. حبیب، ۱۷. عصمت، ۱۸. هاتفی، ۱۹. طاهری، ۲۰. سعدی، ۲۱. پورحسین، ۲۲. حسام، ۲۳. هلالی، ۲۴. فضولی، ۲۵. ابن یمین، ۲۶. واله، ۲۷. غازی، ۲۸. سیدا، ۲۹. ذاکر، ۳۰. خرامی، ۳۱. نوایی، ۳۲. فنا، ۳۳. فصیحی، ۳۴. آصفی، ۳۵. صرفی، ۳۶. اسیر، ۳۷. حاذق، ۳۸. صائب، ۳۹. نازک، ۴۰. شیدا، ۴۱. ناظم، ۴۲. عبرت، ۴۳. خیال، ۴۴. رحیمی، ۴۵. کاملی، ۴۶. وزیر، ۴۷. امیر عمرخان، ۴۸. رونق، ۴۹. مجنون، ۵۰. طالب، ۵۱. ادا، ۵۲. حسینی، ۵۳. محزون، ۵۴. صادق، ۵۵. مهجور، ۵۶. خان عبدالعزیز، ۵۷. مظهر، ۵۸. املا، ۵۹. جذبی، ۶۰. عیسی، ۶۱. شیرین، ۶۲. مضطر، ۶۳. ناصرعلی، ۶۴. لوحی، ۶۵. ظفر، ۶۶. ملهم، ۶۷. میرزا حسرت، ۶۸. تجلی، ۶۹. نظمی، ۷۰. شریفی سمرقندی، ۷۱. مولوی حسن، ۷۲. شوکت، ۷۳. نامی، ۷۴. فردوسی، ۷۵. مسیحا، ۷۶. سودا، ۷۷. انوری، ۷۸. فیضی، ۷۹. خسرو، ۸۰. ناله، ۸۱. مایوس، ۸۲. رمزی، ۸۳. افسوس، ۸۴. خاطف، ۸۵. خجالت، ۸۶. مشرف، ۸۷. کاشف، ۸۸. راسخ، ۸۹. فضلی، ۹۰. بهجت، ۹۱. زاهد، ۹۲. کثرت، ۹۳. فانی،

۹۴. وحشی، ۹۵. بینوا، ۹۶. راجی، ۹۷. امین، ۹۸. عاقلی، ۹۹. قرین، ۱۰۰. شفایی، ۱۰۱. ظهور، ۱۰۲. کمال، ۱۰۳. شاهی، ۱۰۴. ناصر خسرو، ۱۰۵. غیائی، ۱۰۶. کلیم، نستعلیق ریز آمیخته با عنصرهای خط شکسته، کارخانه‌ای گوناگون رنگ، ۱۲۹۴ق / ۱۸۷۷م (برگ ۲۲۳)، ۲۳۸ برگ (b۲۶ - b۲۶۴)، ۱۱×۲۰ س، متن به هر جانب در دو، سه و چهار ستون ثبت گردیده است، متن برگ‌ها a۱۲۹ - b۱۳۴ با رنگهای گوناگون نوشته شده، نامهای شعرا با جوشه درج گردیده‌اند، مقوایی سرخ بلند و دارای ترنجهای ضربی، صحاف نسخه عاشور فقیر قادر محمد احمدی.

بیاض ۵۴۸۶/۱

نسخه شامل غزلیات و مخمسات و رباعیات شعرا ملهم، عطار، حاذق، صادق، وحید، بیدل، موسوی، صمیما، جامی، حافظ، غیائی، بدخشانی، محمد ادای احراری، مفتون، فیض کاشانی، تجلی هندی، میرزا محمود بدخشانی، نستعلیق، خوقندی، بدخشانی، ۱۲۹۷ق / ۱۸۷۹م، ۷۱ برگ، (۱۵×۲۱ س، نام شعرا به رنگ قرمز نوشته شده، سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر ترنجدار، نسخه کامل است، متن در دو ستون به شکل مورب نوشته شده است.

بیاض ۴۳۲۷

این مجموعه نمونه‌های اشعار (غزل، مخمس، مثنوی، رباعی) به زبانهای فارسی و ازبکی سروده شاعران ذیل را فرا می‌گیرد: ۱. فضولی، ۲. شیدا، ۳. جامی، ۴. بیدل، ۵. سیدا، ۶. حافظ، ۷. شاه قاسم انوار، ۸. غیائی، ۹. سعدی، ۱۰. انصاری، ۱۱. مشرب، ۱۲. شمس تبریزی، ۱۳. اشعار شاعران گوناگون (برگهای ۵۵-۵۶، a۶۶ - a۷۴، a۷۹ - a۸۰، a۹۰ - a۹۱، a۹۵ - b۹۸) بدون ذکر نام، ۱۴. غلام غازی، ۱۵. ثنایی، ۱۶. مولانا شریف، ۱۷. هاتفی، ۱۸. هویدا، ۱۹. نوایی، ۲۰. هلالی، ۲۱. دیوانه غوشیه، نستعلیق زیبا به هر جانب، شرقی گوناگون رنگ، ۱۲۹۶-۱۲۹۷ق / ۱۸۷۸-۱۸۸۰م، ۱۳۵۵-۱۳۵۶ق / ۱۹۳۶-۱۹۳۸م، ۹۸ برگ (b۱ - b۹۸)، ۲۰×۱۲/۵ س، متن با رنگهای سیاه، سبز، سرخ و بنفش در کاغذهای گوناگون رنگ نوشته شده است، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، در حواشی برگ‌ها هم اشعار شاعران گوناگون به زبانهای فارسی و ازبکی درج گردیده‌اند.

بیاض ۴۶۱۸

این مجموعه نمونه‌های اشعار گوناگون شاعران ذیل را دربر می‌گیرد: ۱. حافظ، ۲. هلالی، ۳. سیدا، ۴. کاملی، ۵. جامی، ۶. بیدل، ۷. صائب، ۸. جذبی، ۹. نوایی، ۱۰. اوصاف، ۱۱. مشرف، ۱۲. فضولی، ۱۳.

ابن یمن، ۱۴. محی، ۱۵. خرامی، ۱۶. جلال الدین رومی، ۱۷. ذاکر، ۱۸. بسمل، ۱۹. قدسی، ۲۰. عاشق، ۲۱. کلیم، ۲۲. املا، ۲۳. شیدا، ۲۴. نازک، ۲۵. رحیمی، ۲۶. مجروح، ۲۷. صادق، ۲۸. نجیب، ۲۹. بلخی، ۳۰. لوحی، نستعلیق ریز و شکسته ریز، شرقی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۰۸ برگ (a۱ - b۱۰۸)، ۱۹/۸ × ۱۲/۵ س، متن به هر جانب نوشته شده برگ ها ۲۵-۳۱ خطهای سرخ، سیاه، آبی و قهوه‌ای رنگ جدول‌کشی شده، برگ ۳۱ افشان رنگ سرخ دارد، نامهای شعرا با جوشه ثبت گردیده‌اند، نسخه ناقص و بسیار فرسوده است.

بیاض ۴۹۴۶

این مجموعه نمونه‌های اشعار (قصیده، مرثیه، مثنوی، غزل، رباعی، مناجات) به زبانهای فارسی و از یکی نوشته شاعران ذیل و بخشهایی از بعضی اثرها را هم دربر می‌گیرد: ۱. جنید بغدادی، ۲. شهدی، ۳. صراف، ۴. خواجه عصمت، ۵. حافظ، ۶. جامی، ۷. قاسم، ۸. قاسم انوار، ۹. قاسمی، ۱۰. بیدل، ۱۱. محی الدین، ۱۲. فیضی خان، ۱۳. صائب، ۱۴. مولانا مسکین، ۱۵. سلطان خان، ۱۶. سعدی، ۱۷. حسن دهلوی، ۱۸. شوقی، ۱۹. مولانا آهی، ۲۰. فراقی، ۲۱. هلالی، ۲۲. ناظم، ۲۳. گلخنی، ۲۴. عارف، ۲۵. مجروح، ۲۶. مثنوی که مؤلفش نامعلوم است (a۱۰ - b۱۵)، ۲۷. بخشی از مفتاح الجنان تألیف محمد مجیر، ۲۸. بخشی از اخلاق رکنه (b۷۸)، ۲۹. بخشی از بحر الحقایق (b۷۸)، نستعلیق گوناگون روشن، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۱۰ برگ (a۱ - b۱۱۰)، ۱۲/۵ × ۲۰ س، مقوایی جگری رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه ناقص است: اول و آخر آن افتاده، نسخه بسیار فرسوده و مستعمل بوده، در تمام برگ های آن آثار تأثیر رطوبت جای دارد، دفترها از جلدکنده شده‌اند.

بیاض ۴۹۴۴/۱

این مجموعه غزلیات، رباعیات و مخمسات و ترجیع‌بندهای شعرای ذیل را فرا می‌گیرد: ۱. جامی، ۲. سیدا، ۳. فاخر، ۴. کمال، ۵. سعدی، ۶. بیدل، ۷. طالب، ۸. دل خون، ۹. صائب، ۱۰. حیرت، ۱۱. امیری، ۱۲. فانی، ۱۳. فکرت، ۱۴. فضلی، ۱۵. رمزی، ۱۶. زندی، ۱۷. ناظم، ۱۸. امیر، ۱۹. املا، ۲۰. سلمان، ۲۱. قابض، ۲۲. شاهر، ۲۳. عزلت، ۲۴. مشرب، ۲۵. عماد، ۲۶. هلالی، ۲۷. حافظ، ۲۸. ساقی نامه عبارت از اشعار بیدل، کمال، جامی و حافظ، ۲۹. شیدا، ۳۰. مظلوم، نستعلیق مشکل خوان، کارخانه‌ای گوناگون رنگ، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۵۴ برگ (b۱ - b۵۴)، ۱۲/۲ × ۲۰/۷ س، مقوایی سبز رنگ و دارای ترنجهای ضربی منقش، صحاف نسخه ایشان قلی، آخر نسخه ناقص است.

بیاض ۴۰۳۱/۲

این مجموعه کوچک نمونه‌های اشعار فارسی و ازبکی جامی، هلالی، محی و بعضی شاعران دیگر را (بدون ذکر نام) دربر می‌گیرد. نستعلیق روشن گوناگون، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۸ برگ (۲۵۹ - ۲۶۶b)، ۲/۱۴×۳/۲۴ س، تختگی بر بالایش چرم قهوه‌ای رنگ کشیده شده، اول و آخر نسخه افتاده است.

بیاض ۳۶۹۶/۳

این مجموعه غزلیات، رباعیات و قصاید گوناگون حافظ شیرازی و عبدالقادر بیدل را فرا می‌گیرد، نستعلیق روشن، به شکل مورب و به هر جانب، خوقندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۰ برگ (۵۵b - ۶۴b)، ۱۵×۲۵ س، مقوایی سبز رنگ تیره و دارای ترنجهای ضربی، اول و آخر نسخه افتاده است.

بیاض ۴۸۷۶

این مجموعه غزلیات و قصائد به زبان فارسی و ازبکی نوشته شاعران ذیل را دربر می‌گیرد:
۱. کاشف، ۲. شوقی، ۳. معین، ۴. جامی، ۵. شیدا، ۶. حافظ، ۷. نوایی، ۸. محی، ۹. قصائد دینی، ۱۰. خواجه احمد، ۱۱. شیدا، ۱۲. املا، ۱۳. بیدل، ۱۴. ابن یمین، ۱۵. هلالی، ۱۶. شوخی، ۱۷. کمال الدین، ۱۸. سیدا، نستعلیق ریز و درشت سرسری، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۹۸ برگ، ۱۳×۲۵ س، مقوایی سرخ رنگ دارای ترنجهای ضربی و شیرازه پهن سبز رنگ، متن در دو ستون و به هر جانب نوشته شده است.

بیاض ۴۹۶۴/۳

این مجموعه نمونه‌های غزلیات، رباعیات و مخمسات شاعران: میرزا اکرم، هندی و غوث اعظم (عبدالقادر جیلانی) را دربر می‌گیرد، نستعلیق ریز آمیخته با خط شکسته، کارخانه‌ای گوناگون رنگ، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۳ برگ (۱۰۰a - ۱۰۷a + ۵ ورق)، ۲/۱۲×۷/۲۰ س، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش، صحافی نسخه ایشان قلی، اول و آخر نسخه افتاده است.

بیاض ۴۶۱۵

این مجموعه نمونه‌های اشعار فارسی و بعضاً ازبکی ۶۸ نفر شاعران ذیل را دربر می‌گیرد: ۱. جامی، ۲. سیدا، ۳. بیدل، ۴. صائب، ۵. نوایی، ۶. سعدی، ۷. عالم سمرقندی، فراقنامه، ۸. انوری - فراقنامه، ۹.

وحشی، ۱۰. ادا، ۱۱. ناصر خسرو، ۱۲. شوکت، ۱۳. ناظم، ۱۴. سنجرخان، ۱۵. فطرت سمرقندی، ۱۶. شوخی، ۱۷. افصح، ۱۸. واضح، ۱۹. نازک، ۲۰. گلشن، ۲۱. ملا افغان، ۲۲. راجی، ۲۳. غیائی، ۲۴. فضلی، ۲۵. نجیب هندی، ۲۶. غنی کشمیری، ۲۷. صنایع میرزا حسن، ۲۸. حسرت، ۲۹. مطهر، ۳۰. مشتاق کشمیری، ۳۱. عمرخان، ۳۲. خجالت، ۳۳. میرزا مجنون، ۳۴. شاکر، ۳۵. نظامی، ۳۶. سعد سمرقندی، ۳۷. ناله، ۳۸. وحدت اصفهانی، ۳۹. عیسی، ۴۰. آصفی، ۴۱. عصمت بخارایی، ۴۲. پری حصار، ۴۳. هُشیار، ۴۴. صادق، ۴۵. اهلی، ۴۶. مشفق، ۴۷. حاذق، ۴۸. ملهم، ۴۹. مضراب، ۵۰. کمال، ۵۱. هویدا، ۵۲. نذری، ۵۳. ناصر علی، ۵۴. واقف، ۵۵. شاه تیمور کابلی، ۵۶. ظهوری، ۵۷. بنائی، ۵۸. فخری، ۵۹. عاشق، ۶۰. جلال الدین دوانی، ۶۱. مقبل، ۶۲. رستم، ۶۳. سمیع سمرقندی، ۶۴. باقی کاشانی، ۶۵. صامت، ۶۶. رفعت نیشابوری، ۶۷. طاهر نصرآبادی، ۶۸. والیای بلخی نستعلیق متوسط آمیخته با عنصرهای خط شکسته و ثلث ریز و درشت، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۵۷ برگ (a1 - a57)، ۲۱×۱۱ س، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضربی، برگ اول نسخه افتاده است.

بیاض ۴۰۸۵

این مجموعه نمونه‌های اشعار شاعران ذیل را فرا می‌گیرد: بیدل، جامی، حافظ، ناصر علی، شوکت صائب، نستعلیق روشن آمیخته با عنصرهای خط شکسته، شرقی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۸۰ برگ (a80 - b1)، ۱۲×۱۹/۵ س، متن در دو ستون ثبت گردیده اطراف آن با خط سرخ جدول کشیده شده است. هر یک بیت در داخل مربعهای جداگانه آورده می‌شود، مقوایی بر بالای آن کاغذ سرخ چسبانده شده، نسخه کامل است.

بیاض ۴۹۷۷

این نسخه قصاید، غزلیات و رباعیات به زبانهای فارسی و ازبکی نوشته ۶۹ شاعر، ذیل و نیز برخی حکایات نثری اخلاقی، مفردات، رباعیات و چستانها را در بر می‌گیرد: ۱. فنای، ۲. ناجی، ۳. جامی، ۴. نسیمی، ۵. منیری، ۶. ضیایی، ۷. حافظ، ۸. املا، ۹. محب، ۱۰. شاهی، ۱۱. امیر، ۱۲. ثنائی، ۱۳. سعدی، ۱۴. قاسم، ۱۵. امیر خسرو، ۱۶. عراقی، ۱۷. سیدا، ۱۸. ناصر علی، ۱۹. بیدل، ۲۰. مشفق، ۲۱. مضطر، ۲۲. خاکی، ۲۳. محمود، ۲۴. قدسی، ۲۵. غنی، ۲۶. نجات، ۲۷. عمعق، ۲۸. عصمت، ۲۹. واله، ۳۰. میرابوالحسن، ۳۱. عبدالرزاق، ۳۲. میرهادی، ۳۳. میرزا جلال اسیر، ۳۴. حشمت، ۳۵. قدرتی شیرازی، ۳۶. صائب، ۳۷. اهلی شیرازی، ۳۸. شرف، ۳۹. کمال خجندی، ۴۰. حسرت، ۴۱. فارغ، ۴۲. مقبل، ۴۳. هلالی، ۴۴. کاملی، ۴۵. مشرب، ۴۶. هجری، ۴۷. نادر، ۴۸. عرفی، ۴۹. محب، ۵۰. مقیمی،

۵۱. ناظم، ۵۲. وصالی، ۵۳. منشی، ۵۴. طغرل، ۵۵. میرزا بهادر پیرمستی، ۵۶. امیری، ۵۷. انصاری، ۵۸. محزون، ۵۹. حزین، ۶۰. شیدا، ۶۱. زیب النساء، ۶۲. نظامی، ۶۳. شمس تبریزی، ۶۴. مسعود، ۶۵. خاقانی، ۶۶. فراقی، ۶۷. معین، ۶۸. امیر تیمور، ۶۹. نذری، نستعلیق ریز، کارخانه‌ای، تقریباً اواخر قرن ۱۳ق / ۱۹م. - اوایل قرن ۲۰م، ۹۰ برگ، ۱۲×۱۹/۵ س، مقوایی، سبز رنگ ساخت ماوراء النهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه کامل است.

بیاض ۴۹۷۲

این مجموعه قصیده، مثنوی، مخمس، مناجات، رباعی و قطعه‌های فارسی و ترکی شاعران ذیل را فرامی‌گیرد: ۱. سلیمان، ۲. مولوی، ۳. آقا محمد، ۴. حافظی، ۵. نوروزی، ۶. شریف، ۷. شمس‌الدین، ۸. ملا ترسون، ۹. جامی، ۱۰. عبیدی، ۱۱. احمد یسوی، ۱۲. فضولی، ۱۳. حافظ، ۱۴. نذری، ۱۵. شریفی، ۱۶. املا، ۱۷. شیدا، ۱۸. شیخ خداداد، ۱۹. جامی، ۲۰. جرمی، ۲۱. صائب، ۲۲. شوکت، ۲۳. ناظم، ۲۴. ملای رومی، نستعلیق روشن، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۹۵ برگ (a1 - b1۹۵)، ۱۷/۵×۲۴/۶ س، متن در دو و سه ستون ثبت گردیده، عناوین با جوشه و رنگ سبز نوشته شده‌اند، نسخه ناقص است: اول و آخر آن افتاده، حواشی بسیاری از برگ‌ها بریده شده است.

بیاض ۴۱۳۳/۱

این مجموعه کوچک نمونه‌های غزلیات فارسی جامی و ترکی نوایی را دربر می‌گیرد، نستعلیق معمولی آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، آخر قرن ۱۲ - اول قرن ۱۳ق / آخر قرن ۱۸ - اول قرن ۱۹م، ۶ برگ (a1 - b۶)، ۲۰×۱۴/۵ س، عناوین با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی نوساخت بر بالایش کاغذ زرد رنگ چسپانده شده، نسخه ناقص بوده اول و آخر ندارد.

بیاض ۱۸۵۳/۳

این مجموعه شامل اشعار شاعران ذیل می‌باشد: بیدل، غیائی، جامی، ناکام، شهرت و بیانی، نستعلیق متوسط، شرقی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۱۱ برگ (a۴۴ - a۱۵۵)، ۱۹×۱۲ س، مقوایی نوساخت بر بالایش پارچه آبی رنگ چسپانده شده، نسخه بسیار مستعمل است.

بیاض ۵۵۲۲

نسخه شامل غزلیات و اشعار صایب، شافی، مولانا شرف بافقی، نظیری، میرحیدری، سعدی و بیدل است و بخشی از لیلی و مجنون امیر خسرو دهلوی نیز اضافه شده است، نستعلیق و شکسته،

شرقی فرسوده، ۱۰۸۴ق / ۱۶۷۳م، ۵۲ برگ، نسخه اول و آخر ندارد. بیشتر برگ ها ترمیم شده و بعضی قابل استفاده نیست.

بیاض ۴۹۸۳

ادبیات نظمی و نثری با مجمع الدعوات و قصیده مدحی به نام خواجه احمد یسوی در مجموعه عده‌ای از اشعار ترکی مشرب و دیگر شاعران نیز موجود است، نستعلیق، خوقندی، تقریباً نیمه اول قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۷۹ برگ (a۱ - b۷۹) ۱۵×۲۴س، اشعار با عناوین شنگرف، بدون جلد، نسخه اول و آخر ندارد. در صفحه اول قید صاحب سابق بیاض - محمود دیاری سمرقندی موجود است.

بیاض ۳۵۷۵/۲

این مجموعه اشعار از یکی شاعران و آثار ترکی زبان ذیل را فرا می‌گیرد: ۱. خدایارخان، ۲. بیهوده، ۳. سودائی، ۴. بیدل، ۵. مشرب، ۶. آته بای، ۷. مقیم، ۸. قاری، ۹. ذلیلی، مرثیه حسرت نامه، وفات نامه آن حضرت، حکایت مصطفی، در آخر نسخه اشعار با خط دیگر، نستعلیق سرسری، خوقندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۱۹ برگ (a۷ - a۱۱۹)، ۱۵×۲۶س، متن به شکل مورب در یک ستون ثبت گردیده، عناوین آن با جوشه نوشته شده‌اند. مقوای سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه با بی‌اعتنایی تهیه و کتابت گردیده است، حتی بعضی برگ ها آن با قلم عادی نوشته شده‌اند. بسیاری از برگ ها نسخه (a۳۸ - b۴۵، a۷۶ - b۸۲، a۹۵ - b۱۰۰، b۱۱۴ - a۱۱۵) نانوشته (خالی) گذاشته شده‌اند. ورقهای ۱۱۳ - ۱۱۴ و ۱۱۶ - ۱۱۹ با خط دیگری نوشته شده‌اند.

بیاض ۴۲۷۱/۵

اشعار شاعران ذیل را دربر می‌گیرد: ۱. بیدل، ۲. عصمت، ۳. مولانا جامی، ۴. املا، نستعلیق متوسط آمیخته با بعضی عنصرهای خط شکسته، خوقندی، اواخر قرن ۱۲ق - اوایل قرن ۱۳ق / اواخر قرن ۱۹ - اوایل قرن ۱۸م، ۶۴ برگ (a۱۱۵ - a۱۷۸)، ۱۳×۲۰س، متن به شکل اریب در دو ستون ثبت گردیده، عناوین آن با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی تمشکی رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه اول و آخر ندارد.

بیاض ۳۶۸۷

این مجموعه شامل اشعار فارسی و ترکی ۳۳ نفر شاعر ذیل می‌باشد: ۱. نسیم، ۲. علی، ۳. بسل، ۴. مظهر، ۵. محیی، ۶. حافظ، ۷. مولانا مخلص، ۸. محتشم، ۹. مولانا آهی، ۱۰. مولانا حیدر، ۱۱. مولانا عرفی، ۱۲. مولانا سفالی، ۱۳. جامی، ۱۴. مولوی سیفی، ۱۵. مجلسی، ۱۶. مولانا نصیری، ۱۷.

طاهری، ۱۸. نظام، ۱۹، مجلس، ۲۰. خسرو، ۲۱. اقدسی، ۲۲. شیخ سعدی، ۲۳. سلمان، ۲۴. مولانا تقی، ۲۵. کمال، ۲۶. فغانی، ۲۷. ابوتراب، ۲۸. شاهی، ۲۹. مولانا جمال، ۳۰. گلشن، ۳۱. زیب النساء، ۳۲. شیدا، ۳۳. غزالی، ساقی نامه، نعت رسول الله، مبدع نور، نعت آن حضرت، در برگ های ۵۲a - ۵۶۴ اشعار فارسی و از یکی شاعران گوناگون ثبت گردیده است. نستعلیق ریز، کارخانه‌ای زرد رنگ، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۶۴ برگ (b۱ - ۵۶۴)، ۱۷/۵ × ۱۰/۵ س، برگ های نسخه جدول کشی شده است. نام شاعران با جوشه نوشته شده است، متن در دو ستون به شکل اریب درج گردیده، مقوایی نوساخت، در نسخه چنین نارساییها جای دارند: جلد فرسوده شده است، دفترها از جلد و ورقها از همدیگر جدا گردیده‌اند، متن بعضی برگ ها از تأثیر رطوبت خراب گردیده است.

بیاض ۵۰۶۳

مجموعه‌ای است شامل قصه‌ها و اشعار دینی و اخلاقی، نستعلیق، خوقندی، تقریباً آخر قرن ۱۳ق / آخر قرن ۱۹م، ۱۱۹ برگ (a۹ - ۵۱۴۲)، ۱۶/۷ × ۹/۵ س، بعضی عناوین و نشانه‌ها با شنگرف، اول و آخر نسخه مفقود است. در برگ ۱۲۰ نسخه ۱۳۳۳ق / ۱۹۱۴-۱۹۱۵م ثبت گردیده است.

بیاض ۵۳۵۰

عبارت از قطعه‌ها (بندها) مخمسات و غزل در تعریف سراپای محبوب، نستعلیق، خوقندی، تقریباً آخر قرن ۱۳ق / آخر قرن ۱۹م، ۸ برگ (a۱ - ۵۸)، ۲۱ × ۱۳ س، عناوین و جدول با شنگرف، بدون جلد، نسخه ناقص است، بخشی است یک بیاض مفصل.

بیاض ۵۳۴۷

این مجموعه نمونه‌های اشعار سعدی، حافظ، بیدل، املا و مشرب را دربر می‌گیرد، نستعلیق آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۵۴ برگ (b۱ - ۵۵۴)، ۱۳/۵ × ۱۵/۵ س، بدون جلد، نسخه اول و آخر ندارد.

بیاض ۵۵۲۰

شامل غزلیات و مخمسات بیده، منعم، املا، ملا ابراهیم، جامی، سیدا، میرباقی، ملامعین، در حواشی از غزلیات حافظ شیرازی، آدمی، نوا و رباعیات اضافه شده است، نستعلیق و شکسته، شرقی سفید، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۶۲ برگ، آخرین برگها و متن از این ناحیه ضرر دیده، نسخه اول و آخر ندارد.

بیاض ۵۵۰۸

شامل غزلیات و مخمسات شعرا بیدل، شیدا، واله، سیدا، غریبی، جامی، راقم، کمال خجندی، اشرف، غیاثی، امیری محترم و عباد است، نستعلیق ریز، خوقندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۴۲ برگ، بدون جلد نسخه اول و آخر ندارد و متن در دو ستون نوشته شده است.

بیاض ۵۵۵۴

شامل غزلیات و مخمسات ادا، بیدل، فالنامه و صد بند ملامشقی، غزلیات حزین، جامی، هلالی، سیدا، عصمت، عاجز، مایل السروشنی، صائب و خرامی است، نستعلیق، خوقندی، ملامختار، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۶۰ برگ، ۲۵/۵×۲۰ س، مقوای فرسوده ترمیم شده، نسخه ناقص است. بیشتر برگ ها سفید، و بسیاری غزلها ناتمام مانده و روی بعضی برگ ها مشق خط انجام گرفته است. فقط فالنامه و صد بند مشقی کامل است.

بیاض ۵۴۸۱

شامل غزلیات سعدی، سیدا، جامی، حافظ، ظلمت، کمال، مسرت، ناصرعلی، خواجه عصمت، بیدل، خواجوی کرمانی، نزاری، هلالی فصلی، جذبی محمد نظر، غریبی و یک غزل از مشرب به زبان ازبکی است، نستعلیق و شکسته، خوقندی و کاغذ جدید سبز و زرد رنگ، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۲۲۳ برگ، ۱۲×۱۳ س، مشکی ماوراءالنهری ترنجدار، نسخه کامل است.

بیاض ۵۵۳۴

شامل غزلیات مخمسات و رباعیات هلالی، حافظ، شهدی، واله، سیدا، بیدل، ملاسید، غیاثی، صائب، جلالی، جامی، معینی، کرامی (به زبان ازبکی)، اکمل خوقندی، نجیب هندی، مشرب، است، نستعلیق و شکسته، خوقندی و ضخیم کارخانه‌ای، ۱۳ق / ۱۹م، ۱۱۰ برگ، نسخه اول و آخر ندارد. اکثر برگ ها در اثر آب رسیدگی خراب شده است.

بیاض ۴۶۲۱

این مجموعه نمونه‌های اشعار (مخمسات، مثنیات، مسدسات، مستزادها، غزلیات و رباعیات) فارسی و ازبکی ۱۰۴ شاعر ذیل را فرا می‌گیرد: ۱. جامی، ۲. نوایی، ۳. خیام، ۴. مشفق، ۵. سیدا، ۶.

فضولی، ۷. حافظ، ۸. زیب النساء، ۹. بیدل، ۱۰. مشرب، ۱۱. هلالی، ۱۲. صائب، ۱۳. نظامی، ۱۴. شوکت، ۱۵. غیائی، ۱۶. شاکر، ۱۷. واله، ۱۸. ادا، ۱۹. عمرخان، ۲۰. فضلی، ۲۱. عصمت بخاری، ۲۲. عندلیب، ۲۳. غازی، ۲۴. امیری، ۲۵. تبریزی، ۲۶. صبحی، ۲۷. آفتی، ۲۸. عاشق، ۲۹. میرزا فاخر، ۳۰. فقری، ۳۱. مشرف، ۳۲. میرک خواجه، ۳۳. نجیب، ۳۴. ناصرعلی، ۳۵. شریف، ۳۶. خجلیت، ۳۷. ابن یمین، ۳۸. عماد، ۳۹. کاتبی، ۴۰. مسعود، ۴۱. خسرو، ۴۲. نکهت، ۴۳. جانی، ۴۴. عشقی، ۴۵. کرام، ۴۶. صمیما، ۴۷. شاهی، ۴۸. قصاب، ۴۹. راجی، ۵۰. عراقی، ۵۱. صادق، ۵۲. بلخی، ۵۳. نو، ۵۴. راقم، ۵۵. اقبال، ۵۶. ادا، ۵۷. عاقلی، ۵۸. عزلت، ۵۹. املا، ۶۰. حزین، ۶۱. لطفی، ۶۲. حاذق، ۶۳. سید، ۶۴. محزون، ۶۵. مرصع، ۶۶. عارضی، ۶۷. خواجه یوسف، ۶۸. اسیری، ۶۹. محسن، ۷۰. آدمی سمرقندی، ۷۱. خاطف، ۷۲. اهلی، ۷۳. سیفی، ۷۴. عبید، ۷۵. جرمی، ۷۶. ملاریاضی، ۷۷. سلطان حسین، ۷۸. سهیلی، ۷۹. آفت، ۸۰. عارف، ۸۱. نرگسی، ۸۲. ناظم، ۸۳. بنایی، ۸۴. مشتاق، ۸۵. اسکندر، ۸۶. وزیر، ۸۷. قاسم، ۸۸. بدحال، ۸۹. جذبی، ۹۰. شهیدی، ۹۱. مهجوری، ۹۲. حاضری، ۹۳. خیالی، ۹۴. حیدر، ۹۵. امیر خسرو، ۹۶. میرهاشم کرمانی، ۹۷. غیرتی، ۹۸. رموزی، ۹۹. ملک شاه، ۱۰۰. آصفی، ۱۰۱. نثاری، ۱۰۲. مایلی، ۱۰۳. طفیلی، ۱۰۴. نادری مروی، نستعلیق ریز آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، ۱۳۰۹ق / ۱۸۹۱م (برگ b159)، ۱۶۰ برگ (b1 - b160)، ۱۴x۲۵/۵ س، متن در دو ستون به شکل آریب ثبت گردیده، برگ های نسخه با خطهای سرخ و آبی رنگ و طلائی جدول کشی شده اند. نامهای شاعران و عنوان انواع نظم با جوشه نوشته شده اند، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای سیاه رنگ ضربی منقش، نسخه کامل است. در حواشی ورقهای a۸۸، b۹۵، a۱۵۲، a۱۵۵ اشعار جامی، رموزی، کمال، نوایی، شریف به شکل آریب درج گردیده اند. صاحب این نسخه میرزا مقیم ولد سفرهای بوده است.

بیاض ۴۶۱۳

این مجموعه مخمسات، مستزاد و مستسها و غزلیات و رباعیات تاجیکی و ازبکی شاعران ذیل را دربر می گیرد: ۱. امیر عمرخان، ۲. هلالی، ۳. محزون، ۴. حافظ، ۵. نوایی، ۶. فضولی، ۷. امیری، ۸. شوکت، ۹. صائب، ۱۰. بخشی از داستان لیلی و مجنون ازبکی مؤلفش نامعلوم، ۱۱. ثنائی، ۱۲. جامی، ۱۳. خاکی، ۱۴. طالبی، ۱۵. ذاکر، ۱۶. حیدر، ۱۷. مانی، ۱۸. معزی، ۱۹. محی، ۲۰. فراقی، ۲۱. صهبا، نستعلیق گوناگون، کارخانه ای گوناگون رنگ، شاید ۱۳۱۸ق / ۱۹۰۰-۱۹۰۱م، (برگ a۴۸)، ۸۷ برگ (b۱ - b۸۷)، ۱۹/۸x۱۲/۵ س، نامهای شاعران با جوشه نوشته شده اند، مقوایی سبز رنگ مجدول و دارای ترنجهای ضربی سیاه و سرخ رنگ، صحاف نسخه ایشان قلی، اول و آخر نسخه افتاده، متن آن از

جلد کننده شده است.

بیاض ۴۸۳۵

این مجموعه نمونه‌های قصاید، غزلیات، رباعیات، مخمسات و قطعات شاعران ذیل را دربر می‌گیرد: ۱. جامی، ۲. لطفی، ۳. مولانا معین، ۴. شوکت بخارایی، ۵. شاهی سبزواری، ۶. حضرت ایشان مرحوم، ۷. میرزا جنید حاذق، ۸. غیاث الدین بدخشانی، ۹. محی، ۱۰. مولانا تجلی دهلوی، ۱۱. فرقت، ۱۲. حاجی مجی الدین، ۱۳. مقیمی، ۱۴. سلیمان شیخ مهجوری، ۱۵. خواجه عصمت، ۱۶. ملا عبدالکریم سپندی سمرقندی، ۱۷. جلال الدین ایشان خوقندی، ۱۸. هلالی، ۱۹. مولانا شریف، ۲۰. ناصر برجامی، ۲۱. ابوالفضل سیرت، ۲۲. صائب تبریزی، ۲۳. سعدی، ۲۴. سنایی، ۲۵. بیدل، ۲۶. آخوند یوسف، ۲۷. مولوی احسان، ۲۸. حافظ، ۲۹. کمال اسماعیل، ۳۰. ناظم، ۳۱. یکدل، ۳۲. بسمل، ۳۳. میان خورشید، ۳۴. طغرای مشهدی، ۳۵. جوهری، ۳۶. خواجه‌جوی کرمانی، ۳۷. میرزا ظاهر غنی کشمیری، ۳۸. محمود، ۳۹. مولانا فضولی، ۴۰. امیر عمرخان فرغانی، ۴۱. سلطان خان توره ادا، ۴۲. مشرب، ۴۳. وزیر، ۴۴. خاطف، ۴۵. مایوس، ۴۶. خجالت، ۴۷. مجرم، ۴۸. محوی، ۴۹. بهجت، ۵۰. جواد، ۵۱. ملا عبدالکریم نمنگانی فصلی، ۵۲. مولانا غازی، ۵۳. امیر، ۵۴. سلمان ساوجی، ۵۵. عطار، ۵۶. صوفی الله یار، ۵۷. راجی، ۵۸. ناله، ۵۹. فانی، ۶۰. محمدمامین پیشاوری، ۶۱. کرامی، ۶۲. شیخ سیف الدین کشمیری، ۶۳. محی، ۶۴. رمزی، ۶۵. مضمّر، ۶۶. نوائی، ۶۷. محتشم کاشی، ۶۸. ناشناس، ۶۹. حصار، ۷۰. خاقانی، ۷۱. واصفی، نستعلیق ریز آمیخته با عنصرهای خط شکسته، کارخانه‌ای گوناگون رنگ، ۳ ذوی الحجه ۱۳۲۰ ق / ۳ مارس ۱۹۰۳ م، ۴۲۵ برگ (b1 - a425)، ۲۰/۵×۲۰/۳ س، متن به شکل اُریب نوشته شده است، برگ‌ها نسخه با خطهای سرخ و آبی رنگ جدول کشی شده‌اند، نامهای شعرا با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی از کتاب درسی زبان روسی، نسخه کامل است.

بیاض ۵۳۵۲

نمونه‌هایی از اشعار شعرای پارسی گو، مثل روحی، جامی، هلالی، شهدی، املا، مشرب، بیدل، غیاثی، فیضی، کاتبی، شاهی، فضولی، سعدی، خواجه عماد، نستعلیق، کارخانه‌ای زرد رنگ، تقریباً اوایل قرن ۱۴ ق / اوایل قرن ۲۰ م، ۱۴۷ برگ (a1 - b147)، ۱۳×۲۰/۵ س، بعضی ابیات با رنگ بنفش نوشته شده است، نسخه اول و آخر ندارد.

بیاض ۳۶۰۴

این مجموعه شامل اشعار فارسی فارسی جامی و اشعار ازبکی نوایی واله، حزین، وحشی و مقیمی است، نستعلیق معمولی آمیخته با عنصرهای خط شکسته، کارخانه‌ای، اوایل قرن ۱۴ق / اوایل قرن ۲۰م، ۵۹ برگ (b۱ - a۵۹)، ۱۶/۵×۲۱ س، مقوایی نازک نوساخت، نسخه در شکل است.

بیاض ۵۵۲۶

قرن ۱۳ق / ۱۹م، بیاض شامل غزلیات و مخمسات بیدل، جامی، حافظ، غیائی، عرفی، سعدی، صایب، مهجوری و سیدا، نستعلیق، خوقندی و کارخانه‌ای، قرن ۱۴ق / ۲۰م، ۶۴ برگ، نسخه اول و آخر ندارد.

بیاض ۴۸۶۵

این مجموعه مثنوی، غزلیات، قصاید و رباعیات به زبانهای فارسی و ازبکی نوشته ۹۶ نفر شاعران ماوراءالنهر و ایران را فرا می‌گیرد که آنها چندان مشهور نبوده‌اند: ۱. نشاء سمرقندی، ۲. نجیب کاشانی، ۳. نشانی سمرقندی، ۴. نصیر کاشانی، ۵. نومید سمرقندی، ۶. وحید اصفهانی، ۷. وحشت اصفهانی، ۸. وحدت اصفهانی، ۹. واصلی گیلانی، ۱۰. واهب بخاری، ۱۱. هادی کاشانی، ۱۲. واقفی اصفهانی، ۱۳. هستی اصفهانی، ۱۴. هویدای نسفی، ۱۵. جامی، ۱۶. معنی، ۱۷. صائب، ۱۸. ناصرعلی، ۱۹. مشرب، ۲۰. علی بیک اصفهانی، ۲۱. حاجی خان، ۲۲. فزونی، ۲۳. واضح، ۲۴. شریف، ۲۵. ملیحای سمرقندی، ۲۶. مسعود اصفهانی، ۲۷. ملهم بخارایی، ۲۸. مجنون بخاری، ۲۹. ناصر بلخی، ۳۰. نویر بخاری، ۳۱. نادم حصار، ۳۲. نعیم بخاری، ۳۳. نعمت، ۳۴. میرنجات سبزواری، ۳۵. زاهد افکار سمرقندی، ۳۶. آدم مشهدی، ۳۷. میرزا مقیم احسان، ۳۹. اخگر، ۴۰. امتحان، ۴۱. الفت، ۴۲. آگهی کاشانی، ۴۳. انور کاشانی، ۴۴. بهرام، ۴۵. بهجت، ۴۶. بدیع، ۴۷. تائب هراتی، ۴۸. تماشای بقای سمرقندی، ۴۹. قلندر هندی، ۵۰. جوهر، ۵۱. حاتم خواجه، ۵۲. حسینی، ۵۳. خازن عراقی، ۵۴. خاکسار حصار، ۵۵. خادم، ۵۶. داغی، ۵۷. رسوا، ۵۸. رضا، ۵۹. رونق، ۶۰. ربیع بدخشانی، ۶۱. راقم مشهدی، ۶۲. رفیع، ۶۳. ذائب سمرقندی، ۶۴. سمیع، ۶۵. زمان اصفهانی، ۶۶. سیاح سبزواری، ۶۷. سیدای اصفهانی، ۶۸. سیدای نسفی، ۶۹. شاکر، ۷۰. شوکت بخارایی، ۷۱. شاهی سمرقندی، ۷۲. شعله بخاری، ۷۳. صاحب کاشانی، ۷۴. صدر سمرقندی، ۷۵. صامت اصفهانی، ۷۶. صفای کاشانی، ۷۷. عاطف اصفهانی، ۷۸. کاظم، ۷۹. لطیف بستامی، ۸۰. مستعید، ۸۱. سرور، ۸۲. نظر محمدخان بن دین محمدخان، ۸۳. مطلب، ۸۴. ذکریای بدخشانی، ۸۵. عرفان بخارایی، ۸۶. شاهی، ۸۷. محتشم، ۸۸. ممتاز سمرقندی، ۸۹. ملامانع سمرقندی، ۹۰. مولانا مؤمن، ۹۱. مهجور تاشکندی، ۹۲. مشتاق کاشانی، ۹۳. مظهر

بخاری، ۹۴. منظور سمرقندی، ۹۵. میرزا صادق خان منشی، ۹۶. میرزا عظیم سامی، نستعلیق، ریز روشن، کارخانه‌ای گوناگون رنگ، تقریباً اوایل قرن ۱۴ق / اوایل قرن ۲۰م، ۵۰ برگ، (a1 - a50)، ۱۴×۲۰ س، مقوایی نوساخت سبز رنگ، نسخه بسیار فرسوده است، دفترها از همدیگر جدا شده‌اند اول و آخر نسخه افتاده است.

بیاض ۵۵۲۹

شامل اشعار و پارچه‌های منثور آمیخته به نظم دربارهٔ صوفیان هلالی، سعدی، قصاب، محتشم، بیدل، عصمت، حافظ، مغربی، اوحدی، کمال، جامی، عاشق، مشتاق، ثنایی، آزاری، فروغی، حیدر کلوج، اهلی شیرازی، بابا فغانی، صبحی، شاه قاسم، نیازی، محمد کاشی، عرفی عراقی، دهلوی، کلیم همدانی، علوی، هلالی، خواجه سلمان، آمنی، آهی، اهلی، قبولی، خسرو، عبدی، ابن یمین، نیشابوری، خواجه همام، کاتبی، نزاری قهستانی، چند نسخهٔ منثور و منظوم با هم در یک جملهٔ کاغذی جا گرفته‌است، نستعلیق، خوقندی و شرقی سفید، تعداد برگ نامشخص، ۱۴×۲۳/۵ س، نسخه اول و آخر ندارد، همهٔ برگ‌ها از هم گسسته شده ولی متن موجود قابل استفاده است.

بیاض ۵۵۳۰

شامل قصاید، غزلیات، مخمسات و رباعیات بیدل، قادری، محی، سعدی، امیری، املا، سیدا، سیدغازی، جامی، سامع، شوکت، خاقانی، مضراب، حزین، ناله، ادا، خاکی، عطار، املا، حاذق، حسرت، مشرب، ناصح، جذبی، صائب، میری، واله، میرزا صدیق، فنا، فیض، ثنائی، محمور، غافل، حکمت فعلی و چند شعر به زبان ازبکی، نستعلیق عادی، خوقندی، ۱۳۲ برگ، تیماج خیلی فرسوده، نسخه اول و آخر ندارد. و بر اثر رطوبت خیلی فرسوده شده، ولی متن اصلی قابل استفاده است.

بیاض ۵۵۳۱

شامل غزلیات، نعت، مخمسات شعرا: غیائی، بیدل، حسرت، مولوی، شمس تبریزی، جامی، خجالت، فصولی، سیدا، صائب، ملهم، گلریز، ناسخ، شوکت، حضرت خواجه صادق، و املا: یوسف، غریبی، ناظم، نادرشاه، سعدی، ناصرعلی، کمال، عبدالمؤمن جان، املا مشرب دکنی، غیاث الدین، زیب النساء، صادق، نظامی، قصاب، شکسته و نستعلیق زیبا، خوقندی و شرقی ملون، ۱۵۶ برگ، متن در دو ستون نوشته و اطراف آن به آب طلا جدول کشی شده است، تیماج فرسوده، نسخه اول و آخر ندارد، از اول ۶ برگ پاره شده، در وسط نسخه نیز برگ‌هایی پاره شده، ولی متن اصلی قابل استفاده است.

بیاض ۵۵۱۵

شامل اشعار آصفی، املا، جامی، عصمت، غیائی، سید، واعظ، محتشم، صایب، بیدل، کمال خجندی، قصاب، قانع، فانی، خواجوی کرمانی، نستعلیق با علایم شکسته، شرقی، ۵۶ برگ، ۱۷×۲۶ س، اول و آخر نسخه موجود نیست. برگ ها از هم گسسته و اطراف آن پاره شده است.

بیاض ۵۴۹۲

شامل غزلیات و مخمسات ادا، هلالی، بیدل، جامی، غیائی، نظامی و همایون، نستعلیق، خوقندی، ۱۲۵ برگ، ۱۶×۲۴ س، نسخه اول و آخر ندارد. متن بعضی از برگ ها در اثر آب رسیدگی خراب شده است.

بیاض ۵۴۸۳

شامل غزلیات حافظ شیرازی، املا، جامی، آصفی و شیدا، نستعلیق، شرقی ضخیم، ۶۱ برگ، ۱۲×۱۷/۵ س، تیماج فرسوده، نسخه اول و آخر ندارد، برگ ها از هم گسسته شده از جلد می افتند.

بیاض ۴۲۷۱/۱۱

شامل اشعار حافظ شیرازی، بیدل، جامی و املا، نستعلیق، خوقندی، عبدالعظیم، ۴۴ برگ، (b۲۶۱ - b۲۱۱)، ۱۳/۵×۲۰ س، سرخ رنگ ماوراءالنهری، نسخه اول و آخر ندارد.

بیاض ۵۳۰۶

مجموعه خیلی کوچک از شعرا: حافظ شیرازی، حاذق، میرزا شوکت اصفهانی، مولوی جرمی خجندی، ایشان مشرب، بیدل و غیره، نستعلیق، خوقندی، ۴۵ برگ، اول و آخر نسخه موجود نیست.

بیاض ۵۳۰۸

شامل اشعار شعرا: شهدی، نیاز، احمدی، غیائی، حافظ، خواجه حمید و غیره، نستعلیق، خوقندی، ۳۰۵ برگ، ۱۶×۲۱/۵ س، سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر، آخر نسخه موجود نیست.

بیاض ۵۳۳۱/۱

شامل غزلیات مشرب، امیرعلیشیر نوایی (به ازبکی)، امیر عمرخان، بیدل، حافظ، جامی، صایب، واعظ، شکسته با نستعلیق، معاصر کارخانه‌ای و کاغذ ساخت سمرقند، ۱۶۶ برگ، (a۱ - b۱۶۶)، ۱۳×۲۰ س، بعضی غزلها به رنگ قرمز نوشته شده است، مشکی ساخت ماوراءالنهر خیلی فرسوده.

اول و آخر کتاب موجود نیست.

بیاض ۵۳۱۵

نسخه شامل غزلیات بیدل، حافظ، حسرت، احمد جامی و غیره، نستعلیق با شکسته، خوقندی، ۲۷ برگ، ۱۹×۲۱/۵ س، نسخه اول و آخر ندارد.

بیاض ۵۳۴۱

نسخه شامل غزلیات میرسید شریف، سیدا، سعدی و رباعیات مختلف، نستعلیق، خوقندی، سمرقندی، ۳۲ برگ، ۱۲×۲۱/۵ س، قهوه‌ای ساخت ماوراء النهری خیلی فرسوده، نسخه اول و آخر ندارد. ورقها از هم جدا شده و از جلد می‌افتند.

تیمور نامه ۵۵۱۶

مولانا هاتفی (متوفی ۹۲۷ق / ۱۵۲۱م)، قرن ۱۰ق / ۱۶م، داستان دربارهٔ حیات تیمور لنگ است و به نامه‌های ظفرنامهٔ تیموری و ظفرنامهٔ هاتفی نیز مشهور است، نستعلیق، شرقی ضخیم، ۱۱۲ برگ، ۱۶×۲۶/۵ س، متن در دو ستون نوشته شده و اطراف برگ‌ها به رنگ قرمز و آبی جدول کشی شده، نسخه ناقص است: اول و آخر کتاب موجود نیست، داخل کتاب روی حواشی نوشتجات مختلف و مشق خط اضافه شده. آثار نم و داغ و لکه موجود است، اطراف برگ‌ها پاره شده، اما متن اصلی قابل استفاده است.

تیمور نامه ۵۵۱۴

میرزا رموز (؟)، تألیف ۱۲۴ق / ۱۷۱۲م، رساله‌ای دربارهٔ سرگذشت تیمور لنگ و دیگر واقعه‌های افسانه‌ای از حیات آن دوره، نستعلیق بد، خوقندی، ۸۶ برگ، ۱۷×۲۶، نسخه ناقص است ۶، اول و آخر ندارد. در اثر آب رسیدگی بسیار برگ‌ها زرد شده. آثار لکه و داغ موجود است.

جنگ نامه ۳۴۶۵/۳

از نامعلوم، این مثنوی در پیروی شاهنامهٔ فردوسی و در موضوع قهرمانی نوشته شده است، مثنوی مقدمهٔ نثری دارد و با زبان ازبکی تألیف یافته است، نستعلیق متوسط، خوقندی، ملامحمد، ۱۲۸۵ق / ۱۸۶۸-۱۸۶۹م، ۳۳ برگ (b۶۵ - b۹۸)، ۱۳×۲۰ س، متن در دو ستون ثبت گردیده است، مقوایی

ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی و جدول با خطهای رنگین، نسخه در شکل موجوده کامل است، اما در حواشی برگهای آن آثار تأثیر رطوبت به نظر می‌رسد، گوشه‌های جلد موش خورده می‌باشند، در حواشی بعضی برگها قید و علاوه‌های کاتب نسخه جای دارند. در سه برگ بعد از متن اثر افزوده شده اشعار گوناگون ازبکی درج گردیده است.

چهل حدیث ۵۵۴۱/۱

ترجمه عبدالرحمن جامی (متوفی ۸۹۸ق / ۱۴۹۲م)، رساله شامل چهل حدیث که از طرف جامی به زبان فارسی و از طرف نوایی به زبان ازبکی و نظم ترجمه شده است، نستعلیق درشت و زیبا، شرقی ضخیم، ۱۳۱۵ق / ۱۸۹۷م، ۳۳ برگ، (a۱ - b۳۳)، ۲۵/۵x۲۰ س، احادیث به رنگ قرمز نوشته شده، اطراف متن به رنگ آبی، سبز و آب طلا جدول کشی شده، قهوه‌ای، ماوراءالنهری ترنجدار، نسخه ناقص است. متن در حدیث ۳۹ قطع می‌شود.

حدیقة الرسول ۱۹۸۴/۱

عبدالرحمن بن میرزا پادشاه خطلانی متخلص به ناصح، سروده ۱۲۲۶ق / ۱۱۸۱۱م (برگ ۱۳۴b، ماده تاریخ تألیف = زیب چارباغ)، این مثنوی که براساس تعالیم تصوف سروده شده و شامل ۴ باب و حکایات بسیار با مضمون اخلاقی است، نستعلیق متوسط، خوقندی کهنه، دستنویس شاعر، ۱۲۲۸ق / ۱۸۴۳م، ۱۳۳ برگ (b۱ - b۱۳۳)، ۲۳/۵x۱۵ س، متن در دو ستون ثبت گردیده، اطراف آن با خطهای سرخ جدول کشی شده است، عناوین در نسخه با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی ساخت ماوراءالنهر و بر بالای آن کاغذ مخصوص چسبانده شده، نسخه بسیار مستعمل بوده، بعضی برگ هایش از جلدکننده شده‌اند.

خمسه ۴۹۳۹

شیخ ابومحمد الیاس بن یوسف مؤید نظامی گنجوی (متوفی نزدیک ۶۰۱ق / ۱۲۰۴-۱۲۰۵م)، سروده ۵۹۳ق / ۱۱۹۷م، این نسخه شامل آخرین کتاب خمسه شاعر بوده، بیان فتوحات و کارنامیهای اسکندر را فرا می‌گیرد و شامل دو بخش جداگانه و مستقل «شرف نامه» و «خرد نامه» است، نستعلیق گوناگون آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی و دیگر انواع کاغذهای شرقی، احتمالاً عزت خان بن حمزه خان (برگ a۱۱۰)، شاید ۱۰۲۹ق / ۱۶۱۹-۱۶۲۰م، ۲۲۷ برگ (b۱ - b۲۲۷)، ۲۱/۵x۱۱/۵ س، آغاز سرلوحه‌ها با جوشه نوشته شده است، چرمی قهوه‌ای رنگ تیره و بعداً

با چرم سفید رنگ ترمیم شده، آخر نسخه افتاده است.

خمسه ۳۸۱۰

نظام الدین امیر علیشیر نوایی (۸۴۴-۹۰۶ ق / ۱۴۴۱-۱۵۰۱م)، سروده ۸۸۸-۸۸۹ ق / ۱۴۸۳-۱۴۸۴م، این نسخه فقط سه مثنوی خمسه شاعر، یعنی فرهاد و شیرین (b۱ - b۹۱)، لیلی و مجنون (b۹۱ - b۱۴۶) و سبعة ستاره را (b۱۴۶ - a۲۲۲) فرا می‌گیرد، نستعلیق متوسط، خوقندی، ۲۵۸ اق / ۱۸۴۲-۱۸۴۳م، ۲۲۲ برگ، ۲۵×۳۰ س، متن در چهار ستون ثبت گردیده، اطراف آن با خطهای قهوه‌ای رنگ جدول کشی شده است، عناوین در آن با جوشه نوشته شده‌اند. در آغاز هر یک مثنوی سرلوحه بسیار ساده جای دارد، مقوایی تیره رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه فرسوده و مستعمل است.

دیوان ابن یمین ۴۸۹۲/۱

فخرالدین محمود بن امیر یمین الدین محمد طغرای فریومدی معروف و متخلص به ابن یمین (۶۸۵-۷۶۹ ق / ۱۲۸۴-۱۳۶۸م)، این مجموعه شامل غزلیات، رباعیات و قطعات شاعر است، نستعلیق متوسط، خوقندی، شاید ۱۱۱۱ اق / ۱۶۹۹م، ۸۴ برگ (a۱ - b۸۴)، ۲۳/۸×۱۳/۵ س، متن در دو ستون ثبت گردیده، اطراف آن با خطهای سرخ و سیاه جدول کشی شده است، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضربی و شیرازه سرخ و سیاه رنگ، نسخه چنین نارساییهایی دارد: گوشه برگ ۷کنده شده است که از آن متن ضرر دیده است، در بسیاری برگ های نسخه آثار تأثیر رطوبت، داغهای قهوه‌ای رنگ و بعضاً پخش گردیدن سیاهی، خوردن موربانه دیده می‌شود.

دیوان املا ۴۸۶۷

آخوند ملامحمد املا بخارایی (متوفی ۱۱۶۲ ق / ۱۷۴۷م)، این مجموعه که دیوان اول شاعر است، غزلیات (b۱ - a۱۶۹) و رباعیات او (a۱۶۹ - a۱۷۶) را شامل می‌شود، نستعلیق روشن، خوقندی، سید میرمحمد عثمان خواجه، ۲۹۵ اق / ۱۸۷۸م، ۱۷۶ برگ (b۱ - a۱۷۶)، ۲۶×۱۲/۵ س، نسخه کامل است، در برگ a۱۳۵ نقش دو مهر بیضی شکل با ذکر اسم سید عثمان خواجه جویباری ابن ملاسعدی خواجه ۱۲۱۴ ق / ۱۷۹۹-۱۸۰۰م دیده می‌شود.

نسخه مکرر ۵۳۸۶

نستعلیق و شکسته، خوقندی، ۴۱ برگ، ۱۳×۲۲ س، نسخه اول و آخر ندارد، متن موجوده در اثر نم و رطوبت خیلی خراب شده است.

دیوان بیدل ۵۴۹۰/۱

میرزا عبدالقادر (متوفی ۱۱۳۳ق / ۱۷۲۰م)، دیوان شاعر، شامل غزلیات و رباعیات، شکسته و نستعلیق، خوقندی و شرقی سفید، محمدناصر بن محمد رحیم بن احمد صادق، ۱۱۹۷ق / ۱۷۸۲م، ۱۶۷ برگ (a۱ - b۱۶۷)، ۱۶×۲۲/۵ س، متن در دو ستون نوشته شده است، از اول نسخه چند برگ موجود نیست.

نسخه مکرر ۳۹۱۵

نستعلیق متوسط آمیخته با عنصرهای خط شکسته و بدون نقطه، خوقندی جلادار، تقریباً قرن ۱۲ق / ۱۸م، ۲۸۴ برگ (b۱ - b۲۸۴)، ۱۳×۲۱ س، متن در دو ستون ثبت گردیده است، برگ ها a۲، a۳، a۴، a۶ با دو خط لاجورد و برگ های a۸، a۹، a۱۰، a۱۱ با دو خط سیاه رنگ جدول کشی شده اند، مقوایی نوساخت، در حواشی برگ های نسخه آثار تأثیر رطوبت و کپک جای دارد، در بعضی برگ ها سیاهی پخش گردیده است.

نسخه مکرر ۳۶۰۰/۲

نستعلیق معمولی، خوقندی، تقریباً اواخر قرن ۱۲ق / نیمه دوم قرن ۱۸م، ۸ برگ (b۳۸ - b۵۴)، ۱۵/۵×۲۶ س، مقوایی نوساخت، این نسخه فقط ۲۱ غزل دیوان شاعر را فرا می گیرد، از تأثیر رطوبت بسیار ورقهای نسخه و متن در آنها جای داشته ضرر دیده اند، در ۱ برگ قبل از اشعار بیدل، غزلهای «هلالی» درج گردیده اند.

نسخه مکرر ۳۶۱۲

نستعلیق ریز آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، عبدالله میرزا طاهر بن میرعبید الله البخاری، ذوالحجة ۱۲۲۱ق / ۱۸۰۶-۱۸۰۷م، ۱۳۲ برگ (b۱ - a۱۳۲)، ۱۳/۵×۲۳/۵ س، متن در دو ستون درج گردیده، اطراف آن یک خط طلای و دو خط سیاه رنگ جدول کشی شده اند (برگ های ۹-۱۰۲) حواشی برگ های ۱۷-۴۰ با خطهای سرخ، سیاه و طلایی جدا شده، در حواشی برگ های

۱۷-۲۴ نقشه‌های هندسی جای دارند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه بسیار فرسوده و مستعمل بوده، از جانب شخصی بی تجربه ترمیم گردیده است.

نسخهٔ مکرر ۴۴۲۳

نستعلیق آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، ۱۲۳۳ق / ۱۸۱۷-۱۸۱۸م، ۲۸۴ برگ (b۱) - (a۲۸۴)، ۲۲/۵×۱۴ س، مقوایی مستعمل ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، منقش، نسخه ناقص و بسیار فرسوده است.

نسخهٔ مکرر ۵۰۴۵

شکسته نستعلیق، خوقندی، ۱۲۵۴ق / ۱۸۳۸-۱۸۳۹م، ۱۶۳ برگ (a۱ - a۱۶۳)، ۲۳×۱۳ س، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر، ۷ برگ اول نسخ از کثرت استعمال خیلی ضرر دیده پایان برگ ها دریده است.

نسخهٔ مکرر ۴۸۶۰

نستعلیق آمیخته با خط شکسته، خوقندی، محمدشرف ابن داملاکینجه بای یغناپی، جمادی الآخر ۱۲۵۴ق / اوت ۱۸۳۸م، در غجدوان بخارا، ۱۸۰ برگ (b۱ - a۱۸۰)، ۲۴/۷×۱۶ س، متن در دو ستون ثبت گردیده است، اطراف هر یک ستون و غزل و رباعی با خطهای زرد، سیاه و آبی رنگ جدول کشی شده است، در آغاز نسخه عنوان ساده‌ای جای دارد، مقوایی قهوه‌ای رنگ تیره و دارای ۳ ترنج ضربی و ۱۲ شمسهٔ منقش، نسخه کامل بوده، خوب نگهداری شده است، فقط برگ ۵ آن از جلدکنده شده است. در برگ a۱۸۰ مَهر هشت گوشه با ذکر اسم «ترسون خواجه ابن سید فتح الله خواجه» دیده می‌شود. در انجام نسخه ۴ برگ جای دارد که در آنها رباعیات و غزلیات شاعران دوران گوناگون درج گردیده‌اند.

نسخهٔ مکرر ۳۹۳۸

نستعلیق میانه آمیخته با عنصرهای خط شکسته، شرقی، ۱۲۵۶ق / ۱۸۴۰-۱۸۴۱م، ۱۶۹ برگ ۱۴/۵×۲۵/۲ س، مقوایی تیره رنگ دارای ترنجهای ضربی ۷ صحاف نسخه ملاحسان، اول متن افتاده است، نسخه از سبب خوب نگهداری نشدن بسیار ضرر دیده است، ورقها از جلدکنده و پاره شده‌اند، در بعضی ورقها آثار رسیدن آب، کپک، داغ و پخش گردیدن سیاهی به نظر می‌رسند.

نسخه مکرر ۵۵۵۱

شکسته، خوقندی، ۱۲۵۷ق / ۱۸۴۱م، ۱۸۳ برگ، سرخ رنگ ساخت ماوراءالنهری ترنجدار، نسخه کامل است. ۳ برگ اول کمی فرسوده شده ولی متن اصلی قابل استفاده است.

نسخه مکرر ۵۰۲۷

نستعلیق شکسته آمیز مشکل خوان، خوقندی، ۱۲۶۴ق / ۱۸۴۷-۱۸۴۸م، ۱۹۹ برگ (b۱) - ۱۹۹a، ۲۵/۵×۱۵/۵ س، مقوایی زرد رنگ و دارای ترنجهای ضربی سیاه رنگ، میانه برگ ۵۹ پاره شده است از سبب آن متن ضرر دیده است.

نسخه مکرر ۴۹۱۵/۱

شکسته، خوقندی، ۱۲۶۵ق / ۱۸۴۸-۱۸۴۹م، ۴۰۱ برگ (a۱ - b۴۰۱)، ۲۶×۱۵/۵ س، مقوایی سرخ رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای سیاه ضربی، این نسخه کامل است، اما در اکثر برگ های آن آثار رطوبت و داغهای قهوه‌ای رنگ جای دارند، متن در دو ستون درج گردیده است.

نسخه مکرر ۳۵۵۲

نستعلیق متوسط، شرقی، ۱۲۶۶ق / ۱۸۴۹-۱۸۵۰م، خوقند، (برگ b۱۶۵)، ۱۶۵ برگ (b۱) - ۱۶۵b، ۱۵/۵×۲۵/۵ س، مقوایی خرمایی رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه فرسوده می‌باشد: حواشی همه ورقها از تأثیر رطوبت ضرر دیده‌اند، جلد کتاب موش و موربانه خورده می‌باشد

نسخه مکرر ۴۸۳۶

نستعلیق ریز آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، رجب ۱۲۷۷ق / ژانویه ۱۸۶۱م، ۱۸۶ برگ (b۱ - b۱۸۶)، ۲۶×۱۴/۷ س، متن در دو ستون نوشته شده اطرافش با خطهای سرخ و آبی رنگ جدول کشی شده است، مقوایی سیاه رنگ و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه کامل است.

نسخه مکرر ۴۲۲۱

نستعلیق ریز آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، ملاعبدالرزاق دروازی، ۱۲۸۲ق / ۱۸۶۴-۱۸۶۵م، ۱۷۳ برگ (b۱ - b۱۷۳)، ۱۵×۲۶ س، مقوایی تمشکی رنگ ساخت ماوراءالنهر و

دارای ترنجهای ضربی، نسخه در شکل موجود کامل است، اما با وجود این در حواشی برگ های آن آثار تأثیر رطوبت به نظر می رسد، در بعضی ورقها سیاهی پخش گردیده است.

نسخه مکرر ۴۸۵۳

نستعلیق روشن آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی زرد رنگ شفاف، محمدصادق خواجه بن محمود خواجه خوقندی، ۱۲۹۴ق / ۱۸۷۷م، ۲۲۰ برگ، ۲۵/۵×۱۵/۵ س، متن در دو ستون ثبت گردیده، اطراف آن با خط سرخ و آبی رنگ جدول کشیده شده است. در برگ های b۱ و a۲ نسخه شمشه های برنجی رنگ جای دارند، مقوایی سبز رنگ تیره و دارای ترنجهای ضربی جگری رنگ، نسخه کامل است.

نسخه مکرر ۳۶۹۲

نستعلیق زیبای آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، ملامحمد عظیم، ۱۲۹۷ق / ۱۸۷۹-۱۸۸۰م، ۲۷۴ برگ (b۱ - a۲۷۴)، ۱۵×۲۶ س، مقوایی زرد رنگ دارای ترنجهای ضربی، صاف نسخه امین محمد، حواشی برگ های ۱۷۴ و ۱۷۸ پاره شده است، ولی از این متن ضرر ندیده است، در حاشیه برگ a۶۳ رباعیات شاعر با خط کاتب همین نسخه ثبت گردیده اند، در برگ ۲۱۰، ۱ رباعی شاعر با رنگ بنفش خط غیر خط کاتب نوشته شده است.

نسخه مکرر ۴۳۱۱

نستعلیق آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۵۶ برگ (b۱) - ۱۵۶ (b)، ۲۵/۸×۲۵/۵ س، مقوایی سرخ رنگ ساخت ماوراء النهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، آخر نسخه افتاده، بعضی برگ ها را موربانه خورده است.

نسخه مکرر ۴۸۹۱

نستعلیق آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۲۳۹ برگ (b۱) - ۲۳۹ (a)، ۲۵/۷×۱۴ س، مقوایی سبز به زردی مایل و دارای ترنجهای ضربی، صحاف نسخه محمد غیاث، آخر نسخه افتاده است، متن غزلیات در دو ستون و قسمتی از رباعیات به شکل آریب نوشته شده اند.

نسخه مکرر ۴۴۲۱

نستعلیق آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، برگ ۱۹۲ - b۱ -
(b۱۹۲)، ۲۲/۵×۱۲/۵ س، متن در دو ستون ثبت گردیده است، فقط برگ های b۱ - a۲ با خط سرخ
جدول کشیده شده اند، مقوایی سرخ رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش، صحاف نسخه میرمحمد
امین خواجه، نسخه کامل بوده و خوب نگهداری شده است.

نسخه مکرر ۴۹۷۰/۱

نستعلیق ریز آمیخته با بعضی عنصرهای خط شکسته، خوقندی و کارخانه ای آبی رنگ، ابوسعید،
اواخر قرن ۱۳ق / نیمه دوم قرن ۱۹م، برگ ۱۴۴ (b۱ - b۱۴۴)، ۲۵/۴×۱۵ س، مقوایی کبود رنگ
تیره و دارای پنج ترنج ضربی، نسخه کامل بوده خوب نگهداری شده است.

نسخه مکرر ۳۶۰۶

نستعلیق آمیخته با خط شکسته، خوقندی، تقریباً نیمه دوم قرن ۱۳ق / نیمه دوم قرن ۱۹م، ۹۱
برگ (b۱ - b۹۰)، ۱۳×۲۱ س، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، کاتب،
کتابت بقیه نسخه را ادامه نداده است، در ۳ برگ قبل از متن، اشعار از یکی با خط غیر خط کاتب نسخه
نوشته شده درج گردیده اند. این نسخه غزلیات شاعر از قافیه الف تا گ را دربر می گیرد.

نسخه مکرر ۳۶۸۴

نستعلیق میانه، شرقی، ملامحمد بن ملاخدایار، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، برگ ۲۵۶ - b۱ -
(a۲۵۶)، ۱۵×۲۷ س، متن در دو ستون ثبت گردیده اطراف آن کاغذ سرخ چسبانده شده است، مقوایی
سبز رنگ دارای ترنجهای ضربی گوناگون شکل، صحاف نسخه نسیم خواجه، نسخه مستعمل و
فرسوده بوده، حواشی بعضی ورقهای آن موربانه خورده است.

نسخه مکرر ۴۳۰۲

نستعلیق آمیخته با بعضی عنصرهای خط شکسته، شرقی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، برگ ۱۶۷
(b۱ - b۱۶۷)، ۲۵×۱۴/۵ س، مقوایی بر بالای چرم سبز رنگ کشیده شده و دارای ترنجهای ضربی
منقش، برگ های آخر نسخه افتاده و برگ a۱۴ نانوشته مانده است.

نسخه مکرر ۴۴۹۱

شکسته، کارخانه‌ای ملون، تقریباً اواخر قرن ۱۳ ق / اواخر قرن ۱۹ م، ۳۳۸ برگ (b۱ - b۳۳۸)،
۱۷×۱۱ س، مقوایی سبز رنگ نوساخت، نسخه ناتمام مانده و از متن برگ های بسیاری مفقود شده
است.

نسخه مکرر ۵۰۴۴

شکسته نستعلیق، خوقندی، تقریباً آخر قرن ۱۳ ق / آخر قرن ۱۹ م، ۲۴۸ برگ (a۱ - b۲۴۸)،
۲۱×۱۳ س، مقوایی فرسوده لولایی ساخت ماوراءالنهر با روکش تکه‌ای، از صفحه ۱ تا ۱۰ برگ ها پاره
گردیده از متن جدا شده‌اند.

نسخه مکرر ۴۹۹۵

شکسته نستعلیق، ساخت کارخانه، تقریباً آخر قرن ۱۳ ق / آخر قرن ۱۹ م، ۱۱۱ برگ (a۱ -
a۱۱۱)، ۱۲/۵×۱۴/۵ س، بدون جلد، اول و آخر نسخه مفقود است.

نسخه مکرر ۵۵۱۳

شکسته، خوقندی، ملا نظام‌الدین بلخی، ۱۳۵۱ ق / ۱۸۸۳ م، ۱۷۵ برگ، ۱۵×۲۴ س، زرد رنگ
فرسوده، اول نسخه موجود نیست. ۵ برگ اول پاره شده و متن آن قابل استفاده نیست.

نسخه مکرر ۳۸۳۵

نستعلیق آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، ۱۲۹۶ ق / ۱۸۸۴-۱۸۸۵ م، (برگ a۱۴۴)،
۱۴۴ برگ (b۱ - a۱۴۴)، ۱۵×۲۶ س، مقوایی ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضریبی، صحاف
نسخه ملامحمد عمر، متن نسخه کامل است، بر اثر تأثیر رطوبت جلد نسخه و گوشه بعضی ورقها
خراب و پاره گردیده‌اند.

نسخه مکرر ۳۷۹۸

نستعلیق زیبای آمیخته با بعضی عنصرهای خط شکسته، خوقندی، ۱۳۰۷ ق / ۱۸۸۷-۱۸۸۸ م
(برگ a۱۱۳)، ۱۱۳ برگ (b۱ - a۱۱۳) ۱۵×۲۶ س، مقوایی نارنجی رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای
ترنجها ضریبی، نسخه در شکل موجود کامل است.

نسخه مکرر ۵۰۴۶

شکسته نستعلیق، خوقندی، ۱۳۰۵ ق / ۱۸۸۷-۱۸۸۸ م، ۱۹۰ برگ (a۲ - ۱۹۰)، ۲۱×۱۳ س، جدول با سنگرف و آبی، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر ترنجدار، ۱۰ برگ اول نسخه پاره گردیده از نسخه جداست.

نسخه مکرر ۴۹۷۱/۱

شکسته مشکل خوان، کارخانه‌ای گوناگون رنگ، ایشان برهان خواجه ولایشان انوناصر خواجه کتابی، ۱۳۱۳ ق / ۱۸۹۵-۱۸۹۶ م، ۱۴۶ برگ (b۱ - ۱۴۶)، ۲۰/۲×۱۲/۲ س، متن در دو ستون ثبت گردیده اطراف هر یکی از آنها با آب طلا جدول کشی شده است. نسخه دارای عنوان ملون ساده و گل بندینه زراندود می‌باشد، مقوایی سبز رنگ، نسخه کامل است.

نسخه مکرر ۵۳۹۱

نستعلیق مخلوط با شکسته، خوقندی، ۶۶ برگ، ۱۵×۲۵/۵ س، اول و آخر نسخه افتاده است.

نسخه مکرر ۳۹۱۶

نستعلیق زیبای آمیخته با عنصرهای جداگانه خط شکسته، خوقندی، تقریباً اواخر قرن ۱۳ - اوایل قرن ۱۴ ق / اواخر قرن ۱۹ - اوایل قرن ۲۰ م، ۱۴۲ برگ (b۱ - ۱۴۲)، ۱۴/۵×۲۶ س، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه در شکل موجود کامل است، در حاشیه برگ ۲ b۳۵ سطر با خط بد با دستخط غیر خط کاتب نسخه نوشته شده است.

دیوان شاهی ۵۳۹۵

آقا ملک بن جمال الدین امیرشاهی سبزواری (متوفی ۸۵۴ ق / ۱۴۵۰ م)، شامل غزلیات شاعر، نستعلیق بد، شرقی ضخیم، ۳۰ برگ، ۱۴/۵×۲۱ س، اول و آخر نسخه افتاده و اکثر برگ ها از هم گسسته شده است.

دیوان جامی ۳۴۵۸/۱

نورالدین عبدالرحمن جامی (۸۱۷-۸۹۸ ق / ۱۴۱۴-۱۴۹۲ م)، این نسخه شامل غزلیات (برگ a۱ - b۲۳)، ترجیع بندها برگ های (b۱۲۳ - b۱۳۵)، مسمط، مرصع و رباعیات (برگ b۱۳۵ - a۱۴۱)

می‌باشد. غزلیات موافق ترتیب حروف الفبایی هم جایگیر گردیده‌اند، نستعلیق متوسط، شرقی، محمد علی بن داملا خواجه یار، ۱۲۸۳ق / ۱۸۵۶-۱۸۵۷م، ۱۴۱ برگ (a۱ - a۱۴۱)، ۱۵×۲۶/۵ س، متن در دو ستون درج گردیده، اطراف آن با آب طلا جدول کشی شده است، مقوایی ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، اول نسخه افتاده است.

نسخهٔ مکرر ۳۸۶۱

نستعلیق میانهٔ آمیخته با بعضی عنصرهای خط شکسته، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۵۷ برگ (a۱ - b۱۵۷)، ۱۵×۲۴/۵ س، مقوایی سیاه رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه اول ندارد، غزلهای با قافیه الف افتاده‌اند، متن برگ ۱۲ از جانب کاتب نسخه، متن بعضی ورقهای دیگر از جانب شخص دیگر با خط سزسری برقرار کرده شده‌اند.

نسخهٔ مکرر ۵۰۶۲

نستعلیق، خوقندی قدیم، تقریباً نیمهٔ اول قرن ۱۲ق / نیمهٔ اول قرن ۱۸م، ۳۰۴ برگ، ۲۳×۱۳ س، مقوایی قهوه‌ای رنگ قدیمهٔ ساخت ماوراءالنهر، نسخه کامل است.

نسخهٔ مکرر ۳۶۰۰/۳

نستعلیق میانه، خوقندی، تقریباً اواخر قرن ۱۲ق / نیمهٔ دوم قرن ۱۸م، ۴۸ برگ (b۴۶ - b۹۴)، ۱۵/۵×۲۶ س، این نسخه مجموعه‌ای است از غزلیات جامی و در بخش آخر غزلیاتی از املای بخارایی آمده است، مقوایی نوساخت، آخر نسخه افتاده است.

دیوان جذبی ۵۴۶۵/۱

میر مؤمن کاشی، متخلص به جذبی یا جذبه (متوفی ۱۱۶۰ق / ۱۷۴۷م)، شامل بخشی از غزلیات شاعر، نستعلیق، خوقندی، ۴۱ برگ (a۱ - b۴۱)، ۱۴×۲۵/۵ س، نسخهٔ اول و آخر ندارد. برگ‌های نسخه خیلی فرسوده شده آثار داغ لکه موجود است. در برگ ۴۳، ۴۴، ۴۵ اشعار نظری اضافه شده است.

دیوان جرمی ۵۴۱۰

جرمی موزون بدخشانی (اواسط قرن ۱۳ق / ۱۹م)، شامل دیوان غزلیات شاعر، نستعلیق، شرقی،

۶۱ برگ، ۱۶/۵×۲۱ س، اول و آخر نسخه موجود نیست، برگ های ۱۱۳، ۳۵ و ۶۵ موجود نیست. برگ های ۴۲ و ۵۰ از میان پاره شده است.

دیوان حافظ ۲۴۰۰

خواجه شمس الدین محمد حافظ شیرازی (متوفی حدود ۷۹۱ق/ ۱۳۸۹م) نستعلیق میانۀ روشن، شرقی جلدار، تقریباً قرن ۱۲ق / ۱۸م، ۱۷۱ برگ، ۱۱×۱۹/۵ س، عناوین، عبارات «و له ایضاً» با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی قهوه‌ای رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش ساخت ماوراءالنهر، آخر نسخه افتاده؛ در بین برگ های ۱۲-۱۳، ۲۵-۲۶ کنده شده، نسخه از تأثیر رطوبت ضرر دیده است.

نسخه مکرر ۲۶۰۰

شامل غزلیات، قصاید، قطعات، رباعیات و مثنویهای خواجه، نستعلیق ریز روشن، شرقی ضخیم، تقریباً قرن ۱۲ق / ۱۸م، ۲۲۰ برگ، ۱۰/۵×۱۸ س، متن در دو ستون ثبت گردیده اطراف آن با خطهای سرخ جدول کشی شده است، مقوایی سبز رنگ، از اول نسخه حدود ۶ برگ افتاده است، نسخه بسیار فرسوده بوده از تأثیر رطوبت هم ضرر دیده است.

نسخه مکرر ۴۹۳۵

این نسخه شامل مقدمه محمد گل اندام بوده، قصاید، غزلیات، مثنویها، ترجیع بند و ترکیب بندها، مخمسات و رباعیات و قطعات شاعر را فرا می‌گیرد، نستعلیق واضح و روشن، کارخانه‌ای جلدار، ۲۰۶ برگ (b۱ - a۲۰۶)، ۲۸×۱۶/۳ س، متن در دو ستون ثبت گردیده اطراف آنها با آب طلا و رنگهای سرخ، آبی، سیاه جدول کشی شده است، در آغاز بخشهای قصاید و غزلیات، عنوانهای مذهب و ملون زیبا جای دارند؛ عنوان انواع نظم با جوشه نوشته شده‌اند، چرمی سیاه رنگ و دارای ترنجهای ضربی منقش سبز رنگ، این نسخه کامل بوده خوب نگهداری شده است. این نسخه با یاری و طلب قاضی ابراهیم صاحب و نورالدین خیره خان از روی چاپ حیدرآباد هند (در قرن ۱۳ ق) کتابت گردیده است.

نسخه مکرر ۵۰۴۲

نستعلیق خوش، خوقندی، تقریباً اواسط قرن ۱۳ق / قرن ۱۹م، ۳۱۱ برگ، ۲۶/۵×۱۵/۵ س، عنوان و فصلها با شنگرف، مقوایی سبز رنگ ترنجدار ساخت ماوراءالنهر، نسخه کامل است. در مقدمه

از سلطان حسین بایقرا یاد شده که با فرمان او، در سال ۹۰۷ ق / ۱۵۰۱ م، از نسخه‌های زیاد خطی اشعار منسوب به خواجه حافظ گردآوری و به دیوان الحاق کرده می‌شود.

نسخهٔ مکرر ۵۱۷۸

نستعلیق، خوقندی، تقریباً اوایل قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، ۱۲۵ برگ، ۲۲/۵ × ۱۳/۵ س، مقوایی ساخت کارخانه‌ای، نسخه ناقص بوده و آغاز آن تا حرف "د" افتاده است.

نسخهٔ مکرر ۵۳۹۴

نستعلیق میانه، خوقندی، اواخر قرن ۱۳ ق / اواخر ۱۹ م، ۱۰۶ برگ (a۱ - b۱۰۶)، ۱۸ × ۲۷ س، نسخه اول و آخر ندارد.

نسخهٔ مکرر ۴۹۵۸

نستعلیق مایل به شکسته، خوقندی، تقریباً اواخر قرن ۱۳ ق / اواخر قرن ۱۹ م، ۱۰۶ برگ، ۲۴/۲ × ۱۴ س، عناوین فصلها و تخلص «حافظ» با مرکب سرخ، مقوایی تمشکی رنگ ساخت ماوراءالنهر ترنجدار، سه برگ اول از کثرت استعمال پاره شده است.

نسخهٔ مکرر ۴۹۹۷

نستعلیق، خوقندی، تقریباً اواخر قرن ۱۳ ق / اواخر قرن ۱۹ م، ۱۲۸ برگ، ۲۵/۵ × ۱۴/۵ س، مقوایی فرسودهٔ سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر، اول و آخر نسخه افتاده است. پایان برگ های ۱، ۲، ۳ پاره شده و مفقود است.

نسخهٔ مکرر ۵۳۸۹

نستعلیق، خوقندی، اواخر قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، ۱۲۰ برگ، ۱۶ × ۲۳/۵ س، اول و آخر نسخه افتاده است.

نسخهٔ مکرر ۵۳۸۸

نستعلیق، خوقندی، ۵۸ برگ، ۱۳ × ۲۱ س، اول و آخر نسخه افتاده است.

نسخه مکرر ۵۳۳۷

نستعلیق با علایم شکسته، خوقندی، ۲۵۸ برگ، ۱۳/۵×۲۳ س، آخر نسخه موجود نیست.

نسخه مکرر ۵۴۰۴

نستعلیق، خوقندی، ۳۹ برگ، ۱۱/۵×۱۸ س، اطراف متن با رنگ قرمز جدول کشی شده است، اول و آخر نسخه افتاده است.

نسخه مکرر ۵۴۰۲

نستعلیق، خوقندی، ۹۷ برگ، ۱۴/۵×۲۵ س، اول و آخر نسخه افتاده است.

نسخه مکرر ۵۰۰۲

نستعلیق بدخط، خوقندی، ۱۳۲۸ ق / ۱۹۱۰ م، ۶۹ برگ، (b۱ - a۶۹)، ۲۶×۱۵ س، این نسخه برگزیده غزلیات خواجه است، برگ های ۱، ۲، ۳ از بالا پاره گردیده به متن ضرر رسانیده است.

دیوان حضوری ۵۳۳۱/۲

عزیزالله قمی متخلص به حضوری (متوفی ۱۰۰۰ ق / ۱۵۹۲ م)، شامل غزلیات شاعر، نستعلیق، خوقندی، ۳۲ برگ (b۱۶۷ - a۱۹۹)، ۱۲×۲۰ س، فقط بعضی ابیات به رنگ قرمز نوشته شده است، مشکی ساخت ماوراءالنهر فرسوده، آخر دیوان موجود نیست. برگها در اثر نم و رطوبت سیاه شده ولی متن موجود قابل استفاده است.

دیوان رایج هندی ۴۷۲

رایج الهندی (۴)، این مجموعه شامل غزلیات شاعر است، نستعلیق آمیخته با عنصرهای خط شکسته، سمرقندی نازک، تقریباً قرن ۱۲ ق / ۱۸ م، ۳۶۵ برگ (b۱ - b۳۶۵)، ۱۶×۲۵/۵ س، مقوایی ساخت ماوراءالنهر، آخر نسخه افتاده است.

دیوان سیدا ۵۳۴۵

میرعابد سیدای نسفی (متوفی در بین سالهای ۱۱۱۹-۱۱۲۳ ق / ۱۷۰۷-۱۷۱۱ م)، این مجموعه فقط غزلیات شاعر را فرامی گیرد، نستعلیق آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، آدینه محمد

بن سنگین محمد، ۱۲۸۶ق / ۱۸۵۹-۱۸۶۰م، ۱۵۴ برگ (b۱ - b۱۵۴)، ۱۴×۲۱ س، متن در دو ستون ثبت گردیده اطراف آن با خطهای سرخ و آبی جدول کشی شده است، مقوایی زرد رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه کامل به نظر می‌رسد، اما با وجود این در آن بعضی نارساییها دیده می‌شود: برگ‌ها a۹ و ۱۵۱ نانوخته گذاشته شده‌اند، در ۳ برگ قبل متن دیوان، اشعار غریبی، ایشان یعقوب، جذبی و املا ثبت گردیده‌اند.

نسخهٔ مکرر ۴۸۷۶/۲

نستعلیق روشن آمیخته با بعضی عنصرهای خط نسخ، خوقندی، تقریباً قرن ۱۲ق / ۱۸م، ۷۳ برگ (b۱۹۸ - b۲۷۱)، ۲۵×۱۳/۵ س، مقوایی سبز رنگ و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه ناقص است و فقط غزلیات قافیه‌های «ا» - «ر» را فرا می‌گیرد.

نسخهٔ مکرر ۵۳۱۷

نستعلیق، خوقندی، ۱۷۰ برگ، ۲۰×۱۲ س، مقوای سیاه ساخت ماوراءالنهر، از اول و آخر نسخه چند برگی موجود نیست.

دیوان شاکر ۲۱۰

قاضی لطف الله شاکر بخارایی (شاعر و دانشمند معروف تاجیک در قرن ۱۱ق / ۱۷م)، این مجموعه شامل مخمسات (b۱ - a۳، ۷۱)، قصاید (a۳ - b۷۰)، غزلیات (b۷۲ - a۸۴) و مقطعات و رباعیات (b۸۵ - b۹۰) شاعر می‌باشد، نستعلیق آمیخته با بعضی عنصرهای خط شکسته، سمرقندی خوش صفت، تقریباً قرن ۱۲ق / ۱۸م، ۹۰ برگ (b۱ - b۹۰)، ۲۶/۵×۱۶ س، برگ‌های نسخه که متن در آنها در دو ستون ثبت گردیده است، با خط سرخ و آب طلا جدول کشی شده‌اند. در برگ‌های b۱، b۳۴، b۷۲ نسخه عنوانهای زرانود جای دارند. چرمی تمشکی رنگ، نسخه کامل بوده و آرایش داده شده است.

دیوان شوکت ۵۳۲۰/۱

محمد اسحاق بخارایی متخلص به شوکت (متوفی ۱۱۰۷ق / ۱۶۹۵م)، دیوان شاعر شامل غزلیات و رباعیات، نستعلیق، خوقندی و شرقی زرد رنگ، ۱۷۰ برگ، ۱۸×۱۱ س، ساخت ماوراءالنهر و فرسوده، آخر دیوان موجود نیست.

دیوان شیدا ۵۳۲۸/۳

مولانا شیدای خجندی (قرن ۱۲ق / ۱۸م)، نسخه شامل غزلیات شاعر است، نستعلیق، خوقندی، ۳۰ برگ (۵۱۳۰ - ۵۱۶۰)، مشکی ساخت ماوراءالنهر، آخر دیوان موجود نیست.

دیوان صائب ۵۵۰۲

میرزا محمدعلی تبریزی متخلص به صائب (متوفی ۱۰۸۰ق / ۱۶۶۹م)، دیوان شاعر شامل غزلیات و قصاید و رباعیات، نستعلیق ریز، خوقندی، ۳۸۰ برگ، ۲۶/۵×۱۷/۵ س، مقوای کارخانه‌ای، از اول نسخه چند برگ موجود نیست و آخر کتاب هم از بین رفته است.

دیوان صادق ۵۳۳۰/۲

میرزا محمد صادق منشی جاننداری (متوفی ۱۲۳۵ق / ۱۸۲۰م)، دیوان شاعر شامل غزلیات و رباعیات، نستعلیق، سمرقندی، ۴۰ برگ (۲۹۹ - ۲۶۸)، ۱۹/۵×۱۲ س، نسخه ناقص است و همه برگ ها از هم جدا شده سطور متن اصلی در اثر آب رسیدگی خراب شده است و اکثر ابیات قابل استفاده نیست.

دیوان طالب آملی ۳۶۳۹

طالب آملی (متوفی ۱۰۳۵ق / ۱۶۲۷م و یا ۱۰۴۰ق / ۱۶۳۱م)، این نسخه شامل قصاید، غزلیات شاعر است، نستعلیق ریز، شرقی نازک، تقریباً نیمه اول قرن ۱۳ق / اواخر قرن ۱۸ - اوایل قرن ۱۹م، ۲۳۲ برگ (۵۱ - ۵۲۳۲)، ۱۹×۲۴ س، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضربی، صحاف نسخه ملا صائب آلدی، نسخه فرسوده است.

دیوان عبدالقادر گیلانی ۱۵۵۶

منسوب به محی الدین عبدالقادر گیلانی معروف به غوث اعظم و متخلص به محیی (۴۷۰-۵۶۱ق / ۱۰۷۸-۱۱۶۷م)، این مجموعه شامل غزلیات و رباعیاتی است که به اساس گذر سلسله تصوفی قادریه عبدالقادر گیلانی نسبت داده می‌شود، نستعلیق تندنویسی ماوراءالنهری، خوقندی کهنه، حیدر محمد ولد استاد دولت محمد بدخشانی، ۱۲۴۵ق / ۱۸۲۹-۱۸۳۰م، ۱۸۹ برگ، ۱۴/۵×۲۴ س، متن در دو ستون ثبت گردیده است، آغاز هر یک بحر شعری در حواشی برگ ها با جوهر سرخ نوشته شده است، مقوایی گوناگون رنگ لاک الکل و دارای ترنجهای ضربی، نسخه در

شکل موجود کامل است. قبل از متن دیوان در ۳ برگ غزل‌های شهدی (شاعر قرن ۱۳ ق / ۱۹ م) و یک شعر خود «محبی» درج گردیده است.

نسخه مکرر ۱۱۳۹/۱

نستعلیق تندنویس، خوقندی کهنه، ۱۲۴۵ ق / ۱۸۲۹-۱۸۳۰ م، ۴۵ برگ (a۴۵ - b۱)، ۱۳/۵×۲۱ س، مقوایی کهنه بر بالایش کاغذ سبز رنگ تیره لاک الکل کشیده شده، نسخه مستعمل بوده چنین نارساییها دارد: نسخه از تأثیر وقت و رطوبت ضرر دیده است؛ متن در بین برگ های ۴۲-۴۵، ۴۷-۴۸ کنده شده است. در ۱۱ برگ بعد متن دیوان افزوده شده هر نوع نوشته‌ها، از جمله در برگ ها b۴۵ - a۴۷ سرود مراسم عروسی، در برگ های b۴۸ - b۵۹ رساله کوچک تعبیر خواب و رساله ناممائی به زبان عربی مربوط به مراسم دینی ثبت گردیده است.

نسخه مکرر ۱۰۹۸

نستعلیق متوسط، خوقندی، ماه رمضان ۱۲۷۸ ق / مارس ۱۸۶۲ م، ۱۹۲ برگ، ۱۳×۲۰/۵ س، مقوایی مستعمل شرقی، نسخه کامل است.

نسخه مکرر ۱۰۹۲

نستعلیق تندنویس، خوقندی کهنه پست صفت، تقریباً قرن در نسخه ۸۶۳ ق درج گردیده که به نظر نادرست است، ۱۳ ق / ۱۹ م، ۲۳۱ برگ، ۱۳×۲۰/۵ س، متن در دو ستون ثبت گردیده، اطرافش با خطهای سرخ جدول کشی شده است، مقوایی با تلاقی رنگ و دارای ترنجهای نارنجی رنگ ضربی منقش، نسخه مستعمل و فرسوده است.

نسخه مکرر ۱۹۶۹

نستعلیق تندنویس، خوقندی کهنه و فرسوده، تقریباً اوایل قرن ۱۴ ق / اواخر قرن ۱۹ م، ۲۱۳ برگ، ۱۳×۲۳/۵ س، مقوایی فرتوت ساخت ماوراءالنهر، نسخه اول و آخر ندارد، در بین برگ ها ۲-۳، ۷۶-۷۵، ۱۱۴-۱۱۵، ۱۲۷-۱۲۸، ۱۹۸-۱۹۹ کنده شده جای خالی به نظر می‌رسد، متن بعضی برگ ها از تأثیر رطوبت و زمان خراب گردیده است.

دیوان عدیم بدخشانی (به انضمام تاریخچه زندگی شاعر) ۴۹۳۸

(یا دیوان اشک حسرت) سید زمان الوین شاه حسین، متخلص به عدیم متوفی ۱۹۸۳ م، جوزای ۱۳۶۲ ش / ۱۹۸۳ م، شاعر اشعار گوناگون شاعر، نستعلیق، کارخانه‌ای، دستنویس مؤلف، ۱۳۶۲ ش / ۱۹۸۳ م ناحیه جاری کول جمهوری تاجیکستان، جلد اول در ۹۴ برگ، ۲۰×۱۶/۸ س، دو دفتر عادی ساخت کارخانه‌ای زرد رنگ، نسخه کامل است. در روی دفتر چنین نوشته شده است: «از بقایای دیوان اشک حسرت اثر "عدیم" شاعر کوهستان ولایت بدخشان. ارمغان به ادبا و شعرای تاجیک زبان شهر دوشنبه در پایتخت جمهوری (تاجیکستان)». نام شاعر سید زمان الدین، جلد دوم شامل اشعار گوناگون و خاطرات مؤلف، ۱۹۸۳ م، ۹۴ برگ، ۲۰×۱۶/۵ س، دفتر عادی ساخت کارخانه‌ای قرمزی، نسخه کامل است. در صفحه ۵۱ شاعر چنین نگاشته است: «تاریخچه زندگی شاعر رنجیده هشتاد ساله سید زمان الدین - تخلص "عدیم"، شاعر کوهستان ولایت بدخشان از شغنان حوزه پست خوف مربوط ریان بدخشان». جلد سوم، ۱۰۱ برگ، ۲۰/۵×۱۸ س، دفتر عادی ساخت کارخانه‌ای آبی رنگ، نسخه کامل است. مؤلف در آغاز دفتر سوم چنین آورده است: «کتابچه سوم از باقیمانده دیوان اشک حسرت "عدیم" شاعر کوهستان ولایت بدخشان از شغنان». جلد چهارم تاریخچه زندگی شاعر، تألیف در ۱۹۸۴ م، شرح زندگی شاعر به قلم خودش، نستعلیق، ساخت کارخانه‌ای، دستنویس مؤلف، ۱۹۸۴ م، ماه چانوری، تاجیکستان، ۹۶ برگ، ۱۹×۱۷ س، دفتر آبی رنگ ساخت کارخانه، نسخه کامل است. مؤلف در آغاز دفتر چنین یادداشت کرده است: «تاریخچه زندگی شاعر رنجیده هشتاد ساله سید زمان الدین تخلص "عدیم" شاعر کوهستان ولایت بدخشان از شغنان حوزه پست خوف مربوط به ریان روشن». (شرحی از او در این اثر آمده است: «دانشنامه ادب فارسی، جلد یکم، آسیای مرکزی، تهران، ۱۳۷۵، ص ۶۰۷).

دیوان عرفی ۴۷۸/۲

جمال الدین محمد بن زین الدین (بدرالدین) عرفی شیرازی (۹۶۳-۹۹۹ ق / ۱۵۵۶-۱۵۹۱ م)، این نسخه قصاید و غزلیات شاعر را دربر می‌گیرد، نستعلیق ریز آمیخته با بعضی عنصرهای خط شکسته، سمرقندی نباتی رنگ، ظاهراً آخر قرن ۱۲ ق / نیمه دوم قرن ۱۸ م، ۹۴ برگ (b۶۱ - b۱۵۵)، ۱۴×۲۶ س، متن در دو ستون ثبت گردیده، اطراف آن با خطهای رنگین جدول کشی شده است؛ در آغاز نسخه (برگ b۶۱) عنوان مذهب و ملون موجود است، مقوایی باتلاقی رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، آخر نسخه افتاده است.

نسخهٔ مکرر ۵۴۸۴

نستعلیق، خوقندی ریز، ۱۴۳ برگ، ۱۱×۱۸/۵ س، جلد ندارد، آخر نسخه از بین رفته است. دیوان خیلی فرسوده و برگ‌ها از هم گسسته شده است.

دیوان عصمت آله بخارایی ۳۸۳۴

خواجه فخرالدین عصمت‌الله بخارایی (متوفی در بین سالهای ۸۲۹-۸۴۰ ق / ۱۴۲۶-۱۴۳۶ م)، این نسخه که اول و آخر آن افتاده، غزلیات شاعر را دربر می‌گیرد. نستعلیق، شرقی، تقریباً قرن ۱۲ ق / ۱۸ م، ۵۹ برگ (۱-۱۰، ۱۳-۴۹، ۱۱-۱۲، ۵۰-۶۰)، ۱۵/۵×۲۳/۵ س، متن در دو ستون ثبت گردیده، ستونها از همدیگر با خطهای طلایی جدا کرده شده‌اند، حواشی نسخه با آب طلا و رنگ آبی جدول کشی شده است، مقوایی ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی اول و آخر نسخه افتاده است، نسخه مستعمل و فرسوده می‌باشد، ورقها از جلد کنده شده‌اند، شاید نسخه بعدتر ترمیم کرده شده باشد، زیرا برگ‌های ۱۱-۱۲ در جای خود نیامده‌اند.

دیوان غیائی ۵۳۴۹

غیاث‌الدین غیائی بدخشانی (قرن ۱۲ ق / قرن ۱۸ م)، مجموعهٔ اشعار شاعر از غزلیات و مثنوی، نستعلیق، خوقندی، تقریباً اواخر قرن ۱۳ ق / قرن ۱۹ م، ۵۹ برگ (a1 - b59)، ۲۲/۵×۱۳/۵ س، تیماج قهوه‌ای رنگ فرسوده، نسخه اول و آخر ندارد. متن گسیخته و برگ‌ها از هم جداست.

دیوان فضولی ۳۶۸۲

محمدبن سلیمان فضولی بغدادی (متوفی ۹۶۳ ق / ۱۵۵۶ م یا ۹۷۰ ق / ۱۵۶۲ م)، این نسخه غزلیات و رباعیات شاعر را به زبان ترکی دربر می‌گیرد. نستعلیق متوسط، شرقی، ۱۲۵۲ ق / ۱۸۳۶-۱۸۳۷ م، ۱۱۰ برگ (b1 - a110)، ۱۵/۵×۲۵ س، مقوایی سیاه رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، متن نسخه در دو ستون ثبت گردیده و کامل است.

نسخهٔ مکرر ۳۶۸۱/۲

این نسخه شامل مقدمهٔ مختصر (برگ‌های b4 - a12)، غزلیات رباعیات و ابیات شاعر است. نستعلیق، شرقی، ۱۲۵۵ ق / ۱۸۳۹-۱۸۴۰ م، ۱۳۷ برگ (b12 - b150)، ۱۵×۲۶ س، مقوایی ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه در شکل موجود کامل است.

نسخه مکرر ۳۴۱۰/۱

نستعلیق ریز آمیخته با بعضی عنصرهای خط شکسته، خوقندی، ۱۲۶۸ق / ۱۸۵۱-۱۸۵۲م (برگ ۲۶۴، برگ ۴۴ (b۱ - b۴۴)، ۱۴/۵×۲۴/۵، س، مقوایی رنگارنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای سه ترنج ضربی، قسمت آخر نسخه افتاده است.

نسخه مکرر ۳۴۵۸/۲

این نسخه فقط غزلیات شاعر را دربر می‌گیرد، که آنها موافق ترتیب حروف قوافی پی هم جایگیر گردیده‌اند، نستعلیق متوسط، شرقی، ۱۲۷۳ق / ۱۸۵۶-۱۸۵۷م (برگ a۴۱)، ۱۸ برگ (b۱۴۳) - (b۱۶۱)، ۱۵×۲۶/۵، س، متن در دو ستون ثبت گردیده اطراف آن با آب طلا جدول کشی شده است، مقوایی ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه فرسوده بوده، بعدتر ترمیم گردیده است، در یک برگ قبل و یک برگ بعد از متن غزلیات جای داشته شعرهای بیدل آورده شده است.

نسخه مکرر ۳۹۲۲/۱

این نسخه شامل غزلیات که از روی ترتیب حروف قایه پی هم جایگیر گردیده‌اند، ترجیع بندها، مخمسات، قطعات و رباعیات شاعر می‌باشد، نستعلیق ریز، خوقندی جلادار، تقریباً اوایل قرن ۱۲ق / اوایل قرن ۱۸م، ۱۲۰ برگ (b۱ - a۱۲۰)، ۱۳×۲۰/۵، س، متن در دو ستون ثبت گردیده، اطراف آن با خطهای طلایی، سیاه و آبی رنگ جدول کشی شده‌اند، اطراف هر یک شعر هم همین نوع جدول کشیده شده است ورقهای b۱ - a۲ افشان بسیار کوچک سرخ دارند، مقوایی تمشکی رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه کامل است.

دیوان فغانی ۵۳۱۱

بابا فغانی شیرازی (متوفی ۹۲۵ق / ۱۵۱۹م)، این نسخه شامل غزلیات شاعر است، نستعلیق، خوقندی، ۱۱۵ برگ، سبز رنگ منقش خیلی فرسوده، آخر نسخه موجود نیست، چند برگ از داخل جلد گسسته شده است. روی برگ‌ها به دست اطفال با مداد رسم کشی شده است.

دیوان قاسم انوار ۳۸۹

سیدمعین الدین علی بن هارون قاسم انوار حسینی تبریزی متخلص به قاسم یا قاسمی (۷۵۳-۸۳۷ق / ۱۳۵۶-۱۴۳۳م)، این نسخه شامل غزلیات (b۱ - b۱۱۹)، یک چند بیت، مثنوی خرد

به چهار حکمران شرقی بخشیده شده (b۱۱۹ - b۱۲۰)، رباعیات (a۱۲۱ - b۱۲۵) و مراثی (b۱۲۵) - (b۱۲۷) شاعر است، نستعلیق زیبا، شرقی جلادار، جمادی الآخرة ۱۲۷۶ ق / ژانویه ۱۸۶۰ م، در ماوراءالنهر، ۱۲۷ برگ (b۱ - b۱۲۷)، ۱۵/۵×۲۶ س، مقوایی سرخ رنگ سخت ماوراءالنهر، نسخه کامل است.

دیوان کاملی ۵۴۷۶

کاملی (۴) شامل غزلیات، ۲ مخمس و ۲ ترجیع‌بند و رباعیات شاعر، نستعلیق، خوقندی، ۱۵۶ برگ، ۲۴×۱۴/۵ س، سبزرنگ فرسوده، از اول نسخه ۵ برگ پاره شده و آخر نسخه نیز موجود نیست.

دیوان محوی ۱۹۵۷/۱

نستعلیق ریز، خوقندی، تقریباً قرن ۱۲ ق / ۱۸ م، ۸ برگ (b۱ - b۸) ۱۳/۵×۲۴/۵ س، متن در سه ستون ثبت گردیده سرلوحه‌های آن با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سیاه رنگ و شیرازه منقش رنگی و ترنجها، صحاف نسخه محمد قوزی، نسخه ناقص است: فقط مقدمه و قسمتی از باب یکم باقی مانده است، دیگر قسمتهای کتاب یا نوشته نشده بودند و یا از بین رفته‌اند.

دیوان منصف ۵۳۳۰/۱

فاضل خان منصف (متوفی در اوایل قرن ۱۲ ق / ۱۸ م)، این نسخه شامل غزلیات، رباعیات و خطبه ساقی نامه است، نستعلیق عادی، سمرقندی، ۲۸ برگ (a۱ - b۲۸)، ۱۲×۱۹/۵ س، بدون جلد، نسخه ناقص است. همه ورقها در اثر نم و رطوبت به یکدیگر چسبیده و سطرها مغشوش شده‌اند.

دیوان ناظم ۵۳۲۱/۲

ملاناظم بن شاه رضا سبزواری (متوفی ۱۰۸۱ ق / ۱۶۷۰ م)، این نسخه شامل قصاید ناظم و چند غزل اوست، شکسته زیبا، خوقندی، ۸۷ برگ (b۱۳ - a۹۹)، ۱۳×۲۰/۵ س، بدون جلد، آخر نسخه موجود نیست.

دیوان ناظم ۴۸۳۹/۱

ملاعلی بن شاه رضا ناظم سبزواری هروی (متوفی ۱۰۸۲ ق / ۱۶۷۱ م)، این نسخه مجموعه غزلیات (۱ - ۱۰۶) و رباعیات (b۱۰۶ - b۱۰۷) شاعر را دربر می‌گیرد، نستعلیق درشت آمیخته با

عنصرهای خط شکسته، خوقندی، ملالطف الله، ۱۶۸ق / ۱۷۵۴-۱۷۵۵م، ۱۰۷ برگ (b۱ - b۱۰۷)،
۲۴×۱۲/۸ س، مقوایی سبز رنگ تیره و دارای ۳ ترنج جگری رنگ ضربی، صحاف نسخه ملاترسون
محمد، آخر نسخه افتاده است.

دیوان نوایی ۲۲۶۴

نظام الدین میرعلیشیر نوایی (۸۴۴-۹۰۶ق / ۱۴۴۱-۱۵۰۱م)، این نسخه غزلیات (b۱ - b۱۶۴)،
مثلثات، مخمّسات، مسدسات و ساقی نامه شاعر (a۱۶۵ - a۱۷۷)، را دربر می‌گیرد، نستعلیق ریز
آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی نازک جلادار، محمد موسی بن داملا نیاز محمدی،
۱۲۵۱ق / ۱۸۳۵-۱۸۳۶م، ۱۷۷ برگ، ۱۳/۵×۲۴/۵ س، مقوایی رنگین ساخت ماوراءالنهر و دارای
ترنجهای سیاه ضربی و شیرازه چرمی سرخ، نسخه از سبب رطوبت ضرر دیده است.

نسخه مکرر ۲۲۱

نستعلیق آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، میرعظیم بن میرفاضل، ۱۲۵۶ق /
۱۸۴۰م، ۳۱۶ برگ، ۱۵/۵×۲۶/۵ س، مقوایی تمشکی رنگ لاک اکل و دارای ترنجهای ضربی منقش،
نسخه در شکل موجود کامل است.

نسخه مکرر ۱۲۳/۵

این نسخه غزلیات (b۱۸۷ - b۲۵۵) و رباعیات (b۲۵۵ - b۲۵۹) شاعر را دربر می‌گیرد، که به زبان
ترکی سروده شده است، نستعلیق ماوراءالنهری سرسری، خوقندی، ملانصرالدین بن ناربای صوفی (از
سمرقند)، جمادی الآخر ۱۳۶۱ق، ۷۳ برگ (b۱۸۷ - b۲۵۹)، ۱۴×۲۴ س، مقوایی سبز رنگ شفاف
ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، این نسخه منتخب دیوان نوایی است.

نسخه مکرر ۲۵۹۳

این نسخه شامل غزلیات (b۱ - b۱۶۷)، مستزاد و مخمّسات و مثنوی و رباعیات (b۱۶۷ - a۱۹۱)
شاعر به زبان ترکی است، نستعلیق ماوراءالنهری درشت آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی
نباتی رنگ جلادار، ۱۲۶۲ق / ۱۸۴۵-۱۸۴۶م، ۱۹۱ برگ، ۱۵×۲۵/۵ س، مقوایی سبز رنگ دارای
ترنجهای ضربی و شیرازه سرخ، صحاف نسخه ملاعبالدنیم، نسخه در شکل موجود کامل بوده، خوب
نگاهداری شده است.

نسخهٔ مکرر ۲۳۴۷

این نسخه شامل غزلیات (b۱ - a۲۱۴) و بعضی نمونه‌های اشعار غنایی (a۲۱۴ - a۲۳۲) شاعر به زبان ترکی است، نستعلیق ریز آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، ۱۲۶۷ق / ۱۸۵۰-۱۸۵۱م، ۲۳۲ برگ، ۱۴/۵×۲۴/۵ س، متن در دو ستون ثبت گردیده اطراف آن با خطهای سرخ جدول کشی شده است، مقوایی سیاه رنگ دارای ترنجهای ضربی و حواشی زرد رنگ در حواشی برگ های b۱۱۸ - a۱۲۱ بخشهای اشعار فارسی و ازبکی آورده شده است.

نسخهٔ مکرر ۲۸۷۱

این نسخه شامل غزلیات (b۱ - b۱۷۲)، مستزاد، مسدس، مثنوی کوچک و رباعیات (a۱۷۳ - b۱۸۵) شاعر به زبان ترکی است، نستعلیق درشت، خوقندی، ۱۲۸۵ق / ۱۸۶۸-۱۸۶۹م، ۱۸۵ برگ، ۱۵×۲۶/۵ س، مقوایی آلبالویی رنگ و دارای ترنجهای زرد رنگ ضربی، صحاف نسخه ملایولدش.

نسخهٔ مکرر ۱۹۸۸

این نسخه شامل غزلیات (b۱ - b۱۲۱)، مخمسات و مستزادها و ساقی نامه (a۱۲۲ - a۱۴۳) شاعر به زبان ترکی است، نستعلیق متوسط آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، شعبان ۱۲۹۷ق / ژوئیهٔ ۱۸۸۰م، در خجند (تاجیکستان)، ۱۴۳ برگ، ۱۶×۲۶/۵ س، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای منقش ضربی، برگ آخرین نسخه از جلد کنده شده است، در بعضی برگ ها از سبب چسباندن کاغذ نو متن ضرر دیده است.

نسخهٔ مکرر ۱۹۸۶

این نسخه غزلیات (b۱ - b۱۳۷)، ساقی نامه (b۱۳۷ - a۱۵۲)، رباعی و مخمسات (a۱۵۲ - a۱۷۳) شاعر را به زبان ترکی دربر می‌گیرد. نستعلیق ماوراءالنهری آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، ۱۲۹۸ق / ۱۸۸۰-۱۸۸۱م، ۱۷۲ برگ، ۱۲×۲۰ س، متن در دو ستون ثبت گردیده اطراف آن با جوشه جدول کشیده شده است، مقوایی سبز رنگ شفاف و دارای ترنجهای ضربی، صحاف نسخه ملاعبدهالله، نسخه در شکل موجود کامل است.

نسخهٔ مکرر ۳۰۹۷

این نسخه شامل چهار دیوان اشعار شاعر غزلیات (b۱۱ - b۳۵۹) مخمسات، مسدسات رباعیات

(a۳۶۰ - b۳۹۱) و مقدمه نثری شاعر است، نستعلیق ریز متوسط، خوقندی نباتی رنگ، تقریباً قرن ۱۳۱۰ ق / ۱۹ م، ۳۹۱ برگ، ۱۴/۵×۲۵/۵ س، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه در شکل موجود کامل است.

نسخه مکرر ۱۹۸۹

این نسخه شامل غزلیات (b۱ - b۲۴۸)، مخمسات، مسدسات، مثنوی و رباعیات (a۲۴۸ - b۲۶۷) شاعر به زبان ترکی است، نستعلیق آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، ۲۶۷ برگ، ۱۵×۲۶ س، مقوایی سرخ رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، قسمت آخر نسخه افتاده است.

نسخه مکرر ۱۶۲۵

این نسخه غزلیات (a۱ - b۱۴۱)، مستزادها، رباعیات و مخمسات (b۱۴۱ - a۱۵۸) شاعر را به زبان ترکی دربر می‌گیرد، نستعلیق ریز ماوراءالنهری، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، ۱۵۸ برگ، ۱۵/۵×۲۶ س، متن در دو ستون ثبت گردیده است، ۹۳ برگ اول نسخه با خطهای سرخ جدول کشی شده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، اول نسخه افتاده است، برگ های ۹۴-۹۶ از جلدکننده شده‌اند.

نسخه مکرر ۲۳۲۵

این نسخه ناقص بوده، فقط غزلهای قافیۀ حرف الف را دربر می‌گیرد، نستعلیق، خوقندی زرد شده، تقریباً قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، ۹ برگ (a۱۰ - b۱۸)، ۱۴/۵×۲۵/۵ س، مقوایی ساده، نسخه از تأثیر رطوبت ضرر دیده است.

نسخه مکرر ۱۰۷۰

این نسخه غزلهای در قافیه‌هایشان حرفهای "آ" - "ر" داشته را دربر می‌گیرد، نستعلیق زیبا، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، در ماوراءالنهر، ۹۹ برگ، ۱۷/۵×۳۰ س، مقوایی سرخ رنگ و دارای ترنجهای سیاه رنگ ضربی منقش، نسخه ناقص بوده، فقط قسمت خرد دیوان شاعر را فرا می‌گیرد.

نسخه مکرر ۸۰

این نسخه غزلیات (b۱ - b۱۴۴)، مستزادها و مخمسات (b۱۴۴ - b۱۵۶) شاعر را دربر می‌گیرد، نستعلیق تندنویس ماوراءالنهری، خوقندی، ۱۳۶۰ ق / ۱۹۴۱ م، ۱۵۶ برگ، ۱۷×۲۵/۵ س، مقوایی تمشکی رنگ لاک الکل ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، صحاف نسخه ملامیر جلیل، نسخه در شکل موجود کامل است.

نسخه مکرر ۲۵۳۸

این نسخه غزلیات (b۱ - a۱۴۴)، مستزاد، مخمس و مناجات، ساقی نامه، یک چند قطعه و رباعی (a۱۴۴ - b۱۵۵) شاعر را دربر می‌گیرد، نستعلیق ریز آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، قاری عبدالرحیم اورگوتی بن صالح بای، ۱۳۰۵ ق / ۱۸۸۷-۱۸۸۸ م، ده الاختون ناحیه اورگوت (در نزدیکی سمرقند)، ۱۵۵ برگ، ۱۵×۲۵/۵ س، متن در دو ستون ثبت گردیده است، تخلص شاعر در متن با جوشه نوشته شده است، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، صحاف نسخه ملاقدرت الله، نسخه از تأثیر رطوبت تا اندازه‌ای ضرر دیده است.

نسخه مکرر ۱۵۴۵

این نسخه غزلیات (b۱ - b۱۶۷)، مخمسات، مستزادها و رباعیات (a۱۶۸ - b۱۹۸) شاعر را دربر می‌گیرد. نستعلیق تندنویس، خوقندی کهنه، تقریباً قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، ۱۹۷ برگ، ۱۷×۳۰ س، متن در دو ستون ثبت گردیده، اطراف آن با آب طلا و خطهای رنگین جدول کشی شده است متن حواشی برگ ها با خطهای سرخ جدا شده، در آغاز نسخه عنوان موجود است که با بی‌اعتنائی کشیده شده است، مقوایی تمشکی رنگ دارای ترنجهای ضربی، صحاف نسخه ملاعبدالجلیل، اول و آخر نسخه افتاده است.

نسخه مکرر ۱۶۴۷

این نسخه شامل غزلیات (b۱ - b۱۳۸)، مخمسات، مسدسات و رباعیات (a۱۵۸ - b۱۳۸) شاعر به زبان ترکی است، نستعلیق تندنویس آمیخته با بعضی عنصرهای خط شکسته، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، ۱۵۸ برگ، ۱۳/۵×۲۵ س، مقوایی تمشکی رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای شیرازه سبز رنگ، برگ اول نسخه پاره شده، و برگ های ۶۵-۷۰ از جلد جدا گردیده‌اند.

نسخهٔ مکرر ۱۹۸۵

این نسخه شامل غزلیات (برگ های b۱ - a۱۲۵)، مسدسات، مخمسات و قطعات (a۱۲۵ - b۱۴۲) شاعر به زبان ترکی است، نستعلیق متوسط آمیخته با بعضی عنصرهای خط شکسته، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۴۲ برگ، ۱۵×۲۶ س، مقوایی زرد رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، آخر نسخه افتاده است.

دیوان هویدا ۳۴۰۶/۱

خواجه نظر بن غایب نظر چیمیانی متخلص به هویدا (نیمهٔ اول قرن ۱۳ق / اواخر قرن ۱۸ - اوایل قرن ۱۹م)، این نسخه مجموعهٔ اشعار شاعر را فرا می‌گیرد اشعار شاعر به زبان ازبکی است، نستعلیق بدخط، خوقندی، شاید به خط شاعر، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۷۴ برگ (a۱ - b۷۴)، ۱۵×۲۵ س، مقوایی ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه کامل به نظر می‌نماید، اما با بی‌اعتنائی کتابت گردیده است.

رباعیات حکیم عمر خیام ۵۵۴۵/۳

منسوب به غیاث الدین ابوالفتح عمر بن ابراهیم خیام نیشابوری (متوفی ۵۱۷ق / ۱۱۲۳م)، این نسخه شامل ۱۸۵ رباعی منسوب به خیام است، نستعلیق، خوقندی، ۱۲۶۲ق / ۱۸۳۵م، ۱۰ برگ (b۱۸۰ - b۱۸۹)، ۱۴×۲۶ س، عبارت «وَلَه» به رنگ قرمز، مشکی فرسوده، نسخه آخر ندارد. ولی متن موجود خوب نگه‌داری شده است.

ردایف الاشعار ۴۸۷۵/۱

ترتیب دهنده نامعلوم، این مجموعه شامل غزلیات شاعران ذیل می‌باشد که آنها موافق ترتیب حروف فوآقی هم جایگیر گردیده‌اند: ۱. سعدی، ۲. حافظ، ۳. بیدل، ۴. جامی، ۵. کمال خجندی، ۶. هلالی، ۷. سیدا، ۸. قاسم، ۹. محی، ۱۰. نظامی، ۱۱. قصاب، ۱۲. طوسی، ۱۳. ابن یمین، ۱۴. فانی، ۱۵. وصال، ۱۶. عطار، ۱۷. مخفی. بعد از این در نسخه رباعیات خیام، مخمس اکمل بر غزل بیدل، مخمس صد پند مشفق و در حواشی برگهای غزلیات و رباعیات سیدا، جامی، هلالی، حافظ، سعدی، بیدل، کمال، قاسم، انوری، فانی، ناظم، نظامی آورده شده‌اند. نستعلیق روشن، خوقندی، ۱۳۰۸ق / ۱۸۹۰-۱۸۹۱م، ۱۷۴ برگ (b۱ - b۱۷۴)، مقوایی سبز رنگ و دارای ۳ ترنج ضربی سرخ رنگ، متن نسخه در دو ستون ثبت گردیده، اساساً کامل است. در بسیاری از برگها نسخه آثار تأثیر رطوبت و

داغهای قهوه‌ای رنگ به نظر می‌رسند. در اول نسخه قبل از متن اصلی ۱۶ برگ افزوده شده، در آنها اشعار گوناگون، تقویم حسن طوسی برای دریافت روز اول هر ماه، قصیده گوه‌ری، شعر معمای فیض خجندی، توضیح بیت‌های جداگانه حافظ، سعدی، عرفی، نظامی، صائب و غیره و این چنین مثنوی چرمی "الوداع" و مثنوی سلطان احمد به زبان ازبکی درباره حضرت محمد درج گردیده‌اند. در ۵۶ برگ بعد از متن کتاب افزوده شده نسخه چاپی دیوان غوث الاعظم (نشره‌ند) آورده شده است. در برگ‌های ۱۲، ۵۱، ۱۳۴ نقش‌های مهر مربع با ذکر نام ملا بابا شریف و در برگ‌های ۱۶۲ و ۱۶۳ نقش مهر بیضی شکل با ذکر نام میرصالح بن میر زاهد جای دارند که شاید آنها از صاحبان و یا ترتیب دهندگان این نسخه باشند.

[رساله منظوم درباره وحدت] ۱۸۸/۳

از شاعر نامعلوم، این مثنوی شامل بیان افکار راجع به پیوستن به خدا و دریافت وحدت می‌باشد. در آن شهاب الدین سهروردی (متوفی ۶۳۲ ق / ۱۲۳۴ م)، شیخ بهاء الدین نقشبندی (متوفی ۷۹۱ ق / ۱۳۸۹ م) و شیخ صدرالدین ابومحمد روزبهان (متوفی ۶۰۶ ق / ۱۲۰۶ م). یادآوری، مدح و توصیف شده‌اند. در باب‌ها احکام دین اسلام شرح داده می‌شوند، نستعلیق نسبتاً زیبا، خوقندی، نظربن محمد نظر، ۱۲۴۰ ق / ۱۸۲۴-۱۸۲۵ م (برگ ۱۲۲)، ۳۰ برگ (b۱۶۱ - a۱۹۱)، ۱۵×۲۵/۵ س، متن در دو ستون ثبت گردیده اطراف آن با رنگ سرخ جدول‌کشی شده است، حاشیه‌ها با خط سرخ جدا کرده شده‌اند، عناوین با جوشه جدا کرده می‌شوند، مقوایی بر بالای کاغذ خاکستری رنگ دارای نقش‌های آبی رنگ کشیده شده است، عنوان مثنوی و نام مؤلف آن در نسخه ذکر نگردیده‌اند.

سلسله الذهب ۴۹۴۹

عبدالرحمن جامی (۸۱۷-۸۹۸ ق / ۱۴۱۴-۱۸۹۲ م)، دفتر اول در سال‌های ۸۷۳-۸۷۷ ق / ۱۴۶۸-۱۴۷۲ م، دفتر دوم در سال ۸۹۰ ق / ۱۴۸۵ م، این اثر اولین مثنوی هفت اورنگ مولانا جامی است و بیان مسائل عرفانی و اخلاقی، عشق حقیقی و مجازی، آیین ملکداری و صفتهای ضروری پادشاهان را دربر می‌گیرد. مثنوی شامل سه دفتر است، نستعلیق خوش خط و عالی، شرقی با رنگ آبی شفاف رنگ کرده شده، تقریباً قرن ۱۱ ق / ۱۷ م، ۲۳۲ برگ (b۱ - a۲۳۲)، ۱۴×۲۴/۲ س، نسخه مزین متن در برگ‌ها با آب طلا و رنگهای سرخ، سبز و سیاه مجدول نوشته شده است، در آغاز هر دفتر عنوانهای مذهب و رنگین جای دارد، سرلوحه‌ها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ سرپوشدار و دارای دو ترنج تمشکی رنگ و شمس زرد رنگ، صحاف نسخه داداجان، نسخه کامل

است، اما در اکثر برگ های آن آثار رطوبت جای دارد، تاریخهای ۱۲۱۶ق / ۱۸۰۱-۱۸۰۲م و ۱۲۳۹ق / ۱۸۲۳-۱۸۲۴ که در آخر نسخه ثبت گردیده به خطی غیر از خط کاتب اصلی نوشته شده است.

نسخهٔ مکرر ۳۸۸۹

نستعلیق متوسط، خوقندی، تقریباً نیمهٔ اول قرن ۱۳ق / اواخر قرن ۱۸ - اوایل قرن ۱۹م، ۱۸۴ برگ، ۱۵/۵×۲۵/۵ س، مقوایی سبز رنگ به زردی مایل و دارای ترنجهای ضربی، صحاف نسخه ملاقدرت الله، دفترها در این نسخه به طور روشن و عنوانهای جداگانه جدا کرده نشده‌اند.

نسخهٔ مکرر ۵۸۹/۹

این نسخه تنهابخش آخر «سلسله الذهب» مولانا جامی را دربر دارد و شامل احکام اساسی تعلیمات اسلام می‌باشد. رساله از مقدمه و ۳۰ اشارت (باب) عبارت است، نستعلیق ریز، خوقندی، قاری سیدعلی اشتی، ۱۲۷۲ق / ۱۸۵۵-۱۸۵۶م (برگ a۳۶۵)، ۱۰ برگ (b۱۷۷ - b۱۸۶)، ۱۲×۲۱ س، متن در دو ستون درج گردیده اطراف آن با دو خط تمشکی و یک خط آبی رنگ جدول کشی شده است. حواشی برگها هم با خط سرخ جدول کشیده شده‌اند، عنوان اشارات با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی تمشکی رنگ و دارای ترنجهای ضربی، صحاف نسخه ملامحمد قادر، نسخه مکمل بوده خوب نگاهداری گردیده است.

شاه و درویش (یا مثنوی شاه و گدا) ۴۹۰۴

بدرالدین هلالی چغتایی استرآبادی (مقتول در صفر ۹۳۶ق / اکتبر ۱۵۲۹م)، در این مثنوی محبت بی پایان درویش به شاهزاده در شکل اثر تصوفی بیان گردیده است. شاید این مثنوی چون نظیر به گوی و چوگان عارفی (متوفی ۸۵۳ق / ۱۴۴۹م) سروده باشد، نستعلیق روشن، خوقندی و کارخانه‌ای گوناگون رنگ، ۶ رجب ۱۳۳۳ق / ۲۰ مه ۱۹۱۵م، ۴۵ برگ (b۱ - b۴۵)، ۹/۵×۱۳ س، برگ های ۸، ۱۳، ۲۳، ۲۵، ۲۶، ۲۸، ۳۰، ۳۲، ۳۵، ۳۷ افشان نقره دارند. عنوان فصلها با جوشه نوشته شده‌اند، کاغذ عادی خوقندی بنفش رنگ، نسخه اگرچه کامل می‌نماید اما در آن نارساییها به نظر می‌رسد.

شیرین و خسرو ۱۳۱۳/۱

امیر خسرو دهلوی (۶۵۱-۷۲۵ق / ۱۲۵۳-۱۳۲۵م)، ختم: رجب ۹۸ق، این مثنوی دومین اثر

خمسۀ شاعر بوده، در موضوع بسیار مشهور تاریخ ادبیات فارسی، یعنی عشق خسرو با شیرین سروده شده است، نستعلیق ریز روشن، شرقی ضخیم، ۱۰۰۰ق / ۱۵۹۲م (برگ ۷۴a)، ۳۸ برگ (b۱ - ۳۸a)، ۱۵×۲۲/۵ س، عناوین بخشها در نسخه با جوشه نوشته شده‌اند. متن در ۴ ستون ثبت گردیده است، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضربی، ساخت ماوراءالنهر، در بسیار برگ ها نسخه آثار تأثیر رطوبت به نظر می‌رسد.

غرایب الصغر ۱/۱۴۵

نظام الدین میرعلیشیرین غیاث الدین نوایی (۸۴۴-۹۰۶ق / ۱۴۴۱-۱۵۰۱م)، این نسخه شامل دیوان اول شاعر می‌باشد که در آن اشعار دوره اول ایجادیات او جمع آورده شده‌اند. این دیوان با مقدمه مؤلف آغاز می‌یابد. تمام اشعار و مقدمه با زبان ترکی (ازبکی) می‌باشند، نستعلیق روشن ماوراءالنهری آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، ملامیرجامی ابن حاجی میرزابیک، ۱۲۵۳ق / ۱۸۳۷م (بگ ۲۱۸a)، ۱۰۷ برگ (b۱ - ۱۰۷a)، ۲۲/۵×۳۶ س، مقوایی تمشکی رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش، صحاف نسخه ملامحمد عمر نام شخص بوده است، نسخه اساساً کامل است، اما برگهای اول آن از تأثیر رطوبت کمی ضرر دیده‌اند و به حواشی آن برگها کاغذ دیگر چسبانده شده است.

فاتحة الشباب ۱/۱۸۷۱

نورالدین عبدالرحمن جامی (۸۱۷-۸۹۸ق / ۱۴۱۴-۱۴۹۲م)، سروده ۸۸۴ق / ۱۴۷۹م، این نسخه مقدمه مؤلف، منتخب قصاید، غزلیات، ترجیع‌بندها و مثنوی دیوان اول شاعر را دربر می‌گیرد، نستعلیق روشن آمیخته با عنصرهای خط نسخ، شرقی، علی بن عبدالمنذوب شاه ندوی بن نور محمد، ۱۲ ربیع الثانی ۱۰۶۱ق / ۶ آوریل ۱۶۵۱م، ۵۲ برگ (b۱ - ۵۲a)، ۱۴/۵×۲۲/۳ س، عناوین با خط نسخ و جوشه نوشته شده‌اند، متن در دو ستون نوشته شده، در حواشی آن هر نوع نوشته‌های نثری و نظمی، از جمله اشعار حافظ، روحانی و دیگران ثبت گردیده است.

نسخه مکرر ۳/۶۳۷

این نسخه شامل قصاید و غزلیات (b۳۴ - b۲۱۵) - بدون رعایت ترتیب الفبا - قطعات و رباعیات (b۲۱۵ - b۲۲۵) شاعر است و مقدمه او در این نسخه موجود نیست، نستعلیق روشن، شرقی، تقریباً قرن ۱۱ق / ۱۷م، ۱۹۱ برگ (b۳۴ - b۲۲۵)، ۱۰×۲۰ س، متن در دو ستون ثبت گردیده است،

بیت‌های آخر قصاید شاعر (۳۵-۴۹) با جوشه نوشته شده‌اند، چرمی سبز رنگ ساخت شرق و دارای ترنجهای ضربی، اول و آخر نسخه افتاده است.

نسخه مکرر ۲۳۸۵

این نسخه شامل قصاید (b۱ - b۶۸، b۷۱ - b۸۱)، مثنوی کوچک دارای مضمون مدحی (a۶۷ - b۷۱)، غزلیات (b۸۱ - a۴۷۹) و رباعیات (a۴۷۹ - b۴۷۹) شاعر است و مقدمه نثری او موجود نیست، نستعلیق زیبای آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، ۱۲۰۶ق / ۱۸۴۴م، ۴۸۴ برگ، ۱۷×۲۸ س، متن در دو ستون ثبت گردیده، عناوین آن با جوشه جدا کرده شده‌اند، مقوایی زرد رنگ تیره ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه کامل است.

نسخه مکرر ۴۵۰/۱

این نسخه شامل مقدمه نثری و قصاید دیوان اول شاعر می‌باشد، نستعلیق زیبای روشن، خوقندی، ۱۲۶۶ق / ۱۸۴۹-۱۸۵۰م، ۵۶ برگ (b۱ - a۵۶)، ۱۵×۲۶ س، متن در دو ستون ثبت گردیده ۷ سرلوحه‌های آن با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی گوناگون رنگ لاک‌الکل و دارای ترنجهای ضربی منقش، این نسخه فقط مقدمه شاعر و قسمت قصاید دیوان را فرا می‌گیرد.

نسخه مکرر ۴/۲

این نسخه شامل غزلیات (b۷ - a۱۴۰) - موافق ترتیب حروف قافیه - مخمس، رباعی و قطعات (a۱۴۰ - b۱۴۰) دیوان اول شاعر است، نستعلیق تندنویس آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، ۳ رمضان ۱۲۷۵ق / ۶ آوریل ۱۸۵۹م، ۱۴۴ برگ (b۷ - a۱۵۱)، ۱۵/۵×۲۶/۵ س، مقوایی سبز تیره رنگ و دارای ترنجهای ضربی منقش چسبانده شده، در نسخه مقدمه نثری مؤلف نیامده است.

نسخه مکرر ۸۰۰

این نسخه شامل دیوان اشعار اول شاعر بوده اشعار دوره اول ایجادیات او را فرا می‌گیرد. در این نسخه مقدمه شاعر نیامده است، نستعلیق ریز روشن، شرقی، تقریباً قرن ۱۲ق / ۱۸م، ۲۱۱ برگ، ۱۰/۵×۲۰ س، متن در دو ستون درج گردیده، اطراف آن با خطهای سرخ و آبی رنگ جدول کشی شده است، مقوایی سیاه رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی و حواشی، صحاف نسخه ملابولدانش، نسخه با بیت ۷ قصیده ۴ مقدمه آغاز می‌گردد. برگ آخر نسخه نیز افتاده است؛ در بین

برگ های ۴-۵، ۷-۸، ۱۳-۱۴، ۷۳-۷۴، ۸۰-۸۱، ۱۴۱-۱۴۲، ۱۶۰-۱۶۱، ۲۰۸-۲۰۹، ۲۱۰-۲۱۱
جای نانوخته موجود است.

نسخه مکرر ۱۳۸۸/۱

این نسخه ناقص بوده، تعدادی غزلیات، رباعیات، ترجیع‌بند و مخمسات شاعر را دربر می‌گیرد، نستعلیق متوسط، خوقندی و کارخانه‌ای رنگین، تقریباً اواخر قرن ۱۳ تا اوایل قرن ۱۴ ق/ نیمه دوم قرن ۱۹ م، ۷۲ برگ (b1 - a72)، ۱۳×۲۱/۵ س، متن در دو ستون با رنگهای سیاه، سرخ و قرمز شفاف نوشته شده است، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضربی و شیرازه بندی با چرم سرخ رنگ، نسخه کامل نیست؛ در ۹ برگ آخر نسخه بجز اشعار جامی شعرهای شهدی، غیائی و بیدل هم درج گردیده است.

[قصه میر و وزیر] ۴۲۵۷/۵

از شاعری نامعلوم، این نسخه بخشهای جداگانه‌ای از مثنوی نامعلومی را دربر می‌گیرد که احتمالاً در قرن ۱۰ ق/ ۱۶ م سروده شده بوده است، نستعلیق درشت، خوقندی پست صفت، تقریباً قرن ۱۳ ق/ ۱۹ م، ۹ برگ (a100 - b109)، ۱۳/۵×۲۴ س، متن در دو ستون ثبت گردیده است. عناوین در نسخه با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی نوساخت بر بالایش پارچه سرخ چسبانده شده، نسخه ناقص است. آخر هم ندارد.

[قصیده] ۴۹۶۳/۹

از شاعر نامعلوم، این قصیده در تعریف و ستایش شیخ مشهور تعلیمات تصوف در میان قومهای ترکی زبان دشت قبچاق، خواجه احمد یسوی (متوفی ۵۶۲ ق/ ۱۱۶۶-۱۱۶۷ م) سروده شده است، نستعلیق ریز، خوقندی، بابا خواجه بن قاضی امیرحسین مرجومی، ۱۲۷۱ ق/ ۱۸۵۴-۱۸۵۵ م، در تاشکند، ۲ برگ (a65 - b66)، ۱۴/۵×۱۵ س، بدون جلد، نسخه کامل است.

[قیزبیانیده] ۴۰۸/۱۰

از نامعلوم، این نسخه مدیحه‌ای را فرا می‌گیرد که در آن حسن و زیبای دختر توصیف کرده می‌شوند. اثر به زبان ازبکی است، نستعلیق زیچ ولی روشن، خوقندی، ملامحمد لطیف ابن خال محمد بخارایی، در ده باغچه (بخارا)، ۱۲۵۳ ق/ ۱۸۳۷-۱۸۳۸ م (برگ b79)، ۳ برگ (b204 - a206)

۱۵×۲۴/۵ س، متن در دو ستون ثبت گردیده، اطراف آن با یک خط سرخ جدول کشی شده است. هر یک بیت سوم در میان صفحه جایگیر گردید اطراف آن با رنگ سرخ خط کشیده شده است، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضربی، صحاف نسخه میرمعصوم خواجه بن میرعبدالرحیم خواجه نام شخص بوده است، نسخه اساساً کامل است.

گلشن عشق ۵۸۵/۲

از شاعر نامعلوم، این داستان با نظم آمیخته با نثر نوشته شده بیان عشق تصوفی مجنون بیقرار و دیوانه راه عشق بی آرام و معشوقه لیلی اساس خودکار را دربر می‌گیرد، نستعلیق ریز، خوقندی نازک، محمد ترسون خواجه بن عمرخواجه، ۱۲۰۵ق / ۱۷۹۰-۱۷۹۱م، ۵۶ برگ (b۱۳۱ - a۱۸۵)، ۱۵/۵×۲۷ س، برگ های نسخه با خطهای رنگین جدول کشی شده‌اند، عنوان بخشها با جوشه نوشته شده اطراف آنها با رنگ سرخ خط کشیده می‌شود، در برگ b۱۳۱ عنوان ملون موجود است بین سطرهای برگ بعد با رنگ سبز و نقش گلها آرایش داده شده است، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضربی، صحاف نسخه ملاابوالفضل نسخه کامل است، اما برگ های ۱۶۸-۱۷۵ از جلد کنده شده‌اند.

نسخه مکرر ۳۰۴۳

نستعلیق ریز، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۴۶ برگ (a۱ - b۴۶)، ۱۳×۲۱ س، مقوایی نارنجی رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش سبز رنگ، اول و آخر نسخه افتاده است.

لیلی و مجنون ۵۳۸۷

ابومحمد الیاس بن یوسف نظامی گنجوی (متوفی ۵۹۹ق / ۱۲۰۲م)، نستعلیق، خوقندی، ۴۸ برگ، ۱۲×۲۲ س، بدون جلد، نسخه اول و آخر ندارد.

نسخه مکرر ۵۳۱۸/۲

نستعلیق زیبا، خوقندی، ۵۸ برگ (a۱۲۱ - b۱۸۹)، ۱۳×۲۱ س، سرخ رنگ ساخت ماوراء النهر ترنجدار، آخر نسخه موجود نیست.

لیلی و مجنون ۲۶۵۱

محمد بن سلیمان فضولی بغدادی (متوفی ۹۶۳ق / ۱۵۵۶ یا ۹۷۰ق / ۱۵۶۲م)، این مثنوی اولین

نظیره ازبکی مثنوی نظامی گنجوی و دیگر شاعران فارسی گوی در این موضوع بوده، در آغازش قبل بیان موضوع مقدمه و بابهای مقدماتی دارد. نستعلیق خوش خط، شرقی، تقریباً نیمه دوم قرن ۱۱ - ابتدای قرن ۱۲ق / نیمه دوم قرن ۱۷ - اوایل قرن ۱۸م، ۴۰ برگ، ۱۶/۵×۲۸ س، متن در دو ستون ثبت گردیده اطراف آن با آب طلا و رنگ آبی جدول کشی شده است، در دو برگ اول نسخه تمام تصویر بسیار زیبایی با آب طلا و رنگ کبود کشیده شده موجود است، در سه برگ اول نسخه بین سطرها با آب طلا آرایش داده شده، چرم تیماج تمشکی رنگ و دارای حواشی ضربی، نسخه کامل است، در برگ های a۱ و قبل از آن، b۱۴ نقش مهرهای گوناگون شکل با ذکر نامهای خواجه کمال، ملاعبدالنبی، قزاقشاه بن ملا عبدالغفار به نظر می‌رسند. نسخه مذکور از جهت هنر خوشنویسی و آرایش کتاب جالب توجه است.

نسخه مکرر ۳۹۲۲/۲

نستعلیق ریز، خوقندی جلدار، تقریباً اوایل قرن ۱۲ق / اوایل قرن ۱۸م، ۱۴۱ برگ (b۱۲۱) - (a۲۶۲)، ۱۳×۲۰/۵ س، متن در دو ستون ثبت گردیده اطراف آن با ۳ خط سرخ جدول کشی شده است، عنوان بخشهای مثنوی با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی تمشکی رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه ناقص است: مقدمه و ۶ بیت قبل از آن افتاده است.

مثنوی معنوی ۵۴۷۹

مولانای جلال الدین محمد بلخی رومی مشهور به مولوی (متوفی ۶۷۲ق / ۱۲۷۳م)، اثر معروف مولای روم عبارت از شش دفتر، نستعلیق، شرقی ضخیم، عبدالشکور بن دوست محمد، ۱۰۶۳ق / ۱۶۴۳م، سمرقند ۱۶۳ برگ، ۱۷/۵×۲۴ س، سرلوحها به رنگ قرمز نوشته شده است، مشکی خیلی فرسوده، اول و آخر نسخه فرسوده شده و نصف کتاب در اثر آب رسیدگی پوسیده و پاره شده است.

نسخه مکرر ۲۵۹۷

این نسخه فقط سه دفتر اول آن را دربر می‌گیرد، نستعلیق ریز متوسط، هندی جلدار، شوال ۱۰۸۸ق / ژوئن ۱۶۷۸م (برگ a۴۷)، ۱۵۰ برگ، ۱۶×۲۵/۵ س، متن در ۴ ستون درج گردیده، اطراف آن با خطهای سرخ جدول کشی شده است، عنوان قسمتها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی معمولی ساخت ماوراءالنهر.

نسخه مکرر ۴۸۵۵

این نسخه تنها دفترهای یکم و دوم مثنوی را فرا می‌گیرد، نستعلیق ریز و روشن، شرقی، تقریباً قرن ۱۲ق / ۱۸م، ۱۱۵ برگ (b۱ - b۱۱۵)، ۲۸/۵×۱۳ س، متن در چهار ستون ثبت گردیده، اطراف هر یکی از آنها با طلا و رنگهای سرخ و سبز جدول کشی شده، عنوان دفترها و سرلوحه‌ها با جوشه نوشته شده‌اند. در آغاز هر یک از دفتر، عنوانهای مذهب و ملون زیبا جای دارند، مقوایی نوساخت سبزرنگ دارای ترنجهای ضربی، صحاف نسخه ابراهیم خواجه، نسخه بسیار آرایش شده، اما چنین نارساییهایی دارد: برگ های ۱-۱۰ از جلدکننده شده‌اند، در برگ های a۱، a۶۳ نقش مهر بیضی شکل با ذکر اسم اکابر خواجه بن عبدالله خواجه مخدوم اعظم دیده می‌شود.

نسخه مکرر ۳۵۰۱

نستعلیق، سمرقندی، ۱۲۷۵ق / ۱۸۵۸م، ۳۶۷ برگ، ۲۶×۳۰ س، متن در ۴ ستون ثبت گردیده است، عناوین در نسخه با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی نو ترمیم گردیده، قسم زیادی از برگ های دفترهای ۱-۲ از جلدکننده شده‌اند.

نسخه مکرر ۲

نستعلیق روشن آمیخته با عنصرهای جداگانه خط شکسته، سمرقندی خوش صفت، میرزا خلیل خواجه ابن ایشان رحمت الله خواجه کشی، در سالهای ۱۲۷۹-۱۲۸۱ق / ۱۸۶۲-۱۸۶۴م، ۴۴۰ برگ، ۲۲-۳۱ س، متن در چهار ستون ثبت گردیده است، عناوین در نسخه با جوشه نوشته شده‌اند، چرمی قهوه‌ای رنگ ساخت شرق و دارای ترنجهای ضربی، نسخه در شکل موجود کامل است. در آخر نسخه نقشهای مهر با ذکر العبد الضعیف قاضی ملامیر ظریف برگ ها دیده می‌شود.

نسخه مکرر ۴۷۱۶

این نسخه تنها دفترهای ۵-۶ مثنوی را فرا می‌گیرد، نستعلیق ریز، خوقندی، تقریباً «روز یکشنبه نخستین جمادی‌الآخر در سال هشتصد و هشتاد و هفت»، برگ ۱۰۳ a، ۲۱×۱۳/۵ س، متن در چهار ستون ثبت گردیده اطراف هر یک از آنها با آب طلا جدول کشی شده است. عنوان فصلها با جوشه نوشته شده اطرافشان زراندود شده است. در آغاز نسخه عنوان ملون و مذهب زیبا موجود است، مقوایی گوناگون رنگ دارای یک ترنج ضربی، نسخه کامل بوده و خوب نگاهداری شده است، در حواشی برگ ها نوشته‌های گوناگون به نظر می‌رسند که بیشتر آنها به متن مثنوی دخل دارند.

نسخه مکرر ۷۲۲

این نسخه شامل دفتر هفتم مثنوی معنوی است و از مقدمه کوچک نثری و خود اصل دفتر مذکور عبارت است، نستعلیق آمیخته با بعضی عنصرهای خط شکسته، خوقندی، ۲۲ شعبان ۱۳۲۱ق / ۱۵ نوامبر ۱۹۰۳م، ۶۵ برگ، ۱۵×۲۵/۵ س، مقوایی سبز رنگ دارای شیرازه سرخ و ترنجهای ضربی. در انتساب این دفتر از مثنوی به مولانا تردید هست.

[منتخب مثنوی] ۵۰۴

نستعلیق، خوقندی، تقریباً نیمه اول قرن ۱۲ق / قرن ۱۸م، ۴۰ برگ، ۲۲/۷×۱۴ س، عناوین و شرح ها با شنگرف، مقوایی نوساخت، آخر نسخه افتاده است.

[ترجمه مثنوی] ۴۹۴۵

عبارت از ترجمه ترکی سه دفتر مثنوی که مترجم نامعلوم آن است، نستعلیق، خوقندی، ۲۳۸ق / ۱۸۲۳-۱۸۲۴م، ۲۲۶ برگ (b1 - b226)، ۲۴×۱۴ س، عناوین با شنگرف، مقوایی فرسوده سبز رنگ ساخت ماوراءالنهری، نسخه کامل نیست و فقط سه دفتر مثنوی معنوی را دربر دارد، ۷ برگ اول از کثرت استفاده فرسوده و پاره گردیده ولی به متن ضرر نرسیده است. مترجم در داخل متن هرجا که لازم دانسته از غزلیات ترکی شاعر مشرب دیوانه غزل یا مثنوی علاوه نموده است.

[شرح مثنوی معنوی] ۴۹۰۵

از مؤلف نامعلوم، این کتاب شامل دفتر سوم مثنوی معنوی، مولانا جلال الدین محمد بلخی رومی با مقدمه اش و شرحهای آنها از جانب مؤلفان گوناگون ابوالفتاح، ایوبی، عبداللطیف، رضوی، میرزا عابد نورالله احرا، میرعبدالله می باشد. در آغاز اثر شرح، مقدمه جلال الدین، مقدمه عربی و ترجمه فارسی آن آورده شده است، نستعلیق متوسط، خوقندی، ترسون بابا بن خال بیگ، ۱۲۷۲ق / ۱۸۵۵-۱۸۵۶م، ۴۱۴ برگ (a1 - a414)، ۲۴/۵×۱۳/۵ س، متن مثنوی در دو ستون ثبت گردیده است، آغاز فصلها و در داخل شرحها کلمات و عبارات جمله‌های متن اصلی با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی نوساخت سبزرنگ و دارای ترنجهای ضربی جگری رنگ، صحاف ملاعبدالحکیم بن ملاقلندر جویباری، نسخه ترمیم گردیده است، از این رو بجای یک عده برگ های اصلی آن برگ های کارخانه‌ای آبی رنگ گذاشته شده‌اند. در نسخه برای شرح ابیات مثنوی معنوی از کشف الاسرار، دلائل الخیرات، لطایف اللغات، جوهر الأسرار شرحها و یا بخشهایی آورده می‌شود.

[مقدمهٔ مثنوی] ۱۴۸۳/۴

از مؤلف نامعلوم، این رسالهٔ بسیار کوچک شامل شرح سطرهای اول مثنوی معنوی مولانا جلال الدین بلخی رومی (۶۰۴-۷۲۲ق / ۱۲۰۷-۱۲۷۳م) است، نستعلیق زیبا، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۳ برگ (b۵۹ - b۶۱)، ۱۵×۲۵/۵ س، برگ‌ها نسخه با خط سرخ جدول کشی شده است، مقوایی تمشکی رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه در شکل موجود کامل است.

[مثنوی] ۱۳۶۸/۴

از شاعری نامعلوم، این مثنوی شامل حکایات و دلیلهای زیاد راجع به تصوف می‌باشد، نستعلیق سرسری، خوقندی پست صفت، تقریباً آغاز قرن ۱۳ق / اوایل قرن ۱۹م، ۳۶ برگ (b۱۴۴ - a۱۷۹)، ۱۲/۵×۱۸ س، عناوین در نسخه با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی معمولی سرخ رنگ و دارای ترنجهای ضربی منقش و لچگی، یکچند بیت از آغاز نسخه افتاده است.

[مثنویات و رباعیات] ۲۰۹۷/۵

خواجه عبدالله انصاری هروی (۳۹۶-۴۸۱ق / ۱۰۰۵-۱۰۸۸م)، این مجموعه شامل یک سلسله اشعار به شکل مثنوی، رباعی و غزل پند و اخلاقی نوشته شدهٔ شاعر می‌باشد. در مجموعه حکایات عرفانی هم جای دارند، نستعلیق ریز آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، ملامیر یوسف (برگ b۲۳۱)، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۸ برگ (b۱۲۷ - b۱۳۳)، ۱۳/۵×۲۱ س، متندر دو ستون ثبت گردیده، اطراف آن با خطهای سرخ جدول کشی شده است، عناوین با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ تیره و دارای ترنجهای ضربی، صحاف نسخه ملامحمد عمر، متن مجموعه آثار انصاری در حواشی برگ‌های این نسخه ثبت گردیده است.

[مثنوی] ۱۴۸۳/۵

از شاعری نامعلوم (در هیچ جای اثر، عنوان مثنوی ذکر نیافته است)، سرودهٔ ۷۲۹ق / ۱۴۲۵-۱۴۲۶م، در این مثنوی اساسهای نظری تعلیمات تصوفی شرح داده شده‌اند. در خاتمهٔ مثنوی شاعر می‌نویسد که مثنوی او شامل ۸ مقاله (باب) است، اما در خود مثنوی چنین تقسیم بندیهای دیده نمی‌شود، نستعلیق تندنویس، خوقندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۴۸ برگ (b۶۲ - a۱۱۰)، ۱۵×۲۵/۵ س، اطراف متن با خطهای سرخ جدول کشی شده، متن حواشی دیگر قسمتها با خط آبی رنگ جدا کرده شده‌اند. متن در دو ستون درج گردیده است، مقوایی جگری رنگ و دارای ترنجهای

ضربی منقش، صحاف نسخه خواجه یوسف.

مجلس افروز ۴۸۹۲/۲

مولانا ابن یمین شبرغانی متخلص به آگهی (متوفی ۱۰۰۵ ق / ۱۵۹۶-۱۵۹۷ م)، این مثنوی مسائل تصوفی از جمله عشقی را دربر می‌گیرد، نستعلیق متوسط، خوقندی، ۱۱۱۱ ق / ۱۶۹۹ م (برگ ۱۰۹)، ۱۱ برگ (b۸۴ - a۹۴)، ۲۳/۸×۱۳/۵ س، متن در دو ستون ثبت گردیده اطراف آن با رنگهای سرخ و سیاه جدول کشی شده است، مقوایی سبز تیره رنگ دارای ترنجهای ضربی و شیرازه سرخ رنگ، نسخه کامل است.

نسخه مکرر ۲۰۹۷/۴

نستعلیق ریز آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، ملامیر یوسف (برگ b۲۳۱)، تقریباً اوایل قرن ۱۴ ق / اواخر قرن ۱۹ م، ۱۰ برگ (a۱۱۷ - b۱۲۶)، ۱۳/۵×۲۱ س، متن در دو ستون ثبت گردیده اطراف آن با خطهای سرخ جدول کشی شده است، سرلوحه‌ها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ تیره و دارای ترنجهای ضربی، صحاف نسخه ملامحمد عمر، قسمت آخر نسخه افتاده است.

مجمع الأبکار ۴۷۸/۱

جمال الدین محمد بن زین الدین (بدرالدین) عرفی شیرازی (۹۶۳-۹۹۹ ق)، این مثنوی اخلاقی، در پیروی مثنوی مخزن الاسرار نظامی گنجوی نوشته شده است، نستعلیق ریز آمیخته با بعضی عنصرهای خط شکسته، سمرقندی نباتی رنگ، ظاهراً آخر قرن ۱۲ ق / نیمه دوم قرن ۱۸ م، ۶۱ برگ (b۱ - a۶۱)، ۱۴×۲۶ س، متن در دو ستون ثبت گردیده، اطراف آن با خطهای رنگین جدول کشی شده است. در آغاز نسخه (برگ b۱) عنوان مذهب و ملون موجود است، مقوایی با تلاقی رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه کامل است.

مجموعه ۱۵۰/۲

ترتیب دهنده: شاید محمد طاهر بن داملامحمد سعید کوهستانی باشد (برگ a۱۰۰)، تاریخ تنظیم مجموعه: نزدیک سال ۱۲۹۰ ق / ۱۸۷۲-۱۸۷۳ م، نظم و نشر. این مجموعه که با سفارش محمد عیسی خان تاشکندی نام شخص ترتیب داده شده است، پارچه‌هایی از مثنوی مولوی معنوی، نکات بیدل، بعضی اشعار در بحر طویل سروده میرزا مشرق (قرن ۱۱ ق / ۱۷ م) و چند شعر در بحر مدیر

سروده خجالت (قرن ۱۳ق / ۱۹م)، را فرا می‌گیرد، نستعلیق میانه آمیخته با عنصرهای شکسته به شکل اوریب، نازک سیگاری، خود همان ترتیب دهنده (محمد طاهرین داملا محمد سعید کوهستانی)، ۱۲۹۰ق / ۱۸۷۲-۱۸۷۳م، ۱۷ برگ (a۱۱ - b۲۷)، ۱۲×۱۸ س، اطراف متن با خطهای آبی رنگ و سرخ جدول کشی شده، سرلوحه‌ها با جوشه نوشته شده‌اند. اطراف کلمه مثنوی سرلوح ملون دارد، مقوایی تمشکی رنگ لاک الکل و دارای ترنجهای ضربی، صحاف نسخه ملاترسون محمد نام شخص بوده است، قسمت داخل جلد هم با کاغذ زرانود آرایش داده شده است، جلد نسخه دارای سرپوش هم می‌باشد.

[مجموعه آثار سودا] ۴۸۷۷

عبدالقادر خواجه متخلص به سودا و بی‌پول (متوفی ۱۲۹۰ق / ۱۸۷۳م)، این مجموعه از دو قسم عبارت بوده، قصاید، مخمسات، رباعیات، قطعات، ترجیع بند و ترکیب بند و مثنویها و آثار منشور ادیب را (حکایات در محاورات عامیانه، در مطایبات رندانه، در محاکمات حمقا، در فکاهات نسا، در معاملات صبیان) فرا می‌گیرد، نستعلیق روشن، کارخانه‌ای سفید، اصغر جانفدا، (کارمند انستیتوی خاورشناسی آکادمی علوم تاجیکستان) ۲۴ سپتامبر ۱۹۸۱ م، ۳۹ برگ (b۱ - b۳۹)، ۲۹/۴×۱۹/۵ س، مقوایی سرخ رنگ نوساخت و دارای نقشهای ساده، صحاف نسخه طایروف، نسخه کامل است.

[مجموعه اشعار] ۴۰۱۵/۱۴

از نامعلوم، این مجموعه شامل مخمسات و غزلیات به زبانهای ازبکی و فارسی نوشته مشرب نمنگانی و پارچه‌های اشعار بعضی شاعران دیگر (بدون ذکر نام آنها) می‌باشد، نستعلیق تندنویس سرسری، خوقندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۲۳ برگ (b۲۵۶ - b۲۷۹)، ۲۰/۶×۱۱/۵ س، مقوایی سبز رنگ دارای ۳ ترنج ضربی، صحاف نسخه ملا محمد علی نام شخص بوده است، این مجموعه برای رفع احتیاج صاحب کتاب نوشته شده دارای اشتباهات زیاد می‌باشد.

[مجموعه رباعیات و غزلیات] ۴۳۶/۱

این مجموعه شامل رباعیات و غزلیات عبدالرحمن جامی و حافظ شیرازی بوده و بدون یگان ترتیب معین جایگیر شده است، نستعلیق آمیخته با بعضی عنصرهای خط شکسته، خوقندی، تقریباً نیمه اول قرن ۱۳ق / اواخر قرن ۱۸ / اوایل قرن ۱۹م، ۵۹ برگ (b۱ - b۵۹)، ۱۳×۲۱ س، مقوایی قهوه‌ای رنگ لاک الکل و دارای ترنجهای ضربی، در ۶ برگ بعد متن مجموعه، اشعار منسوب به

شمس تبریزی و بعضی شاعران دیگر آورده می‌شوند.

مظهر کُل ۴۹۲۹

جامی بن کمال الدین قراتگینی (نیمه دوم قرن ۱۰ ق / ۱۶ م - اوایل قرن ۱۱ ق / ۱۷ م) معروف به مولوی جامی ثانی، سروده ۱۰۱۴ ق / ۱۶۰۴ م، این رساله منظوم شامل بیان پیدایش و انتشار دین اسلام، اصول، احکام و مقررات اساسی تعلیمات آن بوده، از سوره‌ها، احادث و سخنان بزرگان دین نمونه‌های زیاد آورده می‌شود. مثنوی دارای مقدمه، ۷۵ عقیده (باب) و خاتمه است، نستعلیق سرسری، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، ۹۵ برگ (a1 - a95)، ۲۳×۱۴ س، متن در دو ستون ثبت گردیده، عنوان بابهای ۱-۳ با جوشه نوشته شده است، مقوایی بر بالایش چرم قهوه‌ای رنگ کشیده شده، آخر نسخه افتاده، بعد از باب ۳۴ عنوان بابها نوشته نشده است. نسخه فرسوده است، در حواشی برگ های نسخه نوشته‌های گوناگون و شرح و توضیحات زیاد به متن مربوط به نظر می‌رسد.

منتخب چهار دیوان ۱۹۸۷/۲

ترتیب دهنده منتخب معلوم نیست، این نسخه شامل منتخب چهار دیوان اشعارمیر علیشیرنوائی می باشد که آنها در دوره های گوناگون حیات شاعر ترتیب داده شده اند و انواع مختلف اشعار غنائی او را فرا می گیرد. در این نسخه مقدمه نوائی هم جای دارد، که ناقص می باشد، نستعلیق متوسط ماوراءالنهری، خوقندی کهنه، سید حامد ابن سید میرزاخواجه، ۲۵ صفر ۱۲۲۲ ق / ۵ مه نوائی، ۱۵۵ برگ (b7 - b162) متن در دو ستون ثبت گردیده اطراف آن با خط سرخ جدول کشی شده است، در برگ اب عنوان رنگین میانه موجود است. مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه نقصان دارد: مقدمه شاعر بی اول و آخر است، متن نسخه از تأثیر ضرر دیده است.

منتخب چهار دیوان ۱۷۰۹/۲

ترتیب دهنده منتخب معلوم نیست. این نسخه منتخب نسبتاً کامل چهار دیوان نوایی را در بر می‌گرفته شامل غزلیات (برگهای b - a314)، مستزادها و رباعیات (a314 - b348) و مثنوی (a348 - b351)، شاعر می باشد، نستعلیق ریز، خوقندی، ملا روزی قل بن خالق نظر باشی، ۱۶ جمادی الاخره ۱۲۶۵ ق / ۱۰ مه ۱۸۹۴ م، ۳۵۱ برگ ۲۵ × ۳۱، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش، صحاف نسخه عبدالریم نام شخص بوده است، نسخه در شکل موجود کامل است و خوب نگهداری شده است متن در دو ستون ثبت گردیده است.

منطق الطير ۴۳۸۳

شیخ فرید الدین محمد بن ابی بکر بن ابراهیم عطار نیشابوری (مقتول در ۱۸ ق / ۱۲۲۱ م)، ختم شده در ۲۰ ذوالحجه ۵۷۳ ق / ۹ ژوئن ۱۱۷۸ م یا ۵۸۳ ق / ۲ فوریه ۱۱۸۸ م، در شکل تمثیلی - مسافرت پرندگان با سروری همدهد برای دریافت سیمرغ و رسیدن آنها بعد طی ۷ وادی خطرناک به مقصود، انعکاس یافته است. مثنوی دارای ۵۴ گفتار و یک نتیجه است، نستعلیق خوابیده، خوقندی، محمد جلیل بن کریم قلی پهلوان خوقندی، شعبان ۱۳۲۷ ق / اوت ۱۹۰۹ م، ۸۲ برگ (a1 - a82)، ۱۱/۵×۱۹/۵ س، مقوایی سبز رنگ دارای ۳ ترنج سرخ رنگ ضربی منقش، جای سرلوحه‌ها نانوشته مانده است.

نسخه مکرر ۵۰۴۳/۲

نستعلیق درشت سرسری، خوقندی، ۱۲۳۳ ق / ۱۸۱۷-۱۸۱۸ م، ۸۰ برگ (b8 - b88)، ۱۳/۵×۲۵/۶ س، سرلوحه‌ها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی قرمز رنگ و دارای ترنجهای ضربی مشکی رنگ، نسخه کامل است.

نسخه مکرر ۳۵۷۹/۲

نستعلیق تندنویس سرسری، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، ۱۰۵ برگ (a7 - b112)، ۱۳/۳×۲۵ س، عناوین بابها و فصلها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی نوساخت آبی رنگ، اول و آخر نسخه افتاده است.

نسخه مکرر ۴۳۶۳

نستعلیق تندنویس سرسری، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، ۱۱۲ برگ (b1 - b112)، ۱۱×۲۰ س، چرمی سبز تیره رنگ و دارای ترنجهای ضربی منقش، اول نسخه افتاده، جای سرلوحه‌ها نانوشته مانده است.

نسخه مکرر ۴۵۶۴

نستعلیق روشن، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، ۱۱۳ برگ (b1 - b113)، ۱۴/۵×۲۵ س، عنوان گفتارها با جوشه نوشته شده است، مقوایی سبز رنگ شفاف و دارای ترنجهای ضربی زرد و سرخ رنگ، نسخه کامل است.

[منتخب دیوان قصاید انوری] ۴۵۳۹/۵

اوحدالدین محمد ابیوردی متخلص به انوری (متوفی ۵۸۳ق / ۸۸-۱۸۷م)، مجموعه‌ای است از قصاید شاعر، شامل قصیده‌های او با قافیه «ر» و «م»، نستعلیق ریز، شرقی زرد رنگ، ۹۸۰ق / ۱۵۷۲م، در اصفهان، ۱۶ برگ (a۹۷ - b۱۱۲)، ۱۶/۵×۲۲، سرلوحه به رنگ قرمز نوشته شده، نسخه کامل است.

نکات ۴۹۱۵/۲

میرزا عبدالقادر بیدل (۱۰۵۴-۱۱۱۳ق / ۱۶۴۴-۱۷۲۰م)، این مجموعه دارای انواع گوناگون اشعار (غزل، مخمس، رباعی) بوده، اساساً موضوع فلسفه و اخلاق تصوفی را انعکاس می‌نماید، نستعلیق آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، ۱۲۶۵ق / ۱۸۴۸-۱۸۴۹م، ۹۲ برگ (b۴۰۴ - b۴۹۶)، ۲۶×۱۵/۵، اطراف متن با خط سرخ جدول کشی شده، عناوین با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی سرخ رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای سیاه رنگ ضربی منقش، نسخه کامل است.

نسخه مکرر ۵۴۷۰/۲

نستعلیق ریز و زیبا با علایم شکسته، خوقندی، ۱۲۶۸ق / ۱۵۸۱م، ۶۸ برگ (b۷۱ - b۱۳۷)، ۱۵×۲۵/۵، بعضی کلمات به رنگ قرمز نوشته شده، مشکی ماوراءالنهری ترنجدار ضربی، آخر نسخه موجود نیست.

نسخه مکرر ۴۵۶۹

در آغاز این نسخه دیباچه کلیات شاعر هم آورده شده است، نستعلیق ریز، خوقندی، ظفر ولد حاجی نعمت محمدنظر، تقریباً قرن ۱۲ق / ۱۸م، ۱۰۳ برگ (a۱ - b۱۰۳)، ۲۴/۶×۱۳، آغاز اشعار و حکایات با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ تیره و دارای یک ترنج کلان در مرکز و ۴ ترنج در گوشه‌های آن، در ۲ برگ آخر نسخه و حواشی آنها و برگ‌های آخر بخشی از کتاب اختیارات و اشعار عبدالله برقی درج گردیده است.

نسخه مکرر ۳۶۷۱/۲

نستعلیق متوسط، شرقی زرد رنگ، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۵۶ برگ (b۷۷ - a۱۳۰)، ۱۴/۵×۲۴، س، سرلوحه‌ها با جوشه ثبت گردیده، در برگ ۷۷ نقش رنگین جای دارد، مقوایی فرسوده ساخت

ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، اول نسخه افتاده است.

نسخهٔ مکرر ۴۵۶۱

نستعلیق روشن، خوقندی، ملاعبدالمجید خواجه، ۱۳۳۲ق / ۱۹۱۳-۱۹۱۴م، برگ ۱۳۳ (a۱) - ۱۳۳ (b)، ۲۵/۲×۱۴ س، عنوان انواع نظم و حکایات با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ تیره و دارای پنج ترنج ضربی منقش گوناگون شکل و گوناگون رنگ، این نسخه کامل بوده، خوب نگاهداری شده است.

نهایة الکمال ۴۷۱۵

امیر خسرو دهلوی (۶۵۱-۷۲۵ق / ۱۲۵۳-۱۳۲۵م)، سرودهٔ ۷۲۵ق / ۱۳۲۵م، این مجموعه شامل دیوان اشعار پنجم و آخرین شاعر بوده، دیباجة کوتاه، قصاید، مثنویها، قطعات، ترجیع‌بندها، غزلیات و رباعیات در دوره‌های آخر حیاتش نوشتهٔ او را دربر می‌گیرد، نستعلیق ریز، سمرقندی، ذوالقعدة ۱۰۷۶ق / مه ۱۶۶۶م، برگ ۷۸ (a۱ - a۷۸)، ۲۶/۵×۱۶ س، متن در سه ستون ثبت گردیده (ستون سه به شکل اریب نوشته شده) اطراف تمام ستونهای برگ ها با رنگهای سیاه و آبی و طلا جدول‌کشی شده‌اند در قسم داخل برگ a۱ ۳ شمسهٔ آبی رنگ منقش جای دارد، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش، صحاف نسخه حاتم خواجه، برگ عنوان افتاده؛ بعضی ورقها موریانه خورده می‌باشند، در تعدادی از برگ ها برای کشیدن شمسه جای خالی گذاشته شده است.

واسطة العقد ۲۸۸۰

نورالدین عبدالرحمن جامی (۸۷-۸۹۸ق / ۱۴۱۴-۱۴۹۲م)، سرودهٔ ۸۸۵ق / ۱۴۸۰م، این نسخه شامل اشعار دیوان دوم شاعر می‌باشد، نستعلیق ریز تندنویس، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، برگ ۱۹۹، ۱۵×۲۶ س، مقوایی زرد رنگ ساخت ماوراءالنهر، آخر نسخه افتاده است.

یوسف و زلیخا ۵۵۰۴

نورالدین عبدالرحمن جامی (متوفی ۱۷ محرم ۸۹۸ق / ۸ نوامبر ۱۴۹۲م)، سرودهٔ ۸۸۸ق / ۱۴۸۳م، داستان معروف دربارهٔ سرگذشت حضرت یوسف (ع) و زلیخاکه در پیروی خسرو و شیرین نظامی نوشته است، نستعلیق، خوقندی فرسوده، ۴۸ برگ، متن در ۳ ستون نوشته شده و اطراف ستونها به رنگ قرمز خط‌کشی شده، نسخه اول و آخر ندارد.

یوسف وزلیخا ۴۸۳۹/۲

ملاناظم بن شاه رضای سبزواری هروی (متوفی ۱۰۸۱ ق / ۱۶۷۰-۱۶۷۱م)، سروده شده در بین سالهای ۱۰۵۸-۱۰۷۲ ق / ۱۶۴۸-۱۶۶۲م، این مثنوی مشهور بیان عشق سرشار زلیخا به یوسف را دربر می‌گیرد، نستعلیق، خوقندی، ملالطف الله، ۱۸ محرم ۱۱۶۸ ق / ۵ نوامبر ۱۷۵۴م، ۱۵۵ برگ (b۱۰۸ - a۲۶۳)، ۲۴×۱۲/۸، متن در دو ستون درج گردیده، عنوان فصلها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز تیره رنگ و دارای ترنجهای جگری رنگ ضربی، صحاف نسخه ملاترسون محمد، نسخه کامل است.

نسخهٔ مکرر ۴۵۹

نستعلیق آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی جلادار، ۱۲۶۱ ق / ۱۸۴۵م، ۱۶۵ برگ، ۱۳×۲۱ س، متن در حواشی برگ‌ها به شکل اریب ثبت گردیده، اطراف آن با آب طلا و رنگهای سرخ، سیاه و آبی رنگ جدول کشی شده است. عناوین در نسخه با رنگ تمشکی نوشته شده‌اند. در آغاز نسخه عنوان کوچک جای داشته، در برگ‌های b۱ - a۲ نقش کشیده شده است، مقوایی تمشکی رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه کامل است.

نسخهٔ مکرر ۴۸۰۲

شکستهٔ آمیخته با عنصرهای نستعلیق، خوقندی، برهان الدین خواجه، ۱۲۶۲ ق / ۱۸۴۲-۱۸۴۳م، ۲۱۰ برگ (b۲۱۰ - b۱)، ۲۱×۱۲ س، عنوان بابها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سرخ رنگ دارای ترنجهای ضربی و لفافهٔ پارچه‌ای، برگ اول نسخه پاره شده است، در ۴ برگ قبل و ۱ برگ بعد از متن مثنوی آورده شده اشعار شاعران گوناگون چون سیدا، صائب، فضولی، جامی و بعضی قیدهای دیگر ثبت گردیده‌اند. در برگ‌های a۱۱۵، ۱۲۷ و b۲۱۰ مهرهای مربع مدور و مربع کوچک با ذکر صاحبان کتاب: سیدشاه نوروز، سیدعزت شاه، سید حکومتشاه دیده می‌شود.

نسخهٔ مکرر ۴۴۰۳

نستعلیق روشن، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ ق / ۱۹م، ۱۰۲ برگ. (a۱ - b۱۰۴)، ۲۵/۵×۱۶/۷ س، متن در سه ستون (دو ستون به طور معمولی و یکی به شکل اریب) ثبت گردیده اطراف آنها با رنگهای سرخ، آبی و طلایی جدول کشی شده است، عنوان بخشهای اثر با جوشه نوشته شده، مقوایی سرخ

رنگ و دارای ترنجهای ضریبی منقش و شیرازه‌های نقشین رنگی، اول و آخر نسخه افتاده، برگ‌ها از جلد کنده‌اند.

نسخهٔ مکرر ۴۹۷۰/۲

نستعلیق ریز آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، ابوسعید (برگ ۱۱۴۴)، اواخر قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۶۹ برگ (b۱۴۵ - b۳۱۴)، ۲۵/۴×۱۵ س، عناوین با جوشه نوشته شده، مقوایی کبود رنگ تیره و دارای پنج ترنج ضریبی، قسمت آخر مثنوی موجود نیست.

یوسف و زلیخا ۵۴۰۰

نستعلیق، ۴۹ برگ، ۱۶×۲۲ س، اطراف برگ‌ها آب طلا و رنگ آبی جدول کشی شده است، نسخه اول و آخر ندارد.

یوسف و زلیخا ۵۳۸۱

داستان یوسف و زلیخا به زبان ترکی، نستعلیق زیبا، کارخانه‌ای، ۱۲۷۹ق / ۱۸۷۲-۱۸۷۳م، ۲۰۶ برگ (b۱ - b۲۰۶)، ۲۲×۱۳/۵ س، عناوین با سنگرف، سرخ رنگ ساخت ماوراءالنهر ترنجدار - عمل صحاف عبدالرشید، نسخه کامل است.

یوسف و زلیخا ۷۲۹

این کتاب که به غلط به ابوالقاسم فردوسی (۳۲۴-۴۱۱ق / ۹۳۵-۱۰۲۰م) منسوب شده است، بیان قصهٔ مشهور عشقی یوسف و زلیخا را دربر می‌گیرد، نستعلیق روشن و زیبا، خوقندی، صبحی، صفر ۱۳۵۵ق / آوریل ۱۹۳۶م، در بخارا، ۱۰۴ برگ، ۱۴×۲۵/۵ س، متن در دو ستون و به شکل مورب درج گردیده، اطراف آن با خطهای سرخ جدول کشی شده است. عناوین در نسخه در چهار گنجه‌های مخصوص با جوشه نوشته شده رقم صفحه‌ها در سه گوشه‌های در میان صفحه‌ها با جوشه درج گردیده‌اند، در اول نسخه برای سرلوح جای خالی گذاشته شده است. مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضریبی منقش، برگ‌های a۲ - a۴ سفید گذاشته شده‌اند. در آغاز نسخه برای سرلوحهٔ ملون جای خالی گذاشته شده است.

بخش دوازدهم

ادبیات منشور

آیینة اسکندری ۳۹۵۳/۴

از مؤلف نامعلوم، این مجموعه حکایات که به شرف پسر علی قلی بیک اصفهانی - محمد تقی مراتب الثقی نامیده شده است، اخلاقی و دینی بوده دارای مقدمه، ۴ آیینه (قسم) و خاتمه می‌باشد. در مقدمه قواعد تلفظ حروف عربی هنگام قرائت قرآن و در خاتمه مسائل تربیت کودک بیان گردیده‌اند. نستعلیق متوسط، خوقندی، نزدیک ۱۳۰۳ق / ۱۸۸۵-۱۸۸۶م، (برگ ۱۷۸b)، ۲۵ برگ (a۲۴۸ - a۲۷۳)، ۱۵×۲۶ س، عناوین با جوشه نوشته شده، بعضی کلمات و عبارات هم با همین رنگ تأکید گردیده‌اند، مقوایی ساخت ماوراءالنهر و بر بالایش کاغذ سرخ چسبانده شده، نسخه کامل است. با وجود این در حواشی قسمت بالای برگ های آن آثار تأثیر رطوبت به نظر می‌رسد، در حواشی بعضی برگ ها قیدها و علاوه‌های کاتب نسخه درج یافته‌اند.

ابومسلم نامه ۴۸۵۸

منسوب به ابوطاهر بن طرسوسی، روایتی عامیانه است از فعالیت‌ها و زندگی ابومسلم خراسانی، ادبیات، نستعلیق تندنویس، خوقندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۲۵۰ برگ (b۱ - b۲۵۰)، ۲۴/۵×۱۴/۵ س، عناوین با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ شفاف و دارای ترنجهای ضربی، نسخه کامل است.

اسکندرنامه ۳۸۹۲/۱

از مؤلف نامعلوم، این اثر شامل یکی از روایت‌های سیرشمار راجع به اسکندر مقدونی بوده، با نثر ساده آمیخته با پارچه‌های نظمی نوشته شده است، نستعلیق ریز متوسط، خوقندی، ۱۲۹۲ق / ۱۸۷۵م (برگ ۱۴۵b)، ۲۴ برگ (b۱ - a۲۴)، ۱۳×۲۵ س، عناوین و علائم با رنگ تمشکی شفاف ثبت گردیده‌اند، مقوایی ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه کامل است، اما از سبب تأثیر رطوبت در قسمت بالای برگ ها آثار کپک و داغها به نظر می‌رسند، در حواشی بعضی برگ ها نوشته‌ها و علاوه‌های کاتب نسخه درج گردیده‌اند.

انوار سهیلی ۴۸۲۶

کمال الدین حسین واعظ کاشفی (متوفی ۹۱۰ق / ۱۵۰۴-۱۵۰۵م)، این اثر یکی از روایت‌های معروف کلیله و دمنه بوده، دراساس تحریر فارسی کلیله و دمنه ابوالمعالی نصرالله منشی (قرن ۹ق / ۱۲م) تألیف شده است، اثر دارای ۱۴ باب بوده، به شیخ احمد سهیلی (متوفی ۹۰۷ق / ۱۵۰۱-۱۵۰۲م) بخشیده شده است، نستعلیق روشن، خوقندی، تقریباً قرنهای ۱۲-۱۳ق /

۱۸-۱۹م، ۵۷۱ برگ (b۱ - b۵۷۱)، ۲۱/۸×۱۱/۵ س، برگ های نسخه با خطهای سرخ، زرد و سیاه جدول کشی شده، عناوین بابها، انواع نظم و نثر و علائم با جوشه ثبت گردیده‌اند. نامهای اشخاص و بعضی کلمات هم با این رنگ تأکید گردیده‌اند، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای جگری رنگ، صحاف نسخه ملاقلندر جویباری، نسخه کامل است، قسمت اساسی نسخه (برگ های ۱۹۹ - b۷۲) در قرن ۱۲ق / ۱۸م کتابت شده، برگ های b۱ - b۱۸ آن در قرن ۱۳ق / ۱۹م با خط دیگر از نو برقرار گردیده‌اند، در حواشی برگ ها اصلاحات و توضیحات به متن دخلدار به نظر می‌رسند.

نسخهٔ مکرر ۴۹۴۷

نستعلیق ریز، خوقندی، تقریباً نیمهٔ دوم قرن ۱۱ق / ۱۷م - اوایل قرن ۱۲ق / ۱۸م، ۳۲۳ برگ (a۱ - b۳۲۳)، ۲۱/۵×۱۵ س، عنوان بابها با جوشه نوشته شده‌اند، چرمی قهوه‌ای رنگ، نسخه ناقص است: اول و آخر آن افتاده؛ نسخه در قرن ۱۳ق / ۱۹م ترمیم گردیده، متن بعضی برگ ها از نو در کاغذ دیگر برقرار کرده شده است. در برگ های ۱۰۹ و ۱۱۰ مهر بیضی شکل با ذکر اسم محمد بن میرسیف شاه محمد و میر ابو عبدالله شاه بن مسوی دیده می‌شود.

بهار دانش ۵۴۷۵/۱

شیخ عنایت اله لاهوری (متوفی ۱۰۸۸ق / ۱۶۷۷م)، تألیف در ۱۰۶۱ق / ۱۶۵۱م، شامل داستان عشق جهانداد سلطان و بهرور بانون و حکایات دیگر، نستعلیق ریز، خوقندی، ۱۲۵۶ق / ۱۸۴۰م، ۶۹ برگ (a۳ - a۶۹)، ۱۳×۲۵ س، سرلوحه به رنگ قرمز نوشته شده، مشکی ماوراءالنهری ترنجدار فرسوده، نسخه ناقص است، از اول یک برگ و آخر کتاب موجود نیست.

بهارستان ۴۸۵۴/۳

مولانا عبدالرحمن جامی (۸۱۷-۸۹۸ق / ۱۴۱۴-۱۴۹۲م)، تألیف در ۸۹۲ق / ۱۴۸۷م، این اثر را شاعر برای پسرش ضیاءالدین یوسف نوشته شده، از مقدمهٔ مختصر، ۸ روضه راجع به مسائل گوناگون و خاتمه عبارت می‌باشد، نستعلیق روشن، خوقندی نباتی رنگ، ملاقربان نیاز بن آدینه محمد چارجویی، ۱۲۴۹ق / ۱۸۳۳-۱۸۳۴م، ۶۰ برگ (b۱۲۴ - a۱۸۴)، ۱۴×۲۵ س، عناوین و آغاز روضه‌ها، اشعار، نامهای اشخاص و علائم با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی قهوه‌ای رنگ تیره و دارای ترنجهای ضربی، نسخه کامل است، در حواشی برگ ها قید و شرحها جای دارند در برگ ۱۸۴ نقش مهر با ذکر نام ملاقربان نیاز بن آدینه محمد چارجویی دیده می‌شود.

نسخه مکرر ۵۰۳۰/۲

این نسخه شامل بخشی از بهارستان مولانا عبدالرحمن جامی، خصوصاً قسمت «در پند دادن فرزند» آن می‌باشد، نستعلیق روشن، خوقندی، ۱۳۰۲ق / ۱۸۸۴-۱۸۸۵م، ۲ برگ (a۱۸۳ - b۱۸۴)، ۱۲/۵x۲۰ س، چرمی قهوه‌ای رنگ تیره.

ترجمه الفرّج بعد الشدة ۴۸۳۲

حسین بن سعد مؤیدی دهستانی، ترجمه: میان سالهای ۶۵۱-۶۶۳ق، طبق نشانداد مقدمه این اثر در اساس به زبان فارسی ترجمه کردن الفرّج بعد الشدة و الضیقة نام اثر ابوالحسن علی بن محمد مدائنی (متوفی ۲۲۴-۲۲۵ق / ۸۳۹-۸۴۰م) و به آن افزودن مواد و مطالب تازه از آثار دیگر عربی و فارسی آفریده شده است به هر حال بخش اعظم آن برگرفته و ترجمه از کتابی به همین عنوان تألیف قاضی ابوعلی محسن بن ابی القاسم تنوخی (متوفی ۳۸۴ق) است. اثر از مقدمه، ۱۳ باب و فصلها و حکایات متعدد عبارت می‌باشد. تمام بابها و حکایات کتاب با آهنگ دینی و صوفیانه نوشته شده اثبات می‌نمایند که در زندگی بعد بدبختی، ناآرامی و مشکلات؛ خوشی، فرح، آرامی و آسودگی پیش خواهد آمد، نستعلیق روشن، خوقندی، میرزا احمد بن میرزا هدایت الله، ۱۸ ذوالحجه ۱۳۲۰ق / ۲۲ ژانویه ۱۹۰۸م، در بخارا، ۳۸۸ برگ (b۱ - a۳۸۸)، ۱۳x۲۶ س، در آغاز نسخه عنوان رنگی ساده‌یی موجود است، اطراف متن برگ های b۱ - a۲ با آب طلا و رنگهای سرخ و سیاه جدول کشیده شده است. مقوایی سبز رنگ ترنجهای ضربی منقش، این نسخه کامل بوده و خوب نگاهداری گردیده است. این نسخه با درخواست و سفارش قاضی بخارا میرزا محمد شریف صدور بن عبدالشکور کتابت کرده شده است.

[تورات با ترجمه فارسی] ۳۴۶

از مترجم ناشناخته، این نسخه شامل دو قسمت اول کتاب مقدس دین یهودی (هستی و سرانجام) به زبان عبری و خط عربی و ترجمه تحت اللفظی زیر سطر فارسی است، نسخه (متن عبری) و نستعلیق ریز معمولی (متن ترجمه فارسی)، خوقندی خوش صفت، آخر قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۲۹۹ برگ، ۲۲/۵x۳۴ س، نسخه آرایش داده شده است: برگ ها آن با آب طلا و خطهای سرخ و آبی رنگ جدول کشی شده‌اند، در میان سطرها هم با آب طلا خط کشیده شده است. در آغاز متن عنوان مذهب زیبا جای دارد، مقوایی سبز رنگ تیره ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای زرد رنگ، در نسخه چنین نارساییها جای دارند: در ورقهای a۴۳ - b۴۶ نصف ۴ سطر آخر متن بریده شده کاغذ خوقندی

چسپانده شده است. در قسم پایان ورقهای ۲۸۴-۲۸۸ آثار تأثیر رطوبت به نظر می‌رسد، برگ ۹ از جلد و دفترکنده شده است. باید تذکر داد که در نسخه نام مترجم زبان فارسی ذکر نیافته است، اما در کاغذ پاره جداگانه‌ای که به نسخه گذاشته شده نام مترجم قاطی شل (؟) سمرقندی ذکر یافته است.

چهار عنصر ۵۳۱۴/۱

میرزا عبدالقادر بیدل (متوفی ۱۳۳۱ ق / ۱۷۲۰ م)، نستعلیق، خوقندی، حسین بن نیازمحمد، ۲۲۸ ق / ۱۸۱۳ م، در سمرقند، ۵۳ برگ (a۱ - b۵۳)، ۱۴×۲۲/۵ س، مشکی نقاشی شده ساخت ماوراءالنهر بسیار فرسوده، نسخه ناقص است، آخر کتاب موجود نیست، چند برگ از اول کتاب هم پاره شده است.

نسخه مکرر ۳۷۰۹/۱

نستعلیق روشن، خوقندی، نصرالله، ۱۹ ربیع الثانی ۱۲۴۸ ق / ۱۶ سپتامبر ۱۸۳۲ م، ۲۷۶ برگ (a۱ - a۲۷۶)، ۲۶/۵×۱۵/۵ س، عنوان انواع پارچه‌های شعری با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی آبی رنگ دارای ۳ ترنج ضربی زرد رنگ، نسخه ناقص است: اول آن افتاده است.

[داستان] ۴۸۶۴

از مؤلف نامعلوم، سرگذشت فیض الله پسر حکمران موصل و ملاقات او با درویش آواره‌گرد، نستعلیق، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، ۶۷ برگ (b۱ - a۶۷)، ۲۵/۴×۱۴/۵ س، برگ هانسخه با خطهای سرخ و جگری رنگ جدول کشی شده‌اند، در آغاز نسخه عنوان ساده‌ای جای دارد، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضربی، نسخه ناقص است.

[دیباجه] ۴۲۵۷/۴

محمد مسلم صنعی (شاعر فارسی زبان قرن ۱۱ ق / ۱۷ م هندوستان)، ۱۰۷۹ ق / ۱۶۶۸-۱۶۶۹ م، این نسخه شامل دیباجه دیوان اشعار شاعر فارسی زبان مشهور کشمیر محمد طاهر غنی کشمیری (متوفی ۱۰۷۹ ق / ۱۶۶۸-۱۶۹۹ م) است نوشته شاگردش محمد مسلم صنعی که در آن راجع به دانش و معنویات و مهارت شاعری غنی معلومات داده شده سه قصیده و یکچند شعر شاعران دگر آورده می‌شوند، نستعلیق درشت، خوقندی، آخر قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، ۶ برگ (a۹۴ - b۹۹)، ۱۳/۵×۲۴ س، عناوین و علائم با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی نوساخت بر بالای پارچه سرخ و راه راه

چسبانده شده نسخه ناقص است: اول و آخر آن افتاده، در برگ ها نسخه آثار تأثیر رطوبت، داغها و کپک به نظر می‌رسد. در حواشی بعضی ورقها قیدها علاوه‌های کاتب نسخه دچار می‌آیند.

راحت الانسان ۵۵۵/۹

از مؤلف نامعلوم، این اثر شامل پند و حکمت منسوب به پادشاهان، وزیران، و دانایان و عالمان (از قبیل ذوالقرنین، بزرگمهر، مأمون، بقراط، جالینوس، بهرام گور و غیره) می‌باشد. شاید در این نسخه بخشی از آن اثر آورده شده باشد، خط ریز روشن بین نسخ و نستعلیق (به نستعلیق نزدیکتر)، شرقی، ۸۰۷ق / ۱۴۰۴م (برگ ۳۴)، ابرقوه نزدیک شیراز، ۲۴ برگ (b۲۲ - a۲۵)، ۱۴×۱۹ س، عنوان با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی نوساخت، نسخه که متن آن در حواشی برگ ها ثبت گردیده است، ناقص می‌نماید و احتمال بخشی از اثر مذکور را فرا می‌گرفته باشد.

[رساله] ۳۸۰۸

از مؤلف نامعلوم، این مثنوی که اساساً با نظم و قسماً با نثر (قسمتهای نثری آن به زبان عربی است نوشته شده است)، شامل مسائل دینی بوده توصیف پروردگار، پیغمبر و کلام شریف را فرا می‌گیرد، نستعلیق ریز، کارخانه‌ای، تقریباً اواخر قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۱۴ برگ (a۱ - b۱۱۴)، ۱۶×۱۰ س، مقوایی جگری رنگ دارای ۱۰۰۵ قاب نقدار و ۲ ترنج ضربی، نسخه ناقص است: اول و آخر آن افتاده، جلد جانب چپ نسخه کنده شده است. در حواشی، اصلاحات و توضیحات به متن مربوط درج گردیده‌اند. در حواشی ورقهای ۱-۲ بخشهایی از کیمیای سعادت غزالی و در برگ های ۱۱۵-۱۱۷ اشعار جلال الدین رومی و مولانا جامی و بخشهای نثری در موضوع دینی ثبت گردیده‌اند.

[رساله سؤال و جواب] ۳۵۹۲/۱

از مؤلف نامعلوم، این اثر کوچک به شکل سؤال و جواب نوشته شده است، نستعلیق روشن، خوقندی، ۱۲۵۲ق / ۱۸۳۶-۱۸۳۷م، ۸ برگ (a۱ - b۸)، ۱۲/۵×۲۰ س، کلمه‌های سؤال و جواب با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی نوساخت بر بالایش کاغذ سیاه چسبانده شده، نسخه ناقص بوده و اول آن افتاده است.

رساله عشق حقیقی به طریق مجازی ۴۸۷۲/۲

از مؤلف نامعلوم، در این رساله دربارهٔ علاقه‌مندان به پیدایش انسان، پیدا شدن عشق در بنی آدم

قرار گرفتن و خاص آدم بودن آن معلومات داده می‌شود. رساله به نثر آمیخته با نظم نوشته شده است، نستعلیق روشن، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۳ برگ (b۳۲ - b۴۵)، ۱۶×۱۳/۵ س، آغاز رساله، اشعار و حکایات داخل آن و عبارت «ای عزیز من» با جوشه نوشته شده‌اند، از دفتر عادی ساخت روسیه گرفته شده، نسخه ناقص است: آخر آن افتاده، در بسیار جایهای متن نقاط گذاشته نشده است.

رساله ناز و نیاز در میانه عاشق و معشوق ۴۸۷۲/۱

ملاجنون (زمان زندگی و شخصیت او معلوم نشد)، این رساله بیان مسائل مناسبات بین عاشق و معشوق را فرا می‌گیرد. رساله شامل ۱۶ باب بوده با نثر آمیخته با نظم نوشته شده است، نستعلیق متوسط، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۳۱ برگ (b۱ - b۳۱)، ۱۶×۱۳/۵ س، عنوان رساله، بابها و انواع نظم با جوشه نوشته شده به زیر عبارات عربی و بعضی کلمات و عبارات دیگر با همین رنگ خط کشیده شده است، نسخه ناقص است: قسمت آخر آن افتاده است.

رقعات ۳۷۰۹/۲

میرزا عبدالقادر بیدل (۱۰۵۴-۱۱۳۳ق / ۱۶۴۴-۱۷۲۱م)، این مجموعه نامه‌های به دوستان، خویشاوندان، دانشمندان و رجال دولتی فرستاده مؤلف را دربر می‌گیرد، نستعلیق درشت، خوقندی، نصرالله، ۲۷ ربیع الثانی ۱۲۴۸ق / ۲۴ سپتامبر ۱۸۳۲م، ۲۹ برگ (b۲۷۶ - a۳۰۴)، ۲۶/۵×۱۵/۵ س، مقوایی آبی رنگ دارای ۳ ترنج ضربی زرد رنگ، این نسخه تا درجه‌ای مختصر بوده، مقدمه مؤلف را فرا نمی‌گیرد.

نسخه مکرر ۵۴۷۰/۱

نستعلیق ریز و زیبا با علایم شکسته، خوقندی، ۱۲۶۸ق / ۱۸۵۱م، ۶۹ برگ (a۱ - b۶۹)، ۱۵×۲۵/۵ س، سرلوحه‌ها به رنگ قرمز نوشته شده است، مشکی ماوراءالنهری ترنجدار ضربی، نسخه کامل است. قبل از متن اصلی، دو برگ با نوشتجات مختلف به دست کسی دیگر اضافه شده است.

روضه خلد ۲۵۷۹/۳

ملاخواجه مجدالدین خوافی (قرن ۸ق / ۱۴م)، تألیف در ۷۳۳ق / ۱۳۳۲-۱۳۳۳م، این اثر در پیروی گلستان سعدی شیرازی نوشته شده، از حکایات و مثل‌های نظم‌ی و نثری مضمون اخلاقی و تصوفی عبارت بوده و دارای ۱۶ باب است. نستعلیق میانه آمیخته با بعضی عنصرهای خط شکسته،

خوقندی جلدار، ۱۲۷۸ق / ۱۸۶۱-۱۸۶۲م (برگ b۲۷۲)، ۲۵ برگ (b۱۶۱ - b۱۸۶)، ۱۵×۲۶ س، عنوان بابها، عبارات عربی و علامتهای فرق با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای سرخ رنگ ضربی، صحاف نسخه محمد ناصر، نسخه ناقص است: آخر آن افتاده است.

نسخهٔ مکرر ۳۸۶۷/۱

نستعلیق آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، اواخر قرن ۱۲ - اوایل قرن ۱۳ق / اواخر قرن ۱۸ - اوایل قرن ۱۹م، ۱۱۰ برگ (b۱ - b۱۱۰)، ۱۵×۲۵ س، سرلوحه‌ها با جوشه نوشته شده‌اند، بعضی برگ‌های متن با جوهر سبز ثبت گردیده است، مقوایی سبز رنگ شفاف ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه ناقص است: آخر آن افتاده است، برگ ۳-۸۱ نانوشته گذاشته شده است.

روضه العشاق ۳۵۹۲/۱۰

خرمی تبریزی (قرن ۱۰ق) تألیف در ۹۵۴ق / ۱۵۴۷م، این اثر که به سبک گلستان، با نثر آمیخته به نظم نوشته شده است، مسائل عشق و شکل‌های ظهور آن را انعکاس می‌نماید و شامل مقدمه و ۸ باب می‌باشد و به نام حکمران شیبانی عبدالعزیز خان (۹۴۷-۹۵۷ق / ۱۵۴۰-۱۵۵۰م) امیر وقت بخارا سروده شده است، نستعلیق ریز، خوقندی، ۱۲۴۶ق / ۱۸۳۰-۱۸۳۱م (برگ b۲۰۵)، ۱۶ برگ (b۱۸۴ - b۲۰۰)، ۱۲/۴×۱۹/۸ س، عناوین و علائم با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی نوساخت بر بالایش کاغذ سیاه چسبانده شده، اثر لفافهٔ پارچه‌ای دارد، نسخه ناقص بوده تنها مقدمه و سه باب اول آن را دربر می‌گیرد، قسمت بالای ورق‌های نسخه آب رسیده می‌باشند. در حواشی بعضی ورق‌ها علاوه‌ها و نوشته‌های جداگانهٔ کاتب نسخه به نظر می‌رسند.

نسخهٔ مکرر ۴۹/۱

نستعلیق روشن درشت، خوقندی، ۱۲۶۲ق / ۱۸۴۵-۱۸۴۶م (برگ a۱۳۲)، ۴۸ برگ (b۱ - a۴۸)، ۱۳/۵×۲۱ س، عناوین با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی قهوه‌ای رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش و شیرازهٔ سبز رنگ، نسخه ناقص است: بابهای ۲، ۶ و ۸ آن از قلم افتاده‌اند، در بعضی جایها سیاهی پخش گردیده، متن را خراب کرده است.

روضه المحبین (یا ده نامه) ۱۴۶۷/۵

ابن عماد (متوفی ۸۰۰ق / ۱۳۹۸م)، تألیف در ربیع الاول ۷۹۴ق / فوریهٔ ۱۳۹۲م، این منظومه به

شکل مراسلات نوشته شده، ده نامه عاشق و معشوق را دربر می‌گیرد. هر یک نامه باز دارای یک غزل و یک فرد می‌باشد. جمعاً منظومه از ۷۶۰ بیت عبارت است، نستعلیق ریز و به شکل اریب، سمرقندی، عمادالدین بن حمید الدین یعقوب، ۱۷ ذی‌الحجه ۸۲۹ق / ۱۴۲۵-۱۴۲۶م (برگ ۲۰۵a)، ۳۴ برگ (۱۷۰b - ۲۰۵a در حواشی)، ۱۰×۱۴/۵ س، متن به شکل اریب ثبت گردیده، اطراف آن با آب طلا جدول کشی شده است، عناوین و علائم در نسخه با جوشه ثبت گردیده‌اند، نسخه کامل است.

شبستان خیال ۵۳۱۸/۱

یحیی شیبک (سیبک) نیشابوری، مشهور به فتاحی (متوفی ۸۵۴ق / ۱۴۵۰م)، تألیف ۸۴۳ق / ۱۴۳۹م، ادبیات، نثر مخلوط با نظم، اقوال مختلف درباره عشق و مهر و غیره با استفاده و تأویل حروف کلمات، نستعلیق زیبا، خوقندی، ۱۲۰ برگ (۵۱b - ۱۲۰b)، ۱۳×۲۱ س، کلمات «قطعه» «نظم»، «بیت» به رنگ قرمز نوشته شده است، سرخ رنگ ساخت ماوراءالنهر، عمل ملاجلال صحاف، نسخه ناقص است. اول کتاب موجود نیست، بسیاری برگ های نسخه از هم جدا شده است.

شرح شبستان خیال ۲۲۷/۲

حاجی محمد بهرام بن آخوند ملازاده (متوفی ۱۰۹۸ق / ۱۶۸۷م)، شاعر و نویسنده مشهور قرن ۱۱ق / ۱۷م، این نسخه شامل یکی از دو شرح مشهوری است که بر اثر معروف محمد یحیی سیبک نیشابوری متخلص به فتاحی شبستان خیال (تالیف ۸۴۳ق / ۱۴۳۹-۱۴۴۰م) نوشته شده است، نستعلیق ریز آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی جلادار گوناگون رنگ، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۵۳ برگ (۳۶b - ۸۹a)، بخشهای مورد شرح قرار گرفته با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی نوساخت، نسخه ناتمام مانده است؛ در حواشی بعضی برگ ها اصلاحات و علاوه‌ها نسبت به متن جای دارند که آنها به قلم کاتب نسخه نوشته شده است.

[شرح رباعی] ۴۰۹۳/۶

شرح رباعی منسوب به شیخ ابوسعید فضل الله بن ابی‌الخیر میهنی (متوفی ۴۴۰ق): «حورا به نظاره نگارم صف زد / رضوان زتعب کف خود برکف زد» شرح داده شده است، نستعلیق متوسط، خوقندی، محمدغلام شاه بن میرزا عبداللطیف بلخی، نزدیک ۱۲۵۶ق / ۱۸۴۰-۱۸۴۱م، در بخارا، ۲ برگ (۷۸۴a - ۷۸۵b)، ۲۴×۲۹ س، مقوایی نارنجی رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای نقش، در

حواشی نسخه قید و علاوه‌های کاتب آن درج گردیده‌اند. بعضی کلمات و عبارات با کشیدن خط سیاه تأکید کرده شده‌اند.

شرح رباعیات مولانا عبدالرحمن جامی ۳/۳۵۵۶

از مؤلف نامعلوم، در این نسخه رباعیات عبدالرحمن جامی شرح داده شده است، نستعلیق میانه، شرقی، ۱۲۵۶ق / ۱۸۴۰-۱۸۴۱م، ۴۱ برگ (b۱۰۵ - b۱۴۶)، ۱۳×۲۱ س، برگ‌های نسخه با خط‌های سرخ جدول کشی شده، بسمله و آغاز اثر در داخل چهار گوشه‌ای با خط سرخ کشیده شده جایگیر گردیده‌اند، سرلوحه‌ها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجی ضربی، صحاف نسخه خواجه نسیم، نسخه کامل است.

[شرح قصاید خاقانی] ۳۷۳۷

احمد بن اسماعیل تراهی (در فهرست‌های موجود، راجع به این مؤلف و این شرح معلوماتی به دست نیامد)، این نسخه نادر که اول و آخر ندارد شرح مفصل تعدادی از قصاید خاقانی را فرامی‌گیرد، نستعلیق متوسط، شرقی گوناگون رنگ، اواخر قرن ۱۲ - اوایل قرن ۱۳ق / اواخر قرن ۱۸ - اوایل قرن ۱۹م، ۱۲۲ برگ (a۲ - a۱۲۳)، ۱۵×۲۳/۵ س، عناوین با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی قهوه‌ای رنگ دارای ترنج‌های ضربی، صحاف نسخه محمد، نسخه ناقص است: اول و آخر آن افتاده است، برگ‌های ۳-۸، ۲۵-۲۶ از جلد کنده شده‌اند.

صد حکایت ۴۸۶۱/۱

سید عبدالفتاح مشهور به سید اشرف علی بن سیدعبدالله حسینی گلشن آبادی، این کتاب یک نوع منتخبات برای خواندن دانش آموزان نوآموز بوده بر اساس استفاده آثار نویسندگان معاصر مؤلف و به حکایات آنها افزودن خلاصه‌ها تهیه گردیده است. کتاب دارای مقدمه، ۱۰۰ حکایت اخلاقی با خلاصه‌ها و خاتمه می‌باشد، نستعلیق روشن، خوقندی، ۱۲۹۶ق / ۱۸۷۸-۱۸۷۹م، در محبس از جانب زندانی نامعلوم، ۱۰۸ برگ (b۱ - b۱۰۸)، ۱۹/۵×۱۲/۵ س، آغاز حکایات و خلاصه‌های آنها (حاصل مطلب) و بخش‌های منظوم با جوشه نوشته شده به زیر بسیار سطرها خط سرخ کشیده شده است، مقوایی سرخ رنگ تیره و دارای ۳ ترنج ضربی منقش، نسخه کامل است.

ظفرنامه ۴۲۷۱/۷

منسوب به بزرگمهر وزیر حکیم انوشیروان ساسانی، این اثر که اخلاقی بوده برای تربیت شاهزاده ایران به شکل سؤال و جواب ترتیب داده شده است، و در مقدمه آمده که با سفارش انوشیروان ساسانی بر اساس پرسشهای بزرگمهر حکیم و جوابهای آرسطاطالیس تألیف یافته است، نستعلیق معمولی آمیخته با بعضی عنصرهای خط شکسته، خوقندی، تقریباً اواخر قرن ۱۲ق / ۱۸م - اوایل قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۵ برگ (b۱۷۸ - b۱۸۲)، ۱۳×۲۰ س، کلماتی از قبیل بیت، گفتم، گفت و غیره با جوشه نوشته و به زیر بعضی کلمات دیگر هم با همین رنگ خط کشیده شده، متن به شکل اریب ثبت گردیده است، مقوایی تمشکی رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضریبی، نسخه ناقص بوده، فقط مقدمه و قسمت اول اثر را فرا می‌گیرد.

قصه عادلشاه ۴۸۴۱/۱

این قصه شامل سرگذشت افسانه‌ای پادشاه چین و ماچین عادلشاه و عشق پسر او با دختر پادشاه اصفهان می‌باشد. اثر با نثر آمیخته با نظم نوشته شده است، نستعلیق ریز، خوقندی، ملامحمد اسحاق بن محمد نادر النسفی، ۱۲۴۷ق / ۱۸۳۱-۱۸۳۲م، ۱۵ برگ (b۱ - b۱۵)، ۱۷×۱۱ س، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضریبی منقش، نسخه کامل است.

قصه مولوی جامی و میرزا همدم ۴۸۴۱/۳

قصه خیالی راجع به زیبایی میرزا همدم نام جوان سمرقندی و برای دیدن او به سمرقند آمدن مولانا جامی و برخلاف خواهش سلطان حسین میرزا با آن جوان ملاقات کردن مولاناست، نستعلیق روشن، خوقندی، ملامحمد اسحاق بن محمد نادر النسفی، ۱۲۴۷ق / ۱۸۳۱-۱۸۳۲م، ۲۹ برگ (b۲۲ - b۱۰۱)، ۱۷×۱۱ س، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضریبی، متن کامل است.

نسخه مکرر ۵۵۲۷/۵

نستعلیق بد، خوقندی، ۱۲۵۶ق / ۱۸۴۰م، ۲۱ برگ (b۱۲۸ - b۱۴۹)، بعضی کلمات و جملات به رنگ قرمز نوشته شده، نسخه ناقص است. آخر کتاب پاره شده چند برگ آن قابل استفاده نیست.

قصه درویشان ۳۵۷۳

در این اثر نسبتاً مفصل و بزرگ، قصه و حکایت‌هایی که از درویشان بیان گردیده جمع آورده

شده‌اند. در داخل اثر پارچه‌های نظمی آورده می‌شوند، نستعلیق درشت ماوراءالنهری، خوقندی، اوایل قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۰۶ برگ (a۱ - b۱۰۶)، ۱۵×۲۶ س، کلمه و یا عبارت آغاز هر یک حکایت از قبیل «ای درویشان» و عنوان انواع نظم با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی نوساخت بر بالایش کاغذ چسبانده شده، نسخه ناقص است: اول و آخر آن افتاده است.

گلستان ۳۵۹۴

سعدی شیرازی (متوفی حدود ۹۱ق / ۱۲۹۲م)، نستعلیق روشن، شرقی، ۱۰۴۰ق / ۱۶۳۰-۱۶۳۱م (برگ a۱۲۰)، ۱۲۰ برگ (b۱ - a۱۲۰)، ۱۲×۱۹/۵ س، عنوان بابها، انواع نظم و نثر (از قبیل حکمت، حکایت، قطعه، نظم) با رنگ سبز نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش و لچگی نقش دار (ترمیم شده است)، در نسخه چنین نارساییها جای دارند: برگ های ۱-۳، ۶، ۱۱۹ از جلدکنده شده‌اند، در عده‌ای از برگ ها آثار تأثیر رطوبت، کپک، پخش گردیدن سیاهی و موربانه خوردن به نظر می‌رسند.

نسخه مکرر ۲/۲۳۶۴

نستعلیق روشن زیبا، خوقندی جلادار، تقریباً قرن ۱۲ق / ۱۸م، ۹۳ برگ (a۱۷۵ - b۲۶۸)، ۱۲×۱۷ س، عناوین و علائم تأکید با جوشه ثبت گردیده‌اند، چرمی ساخت شرق و فرسوده، نسخه فرسوده و بی اول و آخر بوده، از رطوبت ضرر دیده است.

نسخه مکرر ست ۱/۷

نستعلیق ریز آمیخته با عنصرهای خط شکسته، کارخانه‌ای، ۱۲۳۴ق / ۱۸۱۸-۱۸۱۹م، ۸۳ برگ (b۱ - a۸۳)، ۱۳×۱۹ س، عنوان بابها، کلمه‌های نظم، بیت، حکمت، حکایت و عبارات جداگانه با جوشه نوشته شده‌اند، چرمی قهوه‌ای رنگ و مستعمل و فرسوده، نسخه بسیار فرسوده است، به بسیاری از ورقها کاغذهای دیگر چسبانده شده‌اند، در برگ ۳ نیم متن با خط کاتب دیگر در کاغذ دیگر از نو برقرار کرده شده است. در حواشی ورقها اصلاحات و علاوه‌های به متن مربوط از جانب کاتب نسخه و دیگران درج گردیده‌اند.

نسخه مکرر ۱/۴۸۵۴

نستعلیق روشن و خوانا، خوقندی، قربان نیاز بن آدینه محمد چارجویی، ذوالقعدة ۱۲۴۷ق /

آوریل ۱۸۳۲ م، ۹۳ برگ (b1 - b2، a32 - a123)، ۲۵×۱۴ س، عنوان بابها، انواع نظم و نثر با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی زرد رنگ تیره و دارای ترنجهای ضربی، نسخه کامل بوده خوب نگاهداری شده است. اما بر اثر غفلت صحاف در بین برگ های b2 - a32 متن رساله دیگر آورده شده است.

نسخه مکرر ۵۰۳۰/۱

نستعلیق روشن، خوقندی، بابا ابن ملاحیب محمد بن ملاگدای محمد، ربیع الثانی ۱۲۶۱ ق / آوریل ۱۸۴۵ م، ۱۸۲ برگ (b1 - b182)، ۲۰×۱۲/۵ س، برگ های نسخه با خطهای سرخ و آبی رنگ جدول کشی شده، آغاز بابها، عنوان بابها و انواع اشعار و علائم با جوشه ثبت گردیده‌اند، چرمی سبز رنگ تیره، نسخه کامل است.

نسخه مکرر ۵۵۰۳

نستعلیق خوب، خوقندی، میرترسون بن استاد عظیم اوراتپه‌گی، ۱۲۸۱ ق / ۱۸۶۴ م، ۸۲ برگ ۱۵/۵×۲۵ س، نام بابها و بعضی کلمات با رنگ قرمز نوشته شده، نسخه ناقص است. از اول چند برگ باب یکم موجود نیست.

نسخه مکرر ۴۶۱۲/۱

نستعلیق ریز، کارخانه‌ای، ۱۲۹۴ ق / ۱۸۷۷ م (برگ ۲۲۳)، ۲۴ برگ (b1 - b24)، ۲۰×۱۱ س، کلمات بیت، مصراع، حکایت، قطعه و مثنوی و عنوان بابهای اثر با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی لاک الکلی سرخ رنگ دارای ترنجهای ضربی، صحاف نسخه عاشور فقیر قادر محمد احمدی، نسخه ناقص است و فقط قسمت اول باب اول اثر را دربر می‌گیرد.

نسخه مکرر ۳۱۹۵

نستعلیق، خوقندی، تقریباً نیمه اول قرن ۱۴ ق / اواخر قرن ۱۹ - اوایل قرن ۲۰ م، ۱۹۲ برگ ، ۱۵×۲۶/۵ س، عنوان بابها و کلمه‌های شعر، قطعه، بیت، حکایت و بعضی عبارات با جوشه نوشته شده‌اند، چرمی شرقی و دارای ترنجهای ضربی، صحاف نسخه ملا عبدالرشید، در بعضی برگ ها آثار تأثیر رطوبت جای دارد، در برگ های b119 - a120 متن به سبب بی‌اعتنائی کاتب خراب گردیده است.

نسخه مکرر ۵۳۳۴

نستعلیق بد، شرقی، ۸۰ برگ، ۱۶×۲۰ س، سرلوحه‌ها به رنگ قرمز نوشته شده، قهوه‌ای خیلی فرسوده، اول نسخه چند برگ موجود نیست و آخر کتاب هم پاره شده است.

محبوب القلوب ۴۹۶۸

برخوردارین محمود ترکمان فراهی متخلص به ممتاز (قرن ۱۲ق / ۱۷م)، این کتاب شامل حکایات و لطائف نمکین و بسیار جالب توجه در موضوعهای گوناگون تربیوی و اخلاقی تألیف یافته بوده، از مقدمه، ۵ مقاله و ۵ باب و خاتمه عبارت است، نستعلیق ریز، خوقندی، ۱۲۳۸ق / ۱۸۲۲-۱۸۲۳م، ۳۳۶ برگ (b۱ - b۳۳۶)، ۲۳/۷×۱۳/۷ س، عنوان بابها، مقاله‌ها، حکایتها و اسم شعر با جوشه نوشته شده‌اند، نسخه ناقص است: باب پنجم جای ندارد. در ۷ برگ افزوده شده به نسخه شعرهای نوایی، بیدل، ناصرعلی، خیام، ابن سینا به هر جانب و هر شکل ثبت گردیده‌اند.

نسخه مکرر ۱۵۵۷

نستعلیق روشن ریز، خوقندی، ۱ ربیع الثانی ۱۲۷۲ق / ۱۱ دسامبر ۱۸۵۵م، ۳۳۱ برگ، ۱۴/۵×۲۵ س، عناوین با جوشه پست صفت نوشته شده‌اند، مقوایی سیاه رنگ نوساخت، نسخه کامل است.

نسخه مکرر ۳۸۶۷/۲

نستعلیق آمیخته با بعضی عنصرهای خط شکسته، خوقندی، تقریباً اواخر قرن ۱۲ق / ۱۸م، ۶۳ برگ (b۱۱۱ - b۱۷۴)، ۱۵×۲۵ س، برگ‌های b۱۱۱ - b۱۷۵ با رنگ سرخ جدول کشی شده، عنوان مقاله و بابها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ شفاف و دارای ترنجهای ضربی، آخر نسخه افتاده است.

نسخه مکرر ۹۳۴

نستعلیق ریز و درشت (از برگ ۹۵)، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۲۴۶ برگ، ۱۵×۲۶/۵ س، مقوایی سبز رنگ به زردی مایل و دارای ترنجهای ضربی منقش، صحاف نسخه ملاحکیم خواجه، نسخه کامل است.

نسخه مکرر ۲۳۱

نستعلیق زیبا، خوقندی، میرزا ایگام بیردی قراول بیگی (برگ ۴۰۲)، (۱b - ۴۰۲a) تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۴۸۱ برگ، ۲۱/۵×۳۰ س، عناوین و بعضی تعبیرها با جوشه نوشته شده‌اند، چرمی تمشکی رنگ شرقی و دارای ترنجهای ضربی زراندود، صحاف نسخه لطف الله خواجه، نسخه کامل است، اما ترتیب جایگیرشوی حکایات کمی دیگرگون کرده شده است.

نسخه مکرر ۱۴۸۹

نستعلیق روشن، خوقندی، تقریباً اوایل قرن ۱۴ق / اواخر قرن ۱۹م، ۲۶۱ برگ، ۱۵×۲۶ س، عناوین با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر، صحاف نسخه میرزا امان نیاز، این نسخه به استثنای حکایت رعنا و زیبا دیگر قسمتهای اثر را دربر می‌گیرد.

محیط اعظم ۵۴۹۴

میرزا عبدالقادر بیدل (متوفی ۱۱۳۳ق / ۱۷۲۰م)، داستان فلسفی تصوفی با مقدمه که در پاسخ ساقی نامه ظهوری ترشیزی نوشته شده و به نامهای «می خانه» و «ساقی نامه» نیز مشهور است. و عبارت از ۸ دُر است، نستعلیق، خوقندی، ۱۱۹۵ق / ۱۷۸۰م، ۱۰۷ برگ ۱۰×۱۶ س، سرلوحه‌ها به رنگ قرمز نوشته شده است، زرد رنگ فرسوده، نسخه کامل است برگ های نسخه از هم جدا شده، از جلد می‌افتند. آثار نم و رطوبت موجود است.

نسخه مکرر ۵۴۹۰/۳

نستعلیق با علایم شکسته، شرقی سفید، محمدناصر بن محمد رحیم، ۱۱۹۷ق / ۱۷۸۲م، ۳۳ برگ (۲۱۶a - ۲۴۹b)، نسخه کامل است. بعد از متن اصلی در ۲ برگ از اشعار ملهم و قصیده در «تاریخ ظفر یافتن میر معصوم صاحبقران» به دست همین کاتب اضافه شده است و روی ۵ برگ از غزلیات شوکت ۱۸ غزل به دست کاتب دیگر اضافه شده است.

نسخه مکرر ۴۸۲۴

نستعلیق ریز و آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، ۱۲۳۵ق / ۱۸۱۹-۱۸۲۰م، ۲۱۰ برگ (b۱ - ۲۱۰b)، ۲۴×۱۴/۲ س، عنوان فصلها با جوشه نوشته شده است، مقوای جگری رنگ دارای ۳ ترنج سیاه رنگ ضربی منقش، مقدمه نثری اثر افتاده است.

نسخهٔ مکرر ۳۸۷۸

نستعلیق، خوقندی، ۱۲۵۴ق / ۱۸۳۸-۱۸۳۹م، ۹۰ برگ (b۱ - b۹۰)، ۱۲×۲۰ س، متن منظوم اثر در دو ستون ثبت گردیده، عناوین مثنوی با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی بر بالای آن کاغذ آبی رنگ چسبانده شده، در حواشی بعضی برگ‌ها قید و علاوه‌های جداگانه کاتب نسخه به نظر می‌رسد.

نگارستان ۵۴۷۱

معین‌الدین اسفراینی جوینی یزدی (قرن ۸ ق) تألیف شده در ۷۳۵ق / ۱۳۳۴م، رساله در پند و اخلاق که در پیروی گلستان سعدی نوشته شده و شامل مقدمه و ۷ باب است: ۱. در مکارم اخلاق، ۲. در صیانت و پرهیزکاری، ۳. حسن معاشرت با ابدای زمان، ۴. در عشق و محبت، ۵. در وعظ و نصیحت، ۶. در فضل و رحمت، ۷. در فواید، نستعلیق، خوقندی، ۳۲۲ برگ، ۱۵/۵×۲۴/۵ س، نام بابها و کلمه «قطعه» به رنگ قرمز نوشته شده، کارخانه‌ای جدید، از اول یک برگ و آخر ندارد.

بخش سیزدهم

داستان

جامع الحکایات ۳۸۶۲

ترتیب دهنده: نامعلوم، نثر بدیعی. این مجموعه نادر حکایات تاریخی و اساطیری ذیل را فرا می‌گیرد: حکایت عالم بای و پسر او صالح بای، حکایات آهوی نر و ماده، سلطان محمود، نیک اختر و پادشاه هند، تاریخ بندان، سخن سنجان، پادشاه داراب، حجاج ظالم، پادشاه هند، میرزا والی حضرت، سلطان سنجر، ملکه هزار گیسو، هفت وزیر و شاهزاده فارس، حکایت شاه اورنگ زیب، نستعلیق متوسط، خوقندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۲۰۲ برگ (bش - b۲۰۲)، ۱۵/۵×۲۶ س، عناوین و علائم با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی تیره رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، متن اساساً کامل است، اما در نسخه چین نارسایها جای دارند: به حواشی برگها آب رسیده باعث پیداشدن داغها و بعضاً پخش گردیدن سیاهی شده است، در حواشی بعضی برگها قیدها و علاوه‌های جداگانه کاتب نسخه به نظر می‌رسند. در یک برگ بعد متن کتاب جای داشته اشعار شیخ عطار درج گردیده است.

نسخه مکرر ۴۳۲۸

نستعلیق روشن، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۳۷ برگ، ۲۵/۵×۵/۵ س، عنوان حکایات و انواع پارچه‌های شعری با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضربی سرخ رنگ، نسخه ناقص است: آخر آن افتاده، در اکثر برگهای نسخه داغهای قهوه‌ای رنگ جای دارند. دفترهای نسخه از همدیگر و از جلدکننده شده‌اند.

حکایات لطیف ۱۴۲۸/۲

شاید میرزا بابا ابن داملاصغر محمد حصارى (قرن ۱۳ق / ۱۹م) باشد، قرن ۱۳ق / ۱۹م، در این مجموعه ۱۰ حکایت خرد به لطیفه مانند آورده شده است، نستعلیق خوش خط، کارخانه‌ای ضخیم، دستنویس مؤلف: میرزا بابا بن داملاصغر محمد حصارى، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۸ برگ (b۷۲ - b۷۹)، ۱۷×۲۶ س، برگهای نسخه با خطهای نقره‌ای جدول کشی شده‌اند، مقوایی تمشکی رنگ لاک الکل، ساخت ماوراءالنهر، در برگهای a۷۴، a۷۹ نقش مهری با ذکر نام احمد قل بیک میرآخور و سنه ۱۲۹۶ق / ۱۸۷۸-۱۸۷۹م دیده می‌شود.

[حکایت منظوم] ۴۴۴۹/۱۰

حکایت منظوم درباره جوانی که از زن پیری تقاضای کمک برای ازدواج با دختر جوان کرده ولی عاقبت گرفتار آن عجوزه شده، نستعلیق، خوقندی، ۱۲۹۹ق / ۱۸۸۱م، ۳ برگ (b۴۲۸ - b۴۳۱)،

۱۸×۳۰ س، سرخ رنگ ترنجدار ساخت ماوراءالنهری، نسخه ناقص است. آخر متن موجود نیست.

حکایت [۶۹۳/۱۴]

این پارچه مختصر شامل حکایتی دربارهٔ هفت قلعه می‌باشد (قلعه از طلا با نام "دانش"، قلعه از نقره با نام "دین"، قلعه با نام "عمید" از پولاد و غیره) که آنها را خداوند برای خردمندان آفریده است، نستعلیق روشن درشت، خوقندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۴ برگ (b۲۲۹ - b۲۳۲)، ۱۴/۵×۲۴/۵ س، عنوانها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ تیرهٔ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه در شکل موجوده کامل است.

حکایت بهرام شاه ۴۰۳۵/۳

این نسخه شامل روایت از یکی قصه است، شامل بیان سرگذشت و کارنامیه‌های بهرام شاه. در داخل اثر پارچه‌های منظوم آورده می‌شوند، نستعلیق متوسط درشت، خوقندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۴۳ برگ (b۳۸ - b۸۱)، ۱۴/۳×۲۵/۵ س، عنوان با جوشه نوشته شده، مقوای سرخ رنگ ساخت ماوراءالنهری و دارای ترنجهای ضربی، نسخه اساساً کامل است؛ در بعضی برگهای آثار تأثیر رطوبت به نظر می‌رسد، در حواشی برگهای جداگانه بعضی قید و علاوه‌های کاتب نسخه درج گردیده‌اند.

حکایت خسرو پادشاه ۴۰۱۱/۴

این حکایت شامل بیان سرگذشت خسرو (؟) پادشاه مصر و فرزندان او می‌باشد. در داخل نثر اثر پارچه‌های نظمی زیاد آورده می‌شود (اثر به زبان ازبکی است)، نستعلیق سرسری، خوقندی، تقریباً اوایل قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۷۳ برگ (a۱۵۰ - a۲۲۳)، ۱۲/۵×۱۹ س، عنوان و سطرهای اول بعضی حکایات با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ به زردی مایل ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، در نسخه چنین نارساییها جای دارند: دفترها از جلد و برگها از دفترها جدا گردیده‌اند، در بسیار برگها داغهای قهوه‌ای رنگ به نظر می‌رسند، در برگ a۱۷۲ سیاهی پخش گردیده است. در نسخه برگهای b۳۱۸ و b۲۱۹ آورده نمی‌شوند، اما از این به متن ضرری وارد نشده است، در ۱۱ برگ قبل از متن اصلی جای داشته پارچه‌های شعری گوناگون درج گردیده‌اند.

حکایت خواجهٔ مفلس ۲۸۷۵/۱۰

این منظومه بیان مدد رسانیدن به مسافر راه زندگی پُر از خوف سرزدن گناه و دعا و زاری تمنای

شفاعت و بخشش در روز محشر را دربر می‌گیرد. منظومه با زبان ازبکی است، نستعلیق، خوقندی، ۱۲۷۶ق / ۱۸۵۹-۱۸۶۰م، ۲ برگ (b۱۵۹ - b۱۶۰)، ۱۴×۲۳/۵ س، متن در سه ستون - دو ستون به شکل اوریب و یک ستون بشکل عمودی ثبت گردیده است، مقوایی تمشکی رنگ تیره دارای ترنجهای ضربی، صحاف نسخه محمد عاشور، نسخه در شکل موجوده کامل است. در دو برگ بعد اثر مذکور افزوده شده اشعار ازبکی و مشق خوشنویسی جای دارند.

حکایت شاهزاده سنوبر ۴۰۱۱/۱

این حکایت مضمون افسانه‌ای داشته عشق شاهزاده خورشید با پری را دربر می‌گیرد که او در باغ می‌بیند. در متن اثر اشعار زیاد آورده شده‌اند. حکایت به زبان ازبکی است، نستعلیق سرسری، خوقندی، تقریباً اوایل قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۷۹ برگ (a۱۰ - a۸۹)، ۱۲/۵×۱۹ س، عنوان با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ شفاف ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، متن نسخه اساساً کامل است، اما دفترها از جلد و همدیگر جدا شده‌اند و در بعضی برگها سیاهی پخش گردیده است. در ۹ برگ قبل از متن اصلی حکایت جای داشته علاوه‌های گوناگون به متن مربوط درج یافته‌اند.

حکایت عادل خان ۳۸۶۹/۵

این اثر شامل روایت عامیانه سرگذشت پادشاه خراسان عادل خان را فرا می‌گیرد، در مقدمه اثر گفته می‌شود که این حکایت از جامع الحکایات گرفته شده است، نستعلیق متوسط، خوقندی، ۱۲۶۸ق / ۱۸۵۱-۱۸۵۲م، ۲۳ برگ (b۲۵۰ - a۲۷۳)، ۱۵/۵×۲۶ س، در بیشتر برگها نسخه (بعد برگ b۲۶۴) عنوان انواع نظم با جوشه نوشته شده است، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، از سبب تأثیر رطوبت در اکثر برگها نسخه داغهای قهوه‌ای رنگ پیدا شده‌اند. در برگهای b۲۶۷ - a۲۶۸ سیاهی پخش گردیده است، برگ ۲۶۴ پاره شده است.

نسخه مکرر ۴۲۷۶/۲

نستعلیق معمولی درشت، خوقندی، ملاخان مؤمن، ۱۳۰۴ق / ۱۸۸۶-۱۸۸۷م (برگ a۷۳)، ۳۱ برگ (a۷۵ - b۱۰۶)، ۱۳×۲۲/۵ س، مقوایی نوساخت بر بالایش کاغذ سرخ چسبانده شده، متن نسخه اساساً کامل است، اما در خود نسخه چنین نارساییها از قبیل تأثیر رطوبت، داغهای قهوه‌ای رنگ و پخش گردیدن سیاهی به نظر می‌رسند. در حواشی بعضی برگها نوشته‌ها و علاوه‌های کاتب نسخه دچار می‌آیند.

حکایت گرگین شاه از نسل شاه جمشید ۳۸۶۹/۳

در این حکایت سرگذشت شاهزاده شیرزاد و دختر وزیر گلشاد بیان گردیده است، نستعلیق متوسط، خوقندی، ۱۲۵۳ق / ۱۸۳۷-۱۸۳۸م، ۵۰ برگ (b۱۷۵ - a۲۲۵)، ۱۵/۵×۲۶ س، مقوایی سبز رنگ تیره ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، در این نسخه چنین نارساییها جای دارند: در حواشی برگها آثار تأثیر رطوبت و در خود برگها داغهای بزرگ روغنی به نظر می‌رسند. (برگهای ۲۱۴-۲۲۶) جلد نسخه فرسوده مستعمل و موربانه خورده است. در حواشی بعضی برگها نوشته‌های جداگانه دچار می‌آیند که آنها به قلم کاتب نسخه تعلق دارند.

حکایت گنبد هرمانوس ۴۹۲۶

در این حکایت ساختمان گنبد هرمان در میان یمن و مصر، اسرار آن، عشق نکبت بار شاهزاده سلامان با دختر وزیر ابدال و استیلای اسندر و گشادن اسرار گنبد از جانب حکیم ارسطو بیان کرده شده‌اند، نستعلیق درشت بخارایی، کارخانه‌ای، ۱۳۴۲ق / ۱۹۲۳-۱۹۲۴م، ۱۰ برگ (a۱ - b۱۰)، ۲۱×۱۳ س، بدون جلد، متن اساساً کامل است، اما برگها از همدیگر جدا شده‌اند.

حکایت ملکه هزار گیسو ۳۸۶۹/۴

این حکایت شامل به این سرگذشت پرماجرایی ملکه هزار گیسو و عشق او با شاهزاده بلخ مسلم است. در بعضی نسخ دگر اثر مسلم شاه مصر ذکر یافته است، نستعلیق متوسط، خوقندی، ۱۲۵۳ق / ۱۸۳۷-۱۸۳۸م، ۲۲ برگ (b۲۲۶ - a۲۴۸)، ۱۵/۵×۲۶ س، مقوایی سبز رنگ تیره ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه چنین نقصان دارد: در حواشی برگهای آن آثار تأثیر رطوبت نمایان است، در برگهای ۲۳۳-۲۳۴، ۲۴۱-۲۴۳، ۲۴۵-۲۴۸ داغهای قهوه‌ای رنگ جای دارند، به برگ ۲۴۶ با مطلب ترمیم کاغذ دیگر چسبانده شده است. یک قسم برگ a۲۳۰ با نستعلیق ریز کتابت شده، در برگهای ۲۲۷ و ۲۴۶ علاوه‌ها به متن ثبت گردیده‌اند. در یک برگ بعد متن اثر آورده شده اشعار از یکی درج گردیده است.

حکایت نوشیروان عادل ۳۵۹۲/۵

این حکایت فرد شامل بیان سرگذشت نوشیروان عادل است. اثر بدون بسم الله آغاز گردیده است، نستعلیق ریز، خوقندی، ۱۲۵۴ق / ۱۸۳۸-۱۸۳۹م، ۳ برگ (a۱۵۳ - a۱۵۵)، ۱۲/۵×۲۰ س، مقوایی نوساخت بر بالایش کاغذ سیاه چسبانده شده، شیرازه‌بندی آن پارچه‌ای است در قسم بالای برگها

نسخه آثار تأثیر رطوبت به نظر می‌رسد، در حواشی برگها علاوه‌ها و بعضی نوشته‌های دیگر کاتب نسخه درج گردیده‌اند.

[حکایتها] ۲۵۰۳/۷

این نسخه شامل دو حکایت است: یکی از این حکایتها روایتی راجع به مولوی جامی و میرزا همدم و درویشی را دربر می‌گیرد؛ حکایت دوم نقل ملاقات مؤلف با پیرزنی دربر می‌گیرد که او به منظومه‌ای را درباره حیوانات، بحث دو حمال، گفتگوی دو ملا با طلبگان مدرسه را برای مؤلف می‌خواند، حکایت اول با نستعلیق سیر رنگ، حکایت دوم با نستعلیق ریز شکسته آمیز، خوقندی گوناگون رنگ، کاتب حکایت اول - ایشان خواجه، کاتب حکایت دوم معلوم نیست، نزدیک سال ۱۲۹۹ق / ۱۸۸۱-۱۸۸۲م، ۵ برگ (a۳۹ - b۴۰، b۲۷۴ - b۲۷۶)، ۱۳×۲۰/۵ س، بعضی عبارات در حکایت اول با جوشه پست ثبت گردیده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر، متن هر دو حکایت کامل است.

حکایت هارون الرشید ۳۸۶۹/۶

این نسخه شامل حکایت راجع به خلیفه عباسی هارون الرشید، وزیر او و سنگهای قیمتی است، نستعلیق متوسط، شرقی، ۱۲۶۸ق / ۱۸۵۱-۱۸۵۲م (برگ a۲۷۳)، ۱۰ برگ (b۲۷۴ - a۲۸۶)، مقوایی سبز رنگ تیره ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضریبی، این نسخه اساساً کامل است، اما با این وجود در آن نارساییهای از قبیل جای داشتن داغهای قهوه‌ای رنگ و پاره شدن قسمت بالای برگ ۲۷۸ به نظر می‌رسد. در سه برگ بعد متن حکایت آورده شده هرگونه افسونگری‌ها و ساحریها ثبت گردیده‌اند.

داستان رفتن ملک اسکندر به دخمه شاهان ۵۳۲۸/۲

داستان درباره رفتن اسکندر و ملک مظفر به دخمه شاهان و عجایب آن دخمه نقل قول می‌کند، نستعلیق بد، خوقندی، ملاسفر سچاهی، ۱۲۸۲ق / ۱۸۵۶م، قریه بول بلیق (کذا؟)، ۲۹ برگ (b۱۰۱) - ۱۲۹ (b) ۱۳/۵×۲۱/۵ س، مشکی خیلی فرسوده، نسخه کامل است. متن نسخه خوب نگه‌داری شده قابل استفاده است.

داستان ملکه دل آرام ۴۰۱۱/۲

در این حکایت از یکی سرگذشت ملکه دل آرام که در خواب پیامبر (ص) را دیده مسلمان شده،

بیان گردیده است. پدر دل آرام پادشاه بغداد کافرخان عاشق او گردیده دل آرام را عذاب و رنج زیاد می دهد. عاقبت ملکه او را مسلمان کرده، گناهش را می بخشد. در اثر اشعار زیاد آورده شده است، نستعلیق سرسری، خوقندی، تقریباً اوایل ۱۳ق / ۱۹م، ۴۲ برگ (b۸۹ - b۱۳۱)، ۱۹×۱۲/۵ س، عناوین با جوشه نوشته شده اند، مقوایی سبز رنگ شفاف ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، در نسخه چنین نارساییها جای دارند: دفترها از جلد و همدگر جدا شده اند یک عده برگها با رشته سیاه به شکل خیلی بد دوخته شده اند، در بسیاری از برگها پخش گردیدن سیاهی و داغها به نظر می رسند. در حواشی بعضی برگها قید و علاوه های کاتب نسخه دچار می آیند.

قصه ملکه روم (یا داستان ملکه روم) ۴۰۹۵/۵

از نامعلوم، در این قصه سرگذشت دل آرام، که در خواب حضرت محمد را (ص) دیده مسلمان شده است بیان گردیده است. پدر دل آرام - پادشاه بغداد کافرخان عاشق دخترش گردیده او را عذاب و رنج زیاد می دهد. عاقبت دل آرام او را مسلمان کرده گناهش را می بخشد. در داخل این قصه که به زبان ازبکی است اشعار زیاد آورده شده است،

قصه شاه مشرب ۳۹۵۵/۱

شاید رحیم بابا مشرب نمنگانی و یا ایشان شاه مشرب دیوانه نمنگانی (نیمه دوم قرن ۱۱ق / اوایل قرن ۱۷ - اوایل قرن ۱۸م) نثر و نظم ازبکی و بعضاً فارسی. این اثر به نثر آمیخته با نظم نوشته شده، لحظه های جداگانه حیات و فعالیت شاعر صوفی مشرب نیمه دوم قرن ۱۲ - اول قرن ۱۳ق / نیمه دوم قرن ۱۷ - اول قرن ۱۸م - مشرب نمنگانی را دربر می گیرد، که در ماوراءالنهر زندگانی کرده است، نستعلیق متوسط، خوقندی، ۱۲۷۹ق / ۱۸۶۲-۱۸۶۳م (برگ a۱۴۶)، ۸۹ برگ (b۱ - b۸۹)، ۱۵/۵×۲۶/۵ س، عناوین با جوشه نوشته شده اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، در نسخه چنین نارساییها جای دارند: دفترها از جلد و برگها از دفترها کنده شده اند، برگ ۵۵۷ نانوخته (خالی) گذاشته شده است، در اکثر برگها داغهای قهوه ای رنگ جای دارند، در حواشی بعضی برگها قیدها و علاوه های جداگانه کاتب نسخه به نظر می رسند.

قصه ملکه ۳۵۹۶/۵

این نسخه اثر نثر کوچکی را دربر می گیرد که آن به شکل سؤال و جواب نوشته شده است (توسط جواب به سوالات انتخاب کردن شوهر)، نستعلیق متوسط ریز، خوقندی، تقریباً قرن ۱۲ق / ۱۸م، ۸

برگ (b111 - a118)، ۱۵×۲۶ س، عناوین با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی قهوه‌ای رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، در حواشی قسم بالای برگهای نسخه آثار تأثیر رطوبت جای دارد، جلد اثرکننده شده است. احتمال دارد که اثر پارچه‌ای از "قصه ملکه روم" باشد.

نسخه مکرر ۴۰۹۵/۵

نستعلیق بدخط، خوقندی پست صفت، تقریباً قرن ۱۴ ق / اواخر قرن ۱۹ م، ۱۹ برگ (a۹۷ - a۱۱۶)، ۱۴/۵×۲۵ س، مقوایی آبی رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، متن نسخه اساساً کامل است. در حواشی برگهای آن بعضاً نوشته‌ها و علاوه‌های کاتب نسخه دچار می‌آیند، در عده‌ای از برگها نسخه داغهای قهوه‌ای رنگ دیده می‌شوند. آغاز این نسخه از داستان ملکه دل آرام زیر رقم ۴۰۱۱/۲ تا اندازه‌ای تفاوت دارد.

قهرمان نامه ۳۶۲۸

این روایت شامل واریانت از یکی پسر تهمورث سپهسالار و پهلوان قهرمان است که از جانب پادشاه ایران هوشنگ شاه با دشمنان می‌جنگید. در جنگ ایران و هند برای حکمرانی جهان قهرمان با دختر پادشاه هند سرو خرامان جنگ می‌کند و عاقبت آنها با هم دل بسته خانه‌دار شدند و صلح برقرار گردید، نستعلیق متوسط، خوقندی، اوایل قرن ۱۴ ق / اوایل قرن ۱۹ م، ۱۹۹ برگ (b۱ - a۱۹۹)، ۱۵×۲۶ س، عناوین با لاجورد نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه چنین نارساییها دارد: در تمام برگهای آن آثار تأثیر رطوبت و علاقه‌مندان به آن داغها و کپک جای دارند. بر اثر تأثیر رطوبت متن و برگهای ۱-۶ خراب گردیده است. در حواشی بعضی برگهای نسخه قیده‌ها و علاوه‌های جداگانه کاتب آن به نظر می‌روند. در یک برگ بعد متن اثر موجود بوده مناجاتی ثبت گردیده است. عجیب است که در این روایت واقعات دوران قدیم با دین اسلام علاقه‌مند گردانیده شده‌اند. قهرمان بعد خاندان شوی خود ترک سپهسالاری نموده به حج می‌رود تا با دعاگناههای خود را بشوید (۱).

نسخه مکرر ۴۲۰۹

نستعلیق متوسط درست، خوقندی، تقریباً اوایل قرن ۱۴ ق / اواخر قرن ۱۹ م، ۱۷۸ برگ (b۱ - b۱۷۸)، ۱۵/۵×۲۵ س، عناوین با جوشه نوشته شده‌اند. مقوایی نوساخت بر بالایش کاغذ آبی رنگ چسبانده شده، نسخه ناقص بوده، اول و آخر ندارد، در برگهای ۳-۱۰ آن داغهای خرد و بزرگ جای

دارند، در بعضی برگها سیاهی پخش گردیده است. در حواشی برگها بعضاً قید و علاوه‌های کاتب نسخه به نظر می‌رسند.

مجمع الحکایات ۴۹۴۷

مجموعه حکایات (سنبل) و داستانها مانند بیدپای، کلیله و دمنه، نستعلیق، سمرقندی قدیم و خوقندی، سنه ۵۱۷ق / ۱۱۲۳م، ۳۲۳ برگ ۲۱×۱۳/۵ س، عناوین باشنگرف، تیماج قدیمه، نسخه ناقص است اول و آخر ندارد. دارنده کتاب در اول کتاب اشارت کرده است که ۸ صفحه از آن افتاده و نیست و در آخر کتاب هم چنین اشارت موجود است. قسمتی از کتاب و کاغذ قدیمه سمرقندی و قسمتی دگر و کاغذ خوقندی ثبت شده است.

[مجموعه حکایات] ۲۲۴۲/۴

ترتیب دهنده: شاید ملاشرف بن حبیب الله نام صاحب منتصب در با امارت بخارا (اواخر قرن ۱۳ق / ۱۹م - اوایل قرن ۱۴ق / ۲۰م) باشد، شاید ۱۳۶۵ق / ۱۸۸۹م، این مجموعه شامل ۷۸ حکایت گوناگون موضوع و گوناگون و هم‌چنین ضمیمه‌ای عبارت از حکایت لطیف است. در این قسمت ۳ منظومه هم جای دارد، نستعلیق درشت بخارایی، خوقندی، ملاشرف بن حبیب الله (کاتب همه اثرهای این نسخه)، اول ذوالحجه ۱۳۰۶ق / اول اوت ۱۸۸۹م، ۴۱ برگ (۵۸۶ - ۱۲۷a)، ۱۵×۲۶ س، کلمات حکایت و لطیفه با جوشه تأکید و لطیفه با جوشه تأکید گردیده اند، مقوایی سبز رنگ شفاف ساخت ماوراءالنهر، نسخه کامل است، در حواشی بعضی برگها علاوه ها و اشعار با خط مجموعه نوشته شده جای دارند.

بخش چهاردهم

علوم غریبه و معما

انوار الرمل ۴۹۷۸/۲

از مولف نامعلوم، این رساله شامل تاریخ پیدایش علم فال بینی در هندوستان و قاعده و طریق این طرز فال گیری است، نستعلیق ریز، خوقندی، تقریباً قرن ۱۲ق / ۱۸م، ۱۰۳ برگ (b۸۱ - a۱۸۴)، ۱۹×۱۲/۳ س، عنوان فصلها، حروف و رقمهای سحرآمیز با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی بر بالای چرم قهوه‌ای رنگ کشیده شده و دارای ۳ ترنج ضربی است، صحاف نسخه محمد رحیم بن ملاتقی، نسخه کامل است، اما آن از جلدکنده شده است در حواشی برگ ها اصلاحات و توضیحات به متن مربوط درج یافته‌اند.

تحفة الصلوة ۳۷۹۷/۱

مولانا حسین بن علی واعظ کاشفی (متوفی ۹۱۰ق / ۱۵۰۴-۱۵۰۵م)، این رساله شامل دستورالعملی راجع به چه طور خواندن دعایی است که با «اللهم صلی علی محمد و آل محمد» انجام می‌یابد و از مقدمه ۸ فصل و خاتمه عبارت است، نستعلیق روشن متوسط، خوقندی جلادار، ۱۲۸۵ق / ۱۸۶۸-۱۸۶۹م، ۱۰۲ برگ (b۵ - a۱۰۷)، ۱۵×۲۶ س، عناوین با بها و فصلها با جوشه نوشته شده‌اند، به زیر بعضی کلمات و عبارات هم با همین رنگ خط کشیده شده است، مقوایی سبز تیره رنگ ساخت ماوراء النهر و دارای ترنجهای ضربی، متن نسخه کامل است، اما در آن چنین نارساییها از قبیل داغ قهوه‌ای رنگ (برگ ها b۵ - a۶، ۷، ۹، ۱۹، ۵۹) و پخش گردیدن سیاهی (برگ های b۱۴، b۵۶، b۷۵ و ۷۶) به نظر می‌رسند، در حواشی بعضی برگ ها قید و علاوه‌های کاتب نسخه درج گردیده‌اند، در ۴ برگ قبل از رساله جای داشته نوشته‌های گوناگون جای دارد.

تحفة المجربات ۹۹۶/۲

منسوب به لقمان حکیم، در این اثر که دارای ۳۰ باب مختصر است، دستورهای سنجیده شده‌ای راجع به جلب ساختن شخص دلخواه، دعوت ارواح، دواجات بیماریها و غیره را فرامی‌گیرد، نستعلیق زیبا، هندی ضخیم، تقریباً اوایل قرن ۱۳ ق اوایل قرن ۱۹م، ۱۸ برگ (b۹۳ - a۱۱۰)، ۱۵×۲۲ س، عنوان عده‌ای از بابهای اثر با جوشه نوشته شده، زیر عنوان عده دیگر بابها با همین رنگ خط کشیده شده است. متن در دو ستون ثبت گردیده است، مقوایی نوساخت بر بالای کاغذ سیاه چسبانده شده، نسخه کامل و بسیار نادر است، در برگ آخر نسخه نقش مهر مدور با ذکر اسم محمد شریف خواجه بن خواجه عمر، سنه ۱۲۶۳ق / ۱۸۶۶-۱۸۶۷م دیده می‌شود.

ترشیح یا مختصر ۳۵۸۰/۷

جمشید بن ولدرومی (?)، این نسخه شامل معماهای جمشید بن ولدرومی است، نستعلیق متوسط، شرقی، ۹۳۴ق / ۵۲۷م، ۶ برگ (۵۶۰ - ۵۶۶)، ۱۸/۵×۱۳س، کلمات اساسی و مطلوب معماها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی نارنجی رنگ نو ساخت، راجع به مولف این معماها معلوماتی را در ۱۰ق / ۱۶م زیسته است.

تعبیرنامه حضرت یوسف ۷۷۴/۶

این رساله خرد که دارای ۱۲ باب است، تعبیر خوابها را با اسناد به حضرت یوسف دربرمی‌گیرد. در آخر رساله تعبیر خوابها موافق ماههای قمری و روزهای هفته آورده می‌شود، نستعلیق روشن، خوقندی، اوایل قرن ۱۳ ق / اوایل قرن ۱۹م، ۴ برگ (۲۹۷ - ۳۰۰)، ۱۶×۲۶/۵س، اطراف متن و حواشی برگ ها خطهای سرخ و رنگین کشیده شده‌اند عناوین با جوشه جدا کرده می‌شوند، مقوایی سرخ رنگ لاک الکل و دارای ترنجهای ضربی منقش، صحاف نسخه نوره خواجه، این تعبیرنامه هم یکی از روایت‌های نثری منسوب به حضرت یوسف بوده و کامل است.

جامع الاحکام من اقوال دانیال ۲۰۴۹

امام سرخاب که شاید در زمان سبحان قلی‌خان آسترخانی ۱۰۹۱-۱۱۱۴ ق / ۱۶۸۰-۱۷۰۲م در بخارا می‌زیست و ۴۰ سال به فال بینی اشتغال داشت، در این اثر تمام گفته‌های دانیال پیغمبر راجع به موضوع فالگیری آورده شده‌اند. در اثر اول اهمیت نوعهای گوناگون ترتیبات جایگیر شوی نقطه‌ها و خطوط بیان کرده شده، بعد از آن نمونه فال بینی با این اصول آورده می‌شود، نستعلیق روشن زیبای آمیخته با بعضی عنصرها خط شکسته، شرقی، عبدالله، جمادی الاولى ۱۰۶۵ق / فوریه ۱۶۵۷م، ۱۳۸ برگ، ۱۲/۵×۱۹/۵س، علامات فالگیری و بسیار از کلمه‌ها و عبارت‌ها با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی نارنجی رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش، صحاف نسخه عبدالغنی بن محمد، نسخه کامل است، در حواشی برگ ها نوشته‌های گوناگون و در حاشیه برگ ها ۳۱a - ۳۶a جدولهای فالگیری درج گردیده‌اند.

نسخه مکرر ۲۰۵۹/۱

نسخ ریز و نستعلیق سرسری، خوقندی، ربیع الاول ۱۲۵۵ق / مه - ژوئن ۱۸۳۹م، در بخارا، ۱۰۸ برگ (b۱ - a۱۰۸)، ۲۰×۱۲س، عناوین با جوشه تیره رنگ نوشته شده‌اند، نسخه کامل است، در بین

متن جایه‌های نانوخته زیادی گذاشته شده‌اند، شاید برای کشیدن جدول و نقشه در حواشی بعضی برگ‌ها علاوه‌های جداگانه دچار می‌آیند، در ۴ برگ قبل از متن اثر آورده شده نامگویی فصلهای کتاب و یکچند اصولی فال بینی درج کرده‌اند.

نسخهٔ مکرر ۲۰۵۱

نستعلیق خوش خط، خوقندی، تقریباً نیمه دوم قرن ۱۳ق / میانه‌های قرن ۱۹م، ۲۷ برگ، ۱۵/۵×۲۶ س، بعضی برگ‌ها با خط سرخ جدول کشی شده‌اند، جدولها، اقتباسات، کلمات و عبارات جداگانه، "تعبیر" اگر کسی سئوال کند" با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سرخ رنگ دارای ترنجهای سیاه کلان و ترنجهای زراندود (در هر جانب جلد)، نسخه کامل است.

حل و عقد ۴۸۴/۱

قطب الدین عزالدین بن عبدالحی زاهدی کبیری لاری (قرنهای ۱۰-۱۱ق / ۱۶-۱۷م)، تألیف شاید در ۱۰۲۷ق / ۱۶۱۷-۱۶۱۸م، این رساله شامل تاریخ پیدایش تقویم و طرز و اصول ترتیب دادن تقویمها و طالع نامه‌ها در اساس استفاده تحقیقات الغ بیک بوده، به شاه عباس اول بخشیده شده است. نسخه از مقدمه ۲ مقاله و خاتمه و بابها و فصلهای متعدد و ۴۲ جدول عبارت بوده مسائل مربوط به تقویم فالگیری را در برمی‌گیرد، نستعلیق، هندی عالی صفت، محمود الحسینی قاسم، ۱۱۳۶ق / ۱۷۲۳-۱۷۲۴م، در قزوین (برگ a۹۱)، ۵۴ برگ (b۱ - b۵۴) ۱۷×۲۲ س، عناوین بخشها و قسمتها و بسیار نمونه‌ها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی شرقی بر بالایش کاغذ سفید چسبانده شده، نسخه ناقص است: آخر آن افتاده و متن در آخر فصل ۶ باب ۴ قسم یکم قطع گردیده است، در برگ‌های ۳۷-۴۵ داغهای سرخ موجود است، بسیاری از برگ‌های نسخه را موریانه خورده است، در حواشی برگ‌ها قیدها و علاوه‌ها جای دارند که با سیاهی و جوشه نوشته شده‌اند. در حواشی برگ ۱۴ نقش مهر بیضی شکل وقف خواجه کلان سازندهٔ مدرسه گاوکشان بخارا (قرن ۱۰ق / ۱۶۱م) و یک نقش مهر بیضی شکل دیگر بدون ذکر نام صاحبش به نظر می‌رسند. رساله ناقص است و آخر ندارد.

خواب نامه ۳۹۸۰/۵

از مؤلف نامعلوم، در این منظومهٔ کوچک تعبیر خوابهای گوناگون بیان کرده شده، در ردیف چهار علم برگزیده پروردگار قرار داشتن علم تعبیر خواب ذکر کرده شده است، نستعلیق درشت میانه، خوقندی، ۱۲۸۵ق / ۱۸۵۹-۱۸۶۰م، ۱۲ برگ (b۶۷ - b۷۹)، ۱۵×۲۶ س، مقوایی باتلاقی رنگ

ساخت ماوراء النهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه کامل است، اما در آن چنین نارساییها از قبیل افتادن قسم بالای جلد، در گوشه پایان برگ ها موجود بودن داغهای قهوه‌ای رنگ به نظر می‌رسند، متن در دو ستون ثبت گردیده‌است. در حواشی برگ ها بعضی اصلاحات و علاوه‌های کاتب نسخه دیده می‌شوند.

خواب نامه ۱۴۰۷/۳

از مؤلف نامعلوم، این مجموعه با نظم نوشته شده، تعبیر خوابهای گوناگون را فراگیر می‌گیرد. در حاشیه برگ ۴۷ا پارچه‌ای از کتاب فالگیری منسوب به حضرت علی علیه‌السلام آورده شده است، نستعلیق متوسط آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، تقریباً قرن ۳ ق / ۱۹م، ۸ برگ (b۴۶- b۵۳)، ۱۳×۲۰/۵ س، متن در دو ستون ثبت گردیده، عناوین با بها و قیدها راجع به اندازه صدقه در حواشی برگ ها با جوشه جدا کرده شده‌اند، مقوایی بر بالایش کاغذ سبز چسبانده شده، نسخه ناقص است: آخر آن افتاده است.

خواب نامه ۱۸۰۴/۵

منسوب به ابن سیرین، این اثر ترجمه فارسی رساله عربی بوده، دارای ۵۹ باب است. در اثر ماهیت خوابها، تعبیرات آنها موافق حروف اول کلمات نخستین در خواب دیده و از روی فصلهای سال بیان کرده می‌شود. برای تصدیق فکر از اثر عربی اقتباسها آورده شده است، نستعلیق درشت ماوراء النهری، خوقندی، ۱۲۴۷ق / ۱۸۲۹-۱۸۳۰م، تعداد برگ ها و قطع نسخه: ۱۰۰ برگ (b۱۱۴- a۲۱۵)، ۱۵×۲۴ س، تزئین: اطراف متن با آب طلا جدوگشی شده است. عنوان با بها جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراء النهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه ناقص است: پس از باب ۲۹ در برگ ۱۷۵ a ۱۱ باب از قلم افتاده، برگ b۱۷۶ با متن باب ۴۱ آغاز می‌گردد. در حواشی برگ ها بعضی قیدها به نظر می‌رسند.

خواب نامه ۲۲۵/۲

از مؤلف نامعلوم، این خوابنامه منظوم بوده، نشانه و علامت و شرح و تعبیر در خواب دیدن خدا، فرشته، پیغمبر، دوزخ، مهتاب و غیره را در برمی‌گیرد. در اثر علاقه مندانه به وقت شب و روزهای هفته و سال دیدن خواب، دیگر شدن تعبیر و نتیجه خواب بیان گردیده است، نستعلیق درشت ماوراء النهری، خوقندی، صوفی مختار، نزدیک ۱۳۰۷ق / ۱۸۸۶-۱۸۹۰م (برگ ۱۵۱ b)، تعداد برگ ها و

قطع نسخه: ۸ برگ (b152-b159)، ۲۰×۱۲/۵ س، زیر آغاز بیان هر یک خواب با جوشه خط کشیده شده است و یا عده‌ای از آغاز بیان خوابها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سرخ رنگ دارای ترنجهای ضربی رنگین منقش و شیرازه نقشدار، نسخه کامل است. در ۱ برگ بعد از متن اثر جای داشته هرگونه نوشته‌ها از حیات هر روزه درج گردیده‌اند.

خواب نامه ۳۵۸۵/۲

از مؤلف نامعلوم، این رساله تعبیر خوابهای گوناگون را فراگرفته از ۱۲ باب کوتاه عبارت است، نستعلیق درشت متوسط، خوقندی، تقریباً قرن ۱۲ ق / ۱۸ م، ۵ برگ (a20 - a25)، ۱۴×۲۵/۵ س، عنوان بابها با جوشه نوشته شده‌است، مقوایی نوساخت بر بالای کاغذ آبی رنگ چسبانده شده، نسخه ناقص است: از اول او یک برگ افتاده در همه برگ‌ها آثار تأثیر رطوبت و داغهای قهوه‌ای رنگ دیده می‌شوند، در برگ ۲۰ سیاهی پخش شده است، برگ ۲۴ سوراخ گردیده است.

خواب نامه ۳۴۰۵/۶

از مؤلف نامعلوم، این رساله کوچک شامل ۳۷ باب بوده، بیان تعبیر انواع خوابها را در برمی‌گیرد، نستعلیق متوسط، خوقندی، تقریباً اواخر قرن ۱۲-اوایل قرن ۱۳ اواخر قرن ۱۸-اوایل قرن ۱۹ م، ۷ برگ (a79 - b85)، ۱۸×۵ س، عنوان بابهای با جوشه نوشته شده‌است، مقوایی نو ساخت، در تمام برگ‌های نسخه آثار تأثیر رطوبت و کپک جای دارد، قسم آخر برگ ۷۹ پاره شده است که از آن متن ضرر وارد گردیده است.

خواب نامه ۳۵۹۶/۶

از مؤلف نامعلوم، این رساله مختصر تعبیر خوابهای گوناگون را فرامی‌گیرد که آنها برای به آسانی دریافتن مطلب به ۱۲ باب تقسیم کرده شده‌اند، نستعلیق ریز متوسط، خوقندی تقریباً قرن ۱۲ ق / ۱۸ م، ۳ برگ (a118 - b120)، ۱۵×۲۶ س، عنوان بابهای با جوشه نوشته شده است، مقوایی قهوه‌ای رنگ شفاف ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، متن نسخه کامل است. ادامه متن هر یک سطر در بالای آن سطر ستون نوشته شده است، جلد نسخه از تأثیر رطوبت تا اندازه‌ای خراب گردیده است، در دو برگ بعد از متن رساله جای داشته دعاها نوشته شده‌اند.

خواب نامه ۱۲۱۱/۶

از مؤلف نامعلوم، این رساله شامل تعبیر و شرح خوابها و پیشگویی واقعات آینده با اسناد و اشاره به حضرت یوسف است، نستعلیق درشت، خوقندی، نزدیک ۱۲۹۱ق / ۱۸۸۱-۱۸۸۲م (برگ ۲۰b)، ۷ برگ (b۹۱ - b۹۸)، ۱۴x۱۲ س، عناوین بابهای با جوشه جدا کرده شده‌اند، مقوایی سبز رنگ دارای دو ترنج ضربی، صحاف نسخه منور، این تعبیرنامه یکی از روایت‌های نثری تعبیرنامه خواب منسوب به حضرت یوسف است.

خواب نامه ۱۲۴۳/۱۵

از مؤلف نامعلوم، این رساله مختصر تعبیر خوابهای گوناگون را در برمی‌گیرد. موافق نشانداد مقدمه اثر دیدن خواب و اجرای آن به همان روزهای ماه روی می‌دهد، یعنی دیده می‌شود علاقه‌مندی دارد، نستعلیق تندنویس، کارخانه‌ای ساخت روسیه، شاید میرزا حامد ولد عبدالقادر بیگ، تقریباً اوایل قرن ۱۴ ق/اواخر قرن ۱۹م، ۴ برگ (a۱۴۴ - a۱۴۷)، ۳۵x۲۱/۵ س، عناوین بابهای با جوشه نوشته شده است،

مقوایی نوساخت، نسخه در شکل موجوده‌اش کامل است. در حواشی برگ‌های آن علاوه‌های به متن مربوط جای دارند.

خواب نامه ۱۷۵۹/۵

از مؤلف نامعلوم، این رساله شامل تعبیر خوابهای گوناگون منسوب است به یوسف پیغمبر و در آن تعبیرها به شبهای ماههای قمری خواب دیدن ترتیب یافته‌اند، در آخر آن دعاها در همه گونه وضعهای زندگی ضرور و مدد رسان آورده شده‌اند، نستعلیق سراسری آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، نزدیک جمادی‌الاولی ۱۳۰۳ق / فوریه ۱۸۸۵م (برگ ۱۱۵b)، ۹ برگ (a۲۳ - a۳۰، b۱۰۴ - b۱۰۶)، ۱۶x۲۶/۵ س، عناوین با جوشه جدا کرده شده‌اند، مقوایی خاکستری رنگ، نسخه کامل است.

خواب نامه ۳۹۷۰/۶

این رساله شامل بیان تعبیر خوابهای گوناگون بوده، از ۱۲ باب عبارت است. علم تعبیر شریف و از معجزه‌های یوسف پیغمبر دانسته شده است، نستعلیق متوسط، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ ق/۱۹م، ۹ برگ (a۱۹۱ - a۲۰۰)، ۱۳x۲۱ س، عنوان بابها با جوشه نوشته شده است، مقوایی ساخت ماوراءالنهر

و بر بالایش کاغذ و ترنجهای کاغذی چسبانده شده است، نسخه کامل است.

خواب نامه ۶۴۴/۲

منسوب به امام جعفر صادق (ع)، این رساله دارای ۳۶ باب بوده، بیان تعبیر خوابها، به امام جعفر صادق (ع) منسوب شده است، نستعلیق متوسط تندنویس، خوقندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۶ برگ (۱۳۴-۱۳۹b)، ۱۵×۲۵/۵ س، مقوایی سبز رنگ تیره و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه ناقص است: در بین برگ های ۱۳۸-۱۳۹ جای نوشته (سفید) موجود است.

ذکر گرفتن آفتاب و ماه ۲۰۴۳/۳

این رساله مختصر شامل ذکر نشانه‌ها، اعتقاد و رسوم مربوط به گرفتن آفتاب و ماه است، نستعلیق سرسری آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، تقریباً آخر قرن ۱۳-اول قرن ۱۴ق/اواخر قرن ۱۹م، ۳ برگ (۱۹b-۲۱a)، ۱۷/۵×۳۱ س، بدون جلد، نسخه در شکل موجوده‌اش کامل است.

رباعیات درباره فالگیری [۱۰۰۳/۳]

در این نسخه ۲۲ رباعی به شیخ ابوسعید ابوالخیر منسوب شده است، که آنها دارای خاصیت سحرآمیز می‌باشند، قبل از هر یک رباعی شرایط و قاعده خواندن آن برای رسیدن به مطلب دلخواه بیان کرده می‌شود، نستعلیق درشت، خوقندی جلادار، ۱۲۵۱ق/۱۸۳۶م (برگ ۲۹b)، ۲ برگ (۳۰a-۳۱b)، ۱۵×۲۵/۵ س، متن رباعیات به شکل اریب درج گردیده، علائم تاکید با سیاهی گذاشته شده‌اند، مقوایی گوناگون رنگ لاک الکل و دارای نقشهای رستنی در ترنجه‌ها و شیرازه، نسخه در شکل موجوده کامل است.

[رساله در خاصیت آب نیسان] ۲۰۹۷/۶

مظفر بن محمد بن ابراهیم (۴)، در این اثر خاصیت‌های شفا بخش بارانهای بهاری ماه نیسان (ماه آوریل) بیان گردیده‌اند، نستعلیق متوسط، خوقندی، ملامیریوسف (برگ ۲۳۱b)، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۳ برگ (۱۳۳b-۱۳۵a)، ۱۲/۵×۲۱ س، برگ های نسخه با دو خط سرخ جدول کشی شده‌اند، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش، صحاف نسخه ملا محمد عمر، نسخه در شکل موجوده‌اش کامل است.

رساله در بیان خواص حروف ۱۲۵۵/۳

علی بن حسین واعظ کاشفی، تألیف در ۸۹۳ ق / ۱۴۸۷-۱۴۸۸م، این رساله شامل بیان خصوصیت‌های حروف الفبای عربی است، نستعلیق نامنظم، خوقندی، حاجی ملا میراحمد بخاری، ۱۳۲۱ق / ۱۹۰۳-۱۹۰۴م (برگ ۱۴۲b)، ۱۳۵ برگ (a۷- ۱۴۲b)، ۱۴/۵×۲۵/۵ س، عناوین بخشها، کلمات و عبارات جداگانه با جوشه نوشته شده‌اند، تیماج سرخ رنگ ساخت ماوراء النهر، نسخه کامل است.

در بیان دانستن ضمیر ۷۷۴/۴

ابوسعید طوسی (؟)، این نسخه طرز فال بینی از روی نام مصاحب و نام مادر او را در برمی‌گیرد. مؤلف این اثر هم هنگام بیان فکر خود به کتاب هندی مراجعت می‌کند، نستعلیق زیبا، خوقندی، تقریباً اوایل قرن ۱۳ ق / اوایل قرن ۱۹م، ۳ برگ (a۲۹۲- a۲۹۴)، ۱۶×۲۶/۵ س، اطراف متن و حواشی برگ‌ها با رنگها و آب طلا خط کشیده شده است، مقوایی سرخ رنگ و دارای ترنجهای ضربی منقش، صحاف نسخه نوه خواجه، نسخه در شکل موجوده‌اش کامل می‌نماید.

[رساله در خواص حروف] ۲۰۹۵/۱

این مجموعه که موافق مطالب مقدمه‌اش در اساس حرز الامان من فتن الزمان علی صفی (متوفی ۹۳۹ق / ۱۵۳۲م) ترتیب داده شده است، طلسمات گوناگون و یکچند جدول و نقشه فالگیری را در برمی‌گیرد و دارای ۱۷ فصل است، نستعلیق تندنویس آمیخته باعصرها خط شکسته، خوقندی، نزدیک ۱۲۹۲ق / ۱۸۷۵م (برگ ۱۵۹b)، ۴۸ برگ (b۱- a۱۴۸)، ۱۲/۵×۲۰/۵ س، عنوان قسمتها و بعضی کلمات با جوشه جدا کرده شده‌اند، مقوایی سبزرنگ لاک الكل ساخت ماوراء النهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، در نسخه آثار تأثیر رطوبت و پخش گردیدن سیاهی جای دارد. در حواشی برگ‌های آن بعضی نوشته‌ها و قیدها به نظر می‌رسند.

رساله خواص الحروف ۱۲۵۵/۱

جلال الدین محمدبن اسعد دوانی (۸۳۰- ۹۰۸ق / ۱۴۲۶-۱۵۰۳م) تألیف در ۹۰۱ق / ۱۴۹۵-۱۴۹۶م، این رساله شامل بیان خصوصیت‌های حروف و صرف و نحو زبان عربی است، نستعلیق نامنظم، خوقندی، حاجی ملا میراحمد بخاری، ۱۳۲۱ق / ۱۹۰۳-۱۹۰۴م (برگ ۱۴۲b)، ۶ برگ (b۱ - a۶)، ۱۴/۵×۲۵/۵ س، عناوین و بعضی کلمات و عبارات با جوشه نوشته شده‌اند، تیماج سرخ رنگ

ساخت ماوراء النهر، نسخه کامل است. در حواشی برگ ها آن بعضاً قیدها و علاوه‌های به متن مربوط به نظر می‌رسند.

[رساله در طلسم] ۲۸۳۷/۴

از مؤلف نامعلوم، در این اثر مختصر وسائل تهیه طلسم و یا تعویذ برای دریافت خواش بیان کرده می‌شوند، نستعلیق ریز، خوقندی، نزدیک ۱۲۸۲ ق / ۱۸۶۵-۱۸۶۶م، ۳ برگ (a۱۲۷ - a۱۲۹)، ۱۴×۲۶ س، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراء النهر، نسخه در شکل موجوده‌اش کامل است.

[رساله در غرائب] ۲۰۹۷/۸

از مؤلف نامعلوم، این رساله دارای ۴ باب بوده، بیان و توضیح مسائل مشکل غریبی، امور غریبی، اثبات معروضه و اشیای متفرقه را فرا می‌گیرد، نستعلیق تندنویس، خوقندی کهنه، تقریباً قرن ۱۳ ق / ۱۹م، ۶ برگ (b۱۳۹ - b۱۴۴)، ۱۳/۵×۲۱ س، اطراف متن با جوشه جدول‌کشی شده است، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراء النهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، صحاف نسخه ملا محمد عمر، نسخه ناقص است و فقط دو باب اول رساله را فرامی‌گیرد.

[رساله در فال بینی] ۴۹۷۸/۶

از مؤلف نامعلوم، این رساله بسیار مختصر - و یا قسمتی از یگان رساله منظوم - شامل طرز فال بینی با ریگ بوده، از دو قسم عبارت است، نستعلیق، خوقندی، ۱۱۱۸ ق / ۱۷۰۶-۱۷۰۷م، ۲ برگ (a۲۳۸ - b۲۳۹)، ۱۹×۱۲/۳ س، مقوایی بر بالایش چرم قهوه‌ای رنگ کشیده شده و دارای ترنجهای ضربی، صحاف نسخه محمد رحیم بن ملا تقی، نسخه ناقص است: اول و آخر آن افتاده، در سه برگ افزوده شده طرز و نسخه آماده ساختن مرهم برای معالجه زخمهای گوناگون درج گردیده است.

[رساله در فالگیری] ۱۲۵۵/۴

این رساله شامل یک نوع فال بینی با حروف عربی و اهمیت حرفهاست، نستعلیق سرسری تندنویس، خوقندی، تقریباً اوایل قرن ۱۴ ق / اوایل قرن ۲۰م، ۵ برگ (b۱۴۳ - b۱۴۷)، ۱۴/۵×۲۵/۵ س، عناوین و حرفها با جوشه ثبت گردیده‌اند، چرمی سرخ رنگ ساخت ماوراء النهر، رساله ناتمام به نظر می‌رسد و با دست کاتب غیرکاتب دیگر اثرهای مجموعه مذکور کتابت گردیده است.

[رساله در لغز] ۱۳۰۳/۱۱

ملا حسین مخدوم بیطالع، شاعر بخارایی میانه‌های قرن ۱۳ ق / میانه‌های قرن ۱۹ م، تألیف در ۱۲۵۱ ق / ۱۸۳۵-۱۸۳۶ م، این مجموعه شامل لغزها و معنیات کمال اسماعیل اصفهانی، واصفی، مولانا شرف الدین، میرزا قیلان بیک نوایی، انوری، ناصر خسرو و حافظ و غیره است، نستعلیق میانه، خوقندی زرد رنگ، دستنویس مؤلف، ۱۲۵۱ ق / ۱۸۳۵-۱۸۳۶ م (برگ b۱۵۶)، ۷ برگ (b۱۳۳) - ۱۳۹ (a)، ۱۵×۲۵ س، عناوین با جوشه نوشته شده است، چرمی تمشکی رنگ دارای ترنجهای ضربی با ذکر اسم معصوم بن عبدالرحیم خواجه، متن به شکل عمودی و آریب جایگیر گردیده است.

[رساله در معما] ۳۵۹۵/۲

این نسخه مجموعه کوچکی است از معماهای مؤلف نامعلومی که بر اساس نام اشخاص ساخته شده است، نستعلیق ریز، شرقی، تقریباً قرن ۱۲ ق / ۱۸ م، ۱۶ برگ (b۸۱ - b۹۶)، ۱۳×۲۳ س، نامهای اشخاص با جوشه نوشته شده هم در خود داخل متن و هم در حواشی برگ ها درج گردیده‌اند، مقوایی سرخ رنگ ساخت ماوراء النهر و دارای ترنجهای ضربی، برگ ۹۱ نسخه پاره شده است؛ در حواشی برگ ها علاوه‌های مفصل آورده شده‌اند که آنها به قلم کاتب نسخه تعلق دارند. برای آسانتر نمودن دریافت مطلب معماها نامهای اشخاص در حواشی برگ ها هم ذکر کرده شده‌اند.

[رساله در معما] ۳۵۸۰/۲

شهاب بن نظام حقیری (متوفی ۹۴۲ ق / ۱۵۳۵-۱۵۳۶ م)، تألیف در ۹۳۸ ق / ۱۵۳۱ م، این رساله شامل قواعد ساختن معماهای منظوم و نمونه‌های زیاد معماست، نستعلیق ریز، شرقی، تقریباً میانه‌های قرن ۱۰ ق / ۱۶ م، ۲۱ برگ (b۵۰ - a۵۵ - b۷۴ - ۷۸)، ۱۳×۱۸/۵ س، کلمات مطلوب معماها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی نارنجی رنگ نوساخت، هنگام ترمیم کردن و از نو صحافی کردن نسخه بعضی برگ ها شکسته‌اند، و بعضی برگ های دیگر در جای دیگر نه جای خود آورده شده‌اند.

زبدة الرمل ۲۰۵۹/۲

امام سرخاب (ماهر در فال بینی قرن ۱۱ ق / ۱۷ م)، تألیف شاید در قرن ۱۱ ق / ۱۷ م، برخلاف دیگر اثرهای مؤلف مذکور که به نثر راجع به فال بینی توسط نقطه و خطچه‌ها نوشته شده‌اند، این اثر او به نظم و با استفاده جدولها و مربعها تألیف گردیده است، نستعلیق روشن، خوقندی، ۲ صفر

۱۲۵۵ق / ۱۷ آوریل ۱۸۳۹م، در مدرسه مظفر خواجه در بخارا، ۶۲ برگ (b۱۷۹ - b۲۴۰)، ۱۲×۲۰ س، متن در دو ستون ثبت گردیده، عنوانها با جوشه پست صفت نوشته شده‌اند، بدون جلد، در بین بابها جایهای خالی برای تکمیل و افزودن علاوه‌ها گذاشته شده‌اند، در میان سطرها اصلاحات و ابیات علاوه نموده آورده شده‌اند، در ۵ برگ بعد متن اثر جای داشته اصولهای فال بینی با نقطه و خطچه‌ها درج گردیده‌اند. اوراقی به تناوب از نسخه افتاده‌است.

زبدة الرمل ۴۹۷۸/۵

معین نظام (شخصیت و زمان دانسته نیست)، تألیف در ۷۰۶ق / ۱۳۰۶م، این رساله منظوم اصول فال گیری در شن را در برمی‌گیرد، نستعلیق ریز، خوقندی، ۸ رمضان ۱۱۱۸ق / ۱۴ دسامبر ۱۷۰۶م، ۱۴ برگ (b۲۲۴ - a۲۳۸)، ۱۹×۱۲/۳ س، مقوایی با چرم قهوه‌ای رنگ پوشانده شده، دارای ۳ ترنج ضربی، صحاف نسخه محمد رحیم بن ملا تقی، نسخه کامل است، متن در دو ستون ثبت گردیده است، در حواشی شرح و علاوه‌های به متن اثر دخلدار جای دارند که نوشت قسمی از آنها به قلم کاتب نسخه و قسم دیگرشان به قلم دیگر اشخاص متعلق است.

[سالنامه] ۴۳۰۰/۱۳

منسوب به خواجه محمد بن علی حکیم ترمزی (متوفی ۲۵۵ق / ۸۶۹م)، این رساله روایت مختصری است از نوروزنامه مؤلف که بیان خاصیتها و نشانه‌های سالهای دوره ۱۲ ساله ترکی یا مغولی را فرامی‌گیرد. رساله با تصویر خصوصیت‌های سال موش آغاز می‌گردد، نستعلیق روشن، خوقندی، ۱۲۷۹ق / ۱۸۶۲-۱۸۶۳م، ۳ برگ (b۱۷۵ - b۱۷۸)، ۲۰/۵×۱۲ س، عنوان سالهای با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی قهوه‌ای رنگ تیره، نسخه ناقص است: آخر آن افتاده است.

سرالاسرار ۲۸۳۸/۴

این رساله که به قول مؤلفش در اساس استفاده از ۳۱ مأخذ تألیف یافته است، شامل بیان خاصیت‌های انواع وسایل و دواها برای رسیدن به مطلوب است (برگ b۱۷)، نستعلیق روشن، شرقی، عبدالجمیل ولد پیرمحمد، ۱۲۳۴ق / ۱۸۱۸-۱۸۱۹م (برگ a۷۷)، ۱۴ برگ (b۱۶ - a۲۹)، ۱۳×۲۰/۵ س، فقط عنوان دو باب اول با جوشه نوشته شده است، مقوایی نارنجی رنگ و دارای ترنج‌های ضربی، صحاف نسخه ملایولدش، در نسخه بجز بابهای ۱-۲ برای دیگر سرلوحه‌ها جای خالی (نانوشته) گذاشته شده است.

[فالننامه] ۳۹۱۸/۱

این پارچه بخشی از کتابی در باب فال بوده، قسمتی از فالنامه منسوب به حضرت امام جعفر صادق و پارچه‌ای از فالنامه مجرب را فرا می‌گیرد، نستعلیق گوناگون، خوقندی، نزدیک ۱۲۳۴ق/ ۱۸۱۸-۱۸۱۹م، ۳ برگ (۸۵ - ۸۷)، ۱۲×۱۹/۷ س، جداول با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراء النهر و دارای ترنجهای ضربی، این نسخه چنین نارساییها دارد: برگ های ۷۶ نادرست دوخته شده‌اند، در قسم بالای برگ ها داغهای کلان جای دارند، ۴ برگ پیش از متن فالنامه و دو برگ بعد از آن افزوده شده، در آنها اشعار گوناگون فارسی و ازبکی درج گردیده‌اند.

فتح العزیز (عین ممدوده) ۱۰۴۰/۳

از مؤلف نامعلوم، این رساله با اصول جفر بوده، در آن طرزهای فالگیری توسط نقشه‌ها و حروف بیان گردیده‌اند. اثر به ۲۸ قسمت - صفحه تقسیم می‌شود. صاحب پیشین نسخه در اول آن نوشته است که این اثر پارچه‌ای از گنج دانش، نام کتاب ابومعشر بلخی (متوفی ۲۷۲ق / ۸۸۵م) است، نستعلیق روشن نه چندان زیبا، خوقندی، میرعبدالسید مرغینانی، ۱۲۴۸ق / ۱۸۳۲-۱۸۳۳م (برگ ۲۵b)، ۸ برگ (۲۹b - ۴۶b)، ۱۳/۵×۲۱/۵ س، برگ های نسخه با خط سرخ جدول کشی شده، عناوین و بسیار کلمات آن با جوشه ثبت و تأکید گردیده‌اند، مقوایی سرخ تیره رنگ لاک الکل و دارای ترنجهای ضربی منقش (یک جانب جلد آن افتاده)، نسخه کامل است، در برگ ها ۴۵b - ۴۶b با خط دیگر طرزهای فالگیری از روی دائره - دائره تسکین نوشته شده‌اند. در برگ اول با جوشه عنوان "عین ممدوده" هم نوشته شده است.

[فالننامه] ۲۸۳۷/۲

ابوسعید نواری (؟)، در این اثر فال بینی از روی حروف نام سؤال کننده و روزهای هفته صورت می‌گیرد. مؤلف در مقدمه اثر می‌نویسد که او از کتاب هندویی استفاده برده آن را به فارسی برگردانده است، نستعلیق روشن، خوقندی، ۱۲۸۲ق / ۱۸۶۵-۱۸۶۶م، ۴ برگ (۲۱b - ۲۴a)، ۱۴×۲۶ س، عبارت "اگر سؤال کنند که" با جوشه جدا کرده شده است، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراء النهر و بسیار فرسوده، نسخه در شکل موجوده‌اش کامل است.

طالع نامه ۱۷/۱۲۴۳

تألیف صاحب منصب بلند مقام اوایل قرن ۱۴ق / اواخر قرن ۱۹- اوایل قرن ۲۰م میرزا حامد ولد

عبدالقادر ولد کمال بیک ولد فیض الله بیک، تألیف در ۱۳۰۸ ق / ۱۸۹۱ م، این رساله راجع به چطور دانستن طالع و سرنوشت انسان از روی نام و نام مادر او معلومات می‌دهد، نستعلیق تندنویس، کارخانه‌ای نوع روسیه، دستنویس مؤلف، نزدیک ۱۳۰۸ ق / ۱۸۹۱ م، ۸ برگ (a۱۶۵ - a۱۷۲)، ۲۲×۳۵ س، عناوین با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی نازک سفیدی رنگ ساخت کارخانه‌ای، برگ‌های ۱۷۰ و ۱۷۱ از جلد جدا گردیده‌اند. قبل از آغاز متن نسخه چنین قید "ساعت نامه" و بعد از انجام آن چنین قید "فالنامه حضرت امیرالمؤمنین علی" درج یافته‌اند.

نسخه مکرر ۲/۲۰۵۳

نستعلیق سرسری، خوقندی، شاید اوایل قرن ۱۴ ق / اواخر قرن ۱۹-اوایل قرن ۲۰ م، ۴۱ برگ (b۱۷ - b۶۸)، ۱۳/۵×۲۱/۵ س، آغاز هر یک پیشگویی با جوشه و قلم جدا کرده شده است، مقوایی سرخ رنگ، نسخه کامل است، اما با مرور زمان بعضی برگ‌های آن از جلد و همدیگر جدا شده‌اند.

طالع نامه ۲/۳۱۰۱

از مؤلف نامعلوم، در این رساله ترتیب دادن فالنامه یا طالع نامه و دیو و پری معلومات داده می‌شود، نستعلیق روشن، خوقندی، ۱۳۰۹ ق / ۱۸۹۱-۱۸۹۲ م، ۳۷ برگ (a۱۶ - b۵۱)، ۱۳×۲۰ س، مقوایی سبز رنگ شفاف دارای ترنجهای ضربی ساخت ماوراءالنهر، در برگ‌ها نسخه آثار رسیدن آب و داغهای قهوه‌ای رنگ به نظر می‌رسند.

[لغزها و چیستانها] ۴/۳۱۵۶

این اثر شامل لغز و چیستانهاست و بیشتر آنها بر اساس نامها ساخته شده‌اند، نستعلیق سرسری، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ ق / ۱۹ م، ۷ برگ (b۳۴ - b۴۱)، ۱۵×۲۶/۵ س، نامهایی که بر اساس آنها چیستانها ساخته شده‌اند، با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه ناقص به نظر می‌نماید، شاید قسمتی از یگان مجموعه مفصل باشد.

کنز التأثیر ۱/۴۹۷۸

نظام الدین القونوی (؟)، این رساله بیان هنر فال بینی در شن و اشکال شانزده گانه آن فرا گرفته دارای ۱۰ باب است، نستعلیق متوسط، خوقندی، تقریباً قرن ۱۲ ق / ۱۸ م، ۸۱ برگ (b۱ - b۸۱)، ۱۹×۱۲/۳ س، عنوان بابها، حروف و رقمهای سحرآمیز با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی بر بالایش

چرم قهوه‌ای رنگ کشیده شده و دارای ۳ ترنج ضربی، صحاف نسخه محمد رحیم بن ملا تقی، نسخه کامل است، اما دفترهای آن از جلدکنده شده‌اند، در حواشی برگ‌ها اصلاحات و توضیحات به متن دخلدار به نظر می‌رسند.

کنز الرموز ۱۴۸/۲

از مؤلف نامعلوم، این نسخه تحریر و یا روایت فارسی، طراز الأسماء علی کتز المعما نام اثر عربی عبدالمعین بن احمد معروف با بن الیکاء البلخی است که آن نیز خود از کتاب کاملتر بیشتر تألیف یافته عربی سرچشمه می‌گیرد. نسخه مذکور فارسی شامل مقدمه منظوم و بیان بسیار دقیق انواع و گروههای معنیات، نمونه‌های زیاد معما و شرح و طرزهای گوناگون ساختن و اصولهای تحلیل و گشایش آنها است. در متن ذکر عنوان فصلها و نامگویی قسمتها جای ندارد، نستعلیق تندنویس آمیخته با عنصرهای خط شکسته، خوقندی، شاید داملا سلیمان قل راجی خوقندی (شاعر)، ۱۹۱۴م (برگ ۸۷۶)، ۱۵۳ برگ (۸۷۶ - ۲۲۰b)، ۱۵/۷×۲۴، س. مقوایی ساخت ماوراء النهر، نسخه ناقص است: آغاز مقدمه افتاده است، از میان برگ‌های ۷۸-۷۹، ۱۳۲-۱۳۳ و بعضی جایهای دیگر برگ‌ها از بین رفته‌اند، موافق معلوماتی که در این نسخه آمده نسخه مذکور در ۱۹۳۴ م، از پسر کاتب نسخه با نام عبدالله جان خریده شده است.

مختصر الرمل ۴۹۷۸/۴

تألیف مؤلف گمنامی به نام حمزة بن حمزة، تألیف در ۷۴۹ق / ۱۳۴۸م، این رساله دستور و یا وسیله آموزشی مختصری راجع به فال گیری در شن بوده، ۱۴ طرز یا قاعده این رویه و یا نمونه فال بینی را فرامی‌گیرد، نستعلیق تندنویس سرسری، خوقندی، تقریباً قرن ۱۲ق / ۱۸م، ۸ برگ (۲۱۶b - ۲۲۴b)، ۱۹×۱۲/۳، س. مقوایی بر بالایش چرم قهوه‌ای رنگ کشیده شده و دارای ۳ ترنج ضربی، صحاف نسخه محمد رحیم بین ملا تقی، این نسخه کامل است. در حواشی برگ‌ها بعضاً اصلاحات و علاوه‌های به متن مربوط به نظر می‌رسند.

معنیات اکبری ۳۹۷۴/۳

از مؤلف گمنامی به نام اکبر بن علی، این نسخه شامل معماهای است که آنها دائره به نامهای پیغمبر اسلام و امامان مذهب شیعه ساخته شده‌اند. این اثر مقدمه کوتاه نثری دارد. متن اساساً به شکل نثر نوشته شده است، نستعلیق، کارخانه‌ای سفید و آب رنگ اروپایی، نزدیک ۱۲۸۶ق / ۱۸۷۰م (برگ

۹۸a)، ۱۰ برگ (۱۰۱a - ۱۱۱a)، ۱۳×۲۰/۳ س، کلمات اساسی و مطلوب معمیات با جوشه نوشته شده‌اند، علامات فرق اشعار آورده شده از نقطه و شکل ۵ عبارت‌اند، تیماج تمشکی رنگ دارای ترنجهای ضربی، نسخه ناقص است: آخر ندارد، برگ های ۱۱۰-۱۱۱ از جلدکننده شده‌اند، در ۲۰ برگ پس از متن معماها جای داشته پارچه‌های گوناگون از آثار نثری و نظمی آورده شده‌اند. در برگ ها ۱۰۷-۱۰۸ نقش مهر کوچک کارخانه کاغذ بری به نظر می‌رسد.

نسخه مکرر ۳۵۶۹/۸

نستعلیق متوسط آمیخته با بعضی عنصرهای شکسته، شرقی، شاید ۱۲۵۴ق / ۱۸۳۸-۱۸۳۹م (برگ ۵۰a)، ۱۲ برگ (۶۸b - ۹۰b)، ۱۳/۵×۲۰ س، نامهای اشخاصی که از آنها معماها ساخته شده‌اند، در حواشی برگ ها با رنگ سرخ نوشته شده‌اند، مقوایی نوساخت، نسخه در شکل موجوده‌اش کامل است؛ در برگ های ۷۴-۷۶ آن داغهای قهوه‌ای رنگ جای دارند، در حواشی برگ ها قید و علاوه‌های کاتب نسخه درج گردیده‌اند.

نسخه مکرر ۳۶۵۸/۲

نستعلیق متوسط، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۹ برگ (۱۲۰a - ۱۲۸b)، ۱۶/۵×۲۶/۲ س، متن در دو ستون درج گردیده است، عنوان بخشها با جوشه ثبت گردیده، نامهای اشخاص در جانب چپ حاشیه‌ها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی نوساخت، نسخه ناقص است. آخر ندارد، برگ های ۱۲۶-۱۲۸ موریانه خورده و برگ ۱۲۸ بسیار فرسوده است.

معمای جامی ۳۵۸۰/۳

مولانا عبدالرحمن جامی (۸۹۸-۱۱۷ق / ۱۴۱۴-۱۴۹۲م)، نستعلیق متوسط، شرقی، پاینده محمد بن درویش محمد حساری (برگ ۷۸b)، شاید ۱۰۰۰ق / ۱۵۹۱م (برگ ۷۸b)، ۱۲ برگ (۷۵a - ۸۷b)، ۱۳×۱۸/۵ س، کلمات مطلوب معماها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی نارنجی رنگ نو ساخت، نسخه ناقص است: اول آن افتاده است، هنگام ترمیم، بعضی برگ ها در جای خود صحافی نشده‌اند، از جمله برگ ۷۸ از اثر ماقبل به این اثر آورده شده است، در حواشی برگ ها بسیار قید و علاوه‌های کاتب نسخه جای دارند. از آنجا که برگ نخست نسخه افتاده، معلوم نشد که این کدامیک از آثار معمای جامی است.

نسخه مکرر ۵۴۷۵/۲

نستعلیق ریز، خوقندی، ۱۲۵۶ق / ۱۸۴۰م، ۱۵ برگ (برگ a۶۹ - a۸۴)، ۱۴×۲۵ س، بعضی کلمه‌ها به رنگ قرمز نوشته شده است، مشکی ماوراءالنهری ترنجدار فرسوده، نسخه کامل است، بعد از متن اصلی روی ۲ برگ نام رساله اظهارالمضمر (برگ a۸۴ - b۸۵) که به مولانا جامی منسوب است، اضافه شده. در حواشی بعضی توضیحات اضافه شده است.

معمای حسینی ۳۵۸۰/۱

حسین بن محمد حسینی نیشابوری معروف با نام و لقب میرحسین معمایی (متوفی ۹۰۴ق / ۱۴۹۸-۱۴۹۹م)، این مجموعه معماهای حسینی را در برمی‌گیرد که برای حل و گشایش آنها از نامهای آدمان و لقب و تخلصهای آنها استفاده برده می‌شود، نستعلیق متوسط، شرقی، شاید در سالهای ۹۳۴-۱۰۰۰ق / ۱۵۲۷-۱۵۹۱م (برگ های b۶۶ - b۸۷)، ۴۹ برگ (b۱ - a۴۹)، ۱۳×۱۸/۵ س، نامها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی نارنجی رنگ نوساخت، نسخه بسیار فرسوده شده، بعداً ترمیم گردیده است، که بر اثر آن جای تعدادی از برگ‌ها دیگر شده و یا نادرست صحافی شده‌اند، در حواشی برگ‌ها قید و علاوه‌های کاتب نسخه درج گردیده‌اند. در یک برگ بعد متن اثر جای داشته یک چند معما نوشته شده است.

نسخه مکرر ۳۵۸۰/۱۴

نستعلیق متوسط، شرقی، ۱۰۰۰ق / ۱۵۹۱م، ۶۴ برگ (b۸۸ - b۱۴۸ - a۵۱ - b۵۴)، ۱۳×۱۸/۵ س، برگ‌ها نسخه با خطهای سرخ و سبز جدول‌کشی شده، کلمات مطلوب معماها با جوشه و لاجورد نوشته شده‌اند، مقوایی نارنجی رنگ نوساخت، نسخه ترمیم گردیده است، به گوشه‌های برگ‌های ۱۳۱-۱۳۲ کاغذ دیگر چسبانده شده است. در حواشی برگ‌ها قید و علاوه‌های زیاد جای دارند، بعضی کلمه‌ها بدون نقطه نوشته شده‌اند.

نسخه مکرر ۵۴۷۵/۳

نستعلیق ریز، خوقندی، ۱۲۵۶ق / ۱۸۴۰م، ۳۷ برگ (b۸۵ - a۱۲۱)، ۱۴×۲۵ س، مشکی ماوراءالنهری، نسخه کامل است. بعد از متن اصلی روی ۵ برگ معمای دیگر به نظم آورده شده که مؤلفش معلوم نیست، در آخر کتاب ۱۴ برگ از اشعار بیدل، املا ناصرعلی و کاشی اضافه شده است.

نسخه مکرر ۳۸۶۴/۷

نستعلیق ریز، خوقندی، ۱۳۴۰ق / ۱۹۲۱-۱۹۲۲م، ۵۰ برگ (b۱۰۰ - b۱۵۰)، ۱۲/۷×۲۰/۷ س،
عناوین در نسخه با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی با تلاقی رنگ ساخت ماوراء النهر و دارای ترنجهای
ضربی منقش، نسخه کامل است، اما در بیشتر برگ های آن آثار تأثیر رطوبت به نظر می‌رسد، در
حواشی برگ ها قید و علاوه‌های زیاد کاتب نسخه درج گردیده‌اند، در ۱۲ برگ بعد متن اثر جای
داشته پارچه‌ها از اثرهای منثور و منظوم آورده شده‌اند.

معمیات شغالی ۳۵۸۰/۶

شاه علی شغالی (?)، این نسخه مجموعه معماهایی را بدون ذکر اسم مؤلف فرا می‌گیرد که در
نتیجه مقایسه، به مولانا شاه علی شغالی تعلق داشتن آنها معلوم گردید، نستعلیق متوسط، شرقی،
تقریباً میانه‌های قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۸ برگ (a۵۵،۵۰ - a۶۰)، ۱۳×۱۸/۵ س، کلمات اساسی و مطلوب
معماها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی نارنجی رنگ نو ساخت، متن معماهای مذکور در برگ a۵۰ و
حواشی آن، در حواشی برگ b۵۰، برگ a۵۵ - a۶۰ ثبت گردیده است.

معمیات مولانا نصرالله ۳۵۸۰/۵

مولانا نصرالله (زمان زندگی او معلوم نشد)، این نسخه مجموعه معماهای مولانا نصرالله را در
برمی‌گیرد، نستعلیق متوسط، شرقی، تقریباً میانه‌های قرن ۱۰ق / ۱۶م، ۱۱ برگ (b۱ - b۱۱)،
۱۳×۱۸/۵ س، کلمات اساسی و مطلوب معماها با جوشه و هم چنین ۴ معمای برگ b۱۱ با جوشه
نوشته شده‌اند، مقوایی نارنجی رنگ نوساخت، متن در حواشی و برگ های b۱ - b۱۱ ثبت گردیده
است.

مطلع التعبير ۱۵۲۶/۵

از مؤلف نامعلوم، این رساله منظوم شامل تعبیر خوابهایی است که در آنها خداوند، پیغمبر، قصر،
مسجد، و غیره دیده می‌شوند. رساله از مقدمه و ۳۳ فصل کوتاه عبارت است. در این نسخه فصلهای
۱۵۰-۱، ۱۹-۲۶ و ۲۸-۳۳ اثر موجود می‌باشند، نستعلیق ریز، خوقندی، شاید ملاعوض بدل بن ملا
محمد شریف جویباری (برگ a۲۳۲)، نزدیک ۲۵۱ق / ۱۸۳۵-۱۸۳۶م، در بخارا، ۲ برگ (a۱۹۹ -
b۲۰۰)، ۱۵/۳×۲۵/۵ س، رقمهای فصلها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراء
النهر و دارای پنج ترنج مهر شده، نسخه ناقص است: فصلهای ۱۸۶، ۲۷ و آخر فصل ۳۳ افتاده‌اند،

قسمت آخر ابیات اشعار در حواشی نسخه ثبت گردیده، هنگام صحافی بریده شده‌اند، در قسمت پایانی برگ‌ها از سبب بسیار رسیدن دست داغها پیدا شده‌اند.

[معمیات] ۵۳۴۸/۱

مجموعه معماهای امیر علیشیرنوازی، شهاب‌الدین معمایی و مولانا شیخ محمد (؟)، نستعلیق، سمرقندی، تقریباً قرن ۱۰ ق / مطابق قرن ۱۶ م، ۱۱ برگ (b۱ - b۱۱)، ۱۸×۱۲ س، سرلوح، عناوین و اسامی معماها با شنگرف، تیماج قدیمه فرسوده گوشه بالای طرف چپ آن پاره گردیده است، متن کامل است.

نفائس الفنون ۳۵۹۲/۲

شمس‌الدین محمد بن محمد آملی حنفی (قرن ۸ ق)، تألیف در ۷۴۲ ق، این نسخه فقط فن چهارم مقاله چهارم قسم دوم را در برمی‌گیرد، که آن دارای پنج فصل بوده، مسائل حقیقت و سبب خواب بینی و آداب تعبیرات انواع آن را انعکاس می‌نماید، نستعلیق میانه، خوقندی، ۱۲۵۲ ق / ۱۸۳۶-۱۸۳۷ م (برگ b۸)، ۲۳ برگ (b۹ - b۳۲)، ۱۲/۵×۲۰ س، عنوان فصلها با جوشه نوشته شده است، مقوایی نو ساخت سیاه رنگ و دارای شیرازه پارچه‌ای قهوه‌ای رنگ، نسخه ناقص بوده تنها یک قن مقاله چهارم اثر را فرا می‌گیرد و آخر آن هم افتاده است. در حواشی برگ‌ها اصلاحات و علاوه‌های جداگانه به نظر می‌رسند که آنها به قلم کاتب نسخه تعلق دارند.

نوروز نامه ۵۵۲۷/۴

منسوب به ابوعبدالله محمدبن علی حکیم ترمزی (متوفی ۲۵۵ ق / ۸۶۹ م)، رساله درباره پیشگویی سال نو از روی حلول نوروز در روزهای هفته و ماه و جنبیدن زمین و غیره، نستعلیق، خوقندی و شرقی، به دو خط، ۱۲۵۶ ق / ۱۸۴۰ م، ۸ برگ (b۱۱۳ - b۱۲۰)، زیر بعضی از کلمات به رنگ قرمز خط کشی کشیده شده است، نسخه ناقص است: آخر کتاب موجود نیست. رساله در اثر نم کمی خراب شده، آثار لکه و داغ معلوم است، ولی متن موجود قابل استفاده است.

نسخه مکرر ۴۹۰۳/۱۱

نستعلیق درشت و سرسری بی‌نقطه، کارخانه‌ای، شاید ۱۳۲۴ ق / ۱۹۰۶-۱۹۰۷ م (برگ ۹۴ a)، ۵ برگ (a۷۷ - b۸۱)، ۲۰/۵×۱۲ س، چرمی آلبالویی رنگ دارای ترنجهای ضریبی منقش، نسخه کامل

است: اما متن آن از متن دیگر نسخه‌ها تا اندازای فرق می‌کند. بعد از متن اصلی در ۳ برگ مشق خط و روی ۱۳ برگ مناجات نامه به خط زیبای نسخ به دست کاتب دیگر با تاریخ ۱۳۲۴ق / ۱۹۰۶م، اضافه شده است.

نوروز نامه ۵۴۴۹/۳

ابوالقاسم بن حکیم یزدی (۴)، تألیف در قرن ۱۳ق / ۱۹م، رساله درباره نوروز در روزهای هفته نشانه‌ها و نتایج آن بحث کند، نستعلیق، خوقندی، ملاعبدالرؤف بن حیدر محمد، ۱۲۶۹ق / ۱۸۵۲م، ۳ برگ، صفحه‌گذاری نشده است ۱۶×۲۴ س، تیماجی خیلی فرسوده، نسخه کامل است، شاید این رساله جزئی از رساله دیگری در سالشماری باشد. بعد از متن اصلی، در ۲ برگ اشعار مولانا جامی اضافه شده است.

بخش پانزدهم

منشآت

انشآت ۵۳۵۳/۱

از مؤلف نامعلوم، مختصری در علم انشاء، نستعلیق، خوقندی، تقریباً اواخر قرن ۱۳ ق / اواخر قرن ۱۹ م، ۵ برگ (a۱ - b۵) ۲۱×۱۲/۳ س، عناوین با شنگرف، نسخه مختصر است اول و آخر ندارد. برگها از هم جدا هستند.

انشآت ۵۳۵۳/۲

مؤلف نامعلوم، ۱۲۵۶ ق / ۱۸۴۱-۱۸۴۰ م، نمونه‌ای چند از انشاء، نستعلیق، خوقندی، تقریباً اواخر قرن ۱۳ ق / اواخر قرن ۱۹ م، ۱۴ برگ (b۶ - b۱۹)، ۲۱×۱۲/۳ س، بدون جلد، نسخه ناقص است اول و آخر ندارد. در حواشی قیده‌های زیادی دارد.

[انشاء] ۲۲۵۳/۱

از ترتیب دهنده نامعلوم، شامل یکچند نمونه نامه راجع به مسائل گوناگون (از جمله درباره جواب دادن به اظهار تسلیت و غیره). نسخه مذکور جزوی از مجموعه انشآت است، نستعلیق تندنویس، خوقندی، تقریباً اواخر قرن ۱۳ ق / اواخر قرن ۱۹ - اوایل قرن ۲۰ م، ۴ برگ (a۱ - b۴)، ۱۳×۱۹/۸ س، بعضی عنوان انشآت با رنگ تمشکی جدا کرده شده‌اند، مقوایی نوساخت بر بالایش کاغذ قهوه‌ای رنگ چسبانده شده، نسخه ناقص بوده اول و آخر ندارد، در همه برگهای آن داغ کلان قهوه‌ای رنگ (از تأثیر رطوبت) به نظر می‌رسد، در برگ b۱ فقط ۲ سطر متن موجود است، در برگ a۲ ۱۰ بیت شعر ثبت گردیده است.

[انشآت] ۳۵۷۹/۱

ترتیب دهنده: نامعلوم، این نسخه نمونه‌های مکتوبات میان دلدادگان و دوستان را دربر گرفته با نثر و نظم نوشته شده است، نستعلیق ریز روشن، خوقندی، تقریباً قرن ۱۲ ق / ۱۸ م، ۶ برگ (a۱ - b۶)، ۲۵×۱۳/۳ س، مقوایی آبی رنگ نوساخت، نسخه ناقص است: اول و آخر آن افتاده، در حواشی برگها بعضی اصلاحات و علاوه‌های به متن دخلدار به نظر می‌رسند.

[انشآت] ۲۶۱۵/۱۰

ترتیب دهنده: نامعلوم، این نسخه شامل نمونه ۴ نوع انشاء یا حجت است: شکایت از رفتار نادرست، خط راجع به اخلاق ناشایسته فرزند و یا خویشاوند؛ وثیقه حجت درباره دست کشیدن از

دعوا؛ به نزد استاد گذاشتن پسر برای آموزش، نستعلیق تندنویس سرسری، شرقی، تقریباً قرن ۱۲ق / ۱۸م، ۲ برگ (a۳۸۵ - b۳۸۶)، ۱۱/۵×۲۱/۵ س، مقوایی قرمزی رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه برای آموختن تاریخ حجت گذاری اهمیت دارد.

[انشآت] ۴۸۸/۵

ترتیب دهنده نامعلوم، این مجموعه نمونه‌های انواع گوناگون مکتوبات را دربر می‌گیرد. در مجموعه، در ردیف نمونه انواع مکتوبات رسمی، نمونه‌های نامه‌های منشور و منظوم متنوع درج گردیده‌اند که آنها در اوضاع مختلف زندگی نوشته می‌شوند. نستعلیق سرسری و به شکل اریب، خوقندی جلادار، اوایل قرن ۱۴ق / اوایل قرن ۲۰م، ۱۱ برگ (a۲۰۴ - b۱۳۱)، ۱۵×۲۵ س، مقوایی سرخ رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه ناقص است: آخر آن افتاده است، بعضی برگها هنگام صحافی شکسته‌اند، ۴ برگ انشاء در اول نسخه و ۸ برگ آن در میانه دستخط آمده‌اند در میان برگهای ۳-۴ جای خالی موجود است. در ۱ برگ قبل از متن انشاء افزوده شده نمونه هنر خطاطی میرزا تقی حصارى جای دارد.

[انشآت] ۳۵۹۲/۱۴

ترتیب دهنده نامعلوم، این نسخه شامل پارچه‌ای از یگان رساله یا دستورالعمل مفصلی بوده، که در آن قواعد به اشخاص بلند مقام نوشتن مکتوبات بیان گردیده است، نستعلیق ریز روشن، خوقندی، نزدیک سال ۱۲۴۷ق / ۱۸۳۱-۱۸۳۲م (برگ ۲۰۳ b) ۲ برگ (b۲۰۸ - b۲۰۹)، ۱۲/۵×۲۰ س، عناوین با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی نوساخت بر بالای کاغذ سیاه چسبانده شده، شیرازه‌اش پارچه‌ای است، نسخه ناقص بوده، فقط دو برگ اول اثر را فرا گرفته است. در برگ ۲۰۹ داغ قهوه‌ای رنگ جای دارد، در حواشی برگها قید و علاوه‌های کاتب نسخه درج گردیده‌اند. در ۱۱ برگ بعد متن مورد نظر قرار داشته هر گونه نوشته‌ها راجع به دامپزشکی و پارچه‌های اشعار شاعران دوره‌های مختلف آورده شده‌اند.

[انشآت] ۸۱/۳

ترتیب دهنده شاید ملاذکر حصارى باشد، این مجموعه نمونه‌های انشآت گوناگون (از امیر به دیگران و از دیگران به امیر، از جامی به پسرش، از امیربخارا به سلطان ترکیه) و حجت‌های مختلف را دربر می‌گیرد، نستعلیق گوناگون، خوقندی، شاید ملاذکر حصارى (a۱۷۴) مدرس بخارایی، ۱۲۸۴ق /

۱۸۶۷-۱۸۶۸م = ۱۲۸۸ق / ۱۸۷۱م، ۳۹ برگ (a۱۱ - a۱۱۸)، a۱۲۲، a۱۳۳، ۱۵۴-۱۵۵، ۱۷۵-۱۸۴، b۱۹۰، a۱۹۱، ۱۹۷، ۱۹۹-۲۰۶، b۲۰۸، b۲۱۰، a۲۲۰، a۲۲۲، a۲۳۲، ۲۰x۱۲/۵س، مقوایی نازک عادی، در نسخه تعدادی حجتها راجع به آزاد کردن غلام، اجاره گرفتن زمین فرمانها درباره صاحب شدن به ملک و وظیفه آمده است، که آموختن آنها برای درست دانستن وضع قرن ۱۳ق ۱۹م اهمیت خواهد داشت.

[انشآت] ۳۸۶۳/۶

ترتیب دهنده: نامعلوم، این مجموعه کوچک شامل نمونه‌های مکاتبات رسمی، کاری و خصوصی به عنوان شخصی‌های گوناگون (از جمله حاکم، پادشاه، مرشد و غیره) می‌باشد، نستعلیق زیبا، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۳۷ برگ (b۸۱ - b۱۱۸)، ۱۳x۲۱س، برگهای نسخه با دو خط سرخ جدول کشی شده، عنوانهای انشآت با جوشه نوشته شده‌اند و به زیر بعضی کلمات عبارات هم با همین رنگ خط کشیده شده است، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی، نسخه ناقص بوده آخر ندارد، در تمام برگهای آن آثار تأثیر رطوبت و کپک و در گوشه‌های پایان برگها داغهای روغنی به نظر می‌رسند.

[انشآت] ۴۴۵۹

ترتیب دهنده: شاید قاری محمد شریف (گوشه برگ a۱)، این مجموعه شامل ۱۹۶ نمونه انشای به اشخاص گوناگون، رجال صاحب لقب و مرتبه، منصب داران و مأمورین دولت، خویشاوندان (مادر، برادر، پدر، خواهر)، دوست، محبوبه نوشته شده‌است، نستعلیق روشن، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۸۰ برگ (a۱ - b۸۰)، ۲۰/۲x۱۱/۵س، سرلوحه‌ها با جوشه نوشته شده‌اند، چرمی زرد رنگ دارای ترنجهای ضربی و شیرازه منقش نازک، نسخه ناقص است: آخر آن افتاده است، در برگ ۷۲ غزلهای ازبکی فضلی درج یافته‌اند، در اواخر هر یک انشاء عادتاً یک رباعی و یا دوبیتی شاعران مختلف آورده شده‌اند.

[رساله انشاء] ۴۴۴۹/۴

از میرزا محمد صادق منشی جاننداری متخلص به صادق، (متوفی ۱۲۳۵ق / ۲۰-۱۸۱۹م)، قرن ۱۳ق / ۱۹م، نمونه املاء و انشاء مکتوبی که به عنوان اشخاص مختلف و به چه شکل نوشته شود (به امیر، قاضی، قراولبیگی و غیره)، نستعلیق، خوقندی، ۱۲۹۹ق / ۱۸۸۱م، ۲ برگ (b۱۸۵ - a۱۸۸)،

۱۷×۳۰ س، سرلوحه به رنگ قرمز نوشته شده، سرخ رنگ ضربی ترنجدار، نسخه ناقص است. در دو جا متن قطع شده به اتمام نرسیده و نصف برگ سفید است.

[رُقعات] ۱۸۳۰/۸

ترتیب دهنده: امان الله چشتی (۴)، شاید ۱۰۷۳ق / ۱۶۶۲م (برگ ۱۴۶a)، مکتوبات. این نسخه شامل مکاتبات امان الله چشتی در موضوعات گوناگون و با اشخاص مختلف می‌باشد، نستعلیق آمیخته با عنصرهای خط شکسته، هندی، عثمان خان، ۱۱۲ق / ۱۷۰۱م، ۱۳ برگ (۱۳۴a - ۱۵۶a)، ۷×۱۵/۸ س، چرمی سیاه رنگ، نسخه چنین نقصان دارد: جلدش پاره شده، برگها از آن کنده گردیده‌اند.

[رُقعات] ۴۵۳۹/۷

از مؤلف نامعلوم، تخمیناً قرن ۱۲ق / ۱۸م، نمونه رُقعات مختلف از آن جمله رقعہ قاضی لطف اله، رقعہ امرای هندی، و غیره رُقعاتی که بین امرا و علماء رد و بدل شده است، نستعلیق، سمرقندی ضخیم، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۱۷ برگ (برگ ۱۸۰a، ۱۹۷a)، ۱۶/۵×۲۱ س، کلمه "رُقعه" به رنگ قرمز، بدون جلد، نسخه اول و آخر ندارد، بعضی برگها در اثر نم رنگ آلود شده ولی متن قابل استفاده است.

[طریقه انشاء و خط نویسی] ۲۶۲۵/۷

ترتیب دهنده: شاید ملا عبدالرئوف بن صوفی جلیل قراتیگنی، این مجموعه نمونه‌های نامه‌ها به امرا و حکام (امیر، حاکم قاضی القضاة، مفتی، علماء، سادات، نماینده جریان تصوفی خواجگان) خویشاوندان (پدر و مادر، برادر، استاد، معشوق) و غیره را دربر می‌گیرد، نستعلیق، خوقندی، دست‌نویس ترتیب دهنده مجموعه، ۱۲۸۶ق / ۱۸۶۹-۱۸۷۰م (برگ ۱۴۰b)، ۵ برگ (۱۵۰a - ۱۵۴a)، ۱۵×۲۵/۵ س، عبارت "نویسد که" هر یک نامه با آن آغاز می‌گردد، با رنگ تمشکی نوشته شده است، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر، صحاف نسخه ملایحی نام شخص بوده است در بالای متن نسخه داغهای کثیف جای دارند.

[مجمع الانشاء] ۱۸۶۲/۲

ترتیب دهنده: نامعلوم، این مجموعه شامل نمونه‌های نامه‌ها به دوستان، رفیق، جوینده دانش، پدر، پسر، استاد، شاگرد، قاضی، علماء، شاه، شخص دوست داشته و غیره می‌باشد. اشعار به شش مقام

موسیقی موافق سروده شده هم آورده شده‌اند، نستعلیق زیبای تابدار و کشیده، کارخانه‌ای اروپایی سرخ شفاف و آبی رنگ، ۱۳۰۰ق / ۱۸۸۲-۱۸۸۳م، ۲۹ برگ (b۵۶ - b۸۴)، ۱۳×۲۱ س، عنوان نامه‌ها در حواشی برگها با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی زرد رنگ ساخت ماوراءالنهر، در برگ b۸۸ نسخه مهر بیضی شکل با ذکر اسم میرزا محمود موجود است، که ممکن است او ترتیب دهنده این مجموعه باشد.

مکاتبات علامی ۶۶۷

ترتیب دهنده: عبدالصمدبن افضل محمد (خواهرزاده ابوالفضل)، ۱۰۱۱-۱۰۱۵ق / ۱۶۰۲-۱۶۰۷م، این مجموعه، که هم نامه‌های خود ابوالفضل و هم مکتوبات با سفارش اکبر پادشاه نوشته را دربر می‌گیرد، شامل مقدمه و ۳ قسمت ذیل می‌باشد: ۱. مکتوبات با امر اکبر نوشته شده ۲. مکتوبات به اکبر و دیگر منصبداران، دوستان و نزدیکان نوشته ابوالفضل، ۳. نمونه‌ها از اول و آخر آثار منشور و منظوم، نستعلیق، هندی، تقریباً قرن ۱۲ق / ۱۸م، ۴۰۶ برگ، ۱۴/۵×۲۱/۵ س، مقوایی نوساخت، نسخه کامل است و همه قسمت‌های مکاتبات علامی را دربر می‌گیرد.

[مکتوبات] ۹۳۵

ترتیب دهنده: نامعلوم، این مجموعه شامل انواع گوناگون نامه‌ها و جوابها به آنها است، نسخ، شرقی پست صفت، تقریباً قرن ۱۰ق / ۱۶م، ۱۲۷ برگ، ۱۳×۲۱ س، عناوین با جوشه ثبت گردیده‌اند، چرمی دارای ترنجهای ضربی (فرسوده)، نسخه اول و آخر ندارد، بسیاری از برگها نسخه با مرور زمان زرد رنگ و خراب گردیده‌اند.

مکتوبات سیف خان ۸۱/۹

ترتیب دهنده: نامعلوم، ۱۹ ذوالقعدة ۱۰۵۰ق / ۳۰ فوریه ۱۶۴۰م، این مجموعه شامل ۱۰ نامه به نام خانهای دیگر نوشته سیف خان (۹) است، نستعلیق پررنگ میانه، خوقندی، ملاذاکر حصارى (برگ ۱۷۲a) مدرس بخارا، تقریباً اواسط قرن ۱۳ق / اواسط قرن ۱۹م، ۷ برگ (b۱۹۱ - b۱۹۷)، ۱۲/۵×۲۰ س، اول مکتوبات با جوشه نوشته شده است (جز نامه ۱۰)، مقوایی عادی، نسخه اساساً کامل است.

[مکتوبات و منشآت] ۱۲۴۳/۸

ترتیب دهنده: میرزا حامد ولد عبدالقادر بیک، این مجموعه قریب ۸۰ نمونه و نسخه نامه گزارش،

اطلاعات، بیانات و شهادت نامه را دربر می‌گیرد. در نسخه نمونه‌های نامه‌ها به منصبداران عالی مقام (تا امیر و شاهزاده) و نمونه‌های حجت و فرمانها هم آورده شده‌اند. نستعلیق تند نویس، کارخانه‌ای روسیه، چهار یک دوم قرن ۱۴ق / چهار یک اول قرن ۲۰م، ۳۶ برگ (b۱۰۱ - b۱۱۱، ۱۱۳-۱۱۴، ۱۱۸، ۱۲۲-۱۲۵، ۱۲۷-۱۳۱، a۱۴۷ - b۱۴۸)، ۲۱/۵×۳۵ س، مقوایی سفید عادی، در این نسخه بیانیه امیر عالم خان آخرین امیر بخارا هنگام برتخت نشستن درج گردیده است. شهادت نامه درباره مسافرت از بخارا به ملکه‌های روسیه در ماوراءالنهر هم در این مجموعه جای دارد. این مجموعه برای آشنایی به حجت‌گذاری در امارت بخارا هم اهمیت دارد.

[مکتوبات] ۱۹۸۱/۴

ترتیب دهنده: نامعلوم، این مجموعه نمونه‌های نامه‌های گوناگون: از امیر بخارا به پادشاه ایران، از امیر به منصبداران، از خرد به بزرگان، میانه خویشان، میان دیگر گروه‌های مردم فرمان، خبرنامه، نمونه نامه‌های جامی و غیره را فرا می‌گیرد، نستعلیق روشن، خوقندی، ۱۲۹۳ق / ۱۸۷۶، ۴۴ برگ (b۷۸ - a۱۲۱)، ۱۲/۵×۲۰ س، برگهای نسخه با دو خط سرخ جدول کشی شده، عنوان نامه‌ها با جوشه ثبت گردیده‌اند، مقوایی سبز رنگ تیره و دارای ترنجهای قهوه‌ای رنگ، برگهای ۱۲۱-۱۲۲ از جلدکنده شده‌اند؛ در ۴ برگ بعد متن مجموعه جای داشته انواع نامه‌های مختلف درج گردیده‌اند که شاید آنها را هم کاتب نسخه کتابت کرده باشد، این مجموعه برای آموختن مناسبت‌های جمعیتی و منصبهای در امارت بخارا جای داشته مأخذ مهم است.

[منشآت] ۱۰۹۷/۲

شاید از نظام الدین میرعلیشیر نوایی (۸۴۴-۹۰۶ق / ۱۴۴۱-۱۵۰۱م)، این مجموعه نمونه خطهای گوناگون با زبان فارسی به امیران، قضات، علما، دوستان و دیگر اشخاص نوشته شده را دربر می‌گیرد. نسخه عنوان و مقدمه ندارد، نستعلیق تند نویس، خوقندی، خدای نظر بن امیرنظر، ۱۲۸۴ق / ۱۸۶۷م، ۵ برگ (b۲۶ - a۳۰)، ۲۶×۴۳ س، سرلوحه‌های مکتوبها با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی بر بالای کاغذ خاکستری رنگ کشیده شده، در حواشی برگها بعضی قیدها جای دارند. در حاشیه برگ a۳۰ رباعیات و ابیات شاعر نامعلومی ذکر یافته‌اند، قسمت درآمد اثر در این نسخه موجود نیست.

[نمونه خط و عریضه] ۵۵۲۱/۱

از مؤلف نامعلوم، قرن ۱۳ق / ۱۹م، نسخه شامل نمونه مکتوب و عریضه به اشخاص مختلف

می‌باشد، نستعلیق، خوقندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م (۱۲۷۷ق / ۱۸۶۰م)، ۲۹ برگ (برگ a۱ - b۲۹)، سرلوحه‌ها به رنگ قرمز نوشته شده، نسخه اول و آخر ندارد. برگ ۲۳-۲۴ سفید. متن موجوده قابل استفاده است.

[مکتوبات از کتب تاریخی] ۴۵۳۹/۶

از مؤلف نامعلوم، مجموعه مکتوبهای مختلف که برای رؤسا، وزراء، پادشاهان و اشخاص دیگر نوشته می‌شوند و نمونه مکتوبها از کتابهای تاریخی بطور مثال اضافه شده است، نستعلیق عادی، سمرقندی مخلوط با خوقندی، قرن ۱۳ق / ۱۹م، ۳۶ برگ (۱۴۴-۱۷۹a)، ۱۶/۵x۲۱ س، سرلوحه‌ها به رنگ قرمز نوشته شده است، نسخه اول و آخر ندارد. بسیاری برگها در اثر نم و رطوبت زرد شده ولی متن موجوده قابل استفاده است. دو برگ آخر نمونه مکتوب به زبان ازبکی.

[نمونه منشورات] ۴۹۶۴/۲

از مؤلف نامعلوم، در این مجموعه نمونه‌های اسناد گوناگون راجع به تعیین کردن به وظایف سرکرده شهرها، شیخ الاسلام بخارا، قاضی کلان و قضاة دیگر، ریاست تومانات، منشور فتوانویسی، نمونه‌های مکتوبات به اشخاص بلند مقام خارجی و داخلی آورده شده‌اند، نستعلیق، خوقندی، ۱۲۷۲ق / ۱۸۵۵-۱۸۵۶م، ۴۴ برگ (b۵۵ - b۹۹)، ۲۰/۷x۱۲/۵ س، عناوین مکتوبات، فرمانها و اسناد دیگر با جوشه نوشته شده‌اند، مقوایی سبز رنگ دارای ترنجهای ضربی منقش، صحاف نسخه ایشان قلی، نسخه اساساً کامل است، اما در عده‌ای از برگهای آن داغهای قهوه‌ای رنگ جای دارند.

نمونه وثیقه‌ها ۴۴۴۹/۶

از مؤلف نامعلوم، شامل نمونه وثیقه با اثبات، وثیقه شرعی، گرو، خط طلاق، آزادی غلام، خط مهر، خط امر و غیره می‌باشد، نستعلیق، خوقندی، ۱۲۹۹ق / ۱۸۸۱م، ۱۳ برگ (b۱۹۱ - a۲۰۳)، ۱۸x۳۰ س، سرخ رنگ ترنجدار ساخت ماوراءالنهری، نسخه کامل است، برگ a۲۰۳ سفید، متن اصلی از طرف دو کاتب نوشته شده است.

بخش شانزدهم

تاریخ و جغرافیا

[اسامی بزرگان بخارایی شریف] ۱۲۲۴/۲۱

مؤلف آن معلوم نیست، در کتاب منصب او حاکم نوراً تا (مضافاتی در نزدیک سمرقند) آورده شده است، تألیف در محرم ۱۳۱۸ ق / مه ۱۹۰۰ م، در بخارا، در این رساله ذکر نام ۱۴۹ مدفن اولیا و مزارات در بخارا و ۲۲ مزار در اطراف شهر بخارا موجود بوده آورده می‌شود، نستعلیق تند نویس، خوقندی، به خامه خود نگارنده، محرم ۱۳۱۸ ق / مه ۱۹۰۰ م، در بخارا، ۷ برگ (b۳۰۳ - b۳۰۹)، ۱۳×۲۰/۵ س، مقوایی سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر و دارای ترنجهای ضربی منقش، نسخه کامل است، اما جای ذکر بعضی اولیا نانوشته باقی مانده است. این نسخه برای دانستن بزرگان گذشته که در شهر بخارا و اطراف آن دفن گردیده‌اند مهم است.

تاریخ ایران ۵۰۴۳

محمد تقی حسینی (؟)، ۱۲۶۴ ق / ۱۸۴۷-۱۸۴۸ م، تاریخ ایران را از سال ۱۱۲۳ ق / ۱۷۱۱ م - تا سال ۱۲۶۴ ق / ۱۸۴۷-۱۸۴۸ م فرا می‌گیرد، نستعلیق زیبا، ساخت کارخانه‌ای، عسکر ابن حسین اردوبادی، ۱۲۶۴ ق / ۱۸۴۷-۱۸۴۸ م، تعداد برگ‌ها و قطع نسخه ۱۵۴ برگ (a۳ - b۳۰۸)، ۲۳/۵×۱۵/۵ س، نشانه‌ها با شنگرف، بدون جلد؛ نسخه نقصان دارد: برگ اول مفقود است. ۱۶ برگ آغاز کتاب از متن جداست. در بعضی برگ‌ها شرح و تفسیر به نظر می‌رسد.

تاریخ کثیره ۵۴۶۷

(یا تاریخ راقمی) ملاشرف الدین علم بن نورالدین آخوند ملا فرهاد (قرن ۱۱ ق / ۱۷ م)، رساله تاریخی درباره حکمرانی از دوره تیمور لنگ و دیگر واقعه‌های تاریخی در منطقه ماوراءالنهر و شرح حال اشخاص معروف در آن دوره، نستعلیق عادی، خوقندی، ۱۲۷۷ ق / ۱۷۶۰ م، ۲۴۵ برگ، قهوه‌ای ساخت ماوراءالنهر ترنجدار، نسخه کامل است: در اول دو برگ با نوشتجات مختلف. برگ آخر پاره شده، قابل استفاده نیست.

نسخه مکرر ۵۴۸۲

نستعلیق، خوقندی، داملا عبدالرحمن خواجه، ۱۳۱۱ ق / ۱۳۹۳ م، ۱۵ برگ، ۱۳×۲۲/۵ س، مقوای جدید، نسخه کامل است.

تاریخ ملازاده ۲۰۲۸

احمد بن محمود مشهور به معین الفقراء (قرن ۹ ق / ۱۵ م، بخارا) این اثر در ماوراءالنهر بسیار مشهور بوده، شامل بیان آرامگاه و مدفن علما، شیخان و حکمرانان معروف از جمله امیران سامانی است که آنها در بخارا و اطراف آن واقع گردیده‌اند. واپسین تاریخ یاد شده در کتاب، ۲۱ رمضان ۸۲۴ ق / ۱۹ سپتامبر ۱۴۲۱ م است، نستعلیق روشن و سیررنگ، خوقندی نباتی رنگ، ۱۲۸۲ ق / ۱۸۶۵-۱۸۶۶ م، ۷۵ برگ، ۲۰×۱۳ س، برگ‌های نسخه با دو خط سرخ جدول کشی شده، عناوین آن با جوشه پست صفت کم رنگ ثبت گردیده‌اند، مقوایی ساخت ماوراءالنهر و بر بالای کاغذ سیاه، به زردی مایل چسبانده شده است، نسخه کامل است.

حبیب‌السیر ۵۴۶۶

غیاث‌الدین بن همام‌الدین ملقب به خواندمیر (متوفی ۹۴۲ ق / ۱۵۳۵ م)، اثر مشهور درباره تاریخ از زمانهای قدیم تا سال ۹۳۰ ق / ۱۵۲۴ م، که عبارت از ۳ جلد است: جلد درباره تاریخ چنگیزخان و حکمرانی شاه اسماعیل صفوی است، نستعلیق عادی، خوقندی، ۱۲۴۸ ق / ۱۸۳۲ م، ۲۷۰ برگ، ۳۰×۲۳ س، سبز رنگ ساخت ماوراءالنهر فرسوده، این نسخه که شامل مجلد سوم اثر است، کامل است، در حواشی بعضی توضیحات و اضافات به دست همین کاتب وارد شده است، بعضی برگ‌ها از هم جدا شده و از جلد می‌افتند. ولی متن موجوده قابل استفاده است. در آخر کتاب تعداد ۶۰ برگ خاتمه کتاب روضة الصفا اضافه شده است که ناقص است.

روضة الصفا فی سیرة الانبیاء والملوک والخلفاء ۳۹۱۴

محمد بن خاوند شاه بن محمود ملقب به میرخواند (۸۳۷-۹۰۳ ق / ۱۴۳۳-۱۴۹۸ م)، قسمتهای ۶-۱ تا ۹۰۳ ق / ۱۴۹۸ م، قسم ۷ در ۹۲۹ ق / ۱۵۲۳ م. این کتاب مشهور تاریخ عالم را از ابتدای خلقت آدم تا روزگار مؤلف را فراگرفته شامل مقدمه، ۷ قسم و خاتمه است. نسخه مذکور قسمتهای ۵، ۶، ۷ (چنگیز خان و اولاد او، تیمور و وارثانش، سلاطین شیبانی و بابر) کتاب و خاتمه آن را در برمی‌گیرد، نستعلیق ریز، خوقندی، ملا باباجان قاری قراکولی و یار محمد قرا، ۱۲۴۵ ق / ۱۸۲۹-۱۸۳۰ م، ۶۴۵ برگ (b1 - a645)، ۲۲/۵×۳۴/۷ س، برگ‌های نسخه با خطهای سرخ و آبی رنگ جدول کشی، شده، عناوین و نامها با جوشه درج گردیده‌اند، مقوایی نارنجی رنگ تیره و ترنجهای ضریبی منقش، نسخه کامل بوده و خوب نگهداری شده است. در حواشی برگ‌های آن اصلاحات و علاوه‌ها و شرحهای به متن مربوط جای دارند.

سمریه ۵۴۶۹

ابوطاهر بن قاضی ابوسعید صدر سمرقندی (قرن ۱۳ق/۱۹م)، تألیف در حدود ۱۲۵۱ق / ۱۸۳۵م، رساله درباره شهر سمرقند، سبب نام آن شهر، بیان طرح زمین و آب و هوای آنجاست، همراه با ذکر قبور و مساجد و اماکن مقدسه و معروف، نستعلیق عادی، خوقندی، ۱۳۴۸ق / ۱۹۱۰م، ۹۵ برگ، ۱۴×۲۵ س، بعضی کلمات به رنگ قرمز نوشته و اطراف متن جدول کشی شده است، سبز رنگ فرسوده، نسخه کامل است، بعضی برگ ها در اثر نم زرد شده، ولی متن اصلی خوب نگه داری شده و قابل استفاده است.

قندیه ۴۹۱۱

این اثر به ابوالفضل بن عبدالجلیل بن عبدالملک بن حیدر سمرقندی منسوب شده است که چندان شناخته نیست. رساله درباره مزارات سمرقند و قوانین اجرای نماز در آنها و همچنین اطلاعات درباره فتح شهر سمرقند به دست اعراب و شورش و آشوب ضد اعراب و غیره، نستعلیق روشن، خوقندی، تقریباً قرن ۱۳ق، / ۱۹م، ۴۵ برگ (a1 - ۱۴۵)، ۱۸×۱۱/۴ س، برگ ها نسخه با خطهای سرخ و سیاه جدول کشی شده، سرلوحه های بعضی حکایات با جوشه نوشته شده اند، بدون جلد، نسخه کامل است، آغاز آن از دیگر نسخ کتاب فرق می کند. دفتر از جلد و برگ های آن از همدیگر جدا شده اند، بعد از ختم متن قندیه یکچند شعر بیدل آورده شده است.

[مجموعه تاریخی] ۲۲۴۲/۹

ترتیب دهنده ملا شراف بن حبیب الله (اواخر قرن ۱۳- اوایل قرن ۱۴ق / نیمه دوم قرن ۱۹- اوایل قرن ۲۰م)، صاحب منصوب بخارا، تألیف در ۱۳۰۹ق / ۱۸۹۱م، این مجموعه شامل پارچه های آثار زیرین می باشد: ۱۲ بیت راجع به تعمیر گذر بخارا، امیر تیمور شیخان و علمای عهد او، دائر به غلبه لشکر بخارا سال ۱۲۸۳ق / ۱۸۶۶م و باران ستاره ها در همان سال، پارچه از تاریخ مقیم خانی، روایات درباره پیدایش بخارا، ذکر شهرها و ولایات هفت اقلیم زمین، نستعلیق روشن، خوقندی نباتی رنگ، دستنویس تألیف کننده، ۱۳۰۹ق / ۱۸۹۱م (برگ b۱۷۰)، ۹ برگ (b۹۰ - ۹۱، ۱۵۵-۱۵۷، b۱۶۰، ۱۶۲، a۱۶۷، b۱۶۸)، ۱۵×۲۶ س، مقوایی ساخت ماوراءالنهر زرد رنگ و از جانب داخل رسمهای رنگین کارخانه ای از مهابهارت ورامین، این نسخه برای رفع احتیاج خود ترتیب دهنده ترتیب داده شده است.

بخش هفدهم

متفرقه

نسب نامه امیران خوقندکه بکدام طریقه بالتون بیشک میرسند... ۵۵۲۱/۲

ترتیب دهنده معلوم نیست، قرن ۱۳ق / ۱۹، نسبنامه امیران خوقند و فرمانه که بنظم نوشته

۷۶ شده است، نستعلیق، خوقندی، معلوم، ۱۲۷۷ق / ۱۸۶۰م، ۵ برگ (برگ ۳۰ - ۳۵b)، سرلوحه برنگ

قرمز نوشته شده، نسخه کامل است. در آخر کتاب کاتب اضافه کرده که قسمت النسبنامه امیران

فرغانه.

